Ч. 13. Почтова належність оплачена гуртом. **Львів, 4. квітня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ“, Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щадниці 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: квертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Христіянської Орґанізації.

Міжнародне положенне.

Папа Пій XI. назвав недавно стан Европи, ба й цілого світа, *станом безмиря.* Мир, писав він, є тільки на паперових документах, а не в серцях людий, а тим менше видно його в думках і бажаннях держав. Цілий світ тужить за миром, та не знаходить твердої точки, на яку мігби закинути якор мирної надії.

Бо передумовиною тревалого миру є *вдоволенне* держав і народів. Та не те одностороннє вдоволенне, яке відчувають держави, котрим удалося „осягнути воєнну ціль“, значить побити ворога, загарбати його области і населення тих областий придусити та позбавити його всяких прав. Таке вдоволенне мусить із другого боку викликувати *невдоволення,* яке стремить до насильного визволення й пімсти. „Упокорені і пригноблені народи — сказав раз папа Венедикт XV — зносять зі скреготом зубів наложене на себе ярмо; вони працюють безупинно над тим, щоби його зі себе скинути і ненависть та пімсту передають з покоління на покоління“.

Отже не одностороннє, але тільки *загальне вдоволення,* о скільки воно взагалі є між людьми й народами можливе, в силі запоручити справжній, тревалий мир. Та таке вдоволенне може настати тільки там, де кождому буде признане його право, докладнійше, де кождому буде признане те, до чого він має *справедливу* претенсію. Тревалий мир отже може спочивати тільки на *справедливости* і на її загальнім признанню. „Правдивий мир — каже папа Пій XI. в своїй енцикліці про мир — не може віддалитися від *справедливости*... Мирові договори, коли хотять справді завести мир, мусять бути *справедливі*...“ „Але — додає дальше — той мир не може опиратися на твердій, залізній справедливости; справедливість мусить іти поруч *любови ближнього*“.

О скількиж менше тревалий буде той мир, котрий не подиктувала справедливість, а *несправедливість,* і то тверда, залізна несправедливість, як се було при мирових договорах по всесвітній війні.

Мирови загрожує також звірячий *шовінізм* побідних держав і народів, котрий скривається під плащиком патріотизму. Той шовінізм не тільки *оправдує* несправедливість, але ще й *хоронить та зберігає* її. Тим чином веде той шовінізм до численних дальших кривд і злочинів. Та через те нарушує він не тільки права других, упокорених, але й копає неминучу яму під власну вітчину. Доки отже серед побідників панує той звірячий шовінізм, доти про сталий мир не може також бути мови.

Ось у сім і зясоване теперішне міжнародне положенне Европи по всесвітній війні: *Несправедливість тріумфує, побіджені терплять страшний, невиносимий гнет, але побідники не можуть тішитися своєю несправедливістю.* Між побідженими терплять також національні меншости, а до сих належимо й ми...

Чи супроти такого міжнародного положення вільно нам дожидати тревалого миру? Чи можуть передовсім сподіватися національні меншости, ті пожалування гідні жертви мирового диктату, вчасного визволення від свого загину?

Коли війна покінчилася, коли пястук побідника спочав усім своїм важким тягаром на побіджених, коли сі побіджені знайшлися в кігтях розізвіреної й опянілої від диких пристрастей триюмфуючої потвори, тоді неодин втратив надію, не один попав в розпуку. „Пятьдесять літ — говорено тоді — лишиться всьо так, як є тепер; могучість побідників за велика, їх союз за сильний, наша власна сила за слаба; а опісля поміч може прийти за пізно“.

Сьогодня, по сімох літах, можна вже почути инші слова. Сьогодня бачимо, як той подиктований побідниками мир тріщить з кождим днем, валиться. Сьогодня бачимо, що ми зразу помилялися і що до сили побідників і що до тривкости їх воєнних успіхів. Засліплені їх величезним успіхом, ми не добачували, що між ними нема справедливости й любови ближнього. Ми за мало знали їх взаїмну завись, самолюбство, їх взаїмне недовіре, що мусіло всьо разом довести до розпаду ворожого нам союзу. Проявами того взаїмного тертя була грецько-турецька війна, де Англія спомагала Грецію, а Франція Туреччину.

Зразу ми не помічали, що державне, економічне й фінансове поневолення побіджених грозить великою небезпекою для самих побідників.

Почалися переговори між побідниками й побідженими. Зразу якось не клеїлося. Цікаво, що самі побідники перші заговорили про потребу зміни мирового диктату.

Так прийшло в жовтни 1925 р. до звісної угоди в *Льокарно.* Правда, сю угоду не подиктувала ані справедлива любов миру, ані любов ближнього, а рівнож самолюбство. Але при тім була тут також свідомість, що побідним миром створене положенне виходить на шкоду самим побідникам, а дальше, що найбільшим нещастем для держав слід уважати те, коли долею народів керує тільки сила сильнійших, а не моральна сила справедливости і любови миру.

Се вже будьщобудь великий крок вперед від дикої насили до мирного порозуміння, від несправедливого гнету, до вирівнюючої справедливости.

Національні меншости вийшли і з Льокарна, і з Женеви з порожними руками. В Льокарно ними зовсім не займалися, а в Женеві хиба на комісіях.

Питанне національних меншостий, котрих є понад 30 міліонів, не вирішене отже досі, воно ятриться дальше, ба й заогнюється щораз більше. Се питанне є поважною загрозою для европейського миру. Коли постанови вирішені в Льокарно не мають скінчитися повною невдачею, так питання національних меншостей мусить бути в інтересі миру вдоволяюче полагоджене. Се признають найповажнійші европейські політики.

Союз народів бувби міг далеко успішнійше працювати і над заведенням миру і над полагодою питання національних меншостей, колиби вже від часу свого основання не пішов був блудною дорогою. Коли се мав бути справдішний Союз Народів, так членами його повинні були стати від разу всі держави і всі народи, а не тільки самі побідники. Щойно тепер зі сподіваним приняттєм Німеччини відносини зачнуть певно змінятися на ліпше.

На Союз Народів не можна одначе богато числити тому, що основою його праці не є христіянська мораль, не є справедливість і правда, а виключно тільки сама гуманітарність.

Після того, що ми сказали, показується, що теперішне міжнародне положенне Европи в порівнанню з часом, коли диктували версайський мир, все таки значно поправилося. Мир іде, хоч дуже поволи.

Зросла також надія для національних меншостей, отже й для нас.

Церковні відносини в совітській Росії і совітській Україні.

(Докінчення).

На радянській Україні в церковних відносинах панує ще більше замішання, як в Росії. Тепер істнують на Україні майже чотири ріжні церковні орґанізації. Перша, то давня православна церква з митрополитом Михаїлом на чолі. Її називають чорною. Друга большевицька „жива церква“ з митрополитом Тихоном. Трета має назву „Братське обєднання парохій української автокефальної церкви“, поширена головно на Поділю, а зовнішним устроєм стоїть на рівні з большевицькою „живою церквою“. Ріжниться одначе тим, що надає їй український національний характер. Митрополитом є Павло Погорілко, поставлений митрополитом Антоніном, основателем російської „живої“ церкви. Четвертою вкінци є „Українська православна автокефальна церква“. Та остання найбільше поширена.

Верховною управою „Української православної автокефальної церкви“ є „Всеукраїнська церковна рада“ в Київі. Вона завела орґанізаційний статут так для себе, як і для підчинених собі орґанів, а то для губерніяльних рад церковних повітових і парохіяльних. Нібито митрополитом тої церкви є Василь Липківський, бо не має епископських свячень, а титул митрополита надав йому „синод“, зложений так з духовних як і світських. Загалом устрій „Української православної автокефальної церкви“ є наскрізь англійсько-протестантський. Большевицька влада досить неприхильно відноситься до цеї української автокефальної церкви, бо видить в ній певного рода для себе небезпеку. Ось як пише митрополит Василь Липківський до

канадійського автокефального архієпископа Івана Теодоровича: „Нашу церкву ще досі не зареґістровано і надії на реґістрацію не подають. Навпаки в останні часи піднято якийсь отвертий похід на нашу церкву. Сам голова нашого уряду Петровський на партійному зїзді в Київі висловився, що наша церква є ворожа для них організація, що вона розпустила по Україні „гнилу інтелігенцію", що вона, хоч і зове себе релігійною, а по суті є політична організація...". Вправді Липківський в наведенім листі дуже боронить проти тих закидів і висловляє свою льояльність зглядом большевицького уряду, все таки в його письмі пробивається песимістичний настрій.

Надто і внутрі автокефальної української церкви наступив розлам. Самого Липківського неправно й неважно поставленого митрополитом київським „положенням рук народа", — зачинають легковажити і уважають за самозванця. Досить велике число покинуло вже Липківського а гуртуються коло нового митрополита Петра Тарновського. Цей послідний має ту вищість над Липківським, що бодай має правдиве єпископське свячення, котре уділив йому „тихонівський" митрополит з Прилуцька Теодосій Сергієв.

До сего загального замішання треба додати, що большевики, хотяй закинули явний протирелігійний терор, зате пляново й послідовно ширять безбожність, легковаження, а навіть ненависть до всякої релігії. Полем їхньої деструктивної праці є школа, часописи, книжки і публичні вібрання. Через те поширяється між молодю нечувана розпуста, піянство та инші пороки. Нині не дасться предвидіти, як далеко зайде та деморалізація і як страшні принесе вона наслідки для українського населення.

Ось як виглядають церковні та релігійні відносини на радянській Україні. Це вже не церква, а труп, що розкладається. А одначе були спроби деяких часописів будити серед нашого католицького українського населення симпатії до так званої автокефальної церкви і бодай не прямо поручати її. Це вихіснував уже професор М. Тарнавскі в „Газеті косцельній" з 21. II. 1926 р. Ч. 8, де наводить поодинокі уступи „Українського Голосу" і кінчить словами: „Niebezpieczeństwa zatem zagrażającego Unji ze strony ukraińskiej prawosławnej autokefalnej cerkwi lekceważyć nie należy". В нинішнім лютім времени підкопувати привязання до одиноко правдивої католицької церкви значить тільки, що забирати народови жерело цілючої води, а на те місце давати гниле багно, позбавляти нарід світла сонця, а подавати йому блимаючий каганець, відбирати хліб і хотіти заступити його якимсь хемічним сурогатом.

Длятого нині є великим обовязком кождого свідомого Українця католика зі всею рішучістю боронити найбільший скарб нашого народа, то є його правдиву віру і розбуджувати щораз сильнійше та горячійше привязання до Апостольської Столиці. Ми свідомі того, що ще чекає нас не одна тяжка боротьба, що не один напад звернений на столицю св. Петра треба буде відперти, але і певні того, що нарід не дасть собі вирвати те, що з великої руїни одиноке і найдорожше йому позістало.

Колись розійдуться тяжкі хмари, що грізно нависли над нашою Церквою, а тоді може й настане великий день, коли зможемо і нашим відлученим братям подати руку і впровадити їх до одної правдивої католицької церкви.

З церковно-релігійного життя.

Австрія.

Предсідник віденської шкільної Ради, соціял-демократ Гльикель, є завзятим ворогом релігії. Помимо енергічних протестів католицьких родичів і учителів старається він при помочи своїх „указів" *перемінити школи на безконфесійні.* Останній його „указ" забороняє катехитам питати учеників про виконування ними релігійних практик, бо такими питаннями насилується нібито совість учеників. Проти сього заряджения запротестувало віденське товариство катехитів, католицька шкільна організація і віче християнсько-суспільної партії.

Про *упадок релігійности* в теперішній Австрії свідчить отся статистика: В р. 1913 було у Відни 6472 безконфесійних, с. є 0·139 прц, загального числа населення. До 1924 р, підскочило число безконфесійних на 41.148. В р. 1925 піднеслося на 50.423 або 2·696 прц. загального числа населення. В р. 1913 заключено 17.791 супружеств, з чого цивільних було 257. В р. 1925 число вінчань виносило 17.475, а з того цивільних 2.195, отже число цивільних вінчань зросло за той час з 1·44 прц. на 12·56 прц. З 25.177 померших в р. 1924 спалено 1424, в р. 1925 з 24.066 померших спалено 1.880.

В дієцезії Бріксен основано *„Дієцезальний виділ католицької акції".* Як найблизшу ціль поставив собі сей „Виділ" боротися за святкованнє неділі виступати проти уряджування танців в заказані часи. З огляду на поширенне в Тиролі сектанства ухвалено протиділати сій небезпеці відповідним просвічуванєм населення.

Литва.

На останнім засіданню Союзу Народів в Женеві *відпоручником Литви був католицький пралат,* теперішний міністер закордонних справ, професор богословя *о. Райнис.* В часі женевських переговорів зясував о. Райнис перед европейськими журналістами відношенне, тепер сильно напружене, між Литвою і Польщею. О. Райнис нарікав, що Поляки часто переступають литовсько-польську границю і беруть в полон литовських граничних жовнірів. Недавно заняли були 15 гектарів литовського ліса. На се якраз жалувалася тепер Литва в Женеві. Що до виленської провінції заявив о. Райнис, що Литва її ніколи не зречеться. Про внутрішні відносини в Литві звернув о. Райнис увагу на цікавий факт, що литовський кабінет є цілий в руках католиків і опирається на більшости, зложеній з самих католицьких партій.

Англія.

В Англії є дуже поширений тепер *спіритизм.* Католики розпочали з ним боротьбу. В тій ціли основано товариство: „Католицький хрестоносний похід проти спіритизму". Як виказує статистика, сторонників спіритизму є в Англії 16 міліонів. В недільних школах „вишколено" 1700 дітей на медія. Добрий знавець англійського спіритистичного руху називає спіритизм „релігією, котра проголосила Христовій церкві війну, котра поставила собі за ціль підкопати християнство і всяку моральність".

Франція.

Після найновійшої статистики число *убитих на війні французьких священиків* виносить 4618, між тим 3101 світських свя-

---

Д-р І. Клюк.

Брат Ангел.

У монастирі св. Марка в Фльоренції жив перед сотками літ старий монастирський брат, що його звали братом Ангелом. Ніхто в Фльоренції не знав, коли то брат Ангел міг бути молодий. Він мав дозір біля монастирських воріт і всі, що приходили до воріт, знали його не інакшим як похилим уже старцем, не інакшим як із білим мов сніг волосям і з легко дріжучими руками, що проміж їх сливе безмясні пальці разураз просовгувилися коралики вервиці. Не беру на увагу кількох старих прошаків, коли кажу, що ніхто в Фльоренції не тямив, що слабосилі плечі брата Ангела не горбилися колись так болюче, як це можна часом бачити в людей, що все своє життя занималися двиганням тягарів і на кінці не в силі вже ходити просто.

Цих кількох стареньких прошаків і прошакинь, що щодня біля воріт св. Марка одержували шматок хліба, або холодною порою року мищину теплої юшки в рук брата Ангела, що безнастанно дріжали, вони могли пригадати собі ці часи, коли то брат Ангел ходив дужий та прямий на посилки вулицями Фльоренції. І не одно око спинювалося тоді на його не так то й високій, як стрункій і гарній постаті, що в її буйних кучерях гралося соняшне проміння. Та сіра буденна турбота вигасила ці ясні спогади в притуплених мізках прошаків. А юнаки й діти, що мали якенебудь діло біля завсіди людних воріт св. Марка, вони привикли бачити стареньского брата, що невсипуще стояв їм на услуги, таким старим, так — таким старим, начеб він уже не міг більше постаріти.

Брат Ангел був дійсно святий. Ніхто, хто знав його не був у стані й подумати інакше про воротаря св. Марка, як що він святий. Його терпець і доброту його багато цих, що приходили з проханнями й за милостинею до монастирських воріт, виставляло на пробу. А ходженнє довгими коридорами монастиря було для старечих ніг доволі важке, коли він припадком не був у воротарській келії, а нагальне стукання металевого молотка кликало його до воріт. Бувало часом, що руки старенької бабусі дріжали не меньше, як його, коли ці чотири руки хапали за мищину юшки, що він подавав і що бабуся брала — тоді бувало виливалося троха поза краї мищини. Тоді можна було зі зворушенням бачити, як брат Ангел виправдувався, щоби бодай на хвилину дати старенькій бабусі забути безпомічність її віку. Або коли якому з прошаків, або з голодних дітей випав шматок хліба, що його подавав брат Ангел, як він тоді поспішно з покорою припадав до землі й цілував місце, де як він звичайно говорив спочивав „святий дар Божий". І брат Ангел виносив бідакові інший шматок хліба. А цей, що впав був на землю, їв сам і не обтираючи його з пороху, що може чепився хліба, хоча й бистрий вір ледви найшовби порошинку в простій, крім кількох цвітів, зівсім неприкрашеній келії брата Ангела.

Ні, брат Ангел, був напевно святий. Це знали всі у Фльоренції. що мали з ним до діла. Це знали й брати в монастирі св. Марка, яким він був більше знаний як світові, що поза мурами монастиря сперечався й терпів, плакав і сміявся, відбував карнавалові й похоронні походи.

У цему світі жив колись брат Ангел. Із нього він спасся до монастиря св. Марка, як розбитка викидає розбурхане море на безпечне побереже острова. Ігумен св. Марка, сам такий старенький як брат Ангел, знав колишнє життя брата. Часто, коли зустрінувся з ним на коридорах монастиря, на устах ігумена зявлялася легка усмішка й добре слово виходило з уст. Та все старий, досвідний ігумен додавав: „...і просім Господа завсіди про ласку покори".

Чи брат Ангел не був покірний? — О так, він був покірний! І ніхто з людей не здогадавсяб, що за цим ясним як мармор чолом із краскою слонівки могли відбуватися важкі душевні боротьби. Ніхто не міг прочувати, що перед душею брата Ангела виринало нераз наново життя світа, що в ньому жив він колись, у лискучих і приманчивих видіннях.

Тоді бачив він знову золоте миготіння мистецьки кутого оружя, яркий блиск мечів тай іскріння самоцвітів на рукояті. Тоді бачив він знову привабні усмішки жінок, що колись сміялися й до нього з глибоких, задумчивих очей. Тоді знову чув він дзенькіт чаш і шелест важких брокатів і полискуючих шовкових одягів. І в таких годинах бачив він знов — долонями закривав тоді за кожен раз брат Ангел із стоном очі — найлюбішого друга, що його колись у безмірній зависти вбив у пристрасній суперечці... бачив напів божевільний погляд судженої своєї, що в цій годині відвернулася від нього на завсіди... бачив

щеників, а решта монахів. З паризької діецезії згинуло 113 священників.

В Парижі голосив в часі сьогорічного великодного посту один *славний проповідник о. Сансон постні проповіди* в катедрі Нотр Дам. На сих проповідях доказував, він, що тільки одна християнська церква є церквою правдивою. Величезна катедра Нотр Дам не могла помістити всіх слухачів. Такого здвигу в церкві Париж уже давно не бачив. Щоби уможливити слуханнє славних проповідий всім тим, що не були в силі до церкви дотиснутися, ужито радія.

Ще при кінци минувшого року відбувся в Парижі *„Католицький літурґічний тиждень“*. Сей тиждень зорганізував паризький кардинал Дібуа з нагоди 1600 літної річниці Нікейського собору. Ціллю сього тижня було започаткованнє енергічнійшої акції в справі зєднинення східної церкви з західною. І справді, вже сам сей тиждень показав, що наша церква є дійсно католицька, що католики цілого світа при всій ріжнородности обрядів є братьми в Господі, що вони визнають ту саму віру, приймають ті самі Тайни, мають те саме священство і однакову пошани гідну традицію“. Свято отворення тижня відбулося в одній паризькій церкві. Першу архієрейську Службу Божу відправив один латинський епископ. В часі цілого тижня відправляли що дня Служби Божі після ріжних обрядів. Богослуженнє східних обрядів зробили на присутних глибоке вражіннє. Передовсім співали чудові хори. Між иншими співав мішаний російський хор в неділю в церкві Нотр Дам гимн до Матери Божої, який вже співали отці вселенського собору в Ефесі. В сім тижни брав також участь наш Митрополит. Тиждень закінчився величавою процесією, до котрої стануло священики всіх обрядів.

Африка.

В Африці є 130 до 150 міліонів населення. Число католиків зросло за останніх сто літ з 400.000 на 4,015.332. В африканських місіях працює 2867 священиків, 690 братчиків і 7101 монахинь.

Політичний огляд.

Большевизм і націоналізм.

Яка ріжниця між большевизмом, котрий стремить до міжнародної „держави“, і націоналізмом, котрий стремить до національної держави?

Большевики кажуть, що творцями культури, що справжніми героями історії не є народи, а суспільні кляси. Народів як одностайної цілости, як творця — нема. Народи се збір ріжних ворогуючих між собою кляс. Для поневоленої кляси одного народу далеко близша поневолена кляса другого народу, як пануюча кляса його власного народу. Так само пануючі ріжних народів є собі близші, як ті земляки, над якими вони панують. Той збір ріжних кляс якогось народу є споєний між собою головно мовою.

На думку большевиків отже націоналізм лежить властиво у привичці вживати свою мову, а дальше в таких дрібних річах, як їсти свої „національні“ страви, одягатися в свою національну одежу і т. д. Коли заспокоїти оту привичку чи любов до вживання рідної мови, то й нема вже національного питання. Націоналізм отже се справа не політична, а культурна.

Нема і не може бути ніяких національно-політичних інтересів, бо речниками і двигачами політики не є народи, але кляси. Длятого також не народам треба держави, а клясам.

Національні ріжниці є настільки другорядні й неважні, що вони зникнуть, як тільки устане взаїмна борня пануючих кляс ріжних країн.

Націоналізм знов дивиться на націю цілком инакше. Рідну мову і рідний побут поодиноких народних мас уважає націоналізм цінністю, яку варто зберігати, бо в сій цінности, в сій мові і побуті, відзеркалюється своєрідний, не похожий на ніякий инший, *дух нації*. Найціннійшим одначе для націонадізму не є ані мова, ані побут (пісні, одяги, звичаї, своєрідні форми суспільного, економічного й політичного співжиття народу) — лиш є той один грунт, з якого сі всі своєрідности виростають: вільна творчість нації у всіх ділянках її життя.

Націоналізм признає, що в нутрі одного народу є кілька кляс і що часами між ними буває навіть дуже остра клясова боротьба. Тільки він думає, що й ті кляси й та боротьба є проминаюча, що вона змінчива. Трівким є лиш одно: національний геній, який через усі історичні внутрішні і зовнішні хуртовини народу веде його шляхом його призначення і на всі його кляси та на всю їх боротьбу, на всю його творчість і всю його руїну кладе одну свою печать.

Таким способом націоналізм дивиться лише на націю як на особистість, як на творця, а не на кляси. Нація се збірна особа, яка має цілком окремішний, своєрідний духовий устрій і тому не може творити таких самих вартостей, як инші нації. Як нема двох однакових одиниць, двох однакових людей на світі і однакової їхньої долі, так і нема двох однакових націй та однакової їх долі.

Для большевиків отже держава се знаряд пануючої кляси на поневолення других кляс. Для націоналізму держава се тіло нації, без якого та нація безсила щось справді великого й своєрідного зробити.

Длятого націоналізм бажає відмежуватися кордонами від инших держав, бажає національно-державної суверенности (незалежної держави). Тому також націоналізм не кождій народній масі признає право називатись нацією (народом), а тільки такій, котра є свідома своєї особистости, своєї відрубности і бореться за свою власну державу.

З тої причини між націоналізмом і большевизмом не може бути спільної мови. Се два протилежні світогляди.

Котрий світогляд правильний?

Киньмо оком довкола себе, а пізнаємо. Колиби світогляд большевицький був правильний, тоді між селянами польськими і українськими булаби повна згода, тоді наші селяни з процесіями виходилиби на стрічу Мазурів-кольоністів... А преці і одні і другі се „поневолена кляса“... Чи доказувати ще дальше і наводити більше примірів?

себе знову, як стоїть перед монастирськими воротами св. Марка, щоби прохати впущення після крівавого вчинку. Усе це бачив брат Ангел у такі години внутрішнього роздвоєння, в якому людина глибин опиралася в ньому людині висот.

І тоді за кожен раз брат Ангел крився, як тільки позволяла йому на це служба й монастирський порядок, в затишній церкві монастиря св. Марка, шоб там набрати сил перед престолом, щоби людина висот побороала в ньому людину глибин.

* * *

Коли брат Ангел у ранці після спільної служби Божої міг ще найти пів годинки часу, заки ще почалася його служба біля монастирських воріт, тоді ставав він на вколішках у в одній із каплиць церкви, сиву голову занурював у худі руки й молився до св. Ангелів, що їх почитав особливе. Горі на склепінні каплиці видніли на цінному підкладі золотої мозаїки Ангели Неба зображені в незвичайній красі. Коли ще світанок наповняв каплицю тільки неясним світлом, або як вечірний сумерк звисав ніжними, розвійними останками запаху кадила неначе ледви видний серпанок перед мозаїковими образами каплиці, тоді плила струя таємничого життя крізь постатті ангелів — тоді не були вони вже тільки образами, тоді неначе ждали людини, що силою набожної, повної упования та глибокої віри покличе їх із золотих висот на землю. А молитва брата Ангела здавалося мала таку силу.

Коли він по прийнятті небесного хліба стояв так на вколішках на свойому улюбленому місці, тоді западався світ кругом нього. Тоді затоплений у мо́литві чернець забував про простір і про час та про цілу землю. Тоді знімалася його захоплена Господом душа в містичньому летові й мандрувала по золотих сходах, не чуючи тягару ні тіла, ні землі. Золоте мозаїкове склепіння каплиці розширювалося й простиралося щораз маєстатичніше й накінці ставало велитенською, золотою копулою непроглядно великого дому, що відірвана від світа душа черця могла порівняти найкраще зі собором, хоч могутній фльорентійський собор і всі собори землі були тільки марними домиками з карт у порівненні з незрівняною величністю, що її бачив брат Ангел у годинах захвату. Брат Ангел відчував, що він був у самому притворі неба, де стоять святі Ангели Господа, готові сповняти Божу волю в службі для людини. І він пізнавав у їх чертах усі постаті Ангелів, що стояли на золотому підкладі склепіння каплиці. Вони жили, це бачив чернець зівсім виразно. Їх лиця були такої чистоти, такої просяйної ясности, такої світлої білости, як немає їх земля навіть у красці цвітучих лелій ні різдвяного снігу, вони ті краски за холодні й за тупі, щоб можна їх рівняти з ніжним, теплим, благодатнім сяєвом, що бачили захоплені очі брата Ангела. Дивна червоність, як ніжний злагіднений полиск рубінів, оживляла губи на лиці кожнього Ангела — губи, що все порушалися в тихих молитвах. Час від часу спливали кучері якогось Ангела тихісько мов від невидимого подиху вітру — і коли тільки брат Ангел бачив це легке, легісеньке хвилювання кучерів, відчував він запах, що його не описати, а який доносив до нього легкий подих вітру. Амбра, запах фіялок, кадило було це – і всеж таки знов не можна було його ставити на рівні з усіми цими земними пахощами. А на хвилях цеї струї повітря леліла понад усяку людську міру краси висока небесна музика. Був у ній такий пориваючий чар, що душа брата Ангела сповнялася передсмаком небесної роскощі, в якій здавалося мусить розплистися,

У такій годині ласки зазнавав брат Ангел цего, що Ангели похилялися перед ним із поздоровленням. Спершу лякалася його душа аж до всіх глибин свойого єства — та коли глибокі мов небо очі Ангелів спочали на ньому, душа його приходила знову до себе — так, ще більше вона наповнялася тоді великим упованням і певністю. І один із Ангелів говорив до нього:

— Брате Ангеле, ми понесли твої молитви в наших долонях перед предвічного Бога, що тричі святий. Ми Ангели Хоронителі людей, що за них ти молився. Бог, що є ласкавий і милосердний, приказав нам служити тобі. Кудиб ти нас ні послав, туди ми підемо. Що ти нам не поручивби, це зробимо, коли воно є на спасення цих, що за них ти звертався до нас. Молися, Ангеле, та уповай! тоді піднімав лискучу руку, що золотий рукав його промінистого одягу, спадав аж по ніжні кістки цеї руки. І в цему рухові руки Ангела містилося пориваюче напімнення, так що в душі брата Ангела лунало, як лунає відгомін у золоточервоному вечірному сяєві: Уповай!

(Дальше буде.)

Українські справи.

Із нашого політичного руху приноту-ємо повітові зїзди У. Н. Д. О. в Сокалі та в Радехові.

В Сокалі відбувся зїзд 25. ц. м. Були відпоручники з 86 громад Сокальщини. Численно було заступлене духовенство, що дуже мило вразило відпоручників селян. Наради відкрив д р Ол. Ріпецький. До президії зїзду вибрано о. дек. М. Дорощького, члена-основника нашої Української Християнської Організації, відомого народнього діяча та письменника з Ванева, головою, а селян Івана Пирога та С. Грондзину заступниками. Секретарем вибрано Володимира Матвіяса. Реферати виголосили відпорчники Центр. Ком. У. Н. Д. О. М. Струтинський і В. Целевич. По рефератах була дискусія в якій забирали голос А. Мартонович з Белза, Микола Зінко зі Сокаля, Микола Тріска і Кость Мигаль з Белза, Микола Вареница з Нинович, Микола Мельник із Спасова, Мартин Дзяман з Гільча, Василь Чарнецький зі Спасова, Володимир Якимишин із Цеблова, о. М. Жеплинський із Хороброва та о. Гр. Кулинич із Сокаля. Приступлено опісля до вибору членів Повітового Народнього Комітету. Головою вибрано д-ра О. Ріпецького. До Комітету ввійшли: о, декан Дорощький із Ванева, д-р Любомир Данилович із Сокаля, Кость Мигаль із Себечева, Гр. Наконечний із Цеблева, Вол. Кохан із Дудоркович, Вол. Матвіяс із Яструбич, Мих. Тріска зі Сокаля, о. декан М. Карпяк із Ульвівок, Марко Мельник зі Спасова й Теодор Лісікевич із Белза. Першим заступником голови вибрано о. декана Дорощького з Белзчини, а другим д-ра Любомира Даниловича зі Сокаля. Потім промовляли ще д-р Ріпецький, пп. В. Матвіяс і К. Мигаль. О год. 6. вечером замкнув о. декан Дорощький наради зїзду прегарною мовою.

В Радехові відбувся Повітовий Народній Зїзд У. Н. Д. О. 27. ц. м. На зїзд прибуло понад 100 відпоручників, що заступали 34 громади політичного радехівського повіту. Наради відкрив палкою промовою о. д-р Вол. Пелліх. Предсідником вибрано д-ра Ярослава Селезінку, адвоката в Радехові, заступником Ів. Олійника господаря з Гапунова, секретарами інж. Богдана Поповича з Павлова й кооператора Михайла Миськова з Радехова. Програмовий і організаційний реферат виголосив відпоручник УНДО зі Львова д-р В. Целевич. По рефераті була дискусія. В дискусії забирали голос о. Купчинський, селянин Литвин, о. М. Кориткo, селянин Біганський, о. д-р Пелліх, проф. Іщук тай інші. Головою повітового Народнього Комітету Обєднання вибрано д-ра Ярослава Селезінку, заступником о. д-ра Пеліха. У склад Комітету ввійшли переважно селяне й міщане.

На Радянській Україні ведеться дальше українізація державного апарату. Ця українізація це просто примус для урядовців не-Українців, головно Москалів та Жидів вивчити українську мову, щоб могти ньою урядувати. Хоч ся українізація переводиться вже від кількох літ і за опір їй грозять навіть усуненнем із посад, то всеж таки є урядовці русофіли, які сміються в кулак із цих розпорядків. Навіть радянські часописи подають про такі випадки. Ось недавно був такий випадок, що урядовець приніс начальникові списки українською мовою, а начальник викричався на нього, що списки мають бути московською, бо пограничя буцім то не розуміє української мови. Урядовець доніс про це комісії по українізації, та начальника не тільки не уунули, але ще й він загрозив урядовцеві усуненнем.

Шкільництво на Україні зукраїнізоване в більшости, українське воно не духом, тільки мовою. Після останніх статистичних відомостей представляється стан українського шкільництва так: Кількість шкіл зросла з 14.900 в минулому році до 17.158 в цім році. Ці школи охоплюють 1,776.000 дітей, що становить 54 прц. дітей шкільного віку. Видатки на народнє шкільництво виносили минулого року 15 міл. 800 тисяч карб. цього року вони досягають 25 і пів міліонів карб.

Всі шкільні помешкання майже визискано. Щоб охопити школою всіх дітей шкільного віку, для цього требаби будувати багато нових шкільних приміщень, не рахуючи инших видатків, получених з поширенням шкільної мережі. Уложений пятилітний плян заведення загальної освіти, це зн. охоплення всеї дітвори школами, вимагає 200 міліонів річних видатків, отже ледви чи дасться здійснити.

Польща.

Минулий тиждень у варшавському соймі був як зазначують польські часописи дуже важний. Мала там рішитися справа буджету. Всі були свідомі цего, що годі накладати вже на населення більші податки й що треба дійти до рівноваги шляхом редукції видатків, цебто редукцій особових і ревізії випосажень. Та, хоч усі це бачили однозгідної думки щодо переведення цего не було. У самому правительстві були дуже поважні розбіжности думок і ясно було що тут не зарадять ніякі компроміси. Таким компромісом була вже коаліція, що в дійсности ніколи коаліцією не була, хіба пробою співпраці, що з гори була засуджена на невдачу. Зараз тільки повстала „коаліція", почали пошепки говорити про ріжні комбінації, що мали на цілі утворення іншої більшости. Одні радили, щоби замість ППС. і НПР. утворити цю більшість із групою ХН. Були навіть такі, що піддавали думку згоди з меньшостями. Деяку дезорієнтацію в політичних рахунках витворило повстання хлопського блоку з поважною силою голосів, що може заважити не тільки при голосуваннях у соймі. Хлопська коаліція коли піде лавою до виборів, може зашкодити „Пястові" й позбавити його цих користей, що їх Пяст сподіється здобути при найблизчих виборах у Познанщині. Виходить із цього, що над усею цею крізою розповилися вже передвиборчі настрої. Загалом дотепершні польські партії тай поодинокі посли журяться вже щораз більше виборчою кампанією, як державними справами, хоч вибори мають бути щойно нарік.

На останьому передсвяточному засіданні сойм ухвалив буджетову провізорію на місяць квітень 1926 р. Видатки на квітень предвиджені в висоті 143,607.683 зл. Провізорія задержує дотеперішнє випосаження від I. до XI. групи, а в грудневій висоті одержать випосаження групи XII. до XVI. Це саме відноситься до емеритур. Урядники першої категорії одержать платні як зачет. Яка буде остаточна платня про це рішить новий пенсійний закон, який внесуть у соймі в квітні. Так одержить грудневі платні 152.233 осіб. Прибутки обличують на 115 міл зл. У голосованні прийнято закон у другому й третьому читанні. Опісля прийнято в другому читанні закон про попирання цинкового промислу. По третьому читанні проєкту закона про умовне припинення виконання кари на просторі, що на ньому обовязує австрійська карна процедура, відіслано цей проєкт до правничої комісії.

Відтак маршалок подав до відома оречення суду чести в справі між послом Брилем і Шидловським. Суд признав факти, що їх подав пос. Бриль неправдивими, а його закиди безпідставними. Слідуюче засідання сойму відбудеться дня 20. квітня. Комісії зачнуть працювати вже 13. квітня.

Суд чести в соймі матиме до рішення нову справу. А саме в часі другого читання проєкту закона про попирання цинкового промислу прийшло до перепалки між послами Котом (НПР.) і Квятковським (ХД.), наслідком чого посол Квятковський передав справу судови чести. А пішло тут, як згадано, про справу цинкового промислу. Ходить тут про трансакцію з американсько - німецьким товариством у справі винайму експльоатації цинкової руди в польській части Горішнього Шлезка на 25 літ. За це згадане товариство має вплатити, чи вже навіть вплатило до державного скарбу 10 міліонів долярів, при чому воно буде звільнене не тільки від сплачення давних податків, але також на будуче від маєткового податку й від цлових оплат. Тому, що правительство поставило цю справу як питання довіря прийшло в соймі до доволі гострої дискусії. Проти прийняття закона виступили ліві партії, а з дискусії, що місцями була дуже несимпатична, виходило, що поза цею трансакцією криються також приватні користи деяких парляментарних кругів. Саме ця дискусія й дала привід до згаданого суду чести між послами Котом і Квятковським.

Сензацією дня в Польщі є це, що генерал Шептицький подався до димісії. Генерал Станислав Шептицький, інспектор армії в Кракові, оповістив у „Kurjer-i Warszawski-м" отверте письмо до міністра військових справ генерала Желіговського з проханням предложення президентові польської річпосполитої подання про звільнення генерала Шептицького з чинної служби в армії. Генерал Шептицький покликується на вступі на своє давніще прохання щодо офіціяльного протиділання виступам маршалка Пілсудського проти польських генералів в пресі. Цего його прохання не задовільнено. Противно маршалок Пілсудський у своїому листі з 21. березня ц. р. ще гостріше виступив проти генералів Галєра та Шептицького. Така метода, пише генерал Шептицький, непошанування старшинського одностроюкиданням в пресі калюмній, підкопує систему ієрархії, що становить підставу дисципліни в армії й мусить принести погубні наслідки. Тому, що ген. Шептицький не годиться з цею метедою, а його змагання в цілі поборення, як двобої і відклик до генеральського суду, нівчому не змінили цего стану справи, він не може дальше носити одностроюшо його не вмів пошанувати перший польський маршал.

Не є вже в Польщі сензацією всякі надужиття, а то й крадежі на шкоду річи посполитої. Польські часописи всіх відтінків переповнені звідомленнями про них. Подаємо тут тільки важніші. В Ярославі викрито велику крадіж у самоходовому відділі X. дивізії, в наслідок чого опинилися в арештах два високі польські старшини. Крадіж ця тягнулася безкарно повних три роки. У військовому географічному інституті в Варшаві арештовано капітана Ст. Тарковського та Вацлава Шерецького теж за надужиття. Із цеї самої частини сидить уже в тюрмі майор Омєнцкі та поручник Тан. У Львові вівся цими днями процес проти залізничих дефравдантів Реліха і товаришів, та трибунал признав себе некомпетентним судити цю справу й передав її судові присяжних. У Кракові щойно покінчився процес за крадіж у державній контрольній палаті. Предсідника цеї палати Ласінського, якому доказано крадіж кількох тисяч золотих, засудили на шість місяців, а рахункового Білінського на рік тяжкої тюрми. У Варшаві ведеться розправа проти командора польської фльоти Соколовського. Його обжаловують у тяжких надужиттях в часі військових достав. У варшавському окружному суді ведеться розправа проти Петра Трусковського, прокуратора в Сєдльцях. Він підробляв на векслях підписи своїх товаришів урядників і так добував більші та меньші позички в Купецькому Банку в Сєдльцях. Це все, що ми тут подали це тільки „антольогія" надужить, крадіжей і дефравдацій в Польщі на шкоду держави. Таких „цвіток" можна би зібрати багато більше.

Із зовнішних справ, що обходять Польщу після „перемоги і пораження" в Раді Союза Народів, мала тепер Польща справу з Чехословаччиною. Чехословацьке правительство заборонило ввіз із Польщі рогатої худоби. Польське правительство старається всіми силами вплинути на Чехословаччину, щоб відкликала цю шкідну для Польщі заборону. — Не має Польща спокою з бандами. Ось доносять із Вильна, що на відтинку Радошкова старалася передістатися на польський бік зоружена банда, зложена з десяти осіб. Був це мабуть відділ білоруських повстанців, цей самий, що перед кількома днями довершив

зухвалого нападу під Мінськом, а тепер старався перед погонею скритися на території Польщі. Цікаве також це, що Польща повинаймала всі свої монополі чужинцям, а тепер, як пишуть польські часописи Союз Польських Продуцентів Спірту веде з турецьким правительством переговори про винаєм спіртового монополю. Саме анґорський парлямент прийняв закон про спіртовий монополь у Туреччині на зразок польського закону. Мабуть польські продуценти спірту мають надію, що Турки після всіх реформ, які завели в себе, заведуть і „алькоголеву реформу" тай мимо цего, що Коран забороняє пити алькогольні напитки, зачнуть тепер на добре розпиватися. Журяться тільки польські продуценти, що тут найгрізнішим конкурентом є Німеччина. От, всюди цей „проклятущий Німець"!

Радянський Союз.

Як пишуть московські часописи, в радянському союзі фінансова кріза й грозить фінансова катастрофа. Тож радянське правительство тепер шукає на всі боки поза межами своєї держави грошей. Та мабуть не найдуть охочих, щоб викидали свої гроші на непевне. Ходять чутки, що Німеччина задумує дати більшу позичку радянщині, однак і вона жадає забезпечення, що позичка не пропаде. Щоб направити свою опінію, більшовики годяться вже платити навіть державні довги з царських часів — правда покищо тільки частину, та там підуть на уступки й вкінці таки погодяться заплатити всі довги. Як доносять часописи, в переговорах із французьким правительством заявив Раковський, що радянське правительство готове сплатити державні довги й одержані позички за посередництвом державного банку. Порозуміння на підставі цего предложення вже осягнене, та справа довгів у приватних банках ще не поладнана.

Заразом доносять із Парижа, що Раковського запросили до Брукселі, щоби почати переговори з бельгійським правительством у справі віднови взємин радянсько-бельгійських. Побут Раковського в Брукселі потріває до трьох тижнів. Між інш. буде він на послуханні в короля Альберта.

Виходить, що щось не дуже добре з більшовиками. Та вони все ще не кинули думки про викликання світової революції. Цею справою занимався більшовицький конґрес у Москві. На цему конґресі Зіновєв виголосив промову, в якій заявив, що в недалекій будуччині він надіється світової революції. Революція має початися в Европі, а потім перенестися до Азії та до Америки. Зіновєв сподіється, що революція вибухне насамперед у Польщі, а з Польщі перекинеться до Німеччини, Франції та Анґлії. В Азії малиби цю революцію підготовити Китайці. Більшовики піддержують там т. зв. народню партію під проводом ген. Фенґа, та після останніх вістей цего ґенерала покинув дотеперішній його сторонник ґен. Чанґ-Кай-Шен і перейшов на бік його противників Чанґ-Тео-Ліна й Ву-Пей-Фу, ставлеників Япану та Анґлії. Пишуть, що радянське правительство хоче покинути вже ґен. Фенґа й почати переговори з Япаном і разом із ним утворити бльок протианґлійських і американських впливів. Сподіються більшовики також, що небаром вибухне війна й тому невсипуще працюють над орґанізацією червоної армії та фльоти. Тепер приготовляють на травень великі маневри червоної фльоти. Після маневрів має фльота відвідати балтійські країни та Німеччину, Францію й Італію. В половині квітня мають відбутися великі маневри червоної армії на румунській границі. Зараз після цих маневрів мають відбутися маневри значних військових сил на польській границі. Ці маневри пічнуться 20. травня, а участь в них візьмуть війська з округів харківського, київського та волинського.

Відбудуться ці маневри під командою Тугачевського. Рівночасно звертають більшовики увагу на скріплення більшовицької акції поза межами радянщини. Із Парижа наспіла вістка, що в одній із редакцій зявився якийсь чоловік, що повернув із Москви, де брав участь у партійних засіданнях комінтерну. Цей чоловік предложив матеріяли, що на останньому засіданні комінтерну уложено пляни кривавого перевороту, що до нього мають перейти більшовики в Польщі та Франції. Замість комуністичних ячейок, що показалися недостаточними, мають бути утворені боєві одиниці зложені зі зівсім певних живл.

Ще Союз Народів.

Справа неприйняття Німеччини на березневому засіданні до Союза Народів не сходить усе ще зі стовпців часописів усего світа та з парляментарних трибун. Ця справа була недавно предметом дискусії в анґлійському, французькому, німецькому та в шведському парляменті. Праві шведські партії поставили до міністра закордонних справ, Ундена запит, чому він не поступив по думці вказівок, які дав йому на дорогу парлямент, та не спротивився з місця всяким нарадам над поширенням Ради Союза Націй, коли, як відомо, березневе засідання Союза Націй мало бути посвячене виключно приняттю Німеччини. На це відповів Унден, що він не мав сили нічого порадити, бо Франція звязалася потайки з ріжними державами такими обіцянками, що на випадок, колиб була мусіла від них відступити, грозило нове французько-німецьке непорозуміння. Щоби рятувати загрожений дух Льокарна, Унден не міг противитися нарадам у напрямі винайдення якогось компромісового виходу з небезпечної ситуації. Шлях до порозуміння був важкий, і для облекшення його Унден готов був навіть зрезиґнувати зі шведського місця в Раді, щоби тільки не допустити до упадку льокарнського пакту. Завдяки йому, справу вратовано бодай на стільки, що Німеччина не виїхала з Женеви ображена. Що-правда, нічого з того не вийшло, бо спротив Бразилії розбив засідання Союза Націй. Все-ж таки льокарнський пакт вратований, чого не булоби, колиб засідання було розбилося в наслідок загострення французько-німецьких противенств. Обі шведські палати одобрили становище Ундена, хоч правиця обставала дальше при твердженні, що Унден не поступив після даних йому Інструкцій.

До німецького міністра зовнішних справ наспіла телеґрама ґенерального секретаріяту Союза Народів, у якій просить останній в правительства Німеччини, щоби визначило відпоручника на розслідну комісію Союза Народів, що збереться в Женеві дня 10. травня. Як вияснює англійське правительство, німецький представник буде на рівних правах із иншими. Однак у берлінських кругах думають, що в цій комісії не буде взагалі ніяких голосувань. Ця комісія має зайнятися тільки розширенням Ради Союза. Крім Німеччини запрошено ще з держав, що не належать до Союза, Польщу, Швайцарію, Китай та Аргентину.

Німеччина.

В Німеччині само собою теж тепер дебатують над останніми подіями в Раді Союза Народів. Одні вважають, що німецькі відпоручники не могли інакше поступити як поступили, другі, а саме крайні партії з права та з ліва, докоряють відпоручникам за їх становище. Праві часописи виступають проти представників Німеччини в Женеві і домагаються уступлення уряду Лютера, розвязання парляменту і розписання нових виборів. Деякі часописи заявляються за тим, щоби на засіднаня Союзу Народів в осени не висилати делеґації так довго, доки Німеччина не одержить запоруки, що перед тим будуть полагоджені усі справи так, як домагається Німеччина. Щойно тоді вона могтиме вступити до Союза Народів.

Як ми вже згадували, радянське правительство старається дістати знов позичку в Німеччині. Одну таку позичку в висоті 300 міліонів зол. марок уже дістало. Тепер радить Німеччина над новою позичкою. Із цего виходить, що Німеччина, хоч і старається дістатися до Союза Народів, та не зриває й із радянщиною. В справі розоруження домагається Німеччина, щоби всі держави зменшили свої армії до 1/3 проценту людности. Так малаби Німеччина право удержувати 200-тисячну армію, Франція мусілаб зменшити свою армію до половини, а Польща малаб тільки 90 тисяч війська. Справу розоруження мавби вирішити Союз Народів, а контролю малаб окрема комісія, зложена з осередніх держав, що не брали участи в війні.

Франція.

Французький франк котиться щораз більше в безодню: минулого тижня можна ще було дістати один фунт штерлінґів за 137 франків, а тепер уже треба заплатити за нього 145—147 франків. Французький буджет виказує 4 міліярди 37 міліонів франків недобору. Звідки його покрити, цього правительство Бріяна не знає. Міністр фінансів Пере хоче піднести податок від торговельних оборотів. Але більшість радикально-соціялістичних партій грозить, що буде голосувати проти такого пляну санації. Бріян хоче приподобатися бодай націоналістам. Мальві, теперішний французький міністр внутрішних справ, виїхав на відпустку будьтоби лічитися: а по правді вступився він з уряду. На місце Мальві має прийти сенатор Дуран. Президент Думер має небаром виїхати до Білгороду з офіціяльною гостиною.

Анґлія

задумує жадати сплати ще царських довгів від Радянського Союзу. Ці довги обчисляє вона на 800 міліонів фунтів штерлінґів. Черчіль подав у парляменті загальний огляд міжсоюзних довгів і прийшов до заключення, що Анґлія, колиб навіть стягнула з Німеччини довжну суму, буде мати супроти Америки недобір. В додатку, Америка хоче виступити тепер з новими претенсіями супроти Анґлії. Американський сенатор Бораґ, голова сенатської комісії для закордонних справ Зєдинених Держав, пригадав в американському сенаті, що в перших роках світової війни сконфіскувала Анґлія деякі американські кораблі, які всупереч бльокаді намагалися доставити товар до Німеччини, та поставив внесення, щоби правительство Зєдинених Держав Півн. Америки жадало від Анґлії за ці кораблі відшкодування.

Італія.

Посол Манаресі, предсідник державного „Інституту Борців" мав розмову з ред. „Tribun"-и. У розмові згадав він між іншим і про кольонізаційні пляни товариства в Південному Тиролі. Ходить тут про пляни регуляції ріки Адижі і використання його для зискання елєктричности та здобуття дотеперішнього терену повеней для господарства. При цій нагоді можна буде в Південному Тиролі дати основу кольонії італійських робітників. Насамперед мають виділити землю й села для 600 італійських родин. „Цвіт італійських борців матиме там широке поле до діланя" — закінчив він розмову.

Румунія.

Король поручив місію утворення нового кабінету з членів національної партії ґен. Авереску. Правительство матиме мабуть такий склад: президент міністрів і міністер без теки ґен. Авереску, внутрішні справи Октавіян Ґоґа, зовнішні справи Іван Мігтічняв, фінанси Іван Лєпадату, війна ґен. Мірческу, промисл і торговля ґен. Коанда, хліборобство Ґарефлін, комунікація Ваалєону, освіта Лєґулєску, культура й мистецтво Гольдіс, судівництво Кудульбу, здоровля Лупас, праця Транкус Ясеї, публичні роботи Петровіч, міністер для Семигороду Ґрозель, для Бесарабії Нітказ, для Буковини Попович.

Пять членів правительства походить в Семигороду, а саме Ґоґа, Лєпадату, Лупас і Ґрозель. Три останні були досі членами народньої партії, та всі три перейшли до національної партії, коли мали вигляди на вхід до кабінету.

Магомеданський Союз Народів у Мексиці.

Після донесень із Каіра в травні відбудеться там велика конференція, що займеться утворенням халіфату та Магомеданського *Союза Народів*. Цей Союз має мати свій осідок в Мексиці. Халіфат буде інституцією, що разом із зібранням усіх магомеданських народів вирішуватиме загальні справи магомеданського світа. Так халіфат матиме велике значіння в віднесенні до европейських держав, що заінтересовані на землях заселених музулманськими народами.

Псалом CXXVI.

Господь як не збудує дому,
Надармо трудяться мужі,
Як города Бог не заступить,
Надармо ходять сторожі.

Надармо ви встаєте зранку,
Хліб їстимете в дні сумні;
Когож Всевишній Господь любить,
То дасть йому хочаб і в сні.

Найбільшу радість Бог приносить
Для правих і святих людей,
Потомства даючи діждатись,
Потіху даючи з дітей,

Немов в руці сильного стріли
Оттак і діточки усі,
І хто на них не заведеться,
У того є щасливі дні.

Такі отидатися не будуть
І улетить від них весь страх,
Як говоритимуть з ворогами
При міста свого воротах.

свщ. Павло Штокалко.

Про що пишуть часописи.

Перед кількома днями появилися на самперед в „Укр. Голосі", а відтак і в „Ділі" „сензаційні" вістки, немовби прийшло до затвердження Ап. Столицею зарядження Владик станиславівського і перемиського в справі целібату.

Жерело вістки є покищо проблєматичне. Оскільки вірити часописним інформаціям, скликали названі Епископи членів своїх Консисторій і, звязавши їх тайною під загрозою клятви, будьтоби проголосили їм дотичне письмо з Риму.

Колиби се було навіть правдою, то годі припускати, щоби хтонебудь з крилошан так далеко забувся і довірочну справу подав до часописей. Отже вістка моглаби дійти до їх відома хиба якоюсь дуже неправильною дорогою. Надто ніхто не знає ані формальної сторони письма, ні його змісту, що у таких случаях є одиноко рішаюче.

Тимчасом на ту досить проблєматичну вістку, появляються зараз повені статтей, котрі цілком слушно можна назвати „необдуманим кроком".

Найприкрійше є те, що в тих статтях поширюється та супонується такі поняття що їх ніяк не можна погодити з духом і наукою Церкви, а які нарущують в дечім навіть самі правди віри. І так ніколи не було й не може бути в католицькій Церкві такої процедури, щоби найвища церковна власть потребувала до правосильности своїх заряджень згоди вірних або духовенства. Правдою нашої віри є, що св. Отець силою Божої установи має в цілій Церкві найвищу власть законодатну, учительську і судейську над усіми вірними без огляду на обряд. Иого власть так велика, що навіть вселенський собор не є понад папою, але для правосильности заряджень потребує потвердження св. Отця, щож доперва говорити про синоди провінціональні, чи дієцезальні. Навіть на провінціональних синодах рішаючий голос мають тільки Епископи, вірні не беруть жадної участи, а відпоручники священства мають тільки дорадчий голос.

У вгаданих дописах також не видно найменшої пошани для авторитету церкви. Є це прикметою поневолених націй, що сила духова і моральна незрівнано менше імпонує їм, як сила фізична. Це наглядно бачимо на нашому селі, де нераз без причини з найбільшою брутальністю виступається проти свого пароха чи взагалі інтелігента, а зате гнеться нераз аж до упідлення перед першим-ліпшим жандармом. І в нашій пресі коли йде про зареагування проти якогось дійсного насильства нпр. на полі шкільництва, не знайдемо і десятої части того завзяття, з яким виступається проти заряджень внутрішньо-церковного характеру, заряджень навіть докладно незвісних. Св. Отця називається на тій основі „польським папою", а Епископів уважається „просякнутими елєментами впертости, а може й мстивости" і т. п. Це все може підірвати в народі *всякий* авторитет.

Ми пересвідчені, що як загал духовенства, так і загал практикуючих вірних не годиться з такими брутальними способами і у великій мірі не поділяє висказуваних поглядів. Тут вина нашої пасивности, що мало хто реагує на такі виступи. Одні мовчать з боязни, другі з байдужности, інші тому, що „время люте".

Тимчасом польська церковна преса скрупулятно нотує такі прямо нехристіянські і некатолицькі вискази і погляди, котрі на жаль деколи підписувані криптонімом священика, і як погляди загалу кольпортує їх заграницею.

Вже бувби час, щоби полищити справи церковні тим, котрі є справді покликані до їх вирішування, як це впрочім водиться скрізь у всіх інших католицьких народів.

Останні вісти.

Крівавий день у Стрию.

У Стрию полилася кров!

В середу в останній день березня перед полуднем зібралася товпа безробітних перед будинком староства. Зажадали від заст. старости Згоди, або негайної виплати підмог, або щоби поробив зарядження, щоби безробітні могли одержати працю.

Староста Новак обіцяв поперти всі жадання, а відповідь дати у вівторок або середу. Коли староста старався переконати про безцільність демонстрації, кільканайцять безробітних вдерлося до будинку старости, до бюра заст. старости Згоди й стали демолювати бюрові уладження й потурбували Згоду. Завізвано поліцію, котра стала усувати людей з будинку.

Коли успокоєні демонстранти були вже на дворі, аспірант поліції Лязаревич, що командував поліц. відділом, дав приказ стріляти.

Поліція дала сальву в товпу. **Чотирох людей згинуло на місці, багато ранених вилось серед зойків і болю. З тяжко ранених 6-ох демонстрантів умерло в шпиталі.** Багато легко ранених є дома, тому число ранених не є стверджене.

Арештували 16 людей. Між арештованими (як подає „Сл. П.") є український комуніст Радович, Соколовський (польський комуніст), Вагман (Жид).

Около 3 год. головні точки міста обсадило військо зі скорострілами. Годину пізнійше військо усунули. Тепер є гостре поготівля поліції й війська. Деякі будинки, як почта, староство, обсаджені військом.

Новинки.

Марійське Товариство Пань у Львові устроїло дня 28. марта обхід 25-их роковин апостольської праці Його Високопреосвященства Митрополита Андрея Шептицького. В приватній каплиці Його ВПреосвященства зібралися всі членки Львівського Марійського Товариства, як також відпоручниці Марійських Товариств з Перемишля, Тернополя, Станиславова, Стрия і Золочева. З Перемишля прибули: пп. Несторовичева, Медвецька і Шевчикова; з Тернополя пп. Громницька, Целевичева і Кузева; з Станиславова пп. Копровська і Фіголева; Зі Стрия пп. Витковицька і Предчакова з донькою, а зі Золочева п. Скобельська. По читаній Службі Божій, на котрій всі приявні пані в числі понад сто приступили до св. Причастія, достойний Ювилят мав духовну науку. Вказавши на дотеперішні заслуги Марійських Товариств на полі добродійности і релігійного освідомлення, завізвав митрополит, щоби дальше ревно і з посвятою щирили проповідь Євангелія ділами християнського милосердя і приміром християнського життя. По науці всі пані зібралися в поблизькій салі, щоби зложити Достойному Ювилятови желання і вручити адреси. В імени Львівського Марійського Товариства промовила предсідателька п. Ольга Бачинська, відтак промовляли ще п. Громницька з Тернополя і п. *Фіголева зі Станиславова*. По скінченім торжестві відбулася ще нарада Управи Львівського Товариства з відпоручницями в ціли переведення центральної організації і намічення напряму праці відповідно до статутів і завдань Марійських Товариств. Торжество випало дуже гарно і полишило в душах учасниць нестерті враження.

З товариства вакаційних осель. Під таким заголовком містимо в сьогоднішньому числі нашого часопису відозву згаданого товариства. На цю відозву звертаємо спеціяльну увагу наших пов. Читачів. Просимо прочитати її уважно тай не відмовитися від жертви. Все і всюди мусимо тямити, що наші діти це наша будуччина. Народ, що вміє дбати про своїх дітей, про їх релігійне, національне, фізичне виховання, про їх здоровля, цей народ запевняє собі кращу будуччину.

В справі доповняючих фахових курсів. Подаємо до відома інтересованих, що зараз по Великодних святах обр. рим. кат. 1926 відбудеться державний фахово-доповняючий чотиротижневий курс у Львові для ремісничих учеників-термінаторів усіх фахів, що з причин від них незалежних не могли скінчити фахово доповняючої школи і через те не могли визволитись на челядників. По скінченню цього курсу могтимуть визволитись, оскільки скінчили практичну науку ремесла у майстра. По блищі інформації треба звертатись до п. Иосифа Танчаковського, рефер. фах. шкіл УПТ., Ринок ч. 10. II. поверх. Проситься звернути на це увагу нашої ремісничої молоді.

В справі зарібкової еміграції до Франції. Товариство опіки над українськими емігрантами у Львові подає: Делєгат французької місії буде контрактувати на виїзд до Франції робітників і робітниць до робіт на рілі і в копальнях: в Раві Руській дня 7. квітня ц. р. з повітів: Сокаль, Рава Руська і частини Яворівського, а у Львові, в Державнім Уряді Посередництва Праці при вул. Кармелітській ч. 4, 9. квітня з повітів: Львів, Жовква, Городок і Рудки, 10. квітня з повітів: Камінка Стр., Радехів, Перемишляни, Бібрка і частини Яворівського. Ті, що зголошуються мають мати: 1) легітимацію з фотографією, виставлену громадою; 2) метрику хресту; 3) свідоцтво моральности; 4) свідоцтво приналежности. Мущини, що не мають скінчених 26 літ, і ті, що ще не ставали перед військовою комісією, мають виказатися дозволом Повітової Команди Доповнень (P. K. U.), иншим вистарчить військова книжочка. Неповнолітні мусять виказатися дозволом родичів (опікуна), посвідченим громадою. До копалень будуть приймати мущин тільки у віці від 18 до 35 літ. Не принимають жінок нижче 21 літ. Законтрактовані виїдуть до Мисловиць — частина зараз, частина пізніще. На залізницю треба мати 8 золотих. Виключають від приняття хороби і каліцтва, як трахома, жиляки, сверблячка, пропуклина, воля, брак пальця і т. п.

Археольогічні розкопки на Україні. До радянських газет наспіли відомости з Вовчанська про те, що археольоги відкрили в районі Салтова цілу низку підземних льохів, що походять на думку знавців з VII. або IX. віку. Найдено цілу низку предметів домашнього вжитку, що походять з IX. віку і що остали по якомусь напівкочовому і напівосілому племени. Салтівські катакомби тягнуться на кілька верстов. Є в них камяні труни, в яких лежать людські скелєти, украшені переважно брон-

зовими виробами. Наукова екскурсія почала великі дослідні роботи над докладним вивченням характеру культури того племени, що жило перед віками в цьому районі.

Доплати до залізничих білетів у користь безробітних. Міська рада у Львові ухвалила ввести і побирати в часі між 1. квітня і 30. листопада 1926 оплату від білетів їзди державними залізницями на відда́ль понад 20 кл. (III. кл. 10 гр., II. кл. 20 гр., I. кл. 15 гр. в особових поїздах). Цими додатками до ціни білету думає міська рада збільшити значно фонд для безробітних.

Розділ засівних кредитів у Східній Галичині. Польський уряд призначив для хліборобів, що потерпіли торік від неврожаю для цілої держави 3 і пів міліона золотих на засівні позички. Гроші дає Рільничий Банк, а розділив їх на воєвідства міністер рільництва Кернік, муж довіря польської людової партії „Пяст". І розділив — справді по пястівськи. Найбільші кредити признав, як пишуть деякі польські газети, тим воєвідствам, де пястівська партія має найбільше членів. Три і пів міліона на засівну допомогу для рільничого населення, що творить три четвертини цілого населення держави, це смішна капля в море, особливо тоді, коли шастається величезними сумами на ріжні непродуктивні і переважно непотрібні ціли. Для львівського воєвідства призначило міністерство рільництва квоту 500.000 зол. З тих грошей воєвідський комітет визначив кредити для всіх повітів львівського воєвідства з виїмком сокальського. На поодинокі повіти припало в тисячах золотих: 1) Вібрка 12, 2) Березів 27 (шкоди в Березові оцінено на 1,000.000 зл.), 3) Добромиль 12, 4) Дрогобич 40 (шкоди в Дрогобичі оцінено на 1,050.000 зл.), 5) Городок 5, 6) Ярослав 55, (шкоди в Ярославі оцінено на 2,400.000 зл.), 7) Яворів 5, 8) Кольбушова 10, 9) Красно 33, 10) Ліско 20, 11) Любачів 5 (миші), 12) Львів 12, 13) Ланцут 23, 14) Мостиска 10, 15) Ніско 5, 16) Перемишль 70 (шкоди в Перемишлі оцінено на 2,500,000 зл.), 7) Переворськ 10, 18) Рава Руська 5, 19) Рудки 30 (шкоди в Рудках оцінено на 2,130 000 зл., староство важадало 20.000 зл., комітет підніс акредитиву на 30.000 зл.), 20) Ряшів 10, 21) Самбір 58, 22) Сянік 10, 23) Старий Самбір 12 (шкоди оцінено на 320.000 зл.), 24) Стрижів 10, 25) Тарнобжег 5, 26) Жовква 5.

Чума в Брукселі. Пять робітників міських заведень у Брукселі занедужало на чуму. Вістка ця викликала в місті переполох. Видали комунікат, що хорих ізольовано, що життю їх не грозить небезпека і дальше поширення недуги виключене.

Вартість передвоєнних льосів. В Галичині є ще чимало передвоєнних льосів. Наслідком воєнних подій стратили власники цих льосів поняття про їх вартість. А вони мають нераз високу вартість. Ось так турецькі 400-франкові варта сьогодні 50 до 55 зол., сербські тютюневі 10-франкові 10—12 зол., сербські преміеві купони 4—5 зол., італійські Червоного Хреста 22—25 зол., італійські Червоного Хреста в купонах 5—7 зол. Всі австрийські й угорські льоси не мають ніякої вартости. Головні й найнижчі виграні турецьких вильосовані по день 1. жовтня 1914 виплачують у повній квоті в франц. франках чеками на Париж. Льоси турецькі вильосовані від 1. грудня 1914 до 1. лютого 1921 виплачують тільки 25% виграної квоти. Вильосовані в часі від 1. квітня 1920 до серпня 1922 виплачують у цілости французькими франками, а вильосовані від 1923 по сьогодні не виплачують аж до відклику. Сербські льоси виплачують тільки громадянам, що мають у Югославії право реторсії. Польським горожанам виплачують у динарах по предложенні відповідної заяви. Виграні льоси італійського Червоного Хреста виплачують у лірах без обмежень.

Кривавe весілля. Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбулася розправа проти пятьох парубків з Рясни руської під Львовом, Юрка Валевки, Вас. Геваковського, Вас. Войцеховського, Петра Гелея і Миколи Гелея за те, що на весілю дня 11. листопада м. р. убили парубка Петра Сухецкого. Валевку засуджено на два роки тяжкої вязниці, инші дістали дрібні кари арешту.

Смерть Брусілова. У Москві помер відомий російський генерал Брусілов, що на початку світової війни заняв був полуднево-східну Галичину і перейшов Карпати, а в 1916 р. проломив австрійський фронт на Волині. Більшовики покликали його також до своєї армії, але держали під наглядом, уважаючи його скритим монархістом.

Смерть під колесами поїзду. Коло Скнилова під Львовом кинувся під колеса потягу 17-літний син дорожника з Любіня Великого, Михайло Магоцький, ученик торговельної школи у Львові. Причина самовбийства незвісна.

В Китаю зростає ворожий настрій не лише проти чужинців, але також і проти християнства. У Гонг Конг порозклеювано по місті великі афіші з закликом нищити християнство. Кілька разів агітатори вдерлися до англійської церкви, де виголосили підбурюючі бесіди.

Найбільший корабель світа має будувати корабельне „Товариство білої звізди" („White Star Line"). — Величина його буде 60.000 тон. Найбільшими кораблями є тепер: Меджестик (Majestic), що є власностю тогож товариства а який давніще належав до Німців і звався „Bismarck", — а другий Левіятен (Leviathan), тепер власність Злуч. Держав, давнійше також німецький (Vaterland). Оба вони мають поверх 59 тисяч тон. (59.957). Побудовані були перед війною для гамбурсько-американського товариства (німецьке товариство), а по війні дісталися як воєнне відшкодування: один Америці, другий Англії.

ДОПИСИ.

ЗАГРЕБ, ЮГОСЛАВІЯ. (*Святочна Академія в честь митр. А. Шептицького в Загребі).* З нагоди 25-ліття на митрополичім престолі нашого митрополита відбулася 21. III. в Загребі святочна Академія. Устроїло її Українське Товариство „Просвіта" враз з членами „Української Студентської Громади". На виднім місци естради пишався дуже вдачно виконаний портрет Ювилята, кисти нашого земляка, молодого артиста Тимчишина, щирого Українця, котрий однак не знає й мови рідної, не маючи змоги вивчитись її досі. Портрет зображує митрополита після його повороту з російської неволі. Ніжна рука православних українських студентів, Придніпрянців, прибрала образ гарними цвітами і синьожовтою лентою.

Найкраща і найбільша саля Загребу виповнилася по самі береги. Просто — не було місця вільного! Прибули найдобірнійші гості: крім загребського архієпископа і митрополита хорватського о. д-ра А. Бавера, явилися епископи крижевацький д-р Д. Няради і д-р Дремуш. Дальше — 4 міратів, майже всі каноніки місцевої капітули, парохи Загреба, професори богосл. факультету і члени „Богосл. Академії", 4 провінціялів хорватських законних згромаджень, понад 50 священиків світського і законного духовенства. Опісля — кілька директорів гімназій, понад 30 професорів ріжних шкіл, представники словянських товариств: польського, чеського, російського, болгарського, представники католицької народної партії і самостійницької, висланик вседержавної „Narodna Odbrana" д. Вішошевіч Я., представники сокільства і католицькі „Орли" майже весь духов. семинар римо-кат. і греко-кат. зі своїми настоятелями, біля сотки студентів університету — Хорватів і Словінців і много-много інших — сама еліта загребської інтелігенції.

Після Академії вислано телєграму Ювилятови від епископів Хорватів і „Просвіти".

Свято зробило величезне вражінне, передусім на тих, котрі ніколи не чули про Українців. Один із хорватських провідників висловився при тій нагоді: „Справді дорогим і симпатичним для нас Хорватів є великий народ України"!

В хорватській пресі появилися окремі статті і замітки про життя і діяльність нашого митрополита, причім сильно підчеркувано українсьу справу. Між п. „Narodna Politika" з 25. III. писала: „Академія в честь митрополита А. Шептицького відбулася в неділю перед полуднем у битком набитій сали „Музичного Інститута". Всі точки програми виконано незвичайно гарно. Передусім глибоко запала в душу незвичайно сміла — красна промова Преосв. Д. Нярадія про діяльність митр. на поли зєдинення Церков, а д-р Велємір Дежеліч мол. дуже вміло і плястично доповнив образ особи і змагань Ювилята. І. Хорватське кат. Співацьке Т-во „Бранімір" і сим разом під орудою д. В. Петровіча показалось спосібним до виведення найтяжших композицій. Попри супровід орхестри воно прикрасило отсю Академію, яку вшанували своєю приявністю найдостойнійші загребацькі особи і установи. Ще й тепер Українці заманіфестувалися в Загребі як великий, культурний народ і показали наглядно, що вони вповні заслужили на красшу народню долю, коли за своїх вождів мають таких велитнів як митрополит А. Шептицький".

ЛЬВІВ. *Українська Християнська Студентська Орґанізація* при УХО у Львові повстала з початком цього року. Метою організації є скоординовання праці всіх свідомих християнських студентів і студенток в напрямі духового відродження змаґеріялізованої української молоді в дусі христ.-католицького клича: „Inrestaurare omnia in Christo". Організація старається о льокаль на читальню та відповідну бібліотеку, а на разі веде пропаганду в цілі зєднування членів.

На спільних сходинах організації, які відбуваються що неділі, читаються реферати товаришів та представників старшого громадянства.

На просьбу делєгації організації обіцяв Високопреосвященний митрополит призначити для студенства окремого капеляна. Одночасно думає організація навязати працю з християнським товариством середнешкільників „Лус"-ом.

Нові книжки й видання.

В. Будзиновський: **Ішли діди на муки.** Введенє в історію України. Львів 1925. р. З друкарні Ставроп. Інститута у Львові. Стор. 82 вел. вел. 8⁰.

Книжка дуже цікава. Писана популярно й живо. Чимало здорових поглядів на нашу минувшину, на наше нерозуміння й легковаження цеї нашої минувшини та „сумні наслідки цего.

Ось зміст книжки: Непрактична робота. Велика робота. Ненамолотна робота. Нерішаючі причини. Основна причина. Потреба фетишів. Первісні держави. Сила християнства. Жерело націоналізму козаччини. Денаціоналізація. Національне відродження. Чужі приміри. Вже в р. 1848! Драгоманівщина. — „Нова ера". Боротьба з Драгоманізмом. Деревляна програма. Україно, де твої Фенії ?! Анархістична раса? Рурикович. Демагогія. Роки 1918 — 1919. Занедбане міста. Культ кривди. Популяризація історії. Фенії України. Post scriptum. Вже отсі наголовки поодиноких уступів говорять як багато цікавого в книжці. Кожен свідомий Українець повинен прочитати цю невелику книжку й роздумати над змістом її. Не одно представиться тоді йому в інакшому світлі, як це бачив доси.

Василь Стефаник: **Земля.** Нариси й оповідання з передмовою Д. Лукіяновича. Львів. Заходом і накладом Видавн. кооп. „Громада" 1926. Стор. 68. 8⁰. Книжка видана чепурно з портретом автора. Разить у передмові Д. Лукіяновича, що передмовець вяже на початку передмови почини літературної діяльности В. Стефаника з починами радикальної партії в Галичині. На нашу думку таке лучення не виходить на добро письменникові — письменницької творчости взагалі не можна вязати ні з якою партійною діяльностю. Саміж твори

поміщені в збірці це передруки останніх творів письменника з „Літ. Наук. Вістника“ та з інших видавництв. Є між ними й такі, що дорівнюють давнійшим перлинам Стефаника, але є й слабші. Деякі з них роблять враження не артистичної картини, а фотографічної знимки. Разить теж подекуди пересадний реалізм...

Марк Твейн. **Громи.** Оповідання. Українська Дешева Бібліотечка ч. 3. 1926. стор. 94 8⁰.

В. Будзиновський. **Волю бути козачкою.** Історичне оповідання. Українська Дешева Бібліотека ч. 5. стор. 86. 8⁰.

Оце дві дальші книжечки нового видавництва, що поставило собі метою давати читачам дешеву, а добру книжку. Як видно з програми видавництва, воно кладе велику вагу на твори з нашої минувшини — і вже хочби тому ця бібліотека заслугує на поширення серед нашого громадянства всіх кругів.

Шематизм гр. кат. Духовенства злучених епархій перемиської, самбірської і сяніцької на рік 1926. Перемишль. Відбито в друкарні гр. кат. Капітули 1926, стор. 302 вел. 8⁰ Шематизм виданий старанно, богатий у відомости. На початку є ряд епископів почавши від р. 1218, аж до наших часів, а потім докладні відомости про теперішний стан епархії. При кожній парохії подано теж відомости про стан парохії, кілько гр. кат. а кілько інших віроісповідань, чи є школа й читальня та інші товариства, залізнича стація й почта.

Від Товариства Вакаційних осель.

Надходить весна, а з нею і час призадуматися над висилкою нашої вбогої, немічної, зле відживленої, шкільної дітвори.

Важко було Тов. вакаційних осель глядіти ціле повоєнне десятиліттє на сю дітвору, котрій не можна було як слід помогти.

Вперше минулих ферій удалось зорганізувати на передвоєнний лад дуже нечисленну оселю і вислати її до Милування, де Тов. вак. осель завдяки Покровителеві своїому, Ексцелєнції Митрополитові має запевнене сервітутом приміщення в рільничій школі тов. „Просвіти“.

Під проводом учительки п. Кузикової провело 27 дівчаток і 4 семінаристки місяць ферій та здорові покріплені на силах вернули у Львів до нової праці, згадуючи з дякою побут в Милованню.

Не легко було уладити сю висилку. Оселя втратила підчас війни весь інвентар на 110 осіб. Завдяки помочі Др. С. Федака сего року справлено інвентар на 36 осіб за 600 зл. Складками по церквах, по школах та товариствах придбано потрібній гріш і удержано оселю коштом 1.300 зл. Щира дяка належиться Впр. о. парохови Блавацькому, директорові інж. Творидлові і Брилинському п. Юліянови Бачинському, та лікареви Д-р Гробельському, які не жаліли часу ані труду, та кождої хвилі спішили з помочю управительці оселі.

Ще більше, чим минулого року, потребує вакаційного покріплення молодіж сего року.

Кількож у нас безробітних батьків. Не 30 а 300 молоді вислатиб на село. Та нам ніхто чужий не поможе. Ми обмежені на власні сили.

Тож хоч як тяжко нині кождому, всеж таки звертається Управа Товариства до всіх, кому добро дітвори лежить на серці. Киньте хоч дрібну лепту, не відкажіть грошевої помочі, щоб мож хоч у двоє численнійшу оселю вислати сего року.

Навіть сироти заявили готовість і від себе причинитись до придбання фондів для оселі і в тій ціли відіграє сирітський захист 6|IV. ві второк в салі Лисенка о год. 5 по пол. діточу оперету „Коза Дереза“, та штуку „Лісова казка“.

Тов. вакаційних осель уладжує „Тиждень дітий на село“ від 4—11 квітня. Отримало дозвіл поліції на збірку при столиках коло наших просвітних інституцій і церков. Управа просить в тому часі зложити хочби найменьшу жертву або вислати на адресу скарбнички п. Олени Панківської ул. Чернецького 26|II.

Дня 2. квітня відбудуться о год. 4-тій Збори Товариства в домівці Тов. Марійського Пань при ул. Бляхарській ч. 11 II. поверх.

Управа просить всіх П. Т. членів явитися, а кому дітвора дорога, записатись в члени. Лиш спільними силами зможе товариство здійснити своє вельми важне завдання.

Сподіємося, що наша суспільність покаже, що не байдужа їй доля української дитини, та поможе огріти їй сіру буденщину, та освітить ясними соняшними лучами серед милованської природи.

За Управу Тов. вакаційних осель:
О. Бачинська, *М. Літинська.*

Веселий куток.

Як німецький гуморист Сафір дістав своє назвище.

Славний німецький гуморист Сафір, Жид з походження, родився 1795 р. в Коваш-Верень у комітаті Штульвайсенбург. Його дід звався Ізраель Ізраель. Як відомо цісар Йосиф II. видав приказ, щоб усі Жиди дістали й постійне призвище. Доси Жиди мали тільки ймення, та „по батьку“ от пр. Берко Йосельович. — Тоді дід гумориста явився на приказ перед комісарем і стрівожений не міг рішитися на вибір назвища. Комісар, як усі тодішні урядники, не був приятелем Жидів. Він глянув гостро на Жида й сказав:

— Ти маєш перстінь із сафіром, отже зватисямеш: Сафір. Кінець, нема спротиву, або — і глянув при цьому на двох сильних пандурів. Ось і причина, чому гуморист називається Сафір.

Львів, 1. квітня 1926.

Курс грошей: американські доляри 8·10, канадийські 8·18, чеські корони 0·23, франц. франки 0·28, фунт штерлінгів 38·— швайц. франки 1·55.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 36—38, жито 24·50—25·50. овес 22—23 зол.

Оповіщення.

І. Загальні Збори Товариства ім. Антона Могильницького в Богородчанах відбудуться **дня 5. квітня ц. р.** о годині 11-ій перед полуднем в „Народному Домі“ в Богородчанах. — Проситься о численну участь. *Комітет основників.*

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ПРОДАЖ триголосова фісгармонія в добрім стані Надається до ужитку в церкві. Відомість: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Пробіжній. 1—2

Українська Дешева Бібліотека

Львів, вул. Куркова 10|II.

видала такі книжки:

Ю. Опільського: **Золотий Лев,** історична повість.
Марк Твейна: **Громи,** веселі оповідання.
К. Поліщука: **Легенди,** оповідання
В. Будзиновського: **Волю бути козачкою,** істо-[рична повість]

Друкує:

Ол. Барвінського: **Ілюстрована Історія України.**
А. Лотоцького: **Настася кн. Слуцька,** істор. пов.

Передплата: 18 зол. річно, 9·50 зол. піврічно і 5 зол. чвертьрічно.
Ціна 1 книжки 90 сот.

24 томи на рік — 2 томи місячно

УВАЗІ ВСЧ. оо. ПАРОХІВ і КАТЕХИТІВ

поручається ілюстрований журналик для дітвори п. з.

„СВІТ ДИТИНИ“,

що виходить раз у місяць під редакцією Михайла Таранька у Львові.

Головно для шкіл, де нема українських учителів, повинні Всч. оо. Парохи й Катехити передплачувати цей журналик, щоби в той спосіб дітвора не відвикала від читання своєї рідної лектури.

Річна передплата виносить 6 зол.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Видавництво „Світ Дитини“

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

ПОЗІР! НОВІСТЬ!

Твір звісного французького письменника **Евгена Мілєра** п. з.

МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ

який появився в українському перекладі, належить до сього рода книжок, які повинні находитися в руках кождого, хто цікавиться вихованням молодого покоління. Головно Всеч. оо. Катехити й Душпастирі повинні познакомитися зі змістом цеї інтересної книжки. — З неї довідається наше Духовенство про заслуги духовного стану для справи всесвітної культури, науки й поступу. Багато гарних тем найде в тім творі кождий проповідник.

Ціна цеї книжки стоїть 5 золотих.

На поручену пересилку залучити 50 сотиків.

Замовлення слати на адресу:

Накладня Михайла Таранька

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал для всіх,

виходить у Львові раз у місяць в обємі 3 аркушів друку.

Є се одинокий у нас журнал, який займається популяризацією знання у найширших кругах суспільности. Тому надається він до загального поширення. Всеч. оо. Парохи повинні поручати Виділам Читалень та Кооператив, щоби передплачували сей популярно-науковий місячник для своїх членів. Інтеліґент, робітник і селянин — найдуть в „Молодій Україні“ багато інтересного матеріялу до читання у вільних від праці хвилях. Всі касинові установи повинні безумовно передплачувати сей журнал.

Річна передплата виносить 12 зол.

Адреса Редакції й Адміністрації:

„МОЛОДА УКРАЇНА“, Львів, вулиця Зіморовича ч. 3.

Все багатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости виявив **Василь Стефаник,** у своїй збірці

„ЗЕМЛЯ“

з передмовою Д. Лукіяновича. — Ціна книжки з пересилкою 3·20 зол. — Замовляти у Вид. „Громада“, Львів, Ринок 10, II. п.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 14. Почтова належність оплачена гуртом. **Львів, 11. квітня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВАЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Краків ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Орґанізації.

Нехристіянська робота.

Те, що роблять у нас деякі протестантські, або як вони себе називають „евангельські" секти, се ніщо иншого, як погана, нехристіянська демагогія, хлополапство.

Ми вже мали нагоду писати нераз про те, що вони, хоч називаються „евангеликами", мають з Евангелієм мало що спільного. Кожда їх наука, котрою вони ріжняться від католицької Церкви, є зовсім фальшива і ту фальшивість не трудно їм доказати.

Також писали ми вже, що поширюваннє якраз серед теперішних відносин нової віри у нас, се діло грубо непатріотичне, діло шкідливе, вороже. Нам треба тепер єдности, солідарности, згідливости, а не взаїмної ворожнечі. А звісно, що релігійна ворожнеча, релігійна війна, є грізнійша від усяких инших ворожнеч і воєн. Нищити нашу дотеперішну одну церковну організацію, руйнувати її, а замість того вводити хаос, нелад, гризню, а замість того не дати ніщо другого рівно сильного й зорганізованого, се робота діявольська. Се руїна не тільки церкви, але й руїна народу. На щось подібного може зважитися або сліпий ворог українського народу, або чоловік божевільний, або підкуплений ворогами.

Та сьогодня не про се хочемо говорити.

Сьогодня хочемо звернути увагу українського загалу на ті методи, якими послугуються „евангелики" у поширюванню своєї нової віри. Сі методи такі погані, такі нехристіянські, що дивуватися треба, як може їх уживати той, що називає себе християнином, а до того ще „евангеликом".

Наші „евангелики" видають уже другий рік свій орган, „Віру і науку". Чому вони так назвали свій орган, Бог знає. Про „віру" говориться тут богато, але про „науку" ні слова. Бо преці годі назвати „наукою" американські міркованнЯ (на окладинці!) про „сорок дві струни нашого єства" (властивий заголовок: „Чому ви такі, як (!) ви є, і чому инша людина є такою, якою вона є"), або міркованнЯ про *нис* чоловіка!

Та пожалься Боже, що тут за „віра".

Хто приглянеться близше писанню наших „евангеликів", сей відразу пізнає, що вони під плащиком „евангелизму" ширять між нашими людьми звичайну безбожність. І в сім якраз лежить їх *нікчемність*. Бо коли ти безбожник і хочеш других безбожности навчати, так будь отвертий і не лукав! А то „евангелики" удають нібито християн, а вони ніякі християни. Те їх „християнство", то тільки на те, щоби обдурювати наших несвідомих людей, котрі є і бажалиби бути добрими християнами.

Погляньте на окладинку! Тут „евангелики" помістили поміж святих Кирила й Методія та Володимира Великого також... Драгоманова! Чи може бути більша нікчемність, як ставити побіч святих нашої Церкви такого крайного безбожника, яким був Драгоманів? Чи сим не доказують вже доволі „евангелики", хто вони, і яка їх ціль? Чи таке помішаннє святих з безбожниками, се не зневага Ісуса Христа і Його науки? Чи се не нікчемність?

Нікчемність покажеться ще більшою, коли застановимося дальше, длячого се наші „нововірці" так роблять? Їм розходиться про те, щоби зєднати собі симпатію нашої невіруючої або слабо віруючої інтелігенції, у котрої такі люди, як Драгоманів, се великі світочі. Очевидно, що коли така інтелігенція побачить, як „евангелики" розуміють християнство і як величають всяких Драгоманових, то певно буде воліти „евангеликів", як католиків, котрі поступають чесно і як правдиві, шануючі себе християни, осуджують таких Драгоманових.

Та ще в однім слідно погану демагогію, хлополапство, наших „евангеликів". Вони вдають з себе дуже терпимих, толєрантних, вони нібито всіх шанують і поважають. У них кожда віра добра, вони не хотять в тих вірах вишукувати того, що їх розріжняє, а тільки те, що їх єднає, що їм спільне.

Ось в першім сьогорічнім числі вони з нагоди Христового Різдва поздоровляють однаково всіх християн, а між иншим і нас, греко католиків! Ось в огляді ріжних протестантських сект вони вирівнюють усі ріжниці між тими сектами і зводять усі віри до одного знаменика.

Та чи се толєранція? Се радше рівнодушність до віри взагалі, се радше безхарактерність, як толєранція! Хто свято переконаний у правдивість своєї віри, сей не скаже, що й инша віра, противна не в однім його вірі, се те саме, що й його віра. Як можна ставити неправду супроти правди, ніч супроти дня, біле супроти чорного!

Коли так усьо одно, якої хто віри, то чогож властиво приїжджали з Америки всякі Крати, Кузьмови й инші до нас, коли у нас уже є християнська віра?

Ось такі методи ширення нової „віри" у наших „евангеликів". Чи вони чесні? Чи вони християнські?

Большевицька практика.

Хоч большевики не признають національної держави, то всеж таки кинули вони в 1917 р. клич явно суперечний із большевицькою наукою, себто: „самовизначення аж до відділення". Значить, большевики нібито визнали за кождим народом право творити свою окрему державу і відділитися від большевицького Союзу держав.

Як се погодити одно з другим, большевицьку науку з отим кличем? Щоби се зрозуміти, треба приглянутися практиці большевиків.

Большевики вірять, що тільки вони є правдивими й послідовними соціялістами, учениками Маркса, і що тільки вони приносять спасеннє для пролєтаріяту. Усі инші соціялістичні погляди є фальшиві і для пролєтаріяту шкідливі. Одні тільки большевики, хочби їх було серед „трудового народу" дуже мала горстка, є справжніми представниками пролєтаріяту.

Через те большевики є завзятими й безоглядними ворогами не тільки буржуазій, але загалом усіх, хто не є большевиком, отже й самих найбідніших робітників—пролєтарів, котрі сміють мати инші переконання як большевицькі. Справжнім пролєтарем в очах большевиків є тільки той, що безкритично й безвільно хилиться перед большевизмом.

З того ясно, що „диктатура пролєтаріяту" се в дійсности диктатура виключно большевицької партії. Большевики не допустять поруч себе до фактичної влади ніякої иншої соціялістичної партії.

Завданням большевицької „соціяльної революції" є знищити буржуазний світ без сліду, щоби на його руїнах побудувати комунізм. Значить, завданням тої „революції" є збольшевичити ціле населення. Як довго се збольшевичення неповне, так довго населення не дозріло ще до комунізму, воно ще „буржуазне".

Першим кроком до того збольшевичення є розторощення всякої небольшевицької організації. Маси незорганізованих одиниць для большевиків не страшні. Їх можна легко знищити. До розторощення небольшевицьких організацій служать усі можливі середники, а найбільш практикований є т е р о р. Коли терором залякається і зломиться одиниці, то дорога до збольшевичення промощена. Тоді большевицька влада може вже навіть йти на уступки і „прислухуватися бажанням населення".

Ось чому большевики дозволяють сьогодня „безпартійним" радити владі і критикувати її, але не дозволяють їм творити ніяких клюбів. Передумовою тих „уступок" є тільки те, щоби ті „безпартійні" не домагалися співучасти в справжній владі, а їхній голос був вірнопідданчою порадою і то лише тоді, коли виразно дозволять радити.

Ясно, що большевизм не може бути здібний до трівкої, постійної й вірної співпраці з небольшевизмом також і в тих країнах, у яких іще не прийшло до „соціяльної революції", себто там, де большевики мають на цілі щойно прийти до влади. У таких країнах, щоби не мати проти себе всього небольшевизму, большевики задобрюють, але тільки хвилево, одних своїх ворогів, щоби спільно з ними розбити спершу других ворогів. По сім розбиттю прийде черга й на „союзників".

Так основою практичної політики большевизму є о б м а н і п р о в о к а ц і я. Всі середники добрі й дозволені, коли тільки ведуть до цілі. Один з большевицьких ватажків сказав: „Нам не треба ніяких доказів, ніяких переслухань, навіть ніяких підозрінь, щоби когось розстріляти. Вважаємо за доцільне, щоби хтось був розстріляний, то й розстрілюємо його".

Майстром в обмані й провокації в заграничній політиці є Чічерін.

Приміром, як большевики вміють безцеремонно „зраджувати" по використанню своїх хвилевих „союзників", коли вони

стали їм уже непотрібні, — може послужити історія українсько - большевицької „приязни" в 1917 р.

Большевики рішили були в 1917 р. захопити державну владу в Росії. Найблизшим їх ворогом був уряд Керенського. Його треба було повалити. Большевики мусіли шукати союзників. Найдогіднійшим союзником видавався їм національно-державницький рух поневолених народів. В інтересі большевиків було отже, щоби той рух чим скорше скріпився і увійшов у конфлікт з урядом Керенського, але рівночасно дивився на большевиків, як на союзників, і піддержував їх. Тут большевики взялися переліцитувати Керенського і видвигнули клич: „самовизначення аж до відділення". Клич скоро поширився і приспорив большевикам симпатії поневолених народів. Тим чином за ціну хвилевого розпаду Росії большевики захопили владу в Московщині.

Поневолені народи приняли „самовизначення" за добру монету. А для самих большевиків се був тільки маневр. Для них було ясно: або в поневолених народів переможе большевизм, а тоді не буде ніякого „відділення", або переможе „буржуазія", а тоді будуть вони приневолені назад підбити їх під большевицьку Москву.

І большевики не завелися. Та про се вже другим разом.

Новий студент.

З хаосу громадянської анархії та ідейного заломання української молоді в останніх роках виринає і кристалізується новий тип укр. студентства. В протиставленню до давнього індеферентного, а то й ворожого християнській релігії націоналіста - студента і новійшого комуніста революціонера — це тип віруючого католика націоналіста. В українському студентському життю це новий чинник, а поява Української Християнської Студентської Організації виповнює по раз перший ідеольогічне угрупування укр. студентства. Цьому новітньому типові — новому зорганізованому студентові бажаю присвятити оттих кілька рядків, щоби познакомити й наше старше громадянство з тими умовинами серед яких дефінітивно витворився оцей новий студент.

Світова а відтак визвольна українська війна сильно захитала ідеольогією укр. демократичного вільнодумного народолюбства, що від десятків літ захоплювало нашу академічну молодь. І коли надійшла ця історична хвилина можливости сповнення цих ідеалів, то молодь, що з крісом в руках прийнялася за реалізацію їх, наглядно переконалася про розбіжність а то й противорічність своїх ідеалів. Національні соціяльні і релігійні ідеали найшлися в різкому конфлікті, а тим самим прийшла теж руїна цілої тої акції, яку в імя цих ріжних ідеалів піднято.

Повернувши з поля домів мусіло укр. студентство перевести ревізію своєї ідеольогії і скликаний в перших днях липня 1921 краєвий студентський зїзд у Львові мав пройти по бажанням ініціяторів під кличем „переоцінки цінностей". Вже тоді почалася діференціяція в поглядах і переконаннях студентського загалу і попри комуністичну течію виходить на арену, ще незорганізований, зате пристрасно поборюваний, християнський рух серед студенства, що зазначився виданням християнського студентського журналу „Поступ". Липневий студентський зїзд не мав змоги зайнятися переоцінкою національної ідеольогії, бо на дневнім порядку нарад найшлися актуальні справи, які належало безпроволочно вирішити. Нові ідеольогічні напрями найшли свій вираз у вже готових формулах. Коли старше вільнодумне студентство, яке вело й надавало тон зїздови, висунуло справу організації укр. університету без теольогічного факультету, то справа ця стрінула рішучий опір з боку християнського студентства. Спір полагоджено компромісово на внесок представників старшого громадянства, що університет має складатися з чотирох факультетів. Укр. християнське студентство не виявило позатим свойого відмінного становища й будучи зовсім незорганізованим увійшло беззастережно в загально національну організацію укр. студедтства.

Акція бойкоту польських В. Шкіл і творення У. В. Шкіл у Львові переходила знані нам усім стадії. Не входячи в квестію, чому і хто винен у невдачі цеї акції, можемо сконстатувати одно, а саме, що ідеольогів вільнодумного націоналізму, оттих провідників укр. студентького руху не напровадила на правдивий шлях навіть та нова творча ідея будови УВШ у Львові. Моральний розклад починається серед них уже в починах університетської акції. Частина ліпше ситуованого студентства вже на другий день після ухвалення резолюцій втікає з краю на заграничні університети, а провідники студентства вважають цілу справу за корисну нагоду зробити для себе карієру, та при помочі студентства захопити політичний провід нації.

Маючи на увазі з одного боку свої особисті шкурні інтереси, з другого кидають між громадянство високолетні фрази „про галицький ірляндизм" піддержують та роздмухують серед молоді трагікомічний національно-революційний запал. Коли зневіра починає обхоплювати менш видержалі матеріяльно і морально одиниці й ці отверто вписуються на бойкотовані польські ВШколи, то вільнодумне студентство починає зі збойкотованими студентами неестетичну і нечувану ще досі боротьбу, кидаючи на них за зломання організаційної солідарности клеймо „національних зрадників і хрунів". Починається сумний занепад моральної вартости українського студентства, який відзеркалюється в розбишацьких нападах та взаїмнім побиванню себе по лици на прилюдних місцях у концертових салях, а навіть у церкві. Це доба справдішного обдуреного та рознузданого пайдократизму.

На арену входить студент комуніст. зорганізований у пражськім „Діловім Об'єднанню Поступового Студентства" (Д. О. П. С.) і починає свою пропаганду серед розбитого українського національного студентства. Роздор і невдоволення студентства це для нього безцінний капітал для його деструтивної роботи. „Методами провокації (Черв. Шлях ч .2 — Прага) підкопує він Цесуса (Центральний Союз Укр. Студенства у Празі) й торощить краєву організацію студентства „Профорус". Свідомо використовує антагонізм серед національно-думаючого студентства та піддержує компромітуючі виступи молодих „національних героїв". Приписуючи усю вину за невдачу „угодовому" старшому громадянству старається він й тут посіяти роздор.

Розбите вільнодумне студентство поза пасивністю не виявляє жадної контракції. Свій весь час посвячує воно на особисті спори і урази, які полишилися по бойкоті. Станувши впрочім на атеїстичному матеріялістичному світогляді, воно раз по раз здає позиції комуністичним Допсівцям, щоби вже в недалекому майбутньому злитися з ними в однім угрупованню.

Українського студента християнина вже ніщо не може лучити з отцим вільнодумним і аморальним націоналізмом, що з дня на день схиляється до комуністичної ідеольогії. З великої визвольної боротьби вийшов він вправді розчарований нашим плитким націоналізмом, зате сильно скріпився він у вірі в Бога і його справедливі вироки. З воєнних окопів виніс він горячу любов до рідної землі, для якої добра бажає віддати усі свої молодечі сили. Розваживши минуле і теперішний невідрадний стан, в якому найшлося українське студентство, приходить до переконання, що лиш на правдивій основі католицького світогляду можна творити і будувати, а не руйнувати наше національне і соціяльне життя. Нині цей новий студент християнин, ще в меншости, щойно кристалізується, але через тверду працю над собою, вірить він, що добуде краще „Завтра" Нації!

Іван Гладилович,
студ. фільософії.

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

Колегія кардиналів складається тепер із 64 членів. Деканом колегії є В. Ванутелі, що числить 90 літ життя і 37 літ кардинальства. В колегії є заступлені отсі держави: Італія. Франція, Ірляндія, Анґлія, Північна й Полуднева Америка, Еспанія, Голяндія, Австрія, Німеччина й Польща. Поза італійськими кардиналами найбільше є Французів, бо 7. Число инших церковних достойників представляється так. патріярхів є 14, архіепископів і епископів 923, титулядних архіепископів і епископів є 659 (в р. 1925 прибуло 44). Апостольську столицю заступає при ріжних столицях держав 25 нунціїв.

Один учений (W. Ramsay), знайшов в Малій Азії плиту з 158 р. по Хр., котра свідчить про те, що в II. ст. культ Діви Марії був в Малій Азії сильно поширений. Се найстарша памятка такого культу. Ramsay, хоч сам не є католиком, дарував сю дорогоцінну плиту св. Вітцеви, а св. Отець умістив її в Лятеранській церкві.

Чехословаччина.

Великий конґрес католицької інтеліґенції і студенства в Празі відбудеться з кінцем червня і початком липня с. р. На конґрес вибирається в імени мукачівської епархії о. Ав. Волошин, посол до чеського сойму.

Франція.

Часописи подають про релігійні відносини Парижа таке: Париж має 4½ міліона населення, між тим 700.000 чужинців. Більшість Парижан се католики. Священиків є 1355, отже в приближенню один священик на 3000 католиків. Три парохії числять по 90.000 душ. 12 парохій по 40.000 душ, 12 парохій по 20.000 душ, 18 по 10.000 душ. Усіх парохій є 80, а на передмістях 102. По війні число священиків зменшилося о 1%, а число населення зросло о 16%. Душпастирські відносини загалом сумні. Від 1907 до 1916 р. охрещено тільки 54% дітий. Пізнійше відносини дещо покращали, бо вже в 1923 охрещено 72%. Ще гірше стоїть діло з церковними вінчаннями; в 1907 було тільки 34% таких вінчань, в 1923 дійшло число до 51%. До католицьких приватних шкіл ходило в 1924 р. 67.000 дітий на всіх 324.500, отже 20%. Практикуючих католиків числять у Парижи тільки найбільше пів міліона. В останніх літах слідний живійший рух релігійний між інтелігенцією, але серед робітництва панує отверте безвірство. Богу дякувати, у нас далеко красші відносини...

Недавно відбувся в місті Літтіх „тиждень зєдиненя церков". На сім „тижни" виголошено ряд цікавих відчитів, як: „Становище латинської церкви супроти зєдинення церков"; „Візантийська церква і її культ"; „Грецька літургія св. Івана Золотоустого"; „Канонізація святих у православній церкві"; „Як позискати розєднаних братів для єдности"; „Фльорентійський собор і зєдинення церков"; „Ріжні напрями російської релігійної думки"; „Порівнюючі досліди над православною і католицькою наукою про заслуги". „Тиждень" займався також англіканською церквою. В р. 1920 оголосило 262 прелатів англіканської церкви відозву, в якій накликувано всіх християн до зєдинення. Рух у сім напрямі між англіканами зростає з кождим роком.

У Франції (а так само в Англії і в Америці) повстав тепер дуже відрадний рух, а се праця над ухристіянізованням театру. Досі театр ширив переважно деморалізацію. Католики хотять тепер театр зреформувати і зробити з нього уморальняючий та виховуючий середник.

Начальник лікарського дослідного бюра в Люрд, д р Маршан, оголосив статистику праць того бюра. Показується, що від 30 літ, від коли істнує те бюро, ствердило 9350 лікарів своїми підписами, що уздоровлення, які звершилися в Люрд, годі пояснити медициною. Минули ті часи, говорить д-р Маршан, коли над чудесними уздоровленнями в Люрд кивано недовірчиво головами або припи-

сувано їх збірній сугестії. Про збірну сугестію можуть говорити тільки ті, що не були в Люрд.

Англія.

Дня 24. марта с. р. відбулися в Westminster основні збори нового англійського товариства, яке поставило собі за ціль працювати над зєдиненнєм церков. Товариство носить назву св. Івана Золотоустого.

Англіканська церква переходить крізу. Число хрещень і рукополагань зменшається з кождим роком. В р. 1924 охрещено 118.152 дітей менше як в р. 1920. Число рукополагань було в р. 1912 — 626, в р. 1923 — 463, в р. 1924 — 436, а в р. 1926 — 370. З огляду на те, що всього населення є в Англії 35 міліонів, перестає бути англіканська церква „національною церквою".

Зєдинені Держави.

Американські католики складають найбільше датків на місії. В останнім році зложили 42,413.253 лір.

В Нюйорку повстав союз німецьких католицьких академиків. Ціль сього союзу пособляти католицькому світоглядови серед образованих німецьких католицьких кругів. — В тім самім місті оснивано також союз католицьких акторів.

Число католицьких Індіян виносить 78.000.

В Зєдинених Державах має були 27 міліонів молоді, котра росте без усякого релігійного виховання.

Статистика католицьких університетів.

В Европі є 17 католицьких університетів. Найстарщий і найславнійший — це університет у Löwen (заложений 1834). Має він 3400 студентів і 150 професорів. — Франція має 5 католицьких університетів, а саме в Парижі, Ліоні, Лілю, Анжері і Тулюзі. На тих пятьох університетах студіює разом 1600 студентів. В Швайцарії є кат. університет у Фрайбургу, заложений 1889, числить 65 професорів і 775 студентів. В Еспанії є 4 кат. університети: в Мадриті, Більбон, Сан Коренцо idel Escorial у Sarria. В Португалії держазний університет у Coimbra до нині заховав свій католицький характер. В Польщі є кат. університет у Люблині. В Італії в Медіоляні. Наймолодший кат. університет є в Голяндії в місті Nijmegen. В Америці є цілий ряд кат. університетів. Дальше є три кат. університети в Китаю і один в Японі. Усіх католицьких університетів у світі є 60, але з повним числом факультетів тільки 6.

Політичний огляд.

Українське життя.

Діяльність українського представництва в польському соймі.

На останній сесії польського сойму виголосив посол Хруцький промову в справі віроісповідання дітей невідомих батьків. Він навів велику силу примірів надужить польських гуманітарних установ, що мають опікуватися безпритульними дітьми, а замість цего польонізують непольських дітей.

Посол Хруцький вніс від Українського Клюбу інтерпеляцію до міністра внутрішних справ у справі переслідування сільських ремісників з боку поліції та староства в Рудках.

Посол Козубський вніс інтерпеляцію від Українського Клюбу до міністерства внутрішніх справ у справі неправильного виміру і стягання податків від мешканців Угнова, равського повіту.

Всї посли Українського Клюбу внесли інтерпеляцію до міністра внутрішних справ і справедливости в справі вбийства селянина і побоїв селян у селі Любитові ковельського повіту на волині, яких допустилася польська поліція в Любитові.

З діяльности українського представництва в сенаті.

Сенатор черкавський зголосив інтерпеляцію від Українського Клюбу до міністра освіти в справі ведення всього навчання польською мовою у визнаній офіціяльно утраквістичною школі села Погорільці, дубенського повіту на Волині.

Також сенатор Черкавський вніс від Українського Клюбу інтерпеляцію до міністра внутрішних справ і міністра хліборобських реформ у справі землі яку забрали в деяких селян с. Білозірка кремянецького повіту на Волині.

Сенатор Маркович виголосив промову при нагоді дискусії над проєктом закону про чужоземців. Бесідник критикував законопроєкт і доказував, що вістря законопроєкту звернене передовсім проти українських і білоруських громадян на т. зв. східних „кресах". На тих землях є тисячі таких громадян, що там вродились і зросли, та нещастя хотіло, що вони не занесені до книг місцевого населення і тому їх вважає польська влада чужинцями, та може на основі того законопроєксу викидати їх поза межі Польщі. Для таких актів дошукує вона собі завсіди якісь причини політичного характеру і не спиняється перед ніякими засобами, щоби невигідних декому з місцевих органів влади людей видаляти поза границі держави. Законопроєкт, що легалізує дотеперішню поведінку польської адміністрації на тому полі, не відповідає духові часу, суперечний з духом демократичних засад заходу і не приносить Польщі як державі ніякої чести. Бесідник порівнував деякі постанови того законопроєкту з анальогічними законами Франції, Англії та в инших державах. На основі того законопроєкту Польща ніяк не може бути країною, щоби допускала на своїй території бодай часом право азилю для політичних діячів. Це теж не приносить Польщі чести.

Нарада в Тернополі

Дня 23 березня ц. р. відбулися в Тернополі ширші сходини громадян міста й повіту в справі переведення трівкої по-

---

Д-р І. Клюг.

Брат Ангел.

(Дальше.)

По цій годині захвату відкликали брата Ангела нагло до монастирських воріт. Там заводила жінка. Коли побачила брата, впала перед ним на вколішки, цілувала пошарпаний поділ його ряси та благала його заломлюючи руки:

— Поможіть мені, поможіть мені, брате Ангеле! Ви святі й Господь вислухає вас! Гляньте, мій син, мій одинак бореться зі смертю! Пропасниця трясе ним, смерть схопила вже за руки мойого сина. О, поможіть мені, брате Ангеле! Помоліться за мою дитину, щоби вона не вмерла! Поможіть мені молитися, поможіть мені!

Так лебеділа жінка разураз і вилася в ногах черця на камяних плитах коридоря як розтоптаний хробак.

У першій хвилині в душі Ангела збудився лютий гнів, коли побачив, що жінка стоїть перед ним на вколішках. Та потім обхопило його велике милосердя й він прохав жінку, щоби встала й пішла в церкву тай молилася. Він уже зробить своє, на скілько його бідна молитва в силі вдіяти щонебудь у Бога.

Коли жінка відійшла, попрохав брат Ангел одного з братів, що саме обтинав у саду кипариси, щоби перейняв за нього на чверть годинки догляд над воротьми. Потім подався до каплиці св. Ангелів і молився. Він пригадував небесним із усією силою й жаром духа це, що вони прирекли йому... і, вважайте, на третій день прийшла жінка знову й розрадувана принесла братові Ангелові велику новину, що її син виздоровів зівсім. А невдовзі прийшов і він сам, що виздоровів, ще трохи блідий і знесиленай, та всеж уже здоров, щоби подякувати братові Ангелові за його молитву. Добрі люде розголосили про силу молитви брата Ангела по всій Фльоренції. І трохи не остогигло вже воротареві св. Марка, коли це доходило до його вух. І коли цеї днини ігумен знову зустрінув його й поздоровив його ще приязніще, як бувало й іще лагідніше та добрячіше напоминав його до молитви про ласку покори, то справді у святій повазі був тоді брат Ангел, коли молився шепотом:

— Господи, Боже мій, дай щоб я остав твоїм слухняним і покірним слугою!

Та брат Ангел не міг перешкодити цему, що слава про силу його молитви ширилася щораз більше. Приходило від тоді багато людей із потребами тіла й душі до воріт св. Марка. Всі вони бажали говорити з братом Ангелом.

— Тільки на чверть годинки! — говорив один.

— Тільки на хвилю! — говорив другий.

У деякі дні спина брата Ангела похилялася ще більше, бо він бачив, чув і довідувався за день через край багато про людське горе й нужду. І всі, що приходили до нього, й ці що плакали, й ці що з безмежного болю втратили слези, і ці що були багаті в стони, і ці що з преважкого горя оніміли, й ці що заклинали його з піднятими руками, й ці що з великого терпіння скаменіли — всі вони прохали брата Ангела, надзвичайного Божого любимця, щоб вставився за них. І брат Ангел стояв часто на вколішках до півночі в каплиці св. Ангелів і молив помочі св. Ангелів у ріжних справах, що їх йому поручили.

Його змисли, що все мусіли оставати в безнастанній увазі, загострилися. Вони замічали річи, що їх ми люде не в силі бачити в звичайних і природних станах нашого тіла. Він западав на довгі години в жах таємниць вічности. Ангели, що були зображені на золотому мозаїковому підложі склепіння каплиці, зіходили на долину до брата Ангела. Так по правді й дійсно бачив він, як вони стояли перед ним, осяяні золотим блеском, у пошумі снігу їх срібнобілих крил, що він міг вкладати свої руки в їх. І так говорив він із ними, передавав їх святим посланникам Господнім, свої просьби, що були тільки проханнями інших людей, не його власні, так що він міг вимовляти їх з подвоєною сердечністю. Всі його бажання за людей, що їх просьби носив він на своїй душі як вагу гори, передавав він їм на дорогу й посилав їх у сотки домів, палат і хат Фльоренції, щоб там вишукали кого слід і там передали поміч, виздоровлення, порятунок, захист, зміну почувань, поворот, ласку ріжного роду.

І розвинулися між братом Ангелом і його Ангелами взаємини зівсім своєрідного довіря й щирости. Рано посилав брат Ангел Ангелів, а вечером вертали вони до нього й кожного вечера, коли ігумен закінчив спільне богослуження й брати молилися ще з власної спонуки перед своїми улюбленими престолами або перед марморними статуями, що ледво вибивалися з йемряви ночі, ішов брат Ангел до св. Ангелів, щоби з Господніми посланниками, що повернули мати довірочну розмову. Ах, це були години, наповнені такою небесною роскішю, що людським звичайним розумом її не обняти. Нічна темінь наповняла високі простори церкви. Тихо бреніло у промінні вічного огню золото наголовків і престолів. Тоді блищало срібною біллю й перед очима затопленого в огляданні брата...

Крила Ангелів опускалися кругом нього й приносили йому звідомлення, як вони виповнили всі його бажання на добро цих, що він за них заступався й поручав їх у молитвах.

літичної організації УНДО в Тернопільщині. Реферат про наші теперішні політичні й партійні відносини в краю виголосив д-р Степан Баран. По довшій дискусії вибрано ініціятивний комітет із десятьох із правом кооптації. Цей комітет має вишукати на місцях людей здібних до організації та зайнятися скликанням повітового зїзду та великого віча зараз по скінченні весняних полевих робіт.

Довірочна нарада Обєднання в Любачеві.

Також дня 23 березня ц. р. відбулася в Любачеві перша довірочна нарада, що мала підготовити скликання Повітового Народнього Зїзду. Реферат про потребу й вагу політичної організації виголосив відпоручник Центрального Комітету, гол. секретар п. Володимир Целевич. Присутні відпоручники вказували на жахливе положення любачівського повіту, що лежить на окраїнах української національної території. Просвітний і кооперативний рух ледви животіє. Вибрано ініціятивний Комітет, якого завданням буде скликати в найблизчому часі велике віче в справі громадської самоуправи і в справі закону про кольонізацію. Щойно після віча, яке розрухає прибите і стероризоване українське населення, Ініціятивний Комітет Обєднання буде мати змогу скликати Повітовий Народній Зїзд у Любачеві.

Повітовий Народній зїзд у Бродах

відбувся дня 25. березня ц. р. Салю „Самопомочи“ виповнили делєгації із 40 сільських громад Брідщини. Збори відкрив короткою промовою невтомний робітник на народній ниві, о. Василь Павула зі Смільного, який представив делєгатів Центрального комітету обєднання пп. Олексу Черкавського й Івана Желіска зі Львова. По президії зїзду вибрано о. Василя Павулу, пароха в Смільнім, п. Володимира Руднищького заст. нотаря в Бродах, і п. Олексу Вислоцького господаря з Гаїв Дитковецьких. Секретарювали о. Прокопчук, парох з Вербівчика та п. Павло Шмайка, міщанин із Бродів.

Реферат про орґанізацію й ідеольогію Обєднання виголосив п. Олекса Черкавський. В незвичайно приступній і цікавій формі, спираючись на численних фактах із щоденного життя, доказував промовець, що тільки зорганізуванням в одну могутню кадру й викресенням у нас самих віри у власні сили зможемо здобути кращу долю.

Опісля вивязалася коротка дискусія. О. декан Ваврик з Підкаменя в горячих словах завізвав присутніх ширити ідеї Обєднання та остерігав перед усякими непрошеними опікунами, з яких деякі на „зїздах“ аж у закамарках варшавського сойму раду радять, якби то найкраще дібратися до українського селянина. — Селянин Кісь з Клекотова говорив, що тільки тоді, коли будемо всі одної думки і в одній лаві не буде страшна нам ні кольонізація, ні утраквізація, ні інші „благодати“. — Селянин Вислоцький виказав зібраним чому не слід боятися політичної організації та в гострих словах напятнував наклепи всяких темних духів на Обєднання.

Опісля замкнено дискусію і приступлено до вибору Повітового Народнього Комітиту. Головою Повіт. Нар. Комітету вибрано одноголосно п. Володимира Руднищького. До Комітету увійшли як члени: 1) Вислоцький Олекса, господар в Гаях Дитковецьких, 2) о. декан Ваврик, парох в Підкамені, 3) Демид Пилип, господар Накваші, 4) Кісь Петро, господар в Клекотові, 5) о. Павула Василь, парох у Смільнім, 6) Романець Василь, господар в Конюшкові, 7) д-р Жолнірчук Теодор, адвокат у Бродах, 8) Федорук Олекса, гостодар в Яснищу, 9) Павлюк Гриць, директор кооперативи в Бродах, 10) Хомич Федько, господар в Суховолі. Заступники: 1) Чубатий Володимир, прив. урядовець у Бродах, 2) Іськів Федько, господар в Болдурах, 3) Шаповал Михайло, господар в Накваші. Склад Комітету дає запоруку, що Брідщина враз з Камінеччиною та Залозеччиною щодо зорганізовности стане одною з перших між повітами Галичини.

І. Ж.

Відрадніші дещо відомости, як доси, подає наше У. П. Т.

з нагоди підрахунку коляди на „Рідну Школу“.

Із звідомлення УПТ. про цегорічну коляду на Рідню Школу виходить, що жертвенність у порівнанні з минулим ром помітно зросла. Свідчить це про зріст розуміння ваги „Рідної Школи“.

Число громад, (1740) що взяли участь у цегорічній коляді на Рідню Школу в порівнанні з минулим роком (1126) зросло на 614, цебто на 36 прц. Правда, що й цего року найшлися ще громади, які обертали коляду на інші ціли, хоч знали, що коляда й писанка призначені виключно на „Рідну Школу“.

Коли взяти під увагу загальний вислід коляди в краю (67.727 зол. 91 сот.), то він значно кращий, як минулого року (49.252 зол.), бо зріс на 28 прц. З українських повітів 34 зложили більше, як попереднього року, а 6 повітів менше. Решта остала менш-більш на місці. Найбільш зложили: Львів-місто (3.531·28 зол.), Перемишль Перемишль (3.193·17 зол.), Львів-повіт (3.167·33 зол.), Дрогобич 3.055·31 зол.), а далі (поверх 2.000 зол.), Рогатин, Тернопіль, Сокаль, Городенка, Бібрка. Найменше Старий Самбір (495·65 зол.), Любачів (424 51 зол.), Рудки (417·21), Жовква (414·44), Печеніжин (287·40). Найбільше число жертвуючих громад виказали повіти: Сокаль 75 (на 101), Городенка 40 (на 50). Підгайці 50 (на 64), Золочів 58 (на 89), Перемошль 65 (на 122), Львів 63 (на 131). Найменше Рудки 12 (на 70).

В порівнанні з иншими повітами подільські повіти дали розмірно небагато. Доказ, що жертвенність залежить не тільки від економічного стану околиці й одиниці, але може більше від живої свідомости, схильної до чину. Треба на місцях чимало праці, яка причинилася би до освідомлення селянства, що ощадність — це не скупість.

Беручи на увагу сільські й міські громади, треба замітити, що сільські громади складали поважні квоти, а саме: 30 громад зложило по більше як 100 зол., 7 громад по біляше як 200 зол. Решта нижче 100 зол.

З міських громад зложило 8 понад 100 зол., 9 понад 150, 11 понад 300, 5 понад 350, 2 понад 400, 3 понад 600, 1 понад 700, 1 понад 1500, 1 понад 3000 зол.; 9 міських громад понижче 100 зол., а деякі міста просто смішно малі квоти (Галич 7.50, Ягольниця 19·16, Кути 20, Камінка 35, Скалат 42, Мостиска 43, Будзанів 45 зол. З міст по Львові й Перемишлі найбільше

„І на славу Господню! — шепотів брат Ангел — все на більшу славу Господню!“ Ні одного вечера не забув він зазначити це.

* * *

Та коли слава про чудесні вислухання молитов брата Ангела продісталася в усі доми Фльоренції й люде називали черця, як він ішов вулицями міста, „il Santo“, (святий) коли вони покривали його руки й рясу цілунками, то в очах брата Ангела запалювалося тихе світло, що було слабеньким відблеском жару, що світить в оці сатани, що вічно гордий.

Одного вечера було це, як брат стояв на вколішках у каплиці й розмовляв із Ангелами, посланниками своїми. Цеї саме днини сплили подяки на „великого помічника в молитвах“ мов дощ золотих лаврових листків. Спершу злякався брат Ангел, як почув, що кругом його серця вються гордощі мов ховзкі хробаки Та опісля плекав він ховзкого хробака на своїому серці... і як відняв від очей долоні, щоби говорити з Ангелами, що повернули, тоді вже не блищало ніодно срібне крило, тоді не вповивало його неначе поздоровленням з раю, тоді не ставав перед ним ніодин із Ангелів, що ждав на них.

Цеї ночі не спав брат Ангел навіть годинки. І коли другого дня подався він до Ангелів, то злякався глухого відголосу власної ходи по камінних плитах... і замість потонути як звичайно в роскішному захваті, його молитва неначе застрягла в кризі. Та Ангелів уже він не бачив ніколи.

І тепер оповивався ще кріпше кругом його серця ховзкий хробак гордости й придушував у ньому думки покори. Безсило мов холодна роса на суху траву падали слова молитви з уст черця та не піднімалися до неба. І щораз пустіша ставала молитва брата Ангела до святих Ангелів, аж поки він однієї днини зовсім не закинув її. Правда, читав ві іще приписані правилом чина молитви... та вони стали для нього пустими формулками, піском, що клався неначе могила на таке колись гаряче його серце.

І знов була ніч, що в ній не міг брат Ангел найти сну. Він лежав не вбогому леговищі своєї келії й переживав це, що безсонні переживають часто — що темрява діставала голоси. Там були голоси, що питали тихо й дріжуче:

— Чому не молишся вже до нас, брате Ангеле?

Там були голоси, ніжно мов тонкі срібні струни на гарфі дзвеніли вони й казали:

— Покутуй, Ангеле, й ми знову приходитимемо до тебе!

Там були інакші голоси, що сичали й глузували:

— Ангеле, вскорі вигасне твоя слава в Фльоренції!

І безсонний чув, як з поза цих інакших голосів спадав демонський хихіт огненними пробоями з малими затроєними кінцями, що пробивали його ранену гордістю душу.

Егеж, душа брата Ангела була ранена болючою гордістю Бо дійсно його слава в Фльоренції вигасла. Щораз меньша була скількість цих, що приходили до нього, щораз більша скількість цих, що відверталася від нього. А коли напроти нього йшов ігумен, то він виминав його, бо боявся, щоби при його безнастанних напімненнях до покори не мусів скрикнути — так дуже відчував він тепер ці напімнення як глум.

Це було в бурливу грудневу ніч. Тоді душа брата Ангела побачила по довгому, довгому часі одну з постатей, що їх не побачити змислами тіла. Він бачив Ангела... Чорноозброєний був він як лицар. І здавалося братові в нічній пітьмі келії, неначеб із обрисів темної постаті, що стояла перед ним, спливало слабоньке сяєво. Темний виринав із темряви тай зникав знову. Та здавалося, що він поринав у темряві тільки на це, щоби ще темнішим вернути з ньої. І тоді почув брат Ангел, таємничий голос, інакший як у людини.

Він говорив:

— Ангеле, небесні кинули тебе!

— Так, — думав брат Ангел гірко, не говорячи ні слова — вони кинули мене!

— Ангеле, — говорив дальше темний — я хочу тобі помогти... я що...!

Останнього слова чернець не зрозумів, проковтнула його голосна грудневa буря.

— Хто ти? — спитав Ангел.

— Я цей, що є ті, які тобі помагають! — була відповідь. Потім настала в келії чорна мовчанка.

— Вони кинули тебе, Ангеле — заговорив голос знову — я хочу тепер помогти тобі.

— Хто посилає тебе? — питав Ангел.

— Мене посилає ніч — та я хочу помогти тобі!

— А чого ти жадаєш від мене?

— Ніщо, тільки, щоб ти знов благав помочі в цих, що кинули тебе й щоб ти всім людям, що приходять до тебе радив *мою* раду!

— А де я довідаюся про твою раду?

— Я прийду, коли ти проженеш цих, що кинули тебе!

Брат Ангел впялив зір у темряву келії, що з ньої виринув був чорнопанцирний, та він зник уже.

(Кінець буде.)

дали Копичинці (792·24 зол.). Коли зважиться, що Лежайск зложив 183 зол., Ярослав 196·97, а сільські громади Русів (Снятинщина) 200 зол. Синевідсько Вижне (Скільщина) 242 зол., то покажеться, що східно-галицькі міста жертвували розмірно мало. Це доказує з одного боку, що наше місто деморалізується, а з другого боку, що організаційна праця на місцях за мала.

Відрадні це вісти, хоч заразом говорять вони, що всеж таки є ще багато громадян і громад, які не розуміють, чи не хочуть розуміти ваги Рідної Школи. Нас по цьому боці є понад вісім міліонів Українців. Коли візьмемо зібрану суму, то колиб тільки кожна одиниця дала по одному сотикові, то зібрана сума булаб куди більша, бо винеслаб 80.000 зол., а чейже двічи на рік (на Різдво й на Великдень) можна й біднішому здобутися на більший даток. Скажім, що бідніші дадуть ось пр. тепер на Великдень по 10 сотиків, то колиб цих бідніщих було прим. пять міліонів, то вже „Рідна Школа" дісталаби пів міліона золотих — але треба, щоби кожен із бідніших дав бодай 10 сотиків.

Гарна вістка наспіла з Богородчан. Там 5. ц. м. відбулися установчі збори

„Товариства ім. Антона Могильницького".

Мета цего товароства ширити культ Могильницького і дбати про культуне піднесеннт українського населення повіту й сумежних околиць. Почин цей треба гарячо повитати.

Основники тоавариства виявили велику культурну зрілість і розуміння ваги подібних товариств. Бож ніщо так не підносить людини на дусі, ніщо не промовляє їй так до душі, як плекання національної традиції, культ заслужених предків чи народніх діячів, пієтизм до їх гарних діл і инших памяток, що по них лишилися. А якжеж лекше розуміти і плекати традицію, деж лекше поклонятися заслугам і славі славних предків, як не в тих місцях, де вони жили, працювали й де родилися їх твори?

Своїм гарним почином Богородчанщина сплачує тільки довг вдячности своїому великому синові. Бо хоч автор „Скиту Манявського" не є уродженець цього повіту, то з богородчанським округом звязаний найбільш кипучий період його життя. Тут він дістав парохію (Бабче 1859), тут в 1861 р. вибрано його послом з округу Богородчани-Солотвина. Найгарніший куток Городчанщини, історичний „Скит Манявський", оспівав Могильницький, здвигнувши собі осьтак цим твором тревалий памятник і заслуживши на вдячну згадку не одної тільки Богородчанщини. За приміром Богородчан повинні піти інші повіти, а то й місцевости.

На Радянській Україні.

З кінцем березня мали закінчитися перевибори до рад. Остаточні висліди їх будуть відомі пізніше. Та частинні підсумки про їх вислід вже є. Дотепер підраховано виборчі висліди у 7.295 сільких радах. У виборах взяло участь 4,288.000 виборців, що дало 55 відсотків усіх управнених до участи у виборах. Всіх членів сільрад вибрано 169.890, а в тому 16.060 жінок. Між вибраними 12.534 комуністів і 5.333 комсомольців. Всі инші є безпартійними. Урядові радянські кола внажають, що цьогорічні перевибори грішать многими недостачами. Першою з них є велика розтягнутість виборчих речинців. Завдяки їй випало на час перевиборів кілька инших „кампаній", що значно перешкоджували виборам.

Позитивною стороною виборчої кампанії мав бути факт своєчасного переведення підготовчої праці до виборів, в якій мітилася і праця над виробленням нового виборчого закону що ним усунено всі дотеперішні неясности і непорозуміння. Попри те введено в життя карткову систему при голосуванні та розбито більші села на виборчі участки. В районах національних меншостей картки кандидатів і цілий перебіг виборів відбувалися на мовах національностей, що причинилося до збільшення участи в виборах,

На засіданні Всеукраїнського виборчого комітету в Харкові дня 26. III. видано ще додаткове пояснення про те, що не можна позбавляти виборчих прав бувших прокураторів окружних судів і їх товаришів, а також членів колишніх земських управ у тому випадку, коли названі особи не позбавлені виборчих прав з инших причин.

Дивно тільки, що останнє пояснення появилося аж під кінець виборчої кампанії.

Що національний український рух, хоч і придавлюваний більшовиками не загибає, свідчать про це цегорічні Шевченкові свята в Київі.

Ф. Якубовський пише про вистави „Еиеіди", опери Лисенка та про інсценізацію Березілем „Гайдамаків". Обидві вистави йшли в Шевченківські дні. Автор оцінює їх не зі становища фахового, а в першому випадку музичного рецензента, але зі становища комуніста обсерватора. „Не мину — пише автор — з цього погляду й фойе, тобто зроблю те, чого ніколи не роблять фахові рецензенти. А досить було глянути побіжно на фойе в часі антракту, щоби побачити там стільки старомодних піджаків на вишиваних сорочках, стільки довгих „українських" вусів і сивих борід, щоб зробити одразу в своїй уяві певне переставлення плянів. — Та чиж таки справді це 1926 рік? — Чиж не 1916 або навіть 1906?

Де і як жили ввесь час ці представники старої української громади. що від них так і тхне, коли не пожовклими сторінками „Киевской Старины", то що найменше дореволюційних ще часів, „Радою" і „Літературно-Науковим Вістником"? Як вони жили й що робили, що їх не було видно ні в театрах ні навіть (у такій великій кількости напевне не було) на вечірках в Українській Академії Наук? — І оця переважна маса фойе прийшла сюди безперечно як на своє свято. Вона робила своєю присутністю й активним реагуванням на дію з усього, що відбувалося на сцені, вона робила з усього „своє" свято".

Так, живого духа народу не вбити. Не вбили його царські переслідування, не вбють і більшовицькі.

Польща.

Польський сойм, як відомо, тепер не радить. Посли й сенатори розїхалися на різдвяні ферії. А тимчасом життя в Польщі йде своїм звичайним руслом: злотий паде, число безробітних росте, надужить і крадежей, чи то дефравдацій прибуває з кождим днем.

А оце факти, нові з останніх днів: в польському картографічному інституті у Варшаві викрито дальших виновників: арештовано знову двох офіцирів, — майора Кжижевіча і пор. Гурецького — а кромі цього є надія на дальші арештування. В окружному суді в Лодзі скінчився процес проти обкрадувачів державної фабрики тютюневого монополю. Директора цієї фабрики, Вронку, засуджено на 6 літ, віцедиректора Людвіка Кольду теж на 6 літ, других урядників на 4 і 3 роки. В Перемишлі викрито рівночасто зловживання аж у двох урядах: в окружнім військовім суді та в почтовому уряді. У військовому суді крав сєржант, якого призвище ще не подали, гроші, які буцімто побирав для свідків, а в почтовону уряді „урядник М." побирав від сторін більші оплати за телєфон, як вписував до книжки.

Польські часописи всіх відтінків накликують до опамятання, та все це мабуть остане „голосом вопіючого в пустині". Польський часопис „Drogi" пише, що Польщу окупували злодії та шахраї, що не тільки не ховаються по норах, але зухвало підносять голову в гору та добіраються до щораз нових джерел наживи і свищуть на все, що довкола них діється. Автор статті характеризує ось як відносини в нинішній Польщі: „страшна чортівська банда — звязана й солідарна спільним злочином і розкрадуванням Польщі — править сьогодні польською державою і розвертається щораз із більшим цинізмом, щораз зухваліше"! Прийшла пора нової „окупації Польщі, окупації з боку підлоти, дурійки і розпаношеного злодійства"! Польський письменник Даніловскі пише лист до газети, в якому немов страшний сон оповідає дійсність нинішної Польщі: „Перед злодієм не замикають нині в Польщі дверей: люди, яким доказано крадіж, яких обнесено по сторінках усіх часописів, бувають дальше на прийняттях, їх — напятнованих злодіїв — запрошується дальше на обіди, на равти і т. д.

Хоч ні сойм ні сенат не радять тепер, та керманичам держави не сходить із голови клопіт із утворення соймової більшости. Кажуть, що теперішня „велика коаліція дуже на хитких основах, а до цего й безрадна тай безпрограмова. І в Варшаві й у Закопаному радили, яким шляхом піти чи просто перед себе чи на право, чи на ліво. Що там урадили, чи врадять іще, не знати покищо. Говорять, що соціялісти рішили зараз по святах виступити з далеко йдучою програмою, в якій на перше місце кладуть домагання нової інфряції та виконання закону про маєтковий податок. Та на такі ліки не згодяться праві й правіщі польські партії. І готова „велика коаліція" розбитися...

Колиб так сталося, то нема иншої дороги, рвдять польські часописи — тільки утворити урядничий кабінет, зложений із фахових людей, що бодай полагоджувалиби державні конечности і — перевів нові вибори. І знов висказують польські часописи надію, що польські партії, до яких вони залічують і польських соціялістів (Ми Українці не можемо сказати цего про наших соціялістів!) порозуміються зі собою взаїмно, щоби вибори перевести згідно з інтересом польської держави. Мають надію, що тоді вже вдасться утворити сильну й здібну до праці більшість.

Економічний референт „Kurjer-a Poran-ого" пише, що в дні 1. мая всі можливі покриття державного дефіциту при помочі короткоречинцевих касових операцій будуть замкнені і правительство мусітиме, або взятися за друк більшої скількости паперових грошей, що буде новою інфляцією, або недоплати певної части платень державним урядникам при виплатах дня 1. мая. Автор признає, що одиноким засобом у теперішному положенні є випустити однорічні, опроцентовані золоті скарбові бони, що булоб засобом примусової ощадности й позволилиб на покривання дефіцитів протягом кількох найблизших місяців.

Німеччина

хоче заключити сама гварантійний пакт з Радянським Союзом і з державами над Балтійським морем. Так Польща лишиласяб поза скобками східно европейського порозуміння, а її вигляди на поширення впливів на Балтійському морі булиб раз-на-все підтяті. По відомостям, які принесла польська преса з Риги, німецький амбасадор у Москві мав уже звернутися до Чічеріна з пропозицією свойого уряду, щоб навязати знову перервані переговори в справі гарантійного пакту між обома державами.

Як доносять із Лондону, німецький амбасадор в Парижі фон Геш, у часі Великодня двічи відвідав Бріяна й відбув із ним довшу конференцію. Кажуть, що на цих конференціях обмірковувано ряд політичних питань, мім іншими справу евакуації Надренії, обмежень у німецькому летунстві, а передусім інформувався німецький посол про становище німецького правительства в справі комісії перебудови Ради Союза Народів. Фон Геш цікавився становищем Франції в справі постійних місць для Еспанії та Бразілії й становищем Франції до польських домагань щодо Женеви. Англійський дописувач пише, начеб німецький амбасадор мав загрозити, що Німеччина візьме назад своє внесення про прийняття до Союза Народів. Лондонський дописувач „Kurjer-a Warszawsk-ого" довідується, що німецьке правительство поручило своїм амбасадорам розслідити становище держав у справі вступлення Німеччини до Союза Народів та супроти кандидатури инших держав. Від висліду цих розслідів залежатиме вдержання кандидатури Німеччини до Союза.

Що до комісії Союза, яка розсліджує справу перебудови Союза, то усталено, що ця комісія має чисто дорадний характер; „Vorwärts" доносить, що найблизше засідання каоінету німецької держави займеться

вислідами дипльоматичної акції в справі перебудови Ради Союза Народів. Протягом цього тижня представники Німеччини в Лондоні та Брукселі, пороблять ці самі кроки, які зробив німецький амбасадор у Парижі.

В німецькому парляменті є голоси проти участи Німеччини в реорганізаційній комісії, а мотивують це тим, що Німеччина, тому що не є членом Союза Народів буде цим самим засуджена на відгравання в нарадах цеї комісії ролі пасивного свідка.

Націоналістичні щоденники атакують гостро канцлєра Лютера, який у промові в Гамбурзі заявив, що Німеччина згодиться взяти участь в нарадах комісії для перебудови уладу Ради Союза Народів, коли прийняття Німеччини до Союза буде довершеним ділом.

Англія

Англія боїться, щоби в наслідок втягнення в круг радянсько-німецьких інтересів прибалтійських держав — не втратила не лиш дотеперішнього впливу на Балтійському морі, але також і багато зі своїх виглядів на зворот передвоєнних царських довгів. Ці довги хоче виторгувати Англія від Радянського Союза при нагоді, коли радянське правительство звернеться до неї за кредитами для торговлі в Радянським Союзом. У Лондоні надіються вже приїзду Красіна та переговорів у тому напрямі. Тимчасом німецько-радянська приязнь може вчинити радянських делегатів твердими і неуступчивими. Цього побоюється власне Англія. Втрата, яку вона понеслаби, булаб дуже велика. Англійська преса обчислила, що на випадок, колиб радянське правительство згодилося на англійські домагання, то мусілоб платити Англії через повних 62 роки по 4.750.000 фунтів штерлінгів річно. Чи на таку суму згодилисяби більшовики, можна сумніватися. Та, як біда притисне, хто зна чи не підуть на руку Англії.

Радянський Союз

дуже, дуже потребує заграничних позичок. Тому радянські дипльомати розсипають на всі боки гарними словами.

Ось 6. квітня ц. р. Чічерін прийняв представників заграничньої преси, та давав їм „вияснення" в справі зовнішньої політики радянського Союза, а головно в справі відношення СРСР. до Союза Народів.

Повторив він, що радянське правительство не могло прийняти запрошення до участи в розоружній коференції, бо ця конференція має відбутися на швайцарському терені. Скликання розоружної конференції в умовах, які виключають участь совітського Союза, доказує, що великодержави не мають поважних намірів розоруження й що ціла конференція це тільки маневр. Союз Народів доказує що не здібний до розвязки поважних політичних питань, а висліди останньої сесії здескридитували його. Сумніве, чи положення в вересні поправиться. Чемберлєн силкується грати в Европі ролю диктатора та розємника, а остаточною його метою утворення одноцільного фронту проти Радянського Союза.

Для Франції Льокарно означає це, що після безпосереднього порозуміння з Німеччиною Англія буде розємницею між цими державами. Побоювання висказані Бріяном, що Радянський Союз має щось проти такого зближення, позбавлені якихнебудь основ. Тепер після банкротства в Женеві шлях до безпосереднього порозуміння між Францією й Німеччиною вільний.

Тілько Чічерін, та з Москви доносять, що справа участи радянського правительства в розоружній конференції ще не рішена. Відповідь що його приготовляють. В імени Союза Народів переговорює з радянщиною Нанзен.

Радянське правительство заключило умову з Фордом у справі побудования на радянщині фабрики самоїздів. Форд має дати закладового капіталу 60 міліонів долярів.

Франц я.

Франції все ще грозить правительственна кріза. Як відомо, правительство Бріяна хоче довести до санації франка підвищенням поголовного податку. Проти такого проєкту виступають соціялісти-радикали, які в останньому часі станули в одному ряді з комуністами. Супроти того правительство Бріяна не осягне правдоподібно більшости в парляменті і мусітиме податися до димісії. Його заступником буде правдоподібно Еріо, який спонукав соціялістів радикалів голосувати при останніх доповняючих виборах у Парижі на комуністів. Внаслідок того, увійшли до фрацуського парляменту на місце 2 померших націоналістів кандидати комуністів, які одержали 63.000 голосів проти 61.700 націоналістів.

Югославія.

Король покликав до себе предсідника палати Тріфковіча та заразом відбув конференцію з предсідником парляментарної радикальної групи Івковічем і провідником демократичної партії Давідовічем. Покликав теж до себе провідника музулманської партії та преставника групи словінських народовців. У кругах радикальної партії висувають проєкт коаліції радикальної партії з хорватською селянською партією. Тоді на чолі правительства станувби Нінчич, або президент скупштини Тріфковіч.

Греція.

Від кількох днів йде у Греції виборча кампанія. В девяти округах пересунули вибори президента на день 11. квітня. Ген. Пангальос у характері на становище президента републики, видав до народу відозву, в якій зазначує, що перед народом у надходячих виборах отвираються два шляхи, один веде до розкладу держави, до анархії, до національного пониження і до опідлення народу. Люде, котрі відчули обітниці й брехні тих, що їх обманули, не пійдуть тим шляхом. Другий шлях веде до уздоровлення, до усунення всієї гнилі, яка назбіралася в державі через партії, веде до ладу, до забезпеки життя, чести, майна, до вивішання тих, котрі крали з державних кас овочі тяжкої і чесної праці. Веде до уладжень нових осідків братів-утікачів, котрі вливають нову кров, нове життя Греції, шлях цей веде до оборони майна для розвитку торговлі, забезпеки свободи і величі грецького народу. В 12 округах вже відбулися вибори. Пангальос одержав 90 процент відданих голосів.

Змагання за перевагу Англії й Радянського Союза в Китаю.

Точка тяготи світової політики тепер щораз більше переноситься над Тихий Океан, до Китаю. За вплив на Китай бореться Америка, Япан, Англія тай Радянський Союз. Всі вони голосять своє право до впливу на цего приспаного ще великана. Америка каже, боронить отвертих воріт, Япан голосить азійську доктрину Монро, що Азія для Азії, Радянський Союз бореться ніби в імя висвободження Азії — Англія боронить своїх давніх прав і традицій.

В останньому році ця боротьба набрала характеру боротьби впливів англійських і радянських. Китайський націоналізм звертався головно проти Англії, а опертий об поміч Радянського Союза (Карахан у Пекіні) завдавав дійсно Англії удар за ударом. У Пекіні прийшов до влади кабінет виразно протианглійський під протекторатом ген. Фенга. Його підпирав Радянський Союз. Командував Фенг т. зв. китайською народньою армією (по китайськи „Куо-Мін-Чун"). Міністром зовнішних справ став Вннг, китайський націоналіст.

Ціліський рік приготовляла Англія відплату. Здається, що тепер уже все підготовила. Передусім погодилася з Япаном

Перед реформою супружя.

I.

Розводове законодавство.

В Польщі говориться тепер щораз голоснійше про реформу супружя. Можливо, що вже в недовгім часі прийде ся справа на дневний порядок нарад варшавського сойму. Наша українська християнська суспільність повинна бути загоді приготована до можливих дискусій на сю тему і до ще можливійшої публичної акції в сім напрямі. Ось причина, задля котрої хочемо нашим читачам подати кілька уваг про супруже, зглядно про розводи та про їх шкідливість, а з другого боку про нерозривність супружя.

* * *

Зриванне супружого союзу (розводи), довершуване тільки з боку мущини, стрічаємо у ріжних народів від найдавнійших часів. Розводи знала вже давна Асирія, Калдея, Персія, Китай, Індія й Греція. Та історія розводового права починається властиво щойно з римським правом.

Як довго в римській імперії панувала простота й чистота обичаїв та пошана для релігії, так довго родинний дім був там справжньою святістю. Вправді батьківська влада була майже необмежена, та в практиці лагодило її життє. Жінка жила в пошанівку, а в справах дому й виховання дітий тішилася вона самостійністю і великим впливом. Супруже було в великім поважанню.

Вправді розводовий закон істнував від початку, але завдяки релігійности й моральности римського населення через перших 500 літ істнования Риму були розводи майже невідомі. Щойно в 6. і 7. ст. коли наступило зіпсуття обичаїв, почали являтися розводи щораз частійше.

Наслідки розводів показалися незабавом. Римський кольос, з котрим ніодна сусідна держава не могла мірятися, почав поволи зарисовуватися.

Свідомійші люди бачили, до чого йде й старалися спинити лихо. Та було вже запізно. Цілковитий упадок супружя, нечувана неморальність і в парі з нею бездітність — привели до руїни могутню римську імперію.

Христова наука проголосила нерозривність супружя і привернула через те супружю належну йому святість, ба, що більше, піднесла супруже до гідности Тайни. Та не легко було переробити відразу поганську душу народів. Перевести в життє Христові засади вдалося щойно по довгих-довгих роках безупинних зусиль і трудів.

Красші відносини настають щойно в половині 8. ст. Супружі справи переймає тепер на себе щораз більше Церква. З кінцем 10. ст. супруже законодавство знайшлося вже цілковито тільки в руках самої Церкви.

Так було до 16. ст. до так званої реформації. Лютер віддає супруже знов в руки держави і робить його чисто світською інституцією. Французька революція станула на ще крайнійшім становиску і проголосила, що супруже є звичайною угодою і так як инші угоди — є розривне.

Тим чином 1792 р. дав початок новій добі супружого, а з ним і розводового законодавства. Вправді наслідки його у Франції були такі, що 8. мая 1816 р. знесено цілком розводовий закон і привернено його щойно кількадесять літ пізнійше, але клич кинено і похід розпочався.

В краях, де розводи були вже давнійше дозволені пануючою релігією, почала держава переймати постепенно компетенцію в супружих справах і установляти в тій ціли окремі законні інституції, причім не обійшлося без введення многих змін до розводових приписів. Так сталося в Англії в р. 1857, в Швайцарії в р. 1876, на Угорщині в р. 1894, в Німеччині в р. 1900. Між державами так зв. католицькими одні признали розвід тільки для некатоликів, як Австрія в р. 1820 і 1870, инші для всіх, як Бельгія в р. 1832, Португалія по революції в р. 1910. В Польщі обовязує покищо давне законодавство, котре позволяє всім на розвід в бувшій провінції німецькій, а виключає його для католиків в бувших провінціях австрійській і російській.

який стоїть у близьких взаєминах із могутнім генералом Чанг-Тсо-Ліном, начальником Манджурії. Обі держави призвели опісля до згоди між Чангом і генералом Ву-Пей-Фу, начальником провінції Гонан. Оба ці генерали були доволі сильні, щоби виступити до боротьби з Фенгом та з націоналістичним пекінським кабінетом.

Спершу всеж таки щастило Фенгові, та ось від кількох тижнів побивають уже його оба зєдинені генерали. Насамперед Чанг і Ву-Пей-Фу відтяли його від моря й захопили китайську фльоту. Проба замкнути морську комунікацію з Пекіном при помочі мін на ріці Фей-Го не вдалася Фенгові наслідком згідного ультімату европейських великодержав, Японії та Зєдинених Держав Півн. Америки. До цего мали вони застережене договорами право. Наслідком цего було висадження відділів військ на задах Фенгових військ. Зєдинені армії Чанга й Ву-Пей-Фу побили його на півночі, на сході й на півдні, окружили Пекін і почали на нього наступати із трьох боків. Фенг сам утік, мабуть літаком до Монголії, де може бути безпечний, бо Монголія лежить в обсязі радянських впливів. Йогож війська теж подаються в напрямі Монголії.

Що тимчасом діється в Пекіні, про це годі знати щось певного, бо всі комунікації, навіть телєграфічні, відтяті. Доходять тільки відірвані відомости. Після них зано силося на протиевропейські заворушення й можливість вигублення европейської кольонії на випадок, колиб увесь „Куо-Лін-Чун" вийшов відтам ураз із китайською поліцією, тож европейські держави, Японія і Зєдинені Держави Півн. Америки згодилися заплатити більшу суму в виді незаплаченої ще поліції й військові плати, (мабуть пів міліона долярів) на руки президента китайської републики Туона, щоби тільки полишити в Пекіні поліцію та відділи для охорони заграничних кольоній.

Та сподіються, що вскорі вже займуть Пекін війська обох переможців генералів і утворення при боці президента Китаю нового правительства, прихильного Англії та Японові. На військового коменданта Пекіну призначили одного з підчинених Чангові генералів Лі-Чінг-Лін-а. Міністром зовнішних справ має стати Єн, прихильник Англії.

Події, що склалися в провінції Чі-Лі, цебто довкола Пекіну відразу вплинули на південний Китай. Здається, прийшло до якогось замаху в Кантоні, що був доси головним огнищем націоналістичного руху, підпомаганого більшовиками. У Кантоні було місцеве правительство, що було під впливом радянського представника Бородіна. Тепер мабуть один із Ву-Пей-Фуо-вих генералів повалив націоналістичне правительство та увязнив цілий ряд радянських і китайських більшовиків.

Всі ці вісти, хоч як ще недокладні, всеж таки стверджують, що Радянський Союз зазнав великого пораження в Китаю. Тепер без сумніву старатисяме Радянський Союз, відплатитися. Годі й подумати, щоби він зніс спокійно знищення його сливе осьмилітньої праці (1918—1926) на китайському терені. Китай творить предмет найвищого зацікавлення Чічеріна, який думав що так скріпить світове становище Радянщини супроти Заходу загалом, а зокрема Англії. Експанзія більшовицьких впливів на Китай мала впрочім бути підготуванням для утворення Евразії під більшовицьким протекторатом, а тоді справді бувби більшовизм непереможний. Атакувавби теж дуже сильно Англію в Індіях. Тож Радянщина не може прийняти спокійно Фенгового пораження.

І тому боротьба за Пекін, що саме тепер ведеться, це тільки один із епізодів боротьби за панування в Азії між Радянським Союзом із одного, а Англією та Японом із другого боку. Годі теж припустити, щоби ця боротба за Пекін, не вплинула сильно на відносини Англії до Радянського Союза та до її сусідів на европейському терені. Тому війна в Китаю має велике значіння й на відносини в Европі. *К. Ч.*

Китай.

Пекіна доносять до Лондону, що Пекін окружений перстенем армій, що бються зі собою. Із кількох літаків кинули на місто бомби, що викликали ряд пожеж у ріжних точках міста. Після останніх вістей ген. Фенг заключив союз із колишнім своїм ворогом, Ву-Пей-Фу має помагати Фенгові в поборюванні зєдинених армій, що тепер загрожують Пекінові. Союзні китайські війська мають завтра почати офензиву проти армії Куо-Міи-Хуи під Гуанг-Цун. Представник маршала Ву-Пей-Фу відбув учора нараду з Бу-Хунг-Ліном, вождом військ Куо Мін-Хуна й здав маршалові справу з ходу наради.

Мароко.

Як доносять часописи Абдель Крім заявив готовість до переговорів. Та тут клопіт, що між Францією й Еспанією є ріжниці в справі цих переговорів. Правда, останні вісти голосять, що порозуміння між Францією й Еспанією на добрій дорозі. Побачимо. Та мабуть Абдель Крім тільки грається з ними, а сам готовиться дальше до війни.

Про що пишуть часописи.

Як зберігти народність?

Під таким наголовком містить тижневик „Schönere Zukunft" статтю д-ра Фр. В. Ферстера, проф. унів. в Ціріху. Статтю цю написав був він для першого словенського часопису в Горицій, та з огляду на загальну вагу теми, помістила її й „Sch. Zukunft".

Автор ставить насамперед питання, що не таке народність? Чи це спосіб, як заспокоїти власне самолюбство, як їсти, пити, побиватися взаїмно та робити інтереси? Ні — відповідає автор — хто говорить про збереження народности й цим одушевляється, а то й життям жертвує, цей має щось крашого й вищого на цілі: народність йому це неначе спогад про рідну неньку, сестру, суджену, це зазив до всего, що вище від самолюбства, понад жадобу зиськів — народність лучить його любовю, вірністю, почитанням, тугою й вірою зі світом поза *його власним я* й заразом із найглибшими джерелами його власного життя. Народність у відріжненні від світовости це спільність долі докладно означеного круга людей. Народність містить у собі прикметні спогади, способи почувань і вислову цего круга в його найглибших і найістотніших відбиттях, так як їх витворили найглибші й найбільші духи в хвилях піднесення. Із цеї сути народности вияснюється теж, чому саме *ненаціональне християнство* так сильно збогатило й скріпило і зміст і вислів народности. Що йно в християнстві будиться людська душа до свойого повного життя й позбувається самолюбства. Це була небесна любов, що всім земським любовам подала зівсім нову глибінь і велич і в усі людські взаємини внесла зівсім нове освячення, сердешність і трівкість. Тому в тяжчих хвилинах народу може врятуватися народність тільки в тісній звязи з християнством.

І радить автор Словінцям: рятуйтеся передусім перед ненавистю, перед небезпекою народнього самолюбства, що лежить так близко, коли народ переслідуваннями полишений сам собі. У ненависти, в односторонньому задовільненні власного я й власної судьби вбожіє дух — і тоді гине народність. Не ворог, тільки ненависть до ворога вбиває найкраще внутрішнє життя й любов народу. „Любіть ворогів ваших" — це одинокий ратунок перед ворогом і переможення ворожости. Це не значить, щоб залишити боротьбу за власні права, це значить тільки: боротьбу за добра власної народности звязати з розумінням для цібр чужого народу. Така любов розширює й поглиблює душі й саме це скріплює власну народність і її внутрішнє богатство. Европу розбила реальна політика народнього самолюбства й вона виздоровіє тільки єдино плодючою реальною політикою християнського духа. Латинська приповідка каже: „Кому Бог замикає двері, цему отвирає вікно". Словінцям в Італії замкнено всі двері. Остало їм вікно в вищий світ християнства. Туди зможуть вони дістати зівсім нові сили й способи, щоб рятувати їх найдорожчі добра й змусити світ зайнятися їх правом.

Христос твоє упование.

Ти кажеш: Тяжко в світі горювати,
Бо горе мовби камінь тисне грудь;
Та каже Бог: „Як царство хочеш мати,
Не нарікай, а терпеливий будь!"

Як в твою лодку вдарять люті хвилі,
І ти упадеш із зневіри ниць,
Згадай на Господа, кріпися в силі,
А Бог слезу відійме з твоїх лиць.

Згадай, як наш Спаситель йшов на муки,
Ішов з тяжким Хрестом на раменах,
Згадай, клякни, зложи покірно руки,
А щезне вмить із твого серця страх.

Душа покриєсь цвітом мов левада,
Надії цвітом, віри і любви,
І стане з бурі житевої рада
Та слатиме до неба молитви.

свщ. Павло Штокалко.

ДОПИСИ.

В МОЛОДЯТИНІ (дек. Пістинь, Епархія Станиславів) відбулася заходом місцевого пароха о. Константина Балицького величава, десятьденна місія під проводом нестружених ОО. Редемптористів.

Село це впало жертвою несовісних, сектантських агітаторів, що то підступом, лестію, обманом, шаленою агітацією, а то й підкупством, стали ширити нову віру, здобуваючи собі продажний елємент.

На диво, проти волі громади, всадився тут підступом, кажуть і підкупством, проповідник якийсь Лев Бучак, що враз з своєю жінкою агітує явно за новою вірою. В рядигоди забігають сюди — славетний Крат, нещасний апостат Федів, а недавно придумали встроїти велику, агітаційну демонстрацію, прибуваючи всі на похорон збаламученої ними баби, хотячи протизаконно і насильно похоронити помершу на грекокатолицькім цвинтарі. Та нарід став славно чинною обороною проганяючи напасників.

У виду сього, місія явилася тут необхідною.

Дня 21. лютого с. р. прибули Впр. ОО. Місіонарі о. Григорій і о. Володимир. Великим здвигом привитав їх нарід і з невсипущим о. Деканом спровадив їх процесією до церкви.

На брамі привитав їх о. парох короткою промовою, в якій зясував образово та ядерно невідрадний стан в парохії а передаючи ключі церкви, передав їм серця і душі парохіян, желаючи: „оріть, справляйте, засівайте золотим зерном сю нивку — в шасливу годину, щасти вам Боже"!

„Довіря і серця дайте нам, а при Божій помочи, тріснуть леди, розійдуться мраки", сказав у відповідь отець провідник.

І справді, після першої вже науки, добули собі ОО. Місіонарі серця всіх. Нарід захоплений жаром голошеними, прегарними науками, кинув домашне заняття і хоч велика негода стояла, були непроходимі болота, церков простора весь час не містила одушевленого народу.

Спільна в голос молитва за навернення грішників, при голосі великого дзвона, виставлення образа Матері Божої Неустаючої Помочі, виставлення Розпятого Спасителя, парастас за померших, все то електризувало присутних. А вже торжественне виставлення найсв. Тайн при небувалій, спеціяльній ілюмінації, перепросьба Ісуса в найсв. Тайні, посвята на руки Небесної Неньки, маєстатичний, взірцевий похід селом із Розпятим Спасителем, місійним Крестом, при здвигу над 3.000 народу, пориваюча проповідь під крестом та присяга публична та непохитність у вірі аж до смерти, все не приводило всіх до ревного плачу, до костази.

Великим під'ємом духа було публичне, торжественно відчитане, признання, благословення і похвала окремою грамотою від Ексцелєнції Їх Преосвященства Кир Григорія для всеї громади Молодятин за чинну оборону вірними святої віри, та відзначення пароха в заохоту і нагороду за всі прикрости і труди підняті в поборюванню сектантських затій.

Сектанти передбачуючи свій крах, вже передом стали заприсягати своїх, щоб не ходили на місію. Підчас місії, кинулись розгаром, гідним кращої справи, паралізувати місію, розкидуючи безліч своїх брошур і газет, встелюючи дорогу куди йшли вірні, а то запобігаючи і по домах з непорожними руками на перемову.

Та даремне зусиля спиняти Боже діло!

Місія своє зробила. Тисячі висповідалися, много серед сліз навернулося, дякуючи за спамятання їх, апостазія припинилася, зросло число членів Тов. Серця Христового, а яко доказ живої віри, це рішучий писемний протест із тисяч підписами до Воєвідства і то через Ординаріят, Нунціятуру до Міністерства проти сектантської кирині.

Дня 3. марта с. р., серед великого здвигу, пращав народ нестримним плачем „любих отців Місіонарів“. Другої днини зібрався опять в ранці до церкви, „щоби ще хоть капку набутися з місіонарями“. Тай ще раз виходили процесією на пращання, промовляв ще начальник громади, дзвонили довго дзвони, плакав нарід, пращав зворушливо — „Спаси Біг вам, спаси Біг“!

Ще й в Печенижині на стації зібралися, умаїли передід, прибув і о. Декан з о. сотрудником попращати ОО. Місіонарів, що надлюдською силою трудилися, без упину, від ранного досвітку, до пізної ночі, проповідаючи, сповідаючи, відвідуючи прилучену і хорих по домах.

Скріпились вірні, утвердилися захитані а осібняки злої волі відпали, як після бурі сухе гилля. *о. К. Б.*

Новинки.

На „prima Aprilis“ зробив нам немилого збитка друкарський чортик і в політичному огляді нашого часопису в попередному числі зробив із Мекки Мексик і то аж у двох місцях. І вийшло таке, що магометанський Союз Народів мавби повстати не в Мекці а в Мексику.

Смерть сестри Папи Пія X. У своїм мешканні померла на 75-ому році життя сестра Святого Отця, Анна Сарто. Тому кілька місяців перебула тяжку операцію. Папа дізнавшись про недугу сестри, післав їй папське благословення. Тіло покійниці поховають у родинній гробниці в Рідзе.

Відки „дослідники“ св. Письма беруть фонди? Д-р Ферман виголосив був відчит в St. Gallen про діяльність секти „дослідників св. Письма“, в якому зазначив, що ця секта дістає гроші від міжнароднього жидівства, щоби тільки вносила замішання в ряди західнього християнства. Міжнародний Союз дослідників св. Письма почувся обиджений і вніс через свойого синдика (Binkele — звичайно, Жид!) скаргу проти д-ра Фермана. Недавно відбувся в Ціріху процес д-р Фермана. Процес скінчився уневинненням, а сензацією цього процесу було доставлення обжалованим Ферманом річевого доказу в формі письменної „інструкції“ жидівсько-масонської льожі в Ціріху, в якій стояло між иншим таке: „Даємо дослідникам св. Письма багато грошей, що їх складають братя, які збили підчас війни великі капітали. Ці братя це Жиди. Передумовою здобуття краю повинно стати викрістання його слабостий та підкопання його підвалин. Католицькі догми є перешкодою в наших плянах: мусимо тому зробити все, щоби поменшити чиело католиків через осмішення їхніх догм.“ Таким робом процес в Ціріху вияснив тайну фінансових підвалин секти, яка й серед нашого народу розкидає десятками тисяч брошури, летючки і т. и. От як і за жидівські гроші, за гроші жидівських крамарів, які добули їх на спині арійських народів, повстають і розвиваються щораз нові секти — оці „здобутки цивілізації й людської думки!“

Зїзд російської еміграції. 5. ц. м. отворено в Парижі під проводом Петра Струве перший зїзд російської еміграції т. зв. парляменту еміграції. Прибуло з 26 країн біля тисяча відпоручників, що переважно належать до монархістичних сторонництв ріжних відтінків. Групи Керенського й Мілюкова не беруть участи в зїзді. Іменем російської еміграції в Польщі промовляв Лонгінов, який висказався за віданням влади в руки великого князя Миколи Миколаєвича.

Конгрес монархістів у Мінхені. У Мінхені відбувся недавно конгрес німецьких, російських і мадярських монархістів. У конгресі взяло участь 20 відпоручників ріжних монархістичних товариств із цих трьох держав.

Демонстрації безробітних у Люблині. За Стрієм пішов Люблин. Там біля пів тисячки безробітних пішло під магістрат, а частина вдерлася до магістрату і коли надїхала кінна поліція товпа розійшлася. Арештовано кількох комуністів.

„Кіновий“ конгрес. Дня 8. жовтня 1925 р. скінчився в Парижі шіснацятий *католицький конгрес у справах світляної штуки.* На кінцевому засіданню говорено про *значіння кіна для католицької акції.* Один із бесідників виложив, кілько добра можна осягнути при помочі доброго кіна, та як належить злучити пропаганду „доброї преси“ з кіновою пропагандою.

Дещо про фашистів. Є в нас люде, що захоплюються фашизмом. Тимчасом фашизм яко такий бє не лише розперезаних до безличности соціялістів, але також розбиває організації католицької партії пополярів, котра бажає поправи долі робучого народу. Той сам фашизм, ця неетична, поганська організація озвірілих шовіністів, — організація, що свій нарід ставить вище Бога, — причинилася зі своїм вождом Муссолінім до акту з 14. III. 1923 (передання українських земель Польщі). Так бодай пише бувший італійський посол у Польщі Фр. Томасіні. Зроблено це для... інтересу. Англійський часопис „Дейлі Мел“ повідомляє, що Муссоліні предложив Радянському Союзові пропозицію в справі заключення

Найбільша збірка монет. Британський музей видав саме катальог збірки своїх монет. Цей катальог, обмежений покищо до старих монет, має вже 40 томів. Скількість описаних у ньому монет є пів міліона; вартість цієї збірки є міліон фунтів штерлінгів.

Таємна постанова комінтерну. Паріські „Послѣднія Новости“, орган Мілюкова, інформують, як вони запевняють з найпевнішого джерела, що на останньому поширеному пленумі комінтерну принято постанову про використовування індивідуального терору усіми компартіями світу. Донедавна комінтерн завзято виступав проти індивідуального терору, нині він приняв його як один із засобів політичної боротьби. Для виконування актів індивідуального терору мають творитися при всіх компартіях окремі боєві одиниці. Виходить, що змінені обставини та утяжливість боротьби за реалізацію ідеалу „світової революції“ впхали комінтернові ще й цю необхідну зброю до рук. Наслідки її побачимо мабуть скоро.

Ліквідація чернечих чинів у СРСР. По інформаціям англійського щоденника „Таймс“ з Москви рішив Синод Живої Церкви, що, як відомо, стоїть на услугах більшовиків, цілковито зліквідувати останки чернечих чинів у Радянському Союзі. Живоцерковний собор рішив був ще в 1923 р. приступити до ліквідації монастирів, але ріщення в життя не проводив, бо й не міг його провести. Багато манастирів істнує далі, правда, не в виді монастирів, але в виді правно зареєстрованих і признаних радвладою „робітничих комун“. Останнє своє ріщення живоцерковний собор розуміє в той спосіб, щоби приступити до ліквідації саме тих „робітничих комун“, що складаються виключно з самих монахів. Синод став на становищі, що чернецтво вже пережите та не відповідає духові теперішньої доби. А тому всі черці з „робітничих комун“ повинні бути звільнені від обітів та занятися якоюсь професією, щоб могли собі заробити на життя.

Виборчі автомати. У Німеччині введуть при найближчих виборах новий винахід для обчислювання голосів. Будуть це автомати, які стоятимуть у виборчих льокалях і до ведення яких вистарчає одна особа. Уряд видасть перед виборами мідяки однакового вигляду, яли ріжної ваги. Кожний виборець замісць виборчої картки, одержить мідяний гріш своєї партії, який вкине в дірку автомату. Автомат відповідно до ваги гроша розділить їх по відповідних скриньках. Після скінчення виборів вистарчить витягнути ці скриночки мов ящики зі стола і одна особа може легко перечислити всі голоси віддані на одного кандидата. Тепер уже перевірюють ще одно удосконалення автомату, до якого додадуть радієвий апарат, щоби при його помочі можна після скінчення виборів негайно проголосити їх вислід.

Львів, 8. квітня 1926.

Курс грошей: американські доляри 8·70, канадийські 8·50, чеські корони 0·23, франц. франки 0·28, фунт штерлінгів 38·— швайц. франки 1·55.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 36—38, жито 24·50—24·50. овес 22—23 зол.

Нові книжки й видання.

Большевики, жиди і християнство. Слово до інтеліґенції. „Добра книжка“, 62. випуск, Львів, 1926, ст. 30.

На брошурку складаються дві розвідки: 1) Г. Є. С. Євдоксіюса: „Понад Европою демони“ і 2) Миколи Бердяєва: „Християнство й соціялізм“. У першій розвідці бесіда про большевиків, як жидівських наймитів, у другій про Маркса як про творця й представника жидівської месіяністичної ідеї в земному змислі. Розвідки надзвичайно цікаві і обовязком кождого інтеліґента-християнина запізнатися з ними.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ПРОДАЖ триголосова фісгармонія в добрім стані Надається до ужитку в церкві. Відомість: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Пробіжній. 1—2

АДВОКАТИ

Д-р Володимир Охримович і Д-р Александер Надраґа

Львів, вул. Домініканська 11

приймають заступства Церков і Парохій у всяких справах судових, скарбових і адміністраційних.

ПОЗІР! НОВІСТЬ!

Твір звісного французького письменника

Евґена Мілєра п. з.

МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ

який появився в українському перекладі, належить до сього рода книжок, які повинні находитися в руках кождого, хто цікавиться вихованням молодого покоління. Головно Всеч. оо. Катехити й Душпастирі повинні познакомитися зі змістом цеї інтересної книжки. — З неї довідається наше Духовенство про заслуги духовного стану для справи всесвітної культури, науки й поступу. Багато гарних тем найде в тім творі кождий проповідник.

Ціна цеї книжки стоїть 5 золотих.

На поручену пересилку залучити 50 сотиків.

Замовлення слати на адресу:

Накладня Михайла Таранька

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 15. Należytość pocztowa zapłacono ryczałtem. **Львів, 18. квітня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. ощад. Краків ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Організації.

Пролєтаріят і релігія.

Щоби зрозуміти відношення нинішнього пролєтаріяту до релігії, мусимо вперед пізнати душу того пролєтаріяту.

Знаменною ціхою душевного життя пролєтаріяту є сильне почуття або свідомість *бездомности, беззахистности й, скажім, сирітства.* Пролєтаріят замешкує звичайно по містах окремі дільниці, відділені від инших дільниць з непролєтаріятським населенням. Через те почувається він душевно неначе виключеним від решти суспільности. Він знає й бачить тільки товаришів своєї кляси, так само „бездомних", як він сам. Часто не має він вигідного помешкання, а й те, що має, є тільки хвилеве, тимчасове, з місяця на місяць. Таким чином він морально мешкає майже на вулици. Тяжка праця чоловіка й жінки, батька й матери, получена з матеріяльною нуждою, позбавляють радости упорядкованого родинного життя. Родичі не знають своїх дітей, діти не знають своїх родичів.

До того долучається ще велика непевність життя. Гроза можливого безробіття або неспосібности до праці висить над кождим пролєтарем. Він жиє все в непевности. При сім нема ніяких виглядів, щоби колись було инакше. Не дивниця, що душа пролєтаря відчуває загально сильне пригноблення, що легко перемінюється в огірчення. Всім инщим людям і клясам — думає він — живеться красше, тільки йому одному дорога встелена тернем. Господарська залежність гнете його надмірним тягарем. Він почувається покривдженим. За свої права й поліпшення свого положення мусить він зводити довгу й завзяту боротьбу. Се зробило його недовірчивим супроти кождого непролєтаря. Йому годі повірити, що й між непролєтарами є багато його приятелів. Розвиток пролєтарського руху поставив його на становище постійної боротьби й протесту. Фанатизм жевріє в душі кождого правдивого пролєтаря.

Се є основні прикмети, основні почування новітньої пролєтарської душі.

З сього можемо легко утворити собі картину його релігійного життя. Бездомність і відчуженість супроти суспільности, стає причиною, що пролєтар не легко знаходить шлях до релігійної суспільности. Релігійне життя без релігійної, суспільної свідомости в такій чи иншій формі є немисливе.

Через те саме утруднена для нього, ба часто й замкнена дорога до Бога. Звичайно буває так, що люди думають про Бога подібно як про своїх ближніх. А пролєтар у кождім непролєтарі бачить свого ворога. Більш-менше так само думає він і про Бога. Тому не легко йому уявити собі Бога як Вітця, приятеля й добродія, до котрого чувби довіре й потяг. А проте релігійне життя опирається саме на вірі й довірю. Чоловік, що не має довіря до Бога, не може мати й релігії. Таким чином релігійне життя пролєтаріяту загрожене постійно в самім його коріни.

Додаймо до того виховання пролєтарських дітей. Батько й мати через день поза домом. Вечером вертають до дому змучені, виснажені, і не мають ані охоти ані спроможности занятися дітьми, побалакати з ними, потішитися, поголубити. А дитина потребує конечно ніжности й пестощів батька-матери. Ще гірше лихо, коли в хаті родинна суперечка й неспокій. Дитина дрожить на цілій душі. Вона чужа для родичів, родичі чужі для неї. Серед таких непригожих відносин дуже трудно дитині знайти Бога. Коли дитина не знає доброти й любови батька матери, не знайде також Бога.

Загальна непевність життя і часті розчарованя роблять пролєтаря непевним також і в релігійних ділах. Він уважає певним тільки те, що бачить „чорне на білім", що може взяти до руки, що запримічує своїми очима чи ухами. Життя учить його, на жаль, аж надто часто, що найсвятійших і найповажнійших приречень звичайно не додержується. Звідси сумніви про істнованнє невидимого духового Бога, котрого годі бачити, годі належно поняти, годі дослідити.

Вкінці тяжка господарська нужда й журба відбирають душі пролєтаря той супокій і гармонію, що є конечною передумовою релігійного життя. А до геройства маси неспосібні. Замість однак бачити корінь лиха в нинішних анормальних суспільно-господарських відносинах, пролєтарі добачують його у „перестарілости" й „відсталости" християнсько-морального закона. Та навіть помимо тих тяжких відносин, католицька релігія криє в собі надприродні жерела сили, вона й серед тих відносин може успішно ділати, вона може й ті самі відносини змінити.

Ще тяжше знайти пролєтареви дорогу до Церкви. Коли нема в нім довіря до Бога, то тим менше можна від нього сподіватися довіря до слуг Божих. Звичайно відкидає він не так теоретичну Церкву, як радше конкретну. Для нього Церква се не містичне тіло Христа, а товариство людей, з котрими він щоденно стикається. Недовіря супроти духовенства у пролєтаріату велике, хочби те духовенство було найідеальнійше. Гірше, коли воно не всюди є таким. А пролєтар не вміє зробити ріжниці між урядом і особою, між Богом і його слугою.

Щоби всіх священиків представити як ворогів пролєтаріяту, як помічників і речників буржуазії, про се дбають уже дуже старанно всякі агітатори й пролєтарська преса.

Відчуження пролєтаріяту від Церкви спричинює також недостача відповідного числа духовенства і, що за сим іде, незнання релігії. Зате ворожа Церкві пролєтарська преса годує своїх читачів день у день протирелігійною й протицерковною отрує.

Помимо таких невідрадних, просто страшних релігійних відносин серед пролєтаріяту, положення не є безвихідне і годі католикам опускати руки. Змогла католицька Церква дати собі раду з поганським світом і навернути його до Бога, зможе се зробити й тепер з нинішним поганством. Треба тільки нинішним місіонарям викресати з себе такого духа ревности, яким відзначалися первісні християнські місіонарі.

На забуту тему.

Професор праського університету, Придніпрянець *І. Лоський*, помістив в останнім числі *„Студентського Вістника"*, видаваного у Празі Центральним Союзом Українського Студентства (за квітень, 1926, ч. 4, стор. 17—20) статтю „На забуту тему", де читаємо:

„Питання релігії взагалі і роля, яку має відограти це питання у відбудові на українському терені самостійної держави, є справа чималої ваги і булоби легковажністю претендувати на вичерпуюче освітлення цієї справи у короткій журнальній статті. Завдання, що собі ставлю, є скромнішим. Хотілосьби тільки в кількох словах нагадати значіння цього питання в сучасний мент для цілої так званої европейської культури і з окрема для української справи і в звязку з останнім вказати на певні аномалії, які ця справа в трактуванні її українською еміграцією має. Ми маємо щастя чи нещастя жити в епоху, яку слушно називає Шпенглєр „Der Untergang des Abendlandes" („Занепад Заходу").

В годину найбільшого, здавалосьби, піднесення матеріяльної культури, ми бачимо лихі ознаки неминучої катастрофи. Ріжні фільософи і не тільки фільософи, але взагалі люде, що хочуть спрецизувати собі, хочуть розібратися в тому, що переживає сучасне людство, Шпенглєр і Бердяєв, Ферерро і Віппер — всі твердять, що европейська культура переживає зараз страшну кризу, яка нагадує собою агонію античної культури в кінці т. зв. стародавньої історії. Всі вони погоджуються на тому, що рівнобіжно тому, як піднімається культура матеріяльна, падає культура духовна.

Та навіть не треба читати і Шпенглєра, щоби спостерігти деградацію моральну людства, упадок мистецтва й літератури, поширення релігійного забобонства і в той же час упадок дійсної релігії — всі ці явища, що супроводять завжди великі катаклізми.

Людство думало, що людський розум є непереможний. Воно будувало хмародери і літало на аероплянах. Рівнобіжно з поступом техніки люде на випередки вигадували все більш „досконалі" і „поступові" пляни найкращого використання здобутків техніки і її багацтв.

Тут, правда, люде трохи були незгідні. Одні говорили, що все має належати найбільш сильним, найбільш здатним до боротьби. На їх погляд цілий світ малиби за-

воювати Ніцшівські „надлюде". Інші говорили, що всі мають однакове право користати з усіх багацтв. Але і перші, і другі сходилися в одному: і ці і другі переносили центр і зміст цілого людського буття на землю.

Коли очі середновічньої людини були звернені в гору до Бога, модерні учителі життя примушували людину дивитись у долину. Людина воліла утворити царство Боже на землі. Природно, що для здійснення цього треба було насамперед знищити ідею метафізичного життя і врешті знищити Бога. Натомість треба було вселити віру у непереможність людського розуму, чи то індивідуалістичного чи колєктивістичного.

Модерне людство розкувало Прометея, якого Єлини прикували до скелі. Але прийшло так небогато часу і здавалосьби, непереможна віра у силу людського розуму почала хитатися. Замість раю, у якому малиб панувати лад, спокій, рівність і добробут усіх, на землі запанувало пекло. Ми є свідками жахливих війн, завзятої боротьби між державами, між клясами і між окремими особами. Завдяки високій техніці — війни ці перевищують по своїй жорстокости все, що досі бачила історія. Завдяки капіталізму ми бачимо рабство таке страшне, порівнюючи з котрим рабство античного світу є дитячою іграшкою. Дійсно єрархічність в суспільности знищена — всі є рівні... в рабстві. (Продовження буде).

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

Часописи оголошують *остаточне зіставлення всіх паломництв до Риму* з нагоди ювилейного року (1925). Се зіставлення не обіймає однак приватних паломництв. Число зголошених паломництв виносить около 980. З того є 522 італійських, а прочі з инших країв До італійських паломництв не зачислені ріжні конгреси, що відбувалися в Римі з нагоди святого року. В паломництвах були заступлені всі італійські провінції, найбільше паломництв, бо 78, прибуло з Льомбардії. Заграничних зголошених паломництв було 426. З Німеччини прибуло 84. з Франції 57, з Еспанії 38, з Бельгії 33, з Англії 21, з Швайцарії 20, з Австрії 15, з Угорщини 14, з Польщі 13, з Чехословаччини 10, з Голяндії і Югославії по 7, з Ірляндії і Румунії по 6, з Лотви й Литви по 3, з Болгарії 2, зі Скандинавії, Данії, Туреччини, Альбанії, Люксембургу і Данцігу по одному паломництву. Позаокеанських паломництв було: зі Зєдинених Держав 40, з Канади 7, з Аргентини 4, з Бразилії 3, з Мексику, Гватемалі і Уратваю по 2, з Сан-Сальвадору, Костарики, Колюмбії, Венезуелі і Болівії по одному. З Азії явилися 4 паломництва (з Індій 2, з Палестини й Малої Азії по одному). Африка дала також 4 паломництва (з Єгипту, Тунісу, Альжиру і Полудневої Африки). Два паломництва явилися з філіпінських островів і одно з Австралії. У сім числі нема також ріжних міжнародних паломництв (прм. Союза католицької молоді, ріжних апостольств, ліги і т. п.). Що до осіб, котрі відвідали Рим, слід запримітити, що в паломництвах взяла участь більш як половина всіх епископів, богато тисяч священиків, професорів, парляментарів і послів ріжних палат, студентів, селян, ремісників і т. д. В закордонних паломництвах були сильнійше заступлені мущини, в італійських женщини. Св. Отець розділив між паломників більш як 600.000 памяткових медаликів.

Промов виголосив понад 380.

Дня 16. марта 1926 відбулися в Римі річні збори *Генеральної ради інституції для поширення віри*. Завданням сеї генеральної ради розділювати між ріжні місії гроші, які на сю ціль вплинуть протягом року. Минувшого року вплинуло на місії 42 міліони лір.

Чехословаччина.

В Чехословаччині можна запримітити *живійший рух між католиками*. Недавно основано в Оломунці релігійно-просвітний журнал „На глюбіну". Сей журнал призначений для інтелігенції. Велике значіння має поява нового перекладу св. Письма на чеську мову. На основі сього перекладу можуть тепер Чехи популяризувати св. Письмо. Живійше стали чеські католики займатися також суспільним питанням і в сій ціли оснували новий журнал („Соціяльні розгляді").

Часописи подають, що в Чехословаччині є тепер *11 вільномулярських (масонських) льож*. З того 5 є чеських, 1 словацька, 2 німецькі і 2 мадярські. В самій Празі є 7, 4 чеські і 3 німецькі.

Число безконфенсійних в Чехії творило в 1925 р. десяту часть населення. Коли в р. 1910 було їх тільки 12.981, то тепер начисляють їх 658.084 осіб Число тих, що в 1925 р. змінили віру, зглядно стали безконфесійними, виносило в самій Празі 3.576, супроти 1.662 в р. 1924.

В Чехословаччині задумують *зреформувати плян науки* в середних школах в тім напрямі, щоби усунути цілковито з нього науку релігії, а замість неї подава ти „науку виховання". Проти сього пляну внесли чеські епископи протест до президії міністерства.

В лютім с. р. предложено парляментови проєкт закону *в справі підвишки платні державних урядовців*. Замітне, що духовенство при сім зовсім поминено, хоч воно тої підвишки найбільше потребує, бо знаходяться переважно в дуже скрутних матеріяльних відносинах.

Силою плянованого *нового карного закону* має бути в деяких випадках дозволена перерва тяжи. Гомосексуалізм буде караний тільки тоді, коли буде получений з иншим злочином (як зведенням, нарушенням прилюдної обичайности і т. д.)

Югославія.

Віроісповідні відносини в Югославії представляються так: Число православних виносить там 5,044 000, римо-католиків 4,452.000, уніятів 41.000, магометан 1,132.000, протестантів 230.000, жидів 330.000, инших віроісповідань 17.000. Старокатолики мають 20 парохій і свого епископа. Ні одно з тих віроісповідань не є „державним", а всі є нібито „рівноуправнені". По закону вільно усім дорослим зміняти віроісповідання. В практиці однак роблять усім трудности, тільки тим ні, що хотять перейти на православє. Є випадки, що навіть змушують деяких (урядників) до переходу на православє. Старокатоликів правительство попирає. Прикрі переслідування терплять також греко-католики. Їм відбирають часто церкви й парохіяльні доми. Се трапляється переважжо в Босні. Загалом помимо „рівноправности" католицька церква в Югославії є понижена й переслідувана. Є надія, що з заключенням конкордату, котрий приготовляється, настануть кращі часи для католицької Церкви в Югославії.

Старокатолицизм занесли по світовій війні до Югославії, а докладнійше до Хорватії, німецькі старокатолики. Хорватські старокатолики мають свого епископа. Правительство попирає старокатоликів тому, щоби ослабити католиків.

В Дальматії відпало від католицької церкви 153 селян ізза земельної реформи і перейшло на православіє.

Росія.

Російського *митрополита Петра*, котрий по смерти патріярха Тихона управляє російською церквою, увязнили недавно большевики під замітом, що він ворожо відноситься до правительства й удержує тайні зносини з емігрантами. Рівночасно обжаловують його у тім, що він мав отруїти патріярха Тихона, щоби заняти його місце. Се останне обжалования не має одначе ніякої основи. Большевики нераді Петрови тому, що він не бє перед ними поклонів і виступає проти „живої церкви".

Що большевики ненавидять і переслідують тільки християнські віроісповідання, а *піклуються жидівством*, потвердив недавно Мелямедов, головний кантор московської синагоги. Переїжджаючи через Варшаву, заявив він газетярям, що се неправда, будьто в Москві не дозволені прилюдні молитви. Недавно зареєстровано там більш як 100 „домів молитви". Московську велику синагогу удержує правительство; воно признало ту синагогу як офіціяльну представницю жидівської релігії.

Польща.

Про *католицьке життя в Польщі* в 1924 р. пише кс. Н. Цєшинський в „Атенеум Капланським" (за март, 1926, зош. 3, ст. 296 і 297) так: „...Та чи можна сказати, що ми протягом минулого року посунулися наглядно вперед? Здається, що той польський католицизм як був, так полишився поверховним і зовсім не таким впливовим, якби... могло здаватися. Ставимо длятого ясну, здається відповідаючу дійсности діягнозу: *З польським католицизмом є недобре*. Звязані на смерть і життє з Францією, непотрібно однак взоруємося неначе і на її відношенню до Церкви й віри. Католицькі переконання наче на ключ зачиняється в глибині серця, а в прилюднім життю йдеться на компроміси в імя „поступу" й толєранційного чи інтернаціоналістичного духа. І певно вже грозить проява, що нарід буде й полишиться католицьким, але його правительства мало матимуть спільного зі сумирним народом, керованим приказами світського законодавства. Наче остерігаючим того знаком була марна чи радше ніяка участь наших правлячих кругів в ювилейних паломництвах, але зате ентузіястична в похороні письменника, котрий не тільки не був в своїх творах католиком. але навіть часто — християнином. Так, відношення народу, а радше більш освіченої частини суспільности до Жеромського закликало голосно тим, котрі хотіли й уміли слухати, що компромісовий католицизм після приповідки: „Господу Богу свічку, а дідькови огарок", заповідає сумну будучність для народу. — Література, мистецтво без всяких релігійних основ, театр неперебірчивий в виборі репертуару, кінематограф розсваволений, неморальні танці, що є вправді замаскованою, але прилюдною розпустою, а помимо того мають право горожанства на всіх балях і майже всіх сальонах, горівчаний, брутальний алькоголізм, корупція в урядах, здичіння й песимізм молодіжи, ось деякі застрашаючі прояви нашої моральности в католицькім народі. Доходить до тої сумної картини розвиток Годурового костела, роззухвалення протестантів, слабкість християнського союза учителів (6.000 на 30.000), роззухвалення найріжнороднійших сектантів, шкідлива робота жидів, недостача поважної католицької преси, незгода між католиками, котра є в дійсности більша, як здається на око, недостача католицької літератури й мистецтва, оспалість і пасивність широких католицьких кругів — ось що творить дальшу негативну позицію цілорічного білянсу в нашім польськім католицизмі"...

Підбій України большевиками.

В попередних статтях говорили ми про те, що большевизм не зносить побіч себе національної держави і що в поборюванню національної держави послугується він провокацією. Доказом сього відношення большевиків до України, зглядно підбій її при помочи провокації.

Коли большевики здобули владу в Московщині, постановили понести „соціяльну революцію" далі в світ. Дорога в світ мусіла їх завести насамперед на Україну. Українське громадянство побачивши се, зняло крик і взялося переконувати большевиків, що вони нібито зраджують свій принціп „самоозначення". Воно не розуміло, що „самовизначення„ не було ніяким принціпом большевизму, а була це звичайна провокація.

Большевики наїжджаючи Україну, не переставали говорити про „самовизначення". Вони безнастанно запевняли, що не воюють з українською державою, а тільки з „реакційним" українським урядом.

Провокацією також була „самостійність" большевицької України з її „само-

стійними" закордонними представництвами і пропаґандою „радянської державности". Спустошення тої провокації були страшні.

Українці не понимали, що українсько-большевицький спір може бути розвязаний тільки кровю і зелізом, а ніяк инакше. Вони думали, що є якась можливість мирної згоди з ними. Провокація „самоозначення" і „самостійности" пособляла ширенню такого фальшивого погляду про большевизм.

Політика наших тодішних керманичів зводилася головно до того, що Україна „також революційна", що вона не менш радикальна у своїх крайних реформах, як большевизм. Сим думали вони відчепитися від Москви. Звідси пішли переговори Центральної Ради й Директорії з большевиками про умови, під якими вони згодилисяби не вмішуватися у внутрішні справи України.

Дивно, як ті наші керманичі не розуміли сути большевизму! Вони домагалися саме того, що є головним завданням большевизму!

Большевикам ті переговори ні трохи не шкодили. Переговорюючи вони били українські війська на фронті і деморалізували українську армію.

І большевики свою ціль осягнули. Удаючи склонність до уступок, вони викликали хитання наших урядів поміж большевицькою революцією і національним державництвом. Наслідком сього хитання українські уряди стали нездібними зорганізувати рішучий відпір большевизмови, без якого наша державність мусіла впасти.

Як уряди, так іще в більшій мірі здеморалізували большевики своєю провокацією українське громадянство, а передовсім військо, котре через те стало зовсім неспосібне до бою.

Провокація затріюмфувала! Нашу державну організацію знищено. Тепер прийшла черга на саме наше державництво. Цілих три роки большевики мордували, розстрілювали, душили наших свідомих громадян. Самі провокували заговори, самі їх організували, щоби тільки заманити в сітку й під ніж усіх по державницьки думаючих громадян України. І вирізали!

А весь час підкреслювано, „державість большевицької України і її право на „відділення". Аджеж се заломлювало духа виснажених боями і злиднями наших повстанців і родило в них сумнів, чи вони справді борються за українську державність, чи може несвідомо боронять чужинецьку буржуазію. Помалу сей сумнів переростав людські сили й оден повстанчий ватажок за другим корився й каявся. Про такий сумнів свідчать також рівночасні переговори деяких кругів нашої державницької еміграції про умови „співпраці" з большевиками.

Коли нарешті всьо замовкло, прийшов час ліквідувати „самостійність" большевицької України. Її „дипльомитичні представництва" скасовано. Українська держава зникла в „Союзі Радянських Соціялістичних Республик".

Так підбили большевики Україну фізично й матеріяльно. Про моральний її підбій — поговоримо иншим разом.

Туга за королем.

Останніми часами заговорили деякі польські партії про короля. В теперішнім републиканськім устрою Польщі, котрий признає президентови дуже малі права, добачують вони корінь свого сучасного лиха. Колиби президента заступив король з широкою, необмеженою владою, король сильної руки, тоді могучість і повага Польщі виглядалаби зовсім инакше.

До партій, що бажають короля, належить також „Польське католицько-людове сторонництво". Се сторонництво видає популярний орган „Люд католіцкі", що виходить у Кракові. В сьому саме органі говориться богато про потребу короля. Редакція містить також голоси ріжних своїх сторонників і вони майже всі є тої самої думки, що й редакція, значить, промовляють за королем.

Ось як вони доказують потребу короля:

„Причиною монархістичного руху в Польщі є марна господарка в державі і недостача одної сильної а мудрої голови, що опанувалаби положення і вміла правити масою Поляків, *котрі до демократичного правління очевидно ще не доросли і мало під чужим ярмом навчилися*". („Lud katolicki", ч. 11, ст. 2).

„Не тільки наслідки війни, отже передовсім загальне зубожіннє, пошарпали наші нерви, але шарпає їх заєдно недостача згоди в краю, привата, еґоїзм, бажаннє зиску й карєри, партійність і инші польські хиби. На чоло Польщі висунувся ряд людей *негідних, без характерів без розуму* й енергії, а зате повних амбіцій і ненасичених пристрастей — і сі люди, неспосібні до правління, піддержують заколот у краю — а люди мудрі, чесні й характерні сидять в укриттю, забуті і без значіння. Разураз добиваються до правління партійні „пьонки" і намагаються панувати — а край западається в що раз гіршу руїну фінансову і господарську, а люди щораз більше терплять"... („Lud kat.", ч. 14, ст. 2).

„Широкі маси польського народу, прибиті зростаючою *анархією*, бачать уже від довшого часу ратунок у зміні державного устрою...

Лихо, яке терпимо в Польщі... є наслідком *незрілости рішати про себе*. Надто широкі права дано людям *незрілим* і зовсім до того не підготованим... Друга причина лиха лежить *у надто широкім демократизмі, до котрого наш нарід не дорік*. Просто діти вибирали послів до сойму, тому й дитинна робота мститься сьогодня на нашій шкурі, і ще більше буде мститися...

„Республика при міліоновій масі урядників, міліоновій масі безробітних... скорше чи пізнійше мусить упасти...

„Маємо свободу від шістьох літ; правлять усі, ніхто нікого не слухає, а в державі „галіматіяш" і „розгардіяш"... („Lud kat.", ч. 14. ст. 5—7).

Одним словом, давайте Польщі короля, а Польща стане могутньою державою, займе *„перше місце в Союзі Народів, а фінансово займе друге місце по Анґлії"*. („Lud. kat.", ч. 14, ст. 6).

Блаженні віруючі...

Італія, Греція та Туреччина.

Коли перед кількома тижнями Мусоліні грозив, що застромить італійський трибарвий прапор на північ від Бренера, то зібрав свою орієнтальну політику в коротке речення, що від сольногородських Альп, аж по Егейське море ніщо не сміє діятися без попереднього відома Італії. І справді, здається, з Риму виходять вказівки для політики балканських держав. Насамперед був там Нінчіч, по ньому Руфос. Нінчіч прибуде ще раз до Риму. І Пангальос має намір поїхати туди. Серби наче залишили свої не дуже приязні почування до Італії, що загарбала їм часть Словенії та в Реці вбила чужий паль у її тіло, а Греки забули, як Мусоліні працював на Корфу.

При переговорах балканських міністрів із Мусолінієм говорили чимало про льокарнський договір балканських держав. Першу спонуку до цего подав Пангальос, коли не повівся йому напад на Болгарію. Саме від нього можна було найменше спо-

Перед реформою супружя.

II.

Нечуваний зріст розводів.

З одушевленнєм, властивим революції, проголощено у Франції розводовий закон. Дня 23. серпня 1792 р. „Народні Збори" ухвалили на внесеннє Ляфаєта „Декларацію прав чоловіка й горожанина", а в неповний місяць пізнійше, д. 20. вересня, принято закон про цивільнй стан горожан, а в нім новий супружий кодекс.

Революційне правительство зривало з дотеперішними принципами і постановило завести новий лад, опертий на нових основах. Виходячи з заложення, що свобода є природним правом кождого чоловіка, рішило правительство, що супруже се звичайна угода (контракт), отже може бути зірвана за обопільною згодою супругів; ба, навіть досить було до тої ціли волі одного з них, котрий покликавсяби перед судом на незгідність характерів.

Сей закон не прийшов очевидно ненадійно. Розправи над ним ведено від давна, а оживлена пропаганда старалася при помочи промов, преси й брошур приготовити в публичній опінії корисний підклад. „Заводимо розвід — писав тоді (1792) оден депутований — і можемо на нім тільки зискати під кождим оглядом".

Чи зискано? Се показалося зараз в перших роках.

Користати з нової свободи кинулися люди так поквапно, що — як каже оден французький письменик — божевілле обняло суспільність. В перших трьох місяцях 1793 р. число розводів в Парижі дорівнало числу вінчань, а протягом 27 місяців трибунал видав 5.994 вироків зірвання супружого звязку.

Сей факт перестрашив усіх розумних людей. Вже в кілька літ опісля говорив на „Народнім Конвенті" один депутований: „Не зможете так скоро затамувати тої филі морального зіпсуття, яке плине наслідком тих нещасних законів". А инший депутований зажадав ревізії закону. Закон зреорганізовано дійсно по части в 1804 р. усуненнєм деяких надто марних законних причин і порученнєм жадання деяких заборук. Сей розпорядок спинив вправді найбільш разячі надужиття, але зовсім не усунув їх. Зло росло в тім степени, що дня 8. мая 1816 р. знесено цілком розводовий закон, а початі вже розводові процеси замінено на процеси за сепарацію.

Та сей сумний досвід не вистарчив деяким людям, і вже по короткім часі почали вони домагатися привернення розводового закону. Перші змагання від 1831 до 1848 не увінчалися успіхом. В 1876 р., за правління третьої республики, зголосив в палаті депутованих оден посол внесеннє, щоби привернути „той гарний первісний закон з р. 1792". Та його проєкт відкинули. Так само відкинули в 1878 р. Щойно принято його по довгих нарадах і многих змінах дня 27. липня 1884 р.

Розвід мали тепер давати тільки тоді, коли заходив оден зі слідуючих випадків: 1. чужоложство чито з боку мужа чи жінки; 2. засудженнє одного з супругів, получене з карою; 3. чинне строге поведеннє; 4. тяжка обида чести. Крім розводу признано також сепарацію.

Від сього часу почалась для Франції нова доба в квестії супружя. Пізнійші закони з 1886 і 1907 рр. вводили тільки деякі доповнення або упрощення процедури.

Як бачимо, признаннє розводового закону не прийшло легко. Його попередила довголітна дискусія, котрої головну вісь творило питаннє: чи той закон не принесе радше шкоду як хосен суспільности?

Та його сторонники старалися успокоїти всякі побоювання. Деякі учені голосили безнастанно, що розвід уморальнить якраз супружє й буде мати на нього якнайспасеннійший вплив, приневолюючи до більшої розваги перед його заключеннєм. Заповідали також рішучо, що коли в перших роках по ухваленню закону розійдуться нещасливі досі супружя, то число розводів зачне зменшуватися з року на рік і дійде до дуже поміркованого числа так, що в будучности буде мати Франція менше розводів. чим досі було сепарацій.

Повірено їм — але що сталося?

В році	1884	було розводів	1.057
„	1885	„ „	4.123
„	1890	„ „	6.557

Вже сих сім літ не справдило сподівань і запевнень агітаторів, але можемо їм се ще дарувати і почислити на рахунок за-

діватися цего почину. Він жеж серед мира вдерся на землі держави, що таксамо як Греція є членом Союза Народів. Ясно, чому Пангальос змагає до льокарнського договору: він бажавби забезпечити теперішні границі Греції супроти Югославії та Болгарії. Розбудова Солуня на першорядну воєну пристань відай не вистарчає грецькому диктаторові, щоб придавити наміри Сербів на Солунь, вони повинні ще й зобовязатися признати теперішню грецьку границю на всі часи, як признала Німеччина свою західню границю в льокарнському договорі. Солунь із околицею це Альзадія для балканського Льокарна, тільки з цею ріжницею, що Серби зівсім не думають зрікатися Солуня й Італія підпомагає її в цему,

І Серби мріють про льокарнський договір, щоб забезпечити північну границю своєї держави. Вони не чуються вже певними у посіданні своїх здобутків, що ними обдарила їх війна, відколи так багато говориться про прилуку Австрії до Німеччини. Мала, безоружня, безпомічна Австрія заваджає сусідним державам, і вони всі, що мріють про балканське Льокарно, помагали в Женеві внеможливити завершення льокарнського твору приступленням Німеччини до Союза Народів. Вони відчувають саме, що тоді настануть нові часи й годі буде так нехтувати Німців, як доси. Південнославянське правительство перше змінило свою політику супроти своїх німецьких меншин, а заразісько пішло за ним і румунське правительство.

До льокарнського договору для балканських держав може бути ще далеко, та всеж таки ся ідея довела вже до зближення балканських держав. Між Софією й Білгородом уложилися взаємини приязніше й Пангальос готов навіть задовольнити наложений на Грецію обовязок дати Болгарам вільний доступ до егейського моря — виділенням вільного місця в Дедегачі. Переговорюють також про залізниче получення між північно-західньою Болгарією та Македонією.

Як справжній дух льокарнського договору що йно слабонько почав запускати коріння в европейських державах, як це виявилося в женевських переговорах про прийняття Німеччини до Союза Народів, то ще важче це на Балкані. Хочуть забезпечити свої границі святочно заприсяженим договором, а вже плянують вкорочення прав держави, що лежить дальше на схід: Туреччини. Правда, про переговори між Мусолінієм і Руфосом знаємо покищо тілько, що „Італія й Греція помагають собі в забезпеці своїх інтересів і прав у Малій Азії“, в потребі й ужиттям сили. Звучить це неначе виповідження війни Туреччині й у Анґорі оцінюють це відповідно. Коли Італійці говорять про свої інтереси в Малій Азії, то мають на думці невдатну пробу утворення терену впливу з Адалією, як осередком. Проба розбилася об опір молодотурків і відколи в Льозанні приречено Туркам Малу Азію в цілости, не має вже само собою ніяка держава ніякого права на малоазійські землі. Та Італійці все ще мріють про терен впливів у Малій Азії. Як Балкан, бажалаб Італія опанувати політично й Малу Азію. У Греках, що не забули ще пораження в західній Малій Азії сподіються вони найти союзника.

Як ці переговори з Мусолінієм погодити зі змаганнями Греків, прийти з Турками до остаточнього порозуміння, це для Европейця не зрозуміле. Саме між грецьким і турецьким правительством прийшло до підписання порозуміння про поладнання деяких спірних питань, та це не привело ще до замирення. Оба правительства одно одному закидують невиповнювання заключених договорів. Ці спірні питання всі з нешасної виміни населення, що принесла зі собою мотаницю правних і політичних питань, якої не в силі розмотати навіть міжнародня вимінна комісія.

Коли змагання довести до балканського Льокарна можна повитати як надію на замирення Балкану, то італійсько-грецькі порозуміння, чи бодай передвступні переговори щодо Малої Азії, можуть визвати нові неспокої. Тож мабуть Греки й Італійці добре надумаються, заки приступлять до здійснювання своїх „прав“ у Малій Азії, Турки мають добрий успокоюючий лік на поготові, що щодо Італії не заведе: бойкот італійських товарів. Італія робить добрі інтереси в Туреччині й мусілаби болюче відчути бойкот своїх товарів.

Мабуть у грецько-італійському порозумінні ще й інші сили прикладали руки м. і. Англійці, що дивним дивом перші мали відомости про це. Це порозуміння малоби бути противагою що йно недавно заключеному турецько-французькому договорові та відвернути увагу Турків від Сходу. Переговори між турецьким і англійським правительством не поступають саме зівсім наперед. Англійському послови післали тепер на підмогу Добса, англійського головного комісаря для Мезопотамії. Турецька генераліція сильно пересвідчена, що мусить знову прийти до війни, бо загальна суматорха в Европі за велика. Цего самого погляду є й Мусоліні, що недавно заявив у сенаті, що часи дуже поважні й треба глядіти наперед.

Н. Б.

повідженої „ліквідації“ нагромажених давнійше нещасливих звязків, котрі дожидали спасення. Але чи по сій добі, аж надто довгій для згаданої в горі ціли, прийшла обіцяна поправа? Пригляньмося фактам:

В році	1895	було розводів	7.700
„	1900	„ „	7.820
„	1905	„ „	10.860
„	1907	„ „	12.575
„	1910	„ „	14.261
„	1913	„ „	15.450

Отже повне розчарованнє! Всупереч запевненням число розводів росло безнастанно і перевисшило число давнійших сепарацій, котрих в р. 1883 було в цілій Франції тільки 3.010.

Пригляньмося дальше, в як дуже прискоренім темпі відбувався той приріст. На 100.000 мешканців припадало в р. 1891 — 16.7, в р. 1900 — 20.1, а в р. 1910 — 36.1 розводів. Допаймо, що побіч них признавано щорічно богато сепарацій; в р. 1891 було їх 1.536, в р. 1900 — 2.263, в р. 1913 — 2.466.

Що сей нагальний приріст був не здоровою появою, свідчить рівнож його наглядна диспропорція зі зростом населення в цілій державі. Коли число мешканців Франції зросло між р. 1884 і 1913 тільки на 3·1%, то число розводів змоглося в тій добі на 832·4%.

Прийшла світова війна.

Число розводів значно зменшилося. Та тільки хвилево. Вже в р. 1920 маємо в цілій Франції 29.156 розводів, а в р. 1921 аж 32 557, хоч число населення в тім часі дещо впало. На оден міліон населення припадало в р. 1913 — 774, а в р. 1921 — 1.658 ново розведених осіб.

Правда, в останнія роках число розводів трохи змаліло, та деякі чисельні вагання бувають завсігди і мають звичайно причини деинде. Самі Французи з того зовсім не тішаться, противно з жалем підносять, що помимо знижки число розводів з р. 1923 є ще три рази більше, як в р. 1900 і що на 100.000 мешканців число новорозведених виносило в р. 1923 — 120 осіб, а в р. 1900 було їх тільки 37 І справді, коли глянемо в зад і порівняємо рік 1991 з 1923, то переконаємося, що протягом сього часу населеннє цілої Франції (побільшеної о Альзацію і Льотарингію!) зросло заледви о 4·3%, а число розводів помножилося о 266·9%, або майже чотирократно.

Зіставленнє сих чисел з обітницями, які роблено суспільности в р. 1884, є наглядним доказом, що — о скільки йде про скількість розводів — розводовий закон цілковито у Франції не дописав.

Се заключеннє слід підчеркнути тим сильнійше, що воно опирається на датах офіціяльної статистики, котра не віддає цілої грози дійсности. А вкінци статистика й не може знати всіх розводів, бо по більших французьких містах супруги розводяться на власну руку, без ніяких судових формальностий.

Політичний огляд.

Українське життя.

Огляд політичного руху в цему тижні зачнемо від столичного віча у Львові.

Віче ві Львові,

що його скликала народня організація міста Львова в неділю 11 ц. м. випало дуже величаво. Велика саля „Народнього Дому“ була щільно заповнена. Віче відкрив голова львівської організації п. І. Ліщинський. До президії ввійшли др. О. Марітчак, як голова, пп. Олексин і Гаврилів, як заступники, а редактор В. Мудрий, як секретар. Довшу промову виголосив голова УНДО д-р Дмитро Левицький Д-р В. Целевич говорив про мету й завдання політичної організації. В дискусії забірали голос пп. Сенюта та Ліщинський, проф. А. Березовський і А. Добрянський. Віче старалися розбити комуністи, та рішуча постава вічевиків не допустила до розбиття віча. Дійшло до цего, що коли мав прийти до слова комуністичний посол Приступа, вічевики пригадали його польську промову до українських робітників і селян у Стрию й не допустили його до слова. Серед співів „Ще не вмерла“, „Не пора“ й „Ой, та зажурились Стрільці Січовії“ виперли вічевики комуністів із салі.

Дня 1. квітня відбувся

Повітовий зїзд УНДО в Щирці.

На зїзді було 68 представників 32 громад. Крім 6 священиків, всі інші були самі селяне. Зїзд отворив іменем ініціятивного комітету адвокат д-р Б. Савчак. До президії вибрано о. Мих. Баричка, місцевого пароха, Іллю Венгера, господаря з Підсадків і Степана Книша з Острова.

Реферат про потребу політичньої організації й про програму Укр. Національно Політичнього Обєднання виголосив голова львівського повіт. комітету п. Ліщинський. По дискусії вибрано підкомітет на судовий повіт Щирець, а його головою д-ра Б. Савчака.

Дня 6. квітня відбувся

Повітовий Народній Зїзд УНДО в Городку.

Були відпоручники 25 громад, переважно самі селяне, між ними 7 священиків і відпоручники городецьких міщан. Зїзд відкрив д-р Ст. Біляк. У склад президії зїзду ввійшли о. Фединський, як голова, Мих. Телюк і П. Борщовський, як заступники, Андрій Вергун і Ів. Филипів, як секретарі. Відпоручником Центр. Ком. УНДО був п. Ол. Черкавський, що виголосив реферат про потребу політичної організації. В дискусії по рефераті забирало голос чимало бесідників. Довшу промову виголосив о. Фединський. По дискусії забрав у друге голос відпоручник п. Черкавський і пояснив завдання та програму УНДО. В дискусії замітний був голос о. декана Роздольського. Головою Повіт. Народ. Комітету вибрано д-ра Ст. Біляка, адвоката в Городку, членами о. дек. Роздольського з Городка, Вас. Бабія з Городка, Миколу Германовича в Речичан, Коноверга з Галичанова, о. Ф. Фединського з Любіня Мал., Гр. Шмагалу з Любіня Вел., Осипа Андрушкова з Городка, Ів. Гуля з Добростан, Пилипа Борщовського з Браткович, Осипа Канціра з Угерець. Заступниками вибрано: Ів. Павлишина з Зашкович, Мик. Коса зі Сторони та Мих. Садкового з Цунева.

Дня 9. квітня відбулося

Віче УНДО в Сокалі.

На вічу було до три тисячі учасників. Віче отворив ред. Дмитро Паліїв іменем Центр. Ком. УНДО. Зазначив, що староста заборонив усяку дискусію, а дозволив тільки на реферат у справі земельній і са-

моврядування та візвав приявних до організації. Предсідником віча вибрано місцевого адвоката д ра Ріпецького, організатора Сокальщини. По його промові, забрав слово пос. Сергій Хруцький. Говорив про польські кольонізаційні пляни на наших землях, та перестерігав народ, щоб не дався зловити масним словам лівих польських партій. Опісля пояснював програму обєднання в земельній справі. Про самоврядування на шкільні справи референував секретар УНДО п. Володимир Целевич. Опісля ухвалено резолюції з домаганням негайного переведення виборів до громадських рад. Віче закінчили короткими промовами д-р Ріпецький і ред. Палїїв.

І наші

доморослі „Москалі" чи там „русскіе"

починають рухатися. Вони діляться тепер на дві головні групи. Одна група угодова під проводом теперішнього польського комісаря Нар. Дому Льва Черкавського. Кажуть, що ця група задумує небаром видавати свій щоденник. Група Черкавського опирається на стан посідання Народнього Дому та Ставропігії. Друга група „русских" це „Руское Народное Обєдиненіе" під проводом пос. Серебреннікова. Воно складається з російської еміграції, та з галицьких „русских" під проводом урядовця „Общества ім. М. Качковського" п. Мальця. Органом „Рус. Нар. Обєдиненія" є варшавське „За Свободу".

Польща.

Премієр Скшинський поїхав до Праги. Там його офіціяльно приймають і витають, часописи теж розписуються про польського премієра. А тимчасом покищо в Польщі щораз важче. Скількість безробітних зростає, зростає тим самим скількість невдоволених. По Стрию та Люблині, прийшла черга на Львів, Лодзь, а там і на Варшаву. У Варшаві дня 13 ц. м. півтисячна товпа демонструвала перед палатою міністерства праці й суспільої опіки. Демонстранти обкидали кінну поліцію камінням і ранили чотирох поліцаїв. Поліція арештувала 70 осіб.

Отсі вияви невдоволення змушують польське правительство таки призадуматися над положенням. А тут годі якось склеїти трудяще правительство. Кажуть, треба насамперед скріпити теперішню коаліцію. Тому й мін. Грабський був у понеділок у гостях у маршалка сойму й там із ним міркував над скріпленням теперіщньої коаліції. Мін. Грабський готов навіть, кажуть, поробити уступки в користь маршалка Пілсудського й годиться на це, щоб він став шефом генерального штабу, однак при евентуальному цивільному міністрові військових справ. В соймових кульоарах, (хоч послів у соймі ще дуже мало, не вернули ще всі з великодних ферій), обмірковують ріжні комбінації нового правительства. Та кажуть, що всі ці комбінації дуже фантастичні, щоби можна вірити в їх реалізацію. Поважні розмови на тему евентуальних змін у правительстві пічнуться аж тоді, як премієр Скшинський верне з Праги та з Відня. Головно напосілися на міністра фінансів Здзеховського. Закидують йому цілковиту безчинність супроти останнього спаду золотого. Думають польські часописи, що його димісія наступить зараз-зіська, як тільки збереться сойм.

Має Польща неприємність ще із іншим міністром, що правда бувшим. А саме дня 8. квітня почався в окружному карному суді процес проти бувшого польського міністра фінансів і презеса П. К. О. Губерта Лінде за надужиття урядової влади, крадіж і обманство на шкоду польської держави. Не має Польща щастя до своїх фахових людей, бо за скоро хочуть забогатіти при помочи відродженої Польщі та занадто вже мачають руки в державних грошах — от і шукає Польща фахових людей поза межами своєї держави. Віденські часописи пишуть, що польське правительство хоче приєднати для себе як фінансового дорадника д-ра Станковича, одного з директорів австрійського національного банку. Обіцяють йому три тисячі фунтів штерлінгів річної платні й титул секційного шефа. Та чи змігби він відвічити від дефравдацій — можна сумніватися.

Радянщина.

Радянське центральне правительство виявило тепер свої централістичні, всеросійські змагання. Ось президія Союзного Центрального Виконуючого Комітету скликала всесоюзну раду в справі вирішення урядової мови союзних установ в СРСР., а саме в якій мірі можна допустити місцеві мови союзних республик в урядованні союзних установ, що істнують на землях цих республик. Нарада відбулася недавно в Москві, під проводом Енукідзея, секретаря союзного Ц. В. К. при участи представників усіх союзних республик. Нарада орекла так;

1. Зносини і переписка всіх установ Союзних наркоматів, які знаходяться на територіях союзних республик, з установами і організаціями союзних республик повинні провадитися на мовах цих республик. 2. Зносини і переписка Союзних наркоматів з установами тих же наркоматів і навідворот — повинні провадитися на російській мові. 3. Так само на російській мові повинні провадитися зносини й переписка між установами й організаціями Союзних наркоматів, без огляду на те, на території якої республики ті установи й організації знаходяться.

Над цим ореченням наради застановлялася в останніх днях марта президія Союзного ЦВК. і постановила прийняти ухвалені нарадою прінціпи в основу відповідного декрету, який незабаром має бути предложений для ухвали і оголошення Союзній Раді Народніх Комісарів.

По появі цего декрета стане російська мова законно урядовою мовою радянського союза й матиме перевагу над усіми іншими мовами рад. Союза.

Правда у внутрішньому урядованні і в зносинах з республиканськими установами й організаціями, урядовою мовою союзних установ є мова дотичної союзної республики.

Тільки чомусь має це переводити не центральне правительство, а правительства поодиноких республик, що не мають сливе ніякого впливу на органи центрального правительства.

Економічна кріза в радянщині в останніх тижнях дуже загострилася. Трівогу збільшують ще зазиви преси до ощадности. Це ширить паніку й недовіря до червінця. Радянське правительслво веде рішучу політику дефляції й від пяти місяців обіг гроша та покриття його усталилися. Видача нот виносить 1240 міліонів, а покриття в золоті 31·5 відсотків емісії. Зобовязання виплат радянської народньої господарки на заграницю виносить 240 міл. рублів. Щоби побороти кризу підвищує рад. правительство оплату за почтову пересилку пакетів обмежує виїзд за границю та заборонює чужим артистам гостинні виступи і вводить нове управлення обороту девіз. Банки одержали вказівки припинити видачу девіз і давніх золотих монет. Це головно й спричинило „втечу" від червінця. Правда, офіційний курс червінця остав цейсамий, та на чорній біржі річ мається інакше. Теперішня економічна кріза має й поважний політичний бік, а саме в прапиненні руху певної скількости фабрик ізза недостачі сирівця, а в останньому часі й у переговорах про нові колєктивні договори. Почалася підготовна кампанія, щоб вияснити робітникам, що при нових колєктивних договорах плата не буде зростати в тому самому відношенні, як росте сила купна червінця.

Чехословаччина.

Витає Чехословаччина п. Скшинського, та тимчасом і в неї як доносить „Deutsche Presse" задумує правительство Черного уступити. Причиною уступлення має бути некорисний вислід переговорів шефа правительства з партіями. Місце урядничого кабінету Черного має зайняти теж урядничий кабінет Шісса, дотеперішнього міністра суспільної опіки. Колиб і цей кабінет не міг дійти до порозуміння з партіями, то будуть розписані нові вибори. „Lidove Listy" твердять, що положення правительства Черного безнадійне. Хоч „Pravo Lidu" заперечує ці поголоски.

Німеччина.

Німеччина в свойому нутрі приходить усе більше до сили. Число безробітних в останніх днях впало там о 10 відсотків серед хліборобських робітників. Трохи меньший відсоток безробітних одержав роботу в фабриках заліза, а ще меньший у копальнях вугля. Пересічно найшло роботу 4 прц. безробітних. Про настрій серед німецьких робітників свідчить і це, що кермуючі соціялістичні круги видали інструкції, що робітниче свято 1. травня не муситься святкувати припиненням праці. В останніх днях святкувала Німеччина 60 літній ювілей військової діяльности Гінденбурга. У прийнятті взяли участь дипльоматичні представники трохи не всіх держав м. і. посли радянський і англійський. На святі були приявні й представники давньої генераліції.

Франція.

Франк паде дальше. В краю велике невдоволення. Упадок франка викликав переполох серед французських капіталістів і вони виймають свої капітали з французських банків та містять їх у заграничніх банках. Біда в краю, але й у кольоніях не добре. Абд-ель-Крім готовиться з весною до нової розправи. Він видав саме заклик до населення, щоби як один муж стануло до боротьби з гнобителями та скинули з себе французьке ярмо. Небаром зачнуться там наново воєнні ділання.

Італія.

Минулого тижня в Римі, Англійка п. Джібзен, вистрілом із револьвера ранила Мусолінія. Та Мусоліні, як пишуть часописи не стратив рівноваги й зараз по перевязаню рани, виголосив палку промову. Загалом перед відїздом до Тріполісу виголосив він кілька промов. В одній із цих промов сказав він: „Я знаю тільки похід наперед і ви йдіть за мною. Колиб я подався назад убийте мене, колиб я згинув, пімстіть мене! Тепер перебуває він у Тріполісі й там роблять йому паради. 12. ц. м. обійшов він довгий пояс побережа. Спеціяльним поїздом поїхав до Зуари. По промовах відїхав до Тріполісу. Як доносять румунські часописи, італійський парлямент ратифікуватиме гарантійний договір, який забезпечить радянсько-румунську границю. Рівночасно з ратифікацією послідують відвідини румунської королівської пари в Римі. Також премієр Авереску й міністер зовнішних справ Мітілєну поїдуть до столиці Італії. Та можна сумніватися, чи схоче Італія ангажуватися у війну з Радянським Союзом ізза Румунії. Хіба, що булиб до такої війни глибші причини.

Про що пишуть часописи.

Діло з 9. квітня ц. р. ч. 77 у статті під наголовком:

„Плєбісцитові підсумки"

говорить про висліди шкільного плєбісциту в области львівської кураторії. Мимо цего, що в плєбісциті взяв участь солідарно сливе ввесь наш народ, вислід плєбісциту випав для нас некорисно, бо наш стан посідання в шкільництві буцім то на основі плєбісциту польська шкільна влада сильно обкроїла.

Урядове польське звідомлення подає такі дані з висліду шкільного плєбісциту:

В Сх. Галичині взяло участь у шкільному плєбісциті 1814 українських громад. Декляраці з домаганням української школи підписало 99.935 батьків за 138.284 дітей шкільного віку. В результаті плєбісциту приносить нам урядова статистика про плєбісцитові підсумки аж 867 українських шкіл, 2.347 польських (без сімох мазурських повітів у львівському повіті — 1878), 1.455 утраквістичних і 29 шкіл з невирішеною долею. Що означає тих 29 шкіл з неясною фізіономією, невідомо, бо не знати

чи вони польські, чи українські, чи які инші, а можуть вони бути і неістнуючими, тобто не урухомленими.

Коли порівняти теперішний стан нашого народного шкільництва з передвоєнним, то ріжниця вийде страшна. В 1911/12 шкільному році було в Сх. Галичині 2.612 шкіл, а польських 1.537. Під Польщею за 7 літ втратили ми аж **1.745** народніх шкіл. За те Поляки зискали на суто українській території Сх. Галичини аж **2.796** польських шкіл (7 мазурських повітів не беремо на увагу, а до польських враховуємо і утраквістичні школи). Колиж узяти на увагу і північно-українські землі (Волинь), то цифра нашої втрати підійметься до **2.165** шкіл, а польські надбання збільшаться до цифри **3 217** шкіл.

Після воєвідств розложені ці школи так: у львівському воєвідстві є 377 українських, 883 (без мазурських повітів) польських, 599 утраквістичних і 10 неозначених шкіл. У станиславівському воєвідстві є українських шкіл 310, польських 311, утраквістичних 388, неозначених 10. У тернопільському воєвідстві українських шкіл є 160, польських 684, утраквістичних 468 а неозначених 9. До цего треба замітити, що українські школи, це переважно одно й двоклясівки. Із семиклясових українських шкіл остало 4 (3 в стан. воєвідстві, одна у Львові), за те польських є аж 221, утраквістичних 7, з шестиклясових шкіл української нема ніодної, польських 80, утраквістичних 10, пятиклясових українських 5, польських 47, утраквістичних 23, чотириклясових українських 29, польських 124, утраквістичних 98, з триклясових остало українських 37, польських 82, утраквістичних 111, з двоклясових українських 224, польських 378, утраквістичних 470, з одноклясових остало українських 468, польських 977 а утраквістичних 736.

Подаючи отсі дані зазначує *Діло* що вони незгідні з фактами, що стан нашого шкільництва представляється куди гірше й висказує надію, що вскорі хтось із компетентних наших діячів висвітлить тенденційність і незгідність із фактичним станом цеї статистики. Також взиває наші політичні чинники, щоб зробили все можливе, щоби облекшити культурному світові ознайомлення з нашою кривдою на полі шкільництва.

Білоруський селянський тижневик *Biełaruskaja Krynica*, що виходить латинкою для Білорусинів римокатоликів, містить в 12-ому числі з 11. квітня статтю п. н.:

„Польща на Білоруси".

Автор зазначує, що польщина в Зах. Білорусі та в Сх. Литві опирається на двох твердинях: польський двір і „польський" костел. Польський двір потрапляє до душі Білоруса через землю та економічну зависимість від польського пана, а „польський" костел опанував душу Білоруса католика чадом „польського" католицтва. Дехто вважає, що школи, а навіть осадництво і поліція причиняються до піддержки польщини серед Білорусів. Та це — каже автор статті — не зівсім правда. Коли вважно приглянемося до життя, приходимо до пересвідчення, що саме поліція, осадництва, ба навіть польські школи надто часто з невідповідними вчителями, сприяють поширенню білоруської свідомості. Польщина дуже трудно дається Білорусові й уся надія Поляків розібється об цю неприступність білоруської натури для польщини, тимбільше, що в школі діти тільки через кілька годин чують польську мову, а в хаті зараз починається тільки білоруська мова. Польщина страшна тільки в сусідних повітах із Польщею, але й там в останніх часах бере перевагу білоруський народній рух. В районі Хорощі дуже поширена „Б. Криниця", а білоруська молодь задумала навіть у своїому селі видавати білоруський часопис. Польща зі своїми порядками часто помагає розвиттю білорущини. Це можна спостерегти особливо серед Білорусинів католиків, які місцями виглядали Польщі як сонечка ясного, а тепер змінили настрій до ньої. І кінчить автор статті; „Так справа білорущини не безнадійна. Більше тільки інтелігентних сил, особливож білоруських католицьких священиків, що роблять серед Білорусів католиків великанську роботу. А вони вже наростають...

„При дружній орґанізації і сміливій роботі ми — каже автор — за кілька літ повинні добитися всіх належних нам культурних, економічних і громадських прав. Ми повинні надіятися на свої сили й цими силами ми здобудемо".

Краківський „Ilustrowany Kurjer Codzienny" приносить у 102 числі велику передовицю під сензаційним наголовком „Війна за целібат". Крім звичайного в наших сусідів грубого незнання фактів із наших внутрішних відносин, та ще більше звичайної тенденційности в їх освітлюванню, просвічує у згаданій статті зле скривана радість, що мовляв „stosunki w kościele grecko-katolickim są bardzo silnie (?) naprężone i grunt dla przyszłej schyzmy dostatecznie (?) przygotowany.".

Автор статті скритий під ініціялами *K. Z.* без найменьших вагань уважає доцільним приняти безпідставну вістку „Українського Голосу" (Roma locuta — causa finita) від якогось „львівського кореспондента" за безсумнівну правду, щоби на ній оперти своє твердження, що „kwestja celibatu została temsamem (sic!) przesądzona".

Основою фантастичних виводів автора послужили писані „z werwą" статті „Українського Голосу" і „dziennikarskie filipiki przeciwcelibatowe" Р. Дмоховського і т. п. Беручи залюбки факти з нашого церковного життя так, як їх бачить у кривому зеркалі деяких наших протицерковних часописів, автор доходить до заключень, які для польської „racji stanu" є найвигіднійші. Цею справою займемося іншим разом основнійше, сьогодня лиш замітимо, що „необдуманий крок" деяких наших часописів має вже свої наслідки.

Ще пікантнійшим вразком польського анальфабетизму в українських церковних справах є нотатка поміщена у *краківськім* „*Czas-i*" з 26. III., котру дозволимо собі подати в дослівному перекладі. „Греко-католицька духовна семинарія. Львів, 2-го березня. (A. W.) „Gazeta poranna" подає, що на поручення митрополита Шептицького управу гр.-кат. духовної семинарії обняли світські священики, тому, що дотеперішні управителі Семинарії ОО. Адріяне [Adrjanie] (!) не зуміли виховувати священиків у теперішніх умовах. Рівнож робляться заходи, щоби дотеперішні епархіяльні семинарії в Перемишлі і Станиславові були зліквідовані, а всі кандидати духовного звання мають вчащати (?) до львівської семинарії, щоби користати з університетських викладів економії і соціольогії світських професорів".

Джерело вістки очевидно стаття в „Українськім Голосі", підписана „львівським священником".

Псалом CXXXVI.

Над ріками Вавилону
Ми в ярмі стогнали,
А згадавши про Сіон наш
Сльози проливали.

Ми зносили тяжкі болі
І терпіли рани,
Тож на вербах ми вмістили
Нашії органи.

Про слова сумної пісні
Питалися тії,
Що неволі нам навели
Дні тяжкі й сумні.

І нас часто у неволі
Просили й благали:
Заспівайте нам Сіонську
Гарну пісню хвали.

Як же можемо співати
Пісню ту Господню,
Як ми впали у кайдани
Й в неволі безодню.

Як тебе, Єрусалиме,
Я коли забуду,
Най усхне моя правиця,
Най забутий буду.

Най прилипне і язик мій
До моєї гортани,
Як Єрусалим у серці
Позабутий стане.

Д-р І. Клюг.

Брат Ангел.

(Кінець).

На другий день рано прийшла одна з найзнаменитших жінок Фльоренції до воріт св. Марка й жадала брата Ангела, воротаря. Вона предложила братові Ангелові своє прохання — прохання, в якому таємна, невідвзаємнена любов у серці цвітучо-гарної жінки, честилюбність і й принижена гордість та безмежна жадоба пімсти почали вже кувати страшний ланцюг, що мав обмотати один із найвизначніших родів міста нещастями та погибілю. Малесенька іскорка почитання небесних сил жевріла ще в душі опанованої демонськими силами жінки. І тому прийшла вона, щоб шукати поради в брата Ангела — бо що він їй порадить, цего не зможуть скаламутити надземські сили.

І як горда та пишна дама сиділа перед смирним братом і його око спочало на гарній, високій і стрункій постатті, і коли він бачив, як у розгарі її мови зашарилися її ніжні просвітчасті лиця та біле як слонівка чоло, так як злегка румяниться бліде ранішнє небо перед бурею, тоді промайнула крізь мозок ошоломлений злегка лискучими картинами ще власних молодощів, думка: „Він мусить згинути, він, що зважився тебе, княгине, трівожити"!

У цій годині, здавалося братові Ангелові, неначеб він почув у повітрі кругом себе легкий шум. Так шуміли все пера крил Ангелів, коли він міг бачити небесних. Та хоч як він старався розширити малі чоловічки очей — не побачив ніодніського білого перця Ангелового крила. Він бачив тільки себе й пишну жінку й йому здавалося, вона гарна як Ангел із неба. І вдруге промайнуло в його душі:

— Він мусить згинути, він що зважився трівожити тебе, Ангелові подібна!

Лагідні, погідні думки будилися в ньому, щоб перейти в слова напімнення до мира й поєднання. Та він дав їм потонути в таємничій, гіркій, солоній темряві. І в його старих, крихких жилах почала кипіти кров і співати про міжусобиці та спори й про запал до боїв і знов приходила йому думка до голови:

— Він мусить згинути, що трівожив тебе величня, пишна!

І сталося, що брат Ангел говорив підбурюючі слова до жінки, що з мовчазним зчудуванням слухала його слова, що так випливали йому з душі, неначеб лежали там уже здавна поза лихою та спорохнавілою решіткою й тільки ждали на годину визволення. Слова, що голодними звірюками чигали на кров. Брат Ангел не прочував, що в його словах містився ввесь стримуваний спів його душі, що негодував на небесних, за це що кинули його. Він не відчував, що проречистіть, яка плила з його уст, походила не тільки від нього, а ради, що він їх давав не тільки він сам радив.

І вже в найблизшу ніч, на облитих сріблом місячного сяєва вулицях Фльоренції закипіла дика боротьба й полилася струями червона кров.

* * *

До вух брата Ангела дійшла вістка про це. Зівсім виразно бачило його око в сливе безсонні ночі калужі крови, що в срібному сяєві місяця бреніли примарами. Та чув він теж, як із цих калуж зривався крик, що нісся аж до неба... він затикав вуха, щоби не слухати цего божевільного, страшного крику, що здавалося розшарпає мозок нищений муками безсонниці.

І як він небаром після цего нічю стояв

Най так станесь, як Тебе я,
Серця мого раю,
У житю моїм будучім
Коли не згадаю.

Згадай, Боже, як Єдома
Потомки кричали:
Вдармо, що Єрусалима
Сильні мури впали.

Вавилонська дочко підла,
Той щасливий буде,
Хто віддасть тобі заплату
За діла облуди.

І отсей блаженний буде
І в славі ясніти,
Що об камінь розторощить
Твої підлі діти.

Свящ. Павло Штокалко.

Новинки.

Підвишка тарифи особових білетів. Як доносять польські часописи, міністерство залізниць уводить від 15. ц. м. **підвищення тарифи особових білетів** у такій формі, що від кожних 5 зл. доплачуватиметься по 10 сот.

Живий інвентар у Польщі. Після останнього спису інвентаря в Польщі, що відбувся в 1921 р, начислено тут 3,187.000 коний, 7,861.000 рогатої худоби, 2,093.000 овець і 5,101.000 штук безрог. Сі числа не обіймали Горішнього Шлеська.

Форд закладає фабрики в большевії. В Москві підписано угоду між Фордом і совітами, силою котрої Форд дістав концесію на будову самоходів в Росії. Організація фабрик з основним капіталом у висоті 60 міліонів долярів, буде відбуватися за посередництвом совітсько-американського товариства. Половина акцій буде власністю Форда, а половина совітського правительства

Ворог вусів. Американець Генрі Буд полишив значний маєток своїм синам під умовиною, що вони не будуть через ціле своє життє носити ніяких вусів і що будуть щодня голитися.

Приятель праці. Оден російський аристократ з Одеси полишив свій маєток, понад пять міліонів рублів, двом сестрінницям, застерігаючи виразно, що дістануть той маєток щойно тоді, коли цілий рік будуть працювати як помивачки або служниці чи покоївки в чесній родині. Дівчата вволили волю свого вуйка і одержали маєток.

Кара діти. Инший знов дивак полишив маєток своїм донькам, але під условиною, що як вийдуть заміж і будуть мати діти, дістануть за першу дитину о 10.000 долярів менше, за другу о 20.000 дол., за третю о 30.000 дол. менше, а за кожду слідуючу о 10.000 дол. менше маєтку. Видно, що не любив дітей і звідси таке застереженнє.

Стопятьдесятьлітна річниця незалежности Зєдинених Держав Америки. Дня 4. липня с. р. припадає 150-літна річниця визволення Америки з під англійського панування. На сей день приготовляють Американці великі торжественні обходи.

Машина в людськім тілі. Нема на світі такої машини, котра працювалаби безперестанно без направи або зміни складових частин 70, 80 чи 100 літ. Одиноким таким мотором є людське серце. Воно бє 100 тисяч разів на добу, отже 40 міліонів разів на рік. При кождім ударі перепливає через серце десята часть літри крови, або протягом години перепливає тої крови 400 кварт, а протягом доби 10.000. Серце важить одну третину фунта і є трохи більше від долоні.

Якою мовою говорив Ісус Христос? В часі приходу на світ Ісуса Христа всі Жиди в Палестині говорили мовою арамейскою або сирохалдейською. Ся мова повстала з мішанини мови єврейської, сирійської й халдейської. Називалася вона арамейською, бо її уживано в Арам або Арамеї. Арам або Арамея, се були краї положені між Палестиною, Фенікією і Арабією. Мовою учених була за Ісуса Христа мова грецька, а мовою урядовою мова латинська.

Підвишка залізничої товарової тарифи. На найблизшому засіданні економічного комітету Ради мін. розглядатимуть справу підвишки залізничих тариф на товар. Комітет має рішити про засаду цеї підвишки, а мін. залізниць опрацює подробиці. Введення цеї підвишки не послідує перед 1. мая.

Велика пожежа військового автомобілевого гаражу. У ночі з суботи на неділю вибухла у першому самоходовому рейоні міністерства військових справ пожежа, що дуже скоро поширилася. Згоріло біля 29 особових авт і 2 мотоциклі, а кілька авт надгоріло. Страти виносять до міліона золотих. Причиною пожежі необережність телєфоніста, що чистив собі однострій бензиною невподалік печі. Він сидить у тюрмі.

Папськ е благословення Амундсенової експедиції. З Риму повідомляють, що папа прийняв членів Амундсенової експедиції. Представив їх у Ватикані норвежський представник. Папа вельми зацікавився експедицією, якої велике завдання цінить вельми. Заявив, що слідкуватиме за поодинокими фазами підприняття, та що надіється доброго висліду експедиції. Потім святий отець поблагословив експедицію.

Поширення Ватиканської бібліотеки. Ватиканську бібліотеку, яка має найбільше рукописів із перших століть після Христа мають поширити. Прибудували новий будинок, що матиме простору на що найменше 10.000 томів. З приводу перебудови деякі бібліографічні рідкости зі старого будинку перенесли, так прим. єврейське писане Св. Письмо з II. століття і Ціцеронів рукопис „De Republ ca", яка містить історію перших літ цісарства.

Вінчанне найстаршого чоловіка. В однім бразилійськів місточку відбулося недавно незвичайне вінчанне. Перед престолом станув найстарший в Бразилії „молодий", що числить тепер 126 літ, з „молодою" молодшою від нього о 33 літа. Є се вже четверта жінка того Бразилійця, а він пятим чоловіком своєї теперішної половиці.

Приязнь звірят. Англійські часописи доносять про небувалий випадок приязни між псом і куркою. На однім хуторі запримічено, що пес, званий Пето, удавався щоденно на прохід з куркою, яка сиділа йому на хребті. Рівночасно з тими проходами курка перестала нестися. Почали слідити звірята і переконалися, що пес ніс курку в корчі, там вона зіскакувала з хребта і зносила яйце, яке пес випивав. Не було иншої ради, як пса привязати. Тоді курка приходила до песячої будки і тут зносила яйце. Супроти того і курку позбавили свободи.

ДОПИСИ.

БОГОРОДЧАНИ. *(Свято в честь поета Антона Могильницького).*

Богородчанщина віддала в дни 5. квітня ц. р. честь своєму уроженцеви, поетови Антонови Могильницькому — творцеви „Скита Манявського".

В ранці о 10-тій годині відслужив місцевий парох о. Білинський заупокійну Службу Божу — а по Службі Божій оо. Косевич, Білинський і Пасічняк відправили панахиду.

В богослуженнях взяли численно участь міщани з Богородчан і Солотвини, дооколичні селяни і місцева та дооколична інтелігенція.

По Службі Божій відбулися І. Загальні Збори Т-ва імени Антона Могильницького в Богородчанах, якого цілями є культ Могильницького, а передовсім опіка над його могилою — як також удержування живого памятника поета в формі субвенцій і стипендій для учеників з богородчанського повіта та з инших частин наших земель. — Зборам проводив о. декан Грицай з Солотвини, а секретарював п. Полюк Корнило, канд. нот. з Богородчан.

В часі Загальних Зборів виголосив п. Михайло Струтинський, редактор зі Львова, реферат про життя і твори Антона Могильницького з зазивом до суспільности, щоби шанувала традицію. Реферат приняли

на вколішках на хорах і мав разом з другим читати псальми, то нараз стало це йому не під силу. Лекше булоб йому одну з боєвих пісень його молодощів співати на голос тут у хорі перед черцями, як читати стрічки псальмів, що дзвеніли йому в ухах громом сурми страшного суду. Він мусів ужити зусилля, щоб не здерти зі себе чернечої ряси, таки тут у хорі не здерти її й не закликати диким криком:

— Брати, брат Ангел, що його колись люде називали святим, був колись убійником, а що тепер Бог і Ангели опустили його, він дав спонуку до нових убійств!

І трохи не закликав він голосно:

— Усе, що я робив, позбавляв себе, молився, щоб спокутувати старий злочин, усе тепер надармо...

Він бувби кричав звірем, як ці звірі, що їх рев чули колись старі черці пітрійської й тебайської пустині:

— Я проклятий, брати... пустіть мене, хай іду геть!

Брат Ангел зібрав усі сили, щоби не скрикнути, щоб не мусити обжаловувати себе так перед небом і землею. Але з його губ, в які впилися зуби, спливали каплі крови, як він цеї страшної ночі вернув у свою келію.

І в темряві, що окружала його там, знову виринула перед ним чорна тінь.

— Брате Ангеле, — говорила вона тихо — коли підеш?

Брат Ангел істрясся на цей голос, а ще більше перед останнім кроком, що мав його зробити.

— Брате Ангеле, — питав голос знову — коли підеш?

Тоді чернець зважився на питання:

— Куди маю йти? — дріжучи з холоду наче в пропасниці й заразом пройнятий огненим жаром.

— У світ — говорила чорна як ніч тінь — у лискучий світ!

— І як маю там зватися? — питав брат Ангел дальше.

— Моїм іменням! — зашипіла тінь.

— А яке твоє ймення? — видусив із горла трясений пропасницею чернець.

— Діявол... — задзвеніло в темряві, що була в келії...

— — — — — — — — — —

Черці монастиря св. Марка всі зірвалися зі сну в цю ніч ізза проймаючого крику, що почув кожен із них. Та що ніхто не стукав до келійних дверей, то кожен чернець дожидав ранку на своїй постелі.

Рано найшли брата Ангела непритомного в каплиці св. Ангелів. Лежав долиниць на землі.

* * *

Він жив іще ряд літ після цего часу — зломана, тиха людина. Від тягару й труду біля воріт увільнили його. Найрадше перебував він у каплиці св. Ангелів — на вколішках, спертий на марморну стіну, як опору його безсилля, образ глибокої, зворушуючої покори. Та св. Ангелів не бачив він уже ніколи. Це боліло його дуже, — та він дякував Господеві за це й зносив це як покуту. Брат Ангел помер, як умирають Божі святці. Коли при молитвах за померших дійшли до місця:

— Subvenite, Sancti Dei, occurite, Angeli Domini — тоді він осміхнувся блаженно мов дитя, розпростер рамена й віддав Богу душу.

І вся Фльоренція прийшла, щоб бачити його тіло на катафальку. І не могла сливе розлучитися з ним — так невисказано гарне було розяснене лице покійника.

Переклав *Лотан.*

зібрані з вдоволенням і признанням для п. референта, котрому висказано щиру подяку. На свято наспіла телеґрама від п. Володимира Могильницького зі Щирця і від других.

До виділу Товариства вибрані: о. П. Городецький — головою, Д-р Олександер Чорненко, оо. Кейван, Лазорів, Білинський, радник Суду п. Ярослав Кордасевич і Юрко Микуляк — як члени виділу, а канд. нот. пп. Лінинський і Полюк — як заступники виділових.

До Комісії контрольної ввійшли: оо, Косевич і Чубатий, і суддя п. Омелян Гординський.

Виділ Т-ва звертається до Громадянства з проханням, щоби поспішило хочби з дрібними датками на ціли Товариства, котре бажалоби до дня 13. серпня ц. р. — т. є. до роковин смерти поета — привести його могилу до приличного вигляду, бо тепер на пробі поета-священника нема навіть звичайного хреста.

Датки проситься надсилати на руки о. Панталеймона Городецького, пароха в Ляхівцях.

Приявний.

Нові книжки й видання.

Русалка, популярний ілюстрований місячник з безплатним місячним додатком „Театральна Бібліотека“. Вип. 1—2. Львів—Січень лютий — Рік вид. І. Адреса редакції: „Русалка“ Львів, Куркова 10. Стор. 16.

І. Я. Луцик (Роман Сурман): **Три герби,** комедія з маломіщанського життя на три дії. Львів 1926.

Олесь Бабій: **Родинна Тайна,** драма на три дії 1926.

Обі горі книжки це 1. і 2. випуск „Театральної Бібліотеки“, що виходить як додаток до місячника „Русалка“. Комедія „Три герби“ надається на аматорські вистави, особливо по містах та містечках. Не надається на такі вистави драма „Родинна Тайна“. Це „модерна“ драма, повна фільософувань на ріжні теми „життєвої мудрости“.

„Сільський Господар“, фаховий господарський орган Краєвого Товариства „Сільський Господар“ у Львові, Ч. 4, за місяць квітень 1925 р. — Зміст: 1) Поправа сільського господарства а кооперація, 1) Розвій кооперативних сил в Чехах а у нас, 3) Рільники, беріться до управи тютюну, 4) Про меліораційне право в Польщі, 6) Незнаний у нас спосіб оранки поля, 6) Як підніс чеський господар поплатність годівлі свиней? 7) Яка молочарня може вступити в Члени молочарського Союзу в Стрию? 8) Про нагляд над жеребцями та про реєстрацію розплодових кобил, 9) Як вигубити на овочевих деревах заразу чорного грибка? 11) Про вартість садівництва, 11) Зимовий ріпак, 12) Село на Волині, 13) Другий молочарський курс при Молочарськім Союзі в Стрию, 14) Вісти з „Сільського Господаря“ (комунікати і звідомлення), 15) Господарські Ради, 16) Всячина, 17) Нові книжки і 18) Оголошення ріжного роду торговельних фірм. — Адміністрація і Редакція у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. — Річна передплата 10 золотих, піврічна 5 золотих враз з додатками, які одержують безплатно передплатники по надісланню передплати.

Місіонар Пресв. Серця Ісусового. Річник XXIX, Лист 4, за цвітень 1926. Видавництво і друкарня Чина св. Василія В. в Жовкві.

Зміст: Щоби мущини приступали хоч раз на місяць до св. Причастя спільно і торжественно; Вязень любови; Св. Ювилей; Великопостні проповіди; Гетсиманія; Свято Царя нашого Г. Ісуса Христа (дальше); Зі світа і Церкви; Питання і відповіди; Панцю солоденький; Подяки за вислухані молитви; Календар на цвітень 1926 рік.

З поміщених тут статтей одна з найцікавійших се „Питання і відповіди“. Автор поясняє, хто се баптисти, а в другій части полемізує з нашими „евангеликами“.

Студентський Вістник „Поступ“. Рік VI, 1926, березень, ч. 3.

Зміст: Столітний дуб; Кілька моментів із життя Льва Півночі (Д-р Остап Макарушка); Про справжній патріотизм; З верхів Гетсеману; Бібліографія; Було в мене веселе говіння (вірш); Зі студентського й організаційного життя; З католицької акції; Зі світа.

Наш Приятель. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Рік V. Число 3. Марець, 1926.

Зміст: Та наша Церква (вірш); І засіяла на київських горах благодать Божа... (дальше); Мала свята (дальше); Маруся й котенята; Під снігом; З пригод чемненького Юрка; Покараний; Що кому треба; Грішний богач; Сміх це Божий дарунок; Звідкіля взялися суниці?, Загадки.

Благовѣстник. Духовна газета для подкарпатскихъ Русиновъ. Число 3. Ужгородъ, 1. марта 1926. Рочник VI. Видає: Монастир ОО. Василіян в Ужгороді.

Зм'ст: Христіяне соединяйтеся!; Стойте въ вѣрѣ; Всячина; Бесѣда; Мѣсячное намѣреніе для членовъ Апостольства Молитви; Назадъ у Христову Церковъ; Якъ передали намъ въ Раховѣ церковъ?; Новости.

Душпастырь. Официяльний органъ греко-каѳолич. епархіи мукачевской и пряшевской. Число 3, 1926. Мартъ. Рочникъ III.

Душпастырь... Число 4...

Зміст 3. числа: Мати священика; Пастырское посланіе; Катехитика; Культъ св. Евхаристіи; Право; Народніи миссіи; Официяльна часть: Оборона вѣры; Наши вѣсти; Литература; Отъ Редакціи.

Зміст 4. числа: Кардиналъ Mercier; Катехитика; Культ св. Евхаристіи; Душпастирь; Наши дѣла; Право; Проповѣдникъ; Официальна часть; Оборона вѣры; Наши вѣсти; Отъ Редакціи.

Веселий куток.

Як Рубіні став славним співаком?

Рубіні, славний тенор, був бідним кравецьким челядником. Попри це, щоби могти краще підпомагати свою бідну неньку, співав теж у хорі при театрі в Бергамо.

Одного дня прийшов до кравця славний співак Ноцарі й побачив там Рубінія, що його знав уже як хориста.

— Таж ти маєш зівсім добрий голос? — спитав Ноцарі.

— Не такий дуже знаменитий — відповів Рубіні — я з трудом витягаю g.

— Ану, хай я послухаю й ударив на фортепяні.

І Рубіні справді з трудом вивів добре g.

А тепер a!

— Пане, це не піде!

— Співай a, нещасливче! — загремів Ноцарі.

І це вдалося Рубінієві з великою натугою.

— Тепер h! — жадав Ноцарі.

— Це не можливе, я не в силі витягнути h.

Я кажу тобі, або далебі, я...

І Ноцарі зробив рух, неначеб хотів хопити Рубінія за шию.

— Спробую вигукнув Рубіні — a — h!

— Бачиш, іде! закликав втішно Ноцарі — Вправляй тільки пильно, а станеш іще першим тенором Італії.

Так і сталося. Із бідного кравецького челядника вийшов славний тенор Рубіні, що оставив по собі два міліони франків майна.

Львів, 15. квітня 1926.

Курс грошей: американські доляри 9·25, канадийські 9·0, чеські корони 0·24, франц. франки 0·29, фунт штерлінгів 45·— швайц. франки 1·65.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 36—38, жито 24·50—24·50. овес 22—23 зол.

Оповіщення.

Реколєкції для студентів вищих шкіл у Львові.

Заходом Студентської Групи при Українській Христ. Орг. відбудуться великодні реколєкції для студентів вищих шкіл в каплиці Інституту ім. Св. Йосафата при вул. Сикстуській ч. 39 А. І. пов. зі слідуючою програмою:

Середа 21. IV. о год. 7. вечером — наука.

Четвер 22. IV. о год. 8. рано — Служба Божа — опісля наука, о год. 7. веч. — наука.

Пятниця 23. IV. о год. 8. рано — Служба Божа, опісля наука, о год. 7. веч. — наука.

Субота 24. IV. о год. 8. рано — Служба Божа, опісля наука, — о год. 5. попол. — Сповідь.

Неділя 25. IV. о год. 8. рано — Служба Божа і спільне Св. Причастє.

Реколєкції для Духовенства.

Заходом Т-ва Катехитів під покровительством їх Ексцелєнції Митрополита відбудуться реколекції для священиків у днях: 11, 12 і 13 травня.

Першу науку в понеділок о год. 7-ій веч. і останню в пятницю виголосять їх Ексцелєнція. Цілий провід обняв о. д-р Теодосій Галущинський ЧСВВ. Поміщення в Дух. Семинарі. Оплата за мешкання, харч обслугу 15 зол. за весь час.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вписуйтеся в члени

Української Христіянської Організації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незможних довільна). Адреса: **Укр. Хр. Організація Львів, вул. Сикстуська 39а.**

АДВОКАТИ

Д-р Володимир Охримович і Д-р Александер Надрага

Львів, вул. Домініканська 11.

приймають заступства Церков і Парохій у всяких справах судових, скарбових і адміністраційних.

ПОЗІР! НОВІСТЬ!

Твір звісного французького письменника

Евгена Мілєра п. з.

МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ

який появився в українському перекладі, належить до сього рода книжок, які повинні находитися в руках кождого, хто цікавиться вихованням молодого покоління. Головно Всеч. оо. Катехити й Душпастирі повинні познакомитися зі змістом цеї інтересної книжки. — З неї довідається наше Духовенство про заслуги духовного стану для справи всесвітної культури, науки й поступу. Багато гарних тем найде в тім творі кождий проповідник.

Ціна цеї книжки етоїть 5 золотих.

На поручену пересилку залучити 50 сотиків.

Замовлення слати на адресу:

Накладня Михайла Таранька

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 16. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 25. квітня 1926. Рік І.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Крак в ч. 405.867.

ПЕРЕДПЛАТА:
В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол.
За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Організації.

Чи не провокація?

В однім із попередних чисел нашого часопису помістили ми нотатку про „сенсаційну" вістку подану „Українським Голосом" і „Ділом" про мниме затвердження „Ватиканом" целібату. Вже тоді мали ми певні дані, щоби до згаданої вістки віднестися критично тим більше, що інсинуація і наклеп здобули собі вже право горожанства у нас. Що так воно є, була вже нераз нагода переконатись, прим. коли „Український Голос" подав свого часу як автентично правдиву промову Преосв. Йосафата Коциловського до питомців дух. Семинара, а однак зміст її був цілком фальшиво переданий. Також і в останній „вістці" нема ні зерна правди, що можемо сьогодня ствердити на основі найпевнійших інформацій. Правда, були голословні запевнення про якесь „певне" і „добре поінформоване" джерело, а „Діло" впевняло своїх читачів, що вістка не схоплена ним з повітря. Цілком слушно: нема диму без вогню, скажемо й ми, лише з тою заввагою, що по всім признакам маємо тут до діла з одним із тих хитрих маневрів наших противників, яких сліпим орудником стають нераз самі наші нетямущі люде.

Коли пригадаємо собі початок цілого того шуму, не можна не звернути уваги на одну на око дрібницю, а саме обставину, що перший подав цю вістку „від львівського кореспондента" перемиський „Укр. Голос", а щойно в кілька днів опісля подало її і львівське „Діло". Видко, що анонімний кореспондент знав добре, хто є „центральним пресовим органом противцелібатної опозиції", як каже польська газета. Вслід за тим містить „Український Голос" передовицю „Рим проти нас". Годі полемізувати тут з демагогічними прийомами її автора. Та немає слів, щоби належно напятнувати цей безосновний черговий напад на наші найвищі церковні власти. Слова про „лукавий Ватикан", якими називається Апостольську Столицю, можуть належати лиш ворогові католицької Церкви. Лише людина, котрій зовсім байдужі є питання релігії, може зважитися ставити на одному рівні столицю св. Петра і Варшаву. Хиба некатолик може називати св. Вітця „польським папою", а наших епископів „нетямущими, марними манекінами". Не менше підбурюючі статті помістило й „Діло" у кількох з черги числах. І тут вражає ця сама плитка демагогія ведена до того людьми, котрим „далекі всякі попівські і чисто церковні справи", як признається до того сам автор статті „За свої права".

Як звісно польська преса дуже мало присвячує уваги нашим внутрішнім справам. Як де й подибуємо в ній деколи т. зв. „руске справи", то вже не інакше як з певною виразною метою. Та лиш тільки появилися згадані „філіпіки" в „Ділі" й „Укр. Голосі", польська преса сим разом неначе чекала нагоди. І так прм. „Polska odrodzona", цитуючи „Укр. Голос", пише облудну статейку п. н. „Oszukani Rusini". „Słowo Polskie" має „сатисфакцію" перекласти статтю „Діла", а „Ilustr. Kurjer codzienny" містить згадувану вже нами передовицю п. н. „Війна за целібат". Особливо остання стаття знаменна тим, що відслонює рубець заслони, яка скриває ворожі нам махінації. Ця стаття і тим інтересна, що доводить до ясних „висновків" і ставить точку над „і" там, де наші часописи того не роблять. У них кінчилося на загальних погрозах Римові або признанням у безсильности. Першим таким, потрібним для заграничної пропаганди, висновком польської статті є ствердження „факту", що Українці грекокатолики „żeglują niedwuznacznie ku schyzmie". Другим „висновком" є не менше тенденційне передбачення судьби української католицької Церкви. Автор статті впевняє, що не наступить у нас ані цілковита „капітуляція" перед Апостольською столицею, ані не прийде до утворення власної „національної Церкви". Автор предсказує нам щось посереднє між тими двома бігунами, виразно вказавши пальцем на сектанський рух, на протестантські секти. Тут і виходить на яву задушевне бажання сусідів, щоби миу взаїмних релігійних межиусобицях стратили одиноку, досінезахитану, нашу церковну організацію.

Коли зважимо, що гадка про мнимий упадок і розлам у нашій Церкві саме тепер часто-густо появляється у пресі і то головно заграничній, стане нам ясно, кому і навіщо потрібні такі „висновки". Аджеж переживаємо саме час великих уніоністичних плянів. Ще задовго до війни наш Впреосв. Митрополит Андрей писав в однім своїм пастирськім посланню, що „зближаються часи, в котрих безсумніву будемо покликані до преважної але і трудної праці над зєдиненням Східних Церков... Само наше положення поміж Заходом і Сходом того вимагає. Злучені з Заходом вірою, а обрядом зі Сходом, більше чимхтонебудьинший можемо колись працювати над великим ділом встановлення церковної єдности". Нині як раз ці віщі слова набирають великої ваги. Східна Церква (російська і українська) в руїні. Самі православні починають шукати рятунку в зближенню до Риму. Численні уніоністичні конґреси на Заході свідчать, що й там здають собі справу з ваги великого моменту. Великий день зєдинення Церков приближається... Наші часописи, настроюючи і православних ворожо до Апостольської Столиці та до нашої церковної єрархії, шкодять тим самим цілій тій справі. Якраз переводжена віднова нашого церковного життя, доцільне виховування нашого священства до великого місійного діла доказує, як велику вагу до греко-католицької Церкви привязує Апостольська Столиця. Зі зле зрозумілого „національного" інтересу і добре зрозумілої демагогії деякі непокликані чинники своїм вмішуванням у справи внутрішньої церковної дисципліни вносять лише шкідливе замішання Та невже малаби тут повторитися сумна історія з перед трох-чотирох століть, коли то православне міщанство своєю нерозумною боротьбою проти своїх владиків, своїм вмішуваннямся в ділянку їх церковної юрисдикції лише помагало копати могилу тодішній православній Церкві!

На щастя тут мається до діла не з „православєм", але з католицькими епископами і зі Столицею св. Петра. Ніколи католицька Церква не дасться стерроризувати, бо не може зректися своїх прав, що їх має з Божої установи. І тільки церковна власть має право ставити вимоги до кандидатів духовного стану, які в даному часі уважає за відповідні чи конечні. Думаємо, що загал як нашого духовенства так і свідомо католицької нашої інтелігенції, котрій певно не є „далекі чисто церковні справи", своєю спокійною і рішучою поставою та своєю непохитною вірністю католицькій Церкві перетрівають і останню бурю.

На забуту тему.

(Докінчення.)

Авторитети знищені, залишився оден — гроші. І нещасне людство, божевільне і осатаніле з диким реготом танцює навколо цього золотого ідола — свій „танець смерти". На жертвенник йому воно кинуло все, шо мало, всі свої духові скарби.

Людство не раз вже переживало крізи і завжди ратунок був в тому, що людина знаходила забутого Бога. В релігії і тільки в релігії вона знаходила відпочинок, з неї вона черпала сили для морального піднесення. І тепер чуються голоси, які кличуть людину припасти до цього джерела „води живої". Правда, що ніколи ще перед цим людина не зужила стільки зусиль, щоб знищити це єдине джерело відродження.

Історія нам довела, що поза вірою немає шляху до морального оздоровлення. Людський розум може самостійно довідатись чи є на Марсі живі істоти чи ні, але він безсилий є самостійно, не спираючись на авторитет Божий, створити якісь моральні остої.

І не ризикуючи бути голословним, ми можемо сміливо сказати, що „бути чи не бути" модерному людству, — чи не найбільш залежить від того, чи будемо ми свідками піднесення віри в Бога. І, як ми вже сказали, певні дані говорять за те, що людство ще знайде цю єдину дорогу ратунку — дорогу до Бога, а тим самим єдину можливість свого морального уздоровлення, дійсного поступу — поступу духовного.

* * *

Коли все, що ми говорили, стосується до народів, що вже мають свою державу, і у яких ця держава має довголітню традицію, завдяки якій, навіть, коли зникне внутрішна „рація істнования" цих держав, що вони ще довго котитимуться по збудованих колись торах, то тим більше це стосується до Українців, які ні державної ор-

ганізації ні традиції не посідають... Якої надзвичайної енергії, якої сили духа, якої волі на чин і на подвиг вимагає справа творення держави з населення, що втратило свою державну традицію ?! І невже якась із тих теорій, що вже збанкрутували, пускаються, як миляні баньки при світлі дійсности, невже якийсь витвір людського розуму здегенерованого і здеградованого може дати цю силу ? Ні, і ще раз ні! Лишень у вірі в Бога, лише в релігії можемо ми черпати цю силу. Скільки миб не обєднувалися коло ріжних гасел, оскільки ці гасла не будуть освячені непохитною вірою — остільки всі вони не дадуть нам ні здатности до організації ні сили до чину.

І ці, хто претендує на майбутніх організаторів державности на українському терені, мусять у першу чергу с а м і знайти в собі цю віру в правду і святість свого діла.

І ні в якому разі не мусять ці провідники спекулювати на тому релігійному піднесенню, яке як і всюди, і на Україні помічається.

Треба собі твердо усвідомити, що Лойоля, Магомет, Лютер, Кромвель і инші, що організували і спонукали до чину певні комплєкси людей, самі цю віру мали.

Під спекулянтами розуміємо тих, що самі, не віруючи, мішаються до справ релігійних, кажучи, що релігія є фактор необхідний для того, щоби здобути симпатії у „народа".

На жаль мусимо сконстатувати, що серед нашої інтелігенції надзвичайно розповсюджене таке спекулятивне відношення до справ релігійних. Наші „сутонаціональні" діячі доходять до такого блюзнірства, що готові що дня переходити в иншу віру, пристосовуючись до народніх бажань. Вони звичайно прикриваються тим, що підпорядковують все инше справі національній. Але при цьому забувають про одно, що створити державу можна лише маючи той епічний патос, якого без релігії бути не може. А щоб цей патос був дійсний, щоб він не різав вуха фальшею і не виродився у шабльонову мельодраму, — віра ця мусить бути дійсною і щирою.

Треба радіти тому, що на Україні зростає релігійний рух. І в інтересі цілої справи нашого державного відродження, щоб ці організації релігійні, які на Україні повстають, не допускали у свої ряди спекулянтів від релігії. Бо ці люде з гнилою психольогією зможуть затроїти молоді, здорові ростки українських релігійних орґанізацій і цим самим загрозити справі нашого відродження.

Чи Радянська Україна є державою?

Дехто залюбки любить називати Радянську Україну *державою*. Пригляньмося сій „державі".

Перед 1917. роком була Україна провінцією Росії. На переломі 1917 і 1918 років Росія розлетілася. В Київі повстав окремішний державний центр для одної з її провінцій, України. Постепенно дійшли Українці до того, що їм треба творити свою власну українську державу. Та сеї держави на постійно вони не здобули. Сьогодня Україна є знов складовою частиною держави, котра однак не називається вже Росією, а Союзом Соціялістичних Радянських Республик. Центр сеї держави лежить у Московщині. Вона живе такою думкою й таким інтересом, такою творчістю, якою хоче її бачити Москва. А сею думкою є большевизм, сим інтересом є всесвітня соціяльна революція, сею творчістю є покореннє української державности під комунізм, присилуваннє українського населення до того, щоби воно безвільно й всеціло посвятило себе молоховi світово-імперіялістичної політики Московщини.

Так силоміць приневолено Україну зректися її самостійсности й своєї окремішної творчости та силоміць запряжено її до творчости чужої, завойовницької. Українцям відобрано насильно змогу проявляти себе так, як їм наказує дух їх власної нації і приневолено проявляти себе лише так, як їм наказують з Москви.

Та дехто з нашого громадянства радіє тим, що Україна вже не називається Малоросією, а „Українською Радянською Соціялістичною Республикою". З того власне приводу дехто й говорить, що в „Союзі Радянських Репулик українська нація має свою *державність*".

Під республикою розуміємо звичайно *суверенну* державу. А про Українську Радянську Республику Раковський пише так: „Пролєтарська держава се не те, що держава буржуазна. Стара (буржуазна) наука називала державою таку організацію суспільности, яка мала політичну суверенність. Пролєтарська знов держава, у сім випадку Україна, *не може мати ніякої політичної суверенности*..." Після „старої науки" такі суспільні організації називаються не державами, а *адміністративними областями держави.*

Отже й Україна є тільки такою „адміністративною областю", а не суверенною державою.

Що большевики для затуманення очей безкритичних людей називають Україну „республикою" або просто „державою" — се їм нічого не шкодить, се їх нічого не коштує, на сім большевизм нічого не тратить.

Правда, в теперішній столиці України, в Харкові, є „уряд", та сей уряд не є зовсім самостійний. Уряд у Харкові складається щось із десяток ріжних комісаріятів. Нібито „самостійними" однак є тільки чотири комісаріяти: хліборобства, освіти, суспільної опіки й народнього здоровля. Важнійші комісаріяти: для внутрішних справ, судівництва, фінансів, праці, прохарчування, інспекторат праці, рада народнього господарства, сі всі комісаріяти є тільки звичайними виконними органами Москви, маючи над собою в Москві висші органи. Зате найважнійші комісаріяти: закордонної й торговельної політики, війська й фльоти, комунікації, почт і телєграфу є комісаріятами *всесоюзними*, всесоюзними інституціями. У всіх отже важних справах розпоряджається на Україні цілком *самостійно Москва* при помочи свого власного апарату, який має при харківськім „уряді" тільки своїх *звязкових.*

„Самоврядуваннє" Радянської України є однозначне не з будованням свого власного, місцевого, начебто суверенного життя, лише з будованнєм большевицької — і то виключно *большевицької держави.*

Длятого самообманом є думати, що з такого „самоврядування" витвориться постепенно „усамостійнена" Радянська Україна.

Коли большевики наказують сьогодня свому апаратови не вести населення при виборах на мотузку, лише дати йому змогу „свобідно" вибирати, то се дієть ся не тому, що большевики хотять помалу демократизувати большевію на образ західно-европейського парляментаризму, а тільки тому, що большевики сподіються, що вже знайдуть добровільну підтримку для себе й свого державного будівництва з боку широких кол населення. Де їхній рахунок хибний, там очевидно вони мусять повертати до давних методів диктування „воєнного комунізму", обіцюючи собі, що згодом таки ще „перевиховають" населеннє, щоби не лише під батогами, а й добровільно їх підтримувало.

Таким чином кожде скріпленнє большевицького терору й диктату й кожде зменшеннє „самоврядування" є доказом, що протибольшевицький настрій громадянства є сильний, а кожде ослабленнє того терору й диктату й кожде збільшеннє „самоврядування" є доказом зросту большевицьких впливів на суспільність.

Ф. В. ФЕРСТЕР.

Політика і моральність.

В цілім культурнім світі панує сьогодня загальне почуттє, що так зв. *висока* політика зі своїми способами трактования напружень та вирівнювання міжнародних терть завела на цілій лінії. Тут і там розуміють се вправді так, начеби та політика показалася тільки недосить іще хитрою й вправною. На ділі одначе йде тут про блуд далеко глибший і загальнійший, про блуд, у котрім беруть участь досить рівномірно всі народи. Мається враженнє, що та висока політика хоч сама називалася політикою діловою, не вміла одначе зовсім примінитися до тої величезної реальної переміни, якій в останніх десятиліттях підпали всі условичи людського життя, але що загрязла неначе в добі відокремлення національних одиниць... Вправді і політика старалася узгляднити на свій лад ту цілу нову дійсність, але не робила се при помочи дійсної культурної праці, котра вповні відповідалаби тій нечуваній і так скоро збільшеній співзалежности всіх народів. До тих условин намагалися примінити радше в спосіб зовсім поверховний. В основі задержано давну, виключно національно-самолюбну орієнтацію, тільки замість явного воєнного стану зорґанізовано тайнний воєнний стан і тайне суперництво у взаїмній ошуці, погрозі, торгах і затіях. Саме наслідком того всі хиби і недомагання так розятрилися, що воєнний вибух стався просто неминучий. Відвічальними за такий хід річий є зрештою не тільки урядові представники світової політики. Бо колиби се навіть були виключно політики просвічені і охочі вести справді будуючу міжнародну політику в новім і високім її розумінню, то мусілиби одначе розбитися об опір прилюдної опінії в своїх власних краях, так, як ся опінія була ще опанована цілковито гонами виключно національно-самолюбними, і вона ані не розумілаби політики сягаючої зором дальше, політики моральної.

Народини і самозбереження державного твору вважає переважна часть людий все ще явищем виключно природним, що відбувається поза областю моральних сил і судів; там, де інтереси народів зударяються зі собою ворожо, там моральність уходить за самолюбство, а непорозуміння уважають тільки грою збірних ділань, в котрих грають ролю виключно закони сили і супроти котрих простий моральний обовязок наказує посвятити власні скрупули конечностям сили.

Тому державні мужі, особисто навіть чесні, вважають се від давна особливішою жертвою свого фаху, що в кермованню долею народів приневолені виключати зовсім свої приватні моральні почування, щоби тільки їх нарід не потерпів шкоди в тих взаїмних змаганнях за підхід противника.... До того, щоби хвилеві користи жертвувати висшим оглядам, політик буде тут чути право щойно тоді, коли наче той стародавний хор, що представляв вічні правди супроти чоловіка, котрий зміряв з цілим розгоном своєї сили до хвилевих цілий, стануть при нім із своєю поміччю просвічені живла прилюдної опінії, сперті о ясне переконаннє, що моральні сили є також реально-політичними чинниками і то чинниками першого розряду, і що відірваннє політики від морального закону се основний блуд політичної думки. Сьогодня надійшов час, щоби саме в сім дусі розправитися яхнайосновнійше з поглядами Макіявеля (італійського ученого політика), котрий аморальність політики безоглядно визволеної від усяких законів совісти сформулував якнайяскравійше й найвиразнійше.

Не вільно нам очевидно виходити при тім з відірваної моральної фільософії; автора книжли про „Князя" (Макіявеля) мусимо зрозуміти на тлі особливішої крізи його власних часів і збивати його при помочи його власних реалістичних заложень.

„Релігія — річ приватна"!)

З цим закидом з боку вільнодумців стрічаємося дуже часто майже на всіх ділянках національної позацерковної праці. Закид цей вбраний у форму твердження не означує лише ворожого або иншого відношення людини до релігії, яке для самої національної ідеї (по думці вільнодумців) є байдуже, але рівночасно говорить, що громадянське публичне життя повинно носити світський характер і що змагання проникнути це життя релігією є обявом клєрикалізму, а не релігійности.

Ясна річ, що релігія це особиста і найбільш унутрішня справа кожної людини, але саме длятого вона як найтісніще вяжеться з цілою діяльністю людини в приватнім і публичнім життю. Бож усяка наша діяльність заки зреалізується на зовні, мусить дозріти в нашім нутрі, у розумі і волі. А релігія якраз сягає в той початковий процес дозрівання пляну нащої діяльности, і впливає на нього сильніще від усіх инших чинників, бо відносить цю діяльність до остаточної цілі, до Бога. І тому всяка діяльність віруючого християнина вже в самім заляжні є релігійна так, як невіруючого — атеїстична.

Коли отже на адресу віруючих Українців у їх національній діяльности падуть подібні закиди, що не належить вмішувати релігію до національних проблємів, то це мусимо вважати як доказ грубого потоптання прав і свободи думання людини, яка може і повинна поступати так, як їй власна совість велить.

Твердження, що „релігія, це річ приватна", сформуловала вперше німецька соціялдемократія на своїм конгресі в Гота 1875 р. Цей опортуністичний, вміло замаскований атеїстичний погляд, найшов собі дуже гостинне приняття серед українського вільнодумного громадянства, що з запалом гіднійшим ліпшої справи, голосить його urbi et orbi. Але застановімся, чого саме хочуть од нас ці панове, пригадуючи нам на кождому кроці цю стереотипну соціялістичну фразу? Чи може це робиться в імя якихось національних ідеалів, якогось вимріяного „єдиного національного фронту"? Алеж ні, бо це бувби прямо нонсенс думати, щоб націоналізм вимагав од своїх ісповідників так великої жертви, як відступлення від своїх переконань, засад і почувань. Націоналізм це природний інстинкт даний Богом чоловікови, щоби він зберігав і культивував свою національну окремішність. І цей природний інстинкт не може противитися природному праву свободи і голосови совісти людини.

Від віруючих християн жадається, щоби вони в своїй світській національній діяльности зірвали зі своїми релігійними переконаннями, зі своєю духовою спільнотою з Богом і католицькою Церквою.

Але віруючий католик не може провадити подвійного життя, одно релігійне а друге світське, бо він є однородною цілістю. Він є живучим твором, в якім релігія і життя, християнство і людство взаїмно собі підпорядковані. Його життя, як життя кожної людини це одність, яка не дасться поділити на якісь незалежні від себе ділянки матерільної і духової діяльности. Його повна і розвинена релігія, котру не може замкнути у тайниках своєї душі, це не лиш погляд теоретичний, це теж суспільна і індивідуальна моральність.

Проте голошення засади, що релігія, це річ приватна, являється звичайним ширенням атеїзму, яке від віків практикується всіми ворогами Христа. Однак ця форма ширення безбожности тому небезпечна, що вона своє правдиве жало скриває під плащиком повної толєранції для релігійного світогляду. Небезпеку цю можемо однак зрозуміти лише в звязку з дальшим твердженням нашого вільнодумного націоналізму, що нація, як збір свобідних одиниць, має бути найвищим законодавцем і одиноким джерелом усякого права. Після нас тим законодавцем і тим джерелом є Господь Бог. Коли отже наші вільнодумці бажалиб виключити релігію з наших сердець, то ми католики хочемо, щоб ідея і любов Божа відзеркалювалася в приватній і публичній діяльности чоловіка.

І. Гла-вич.

[1]) В дискусії над моїм рефератом виголошеним в „Студентській Громаді" п. з. Роля інтеліґенції, як ідеольоґічного провідника нації, в котрім я доказував потребу розбудовання національної ідеольоґії на моральних і етичних засадах християнсько-католицької релігії, забрав голос представник націоналістичного студентства і полємізуючи з таким освітлюванням квестії заявив, що „релігія, це річ приватна". На дискусії, що відбулася в тиждень після реферату, я не мав змоги бути приявним, щоби спростувати це твердження. Роблю це тепер у тій формі, бажаючи опрокинути цей хибний погляд не лиш учасників дискусії, але й тих усіх, що його поширюють зглядно вважають його правдивим. *І. Г.*

Жидівське питанє.

Християнин-католик не може ворожо відноситися до ніякої раси, до ніякої народности. Для нього кождий чоловік є ближним, навіть найбільший ворог. Через те не може також християнин-католик бути ворогом Жидів.

Але християнська любов ближнього не заборонює нам, щоби ми, бачучи небезпеку, яка нам грозить від Жидів, не боронилися. Нападений все має право до оборони.

А небезпека від Жидів грозить цілому християнському світові. Сьогодня Жиди є безмежними панами майже в кождій державі. Всі найбільші банки, вся майже преса, всяка публична впливова інституція, всьо се в руках жидівських. Ми недавно писали про те, що найбільші богатирі світа се Жиди. Також писали ми, що навіть у такій Італії, де є всього 50 тисяч Жидів, вплив їх на прилюдне життє є дуже великий. Сьогодня звернемо увагу на дві инші держави, на Німеччину й на бувшу Росію.

В Німеччині Жидів є розмірно небогато. Їх нема навіть одного проценту цілого населення (докладнійше є їх всього 0·95%). А помимо того 80% німецьких банків і бірж є в жидівських руках, а помимо того 70% промислу мають Жиди. Що більше, німецьке культурне й духове життя опановане сильно Жидами. Більшість німецької впливової преси, більшість видавництв, більшість телєграфічних і кореспонденційних бюр, велика більшість театрів, фільмових концертів і кінових підприємств, до 50% лікарських і адвокатських посад — се всьо опановане Жидами.

Про бувшу Росію, а теперішний большевицький Союз, не треба богато й говорити. Звісно, що цілим большевицьким рухом керують тільки Жиди. Всі головнійші провідники большевизму се сини „вибраного" народу. Згадаємо тільки про Троцького, Зіновєва і Раковського. Більшість комісарів — се Жиди. Жиди мають всюди перший голос — ціла бувша Росія в руках Жидів. Як всюди Жиди в большевії мають першенство, показує от хочби це, що наші українські селяне не мають на своїй Україні з чого жити, а проте не їм, а жидівським кольоністам віддають большевики найбільш урожайні українські землі.

А в нас у Галичині? Весь промисл, а передовсім вся торговля — чи не жидівські? Чи не більшість усіх адвокатів і лікарів — Жиди? Хто розпиває наше населення? Хто привів до жебручої торби сотки наших сіл, передовсім гірських? В чиїх руках гуцульські полонини? Чи не в жидівських?

А те, що діється в нас, те в більшій або в меншій мірі діється в кождім краю.

А нинішній небувалій деморалізації хто передовсім винен? Хто є властителем всяких кабаретів, домів розпусти, нічних льокалів, хто розкидає по цілім світі всякі соромицькі книжки, часописи, фотографії й образи? Чи не Жиди?

Так, від Жидів іде майже всьо нещастє в світі. Жидівські капіталісти викликали світову війну і її в власнім інтересі продовжували. Жиди піддержують вічну ворожнечу між европейськими народами. Жиди керують всіми протидержавними, протирелігійними й протицерковними рухами, Жиди стоять на чолі нинішного комуністичного руху, котрий грозить цілій Европі...

Ось коли серед рознузданої суспільности народів середновіччя почали прозябати нові політичні струї, спрямовані до витворення новітної держави, тоді ті стремління лучилися ще в зовсім зрозумілий спосіб з якнайстрогійшим політичним досвідом і індукцією. Макіявелі є клясиком тої саме доби в історії політичної думки. Християнство називає він наукою для овець посеред світа вовків; він промовляє в часах повного розкладу, кличучи за державним творцем, котрий опанувавби в безоглядний спосіб те безладдє і посвятивби всякі почування людства свому творчому завданню. Через те щойно станеться він цілковито спосібний виконувати вимоги кождої хвилі і кождого положення.

Макіявелі не знав, що чоловік, котрий хоче дійсно ділати творчо, мусить завсігди сходити до „царства матерей", до сил життя, і звідти виводити своє діланнє так, як се вчинив був Христос, коли в часах ще більшого розкладу сягнув до оконечного коріння людського відокремлення і поклав найглибші основи під нові суспільні вязання; зовнішні середники цезаризму не вилічать такого розстрою; всяка сила, що гнете в спосіб механічно-брутальний, скріплює тільки глибоко-внутрішню анархію помимо всяких хвилевих успіхів і признак єдности. Преці ніодин край не зазнав більш безнадійної політичної недолі і більш упрямого державного розстрою, як саме вітчина макіявелізму!

Макіявелія слід збивати реалістично на основі таких самих розважань, виказуючи, що і йому і його державам недостає всякої глибшої суспільної психольоґії. Він, великий творець індукційного політичного знання, загряз в зовсім незвершеній індукції, тому й його соціольоґія є помимо всяких блискучих тез соціольоґією гайдука, соціольоґією, що не прочуває навіть духових условин державного ладу, але придержується чисто фізикального способу розуміння політичних процесів. З того то приводу ціла макіявелістична школа не розуміє, що держава, котрої істота і здоровлє лежить у поборенню самолюбства, котрої зєдинююча сила ділає лише на стільки, на скільки те поборюваннє вдасться, мусить сама поступати вповні взірцево під моральним оглядом, коли хоче освятити й утвердити духові основи свого буття.

Трайчке говорить раз, що коли політика має статися більш моральною, то моралісти мусять статися вперед більш політичними, т. зн. мусять свої правила виводити з природи і цілей держави. Очевидно можемо приплеснути тільки тій методі політичної етики. Однак, коли на державу глядимо не зі становища відірваної етики, але в ній самій шукаємо відповіди що до найглибших условин її буття й розросту, подібно як Тертуліян шукав в самій душі свідоцтва її істоти, то мусить виявитися наглядно, що звязуюча сила етики, яка коріниться в релігії, отже в найглибшім противенстві до всякої анархічної життєвої самоволі, творить рівночасно властиву основну політичну силу як на зовні, так і в нутрі. Бо політичним є завсігди тільки те, що є спосібне організувати спільноту; а правдива спільнота повстає тільки через визволюваннє зі самолюбства, отже і з самолюбства державного; лучення на области виключного інтересу без ніякого висшого первня се не спільнота, але вороже відношення і так мусить завсігди скінчитися; держава, котра думає, що супроти инших держав не обовязують її ніякі моральні огляди, не тільки що ослаблює через те свою власну внутрішну державно-творчу силу, але також на зовні лихо борониться, бо замість організувати морально світ довкола себе, тільки розпряжує його і замінює в хаос низьких сил; тому се тільки припадок, що в даній добі саме вона має найбільшу силу; бо вже в найблизшій хвилі може всьо відвернутися. Желізо притягає желізо. „Хто мечем воює, той від меча згине".

(Дальше буде).

На жаль, християне або сього всього не бачать, або глядять на се байдуже. Вже й жидівські наймити дбають добре про те, щоби християн приспати та удержувати їх у несвідомости.

Чи є яка рада на ту жидівську небезпеку?

Очевидно, що є. Деякі католицькі народи вже й розпочали оборонну війну з жидівством.

Якаж на се рада, в чім лежить та оборонна війна? Очевидно, що ані в ненависти, ані в в переслідуваннях, ані в погромах. Перша річ — *освідомлення.* Християнському населенню треба представити цілу правду, якою вона є, щоби всі знали, яка грозить їм небезпека, щоби всі знали, що над ними висить страшна жидівська неволя.

Друга річ: християне-католики мусять *організуватися*, мусять брати в стої руки промисл і торговлю, мусять спомагати тільки своїх купців, своїх ремісників, адвокатів і лікарів, одним словом, давати заробок тільки своїм людям.

Тепер вже майже в кождім місті й місточку є свій, український адвокат і лікар, є своя крамниця, є свій ремісник. Тепер наші люде закладають свої кооперативи й молочарні. Національний й релігійний обовязок вимагає отже заспокоювати свої потреби не в Жидів, а в Українців, в українських склепах, в українських інституціях.

На сім іще не кінець. Ми мусимо також по нашим силам поборювати поширюване Жидами або жидівськими попихачами *неморальної й протирелігійної преси*, бо та преса нищить, руйнує нас, деморалізує нашу молодь.

Ось рада на жидівську небезпеку. Коли за нею не підемо, то ми готові стати невдовзі всі жидівськими рабами.

Боротьба з неморальністю.

В повоєнних часах стрічаємо по всіх закутинах світа небувалий досі упадок моральности. Проти сеї неморальности починають останніми часами боротьбу ріжні правительства, і то не тільки християнські, але навіть поганські.

В Німеччині ухвалив сойм закон, котрий строго заборонює всім державним урядникам визивати когонебудь на поєдинок або визвання приймати.

Совітське правительство оголосило розпорядок, котрим заборонює в цілій Росії танцювати на прилюдних забавах і в прилюдних льокалях новомодні танці, передовсім „шіми", „яви" й „черльстона". Навіть большевики отже запримітили, що сі танці приносять зі собою зіпсуття й розпусту.

Італійський диктатор Мусоліні видав усім бурмістрам розказ позамикати салі до танців, бо, як сам каже: „балі се тільки нагода до неморальностити". В однім тижни, не дивлячись на протести власників, музикантів і танцюючої братії, Італія позбулася відразу зарази, замикаючи понад 1000 дансінгових саль.

Правительственний декрет позволяє тільки на домові забави і то під деякими умовами. Як дансери, так і дансерки мусять мати укінчений 16. рік життя мусять знаходитися в товаристві і під безнастанною опікою родичів, котрі їх — по словам декрету — „не мають спускати з ока".

Прокуратор *Нового Йорку* поручив замкнути відразу 30 кабаретових льокалів, в котрих поліція побіч неморальности стверднла недозволену в Америці продаж алькоголю. Алькоголь продавали тут не в фляшках, але доставляли до столиків підземними рурами просто до склянки. Власників кабаретів покарано високими гривнами.

В малій американській республиці *Перу* ухвалив недавно парлямент строгий закон проти видавців і авторів неморальних книжок. Хто таку книжку напише або написану видасть, заплатить кару, що рівнається ціні 1500 примірників. Коли не буде мати з чого заплатити, буде засуджений на виконування через чотири місяці обовязків грабаря на місцевім цвинтарі.

Президент поліції в *Tokio* (Японія) видав розпорядок, який строго заборонює модні танці в готелях, реставраціях і дансінгових салях. В приватних домах вільно танцювати тільки до 9 год. вечером. Дуже цікаве узасаднення того розпорядку: „Танець дійшов сьогодня до таких границь, що поширює в суспільности розпусту й безсоромність і державна влада не може довше супроти того замикати очей".

Міністерство просвіти в *Китаю* виступило з цілою рішучістю проти нинішної жіночої моди, що є в найвисшім степени неприлична й ображає почуття моральности та стиду. Дня 16. вересня 1925 р. пішов до начальних властей всіх китайських провінцій урядовий розпорядок, у котрім міністер стверджує, що мужеська молодь одягається назагал прилично, але зате учениці й студентки університетів носять сукні незвичайного крою. Одяги є за широкі, за короткі й надто витяті. Се нарушує стидливість і перешкаджає жінці „набути достойну поставу". Рукави мають сягати до самої долоні. Одяги учениць і студенток мають бути прості, скромні і однакові.

Подібний розпорядок вийшов був також недавно в *Греції*.

Так отже ріжні держави почали вже завзяту боротьбу з усякою неморальністю. Нічого подібного не бачимо тільки в Польщі, у сій „славянській Франції", котра дійсно йде щодо моральности сліпо за своєю „вчителькою", а може її в дечім вже й перевисшила.

З церковно-релігійного життя.

Рим.

З нагоди одного канонізаційного процесу мав св. Отець д. 25. марта с. р. в салі Консисторії промову, в котрій порушив *питання чудес у теперішних часах.* Зміст промови був такий: Деякі невіруючі люди кажуть, що час чудес уже минув; про чуда згадує тільки давна історія, тепер вони не повторюються. Очевидно, що вони з чудес глузують собі, а під історією розуміють леґенди. Бувають нераз і між віруючими такі, від котрих можна почути слова: Чому не діються тепер чуда? В сих обох випадках маємо до діла тільки з незнанням. Вони глузують або жалуються на те, чого не знають. Бо хто уважно прослідить історію і давнійших і наших днів, переконається, що чуда і діялися і на наших очах дальше діються. Подумаймо тільки про ті численні, по цілому світі розсипані відпустові місця, де Бог за посередництвом головно Діви Марії ділає безнастанно численні чуда, котрі стверджують не тільки тисячні маси паломників, але й наукові досліди першорядних учених. Загляньмо до Конґреаґії обрядів, котра займається ствердженням чудес, а побачимо те саме. Дальше є такі, котрі кажуть, що чудо має в наших часах велокого ворога в науці, чого давнійше не було. Та тут річ мається якраз противно. Наука не тільки не є ворогом чуда, а навпаки, при помочи науки можемо сьогодня якнайпевнійше кожде чудо провірити й ствердити. Конґреґація обрядів провірює кожде чудо не тільки в світлі ласки, але й в світлі науки. Якраз наука помагає сьогодня лекше ствердити, що є природними силами можливо зробити, а що неможливо.

Еспанія й Португалія.

З нагоди 1600 літної річниці Нікейського собору постановили еспанські католики побудувати гідний памятник великому еспанському епископови *Гозієви з Кордови*, що заступав папу на першім вселенськім соборі. Гозій мав спонукати цісаря Константина проголосити звісний толеранційний едикт і скликати Нікейський собор. Його заходам приписують також закон про освободження невільників. Коли Гозій проводив собором, мав 77 літ. Цісар Констанцій прогнав Гозія на заточення, де він скоро й помер, маючи 100 літ.

Еспанський *король Альфонс XIII.* дає докази свого католицького переконання. Недавно звільнив він окремим декретом Редемптористів з Венецуелі від військової служби. На святі, уладженім в честь св. Томи з Аквіну, взяв король участь ураз із міністром просвіти.

Католицькі товариства звернулися до президента міністрів Прімо де Рівери з домаганням *підвищки платні для духовенства.* Рівера обіцяв по можности вволити їх волю, запевнюючи, що держава свідома своїх обовязків супроти Церкви. Рівночасно однак звернув увагу, що й католики не повинні забувати своїх обовязків супроти священиків.

Еспанський католицький студентський Союз уряджує що року велике торжество в честь св. Томи з Аквіну д. 7. марта. Таке саме торжество відбулося й сього року в Мадриті. В нім взяв також участь, як вже згадано в горі, король Альфонс XIII.

Часописи подають цікаві подробиці про *чотирох еспанських смільчаків-летунів*, що недавно перелетіли на літаку море й висіли в Бразилії. Всі вони є віруючими й практикуючими католиками. Перед виїздом вислухали набожно Служби Божої й віддалися опіці Діви Марії. Коли висіли в Ріо де Жанейро, удалися просто знов до церкви на Службу Божу, щоби подякувати Пречистій Діві за опіку в часі небезпечної подорожі.

В Мадриті покарано двох еспанських письменників вязницею і позбавленням протягом 11 літ горожанських прав за видання *неморальних книжок.*

В Еспанії *соціялістичний рух* є доволі слабий. Всіх зорганізованих соціялістів є тільки 10.000. Давнійше, завдяки попередним правительствам, мали вони помимо такої малої чисельности цілий робітничий рух у своїх руках. Тепер їм урвалося. Також комуністів в Еспанії небогато.

До кращого йде в *Португалії.* Коли тут в р. 1910 проголошено републику, почалося переслідування Церкви. Тепер переслідування устали. Недавно відбулося в Лісабоні папське свято і в сім святі взяли офіціяльну участь представники правительства. Великий поет Guerra Junqueiro, донедавна ворог Церкви, навернувся на католицьку віру. За його приміром пішло богато учених, письменників і професорів університетів та середних шкіл.

Португальські студенти з університету в Coimbra оголосили недавно заяву, що вертають назад до старих основ народного життя. Вони — кажуть — не творять ніякої партії. Домагаються диктатури народу. Виступають проти жидівського інтернаціоналізму, чи він виступає в Москві, чи на біржі. Вони стремлять до католицької моралі, до привернення гідности родині; будуть боротися з ліберальними фразами і з фальшивими жидівськими догмами про клясову боротьбу, а противно їх ціллю буде християнська догма про співпрацю усіх кляс задля загального, спільного добра.

Мексик.

Положення католицької Церкви в Мексику дуже сумне. Тут почалося страшне *переслідування Церкви.* Цілим протирелігійним рухом керує большевицька рука. Всіх еспанських монахів увязнено й депортовано. Зоружені товпи вдерлися до церков та парохіяльних домів і увязнили священиків. Богатьох зараз вивезено з краю. Деякі Церкви перемінено на школи й шпиталі. В цілім краю зрабовано з церков всі скарби. Те що діється тепер в Мексику, се нічо иншого, як брутальне насильство проти більшости населення з боку одного або другого бандитського генерала, що називається там „президентом". Тепер таким „президентом" за большевицькі гроші став жид Каллєс. Переслідують тільки католицьку Церкву, а протестантів лишають у супокою. А треба знати, що Мексик се наскрізь католицький край, він числить 15 міліонів католицького і побожного населення.

Бразилія.

На чолі Бразилії стоїть тепер (від 11 марта с. р.) як президент Вашінґтон Люіз, а як віцепрезидент Мелльо Віанна. Люіз є поміркованих поглядів і прирік шанувати релігійні почування населення. Мелльо Віанна є віруючим католиком, що вже тепер ввів до шкільних і судових саль хрест.

В Бразилії має станути невабом *католицький університет* в місті Маріяна.

В Бразилії розвинули *протестанта*

сильну пропаганду. В кождій діецезії, в кождім місті, закладають свої доми молитви й школи. Розпоряджають великими грішми.

Польща.

Протоєрей (декан) *о. Алексій Пелипенко*, парох Цегова, почта Горохів (Волинь), що перейшов на католицьку віру по „восточно-славянському обрядови“, видав *відозву до православного духовенства Волині* (очевидно в російській мові!!), в котрій говориться, що нинішні часи накладають на духовенство обовязок спасти віру в народі. До сього треба єдности, треба відкинути всякі дрібниці, що ріжнять одних з другими. Коли сього не зробиться, нарід перейде або в безвіря або в штунду. Слід боронити отже головної річи: віри й церкви. Дальше полємізує о. автор з православним митрополитом Діонізієм, під котрого управою Церква стала крамничкою, котрий перемінив дім Божий „в дім користи й наживи“, котрий зрештою став митрополитом всупереч канонічним правилам, без волі і благословення свого патріярха, отже відказався від послуху свому духовному начальству, нарушуючи тим елємептарні вимоги церковної дисципліни. За приміром митр. Діонізія пішов і о. автор відозви і підчинився власти Римського Первосвященика. Він вступив на шлях, котрим ходили св. Кирило й Методій. Автор відозви стоїть не оден; він має вже доволі душпастирів, що пішли його слідами, а котрих імена покищо держаться в тайні. Відозва кінчиться так: „Вітці! Уважно й безпристрастно перегляньте церковну історію нашого народу (котрого?) і спасайте його віру. А се можливо тільки тоді, коли ми всі не на словах, а на ділі будемо вірувати „в одну, святу, соборну й апостольську Церков“. Східна церква не має єдности. Внішної єдности нема вже тому, що вона роздроблена на декільки відрубних церков, котрі не тільки не піддержують єдности, але часто ворогують. Єдности науки та церква також не має, пр.: Російська церква признавала осьму Тайну царського миропомазання (як же инакше, як не тайною назвати священодійствє зі св. Миром?); російська церква називала Болгар „одновірцями“ і навіть з оружєм захищувала їх, а церква грецька уважає тих же Болгар єретиками; церква російська признає Хрещеннє по латинському обрядови, а церква грецька відкидає і при переході католика в православє перехрещує і т. д. і т. д.“.

Поступок о. протоєрея Пелипенка для нас, як католиків, дуже симпатичний і ми тішимося, що між нашими волинськими братами розвиваєсь і кріпшає унійний рух. Одно нас тільки дивує: Чому о. Пелипенко і його однодумці вертають до католицької віри не за посередництвом вже зорганізованої історичної греко-католицької Церкви, а шукають нових доріг, якоїсь „нової (унії“ під назвою дотепер нікому незнаного „Восточно-славянського обряду“. Вже сама назва дивна: „*восточно*-славянський“ так, якби був також „*западно*-славянський обряд“... Автор відозви дуже гарно говорить про *єдність* Церкви. Чомуж він тої єдности не заховує послідовно, чомуж він *відділюється* від тих, у котрих знайде не тільки єдність віри, але й єдність обряду і єдність серця?!

Фінансова кріза у Франції.

Докладно перед роком змусив сенат до уступледня тодішнє правительство Еріота з причини фінансової кризи. Опісля французька палата послів по кількатижневому спротиві таки прийняла всі фінансові проєкти другого правительства Бріянда 236 голосами проти 159. Найзавзятіше виступали проти підвисшення оборотових податків та питання нафтового й цукрового монополю, однак опісля всі ці проєкти прийняли доволі значною більшістю голосів. Причини, що змусили послів голосувати за таким обтяженням французького народу лежать головно в постійному спаданні французької валюти.

Ухвалені податки в новому фінансовому законі мають дати більше як пять міліярдів франків.

З великого числа цих податків подамо найважніші:

Поголовний податок 40 франків від особи, що прогресивно росте відносно до прибутків аж до 2 відсотків при прибутку понад 500.000 франків. Старці і воєнні немічники як і семії, що мають багато дітей, дістають полекші.

Оплати при купні й продажі поля а також при купецьких підприняттях підвищені.

На алькоголь підвисшено додаток до податку. На лікери й т. п. наложено 30 відсотків податку.

На рахунки в ресторанах, каварнях, барах і цукорнях наложено такий податок: коли рахунок перевисшує 20 франків то мусить бути остемпльований на 25 сантимів, коли рахунок вищий як на 300 франків, то податок є значно вищий.

Оборотовий податок підвищено з 1·30 відсотків для гросистів на 2 відсотків.

Мито підвищено о 30 відсотків.

Ціну за звичайний тютюн підвищено на 62·50 франків за кільограм.

Навіть податки на сіль підвищено: 100 кг. соли оподатковано на 20 франків, супроти дотеперішніх 10 франків.

Вкінці обложено значними податками біржеві операції, пересилкові листи, фармацевтичні вироби, перфумерії й т. п.

Для ввозу нафти утворено державний монополь.

Політичний огляд.

Український рух.

Після жіночого віча у Львові, влаштованого У. Н. Д. Обєднанням — можемо занотувати знов подію з українського жіночого руху. В неділю 18. квітня відбувся в салях львівської „Української Бесіди“

Зїзд відпоручниць поодиноких філій „Союза Українок“ у краю.

На зїзді явилося 37 відпоручниць, а також взяло участь понад 60 жінок зі Львова. Проводила зїздові пані О. Кисілевська з Коломиї. Наради трівали від 10 год. рано до вечера. Рано було два реферати: організаційний пані О. Шепаровичевої та освітний пані М. Струтинської. На пополудневих нарадах складали відпоручниці звідомлення з діяльности жіноцтва на провінції. Після звідомлень слідував реферат пані Завадської про світовий жіночий рух. По всіх рефератах була ожившена дискусія.

Жіночий кружок У. Н. Д. О. основано в Тернополі.

Дня 7. квітня відбулася там нарада місцевого інтелігентного жіноцтва в справі

Перед реформою супружя.

III.

Зріст розводів в инших державах.

Не тільки в Франції, але й в инших державах, в котрих введено розводовий закон, помітний надзвичайний зріст розводів. Релігія і зглядно високий рівень публичної моральности удержують тут і там число розводів іще в поміркованих розмірах, але де ті два чинники слабнуть, там положеннє робиться щораз більш подібне до положення в Франції а навіть його перевисшає.

Так пр. в *Швайцарії* було:

В році	1880	розводів	856
„ „	1903	„	1.182
„ „	1909	„	1.532
„ „	1913	„	1.616
„ „	1917	„	1.640
„ „	1912	„	2.108.

Коли населення Швайцарії зросло від року 1880 до 1920 на 37·6%, то число розводів побільшилося в тім часі на 145·3%.

В *Голяндії* відношення зросту населення і розводів представляється так:

В році	1910	розводів	881
„ „	1913	„	1.118
„ „	1916	„	1.301
„ „	1919	„	1.527
„ „	1921	„	1.988
„ „	1923	„	2.024.

Між роком 1901 і 1923 населеннє Голядії зросло на 21·3%, а розводи піднеслися на 129·7%. — На 1000 супруж припадало в р. 1910 — 0·83 розводів, В р. 1918 — 1·33, а в р. 1923 — 1·52 розводи.

В *Норвеґії* було:

В році	1895	розводів	114
„ „	1905	„	234
„ „	1910	„	412
„ „	1913	„	501
„ „	1921	„	612
„ „	1923	„	660.

Від р. 1295 до 1923 число населення Норвеґії збільшилося на 22·7%, а число розводів на 47·09%.

В *Швеції* було:

В році	1916	розводів	722
„ „	1918	„	1.098
„ „	1910	„	1.325
„ „	1923	„	1.444,

На 1000 вінчань припадало в Швеції річно: в роках 1841/50 — 4·5 розводів, 1881/90 — 8·0, 1891/00 — 11·5, а 1916/20 — 28·3 розводів або понад 6 разів стільки, що в роках 1841/50. На 100.000 мешканців випадало річно пересічно: в роках 1841/50 — 3·3 розводів, а 1916/20 — 18·7 розводів.

В *Данії* було:

В році	1900	розводів	383
„ „	1905	„	549
„ „	1909	„	734
„ „	1916	„	917
„ „	1920	„	1.197
„ „	1923	„	1.872.

Коли населення Данії зросло від року 1900—1923 на 37%, то число розводів збільшилося в тім часі на 338·8%.

В *Бельґії* було:

В році	1840	розводів	26
„ „	1860	„	55
„ „	1880	„	214
„ „	1900	„	690
„ „	1905	„	901
„ „	1913	„	1.207
„ „	1920	„	2.195
„ „	1922	„	3.718.

Від р. 1840 до 1921 населеннє Бельґії зросло на 86·6%, а розводи на 14.200%. На 100.000 мешканців припадало в році 1840 — 0·6 розводів, а в р. 1922 — 49. Одному розводови відповідало в р. 1840 — 1.175, в р. 1913 — 51, а в р. 1922 тільки 22 новозаключених супружих союзів.

В *Анґлії* (без Шкоції й Ірляндії) число подань о уділеннє розводу росте також скоро; воно виносило:

В році	1901	подань	750
„ „	1908	„	846
„ „	1913	„	998
„ „	1916	„	1.163
„ „	1918	„	2.323
„ „	1919	„	5.085.

Коли отже населення Анґлії зросло в роках 1901—1918 на 12·8%, то рівночасно число подань о розвід збільшилося на 209·7%; в р. 1919 і сл. сталася та ріжниця ще більша. В р. 1901 припадало одно поданнє о розвід на 346 новозаключених супруж, в р. 1919 такому самому числу нових союзів відповідало майже 5 подань о признаннє розводу.

приєднання жіноцтва до У. Н. Д. О., а 11. квітня були численні збори місцевого міщанського жіноцтва. До жіночого кружка У. Н. Д. О. вписалося понад 70 міщанок.

Із руху У. Н. Д. О. треба занотувати

довірочну нараду в Луці.

Там було скликане на 11. ц. м. віче, та самбірський староста заборонив його. Тому саме відбулася тільки довірочня нарада. Нараду відкрив місцевий парох о. Татомир. Відпоручником УНДО. був пан Олекса Черкавський. До президії ввійшли пп. Іван Луцький голова, Франц Літинський і Роман Погорецький, як заступники, а Петро Білинський та Антін Луцький як секретарі. По виборі президії забрав слово відпоручник Центр. Ком. УНДО. Опісля промовляли пп. Іван та Антін Луцькі, о. Татомир і п. Тарнавський. По дискусії вибрано тимчасову політичну управу партії: гол. о. Татомира з Луки, як членів і їх заступників п. Семена Огора з Білини вел. п. Франца Літинського з Бикова, п. Сем. Ортинського з Орпинич, п. Зубрицького з Дорожева, п. Павла Весоловського, п. Миколу Терлецького, п. Стаха Юркова, п. Івана Павлова, п. Михайла Зарицького, п. Іляріона Чайківського, п. Вол. Луцького, п. Мих. Білинського й п. Ант. Луцького з Луки.

Дня 18. квітня в дбулося

в Перемишлі віче скликане повітовою управою У. Н. Д. О.

Саля Народнього Дому була повна селян і міщан. Булоб іще більше, та перемишльське староство не хотіло більше впустити, бо саля буцімто не видержить. Віче отворив д-р Загайкевич. Реферат про теперішне положення мав голова УНДО. д-р Дм. Левицький. Організаційний реферат д-р Олександер Марітчак. Третій реферат про відношення УНДО. до інших партій мав ред. Дм. Паліїв. Віче закінчив промовою д-р В. Загайкевич.

Білоруський рух

під Польщею теж, хоч придавлюваний, росте. Виходять часописи для католиків латинкою, а для православних гражданкою. Пробудження білоруського руху датується від революції в царській Росії в р. 1905. Серед білоруських політичних напрямів християнський напрям занимає одно з перших місць. В цю групу ввіходило передусім білоруське молоде католицьке духовенство, світська католицька інтеліґенція й цілі маси білоруських селян і робітників католиків. Звався цей напрям „Хрисціянская Демакратичная Злучнасць Беларусав". Вже тоді зазначила ця „Злучнасць" у своїй програмі змагання до независимости Білоруси. Осередок партії був у Мінську, та коли Мінськ остав під СРСР, осередок цей для Білоруси, що під Польщею, перенісся до Вильна. Тут партія назвалася вже виразнійше: „Беларуская Хрисціянская Демократія" Тепер, коли в білоруському громадянстві наступив доволі глибокий ідейний поділ, коли повстала „Грамада", з односторонними пролєтарськими й революційними ідеалами й „Сялянскі Саюз" з ідеалами більше відповідними для селянства й керманичі „Бел. Христ. Демократії" роздумують над зміною програми в напрямі не тільки політично-соціяльному, але й морально-релігійному.

Польща.

У Польщі тепер клопіт на клопіт іде, журба на журбу. Найважнійший клопіт, це невідрадне економічне й фінансове становище. Невідрадні тимсамим і торговельні відносини. Сенатська комісія суспільного господарства радила над внесенням сенатора Бузка в справі погіршення польського торговельного білянсу. Внескодавець домагався вияснень від правительства, при чому добачував лихо в зменьшенні вивозу, передусім хліборобського. Та і ввіз такий малий, що дальше його обмеження зівсім виключене, а навіть противно господарські потреби краю вимагають радше зросту ввозу. Лихо, — а де лихо, там лікарів багато. Вшехполяки хочуть лічити на свій спосіб, вітосівці на свій, соціялісти на свій — словом кожна партія пише недужій іншу рецепту. Як недужа всі ці ліки нараз зажіє, то — вийде здорова як горіх. А ті ліки ріжні: одні хочуть короля, другі диктатури, треті Пілсудського, соціялісти знов інфляції з додатками всякими. Поки що скінчилося на цьому, що соціялісти виступили з коаліції, тим самим і міністри соціялісти. Барліцький й Земенцькій зголосили димісію і президент республики прийняв її. Кажуть, що премієр Скшинський намовляє своїх товаришів, щоб усі зголосили димісію, та праві не похочують, кажуть, що уступлення двох міністрів ще не змушує ввесь кабінет до уступлення й пруть до цего, щоб тільки мін. Скшинський уступив з премієрства а на премієра висувають Романа Дмовського, або Станислава Ґрабського, а навіть Вітоса. Щоби мати більшість, звернулися знов до жидівського клюбу й обіцяють їм заспокоєння всіх їх домагань. А сойм радить дальше. Останнє засідання було 20. Слідуюче засідання буде в понеділок 26. ц. м.

Саме в передодень закінчення процесу Ліндого — найшовся знов сєржант Тшмелєвський, який допустився самосуду над обжалуваним ще перед проголошенням присуду й коли Лінде виходив із суду зза угла дому Тшмелєвський вбив його. Сумний і нездоровий обяв! Мимоволі нагадує самосуди Невядомського Елегія, що вбив президента польської республики Нарутовича, й Мурашка, що теж „поправив" справедливість самосудом. Вже по смерти Ліндого проголошено вирок: обжалуваного Вільгельма Бава сказано на 2 і пів року вязниці, з заміною на дім поправи, з зачисленням слідчої вязниці від 22 січня 1926 р., архітекта Бронислава Гриневича засуджено на 1 рік вязниці. Бава засуджено на заплату для ПКО 25940 долярів та 19.148 зол., а спадкоємців пок. Ліндого на 1,427.523 золотих.

Радянський Союз.

Невідрадне економічне положення радянського Союза викликало спадок червінця. Про важкі відносини в радянщині свідчить пр. подія, що в одному з великих міст осередної Росії, робітники позбавлені праці, влаштували вуличні демонстрації й кликали: „Верніть нам буржуазію, щоб ми мали працю й хліб". Селяне не вагаються кликати на прилюдних зборах своїм більшовицьким володарям: „Щезнете так скоро, як ви прийшли з дня на день!" Населення радянського Союза не має до більшовиків довіря, тай то з поважних причин: внутрішні й зовнішні довги ростуть, резерви вичерпані, валюта захитана, покриття червінця впало з 80 на 25 відсотків. Радянський Союз на порозі нової інфляції. На сесії червоного парляменту Бухарін у промові заявив, що внутрішнє положення радянщини дуже грізне. Зазначив він, що коли селянство не стане по боці радянської влади, радянський Союз стане над пропастю. Фінансова підмога заграници показалася дуже мізерною. Однак Чічерін гороїжиться й шле до Союза Народів письмо повне іронії та самопевности. В своїому письмі говорить він, що Союз Народів не бере поважно пацифістичних питань. Головно не подобається йому, що розоружна конференція має таки відбутися в Женеві Чічерін запевняє, що почин до розоруження Европи дав не Союз Народів, але саме радянський союз ще в 1922 р. в Женеві. Та Чічерін не тільки словами воює проти Союза Народів, чи

Дуже сильний зріст розводів запримічаємо в *Німеччині:*

В роках:	Було розводів:	На 100.000 мешканців було розводів:
1900—1904	—	15·8
1905	11.147	18·5
1910	15.016	23·3
1913	17.835	26·6
1919	22·022	35·0
1921	33.216	62·9
1922	36.587	59·7.

Від р. 1905—1921 населення Німеччини зросло тільки на 3% (наслідки територіяльних втрат по світовій війні), а розводи збільшилися на 251·8%.

В самій *Прусії* було в р. 1895 — 5.475 розволів, а в 1910 — 9.277 розводів, або о 69% більше, коли населення зросло в тім самім часі на 26%. В р. 1914 число розводів виносило 11.065, а в р. 1921 вже 25.160, або о 127·3% більше, помимо того, що наслідком зменшення території число населення впало в тім часі на 12·3%. На 1.000 вінчань припадало ще в р. 1905 — 23·1 розводів, а в р. 1921 вже 54·4.

Найсумнійше однак представляється справа розводів в *Зєдинених Державах.* Близько 150.000 розводів в однім тільки 1922 р., се справді занепокоююча проява.

Зєдинені держави не мають однообразного супружого закону, а кожда держава має власний кодекс і між поодинокими державами знаходимо в области розводового закону нераз значні розбіжности. Трудности які з сим звязані, бачать майже всі, та кількаразові зусилля, щоби довести до однообразности супружий закон у цілій союзній державі, не увінчалися успіхом.

Від 1867—1886 було тут розводів 327.716
„ 1887—1906 „ „ „ 945.625.

Докладнійше:

В році	1867	було розводів	9.937
„ „	1880	„ „	19.663
„ „	1890	„ „	33.461
„ „	1900	„ „	55 751
„ „	1906	„ „	72.062
„ „	1916	„ „	112.036
„ „	1920	„ „	132.753
„ „	1921	„ „	148.554.

Коли населення Зєдинених Держав зросло від р. 1870—1922 на 1·83% (в р. 1870 було населення 38,558.371, а в р. 1922 вже 109,248.393), то рівночасно число розводів збільшилося на 1.250%!

На 100.000 мешканців Зєдинених Держав припадало в р. 1870 — 28 розводів, в р. 1900 — 73, в р. 1916 — 112, а в році 1922 — 136 розводів. Від року 1910—1920 число осіб що повінчалися, зросло на 20%, а число розведених осіб на 49%; в останніх кількох роках ся диспропорція виступила ще яркійше.

Деякі з великого числа розводів хотіли би витягнути заключенне якраз на користь розводового закону.

„Ті, що його ухвалили — кажуть — бажали зменшити число нещасливих супруж усуненнєм причини нещастя, якою є — на їх думку — нерозривність супружого союзу. Та така ціль не має нічого спільного з редукцією числа розводів. Противно можнаби заключати, що зростаюче їх число треба записати в хосен розводового закону, в припущенню, що примір довершених розводів, котрі привернули щастя невдоволеним супругам, заохочує щораз то більше число инших піти їх слідами. Преці хіснування з якогось закону в щораз то ширшій мірі промовляє радше в користь того закону."

На се відповідаємо:

Таке розумованнє є дуже поверховне; воно не узгляднює ані самої річи, ані намірення законодавців, ані самого закону.

Передовсім у своїй безоглядній універзальности випалаби така засада дуже сумно при деяких инших уставах, що мають пр. до діла з проступками. По друге, вона, та засада, є зовсім не на місци, коли йде про розводовий закон, бо сей закон і зі свого заложення і по думці його творців мав бути як найрідше примінюваний саме тому, що часте його примінюваннє було з гори предвиджене як погубне для суспільности. Наведена отже в горі рація се чистий софізмат, котрий по близшім розгляненню не заслугує навіть на поважнійше трактованнє. Зростаюче й загалом високе число розводів уважають усі — без огляду на релігійні й суспільні переконання — проявою відємною і грізною для загалу, а зусилля законодавства йдуть всюди по лінії зменшення його розмірів.

там проти держав, що мають провід у Союзі. Він відновив із Німеччиною рапальський договір із 1922 р., а в останніх днях видвигнув проєкт гарантійного пакту з Литвою, за ціну виступлення Литви з Союза.

Німеччина

як згадано в горі закінчила переговори з радянським правительством у справі реасикураційного договору. Договір наказувавби невтральність одній із держав, колиб друга держара була вмішана в війну з третьою. Німеччина заявляє, що договір підпише, бо не хоче бути вмішана в можливе непорозуміння між радянським союзом і Анґлією.

Югославія.

Щойно утворений кабінет Узуновича по! дався до димісії. Король підписав димісію та затвердив нову лісту Узуновича. На місце Степана Радіча прийшов Тріфуновіч. Також на місце Павла Радіча й Краяча прийшли інші радічівці.

Плавба Муссолінія по Середземному морі.

Гордий та пишний пустився диктатор Італії Мусоліні в подорож по Середземному морі. Він тепер необмежений володар Італії — Італії не слабосилої, а скріпленої — і то завдяки йому й його фашистам, що їх стоїть за ним, як каже він, два міліони. Так, треба признати, що економічно фашизм скріпив Італію. Італія тепер у розцвіті, промисл розвивається, продукція росте, змагається вивіз, безробітних нема, державна господарка в рівновазі, американські довги сплачені — загалом і фінансове й промислове положення Італії краще, як коли небудь від війни.

Має чим диктатор Італії бути „гордий!" Та кому ведеться, в цего росте охота до дальших здобутків. А є чим підситити цю охоту. Рим, теперішня столиця італійського королівства — цеж колишня столиця великої римської держави, володарки сливе всего тодішнього культурного світа. А він, Мусоліні, а за ним і всі його фашисти зважають теперішню італійську державу спадкоємницею колишньої світової римської держави, держави гордих та пишних і могутніх цезарів. Чиж диво, що оця славна минувшина будить у теперішнього керманича й у його прихильників мрії про давню велич.

Колись оце Середземне Море, воно все було римське — чиж і тепер не моглиб ми сягнути по нього?! — думають фашисти, думає передусім так їх провідник, диктатор Італії...

Дня 29. березня, в семий рік оснування перших фашистівських союзів, мав Мусоліні промову. У цій промові сказав він між иншим: „Товариші, я певний, що ви нетерпеливитеся. Мені здається, що я бачу нетерпеливість вижидання в ваших очах, читаю її в серцях ваших! Ви ждете чогось! Коли я вам скажу, що ваша нетерплячка буде однієї днини заспокоєна, чи ви ймете мені віру тоді?" На це питання, як подають італійські часописи, здвиг народа, що слухав його палкої промови, загремів однодушно в відповідь: „Так!" Два дни пізніще 31. березня розіслано з Риму в світ демонстраційну вістку, що Мусоліні 8. квітня на воєнному кораблі, що йому товаришитиме 15 інших кораблів воєнної італійської фльоти, поплине до італійської кольонії Лібії. Доносять теж, що в часі їзди відбудуться великі маневри, в яких ходитиме про вправи в стрілянні та в наступі. А офіційний орган „Tribuna" ще й зазначив, що ця їзда має викликати в Італії й поза її межами велике враження. Що до враження в Італії, то саме це й є оце обіцяне заспокоєння нетерплячки. Щож до заграници, цебто в цему разі деяких середньоморських великодержав, то їм має ця поїздка й ці маневри показати перед очі, що значить і що може італійська фльота на Середземному Морі.

Не треба й надзвичайної бистроумности, щоби здогадатися проти кого вся ця демонстрація італійської фльоти. Після Греції (Корфу) й Німеччини (Південний Тироль) тепер на черзі Франція.

До надзвичайно великого розкричання середземноморської плавби диктатора Італії причинилася може й ця обставина, що Франція щойно недавно вмішалася в італійсько-югославянські пляни Мусолінія, щоби їх попсувати. Але й без огляду на це вважають мабуть фашисти, що прийшла вже хвиля здійснення їх далекосяжних кольоніяльних плянів. Вони змагають до значного поширення своїх кольоніяльних посілостей, бо бачать у ньому одиноку можливість розміщення надміру населення, що безнастанно зростає. Та коли ходить про Африку, то їх бажання дасться здійснити тільки коштом Франції.

Найближчою й найважніщою метою Італії Туніс. Тут саме мають Італійці справді сильну позицію, що її розбудували собі на протязі десятилітньої кольонізаційної діяльности. Після французької статистики було в 1881 році в Тунісі 11.000 Італійців і тільки 700 Французів. В десять літ опісля виносило число Італійців 21.000, а Французів 10.000. Тепер після французьких джерел є Італійців 75.000, після італійських 110.000. Французи сподіються догонити ще Італійців у Тунісі. Та при безнастанному зменьшуванні числа народин ледви чи вдасться їм це. Французи свідомі цего й тому хапаються денаціоналізаційної політики головно при помочі шкільництва. Закладання італітських шкіл у Тунісі натрапляє з французького боку на великі перепони. Тому тілько кілька тисяч італійських дітей учиться в італійських школах, значна більшість мусить ходити до французьких шкіл, що безнастанно зростають. Французькі школи мають тепер кругло 8—9.000 італійської дітвори, а французької тільки 1.000.

Ця саме денаціоналізаційна політика огірчує все більше Італійців на Францію й довела їх до думки шукати розвязки в політичній силі. І таку ціль мала й гомінка їзда Мусолінія Середземним Морем до італійської кольонії.

Мусоліні поставив собі завдання розбудити знов імперіялістичного духа старинного Риму. І йому вдається це бодай у напрямі трівоження сусідів. Коли він грозить, що його армії перейдуть через Дольоміти, трівожиться Німеччина, колиж він говорить про це, що будучина Італії на морі, мусить трівожитися Франція.

Гордо говорив Мусоліні в Тріполісі: „Воно не без значіння, шо я це море беру за свідка, що так тісно звязане з історією стариннього Риму, не без значіння й це, що я кругом себе бачу скрізь італійський народ, вояків, кольонізаторів і піонірів. Товариші, звернім увагу на цю Італію минувшини, що від неї виводиться сильна Італія, що чує в собі силу певної перемоги в завтрі".

І їзда й промови Мусолінія вже відбилися голосним гомоном у пресі держав, що інтересовані в середземноморській політиці. Трівожиться Франція, але й Анґлія стежить пильно за його вчинками й словами. Льойд Джордж у статті в американських часописах радить Мусолінію звернути італійську кольонізаційну акцію на землі, що опустіли під турецькою владою. За таку кольонізаційну політику булаб, каже він, вдячна Мусолінію не тільки Італія, але й усе людство. Чи горячий Мусоліні послухає ради холоднокровного Анґлійця — хто його знає.

Коли Мусоліні плив по Середземному Морі, уява говорила йому: „Тудою плавали непереможні кораблі могутнього стариннього Риму, що перед ним увесь світ дріжав". І зновжеж уява малювала йому рожевими красками величню будучину. І одна й друга кажуть йому йти наперед вперто до мети.

І гордий та пишний плив диктатор Італії по Середземному морі, а за ним його мрії крилаті!

Чи сповняться? *Л. Н. Б.*

До праці!

Хто в світі праці не зазнав ярма,
Кому з людей життя не знані труди?
Хоч піт рясний спливає, та дарма,
Робити треба, доки сила в груди.

Заповідь праці чейже ще в раю
Для Адама і Еви Богом дана,
До труду волю силує твою
Як Божий день до вечера від рана.

І як сотворений до лету птах,
Що має в ціли цій могутні крила,
До праці ти так в Господа очах
Призначений, — на те у тебе сила.

Тож двигай радо праці цей тягар,
Не нарікаючи на Божу волю,
Працюй у лють зими та в літа жар,
А щастя матимеш і кращу долю.

свящ. Павло Штокалко.

Від Адміністрації.

Довідуємося, що декотрі наші Передплатники не дістали від своїх почтових Урядів деяких чисел нашого часопису. Просимо на будуче в кожнім такім випадку негайно звернутися до свого почтового Уряду, який є обовязаний внести сам рекляцію до почтового Уряду ві Львові. Часопис надається у Львові правильно і точно вечером кожного четверга.

Передплатники, котрі досі ще не вирівнали залеглої передплати, великоднього святочного числа вже не дістануть.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Про що пишуть часописи.

Ужгородська „Свобода" містить у 15. ч. з 15. квітня ц. р. передовицю п. н.:

„Министер Д-р Бенеш о Подкарпатской Руси".

Стаття згадує про переговори, що їх 1. І. 1922 провадив д-р Ед. Бенеш, тоді президент міністрів із представниками політичних партій Підкарпатської Руси. Д-р Бенеш осудив цих, що представляли Підкарпатську Русь як африканську кольонію, осудив і централістичний спосіб адміністрації. Заявив, що він автономіст, він сам підписав мировий договір, сам узявся дати автономію й усе, що обіцяв, хоче виповнити до останньої букви. Обіцяв, що диктатура буде знесена, свобода друку буде забезпечена, заіменують губернатора й розпишуть вибори як сільські, так і до парляменту. Що до прав мови меньшин, то це рішить сойм. Обіцяв теж поладнати справу забраних церков так, що грекокатолики дістануть свій маєток, а православні дістануть поміч, щоби могли побудувати собі свої церкви. Вкінці вказав і на потребу поладнання словацько української границі. І справді, кажеться в статті, поки доля Підкарпатської України була в руках д-ра Бенеша, він чесно виповнив свої обіцянки. Та після його відходу в цілу політику вмішалася вузка партійність. В інтересі партійности заіменували губернатором Антона Бескида, в інтересі партійности почали боротьбу проти греко-католицької церкви, проти рідної мови підкарпатських Українців. В інтересі партійности вязалася влада з Мадярами, Жидами й Мадяронами проти свідомих Українців. Ся політика не дописала, при виборах до парляменту побідила опозиція. Це бачать уже й теперішні чеські політики й сам д-р Бенеш, що в журналі „Slovansky Prehled" помістив студію „Про проблеми славянської політики", в якій вказує на похибки чехословацького правительства супроти Підкарпатської Руси. Стаття замічує від себе, що д-р Бенеш у своїй студії осудив рішуче теперішний режим, а саме це, що чеські партії пхаються на Підкарпатську Русь, та що чеські урядники стали прислужниками цих партій, і що чеські шовіністи-фашисти прогоняють із урядів Українців і українську мову, переслідують українські інституції. Стаття кінчиться заміткою, що хоч

як потрібно було заговорити такому державникови, як д-р Бенеш і вказати на нездорові відносини на Підкарпатській Україні. Та сама академічна дискусія про відносини на Підкарпатській Україні не багато поможе, тут треба показати ділами, що Підкарпатська Україна й нарід не тільки на папері мають свої права.

Новинки.

Англійські злодії монархістами. В останніх днях приключилося, що одна з княгинь, які належать до англійського пануючого роду згубила на проході в Гайд Парку один із своїх великих брилянтів. Королівська семя сподівається, що хто найшов цей брилянт, або злодій, що вкрав його, звернуть його власниці, бо навіть англійські злодії традиційно вважають королівську власність святою, що її не слід присвоювати собі. При цій нагоді пригадують дневники, що минулого року вкрали князеві Йорку в поїзді теку. Кілька днів опісля найшли вкрадений предмет під воротьми княжого замку з листом, у якому злодій перепрошує за крадіж, якої допустився він у несвідомости, що вкрадена тека власність члена королівського роду.

Додаткові почтові оплати. Щоби добути фонди, які вможливилиб дати працю безробітним, від дня 15 ц. м. введено додаткову почтову оплату. Оплата від листа виносить 1 грош, а від телєфонічних розмов 5—10 грошів, залежно від довготи розмови. Побирання оплати від пачок дозволене тільки в краєвій комунікації, від пачок висиланих за границю оплат побирати не вільно. Урядові телєграми вільні від доплати, зате за телєфонічні розмови доплату побирається.

Фалшиві банкноти. У Кракові появилися в великих скількостях фалшиві пятизолотові банкноти. Вони дуже подібні до правдивих банкнотів. Поліційні та скарбові органи в часі пошукувань за фальсифікатами найшли в банках і урядах певні скількости фалшивих пятизолотівок, які заквестіоновано. — В Варшаві появилися фалшиві 10-золотівки з датою 15. липня 1924. Папір звичайняй, білий, водні знаки друковані невідповідною краскою. Портрет Костюшка тіньований товстими лініями, ніс і уста нефоремні, друк товстіший, підписи невірні, місцями залиті. Букви іншого виду з тупими контурами, буква X невиразна.

10.000 родин без праці в хліборобстві. У звязи з обмеженнями виїзду хліборобів на сезонові роботи до Німеччини подають польські часописи до відома, що на землях польської Річи посполитої від 1. квітня ц. р. біля 10.000 родин хліборобів остає без праці. (Родин — не осіб — коли кожну родину рахувати пересічно на 4 особи, то вийде людий 40.000.) Польський тижневик „Lud katolicki" зазначує, що в ділянці хліборобства на землях, що належать до Польщі такого безробіття доси ще не було.

Постійний маєтковий податок. Польська рада міністрів розглядала в останніх днях проєкт постійного маєткового податку, що має бути вступом до перебудови системи безпосередніх податків. Небаром мають передати деякі джерела прибутку державним самоуправам, тож щоби скарб одержав за це рекомпензату, хочуть завести цей податок. Податок цей на німецький зразок буде доповненням доходового податку. Визначуватимуть цей податок на підставі оцінки маєтків, що її переводитимуть на протяг трох літ. Від податку будуть звільнені особи, що їх маєток не перевищує 300 зол. і ріжні союзи з суспільним характером, чи цілями. Предметом податку буде всяке нерухоме й рухоме майно оподаткованої особи по відтягненні довгів і тягарів, які зменьшують це майно. До майна не влічується між іншими домашцої обстанови й предметів особистого вжитку, що їх загальна вартість не переступає 20.000 золотих. (Обстановою вважається предмети, що служать до виконування фаху.)

Стрийська „чарівниця" виганяла чорта. В осени м. р. в с. Волиці в Стрийщині занедужав господар Олекса Іванус. Довший час лічив його стрийський лікар та виздоровлення приходило дуже поволи. От, він і почав радитися сусідів. Один із сусідів порадив йому звернутися до „чарівниці" Юлії Гучинської в Стрию. Недужий послухав ради. „Чарівниця" виляла йому віск і заявила, що в Івановому господарстві сидить чорт і його треба прогнати. Тоді Іванус виздоровіє. За „оглядини" веліла заплатити собі 6 зол. та казала Іванусові щераз явитися в ньої за кілька днів. Вона його щераз огляне й скаже вже рішучо, що з ним є, однак він мусить привезти 50 зол. При других оглядинах заявила рішучо, що в Іванусі сидить чорт. 50 зол. веліла покласти на крісло й сісти на них. Що йно тоді забрала їх собі. Втретє казала приїхати найдальше до 5 днів і привезти вже 100 зол. Опісля вона поїде на місце й вижене чорта. Однак мусить цей самий візник відвезти її до дому цими самими кіньми. Іванус виповнив усе, що вона веліла й вона поїхала до його хати. Там зїла вечерю та поклалася в його постіль, бо як казала це поможе. На другий день по сніданку казала Іванусові зарізати найкращого когута, щоби була „голова за голову" й забрала когута собі. Потім шептала якесь закляття з дивними рухами, а голосно сказала: „щезай чорте!" Казала дати собі ще корець картоплі. Коли відїздила, наказала, щоби двері стояли отвором, щоби чорт міг вийти свобідно. Та Іванусові не покращало й він знов удався до лікаря, а сусід доніс про все слідчій експозитурі, яка звернула справу до суду в Стрию. Дивно, що в нас є ще такі темні люде, що вірять ворожкам.

Небезпека кіна для молоді. Комісія охорони дітей у Союзі Народів розглядала на останньому засіданні питання шкідного впливу, який може мати кіно на молодь. Шеф лікарського відділу Союза д-р Гумберт зазначив, що кіна можуть викликати сильне ослаблення зору в молоді. Багато злочинних молодечих вибриків треба приписати впливам авантурницьких і сензаційних фільм. Кінова атмосфера впливає також сильно на розбудження еротичної уяви в молоді. Кінові вистави вбивають у молоді замилування до поважної літератури. Д-р Гумберт предложив цілий ряд внесень, що мають завданням обмеження в усіх краях доступу молоді до кіна. При тому заявив він, що діти розумніщі, як думаємо й що радо оглядають добрі фільми історичні, географічні, природничі, тож коли дати їм добрі фільми педагогічної вартости, дасться легко викорінити замилування до сензаційних фільм. Представник Польщі д р Познер заявив, що тут справа не така легка. Варшавські діти на фільмі, що представляв виправу на Монт Івріст, позіхали з нудьги, а навіть тупали. Коли цей фільм скінчився, кричали з вдоволення. Представниця Данії д-р Естеріт Гайм. жадала, щоби на фільми заборонені для молоді не впускати зівсім дітей навіть у товаристві батьків. Цему спротивився представник Франції Буржуа, який заявив, що годі Союзові Народів впливати на обмеження прав батька і молоді.

Замах на поїзд під Данцігом. 14. ц. м. доконано неподалік від стації Клєшкав на терені вільного міста Данцігу замаху на моторовий поїзд, що йшов із Данцігу до Тчева. Невикриті доси виновники поклали на шлях залізничий підклад, щоби викликати виколіїння поїзду. Замах не вдався, бо моторовий вагон минув підклад. Слідство покищо не дало висліду.

Землетрус у Югославії. 18. ц. м. о 7. год. вечером далося відчути в Белграді підземне стрясення, що мало своє огнище біля гори Аваля.

Горальня в пні старого дерева. Американська поліція тверезости викрила в віддалі 40 км. від Сан Франціско знаменито уладжену горальню в парку в пні старого дерева. Доступ до нутра горальні був дуже добре замаскований, а магазини спірту містилися в нутрі кільканацяти дерев, що були получені підземними коридорами. Ця незвичайна горальня доставляла знаменитої віски на всю державу й на протязі трьох літ функціоновала безкарно.

Львів, 22. квітня 1926.

Курс грошей: американські доляри 10·25, канадийські 10·—, чеські корони 0·26, франц. франки 0·30, фунт штерлінгів 43·— швайц. франки 1·65.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 36—38, жито 24·50—25·50. овес 22—23 зол.

Нові книжки та видання.

Осип Брусак. **Соціялісти й комуністи великодержавних націй.** Бібліотека державних документів ч. 3. Европа 1916, сторін 13, 8⁰.

Клонюсь *Василя Лінниченка* поезій книжка третя. Бібліотека „Логос" — 6. Львів Р. Б. 1926. сторін 32, 8⁰.

Богословія, науковий тримісячник, видає Богословське Наукове Товариств. Т. IV. Книжка 1—2. Львів 1926. Чверть століття на митрополичому престолі. 256 стор., вел. 8⁰. Ціна цеї книжки, що вся присвячена ювілеєві нашого Митрополита, 1·25 ам. дол. На зміст складається: Портрети й образи з життя Ювилята. Присвята. Bulla Provisionis. *о. д-р Й. Сліпий:* Про молодий вік нашого Митрополита. *о. д-р Ю. Скрутель ЧСВВ.:* У чернечій келії. *Д-р К. Левицький:* З національної діяльности Митрополита. *А. Луцкевіч:* Митрополит Шептицкі і беларускі рух. *о. А. Станкевич:* Мой успамін аб Мітрапаліту Андрэю Шептицкім. *о. Я. Схрейверса Ч. св. Ізб.:* Основання чина ОО. Редемптористів східнього обряду. *Д. Дорошенко:* Спомини про перебування Митрополита Андрія Шептицького в Росії за часів війни. *о. Ю. Дзерович:* Митрополит-мецинат. *о. В. Лищиняк:* Товариство „Захист ім. Митр. А. гр. Шептицького для сиріт у Львові. *Р. М d'Herbigny:* S. J. La première entrebigny de Métropolite Andre avec Son Eminence le Cardinal Mercier. *о. А. Солодух:* Митрополит А. Шептицький і унієністичні змагання на Біл. Руси. *Еп. Йосиф Боцян:* Пастирські листи митр. Андрея. *о. д-р Клим Шептицький, ігум. Студитів:* Митр. Андрей і обновлення східної чернечої традиції. *К. Королевський:* Le fords Borghése et Barberini au Vatican. *Бр. И. Г.:* Відвідини Америки митр. А. Шептицьким. *Мик. Вороний:* Портрети митр. Андрея. *о. Й. Хомин:* Митроп. Андрій Шептицький, як Апост. Візитатор для Українців у Полуд. Америці. *о. Іван Рудович:* Вступлення митрополита Аидрія Шептицького на митрополичій престол у Львові. *о. І. д-р Лятишевський:* Митроп. Андрей Шептицький як Епископ Станиславівський. 2. Вибрані питання.

Оповіщення.

Ваша Всечесносте!

Тяжке матеріяльне положення, в якому по війні найшлася наша суспільність а спеціяльно сироти і вдови по священиках, заставило жіночу Кооперативу „Труд" в Тернополі до поширення своєї робітні, щоби тим найбіднійшим і найнещасливійшим жертвам повоєнного лихоліття дати можність чесного і корисного заробітку.

В тій ціли зачали ми вирабляти в нашій робітні церковні ризи та всякі церковні приладдя, як нові фелони (також направляється старі), стихарі, воздушки, суконочки, хоругви, ручнички, обруси, шалі, подушки під Євангелія, штучні квітки з шовку, аксаміту та паперу і т. п.

Подаючи се до ласкавого відома вашої Всечесности, висказуємо повну надію, що Ваша Всечесність звертатись будуть зі всіми замовленнями церковних річей виключно до одинокої жіночої кооперативи „Труд" в Тернополі, вул. 3-го Мая, Дім „Народної Торговлі". *Управа „Труду".*

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 17. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 2. травня 1926. Рік І.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Крак в ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Організації.

ЗМІСТ: Христос воскрес! — Ісусе лишися з нами! (вірш). — Від Страсти до Світлости. — На передодні нового релігійного життя на Україні. — Великодні дзвони (нарис). — Бельгійський монах про Ушю. — Що таке „секти". — Почалося. — На літературному безпутті (фейлетон). — З церковно-релігійного життя. — Большевицька „українізація". — Кріза югославянського правительства. — Політичний огляд. — Вся писанка на „Рідну Школу". — Від Адміністрації. — Українська жінка в кооперації. — Новинки. — Нові книжки й видання. — Посмертна хроніка. — Веселий куток. — Про церковні дзвони.

Христос воскрес!

Ангел звістив мироносицям: „Не бійтеся; Ісуса шукаєте Назорея розпятого; Він воскрес, нема Його тут; це місце, де Його положили" (Мк. XVI).

Один з найвизначніших французьких проповідників, покликуючися на наведені слова святого Письма, так промовив у приявности французького короля Людвика XIV: „Пане й королю, слова Ангела сказані до мироносиць дуже відмінні від тих, що їх читаємо на гробницях смертних людей. Хотяй ті люде не знать як були могутні і славні, то якими словами починаються ті надписи на їх гробах, диктовані чисто людською гордістю і зарозумілістю? Ось стоїть написане:

Тут спочиває той і той... Той достойник, той могутній вождь і побідник, той славний і загально почитаний чоловік лежить в поросі під отсим нагробником, а вся його велич та слава не є в силі двигнути його з того пороху. Як цілком відмінно сталося з Ісусом Христом. Ледви що приняла його земля у своє нутро, а вже третього дня Він встає побідно й славно, а коли побожні невісти прийшли шукати його, знайшли гріб пустий і одержали відповідь: Христос воскрес, нема Його тут. Ось це робить Його гріб прославленим. А коли слава могучих цего світа кінчиться на гробі, то прославлення Сина чоловічого починається від гробу. Що за дивна переміна! А та подія, що Христос воскрес, є життям і силою церкви, потіхою учеників, основою нашої віри і найсильнійшою спонукою надії".

Так стоїмо перед пустим гробом, а і ті, що мають спромогу відвидувати церкву Христового гробу в Єрусалимі можуть тільки видіти „місце, де положили Його".

Але цей пустий гріб або докладніше сказати сама історична подія Христового воскресення, є найсильнішим доказом Божества Ісуса Христа, а заразом божескости його науки і божої установи нашої святої католицької церкви. Це найбільше чудо є основою нашої віри і Бог так зарядив, що якраз це чудо основується на непохитних доказах. Христове воскресення було предображене в Старім Завіті, предсказане св. пророками (Пс. XV), а й сам Спаситель кілька разів ясно висказався, що третього дня воскресне. Першими свідками славного Христового Воскресення були римські жовніри, ті що держали сторожу при запечатанім гробі, відтак апостоли й ученики так, що в пятьдесять днів пізнійше міг св. Петро явно перед тисячною товпою і то в самім Єрусалимі сказати: „Сього Ісуса воскресив Бог, чого ми всі є свідками" (Діян. V, 32). І тільки те глибоке пересвідчення про воскресення Спасителя могло дати їм силу й мужество з таким одушевленням проповідати Христову науку й за него великодушно віддати своє життя. Особливо пізніше навернений св. апостол Павло часто підносить цю величаву побіду Христа над смертю, покликується на ще живучих свідків і на тім будує цілу свою проповідь евангелія. Ось як він пише в посланню до Коринтян: „А коли Христос не воскрес, то пусте моє проповіданнє і пуста ваша віра" (І Кор. XV, 14). І задля воскресення Христового апостоли змінили святкування суботи на неділю, а Великдень, це не тільки найбільше, але й найдавнійше християнське свято.

Ізза того на пустім Христовім гробі треба нам скріпитися і відновитися у вірі! Бо це є побіда, що побідила світ, наша віра.

Та правда, що Христос воскрес є заразом найсильнішою спонукою нашої надії. Иншими словами: Воскресення Христове є запорукою, що колись і ми осіяні славою воскреснемо безсмертні, та, що тоді, коли побіджений буде послідний наш ворог, смерть, відкуплення стане звершене і, що, по упливі часів, Христос царствуватиме у своїму царстві, котрому не буде кінця. Так, воскресший Спаситель є нашою найкращою надією.

Годиться запримітити, що великий Павло, апостол народів часто лучить обі події, воскресення Христове й наше воскресення. „Тепер Христос воскрес із мертвих, первістоком між померших. Бо через чоловіка смерть і через чоловіка воскресення мертвих. Бо як в Адамі всі умирають, так і в Христі всі оживуть". (І Кор. XV, 20—22). Тут не потрібно згадувати, як велике значіння для морального життя людини має віра в загальне воскресення мертвих, як велику вона дає потіху у недолі, терпіннях та злиднях дочасного життя, а особливо в годині смерти. Так при гробі Христа воскресшого скріпім також нашу надію.

... Передумовою одначе того славного воскресення є духове воскресення з гробу гріха до нового життя в Ісусі Христі. „Бо ми погребилися з Ним через хрещення у смерть, щоби

Ісусе, лишися з нами!

„Лишися з нами!...", так в Емаусі
Тебе просили учні в гостину,
Як Ти їх словом скріпив на дусі,
Подав розраду в смутків годину.

„Лишися з нами!...", й ми так благаєм
Сердечним тоном, з дому неволі,
В гору втомлені руки здіймаєм:
„Кинь промінь щастя, радости долі!..."

„Лишися з нами!..." В серця зболілі
Влий Свого духа сильної віри,
Щоб всі ми стали ревні і смілі,
Щоб в нас не було зради, зневіри!

„Лишися з нами!..." В час сей трівожний
Кріпи до бою з демонським сходом,
Щоб дух прокляття, злий і бездомний,
Не мав прийому в нас між народом!

„Лишися з нами!... Спасе і Боже,
Щоб дух невірства в нас не ширився;
Без Тебе — хтож нам, Христе, поможе,
Щоб нарід в вірі ріс і кріпився?

Ісусе Христе! Глянь на Вкраїну,
Ми всі благаєм серцем, устами:
Кинь промінь щастя в нашу „руїну" —
І Сам на віки — лишися з нами!

Гриць'ко Трух.

як устав Христос із мертвих славою Вітця, так і ми ходили в обновленню життя" (Рим VI, 4). Та думка незвичайно сильно заступлена була в першій добі Церкви. Ото за час великої чотиродесятниці обучувано оглашених і приготовлювано до приняття хрещення, у велику пятницю перед полуднем складали вони ісповідання віри, в велику суботу в ночі одержували хрещення, а відтак в білих одежах перший раз входили до церкви на літургію вірних і приступали до першого св. Причастія. Звідси ще й нині накладає Церква своїм вірним обовязок у великодному часі приступити до св. сповіди і Причастія.

Деякі невіруючі люде й нині не хочуть слухати голосу Церкви і величаються тим, що вони не знають, що то значить гріх. По правді вони в гріхах жиють і хотяй мають назву живих, вже давно померли. У нутрі душі і вони чують потребу відкуплення та тужать за спокоєм. Одначе не знайдуть вони ніколи супокою, поки не освободяться від гріха. Вперед одначе треба зломити свою нерозумну гордість та в упокоренню глянути в нутро душі. Треба ясно пізнати свої провини і піддати їх осудови священика, котрий має право і власть дати каючомуся прощення. Без життя ласки в Ісусі Христі нема й другого славного воскреснення. Так між воскресненням а прощанням гріхів є тісна звязь. Тепер розуміємо, чому Христос якраз в дни свого воскресення приніс і передав апостолам власть прощання гріхів.

* * *

А чи й цілі народи, а особливо поневолені народи можуть мати свій день воскресення? Вони неначе замкнені в гробі, привалені каменем і сторожа при нім стоїть, щоби часом не пробудилися й не встали до нового життя на волі.

Дуже часто причиною поневолення, це гріхи народа. Бо жало смерти гріх. — Так, і для них засвитає день воскресення. Але й воно стоїть в тісній звязи з направою зла. І нарід повинен совісно зробити іспит своєї совісти, своєї, а не чужої. У себе шукати причини занепаду й недолі, а не звалювати всю вину на обставини, чи ворогів. І нарід повинен оказати жаль за свої проступки і переблагати Бога і задосить учинити бодай тим, щоби спокійно але мужно йти дорогою хреста й жертви. А тоді нема сумніву, що по днях гіркої недолі, настане день великого воскресення.

В кождім народі знову є всякі сторонництва, котрі намагаються своєю програмою прискорити день воскресення. Тут можливі два напрями. Ті що стоять на християнськім світогляді і ті, що відкидають всяку віру, а навіть ворожо відносяться до Христа, Його науки і Його Церкви. Цей другий напрям не тільки не може довести до воскресення, але противно спричиняє щораз більший занепад і повний розклад. Одинока дорога до повного відродження, а відтак до воскресення тільки тоді можлива, коли нарід будуватиме своє життя на відвічних основах Божого закону, на Христовій науці так, як вона одиноко повна і нефальшована заховалася в св. католицькій Церкві. І в такім розумінню і надії бажаємо стрічати великий день воскресення України.

Від Страсти до Світлости.

(Передвеликодні думки про українську національну справу).

Коли в душі людини глибоко нуртують пристрасти, коли вона попала у конфлікт з Божим Законом, — вона прибігає перед лице Найвисшого Судді, іспитує свою совість, сповідається своїх гріхів, і в відпущенню гріхів знаходить успокоєння, розраду і науку на будуще. Роковий празник Великодній, із своїм незрівнаним глибоким символізмом, дає людині найкращу нагоду для отсеї душевної віднови для черпання з безсмертного жерела животворного життєвого оптимізму. А громадянин? Коли й де знаходить таку моральну віднову збірна людина — громадянство, нація? Колись, у давнину, життя одиничне і життя громадянське, національне, не двоїлися так як сьогодні. Між ними була повна гармонія й органічна звязь; обєднювала їх нероздільно релігія і церква. Старі се часи — середньовічні. Не так ще давно було в моді називати їх зневажливо „темними віками", владою „варварства" і т. п.; а тепер? Сьогодні — з невимовною тугою повертає убогий ум людський, розбитий сумнівами і суперечностями, зломаний безсильностю і невдачами, у ті часи, повні морального спокою, рівноваги й ідеалізму. Та поки він відгадає тайну тогочасної гармонії і знайде шлях повороту до неї, чи не добре булоб, якби й національні громадянства користувалися щорічним Великоднем і — **mutatis mutandis** — переходили аналогічний душевний процес що й одиничні вірні? Іспит свого морального стану, сповідь, поправу... В кождому разі — кращої нагоди і глибшого символу до сього вони не знайдуть.

* * *

Українці від віків чуданьке племя. Стілько в них внутрішніх конфліктів і моральних суперечностей, як мабуть у жадного иншого народу. З якими труднощами, у формі яких крайностей і непослідовностей пробивалася і зростала національна свідомість! І нинішня свідомість, по своїй суті, більше негативна як позитивна; ясна тілько в тому, в чому вона відмежується від инших, до чого не почувається, що їй противне, натомість досі ще розпливчаста що до власної індивідуальности, власного національного характеру й типу. Досі, український національний тип усталився, а принаймні зближається до усталення, тілько щодо письменської мови, — значить, у напрямі більше формальнім. Яким змістом має бути виповнена ся форма, що уявляє з себе Українець під оглядом політичним, культурним, релігійним, господарським, суспільним, — про се панують у нас найбільш хаотичні зображення. Чи не добре було-б мати все те на увазі і змагати до постепенної розвязки сих проблемів? Бо без розвязки їх ми тілько з певною **licentia poëtica** можемо називатися нацією.

Очевидно не вільно думати, що сі національні проблеми прості і легкі, що доволі доброго хотіння, щоб їх розвязати. Ні, національні індивідуальности є витвором дуже довгого і складного процесу, що не все розвивається у сфері залежній від нашої волі. Тому-то самі гасла, орієнтації і легкодушні наслідування чужих зразків й ідей справи не посувають уперед, часто навіть спиняють стихійний творчий процес. Бо й які суперечні сі кличі й орентації, які безплодні бувають ті наслідування!

* * *

У нас дуже богато людей, яких ідеал нації не виходить поза мрію українізації урядової мови й вивісок. Психольоґічно се зрозуміло по тих перепонах, які зустрічало писане українське слово (указ 1876!) і по тих зусилях, якими виборювані були права національної мови в уряді і школі. Все те поясняє подекуди захват „радянською українізацією", викликаний серед української інтеліґенції в Галичині, що в сій язиковій фасаді видить майже завершену національну будівлю, а не добачує, що за нею в дійсности скривається розстрій усіх тих сил і чинників, які витворюють націю. Отже пора-б вийти з першого захоплення і зрозуміти, що як обмеження в публичному життю національної мови ще ніде й ніколи не усмертило нації й її індивідуальности, так само жадний раб ніде і ніколи ще не став вільним через те лише, що йому видавано прикази в його рідній мові. Одним словом, щоб бути правдивою нацією з усіми її цінностями, на се треба дуже богато більше ніж самого тілько платничого наказу або вивіски в національній мові. Стократ важніше, що подається народови, ніж у якій мові воно подається. І хиба не може бути сумніву, що тим духовим кормом, яким виключно годується в рідній мові вся Наддніпрянщина, нація не виховається, лише навпаки, вона стратить досьогочасні набутки своєї окремішности. Се й дійсна ціль „українізації". Отже поки сучасні обставини панують там, поти історичний процес творення української нації лежати мусить поза межами Радянської України.

* * *

Попри язикову ілюзію, ми хорі й на ілюзію державности. Ми вмовляємо в себе, що большевизм розвязав національне питання не тільки культурно (неначеб насаджування комуністичного світогляду в рідній мові було культурою!), а й політично — творячи „національні держави". В сих двох словах три помилки. По перше, комуністична ідея (безупинна клясова боротьба) є сама собою запереченням неґації держави; по друге, отворені нею місцеві самоврядування не випливають із потреб місцевої людности, а продиктовані вимогами політики комуністичного центру; по третє, сі „держави" не національні, а кість від кости і кров від крови московського комунізму; се тілько етнографічні, чи краще язикові відміни того самого міжнародного принципу і тої самої московської державности, (бліда хоч доволі консеквентна копія б. австрійської практики). Се антитеза права національного самовизначення. З окрема, великим самодурством є надія декого з Українців по сім боці совітського кордону, що пересунення сього останнього на захід відділить нас від Поляків. Поперед усього таке пересунення напевно не спинилобся на Сяні, тілько обхопило-б що найменше всю Польщу; а далі, як досвід Радянської України вчить, треба дуже сумніватися, чи прим. Галичина, а принаймні більша її частина, булаб вилучена з польської С. С. Р. Не треба забувати, що в укладанню нових відносин галицька інтеліґенція не мала-б жадного голосу, як його не мала наддніпрянська в тамошніх справах. Хто знає, на якій еміґрації вона й опинилась-би!

* * *

Пізнавши сі ілюзії, пізнаємо, що нація ними жити не може. Процес творення української нації не є і не може бути вимковий, тілько мусить спиратися на історичнім досвіді і національній традиції. Племя без свобідної політичної активности, без самостійного господарського розвитку, без всесторонної духової культури, без релігії, етики і родини, без містики рідного краю й органічного звязку з усею минувшиною — не було, не є і не буде в силі перемінитися в самостійну націю. Нація й держава — поняття консервативні, середньовічні, а не революційні, новочасні; тому й методи реалізування їх мусять опиратися на принципах консервативних, а не революційних.

На жаль, з якогось часу у нас розпаношилися деструктивні, революційні манєри, які велику шкоду приносять національній справі.

Три язви побивають головно наш національний організм: радикалізм (соціяльний і культурний) анархізм (підкопування законного авторитету) і демаґоґія. І поки ми не перестанемо дивитися на них як на цінности та не навчимося видіти в них національні гріхи, поти не перестанемо судорожно битися від одної крайности до другої, від самодурства до зневіри, і не вийдемо зі стану безсильного примітивного племени, — поти не діждемося світлости національного Воскресення. На щастя одначе, свідомість того національного лиха пробудилася в нашім громадянстві й обхоплює щораз ширші кола чільного громадянства. Починається боротьба з сими пороками, вчасти одідиченими по батьках, вчасти набутих нами самими в останніх переворотових роках. Наше громадянство щораз частіше має нагоду почути слова правди, а зерна засіяного зла щораз слабші дають жнива. Признаки повільного оздоровління множаться. Боже Провидіння не покидає нас.

Тільки більше самопізнання, більше характерности й відваги, більше невсипущої творчої праці на всіх ділянках національного життя, а кождий новий празник світлого Воскресення Господнього приближить нас до світлости воскресення національного. *Літописець.*

Д-Р МИКОЛА ЧУБАТИЙ.

На передодні нового релігійного життя на Україні.

Глядячи на церковні справи на Україні під нинішну хвилю зі становища історичної перспективи запримічуємо, що релігійне життя на наших землях переживає крізу, яка закінчить мабуть добу упадку релігійности, а по всякій правдоподібности зачне нову добу релігійного активізму, обновлення релігійного духа. Такий здогад насуває нам консеквенція, яка рядить сьою ділянкою духового життя народів. По часах упокорення і збещещення релігійної справи приходить звичайно реакція злучена з оживленням релігійного духа. Українська католицька церква в Галичині сю пробу вже перебула у перших роках світової війни, а й тепер доволі успішно відпаровує всі затії сектанства та державного папізму. Зате православна церква на Україні представляє образ цілковитої руїни, яку можнаби порівнати лиш з добою її упадку на передодні заключення берестейської унії (1596), себто з її положенням у II. половині XVI. століття. Українська церква попалася тоді у кріпкі кліщі безцеремонного цезаропапізму, себто повної зависимости від світської влади. Під позором королівського права патронату польський король переймає фактичну управу православної церкви; єдино по своїй волі роздає епископії та архимандрії, звичайно своїм дворакам на поруганння церковної справи тай справ віри. Служба на дворі короля для людини православної релігії кінчилася дуже часто доживотною рентою на столиці православного владики або настоятеля монастиря. Такий королівський ставленник-владика не все навіть почувався до обовязку приняти духовні свячення; заїздив лиш у свою духовну столицю і жив нормальним життям тогочасного шляхтича серед взаїмних наїздів, авантур та польовань. Джерела з II. пол. XVI. століття ілюструють сей стан православної церкви обильним матеріялом, а розпучливий голос скарги галицької шляхти до митрополита на крайне упокорення православної віри був немов протестом проти такого стану, щоби у монастирських келіях місто духовної братії, жили пси до польовання — як передає нам сучасна записка.

З другого боку православну церкву точив червак єреси. Лютеранізм, кальвінізм а навіть антихристіянський социніянізм та секта жидовствующих (суботники) ширилися в застрашаючий спосіб. Нігде мабуть в Европі відновлений в добі відродження аріянізм (социніянізм), що перечив основу христіянської віри — Пресв. Тройцю, не назбирав тільки визнавців, що на Україні. Релігійне почування шукало свого зреалізования у якійсь конкретній вірі й блукало по манівцях. Ратунок для православної церкви був конечний, його вона шукає безуспішно у релігійно мертвім Царгороді, а вкінци знаходить в унії з Римом.

А нині; хиба нині православна церква у кращому положенню? Характеризує його повне розбиття; з одного боку стисло релігійну сферу пронизує духово руйнуюче вмішуванняся світської влади, з другого боку точить її червак єреси а навіть протирелігійного матеріялізму. Розбираючи все, що довкола себе бачимо, спостережемо, що православна церковна організація нині так як не істнує; вона розбита на атоми. По сей бік рижського кордону автокефальна церква в Польщі зовсім позбавлена власної волі, стала послушним оруддям світських впливів. По тамтім боці, на великій Україні панує взірцевий хаос. Істнує там аж кілька ріжних церков, але ані в одній з них понукою до її повстання не було бажання служити Божій справі, ані навіть ріжниці у поглядах віри, лиш політичні орієнтації, отже світські інтереси — чужі справам віри. Чотири найважніщі церкви репрезентують чотири політичні погляди на справи майбутнього України більше або менше зручно прикриті покровцем церковщини для скаптования мас, що хочуть правдивої віри та її шукають. Тихонівська церква служить ідеї єдиної, неділимої, реакційної Росії, отже політичній реакції, жива церква се нічо інше як лиш копія автокефалії по сей бік кордону. Інший там пан, тому й інша служба; матеріялізм розпаношився там на добре. Українську автокефальну церкву теж не покликала до життя чисто релігійна потреба, лиш національні потреби, які зробили з неї не менше безцеремонне оруддя у руках соціялістичної влади республики. А що український рух на Україні в часах УНР. характеризував анархізм отаманщини, то він передістався і в українську автокефальну церкву. Її основники перейшли до денного порядку над традицією і канонами цілої Церкви, навіть над принятим у католицькім та православнім світі рукополаганням владик, а клир наповнили люде сумнівної релігійної вартости; сі хиби мстяться тепер коли ся церква знайшлася в опозиційному положенню до сильних світа, хоч треба признати, що брак світської опіки може мати для неї самої лиш додатні успіхи. Відбиткою немов большевизуючої части українського громадянства, однак національно свідомого (політично се зв. укапісти) є четверта церква „Братське обєднання парохій укр. автокефальної церкви". Систем радянщини перенесений тут на церковне поле.

Одинокою церковною організацією на українських землях, що служить інтересам віри і мимо усіх політичних катаклізмів не дала себе відвести від головного свого завдання — се українсько-католицька Церква в Галичині. Чисельно невелика, бо гур-

Великодні дзвони.

(Нарис),

Весна вповні — травень... Ліс приодягнувся вже в буйну зелень, поля зарунилися збіжами, левади квітами закосичидися ріжнобарвими...

Червона калина облилася білим квітом як молоком.

У кущах калини то соловейко щебече, то зазуля кує...

Весна в повні, буйна весела...

Все наче ожило, господині вештаються біля хат, білять, порядки роблять, метушаться, бо це вже страстний тиждень...

Тільки в старого Романа нема кому ні хати побілити, ні порядків зробити...

Усі хати в селі будуть радісно біліти на Великдень, тільки його хата буде стояти небілена, обдряпана, з обдертою стріхою, як уже від кількох літ стоїть, від коли нема його внучки Ксені, останньої потіхи його...

Так, останньої, — двох синів мав він... Семена й Олексу... добрі були діти — поженив їх, поділив між них поле, хотів для Олекси будувати окрему хату, та оба брати так любилися, що не хотіли розставатися...

— Будемо, тату, разом жити, разом працювати, як і доси — пощо нам ділитися — сказали оба.

— Не знаю, діти, чи так буде добре — ви оба погодитеся, знаю, але ваші жінки, хто знає, чи уступатимуть одна одній...

Та добрі були невістки старого Романа, згідливі й трудящі, як і сини...

І добре велося їм разом. Разом трудилися, разом збірали жниво, разом і споживали, що Бог дав...

Жили в згоді, в любови...

Тільки в старшого Семена дітей не було... Та він цим не журився:

— Нема в мене діток, то є в Олекси...

А було в Олекси двох синів і дві донечки...

Гарні оба хлопці вдалися. І Петрик і Гринь, як соколи. Та й Параня й Ксеня гарні й добрі дівчатка...

А Ксеня то пестійка дідуся Романа...

Він з малечку на руках виносив її...

Ні мамі, ні бабусі, жінці своїй, коли був у хаті — сливе ніколи не дав на руки взяти її.

Тай добра й цікава така й понятлива вдалася мала Ксеня...

Гарно й щасливо жили всі — а його, Романа, батька й дідуся всі поважали та слухалися його в усьому...

Щасливий був тоді дідусь Роман...

Він намовив Олексу, щоб дав і синів і дочки до міста, до шкіл:

— Не на те, казав треба дати їх до шкіл, щоб потім „панами" стали, а щоб, як покінчать школи вернули на господарство й господарили розумно тай дбали про піднесення просвіти й господарства в селі.

І послав Олекса і синів і дочок до шкіл до міста. Вчилися гарно всі. Та була одна несподіванка — Гринь не хотів оставати на господарстві — хотів стати священиком.

Старий Роман на здивування всіх похвалив його:

— Хай іде! — сказав. — Священик може багато, дуже багато доброго зробити в селі. Це не на „пана" до міста йде він, іде на службу св. Церкві й народові рідному.

І пішов Гринь на богословію. Саме як скінчив її вибухла світова війна. Пішли оба Романові сини, пішов і внук Петро крісом воювати. Остав дідусь сам у хаті з двома невістками й із унучками двома: Паранею та Ксенею. Парані вже було 17 літ, а Ксені всего девять. Жінка його Хима давно вже відумерла старого. Незабаром прийшла вістка, що син Олекса погиб в Альпах. Кажуть люде: лихо й горе не ходять одинцем. Була страшна стрілянина, а потім дикі Черкеси напали на їх хату. Параня страшно перелякалася й від переляку занедужала, а там і переставилася на той світ, за батьком пішла. Ці два нещастя так вдарили на бідну Настю, вдовицю по Олексі — що вона чахла, чахла, а там і пішла за чоловіком та дочкою. І вже тільки троє їх остало на господарстві: дід Роман, невістка Семенова жінка й мала Ксенечка. Весною 1916 року вернув другий син Семен у хату хирляком. Вернув, щоби покластися в постіль і вже не встати з ньої...

Потім прийшов 1918 рік. Австрії не стало. Довго не знав старий Роман, що сталося з його внуком священиком. Аж і прийшов лист від нього, що він полевим куратом у рідній армії. Тоді то старий Роман, хоч тілько нещасть упало було на нього, ожив був — метушився, старався по своїм силам помагати рідній справі.

Сумна вістка, що наші пішли за Збруч пригнобила його. А тут іще від унука нема ні вісточки. Удовицю Семениху засватав багач удовець із сусідного села й вона згодилася тай віддалася за нього.

І остав старий дід Роман із внучкою своєю Ксенею на всему господарстві. Вона, Ксеня тепер його одинока розрада, одинока потіха...

Був донос і старого Романа взяля в слідчу вязницю, а там і в табор... Ксеня остала сама в хаті...

По двох місяцях дід Роман вернув. Хата стояла пусткою..,

Питав у сусідів:

— Де Ксеня?

Не знали! Казали, що довго тинялася по селі сумна, задумана, а там і зникла десь. Аж стара Грибиха сказала йому, що Ксеня певно пішла за ним питати до таборів, бо зрадилася перед нею, що хоче йти туди. Поїхав Роман до міста, до адвоката порадитися, як відшукати Ксеню. Адвокат написав письмо, та доси нема ні Ксені ні вістки про неї.

І дідусь сам саміський у пустій хаті, сам саміський буде Великдень святкувати.

На дворі весна в повні — травень. Ліс приодягнувся вже в буйну зелень, поля зарунилися збіжами, левади квітами закосичилися ріжнобарвими...

тує около себе лиш дещо більше як 1/10 часть української нації, однак духово се властиво одинока церква на Україні в релігійному розумінню. Невеличке се евангельське зерно гірчичне; однак має потенціяльну силу до сього, щоби розростися у велике дерево, у якого тіни ціла українська нашія моглаби знайти спокій для спрагнених душ. І тим положення церковної справи на Україні куди краще чим на передодні берестейського акту. Український католицизм, натуралізований на рідній землі, вироблений у індивідуальний тип, мігби подати ратунок на безвиглядне прямо положення релігійного життя на прочих українських землях.

Проаналізувавши положення релігійної справи на Україні, входимо в само ядро релігійно-церковного питання на Україні під сучасну хвилю. Церква та релігія взагалі не були ціллю для духового життя Українця, а лиш середником у соціяльній чи національній — словом політичній боротьбі. А таке ставлення релігійної справи з місця її компромітувало. Світські сили, що омотують церковну справу, як павутиння, задавили її духа. Церква стала лиш інституцією з обрядами і церемоніями, з образами о ріжних красках, однак не давала душевного корму для людини, віри не зробила вона незрушимими засадами, після яких і для яких живеся і умираєся. А результатом був занепад її поваги і кредиту у віруючих мас.

Якщо церковна справа має на Україні піти правильним шляхом, церква мусить стати на власні ноги, стати не засобом для других цілей, але сама ціллю у життю вірних. Віра не може стати мячем у руках тих, що часто сами нічого спільного з вірою не мають. Перед українською церквою під сей момент спеціяльно важкі завдання. Каламутна повінь революції нанесла грубу верству матеріялістичного намулу, який похоронив під собою християнську мораль, а з нею всяку мораль взагалі. Ширення неморальности стало прямо державною релігією. Проте обновити знов душу одиниці, уморальнити її та заспокоїти релігійний інстинкт стуженої за правдивою релігією суспільности — се перше завдання обновленої української Церкви. І хоч спустошення велике — то праця вдячна, бо душа naturaliter christiana прагне чогось іншого понад матеріялістичний світогляд. Поява „чуд" по ріжних околицях України, та масові прощі народу як найкраще свідчать про душевні потреби українських мас.

А друге завдання насуває само життя. Українська Церква, яка виключно служилаби справді Христовим ідеалам на цілім просторі України нині не має державної опіки; вона стоїть до світської влади в опозиції. Ся обставина є найкращою спосібністю для українського релігійного життя позбутися всякого світського папізму. Віра се річ Божа, а не людська й не її річю є клонитися перед золотим тельцем. Не хочемо тим самим сказати, що українська Церква має стати інституцією без національного обличчя — інтернаціональною. До многих інтернаціоналів на Україні не хочемо додавати ще одного. Вона повинна і мусить мати зрозуміння й для соціяльного боку життя нації та співділати над розвязанням сеї справи в дусі безкомпромісової справедливости так характеристичної для духа Евангелія. Вона мусить теж бути українською, себто мати зрозуміння для національних змагань нації, та в імя Євангельської правди боротися за них своїм оружжям — молитвою без всякого опортунізму, якого не знав Христос ані апостоли. Католицькі народи західної Европи, яким судилося підняти боротьбу за своє істнування, дають нам знамениті докази як християнська церква не сходячи до ролі світського фактора може вельми успішно боротися за права нації. В часі окупації Бельгії Німцями знаний у католицькім світі, недавно померший кардинал Мерсіє не кличе духовних боротися мечем проти наїзника: меч лищає він рідній армії, а духовних та вірних, що остали в краю, взиває до молитви за національну армію й тим так підтримує духа народу як ніяким другим способом. Ірляндські духовні в часі боротьби проти Англії не виконують атентатів, але взиваючи маси вірних, зібрані під брамами тюрем, де вязнено національних борців, до молитви за них, розпалювали маси до екстатичного запалу у боротьбі за волю. Тим чином не перестаючи бути інституцією, лиш духовною — Божою, не переставала бельгійська чи ірляндська церква бути справді національною. Христовій Церкві опортунізм себ то нахилюванняся до обставин є чужий, як вічними є ідеї виложені у Євангеліях. Тут спадає на українську Церкву обовязок витворити сильні християнські характери, яких нині так брак серед громадянства здеморалізованого революцією.

Насуваєся кінцеве питання чи в силі піднятися тих завдань розбита на атоми українська православна Церква. І за українською церквою є світлі традиції людей християнських твердих засад, як печерського Теодозія, що не позволяв і київському князеви Святославові поповняти політичного беззаконня, коли видів слушність по боці Ізяслава. Та сі традиції перервались, московський царепапізм здеправував православну церкву зовсім, не диво проте, що коли не стало чужої підпори, українська православна Церква впала безсильна як хміль без тики на землю, або почала шукати знов штучного не все її гідности вартного підпертя, чого доказом хочби жива та другі церкви. Помічну руку станути на власні ноги та ступати о своїх силах може їй дати тільки її рідна близька посестра з під Карпат українсько-католицька Церква дорогою тісної злуки.

Чи по хвилях упадку та упокорення української православної церкви найблищі десятки літ не принесуть нам релігійного відродження на Україні дорогою нового, загальнішого чим під кінець XVI. ст. обєднання християнської України через свою

Червона калина облилася білим квітом як молоком. А в кущах калини то соловейко щебече, то зазуля кує...

Весна в повні, буйна, весела.

Тільки в старечій груди діда Романа так сумно, пусто так...

А в селі радість — радість подвійна — завтра Великдень — і завтра вперше по тільки літах розлуки й мовчанки почують старі дзвони... В 1915 р. зняли їх були й вивезли Москалі й аж тепер як більшовики звернули всі забрані дзвони, вернули й їх дзвони в село. Саме в страстний четвер привезли їх і до вечера висіли вже вони на дзвінниці. І завтра на Великдень заграють дзвони вперше по так довгій мовчанці.

На вістку про це й у старого Романа забилося серце живіше, відрадніше якось стало на душі... Він знає ці дзвони. Два з них старі, старі ще мабуть татарські часи затямили, інші пізніщі, та теж старі. Один із них найновіший фундував його батько в 1848 р. на памятку знесення панщини... Дід Роман не тямить цего, тільки знає, з неньчиного оповідання, бо як батько фундував дзвона йому було всего третій рік. Та знає він їх, ці дзвони, всі! Нераз було малим хлопям на Великдень біг, щоби першим задзвонити, щоб гречка зародила. Нераз потім слухав, як паламар старий Гнат дзвонив — ніхто в селі не вмів так дзвонити, як паламар Гнат.

Увесь час, як завішували дзвони на дзвінниці, він був там і приглядався роботі. І наче лекше йому стало. Дзвони, старі, рідні дзвони наче збудили в його серцю якусь надію. Яку, він сам не знав — на що йому самітному, безпомічному ще надіятися? Хіба на тому світі жде його краще життя? Так, у це він вірить!...

Старий не міг усидіти в хаті, не міг ока прижмурити й тільки на світ поблагословилося, він пішов до церкви. Перший прийшов під церкву... Та вскорі й другі люде стали сходитися з пасками, крашанками й мясивом у білих скатертях. Тільки він один прийшов без нічого.

Почалася відправа. Старий Роман набожно слухав її та заразом нетерпляче ждав, щоб понеслося перше „Христос воскресе", щоб заграли дзвони...

І залунала воскресна пісня „Христос воскресе із мертвих" а там і дзвони задзвонили!

Боже! Що це? Зівсімісінько так, як дзвонив покійний Гнат! Чиж він встав із могили, щоб задзвонити?

І старий Роман не видержав, став пошепки питати в в людей:

— Хто дзвонить, хто дзвонить?

— Гнатів Луць, син покійного паламаря! — відповідали йому.

— Гнатів Луць... — повторив Роман. — Тому так гарно дзвонить, по батькові перейняв талант.

І старий Роман забув увесь світ, не бачить нічого кругом себе — тільки слухає дзвонів.

А Луць дзвонить і дзвонить... Пливуть гармонійні струї звуку дзвонів повітрям і так мило, так ніжно лоскочуть старече серце — неначе молодість вертає, усміхається до нього.

Святять паски! Та старий Роман нічого не бачить, слухає дзвонів.

Аж тут хтось сіпнув його за рукав:

— Діду Романе, до вас гості!

Старий стрясся:

— Що, гості до мене? — спитав зчудовано.

— Дідусю, дідусику! — почув біля себе два голоси, один мужеський, а другий дівочий.

Дід Роман розплющив очі:

— Хто це? Гринь, Ксеня? Чи з гробу встали?...

— Так як із гробу — відповів о. Григорий. — Я, дідусю, втік із під большевиків. У Львові на вулиці пізнала мене Ксеня й ось ми обоє при тобі.

Старий Роман із радощів аж трясся цілий.

— Діти, діти! Ведіть мене в хату! — говорив дріжучим голосом — бо серце мені вискочить із великої радости.

Пішли!

Сумно було в хаті й пусто.

— Поїдемо, діти, до вашої стрийни, приходила тут, просила на свята, та я не хотів їхати, тільки треба коней пошукати, бо в мене їх нема — та гроші є, я зложив трохи!

— Не треба шукати, коней — почули голос — ми таки приїхали по вас, дідусю — ми хотіли вас силою забрати, хоч ви не хотіліб!

Це говорив чоловік Романової невістки й стрийни обоїх унуків його.

— Тепер поїду, поїду! — говорив старий. — Така радість у мене, така радість!

Поїхали...

По дорозі оповідав о. Григорій про свої пригоди в радянщині! Як більшовики захопили Україну, він лежав недужий на тиф. Потім як прийшов трохи до здоровля, утік із шпиталю й зголосився до роботи в столяря. Як придалося йому, що вчився в школах столярки. Заробив трохи грошей і ждав тільки нагоди, щоби дістатися на цей бік. І вдалося.

А Ксеня оповідала дідусеві, як пішла шукати дідуся, по довгій блуканині дісталася аж там, та вже дідуся там не було. Вона не мала вже грошей і згодилася там була на службу. Коли прискладала трохи грошей, уже залізницею вернула. У Львові треба було довше ждати на поїзд і вона вийшла на місто й там зустріла брата.

— — — — — — — — — — — —

Радісний Великдень мав дідусь Роман — веселий був, мов відмолоднів...

— А знаєте діти, я прочував, що мене жде щось гарного, що великодні дзвони, наші старі дзвони мені щось доброго звістять!

А. Логоцький.

галицьку посестру з вселенською католицькою Церквою — тяжко не сподіватися. По нашій думці се єдиний, успішний вихід з нинішнього релігійного хаосу по обох боках рижського кордону.

Бельгійський монах про Унію.

З кінцем марта с. р. виголосив у Львові на приватних сходинах бельгійський монах Венедиктин о. Андій Soelen, що прийняв „східно-славянський" обряд і від року перебуває у Львові, відчит на тему: „Унія церков". Сей відчит зреферували опісля деякі польські часописи, а з них користаємо і ми.

Прелєґент займався головно питанням: якої слід придержуватися методи при навертанню православних. З гори застерігся проти розгляду питання, чи треба се робити через індивідуальне чи масове навертання, бо думає, що така дискусія не веде зовсім до цілі і є радше непотрібним псованием папіру на томові книжки й статті. А всі проби біритуалізму, примінювані на православних окраїнах, уважає вправді пожиточними, але тільки переходовими, отже неспроможними мати сильнійшого впливу на широкі маси і на дальшу мету. Акція позискання для католицизму Сходу повинна бути закроєна на ширшу скалю і глибше подумана так, щоби доходила до духових основ даної суспільности. Справу зближення православних церков до римської церкви розважав прелєґент з двоякого становища, богословського та літурґічного.

Що до першого зазначив, що не треба утотожнювати віри як системи релігійних правд із богословєм, котре є тільки зовнішним одягом, мовою, що висловлює ті правди. А що кожда доба має свій власний спосіб висказувати свої ідеї, богословє може переходити ріжні еволюції, хоч правди віри остають завсігди незмінні. Захід витворив протягом століть зовсім окрему цивілізацію, чужу византійському духови. Ріжниці західної й східної умовости знайшли свій вислів в методах, приміновання в богословю Заходу й Сходу. Богато ріжниць навіть догматичних далосьби усунути, колиби було бажанє взаїмного зближення й зрозуміннє богословських метод уживаних при поясненованню догми, як пр. у голосній колись справі „І Сина". Отже праця для Унії повинна піти в напрямі зближення до умовости Сходу, а за основу служити будуть твори Вітців східної Церкви, що влекпать зрозуміннє византійської душі. Неодна ріжниця буде вирішена, коли близше пізнаємося й зачеркнемо докладно границю між суттю річи і її висловом с. є. між догмою й богословєм.

Другим помостом до зближення се літурґія. Покиньмо раз на завсігди замір златинщення церкви, бо ся метода поглиблює ще більше неохоту Сходу до Риму. Схід має свою стару й величаву літурґію, котра ліпше відповідає потребам його душі. Пани допускалися нераз великої похибки тим, що не додержали обітниць даних східній Церкві що до збереження її звичаїв і літурґії. Звичайно кожда Унія кінчиться тим, що Рим починав латинщити і тим ничив розпочате діло. Під тим отже оглядом папські обітниці повинні бути безумовно додержані. В одній тільки точці не годиться прелєґент зі східними звичаями, а саме з супружєм священників, котре — на його думку — вяже свободу ділання церкви.

Питанне Унії не може бути полагоджене на коліні, бо ніякі акти унії не будуть тривкі, коли не прийде до зближення і взаїмного глибшого пізнання. Акцію в сім напрямі вже почато. В Бельгії утворено два окремі монастирі Венедиктинів східного обряду, а тепер основують іще два жіночі монастирі Венедиктинок. Їх завданне лежить в приготованню зближення східної й західної Церкви на полі богословськім і літурґічнім, а як прийде відповідна хвиля, виступлять вони до праці на терені бувшої Росії. Праця ся вправді довга й тяжка, але її овочі будуть певніші і тривкійші. Є також замір примінити подібну методу до англійської Церкви; в сій цілі мають повстати венедиктинські монастирі зближені звичаями й літурґією до англіканізму.

Такий був хід думок реферату о. Stoclen'a. До отсього змісту додає „Gazeta Koscielna", ч. 14. з 4. квітня 1926 р., згляднo X. Stepa, буквально таку увагу: „Ми Поляки не повинні полишатися позаду за иншими, щоби не стрінув нас суд історії, що помимо сусідства з найблизшим сходом ми не зрозуміли тої великої ідеї (Унії) Шум ідеї рівнож про salus rei publicae (добро вітчини), бо ми маємо на своїх окраїнах богато православних, а релігійна єдність стане ться найкращою запорукою єдности державної і національної. Не вистарчить критикувати, але треба шукати метод реальної праці на сім занедбанім у нас полі".

Ясне як сонце! Унія має послужити Полякам запорукою єдности не тільки державної, але й національної! Значить — святе діло зєдиненна має стати орудником денаціоналізації або в сім випадку польонізації.

Дуже цінне признанне! Від тепер не можемо вже стрінутися зі запереченнем, що дехто надуживає релігії до політики.

Що таке „секти"?

Богато у нас сьогодня говориться й пишеться про секти. І в нашім часописі помістили ми вже неодну статтю, де була мова про ті секти.

Щож то властиво є *секта?*

Слово: „секта" є латинське. Під ним розуміємо якусь партію, школу, передовсім релігійну партію, релігійну школу. В християнській давнині називали сектою релігійну партію, що відлучилася від спільної християнської громади, від Церкви; се була отже єретична партія.

В пізнійших часах, починаючи від XVI. в., за так званої „реформації", дістає слово „секта" вузше значінне. Більші релігійні протестантські товариства, признані й піддержувані державою, називаються від тепер „краєвими церквами", а инші релігійні партії „сектами".

Сектою отже є релігійне товариство, котре нічого не хоче знати про краєву (народну) церкву, але творить собі свою власну релігійну систему.

Секта можлива є тільки між протестантами, котрі не признають у релігійних ділах ніякого непомильного авторітету. Хоч усі секти є в сути річи протестантськими, та вони в деяких точках є близші католицькій Церкві, як протестантизмови, пр. що до науки про оправданне.

Після науки реформаторів оправданне се річ зовнішня. Завдяки заслугам Ісуса Христа прикриває Бог гріхи людей, не зважає на них, але з них не очищує, їх не нищить; праведність Христа людям тільки вміняється, зачисляється. Реформатори не признають отже внутрішнього освячення душі освячуючою ласкою, як се навчає католицька Церква.

У сій саме точці сектанти часто відбігають від реформаторів і приймають ураз із католицькою Церквою внутрішне очищенне чоловіка. Через се кладуть вони велику вагу на життє у святости. І тут лежить причина, що сектанти ведуть краще релігійно-моральне життє, як властиві реформатори.

Та з сього годі заключати про правдивість науки тих сектантів. Чому? А вжеж хочби тому, що сектанти жиють переважно майже всі краще, чим реформатори, а їх, тих сектантів, науки ріжняться між собою нераз дуже значно, суперечать собі, одні сектанти називають других „ложновірцями" і нераз завзято себе поборюють. Годі тут отже говорити про правдивість їх науки.

Загалом при осуді инших релігій слід памятати на отсе: Треба завсігди робити докладно ріжницю між предметом і підметом. Значить, предмет, релігійне товариство, його наука і т. д. може бути фальшива, а підмет, поодинокі особи, тому що блудять непровинено, можуть діставати від Бога ласку, як внутрішне просвіченнє, жаль, любов до Спасителя. Помимо того їх наука може бути фальшива, Богом відкинена. Хто сих двох річей яскраво не відріжнює, може легко попасти в тяжкий блуд. Він або буде вважати релігійні прояви поодиноких людей обманом, і через те робитиме многим кривду, або противно, признаючи їх правдивими, заключатиме фальшиво про правдивість самої дотичної науки або секти.

Отсе останнє заключенне люблять передовсім легко робити люди необразовані, котрі думають, що правдиве релігійне життє може бути тільки в їх церкві, а коли його бачать і деинде, то легко бентежаться й стають жертвою тої секти. Вони переконані, що Бог так тісно думає, як вони самі, що Бог поза своєю Церквою нікому більше не уділяє ласки, а коли побачать, що так не є, тоді сумніваються в Божій установі їх власної Церкви. Одно й друге є фальшиве. Правдивий християнин-католик буде твердо вірити, що Христос основав тільки *одну* Церкву, се є католицьку, але буде також вірити, що Бог невинно блудячим іновірцям може дати свою ласку. А судити про те, чи хтось блудить провинено чи не провинено, се належить до Бога, а не до нас. Длятого християнин-католик буде відноситися до всіх блудячих *осіб* з правдивою любовю, а тільки супроти самого *блуду* мусить бути нетолерантний.

Вкінци знаменем сект є ще та обставина, що вони люблять якесь місце св. Письма односторонно викладати і на сім місци опирати свою науку, про поновне хрещенне дорослих, близький прихід Ісуса Христа, святкованнє суботи замість неділі, відказуванне присяги і т. д.

Число сект є дуже велике, їх числять на сотки. Деякі секти тревали дуже короткий час, инші удержуються від кількох століть. Членами сект стають переважно протестанти і то найпобожнійші з них. З невіруючих протестантів, або з вільнодумців, мало хто переходить до секти. Так само не мають сектанти міру між ученими, образованими кругами. Загалом наука се слаба сторона кождої секти; деякі секти просто отверто погорджують наукою.

Так само дуже мало членів зискують секти з католицьких кругів, а вже зовсім ні з таких католицьких кругів, що ведуть правдиво католицьке життє, бо воно дає їм сто разів більше особистого релігійного вдоволення, як усі секти разом взяті. Коли хто з католиків переходить у секту, то хиба такий, що не є добре поучений про свою віру, або чоловік, що є католиком тільки з метрики.

Головним жерелом, звідки беруть початок усі некатолицько релігійні товариства, отже й секти се: *непризнаванне, відкиненнє живого авторітету, значить Церкви.*

Се слід пояснити докладнійше:

Хто поважно шукає Христа, сей мусить поставити собі питанне: Як дійти мені до правдивого християнства, до Христового духа, до самого Христа?

На се питанне відповідають *реформатори* так: „Одиноким і непомильним жерелом християнської науки є св. Письмо. Тільки через св. Письмо можеш пізнати Христа, а опісля при помочи ласки набути віру в нього і так знайти правдиве християнство. Церква й священики можуть бути при сім помічні, але вони не є конечно потрібні. Між Богом і душею не треба посередництва".

Инакше навчає *католицька* Церква. Вона каже: До правдивої християнської науки, до правдивого християнства не доходиться при помочи книжки, хочби нею було й св. Письмо, а тільки через живий авторитет, се є через Церкву. Питанне: Що се таке християнська наука? Се питанне чисто історичне. Воно не означає ніщо иншого, як: у що завсігди в Церкві вірили і що навчали від часів апостолів? На се може дати відповідь тільки Церква, а не св. Письмо.

А Церква може відповісти, бо вона

не є чисто людською організацією, а є інституцією самого Христа, котрій він поручив подавати людям усіх часів правду й ласку. Церква се містичне тіло Христа. Від Христа, як від голови Церкви, спливає безнастанно Боже життє до поодиноких членів його містичного тіла.

Се діється головно в св. Тайнах, а передовсім в Пресв. Тайні Евхаристії.

Та можливість до того як найтіснішого зєднення з Христом дає нам католицька Церква. Вона не є нїщо иншого, як живучий дальше Христос. Христос є тим, що в Хрещенню уділяє нам освячаючу ласку, в Сповіди відпускає гріхи, в Єлеопомазанню потішає і т. д. Тим способом відновлює Ісус Христос безнастанно через Церкву своє діло спасення. А як дає через Церкву ласку, так само уділяє нам також правду. Длятого Христос установив *учительський уряд* і вивінував його даром непомильности.

Сеї величавої, старохристіянської, на Біблії основаної правди про Церкву не знають ні протестанти, ні сектанти. У них всьо побудоване на чисто приватнім відношенню між Христом і душею. Тут, у протестантів, *приватний дух*, там, у католиків, *церковний дух* — отсе знамя некатолицького й католицького христіянства.

Які далекойдучі послідовности випливають з тих двох ріжних поглядів, найкраще показується в становищи до св. Письма. Для протестантів і для сектантів Біблія се одиноке жерело віри і кождий може в того жерела черпати.

Супроти твердження протестантів і сектантів про Біблію, доказують католики: 1) що Біблія не є для христіян одиноким жерелом віри; 2) що Церква щойно дала нам св. Письмо Нового Завіту і 3) що Біблії не в силі кождий зрозуміти.

Про отсі три правди ми вже говорили основно в попередних числах нашого часопису, длятого нема нам потреби знов повтарятися.

Почалося!

Те, про що ми вже давно писали, що передбачили і чого лякалися, вже почалося. Почалася в нас релігійна боротьба.

Ареною першої релігійної боротьби стало село Молодятин в повіті печеніжинськім.

Про Молодятин була вже у нас згадка в попередних числах. Не хочемо бути сторонничими. Поминаємо те, що знаємо з боку вірних гр. кат. Церкви, а обмежимося тільки на представленню цілої немилої справи в освітленню „Громадського Голосу" (стаття „Релігійна війна", ч. 16. з 24. квітня) і додамо до того представления кілька своїх уваг.

Отже „Гр. Голос" пише: „В селі Молодятині, пов. Печеніжин істнує евангельська громада, що числить тепер 100 осіб. Булоби всьо в спокою, якби грекокатолицькі попи не підбурювали безвідповідальною демагогією несвідомих своїх вірних проти других громадян. І то тільки тому, що ті громадяне інакше розуміють Христову науку як Рим. Парох Балицький заляканий тим, що богато громадян перестає бути його вірними, спровадив собі на поправу місію редемптористів, котрі цілими днями цькували людей до релігійного фанатизму.

„Овочі цеї проповіди Христової науки: „любіть ближнього свого", бачимо нині наглядно. Група несвідомих людей у Молодятині так сфанатизована, що не вагається навіть підносити своїх рук на людське життя. Ось 9. квітня напала товпа 30—40 людей на пастора Вайдабера і Клє, котрі в товаристві К. Стефанова як перекладчика приїхали до Молодятина упорядкувати метрикальні викази... Отже при повороті пасторів напала товпа під проводом братанича гр. кат. пароха на спокійних людей. Рискалі, коли, залізні штабиці, каміння посипались на безборонних. Усіх тяжко покалічено. Провідник товпи ще заохочував її: „Бийте, а не випустіть їх живими".

„Польська поліція хоч довідалася про цей напад, заховувалася пасивно. Видко, польським властям цілком іде на руку це, що поміж укр. працюючими людьми кипить братовбийча релігійна боротьба. При тім суди карають дуже часто тюрмою евангелияків за „богохульство" та образу церкви.

„Отже нас — укр. працюючих селян ищиться на два боки: з одного боку релігійна нетерпимість, засліплення і боротьба брата проти брата, а з другого боку ще переслідування за ту боротьбу через польські власти. Винні тут у першу чергу ті гр. кат. попи, котрі використовують несвідомих людей, щоби цькувати їх на своїх братів..."

Стаття кінчиться увагою, що наші люде „не повинні давати послуху попам, котрі накликують їх на братовбийчу боротьбу" і що „колом у голову ніхто нікому віри й вірности до Риму ані не впхає, ані не вижене..."

Порівнюючи допись „Гр. Голосу" з дописю про ту саму подію в евангельській „Вірі і науці" (ч. 5, за май), бачимо, що се писала одна рука, або щонайменше, що перша допись зладжена на основі другої. Значить, радикали держать сторону евангеликів. Се виходить уже ясно із самої дописі.

Що до самої події, то наскільки вона правдива, ми її очевидно *осуджуємо*. Справедливо пише „Гр. Голос", що „колом у голову ніхто нікому віри не впхає ані не вижене". Се правда.

Та при оцінці молодятинської події треба станути на ширшім становищи.

Кожда релігійна війна є звичайно дуже завзята й остра. Де беруть у війні участь широкі маси, там трудно вдержати парляментарні прийоми. На се евангелики повинні були бути приготовані.

Дальше: Східну Галичину заселює населенне католицьке. Католицька віра й Церква тут „пануючі", а евангелики се „інтрузи". А всяких інтрузів витають нерадо, а часто й бють по головиці. Така вже практика в цілім світі.

А вкінці: Кождий боронить, а й має право та обовязок боронити свого стану посідання. Ледачим священиком булби той, хто супротн ворожої його Церкві пропаганди сидівби дома зі заложеними руками та приглядався супокійно, як вовки бушують у його кошарі. Чи евангелики поступилибн інакше? Тому зовсім природно й гарно зробив о. Балицький, що устроїв у своїм селі місії. А й ті місіонарі виповнили тільки свій обовязок, коли взивали вірних до постійности у своїй вірі. Називати се „цькованнєм до релігійного фанатизму" ложно й пересадно.

Відносно жалів що до братовбийчої боротьби, з котрої тішиться хтось третий — то з сими жалями слід звернутись тільки до евангеликів, котрі як непрошені гості розпочали ту боротьбу. Все так буває, що перед історією і перед здорово думаючими людьми за наслідки війни відповідає не нападений, а нападаючий. Хочете супокою, бажаєте добра своєму народови, так зважтеся на малу жертву: забирайтесь туди, звідки прийшли.

Не послухаєте сеї ради, так будьте приготовані на ще грізнійші наслідки вашої релігійної й народної кирині.

Одна тільки *злоба* могла подиктувати авторови статті з „Гр. Голосу" слова:

На літературному безпутті.

Те, що діється тепер з українським письменством на Радянській Україні, можна в головному назвати крайним літературним безпуттям. Богато письменників потратило не тільки душевний спокій і усяку міру приличности, але й загубило почуття особистої гідности. Говорю передовсім про тих письменників, що н. пр. у харківському „Червоному Шляху" вихваляють у препоганих віршах: радянську владу, жовтневу революцію, пролєтаріят і т. д. А вже Лєніна — то боготворять та виводять перед оглупілі маси, що перед труною Лєніна — німемов перед святим — хрестяться (тут погорджуваний большевиками хрест добрий!). Дивно тільки, що сама радянська влада не догляне, що такі огидливі похвали тільки осмішують її. А письменники оден по другім пускаються на таку похвальну літературу і продають себе большевицькій пропаганді. І як тільки котрий письменник пішов тим шляхом, то вже певно пропав його талант. Видно се хочби на такім визначнім поетові, як Павло Тичина — він пішов на службу радянським ідеалам і зовсім потерявся. Або взяти збірку оповідань Ол. Досвітнього п. н. „Тюнгуй". Тут маємо новелі з життя китайського народу — новелі, написані з безсумнівним талантом, дуже оригінальна поява в нашому письменстві. Так щож! Всюди там так вихвалені большевицькі порядки, а зогиджені католицькі місії, що відкладаєш книжку з жалем та питаєся, як можна було такими дико незручними гадками руйнувати річ саму по собі цікаву. Ні, українська література в сучасній радянській Україні не стануда на висоті свойого завдання. Коли у инших народів (от возьмім Німців) письменники намагаються піддержати своїх людий у важких хвилях, та винайти шлях до поправи їх долі, то на Радянській Україні письменники схилили голову перед большевицьким обухом і не зважуються навіть на протест проти такого безпримірного поневолення українського духа.

Так все є з письменниками, що зривають із найглибшими моральними основами та співають вже про „похованнє Бога" (очевидно мале „б") і подібні мудрощі! Бо моральність у тісному звязку з поезією. Мораль і поезія — се не є те саме, але поезії без моралі не має! Хто обиджає найосновнійші моральні поняття — той перестає бути поетом, а сходить на матеріялістичну, грубу неволю брудної щоденщини. І на таке деколи божевільне й безглузде безпуття зійшла переважна часть поезії Радянської України, а частинно й Галицької.

Говорю тут про ті найновійші напрями, що выросли передовсім з вибуялого експресіонізму, себто з надмірного роздування свойого власного „я" з цілковитим знехтованням усего, що лежить поза тим „я". Безсоромне викрикування про почування, які усякий повиненби ховати у найглибших скритках душі і позбуватись їх, безпримірна гордовитість і зарозумілість без справжньої духової сили, діточо-звіряче лепетання злінивілого й зледащілого духа, словом найнизший моральний упадок — ось характеристика деяких із тих віршів. Усе те веде до неприличности вислову і граду грубих слів, до здичіння поетичних образів, до повного занепаду того, що зоветься поезією. Повторюю виразно, що не говорю тут про всю поезію хочби й Радянської України. Є там і справжні поети, що намагаються вратувати поезію з того соромного упадку (Рильський і ин.), але їх закричали всякі футуристи, панфутуристи, кверофутуристи, неореалісти, революційні романтики і инші представники „пролєтарської творчости". Деякі дослідники (Якубський і ин.) намагаються зрозуміти й виправдати також і такі течії та закидають тим, що їх безоглядно осуджують, незрозуміння сучасної хвилі, в якій паде старе, а твориться нове. Я думаю, що се є хибна дорога — тут шкода намагання розуміти таку „поезію", а належить голосно і безобиняків сказати таким „поетам": „Пишете дурниці, приносите собі сором!" Бо се неправда, що ті напрями зродило життя — їх нащіпила переважно Московщина і здеморалізована заграница; звичайно є се затроєний московський дар...

На закінчення декілька прикладів (найскравійші полишаю на боці, бо годі їх подавати в приличному часописі). Найбільш крикливий між тими письменниками є Михайло (Михайл, Михайль) Семенко. Недавно видав він коштом держави обємисту книгу п. н. „Кобзарь" — 648 сторін друку, де зібрав усі свої дотеперішні збірки (щось около 20 книжочок). Тим „Кобзарем" задумав він сотворити нову епоху в україн-

„Винні тут у першу чергу ті гр. кат. попи, котрі використовують несвідомих людей, щоби цькувати їх на своїх братів".

Значить: закрався в твою комору злодій і ти його проганяєш, так ти тому винен, що злодій втікаючи задихався...

Перестерігаючи перед всякого роду насильством, взиваємо всіх вірних гр. кат. Церкви, в першій мірі наше Духовенство, до прочищення нашої области від всякого американського хабазя, до освідомлювання нас у християнсько-католицькім дусі та до привернення в як найкоротшім часі *одного релігійного фронту*.

З церковно-релігійного життя.

Рим.

Загальне число католицьких священиків у світі на 1700 міліонів населення виносить 312.000. З того припадає 200.324 священників на Европу, а решта с. є 111.000 на инші части світа. В Африці припадає 1 священик на 400 католиків і 82.000 поган, в Океанії 1 священик на 300 католиків 110.000 поган, в Японії 1 священик на 880 католиків і 220.000 поган, в Китаю 1 священик на 800 католиків 180.000 поган, в Індіях 1 священик на 860 католиків і 100 тисяч поган.

Як ми вже в попередних числах згадували, зібрали католики в р. 1926 округло 42 міліони лір на *місії*. Датки протестантів на їхні місії в тім самім році були далеко більші. Англійські протестанти зложили в р. 1925 около 2 міліони фунтів штерлінгів (200 міліонів лір), а американські 50 міліонів долярів (около 1.500 міліонів лір).

Ватиканська бібліотека одержала недавно сто дорогоцінних етіопських рукописів. Сей дарунок завдячує вона монахови Грего, котрий працював в Етіопії і там відшукав ті рукописи.

В Римі будують нове величаве приміщення для звісного папського університету *„Григоріяна"*. Враз із університетом буде тут також міститися біблійний і орієнтальний інститут. Будинок буде мати 32 викладові салі, кожда на 300 а навіть на 500 місць до сидження і одну салю з 2000 місцями до сидження для святочних наукових засідань і обходів. Крім того будуть тут дві домашні каплиці, наукові кабінети, астрономічні обсерваторії і величезна бібліотека. Будинок сей ставить чин Єзуїтів.

Польща.

Польські *політичні партії що до свого відношення до католицької Церкви й католицизму* можна поділити на три групи: 1) сторонництва щиро й без застереження вірні Церкві; 2) прихильні Церкві з опортуністичних оглядів, в дійсности однак байдужі до релігії і 3) ворожі Церкві. До першої групи належать три сторонництва: „Християнська демократія", „Сторонництво християнсько-народне", (Дубановича) і „Сторонництво католицько-людове". З деякими застереженнями можна би тут зачислити також групу так зв. давнійше „краківських станчиків", а сьогодня „Правицю Народову", згруповану коло дневника „Час". *„Польське Сторонництво Християнської Демократії"* (41 послів і 8 сенаторів), се католицька партія суспільна, оперта на енцикліці „Rerum novarum". Програма її католицька. *„Сторонництво Християнсько-Народне"* (30 послів і 9 сенаторів), партія консервативна, навіть монархістична, опирається головно на поміщиках і є також католицька. *„Сторонництво католицько-людове"* (5 послів) обмежене своїми впливами до краківського воєвідства, заложене й кероване священиками тарнівської дієцезії. *„Правиця Народова"*, групка мала, без політичних впливів, консервативна, парляментарного представництва не має. І ся партія стоїть на принципах католицизму, хоч в практиці гравітує нераз сильно на ліво. — Далеко менше повно під оглядом свого відношення до католицької Церкви є друга група сторонництв, найчисленнійша в соймі й в сенаті і найбільш впливова в польській суспільности. До сеї другої групи належать: *„Союз людово-народовий"* і П. С. Л. *„Пяст"*. *„Союз людово-народовий"* (101 послів і 31 сенаторів), давнійше Н. Д., се партія найсильнійша в Польщі. Супроти католицької Церкви займає теоретично-практичне становище, в практиці однак проявляє богато опортунізму. В дійсности се партія аре лігійна, що гуртує в собі всіх націоналістів без огляду на їх релігійні переконання і має на оці передовсім інтереси народу, а інтереси Церкви лиш о стільки, о скільки вони служать народним інтересам. Як надмірний націоналізм, так і тактика сторонництва, не завсіди згідна з християнською етикою, не позволяють зачислити того сторонництва до католицьких партій. П. С. Л. *„Пяст"* (55 послів і 12 сенаторів), се найбільш впливова селянська партія. Програма її переважно клясова. Становище релігійне непевне, в практиці дуже часто вороже. — На третю групу складаються сторонництва безоглядно ворожі католицькій Церкві. Сюди належать: *„Народова Партія Робітнича"* (18 послів, 3 сенаторів), *„Радикали хлопські"* с. є останки давного *„Визволення"* (24 послів, 5 сенаторів), *„Союз хлопський"* (30 послів), *„Клюб праці"* (6 послів), *„Незалежна партія хлопська"* (6 послів), *Оконівці* (2 посли), *„Польська Партія Соціялістична"* (41 послів, і 7 сенаторів) а вкінци *комуністи*.

Велика Британія й Ірляндія.

Католики творять тепер в Англії розмірно *найсильнійшу релігійну групу*. Є їх вправді не більше як 2 і пів міліона, але вони є сильно зорганізовані і виступають на зверх солідарно. Зате англікани, хоч їх далеко більше, розбиті на ріжні секти.

Від XVI. ст. були католики в Англії переслідувані. *Переслідування* устали вправді від часу французької революції, але закони ворожі католицькій Церкві полишилися й досі, хоч їх вже ніхто не виконує. Щойно сього року поставив оден посол в англійськім парляменті внесення, в якім домагався знесення тих законів. Парлямент одобрив се внесення і є повна надія, що сі закони будуть вкоротці зовсім усунені.

Канада.

При останніх *канадійських виборах* побідили консерватисти. Консерватисти здо були 88 мандатів, ліберали 54, прогресисти 2 а робітнича партія 1 мандат. Отворення канадійського парляменту розпочалося відмовою молитви „Отченаш". Се є тим знаменнійше, що і правительство і президія парляменту є в руках ліберальів.

Часописи подають докладну *статистику католицьких відносин* в Канаді. Канада має 11 церковних провінцій, 37 дієцезій, 7 апостольських вікаріятів і 1 опактво. Українці мають, як звісно, свого власного єпископа. Дальше є в Канаді 41 мужеських монастирів і 92 жіночих. Питомців в рр. 1923—24 прибуло нових 201.

Число *католицьких Індіян* у Канаді виносить 43.986. Душпастирську опіку над нини виконують Єзуїти і монахи Непорочної Діви Марії.

Католицькі організації в Канаді розпочали боротьбу з *неморальними кіновими афішами*.

Індії.

Католики в Індіях перевисшають числом визнавців усіх инших християнських громад. Всіх католиків є 2,606.000 супроти 2,506.000 инших християн.

Царгород.

В Царгороді відновили австрійські *оо. Лазаристи* перервану війною свою *шкільну діяльність*. Їх школа має 350 дітей (перед війною мало 1400). Діяльність оо. Лазаристів спиняє недостача фондів, бо бідна сьогодня Австрія не в силі їх належно спомагати. Всіх шкіл в Туреччині є тепер около 2.000, між ними 30 французьких і 9 італійських. Третина тих шкіл знаходиться в Царгороді. Турецьке шкільництво стоїть низько. Діймаво відчувається недостачу учительських сил. Кожда школа, навіть чужинна, отже й католицька, як ось оо. Лазаристів, мусить мати у своїм зборі бодай одну з гори назначену турецьку силу. Инакше Турки школу зачиняють.

Памятка Евхаристійного Конгресу.

Рим, 25. березня. На памятку Евхаристійного Конгресу, що відбудеться ц. р. в червні в Шікаго (Зл. Держави), має бути збудована церков в Римі в честь св. Юліяни Фальконєрі, основательки згромадження монахинь.

Церков ця буде стояти на північнім узгірю ватиканської гори, так, що Папа буде міг бачити її з ватиканських городів.

Розвязання монастирів в Росії.

Святійший Синод т. зв. червоної церкви, ідучи очевидно за вказівками большевицького правительства, рішив розвязати в православній церкві монастирі.

Синод пояснює, що монастирі мина-

ській поезії, а передовсім „потоптати" Шевченка. Він каже виразно:

„Чому не можна перевернути світ?
Щоби поставити все до гори ногами?
Се булоб краще. По своєму перетворити.
А то тільки ходиш, розводючи руками.
Але хто мені заперечить перевернути світ?
Місяця стягнуть і дати березової каші.
Звізди віддати дітям — щоб погрались,
Барви, що кричать веснянно-служниці Маші.
Хайби одягла на себе всі оті розкоші! —
Тодіб, певно, Петька покохав її, скількиб було сили.
А то ходиш сим балаганом, що звуть — природа,
Й молиш: о, хочби вже тебе чорти вхопили!"

Ну, не знаємо, чи вже там варта аж перевертати світ — для якоїсь „служниці Маші", але погляньмо, чим хоче Михайль Семенко перевернути світ і розбити на прах Шевченка. Читаємо дальше:

„Вона зворушена, осинеплямлена —
Зі схвильованим носом.
Скільки тонів і рис, як душа обламлена
І обожеволені коси".

Ось такого — то вже Шевченко напевно не написавби. Але тут ми ще поблажливо усміхаємось і читаємо поезійку п. н. „Місто. Ч. 2.":

„Арнеджить місто. Звуки ілюзорні.
Ажурить дим із камінних сігар.
Над бухтою біліють пасма хмар.
Запалює західний жар
Мої чуття далекозорні....
Я покохав свій сміх бетонний,
Ажурність серцевих оград.
Там пахне в снах бензіносад,
Ріка сріблиться без загат.
Мій сад — гранітний, твій — бужонний"...

Новійші критики намагаються зрозуміти навіть і таке безглузде лепетання. Але Семенко вміє складати ще ліпші писання. Бо в його збірці „Кверо-футурізм" є під ч. XX. ось яка поема — наводжу її без змін у цілости:

„Сте клю влю плю
скую
ую
ю".

Здається, ми тут дійшли вже до краю! Знаю, що кождий може друкувати, що тільки захоче, але щоби таке видавано аж державним коштом — се вже хиба глум! І чиж дивно, що такий „поет" любується в таких „поетичних" образах, як:

„верстви людського мозку блощиць
і людської душі стоніжок",

як сказано в поемі „Огонь".

Тут наведено уривки з писань одного з найбільш плідних представників революційно-пролєтарської поезії. Але їх є більше. Ось н. пр. згадаю далеко більш талановитого ніж Семенко — Володимира Сосюру. Першу частину своєї революційної (очевидно!) поеми „Золотий ведмедик" починає він так:

„І зупинились гнівні коні.
І падає
на гній
криваве
молоко..."

Доволі! Повторю: не намагатись розуміти такі нісенитниці, а відвернутись від них з огидою, щоби серед того хаосу не втратити змислу справжньої поезії і — — здорового розуму.

А. Дмитрович.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ЗАКУПИТИ ВИНО

І довіряєте більше чужим фірмам, то переконайтеся передше про його ціну і якість у

НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ у Львові і її складах в краю.

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“ поручає слідуючі вина:

УГОРСЬКІ БІЛІ:

Самородне з р. 1913	3/4 фл. зл.	6·50
Самородне з р. 1920	„ „ „	5·—
Палюджая Шато	„ „ „	6·—
Палюджая Леаніка	„ „ „	6·—
Палюджая Бадачонер	„ „ „	6·—
Палюджая Рісліпг	„ „ „	6·50
Токай солодке	1/2 „ „	12·—
Токай витравний	„ „ „	12·—

ВИНА ЧЕРВОНІ:

Дальматійське	3/4 фл. зл.	5·—
Палюджая Шато	„ „ „	6·—
Бургунда	„ „ „	5·50
Перляуер	„ „ „	5·—
Маляга Еспанська Шольца	„ „ „	12·—
„ „ „	1/1 „ „	6·50
Самос грецьке	3/4 „ „	7·50
Десерове солодке	„ „ „	6·—
Кермут	„ „ „	5·—
Червоне сол. (Перла Адр.)	„ „ „	6·—

Ціни обовязують лише до 5-го мая 1926. року.

ються зі своєю ціллю, і не є згідні з духом теперішних часів. Монахи мусять зрезигнувати зі своїх обітів і віддатися иншій праці, щоб заробити на прожиток.

В Ленінграді забрали большевики собор св. Ісаака, хоч сей собор винаймили були собі духовні власти від большевицького правительства на неограничений час. Собор передано спеціяльній комісії департаменту просвіти.

Большевицька „українізація“.

Від кількох літ почали большевики „українізувати“ Україну. З сього приводу настала в нас нетаєна радість. У сій роботі большевиків добачували ми „зміну курсу“, ми приписували ту „українізацію“ зростови національної свідомости українських мас, свідомости, котра приневолила большевиків до „українізації“:

Першою признакою „українізації“ є те, що майже всю територію заселену українським народом, відділено в окремішну адміністративну область. Та так само зроблено не тільки з українським народом; крім української адміністративної области маємо також области: російську, закавказьку, білоруську, узбекську, туркменістанську, азербейджанську, нахічеванську, вірменську, грузинську, башкірську, дагестанську, карельську, кримську, німецьку, татарську, бурято-монгольську, якутську, кіргізьку, калумицьку, молдавську, абхазську і богато, богато инших.

Друга признака „українізації“ в тім, що державному апаратови на Радянській Україні наказано вживати українську мову як урядову і звернено велику увагу на творенє державного шкільництва з українською мовою та на друкования тоюж самою мовою держарних видань.

Та таку саму благодать признано не тільки Українцям, але й кождому иншому населенню бувшої Росії. От пр. крім „українізації“ є також „якутизація“. І в якутській области наказано завести якутське діловодство. Отже чи й до „якутизації“ приневолила большевиків сила свідомости якутських мас?

Виходить, що всяка „українізація“, й „якутизація“, „узбекізація“, „туркменізація“, „башкіризація“ і т. д. і т. д. большевицької Росії не є нічим виїмковим, але навпаки, звичайним, загальним і всюди обовязуючим у Росії, іщо большевики не були присилувані ніким ні „українізувати“, ні „татаризувати“, ні „калмикізувати“ нікого, а роблять вони так тому, бо се лежить у їх пляні.

Колиби та „українізація“ ішла з долу, від низів, коли би сам державний апарат на Україні зросійщений українізувався і то проти волі кремлівських володарів, то така „українізація“, булаби доказом нашої стихійної національної сили. З такої українізації нам справді булоби чого радіти, бо вона булаби *нашим* ділом.

Та „українізацію“ наказали кремлівські червоні володарі. А з такої „українізації“ нам нічого радіти, бо вона доказує не нашу силу, а навпаки *слабосилля*. Адже се ясне, що колиби большевикам було чого нас боятися, і колиби ще „українізація“ могла скріпити нашу грізність, то ніякий здоровий на розумі большевик не наказувавби „українізації“.

Що більше, на деяких областях Радянської України населення не лише примушувало большевиків силою своєї української національної свідомости „українізувати“ шкільництво, але й навпаки, та „українізація“ була для політичних цілей самих же большевиків у богатьох випадках насаджувана штучно, бо проти волі населення.

Зі сказаного не виходить, що в наших селянських масах на Радянській Україні нема ніякої національної свідомости. Навпаки, на значних просторах Київщини, Полтавщини й Поділля, де велася наша визвольна війна, та свідомість є навіть доволі висока. Але слід також признати, що — по всій імовірности — на ще більших просторах України свідомість нашого селянства є дуже мала.

Се правда, що захоплюючи в Москві владу, большевики недоцінювали національне почування. Їм видавалося, що на якій мові не булаби несена „всесвітна соціяльна революція“, себто большевизація населення, вона скрізь у масах зразу прийметься. Тимчасом події на Україні і в Грузії доказали, що національні кличі можуть викликати сильні політичні рухи і що коли большевизм буде зневажати національне почування, то дасть протибольщевизмови дуже сильну зброю національного обурення. З другого боку большевики переконалися, що їхня пропаганда зможе лише тоді знайти відгомін, особливо серед селянства, якщо буде ведена рідною мовою того селянства. Тільки при помочи рідної мови населення сподіються большевики „перевиховати“ те населення, зробити його большевицьким „з власної доброї волі“, підбити його морально. А населення, підбите большевиками морально, позбудеся почуття потреби національно політичного сепаратизму, переможе свої „національні пересуди“.

Метою большевизму — не допустити до того, щоби народи скристалізувалися в нації, свідомі своєї індивідуальности. Се можна осягнути не инакше, як лише роблючи зайвою всяку боротьбу за національні цілі, бо лиш у боротьбі творяться нації. А що національна свідомість важніших народів бувшої Росії ще не цілком дозріла настільки, щоби ставити собі инші цілі крім бажання мови, то задоволяючи се бажання, большевики сподіються підрізати тим національні змагання тих народів взагалі.

Ось так мета большевицької національної політики: приспати національне почування народів бувшої Росії, не дати йому скристалізуватися в боротьбі за мову в почуття національної індивідуальности, а дальше привести ті народи до большевицького матеріялізму й большевицької ідеольогії По такій лінії ведена большевицька пропаганда має на оці викликати у народів бувшої Росії переконання що *вся Росія*, а не в данім випадку сама лиш пр. Україна, Грузія чи Білорусь, є їхньою державною власністю і їхньою ширшою та справжньою вітчиною. Що небезпека такого психічного й політичного винародовлення є дуже грізна, про се не треба й говорити.

Так отже мета большевицької національної політики, а з окрема мета „українізації“ в тім, щоби спинити кристалізацію немосковських націй, а з окрема української, в політичні, і задержати їх на рівні лише „культурних націй“. Ось так „українізація“ має довести до винародовлення Українців, щоби ідея суверенної національної державности стала для них так само внутрішно незрозумілою й чужою, як була в 1917 р. Словом, „українізація“ має на меті знищити український нарід на рівень національно-політично пасивної й світово-історично безвартної етнографічної маси, яка зберегла свою мову не лише в народніх масах, але й в письменстві.

Крім того національна політика большевиків має ще й инше завдання, зовнішньо-політичне Її ціль викликати серед поневолених народів „орієнтацію на большевизм“. І справді це їм удалося. „Українізація“ спричинила те, що многі наші і на еміграції і в Галичині стали орієнтуватися на Радянську Україну, як і всі азійські племена на Росію загалом. Сю свою другу ціль осягнули отже большевики дуже скоро.

Перед Україною сьогодня стоїть до вибору: або скристалізувати своє почуттє національности і як нація стати муром *проти большевизму*, або знизитися на рівень ріжних Башкірів, Узбеків, Туркменів і Бурято-монголів і зрікаючися всякого окремішного світового історичного значіння стати німою етнографічною масою.

Кріза югославянського правительства.

(Від нашого кореспондента.)

Від серпня минулого року мали владу в Югославії дві найбільші югославянські партії, сербська радикальна й хорватська селянська партія, що передтим були заїлими противницями, представляючи два національні екстреми. На чолі влади був старий радикальний вождь Микола Пашіч, а Радіч, диктатор хорватської селянської партії (57 послів, радикалів 142) був міністром освіти. Се була так звана „Влада народного порозуміння“ т. є. порозуміння між Хорватами й Сербами. Та нечайно першого квітня в день по прийняттю державного буджету, що виносить велику суму тринайцять і пів міліярдів динарів (коло чверть міліярда долярів) спричинив Радіч, сей безприкладно нехарактерний і вічно змінчивий дух, крізу кабінету домаганнем, щоби парлямент продовжав свою працю до 8. квітня, а не до 5. травня, як було прийнято на останньому засіданню парляменту 31. березня. Пасіч подав димісію і новий кабінет утворив радикал Узунович із усіми старими міністрами лише без Пашіча. Пашіч уступився на бік, та за те „нова“ влада і складом і духом ся саміська, що була й за його премієрства, сам Узунович належить до Пашічевого окруженя.

Та не минуло й кілька днів, а новий кабінет запав знов у крізу, що її знову викликав Радіч своїм непогамованим язиком. Сим разом покінчилася ся кріза для нього немилою несподіванкою. А сталося се так, що Радіч напав на свойому вічу в неділю 12. квітня кількох своїх товаришів міністрів радикалів ізза корупції. Ображені міністри зараз подалися до димісії й міністерська рада рішила, що й Радіч мусить усунутися з кабінету, щоби як міністер своїм нездисциплінованим поводженєм не робив владі безнастанних прикростей. А коли Радіч не хотів податися до димісії, радикали просто його викинули й Узунович утворив 15. квітня дійсно нову владу без Радіча, а з частиною Радічевих послів, що під проводом д-ра Нікіча й д-ра Шуперіни виступили проти Радічевих некваліфікованих вибранців і утворили свій окремий клюб. Сей роскол у власній партії поразив Радіча як грім із ясного неба. Бо треба знати, що він мав у своїй партії необраничене, просто безмежне довіре й був справжнім диктатором. Тяжко найти приклад, щоби маси так фанатично вірили в свойого політичного провідника, як ві-

рили хорватські селяне в Радіча. А тепер нараз „зрада“.

Отсей розкол Радічевої Хорв. Селянської Партії, се найважнійша подія в політичному життю Югославії від її заснування. На тепер ще не знати, які матиме він розміри. Доси відпало від Радіча 7 послів, між ними й основник партії д-р Шуперіна. На 22 квітня скликав Радіч до Загребу засідання свойого клюбу й головної управи партій й ось там остаточно порішиться доля самого Радіча й його партії, яка чорною зморою тяжить уже вісім літ над хорватським народом і своєю безглуздою демоґічною політикою принесла Хорватам величезні матеріяльні й моральні шкоди. Коли Радіча покине ще більше число послів (бодай 20—30) й коли між ними виступлять поважнійші, значнійші „стовпи“ партії, то можна сподіватися, що політична карєра Радічева буде запечатана, а се вийшлоб тільки на добро хорватського народу. Бо Радіч не лише безсовісний демаґог, але й заїлий ворог Церкви й священства, котрого повагу при кожній нагоді й без найменшої причини й потреби підкопує.

Про дальший розвиток подій, дуже далекосяглих для внутрішнього життя цілої Югославії, сповіщу вам своєчасно.

Мих. Ф-ак.

Політичний огляд.

Український рух.

Із українського руху занотуємо:

довірочну нараду УНДО в судовому винницькому повіті.

Дня 20. ц. м. відбулася в домівці Міщанського Брацтва“ довірочна нарада відпоручників судового винницького повіту. В нараді взяло участь 46 відпоручників з 18 сіл винницького судового округа. Нараду відкрив і проводив їй голова львівського Пов. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський. Реферат про вагу і значіння політичної орґанізації виголосив ґен. секретар УНДО. п. Вол. Целевич. Реферат про цілі й завдання УНДО. виголосив п. М. Струтинський. В дискусії забирали голос пп. Іван Голод і Сидір Василь із Глухович, Михайло Карпинець з Рісної Руської, Іван Стефанишин з Винник, Ілько Лисий і М. Струтинський зі Львова та інші. Вирішено, що члени львівського Повітового Народного Комітету, які живуть у винницькому окрузі, творять окремий Комітет на суд. повіт Винники і ведуть орґанізаційну роботу самостійно, одначе в порозумінні з Львівським Комітетом.

Із москвофільського руху приходиться занотувати, що угодові москвофіли під проводом п. Черкавського, теперішного комісаря Народнього Дому, хочуть видавати свій щоденник. Ніщо нас це не обходилоб, тільки що ходить трівожна вістка, що на цю ціль, хочуть вони продати забудування „Народнього Дому“ при Скарбківській вулиці. Проти такого марнотратного збування майна українського народу мусить запротестувати рішучо весь український народ і не допустити до прогайнування загально українського майна, що хвилево находиться в москвофільських руках, на партійні цілі.

УНДО. хоче дати

почин до створення спільного фронту національних меншостей у Польщі.

В днях 19 — 22. квітня гол. Обєднання д-р Дмитро Левицький і член Центр. Комітету ред. Дмитро Паліїв вели у Варшаві з доручення УНДО. переговори з представниками Білорусинів, Німців і Литовців у справі створення спільного Комітету для оборонної акції перед польським екстермінаційним походом. Вступні переговори, як доносить „Діло“, дають надію, що вже в короткому часі прийде до тісної співпраці та до створення спільного Українсько-Білорусько - Литовського Комітету.

Польща.

В Польщі тепер кабінет кадовб. Соціялісти-міністри, як ми вже подали в попередньому числі, подалися до димісії й одержали її. Премієр Скшинський править тепер при помочі кабінету-кадовба, та погрожує, що 4. травня подасться з цілим кабінетом до димісії. Всі бачать, що до цего мусить прийти, хоч як панам міністрам і їх партіям не хочеться, щоб прийшло до димісії всего кабінету. Однак невідрадні фінансові й економічні відносини змушують до цего. Треба конче більшої позички. Анґлійці пропонують, щоби Америка позичила Польщі грошей, 150—200 міл. долярів, але... через посередництво Ліґи Націй. Це значить, що Ліґа Націй вишле свого комісаря як керманича польської супільної господарки, а головно державного банку. З інших джерел доповнюють цю звістку таким коментарем: польський уряд уже звернувся до Ліґи Націй з проханням допомогти йому перевести трансакцію з анґлійськими та американськими фінансістами. Деякі польські політики є тої гадки, що Польща повинна піти шляхом Австрії і піддатись під омофор Ліґи Націй, Цікаву вістку подають жидівські часописи, що до Варшави приїде голова гіґієнічної секції Союза Народів д-р Райхман. Буде це дипльоматично-фінансова подорож. Цікаве тут це, що Союз Народів поручив цю місію голові гіґієнічної секції, видно думає, що в Польші найпотрібніща (гіґієна само собою фінансова) — щоб зменшилась пошесть дефравдацій. Тимчасом теперішній премієр веде дальше переговори з польськими партіями. Та „Визволене“ бойкотує п. Скшинського й заповідає гостру опозицію. Навіть жидівський клюб виступає проти правительства й голосувати буде проти буджетової провізорії.

С Р. С. Р.

Радянський Союз заключив тепер договір із Німеччиною. Що цей договір занепокоїв усю Европу, то радянський посол Літвінов старається успокоїти правительства европейських держав. Він запевняє, що цей договір не має тайних клявзуль і не має доповняючого тайного протоколу. Він докладніший від договору в Рапалльо. Оба контрагенти мають стояти в тісному контакті зі собою в найважніщих питаннях і зобовязуються до невтральности на випадок атаку з боку третьої держави. Обі держави зобовязуються теж не брати участи в економічній і фінансовій акції, зверненій проти когонебудь із них. Та, хоч як Літвінов впевняє, не хочуть йому вірити. Чеська „Narodni Politika“ твердить, що оповіщено тільки частину умови, а тайні клявзулі промовчано. Повелося з Німеччиною, та не ведеться якось із Литвою. Переговори з Литвою в справі ґарантійного договору майже в передодні підписання, перервано. Ведення дальших переговорів узалежнює Литва тепер від усталення спільної лінії з іншими балтійськими державами. Фінансові клопоти печуть Росію й вона в пошуканці за позичкою годиться, як доносять із Лондону признати передвоєнні довги. Потвердив це й сам Раковський, який додав, що справа кредитів для Росії не поладнана доси.

Союз Народів.

Справа постійних місць у Раді Союза Народів дискутується дальше. З Женеви доносять до Берліна, начеб одна з держав, що засідає в комісії до справ реорґанізації Ради Союза, поставила внесення, щоб взагалі знести постійні місця й переминити Раду в виборну.

Німеччниа

по підписанню договору з Радянським Союзом звертає тепер на себе увагу всего політичного світа. Німці, виходить, не дуже пруться до Союза Народів. Ось пр. баварський президент міністрів др. Гельд в промові в Ратісбоні на тему Льокарна й Женеви заявив, що Німеччина зазнала від часу Льокарна ряду розчарувань і що надія що до Союза Народів завела. Німеччина куди сильніща поза Союзом Народів ніж у Союзі.

Франція.

Поза фінансовими клопотами має Франція тепер трохи потіхи. Французькі війська здобули столицю Друзів Сухеїду. Друзи мали зазнати великих втрат. Біля 500 воївників попалося в французький полон. З Абдель Крімом ведуться переговори. З Парижа доносять, що Французи й Еспанці рішили продовжувати мирові переговори до 1. травня. Колиб до цего часу ці переговори не дали корисних вислідів, то пічнеться велика офензива обох союзних армій проти Ріфенів.

Італія.

Мусоліні після подорожі до кольоній Лібії мріє про велич і славу своєї вітчини. В Медіоляні й Турині відбулися дня 25. квітня великі маніфестації в справі р и м с ь к о г о ц і с а р с т в а. В Медіоляні говорив Мусоліні.

Вся писанка на Рідну Школу!

Українська Громадо!

Весна — відродження природи!

В таку пору припадають Великодні Свята. Біжить молодь і сатрші виходять з домівок, лунає радість, є забуття — все купається в золотому сонцю, любується подихами Весни.

В природі кождого року вертає весна, а в народів лише тоді відродження, коли самі собі добудуть його.

Український Нарід мусить також сам відроджуватися! Український Нарід змагає безвпинно до осягнення найвищих культурних дібр, а всі лихі сили спряглися тут знищити Його, не дати Йому можливости розвитку.

Боремося з тим, хто нас нищить — і маємо успіхи. Успіхи будуть щораз більші, коли щораз більше одиниць, коли Загал буде нести жертву для Відродження свойого Народу.

Рідна Школа — це підстава Відродження кождого народу. Рідна Школа відродить і Український Нарід.

Памятай про це, Велика Українська Громадо! В свято Відродження природи не забудь, Народе, про своє Відродження не забудь про Рідну Школу!

Як на Коляду спішив кождий з лептами на Рідну Школу, так нехай на Великодні Свята — в другі в році дні Рідної Школи — зложить кождий дар на Українське Педаґоґічне Товариство, що удержує Рідну Школу під Польщею, що бореться зі супротивною хвилею за Народнє Відродження.

Хто більше жертвує, тому більше дасться! Не забудь про це, Велика Українська Громадо — у Великодні Сята! Спіши з лептою на Рідну Школу!

Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства, Львів, Ринок ч. 10.

О. Терлецький, голова. *А. Гаврилко,* секретар.

Від Адміністрації.

Чергове число нашого часопису вийде в четвер після Томиної неділі.

Українська жінка в кооперації.

„Благодати“, що як з рога обильности посипалися на український нарід в часах повоєнної реакції, особливо на наших Галицьких землях, дали привід завзятим „сусідам“, на їх велику втіху, думати, що ми остаточно мусимо капітулювати і зденаціоналізуватись.

Показалося однак, що всі атаки і драконівські переслідування були марними перед організованою силою народу. Вони не зломили ні його творчого духа, ні підприємчивости, ні єдности.

Гірка доля в кінець переконала нас, що лише наука, знання і спільна праця — це найпевніший шлях до визволення національного і особистого, т. є шлях народного добробуту.

Українська кооперація — консумційна і кредитова — швидким темпом промощує собі дорогу в найдальші закутини нашого краю, набирає певної ваги і розцвіту.

На полі українсько-продукційно — промислової кооперації наше жіноцтво держить покищо провід в своїх руках. Воно вже організувало цілу низку промислових кооператив, як в центрі краю, (Львові), так і на провінції: (Тернопіль, Перемишль, Коломия, Зборів і т. д.)

В цих кооперативно-промислових закладах навчають, теоретично і практично крою, шиття, модництва, вишивання, гафтування, гачкування — плісування, мереживання, виробу штучних цвітів і других ручних робіт, так необхідних в життю жінки.

Хочемо на цьому місци сказати пару слів про нашу „Тернопільську Жіночу Кооперативу“ „Труд“, котра має тілько що наведені в горі завдання і дає своїм ученицям практичне знання в обсягу крою, шиття і ручних робіт, так для потреб власних, як рівнож і можність певного, сталого для себе заробітку, як сили фахової...

Жіноча Кооператива „Труд“ в Тернополі заложена 10. грудня 1923 року членів має 133. (Висота уділу — І. доляр).— Перший рік істнування пройшов під знаком памятних — девалюацій, вальоризацій і т. д., словом в боротьбі з фінансовими трудностями.

В цей трудний період кооперативі прийшли з цілинною допомогою наші заморські сестри і браття, котрі своїми доляровими уділами, фактично, здержали її упадок.

За час істнування кооперативи „Труд“ побрало науку крою і шиття понад 100 осіб, жінок і дівчат, мійських і сільських). Робітню кооперативи обслугує стало 13 фахових сил.

Вступаючи в третий рік корисної праці, кооператива „Труд“ стоїть вже на твердім ґрунті, посилено і совісно виконує свої громадські обовязки. Дирекція кооперативи з нового 1926 року значно побільшила продукцію своєї робітні і крім дамських і діточих убрань, приступила до масового виробу деяких спеціяльних річей, як для потреб краєвих так на експорт в Америку і Канаду.

СПЕЦІЯЛЬНОСТЮ КООПЕРАТИВИ.

„Т р у д“ в Тернополі є: *1) Дамська і діточа конфекція*. плащі, костюми, сукні, блюзки і т. д. від простих до найвибагливійших фасонів, після новійших заграничних моделів: *2) Білизна*: дамська, мужеська і діточа, повні слюбні виправи: *3) Модництво*: дамські і діточі капелюхи і шапочки, наймодернійших фасонів, після журналів: *4) Церковні річи:* фелони, стихарі, хоругви з національними мережками і стрічками, суконки під свяці Дари, подушки під евангелія, шалі, обруси на Престол мережані золотом, сріблом, штучними камінями і кораликами, рушники і т. д.: *5) Історичні строї*: важне для аматорів нашої старовини і аматорських театральних гуртків. Українські національно-історичні костюми — мужеські і жіночі, як от: жупани, чумарки, байбараки, горсетки, плахти, пояси і т. д.: *6) Ручні роботи:* готові вишивані мужеські і жіночі сорочки, так і окремі вишивки та сорочки. Вишивані рушники, скарпитки, дамські і діточі блюзки і суконки цілі, та самі вишивки.—Стильові українські вишивані та гафтовані краватки. Всі вишивки після найкращих мотивів Великої України — Полтавщини і Київщини та Гуцульщини. — Мережки, гафти, плісування, ґердани, сумочки, торбинки і т. д.: *7) Штучні квітки*: шовкові, батистові, аксамітні і паперові для прикраси церков і домів.

Роботи виконується дійсно артистично і по найдешевших цінах.

Від доброї волі Українського громадянства, а на самперед — жіноцтва, тут в краю і за океаном буде залежати успіх і розвиток одинокої в цьому роді жіночої кооперативи „Т р у д“ в Тернополі.

Управителькою робітні і інструкторкою курсів крою, шиття і рукоділь, є п. О л е н а Л і с о в а, еміґрантка з Великої України.

Українське громадянство розуміє вагу промислової жіночої кооперації і піде за гаслом часу: „свій до свого“.

„В єднанні сила“.

Новинки.

Усім нашим Вп. Передплатникам, Читачам і прихильникам бажаємо при нагоді Христового Воскресення — веселого: „Христос Воскрес“!

*

Гумористичний вечір товариства наукових викладів. Є в нас у Львові „Товариство наукових викладів ім. Петра Могили“. До війни було це вельми рухливе товариство: і ві Львові й по філіях своїх на провінції давало воно рік річно циклі викладів — та тепер мовчало завзято. Поволи й забули люде, що є в нас таке товариство. Аж ось воно пригадалося їм. На міських мурах появилися великі афіші, що „Т-во наукових викладів ім. П. Могили“ влаштовує авторський вечір поета Я. Цурковського. В програмі був відчит про відношення читача до письменника, відтак рецитації творів та дискусія. Публики зібралося не багато, переважно шкільна молодь. Рецитатори й рецитаторка були не злі — а рецитовані „твори“ молодого віршаря? Вистане навести такі „високопоетичні“ вислови як: оселедці на шнурках, коти серця, щурі та фякри поезії (N. B. це не сатиричні поезії а „ліірика“ ще й патріотична!) Та якби там не було молодому віршареві вільно вірити в свій талант, вільно завчасу позувати на ґенія — буйній молодості багато прощається. Молодість має свої права. Колись, коли юнак змужніє, може й сам зуміє як слід оцінити свої юнацькі виплоди. Та не вільно надуживати фірми товариства, що має на меті ширення науки — на гумористичні вечорі. На це є інші підприємства. Колиб так покійний митрополит Петро Могила, що його ймення носить товариство, міг був чути цей авторський вечір і цей сміх, що лунав на салі, певно закликавби: „То це наукові виклади! Тую роботу робили в нас студеї, що по хатах із вертепом ходили, а моя академія не важиласяб так осмішуватися.“ *тд.*

Страшна катастрофа на кораблі Бразилійський пароплав, що курсує на допливі ріки Амазонки Соляймес „Paes de Carvaiho“ потерпів страшну катастрофу, в якій згинуло 80 подорожних, капітан корабля та двох людей із залоги. Катастрофа повстала з пожежі. В кабіні третьої кляси зайнявся матерац від іскри люльки, що її курив якийсь подорожний. Коли подорожний побачив полумя, що добувалося з матераца, старався кинути матерац у воду, та рівночасно зайнялася від полуміни нафта й ґазоліна, що стояла невподалік у бляшанках. Огонь поширився скоро, аж дійшов до ладунку стрільничого пороху. Порох експльодував і затопив пароплав у кількацяти хвилинах. 78 подорожних і кількох людей із залоги ледво вдалося вирятувати.

Дорожнеча хліба в Польщі. Варшавський статистичний уряд на підставі порівнуючої статистики стверджує, що пшеничний хліб у Польщі дорожчий, як у якійнебудь іншій країні. Тільки в Лондоні, що як відомо є найдорожчим містом в Європі, коштує печиво тілько, що в Варшаві.

Еспанія забороняє ходити за прошеним хлібом Прошаки й волоцюги мусять зайнятися пожиточною працею — так порішило еспанське правительство. Заводове прошацтво мусить зникнути. Щоби винищити цих „неробів“, еспанське правительство дає їм можність навчитися якогонебудь ремісла. Коли не кинуть ходити за прошеним хлібом, жде їх вязниця. Така реформа справедлива остільки, що справді багато людий здорових, здібних до праці, волить ходити за прошеним хлібом, як взятися до якоїсь корисної праці. Передусім Еспанія аж роїться від прошаків. Само собою, що держава мусить подумати й про цих, що зівсім не здібні до праці.

Села й містечка жертвою цикльона. Нечувано нагальний цикльон наробив великого знищення в державі Техас і Оклягама, На великих просторах знищені засіви. Зівсім знищені деякі села й містечка. Катастрофа спричинила смерть 17 осіб, багато ранених.

Пожежа магазинів. Оноді вибухла в залізничому варстаті в Прушкові пожежа в магазині лякерових красок. Хоч ратункова акція була енергійна, не вдалося врятувати магазину. Шкоди великі.

Повінь у Москві. Після вістей, що наспіли з Москви, повінь у Москві й околиці росте щораз більше. Ріка Москва візбрала нагально й поробила великанські спустошіння в місті. Води візбраної ріки доходять уже майже під мури Кремля. Серед населання страшний переполох та трівога.

Застріленння поліціянта. 22 ц, м. державний поліціянт арештував на чесько-словацькій границі в Маткові кількох злочинців і хотів їх спровадити на станицю до Висоцька Вижнього. В дорозі злочинці вирвали йому кріс і застрілили його — потім утекли.

Нові епідемічні недуги. Від перших весняних днів панує в Англії незнана доси епідемія. Епідемія виступає нагально й дуже часто починається оглухненням. В багато випадках найздоровіщі люде нагло на вулиці, чи в льокалі тратили слух. В дальшому перебігу недуги глухота никне, та буває, що твориться болючий боляк у внутрішній части вуха. Епідемія проявляється на загал у трох видах, що замітно відмежуються, як легочна, нежитна й ґастрична. Легочний вид розуміється, найгрізніщий. Також і на радянській Білоруси появилася нова епідемія серед дітей. Недуга чіпляється передусім дітей до 6 літ. З першу має вона нежитний характер, а по трох до семи днів кінчиться вона параліжом рук і ніг. Із Москви прибули лікарі до розсліду цеї епідемії.

Нові книжки та видання.

„Сільський Господар“, фахорий орган Краєвого Товариства Господарського „Сільський Господар“ у Львові, число 5-те за місяць т р а в е н ь 1926. Річник XII. Зміст: 1. Зі святом Воскресення; 2. Про водні спілки; 3. Расові гуси та їх господарська ужиткова вартість, з ілюстраціями; 4. Лен і його значіння в господарстві; 5. Економічне положення українського селянства в Галичині, Холмщині Підляшу і Поліссю до війни; 6. Що по чім сіяти?; 7. Ще в справі управи тютюну; 8. Асекураційна данина (допись з села); 9. До членів Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові; 10. Пашні ростини на зелено на глибоку осінь (Кінський зуб і пашна капуста); 11. Ветеринарний порадник: Кровава моч (кровомочниця), Про нагляд над жеребцями та про реєстрацію розплодових кобил, Звихнення чи розтягнення жил у ско-

тини, Боляк чи чирак на тілі скотини, Як росколеться копито, 12. З чого повстає куряча сліпота у людей; 13. Подвійний хосен з грунту в однім році; 14. Чи гноїння садів помагає; 15. Робота для господинь в маю, 16. Як і коли садити росаду; 17. Охорона дрібних арендарів; 18. Мухи, це наш домовий ворог: Мухи розсадниками хоріб, Мухи зменшують доходи з худоби, Як вигубити мухи, який є легкий спосіб білення стаєн. Дальша бороротьба по винищенню, ще инші ради проти мух; 19. Пожиточні звірята і конечність охорони; 20. Вісти з „Сільського Господаря": звідомлення з місць про діяльність Філій і Кружків; 21. Господарські ради; 22. Всячина і 23. Оголошення українських економічних інституцій і різнородних торговельних фірм.

Редакція і Адміністрація: Львів, вул. Зіморовича ч. 20. Передплата виносить: річно 10 зол., півріччо 5 зол. Богате своїм фаховим змістом це чергове число, подібно як і попередні чотири числа, повинно знаходитися в руках кождого письменного чоловіка, який жиє з праці рук на ріли.

Посмертна хроніка.

О. д-р Іван Гробельський, крилошанин станиславівської капітули, б. посол до австрійського парляменту й народній діяч, помер у Львові 16. ц. м. в 68 р. життя. Похорони відбулися в понеділок 19. ц. м. при участи 20 священиків зі Львова і Станиславова й великого числа вірних. Зворушуючу промову виголосив о. д-р Г. Костельник. — Покійний о. Гробельський походив з містечка Порохника, ярославського повіту, де його батько був дрібним ремісником. Мати о. Гробельського померла вчасно і він став сиротою. Заопікувалася ним тета, що жадну науки дитину посилала до школи. По скінченні гімназії пішов він на богословію до Відня, де й покінчив її докторатом. Там був якийсь час домашнім учителем архикн. Рудольфа. Коли вернув до Галичини, був довгі роки капеляном при епископі в Перемишлі, а згодом крилошанином і пралатом у Станиславові. В житті своїм зробив багато доброго і був щирим партіотом і всею душею відданий народній справі, підпомагав „Просвіту" щедрими дарами і т. п. Помер після операції. Кинулася була ґанґрена й йому відтяли перше одну, а потім і другу ногу. В. Й. П.

Веселий куток.

Відплатився.

(Правдива подія.)

Що не кажіть а наше місто таки славне! Має старинні памятки, є що оглядати! Та все це ніщо, все це блідне перед цим, що має й лікаря й ветеринаря...

Оба вони славні й оба приятелі щирі — оба цілими вечерами пересиджують у міському касині — завзяті шахісти...

Оба, кажу, приятелі. Та раз таки посперечалися, таки при шахах... Та не шахи були причиною...

Зговорилися якось про своє звання...

— Що — каже ветеринар пан Товарницький — людину лічити то не штука! Можна спитати в недужого що хибує, де болить, і він відповість — ну, а як спитаєте в товарини? Самому треба доміркуватися, що їй хибує... Ні, ні! пане товаришу, таки, що не кажіть, фах ветеринаря тяжчий.

— Те, те! Тяжчий? Ніби ви там так дуже приглядаєтеся, так дуже дошукуєтеся недуги — тай впрочім і худобина, хоч не словами, то навіть очима, зором скаже, що їй хибує — тільки треба вміти читати в її погляді — тай чейже й голос якийсь має звірина от пр. корова, інакше ричить здорова, а інакше недужа. Тут треба тільки тонкого розуміння, трохи інтелігенції, а все йде добре.

Тут ветеринар обурився.

— Так виходить, що в мене мала інтелігенція?

— Пане товаришу, я цего не сказав — я сказав тільки загально...

— Загально! Загально! А до мене ви піяли.

— До вас? Ні! Та я тому не винен, що ножиці обзиваються, як вдарити в стіл.

— Ну, ви знов обиджаєте мене!

— Я не думаю обиджати!

Оба розгорячилися! Слово по слові й розійшлися ворогами. Ветеринар траснув дверми й не попращавшися ні з лікарем, ні з ніким, вийшов із касина.

Після цеї суперечки ніхто не бачив їх у касині при шахівниці! Ба, навіть, як пр. ветеринар прийшов до касина скоріше, а лікар пізніще, то ветеринар пращався й утікав і на оборот, як лікар прийшов скоріще, а ветеринар пізніще, то лікар утікав.

Аж раз пізно в вечір прибігла до лікаря задихана ветеринарева служниця й ледво вимовила:

— Наші пан дуже хорі й просять, щоби пан таки зараз прийшли оглянути, що їм хибує.

Лікар не дуже був вдоволений, бо вже лежав вигідно в постелі й готовився на смачний сон — але щож обовязок! Зібрався, як міг скоро й ще спитав у служниці, що панові хибує, та вона відповіла:

— Не знаю, але пан дуже недужі!

Пішов лікар до дому ветеринаря! На дворі була хляпавка, то лікар кляв по дорозі й ішов скоро...

Увіходить в кімнату недужого, вітається з ветеринаром, а цей ніщо тільки очі вибалушив на нього...

— Щож вам, пане товаришу, хибує, з чого це вам? — питає лікар.

А ветеринар нічогісько не відповідає, тільки дальше очі вибалушив, а там як не заричить:

— Муу, муу!

Лікар остовпів! Що це? Чи не збожеволів ветеринар?

— Що з вами, пане товаришу? — питає він.

А ветеринар дальше своє:

— Муу, муу!

— Гм! — думає лікар, що це булоб. Ніщо иншого, тільки хіба скажена корова покусала його й він стратив мову та ричить. —

Однак питає дальше, ні, благає його таки:

— Ну, скажіть, пане товаришу, що з вами теє, що вам...? Та, якжеж так, та я мушу щось довідатися від вас...

А ветеринар дальше своє:

— Муу! Муу! Муу!

— Біда! — думає лікар — треба самому шукати недуги.

— Ну, — каже — пане товаришу, дайте руку — погляну як живчик бє?

А ветеринар знов:

— Муу!

Нараз лікареві наче прояснилося, він ударився по чолі й сказав тільки голосно:

— Ага! То таке!

І вже без питань оглянув недужого, а потім сів тай написав рецепту й каже до домашніх:

— Тут прийдуть порошки, давати їх недужому тричі денно! Буде теж і лікарство в плящині, то ним заливати недужого теж тричі денно. — Ну, а як ці ліки не поможуть, то нема ради — треба дорізати.

— — — — — — — — — — —

На другий день на превелике зчудування й радість усіх побачили в касині, як лікар і ветеринар знов дружно засіли до шахів.

Тото Долото.

Про церковні дзвони.

Від давна славились наші церкви гарними і стрійними дзвонами. Бувало перед війною, коли почули на наших селах голос церковних дзвонів, приставали, слухали і не могли налюбуватись сею чудовою мельодією, що неслась від наших домів божих. Видно, що чесні і дуже боговійливі були ті люди, що сотворили ті музики; їм не ходило так о марний заробок, як передівсім о звеличання хвали божої.

Але ті давні дзвонарі-артисти минулись, а за ними і їх гарні твори, що їх по собі лишили. Прийшла велика війна і зруйнувала весь наш край, знищила і ті цінні памятки. Велике число дзвонів забрали австрийські війська і переляли ті святі і миролюбиві річи на гирла убійчих гармат. Решту забрали Москалі, так що лишилась у нас глуха і сумна пустиня. По війні віддали Москалі богато дзвонів до Варшави, і їх повинно було звернутись давним властителям. Однак тільки дуже маленька їх частина вернула до наших церков. Наші села не знали, куди за своїм добром звертатися, стрічали всюди труднощі, часто не могли розпізнати своєї власности і вона там пропадала. З того, покористувалися наші сусіди, розібрали їх за марні гроші для своїх костелів, і наші дорогі дзвони опинились на чужій службі і плачуть там за своїми давними осиротілими церквами. Вкажу тут хочби на один примір, що дзвін з села Красного, (стації під Золочевом) опинився на вежі найбільшого польского костела у Львові, св. Єлисавети. Сей доказ, як красні були по наших церквах дзвони.

По такім ограбленю наших дзвонів, треба було подумати про справленне нових. Зразу піднесено гадку, щоби всі Епископські Ординаріяти українські і польскі заложили спільну ліярню і достарчали так церквам, як і костелам добірні дзвони. Однак на се не найшлося тоді потрібного вкладового капіталу, тяжко приходило дістати лишній металевий матеріял (мідь, англійску цину) і справа не війшла в життя. За то появилися, як гриби по дощі всякі спекулянти, що почали виливати з лихого матеріялу нові дзвони і засипували ними наші громади. Були се люди майже виключно чужої нам народности і обряду, котрим зовсім не залежало на величі нашої церкви, а тілько на власнім зиску, — дарма, що представляли себе нераз приналежними до нашого народу і обряду. І так почали наші церкви на місце давних гарних дзвонів набувати нові лихі вироби, що тілько опоганюють наш обряд, бож зроблені з невідповідного матеріялу, радше бренять як дзвонять, або навіть в короткім часі зовсім розбиваються. Знаменно, що коли перед пару роками латиньский архієрей звиджував Рогатинський і Калуський повіт, і застав там дзвони „нового виробу", то поручив в деяких костелах відступити нові дзвони кому иншому і постаратись о кращі. Звісні мені також факти, що спроваджені нові дзвони дуже скоро розбивалися.

Положення було дуже тяжке, бо спровадження добрих дзвонів зза границі сталося через перевозові трудности і високі цла майже неможливі. На днях відновила перед пару роками одна давна, реномована фірма на пограничу Шлеска, котра вже перед війною обслугувала через довші літа наші церкви своєю ліярнею, а щоби війти в поновну звязь з нашими селами, віддала заступство своїх виробів нашим церковним кооперативам, „Доставі" у Львові і „Ризници" в Самборі. Так здавалось одержали наші церкви знов добру змогу дістати дзвони першої якости, що до викінченя, тревалости і звуку. Але лихо, що почало вкрадатись до нас, не уступило. Чужі спекулянти наїздять дальше на наші села і стараються всякими способами позискувати наших людий: представляються облудно Українцями, вговорюють в наших людий, що будучи на місци мають лучшу змогу достроїти до істнуючих дзвонів відповідні нові, обіцюють дешевші ціни і таке инше. Сими чемностями зєднують наших добродушних селян, а навіть деколи священиків, котрі і не розбирають гаразд, що не мають ніякої запоруки, що справді одержать добрі вироби. Так діється, що наша церковна штука, яка передпе в сій ділянці у нас так високо стояла, почала на наших очах страшно упадати. На вид того мусить кождий, що дорожить своєю церквою і обрядом крайно сожаліти. І насуваєть питанє, що нам на се робити?

Займаючись від довших літ справами церковної утвари, позволю собі сказати в сім ділі пару слів.

Передовсім піднесу, що дзвони творять в наших храмах головну часть церковного

прибору. Вони справляються не на короткі літа, але призначені на довгі століття. Через те прикладали вже від давна наші предки велику вагу на краще виведеннє їх як під зглядом шляхотного матеріялу, так і виконаня. І полишили нам монументальні твори, котрі мали часто історичне значіннє. В сій справі не повинні і ми поступати легкодушно, завірювати кому небудь, а повині ставити й дальше твори, котрі сталисяби окрасою наших церков і сіл і лишились доброю памяткою по нас. Певно, що добрі і звучні дзвони і з добірного матеріялу виготовлені стоять також більшого коштy. Однак, коли на що, то на се не повинні ми жаліти трохи більшого гроша. А коли його не достає, то не спішитися зі справленем всіх дзвонів; а лучше йти поволи і набувати постепенно, але такі твори, які булиби достойні високого їх призначення.

Щож до мнимої дешевости деяких оферт, то про се далобись не одно сказати. Вони находять ріжні инші способи, щоби свої ціни піднести і на них добре виходити. І так подають деякі з них при умові справді нищу ціну від кґ. ваги, але опісля обчислюють вагу після стану, що виходить з першої вилятої форми дзвона, а не після того, що сторонам по відчищеню і обтесаню з верхної части фактично відпадають. Се поясню н. пр. Якийсь дзвін важить в сирій формі 100 кґ. а по вигладженю его спадає вага на 95 кґ. або і низше, однак фабрикант числить его купуючим таки за 100 кґ. Подібно почислюють собі окреме за залізне окуттє, котре належалосяби вже даром до дзвона, і тими способами підбивають ціну майже до такої висоти за яку можнаби вже і добрий дзвін одержати. А що вже говорити, коли замість чистої міди і відповідної ціни дається всяка мішанина, котра відбиваєтся відтак дуже некорисно і на тревалости і на звуку дзвона. З сего бачиться, які непонятні трудности стрічають тут недосвідні сторони, як все діло залежить богато від совісности фабриканта.

І щож тут робити? Відповім, що в сих справах повинні ми звертатись лиш до людий, до котрих маємо довіре, що вони нашій церкві прихильні. Перед трийдяти роками оснувало наше духовеньство спеціяльні інституції „Доставу" у Львові і „Ризницю" в Самборі з завданнем, щоби доставляли нашим церквам добірні богослужебні утвари. І обі кооперативи стали по розореню краю також пильно розглядатися звідки моглиби одержувати відповідні дзвони. Вкінці по ріжних спробах опинились на відновленій давній ліярни шлезкій і спроваджують звідтам першорядні дзвони для наших церков. Ціна їх виходить може троха висша, але за те дають вони всяку запоруку і що до якости матеріялу і що до викінчення роботи.

У виду пануючої в нас неясности і хаосу в тій справі, уважаю обовязком моєї совісти вказати Всч. Духовенству, щоби зі своїми вірними в так важнім ділі не звертались до чужих і рівнодушних нам людий, але удавались до своїх інституцій котрим на чести і величи нашої Церкви залежить. Тямім, коли наші предки, що, стогнали в тяжкій панщизняній неволі, лишили нам на своїх дзвінницях так гарні памятки, то чиж малибн ми, що добиваємось волі і дійшли до висшого освідомлення лишати по собі річи, що опозорювалиби тільки наші доми Божі і села? Сего не повинно бути! Віддаймо отже нашим церквам те що булоби достойне їх високому призначенню і нашій чести.

о. Александер Стефанович.

Львів, 22. квітня 1926.

Курс грошей: американські доляри 10·25, канадийські 10·—, чеські корони 0·26, франц. франки 0·30, фунт штерлінгів 43·— швайц. франки 1·65.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 36—38, жито 24·50—25·50. овес 22—23 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вписуйтеся в члени

Українеької Христіянеької Організації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса: **Укр Хр. Організація Львів, вул. Сикстуська 39а.**

Звичайні Загальні Збори

Членів

Богословського Наукового Товариства

відбудуться 10. мая 1926 (понеділок) о год. 4 попол., в конференційній салі Духовної Семинарії у Львові, вул. Коперника ч. 36.

Порядок Зборів:

1. Отворення Зборів і вибір Президії.
2. Відчитання протоколу з послідних Зборів.
3. Звіт секретаря, скарбника і директора бібліотеки.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нової Ради Т-ва.
6. Вибір Контрольної Комісії.
7. Внесення і запити членів.

На Май читання, молитви, пісні під заг. „Стежечка в Рай" по ціні 1 зл. за примірник. — Замовляти в **о. Данила Бодревича, Улично, пч. Стебник.**

Вже вийшло з друку 2. число

„Наших Вістей"

інформаційного письма

Української Христіянської Організації і висилається як безплатний додаток до „Нової Зорі" всім нашим організаторам, мужам довіря і членам з більшою вкладкою. Прочим висилається за надісланням 50 с.

Зміст: I. Організаційні справи. 1) Найблизші завдання організаторів. 2) Звіт з діяльности Центрального Комітету. 3) Касовий звіт. II. Освітна праця. 1) Вступні замітки. 2) Потреба католицької акції. 3) Суспільне питання. 4) Бібліографія.

Вже вийшли здруку нові книжечки

„СВІТА ДИТИНИ"

1. *Вільгельм Буш:* **„Бжоли"** жартоблива поема про пригоди одного пасічника в українському переспіві Ярослава Вільшенка. — Стр. 84. Образків 136. Ціна 1 зл.
2. *Марія Загірна:* **„Історія про Галю, Пяпю, Цюцю, Кицю і ціпу Жовтеньку.** — Є се книжечка для для дітей від 3 6 літ. — Стр, 40. Образків 37. Ціна 50 сот.
3. **„Японські Казки".** Збірка 10 казок в перекладі Антона Лотоцького. — Стр. 32. Образків 4. Ціна 40 сот.
4. *Василь Софронів:* **„Свято Весни"** сценічна картина зі співами й хороводами. Надається до вистав на великодні свята. — Ціна 90 сот.

Замовлення пересилати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини"

Львів, ул. Зіморовича 3.

Золотий ключ до неба, новий молитовник видання Марійського Товариства Молоді — Стор. 136. — Новий молитовник опускає звичайний шабльон і старається відповісти духовим потребам діточої душі, а заразом розбудити життя з віри, не піддаючи ніяких пересадних релігійних практик, а навпаки улекшаючи всі. Використані в ньому найновіщі досвіди катехитики і методики. Ціна відповідно до оправи від 60 сотиків до 4-ох золотих.

Замовлення

Управа Мар. Т-ва Львів, скритка ч. 108.

КОЖДИЙ СВІДОМИЙ ГРОМАДЯНИН Є АКЦІОНАРЕМ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО!

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Акційна Спілка

Львів, вул. Підвалля ч. 7.

Приймає вкладки в краєвій і заграничній валюті, уділяє кредитів, переказує гроші заграницею, купує і продає цінні папери, девізи і валюти на найдогіднійших умовинах, удержує постійні звязки з банками в Европі і Америці, переводить всі чинности банкові.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕВІЗОВИЙ БАНК.

Купуйте акції Земельного Банку Гіпот.!

Виключна адреса Банку:

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.

Д-ра С. Дрималика

Порадник Лікарський

у всіх недугах людей

доповнений 192-ома ілюстраціями і текстами під редакцією д-ра Б. Овчарського, ст. 296 + 97 можна набувати у І. Свєнціцкого у Львові, вул. Мохнацького ч. 42. по 6·60 зл. з пересилкою; за побранням по 7 зл.

Ілюстрований Порадник Лікарський

Д-ра Б. Овчарського

коштує з пересилкою 3·45 зл., за побранням 4 зл.

Видавництво Чина св. Василія В. у Жовкві вже виготовлено

ПОВНИЙ ТРЕБНИК

НАШОЇ ЦЕРКВИ

і розсилає тим, що його замовили або замовлять.

З чистою совістю скажемо, що такого гарного Требника доси не мала наша Церква. Не скоро теж на подібне або нове видання можрахувати. Наші Брати Монахи довше як цілий рік працювали коло сеї книжки, а друкарські машини мусіли більше як 700 тисяч разів повторити свій оборот заки наклад видрукували. Поминувши отже прегарне технічне виготовлення діла, вже самі ті рації пояснюють кождому, що поставлена нами ціна за наш Требник зовсім не є висока, а радше дійсно низка. Недавно оглядали ми Требник виданий в иншій друкарні, (і то лиш першу часть), продаваний по 15 зл (і то лиш брошурований). Ані з далека не підходить він до нашого, котрий містить всі чотири части, має 57 аркушів друку, сторін 908, і продається так:

1. брошурований	20·—	зол.
2. оправлений в полотно	22·50	„
3. оправлений (хребет і роги в скірку, боки в полотно)	26·—	„
4. оправлений цілий в скірку	32·—	„
почтове виносить	—·80	сот.

Ті однак ціни ставимо лиш для тих, що замовлять Требник і заплатять за него ціну по **кінець місяця червня.** Від липня ц. р. ціну за Требник підносимо на 30 зол. (без оправи, зглядно на побільшену ціною відповідного переплету). — Отже в інтересі наших церков і Всеч. Духовенства є поспішити з закупом сего Требника по кінець червня.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 18. Należytość pocztowa zapłacono ryczałtem. **Львів, 16. травня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Крак в ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

Орган Української Християнської Орґанізації.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. долярн або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

ЗМІСТ: Преосв. Др. Григорій Лакота. — Невидима рука. — З церковно-релігійного життя. — Проти розтрати народнього майна. — Загальний страйк в Англії. — Політика і моральність (фейлєтон). — Большевицька „законність". — Туреччина не дається. — Чи вдержиться Льокарно. — Перед реформою супружа (фейлєтон). — Політичний огляд. — Останні вісти. — Дописи ітд

Преосвящений Д-р Григорій Лакота

Епископ Данійський і Епископ-Помічник Перемиський

Вже в ч. 17. „Нової Зорі" подали ми коротко вістку, що Св. Отець Пій XI. зволив ласкаво заіменувати для Перемиської Епархії Епископа-Помічника в особі Високопреподобного і Всесвітлійшого о. Д-ра Григорія Лакоти, Ґенерального Вікарія, Архипресвитера, Ректора й професора духовної Семинарії в Перемишлі. Це велика й світла подія в історії нашої Церкви в останній добі. Серед тих чорних та грізних хмар, що в останніх кількох літах затягнулися над нашою Церквою, це світлий промінь, що продерся крізь темні опони і звеселив сумом прибите серце кождого, хто любить і дорожить своєю Церквою. Тут також ясно бачимо особлившу батьківську печаливість Св. Отця про нашу Церкву. Се вже другий Епископ-Помічник.

Тому два роки Св. Отець призначив Преосв. Йосифа Боцяна на Епископа-Помічника для Львівської Архієпархії, а тепер Преосв. Григорія Лакоту на Епископа-Помічника Перемиської Епархії.

Тим чином одержуємо ще одного пастиря і трудовника у Христовому винограді і то в часах, коли Епископи, а передовсім гр.-католицькі наражені на тяжкі ворогування й наклепи хіба за те, що мусять серед бурі та боротьби стояти непохитно у керми своїх дієцезій.

Також і вибір Св. Отця як раз Преосвящ. Д-ра Григорія Лакоти незвичайно щасливий і цінний. Особа нового Епископа знана с всім з ревности, великого такту й посвяти для Церкви і народа.

Преосвящ. Григорій Лакота родився 1883 р. в селі Голодівці парохії Подільці, в українській селянській родині. Дитячі літа перебув на селі серед звичайних сільських відносин і з малечку бачив всі злидні, журби та й радісні хвилі селянської української сімї. Народну школу скінчив в Комарні, а ґімназіяльні студії і іспит зрілости в академічній ґімназії у Львові. По скінченню духовн. семинарії рукоположений 1908 на священика 1890 р. в Перемишлі.

Першу душпастирську працю достойний Номінат мав як сотрудник в Тростянці, Немирівського деканату. Відтак покійний Преосвящений Константин Чехович покликав його на свого капеляна. Рівночасно якийсь час заступав катехита

в українській ґімназії в Перемишлі. Преосв. Чехович, бачучи ревність та визначні таланти свого молодого капеляна, вислав його на вищі богословські студії до Відня до інституту Августінеум. Там по відбутих риґорозах зістав промований 1913 р. на доктора св. Богословія.

По скінченні студій надано о. Др. Гр. Лакоті уряд духовника при семинарії і професуру катехитики. В часі воєнної хуртовини 1915. і 1916. рр., коли много парохій лишилося без душпастирів, опустив затишні семинарицькі мури і як душпастир завідував та обслугував не менше як 20 парохій.

Доперва 1916. р., знову завізваний своєю духовною властю, обняв становище професора канонічного права при богословськім ліцею в Перемишлі. Від 1. січня 1918 р. став Ректором тогож семинара, в 1924 р. стає дійсним крилошанином Перемиської Капітули, в грудни тогож року ґенеральним Вікарієм, а в червні 1925 р. Архіпресвитером Перемиської Капітули. Та остання номінація викликала безосновні і нічим неоправдані напади „Укр. Голосу" як на самого Достойного Номіната так і на Перемиського Владику Преосвящ. Йосафата Коциловського. Знаємо про те, що це для Преосв. Гр. Лакоти були часи тяжких досвідів. Показалося вкінци, що вибір Преосвященого Йосафата був вповні оправданий, коли 10. лютого 1926 р. Св. Отець заіменував о. Д-ра Гр. Лакоту Епископом Данійським і Епископом-Помічником для Перемиської Епархії.

Торжество рукоположення Достойного Номіната відбудеться в неділю, дня 16. мая с. р, в Перемиській Катедрі під проводом Нашого Високопреосвящ. Митрополита Кир Андрея.

Ми свідомі того, що Достойний Номінат з тим днем вступає на тернистий шлях, що ним іде кождий ревний католицький Епископ. І в цей день ми всі, тішимося, що не иншого а о. Д-ра Григорія покликав Бог на цей так достойний а так відвічальний уряд і лучимо наші покірні молитви з мольбами св. Церкви через рукопологаючих Епископів та просимо ласкавого Бога, щоби зволив зіслати на новопоставленого Владику всі свої щедрі ласки, силу та мужество, стати „добрим пастирем", котрий в потребі кладе душу свою за повірене йому стадо.

„Невидима рука“.

Ворожі виступи проти авторитету нашої греко-кат. Церкви в останніх часах прибирають ще більше драстичну форму: автори деяких статтей виступають тепер під криптонімами с в я щ е н и к і в. З другого боку, що до змісту, появляються вже атаки також і на особу нашого Митрополита і подекуди нарушується у згаданих статтях навіть самі основи віри.

Маємо тут на думці статті „Українського Голосу“, а саме підписану ініціялами о. Л. К., статтю „Поважна релігійна небезпека“ по всій імовірности писану справді священиком, і статті підписані криптонімами „о. Кирило Методієвський“ та „о. Семань Станиславівський“ — писані здається таки світськими людьми. Видно, що видумана вістка про мниме затвердження целібату була пущена вмисне, щоби дати притоку для того рода виступів. І тут то саме маємо цілком певні сліди роботи отої „невидимої руки“...

Анонімний „о. Кирило Методієвський“ у великодному числі „Українського Голосу“ взяв собі за предмет своєї „критики“ особу Митрополита-Ювилята. Нам просто незрозумілим є, що могло спонукати автора до відмовлювання Митрополитови тих заслуг які признає йому не лише загал нашого народу, але і цілий культурний світ, як можна заперечувати те, що є головною ідеєю його життя, провідною ниткою всьої його діяльности. Та до цеї теми сподіємося вернути иншим разом. Сьогодні займемося лише „о. К. Л.“ — автором „Поважної релігійної небезпеки“.

Прямо дивовижні деякі вискази, брак всякої системи і порядку у виводах, а головно грубе незнання і крайня неграмотність у питаннях церковних і богословських — все те утруднює всяку полеміку, бо **„gegen die Dummheit kämpfen auch die Götter vergebens“.**

Поминувши вже те, що анонімний о. К. Л. покликується цілком неумістно на слова принца Макса Саксонського, слова осуджені до того тодішним паною Пієм X. і те що він утотожнює себе з Україною „яка — на його думку — вступила в бій із затіями чорної руки, звернемо увагу на те, що він говорить про небезпеку сектярства. Причини того сумного явища автор намагається звести до... „целібатної реформи“ і всю вину скинути на наших Епископів. З нечуваним нахабством автор бере цілком слушні напімнення Владики, „щоби священики не давалися поривати масовому настроєви подразнення“ — за виправдання деморалізації (!?). Цілком кимось змислену „промову“, приписувану Преосв. Йосафатови важиться автор повтаряти як автентичну на тій основі, що її колись помістив „Український Голос“.

Алеж „Український Голос“ помістив недавно так само брехливу вістку про затвердження целібату“. І чи може лож стати правдою лише через саме її повторювання? Покликуванняся на низький памфлет Карманського, як на „поважні ревеляції“ є просто незрозумілим для нас. Годі бо уявити собі, щоби священник використував саме такі письма проти свого епископа. Сам факт істнування в нас сект зате є для автора нічим иншим, як тільки вигідним козирем у його боротьбі. Не „гірко“, а вигідно йому казати: „першими розсадниками евангельської церкви в нашім краю стали целєбси станиславівської єпархії“. Очевидно це не перешкоджує авторови зараже висказати діяметрально противну гадку проф. Грушевського, що вже від часів реформації доходили до нас протестантські струї. Колиби автор трохи подумав, то знайшовби ще инші причини. Адже довголітна робота радикальних агітаторів як раз у Станиславівщині, їхня довга кириня проти Церкви і національного проводу приготовила аж надто пригожий ґрунт для сучасного сектанства, большевизму і „хлібоїдства“. Впрочім тепер скрізь у світі помічається більшу експанзію протестанства і його сект. Досвід говорить кожному, що секти принимаються головно там, де місцевий священик своїм часто скрайним матеріялізмом, браком ревности і такту витворив нездорові відносини і важку атмосферу. Часто одиниці з чисто особистих мотивів, „на злість“ свому парохови переходять на „нову віру“. Певно знаємо також, що тут часто грає ролю матеріяльна користь, бо за відступство нераз дають доляри чи то у формі дарунку, чи довготермінової позички. Так, небезпека є велика. І для боротьби з цею небезпекою як і з иншими розкладовими течіями в нашій суспільности саме і завязалася Українська Хрестіянська Орґанізація. А як відносяться до тої Орґанізації та її орґану „Нової Зорі“, всім звісно. Те, що є суттю і метою її діяльности принимається тупою загальною мовчанкою. Натомість підсувається їй цілі і стремління, яких вона не має і по своїй суті не може мати. Ще нині тупоумним, безглуздим, а для Станиславівського Владики образливим епітетом бажається підірвати нову здорову течію в нашому громадянстві, якої вислідом є гарні почини нашої Орґанізації. Що авторови байдуже про секти, це факт. Але він їх і не осуджує, а радше оправдує. Ось як „ніжно“ пише він про „Льоня Коханого“, себто д-ра Л. Цегельського, котрий, до речі кажучи, перейшов на протестантизм зовсім з инших мотивів, а вжеж найменше тому, щоби протестувати проти целібату, з тої простої причини, що тоді справа целібату не була ще в нас „актуальною“. Та для нас це менше важно. Але коли анонімний автор має сміливість кинути важкий наклеп на наше духовенство, що, немовби „поважні і дуже ревні священники кажуть: „Здавсяби Мартин Лютер“, то тут мусимо ствердити, що перебрав міру. Проти такого прилюдного очернювання нашого духовенства мусимо рішучо виступити. Нерозважно кинені слова належать виключно самому безіменному авторови, а не ревним нашим священикам. І хиба він сам — судячи по його статті — мігби стати отсим новітнім Мартином Лютром.

З церковно-релігійного життя.

Статистика Марійських конґреґацій.

В р. 1925 основано в цілій католицькій Церкві 1151 нових Марійських конґреґацій, а то в Европі: в Анґлії 21, в Австрії 47, в Бельгії 10, в Чехословаччині 29, в Франції 76, в Німеччині 176, в Швайцарії 18, в Ірляндії 8, в Еспанії 53, в Угоршині 32, в Італії 30, в Югославії 35, в Португалії 21, в Голяндії 33, в Польщі 59, в Румунії 9, по иншіх краях 6; в Азії: на острові Цейльон 1, в Індіях 20, на Яві 1, на Філіпінах 3, в Китаю 1, в Сирії 4; в Африці: в Єгипті 3, в Альжирі 2, на Мадаґаскарі 1, окремо 1; в Америці: в Аргентині і Чілє 5, в Еквадорі 4, в Бразилії 15, в Канаді 24, в Колюмбії 10, в Ґватемалі 1, в Мексику 15, в Зєдинених Державах 368, в Венецуелі 2, окремо 1; в Австралії 6. Сі нові конґреґації розділені на такі стани: на священиків і богословів 15, на мушин 35, на молодців 119, на мущин і молодців 8, на хлопців 38, на студентів 58, на жінки 96, на жінки й дівчата 81, на дівчата 446, на дівчата-діти 153, на ученици висших наукових заведень 25, на супругів (чоловіків і жінки) 79. В тій статистиці канонічно основаних Марійських конґреґацій у галицькій греко-католицькій Провінції є: Марійських Товариств молодіжи около 35, Мар. Тов. Пань 6, Мар. Тов. Студентів богословія 2, Мар. Тов. дівчат 5, Марійських Товариств ремісників 2.

„Священиче товариство приятелів Ізраіля“.

В Римі оснували священики нове товариство під наведеною в горі назвою, якого ціль працювати над навернінням Жидів. Члени сього товариства обовязані: 1) Молитися о навернінне Жидів при кождій Службі Божій; 2) голосити від часу до часу проповіди й давати відчити про Жидів; 3) по можности писати й поширювати письма на ту тему; 4) помагати чинно при наверненню й наверненого охороняти; 5) давати жертви на ціли навернення,

Історія Евхаристійних конґресів.

З нагоди сьогорічноог 28. Евхаристійного конґресу, який має відбутися в Чікаґо від 20 до 24 червня, не буде зайвим пригадати коротко історію Евхаристійних конґресів. Перший Евхаристійний конґрес відбувся в Ліль в р. 1881. Почин до нього дала одна французька побожна жінка Марія Тамісіє. У сім першім конґресі взяло участь около 3000 осіб з девяти ріжних націй. Другий конґрес відбувся в слідуючім році в Авініоні. На нім було вже до 6000 учасників. В р. 1883 відбувся третий конґрес в Літтіх (10.000 учасників). Четвертий конґрес відкрито в Фрайбурґу (Швайцарія). На семім конґресі в Антверпії в р. 1890 взяло вже участь до 150.000 осіб. Б 1893 р. відбувся в Єрусалимі девятий конґрес. Дальші конґреси відбувалися: в Reims 1894, в Paray-le-Monial 1897, в Брукселі 1898, в Люрд 1899 (до 30.000 учасників); тринацятий конґрес (1901) відбувся в Angers, слідуючий в Namur, пятнацятий в Angouleme (Франція), шіснацятий в Римі, сімнацятий в Tournay (Бельґія), вісімнацятий в Мец, девятьнацятий в Лондоні, двацятий в 1909 в Кольонії, слідуючий в Монтреаль (Канада), дальші: в Мадриті, Відні, на Мальті і в Люрд. По війні скликано 26. конґрес до Риму в 1922 р., а останній 27. конґрес в 1925 р. відбувся в Амстердамі. На сьогорічнім конґресі в Чікаґо сподіються міліона учасників.

Атос і Рим.

Учений монах, Юрій Гофман, помістив недавно в однім журналі статтю, в котрій на основі важних документів обговорює ріжні спроби Риму навязати близші зносини з монашою републикою на Атосі, де переживають монахи зі всіх націй і зі всіх країв східного Христіянства. Вже в 1626 році вислала Пропаґанда священика східного обряду Васільопульоса в Атос, щоби він засягнув тут потрібних інформацій. Те саме завдання мав уніятський священик Россі (1628). котрий мав ствердити в Атосі склонність до Унії. Від 1631 до 1641 була на Атосі католицька школа, котру опісля перенесено до Солуня. Між ріжними наведеними документами є синодальний лист, висланий монахами до Риму; в сім листі висказане бажання мати в Римі свою церкву. З Атосом удержували зносини також Єзуїти від 1611 р. Вони обмінювалися нераз з атонськими монахами на якийсь час своїми учениками-новиками. Оден з таких їх учеників був навіть патріярхом в Царгороді. Проба основання католицької місії на Атосі, досі не вдалася. Зносини між Атосом і Римом тревали до 18. століття.

Відносини на угорських університетах.

На скільки Угоршина опанована жидівською інтеліґенцією, показує отся статистика: При 6% жидівського населення Угоршини було там на 6743 адвокатів в р. 1910 Жидів 3049, а на 5565 лікарів було Жидів 2699. Купців Жидів є 60%. Тепер на обох угорських університетах є 11.000 студентів, а з того наслідом „numerus clausus“ (обмеженого числа) тільки 1000 Жидів. Решта угорських жидівських студентів, в числі 6000, учіться на заграничних університетах.

Повчаюча статистика Будапешту.

Від часу введення на Угоршині цивільних вінчань збільшаються там мішані супружя. В р. 1886 було таких мішаних супруж 18%, в р. 1896 вже 25%, в 1916 дійшло се число до 34%, а в слідуючім році до 35%. Рівночасно збільшалося число розводів. Коли в р. 1896 на 1000 супруж випадало всього 5 розводів, то в р. 1921 випадало вже 142, в р. 1922 — 158, в р. 1923 — 145, а в р. 1924 — 167, значить, що в р. 1924 на 9892 всіх супруж було в Будапешті 1657 розводів. Відповідно до сього упадає також число уродин. В 1921 р. виносило число уродин в Буда-

нешті 21.068, в р. 1922 — 18.741, в р. 1923 — 17,159, а в р. 1924 — 16.284. Число самогубств зате росте. В р. 1917 було в Будапешті 267 самогубств, в р. 1920 — 383, в р. 1921 — 402, в р. 1922 — 414, в р. 1924 — 451. Знаменний також зріст числа проступків. По революції виносить воно річно понад 100.000.

Розцвіт монашого життя в Німеччині.

Число мужеських монастирів виносить в Німеччині 520 (супроти 486 в р. 1922), а число монахів 9724 (зріст від 1922 — 1027). Ось статистика тих монаших чинів, що останнімі роками сильнійше розвинулися: Венедиктинів є 1475 (новиків 259), Францішканів 1583 (65), Домінїканів 178, Єзуїтів 288, Капуцинів 792 (54), Облятів 289 (28), Пальотінів (Pallotiner) 281 (89), Салезіянів 117 (44), Редемптористів 373 (31), Штайлєрів (Steyler) 387 (109).

З Америки.

В американськім соймі засідає 393 протестантів, 33 католиків, 7 жидів, а один є мормоном. В сенаті є 90 протестантів, 4 католиків і 2 мормонів. 304 послів і 77 сенаторів є вільномулярями.

Предсідником міської ради в Новім Йорку є католик Кее. Він поставив внесенне, щоби кожде засіданне ради починалося молитвою. Внесення принято. На першім засіданню після того проводив молитвою оден католицький священик. На будуче проводити будуть по черзі представники ріжних віроісповідань.

Перед Великодними Святами приступило до збірного св. Причастія 4000 новойорських поліцаїв. До церкви провів їх сам гувернер Нового Йорку.

Проти розтрати народнього майна.

Вісти про намірену продажу ком. Львом Черкавським реальности при вул. Зибликевича стрівожили українське громадянство Львова. Тож не дивно, що на зазив Львівської Народньої Орґанізації виповнило воно велику салю Т-ва ім. Лісенка по береги. Відкрив віче голова Нар. Орґанізації Українців міста Львова п. Іван Ліщинський. Головою віча вибрано д-ра Мих. Волошина, його заступниками пп. Мих. Стефанівську й П. Коцюха. На секретарів покликав голова п. п. Івана Зелізка та Кулинича. Польську владу заступали радник поліції п. Вагнер і надком. п. Бехметюк. П. Вагнер передав голові віча письменну заяву, що польське правительство не дало дозволу на продажу якоїнебудь частини майна „Народнього Дому".

Д-р Кость Левицький витаний грімкими оплесками представив ясно та вичерпуюче історію „Народнього Дому" від його заснування аж до сьогодні та поставив отсі резолюції:

I. Віче Українців міста Львова стверджує отсим прилюдно, що все майно „Народнього Дому" у Львові є виключною власністю фондації українського народу галицької землі, на основі відносних актів даровизни з р. 1849, та на основі наступивших опісля жертв українського народу, завдяки яким отся фондація „Народнього Дому" у Львові придбала всі маєткові частини у цьогочасній її величині.

II. Віче Українців міста Львова прилюдно заявлє, що все майно фондації Народнього Дому" у Львові має ненарушно і по вічні часи служити виключно на культурно-національні ціли українського народу і з огляду на це своє призначення не може бути ніким надужите або розтрачене.

III. Віче Українців міста Львова протестує послідовно і як найрішучіше проти всякого посягання на майно фондації „Народнього Дому" або уживання цього майна на инші ціли та зокрема протестує проти наміреної правительственним комісарем Львом Черкавським продажі реальности фондації „Народнього Дому" у Львові, при вул. Зибликевича, на котрій находиться церква і монастир СС Василіянок та реальности при вул. Краківській.

IV. Віче Українців міста Львова отсим апелює до покликаної фондаційної власти і домагається, щоби вона негайно заборонила комісарові Л. Черкавському піднимати якінебудь заходи щодо продажі майна фондації „Народнього Дому" у Львові, та відповідною заявою успокоїла затрівожене й обурене українське громадянство з приводу замахів того комісаря

V. Віче Українців міста Львова висказує одноду шно домагання, щоби покликана фондаційна власть негайно усунула комісаріят Л. Черкавського, що загрожує істнуванню фондації „Народнього Дому" у Львові та допустила до управи цеї фондації Кураторію, зложену з представників центральних (краєвих) українських культурних і національних інституцій у Львові.

На внесення п. радн. Ол. Барвінського поставлені резолюції без дискусії принято одноголосно.

П. І п. Ліщинський сповіщає, що Нар. Орґанізація вислала була відпоручників до п. Черкавського з запитом і він заявив їм, що хоче продати будинок і церкву при вул. Зибликевича однак не чужим. Жадає 70 тисяч долярів. Та Українці тепер не мають такої суми грошей тай чейже не купуватимуть своє власне майно.

Палко говорив о. прал. Леонтій Куницький, витаний оплесками. Він зазначив, що наш народ не дасть себе зневажати. Сьогоднішнє віче не зійшлося проти якогось там Черкавського, тільки щоби засвідчити, що польська політика таким поступованням додає нову рану до давніщих. Сьогодні ми заявляємо всім, що не вступимося ні з нашої землі, ні з нашого дому. Бесідник пропонує вислати делегацію до посводи, щоб дав зобовязання, що не дасть дозволу на цю продажу.

О. радн. О. Стефанович подає істарію інституту С. С. Василіянок і церкви та пятнує наміренй вчинок п. Черкавського як народній злочин.

На внесення п. К. Личківського вибрано постійний комітет для оборони фондаційного майна й справи „Народнього Дому". До комітету вибрані: рад. Ол. Барвінський, о. прал. Т. Войнаровський, проф. Мих. Галущинський, д-р К. Левицький, Ів. Ліщинський, К. Малицька, Гр. Микитей, проф. Ом. Терлецький, д-р Ст. Федак, ред. Федорців і о. прал. Куницький.

Останній промовляв п. А. Добрянський. Він вказав на шкідну роботу москвофілів, що перше черпали жерела до життя від царя, а тепер, коли царя не стало, а більшовики відмовилися давати їм поміч, черпають „пособія" з іншого жерела. Опісля п. Волошин замкнув віче. Зі співом нар. гимну й инших патріотичних пісень вийшли вічевики на вулицю. На вул. Коперника заступила походові дорогу поліція. Прийшло до сутичок між демонстрантами й поліцією. Поліція арештувала кількох демонстрантів, а двох із них: Івана Адама Хемиса й Станислава Гуменюка держить і досп. *(аб.)*

Загальний страйк в Анґлії.

Заповіджений загальний страйк почався дня 4 травня. Це найбільший в історії економічний конфлікт. Країна, що була творцем теперішньої промисловости, переживає боротьбу, в якій поставлені на карту основи істнування цеї найвище розвиненої в світі промисловости. Цим самим загрожені й економічні основи національного життя, а заразом і доля перщої в світі конституційної держави. Часописи пишуть, що такої крізи в соціяльній і політичній ділянці не було ще в історії Анґлії від XVII. ст., коли зломано королівське єдиновластя й дано початки парляментарного правління.

Ф. В. ФЕРСТЕР.

Політика і моральність.

(Дальше.)

В новійших часах дуже пристрастно боронили учені макіявелізму; вже те саме повинно викликувати з гори підозріннє що до його реалізму; бо саме тому, що учений стоїть так далеко від дійсности, імпонує йому тим більше якнайбруталнійший матеріялізм суспільства. А преці думати реально-політичним способом значить: уміти сягати зором, поза блискучі наслідки хвилі й сповидні ефекти даної політичної акції, уміти обгортати глибші відгомони тої акції на основи життя й державного розвитку.

Майже всі наші богословські й соціольоґічні автори, котрі писали про політику й моральність, годяться в тім, що політика мусить бути відділена від моральности; та вони не знають, що чоловік не в силі жити з двома сумліннями, з одним на зовнішний ужиток, а з другим на ужиток внутрішний, і що засади освячені на зовнішний ужиток володіють душею також в области всіх внутрішних справ: а чим більше розвязка внутрішно-політичних питань вимагає незвичайних просто моральних сил і залежить від переваги почуття закону й законної волі над фізичним насильством, тим погубнійше мусить впливати політика насильства на найніжнійші саме клітини в внутрішно-державній ткани.

В поглядах Фіхтого й Трейчкого на зовнішну політику вартість тих саме відгомонів не відгриває ніякої ролі. Вони оба є цілковито затоплені в понятту буттєвого інтересу держави; вони оба є безоглядними фільософами збірного самозберігаючого гону, та сей гін і його умови інтерпретують без ніякого просто знання скомплікованої сучасної дійсности.

Удержанне життя є дороге й для христіянства, та воно вчить, що вже в сім земськім життю є тайни, до котрих належить також самозбереженнє одиниці й народу. Ділаюча в нім тайна лежить у тім, що життє здобувається смертю, удержанне посвятою, буттє жертвою — також у життю народів. Се безоглядна правда, хоч в неї ніхто сьогодня не вірить — крім богословів.

Що держава має право й обовязок самозбереження — сьому ніхто не перечить, та є самозбереженнє, що веде просто до самознищення, бо зміряючи сліпо тільки до вловимих запорук, полишає без ніякої управи найглибші запоруки й моральні умови державного буття.

Таємні слова: „Хто хоче заховати життє, втратить його", відносяться очевидно й до держави; бо й держава жиє не тільки тим, що загарбає насильно й задержить, але також духовою й моральною благородністю цілої своєї політики, котрою як у власнім обємі, так і в цілім людстві утверджує й скріпляє всякі висші заміри й почини.

Прийде час, коли кождий нарід у своїх взаєминах із инщими національними одиницями занехає виключно оборонну поставу й зрозуміє, що також у життю народів той тільки нарід здобуде своє правдиве життє і відчинить собі найглибші жерела державної сили, котрий зимну, виключну жажду зиску посвятить законови спільноти й зрозуміє, що такі жертви оплачуються тисячкратно завдяки прочищенню цілої атмосфери довкола, а рівночасно завдяки впливови їх також на внутрішно-політичне життє; пророцтво: „бо їх буде царство небесне" є отже правдивійше від всіх хочби найбистрійших індукцій імперіялізму.

Коли воюючі народи розглянуться по війні в своїм положенню і коли обіймуть оком ті незмірими втрати матеріяльних і моральних дібр, котрі обіймають усі народи, навіть такі, що сьогодня тішаться найбільшим поводженнєм, а котрих годі буде покрити і протягом десяток літ, тоді твердженне, що се саме є „національним самозбереженнєм", викличе в усіх тільки елеґійно-іронічний усміх; тоді кождий також відчує, що дотеперішні поняття про державне самозбереженнє доведено до страшного абсурду. Тоді зрозуміють також усі, що якнайенерґічнійша праця над уморальненнєм міжнародних взаємин є рівночасно найбільшим національним ділом, найбільшим, єдино повним національним самозбереженнєм.

З лічничої педаґоґіки й з патольоґії можна зачерпнути неодну цінну науку для осудження, що варта політична думка оперта тільки на зглядах власного інтересу.

Ось вони поучають нас, як дуже слабне сила інтелєкту, коли умом заволодіє еґоїзм. Еґоїзм хоробливо збільшений може навіть одиниці з нищого боку високо інтелєктуально обдаровані цілковито притемнити. Хто пожадає тільки власної користи, стається сліпим на свою справжню користь. Чому? Бо з хвилею проголошення ізоляції чоловіка від цілости життя онановує той еґоїзм також всі частинні функції орґанізму і відводить їх від послуху супроти загальної економії орґанізму; розпочинається анархія інстинктів, ті інстинкти шукають без думки тільки власного, найблизшого і зовсім виключного задоволення, не зважаючи на те, чи се не доведе самої одиниці до погуби; так якраз довершується руїна гуляків; життє оперте на еґоїзмі веде до власної затрати. Тільки віданнє себе добру висшому від власного „я", може охоронити нас від диктатури

Великанський економічний конфлікт почався саме в Англії в таких розмірах, наслідком її положення, як старої піонірки промислового розвитку. Відсіля беруться оба боки трагічного питання. Країна, що вся стала промисловою робітнею й жила вивозом своїх виробів, зависима від цего, як цінять її товар поза межами Англії — ця країна почулася в незвичайно важкому положенні: з одного боку її промисловий монополь усе більше зникав наслідком „науки" старої економічної вчительки світа, а з другого загальна торговельна обміна на світі терпіла ще на невигоєні наслідки світової війни. Не дивно, що саме вуглевий промисл основа всеї англійської промисловости — дав почин до вибуху.

Вибух страйку грозив уже Англії тому девять місяців, та правительство зобовязалося було виплачувати фабрикам підмоги на підвишку заробітньої платні. Коли ж правительство відмовилося давати дальше цю підмогу, страйк був неминучий. Правительство зобовязалося було платити підмогу. А покищо назначена правительством комісія, мала розглянути домагання і власників фабрик і робітників. Комісія зложила звідомлення ще на два місяці до кінця реченця підмоги. Це звідомлення правительство до двох тижнів затвердило. Та ні представники фабрикантів, ні робітників не могли погодитися в справі прийняття цего звідомлення. З одного боку робітники не хотіли ніяк пристати на зменшення заробітньої платні, з другого боку підприємці не хотіли спершу подати своїх умов. Аж як минув реченець підмог вони предложили свої умови: зажадали не тільки зменьшення платні, але рівночасно збільшення робучого часу.

Робітники відкинули предложення власників, та заявили готовість радити над предложенням комісії. Та коли правительство спитало чи бодай принціпіяльно згодяться робітники на зменьшення платні, коли буде переведена реорганізація промислу, як цего домагається звідомлення — робітники спротивилися.

І почався загальний страйк! Покищо воюючі табори стараються по можности зберігати правила людяности й борються „цивілізованими способами". Перевіз і розділ харчів, санітарна поміч не обняті страйком і як правительство, так і трейдюніони дбають про охорону населеиня від безпосереднього голоду. Та кожен день продовженя страйку витворює нужду й підриває основи істнування. Правительство старається, щоб наслідки страйку зменьшити, щоб робота по можности йшла далі й закликає добровольців для збільшення числа поліції та до іншої конечної служби. Що англійський народ розуміє вагу хвилі, про це свідчить, хочби те, що вже першого дня записалося до 6000 добровольців для забезпеки загально корисних підприємств. Кажуть, що в Англії нема й 2 відсотки населення, що бажалоб революції. Та всеж таки, колиб страйк потрівав довше, дійшлоб до грізних економічних і соціяльних наслідків. Уся надія на це, що цю грізну небезпеку всі розуміють і що віковий державний розум народу зуміє в пору спинити розвиток траґедії. — *н. п.*

Большевицька „законність".

Від ряду літ ведеться в бувшій Росії не лише боротьба з релігією, але й боротьба з правом. Ославлений теоретик „червоного права" Гойхбарґ у своїх ґазетних статтях, брошурах і промовах старається доказувати, що всяке право є буржуазне, що „релігія і право це ідеольоґії угнітаючих клясів, є для тих клясів „останнім прибіжищем". Він взивав до боротьби з правом, бо на його думку „право є більше трійливим і одурманюючим опієм для народа ніж релігія". Инший знову большевицький діяч, тов. Сольц нераз взивав, що кожду правну норму треба провіряти з точки погляду „революційної доцільности", бо питання доцільности повинно стояти вище форми права. Те саме висловив простійше инший діяч так: „Нам не треба ніяких доказів, ніяких переслухань, навіть ніяких підозрінь, щоби когось розстріляти. Вважаємо за доцільне, щоби хтось був розстріляний, то й розстрілюємо його".

Недавно появилася в московськім журналі „Советское право" стаття В. Яхонтова п. н. „О революционной законности". Стаття тим цікава, що автор видно здає собі справу з невідрадних большевицьких правових відносин. Особливо дуже сумну картину безправства представляє радянське село. Автор не скриває факту, що селянство само чим раз острійше починає реаґувати проти безправства. Влада відвертається від селянської бідноти. Власть не тільки топче закони, але держачися політики „командування і приказу" не дає розвинутися селянській самодіяльности. Для боротьби з безправством пропонує автор вести по місцях „правову пропаґанду". Також критикує дотеперішню роботу большевицьких „ідеольоґічних центрів". Ми — каже автор — дуже сумніваємося, чи населення матиме довіре до охорони його прав, коли примінюватимуться на практиці принципи, що закони на місцях треба виповняти лише о стільки, о скільки вони відповідають революційній доцільности в розумінні місцевої влади. І на доказ свого сумніву цитує Яхонтов совітську ґазету „Прикамье", з якої несеться крик роспуки ізза тієї „революційної доцільности", безправства і насильства.

Та ледви чи послухають цеї ради большевицькі володарі. Спеціяльні радянські видання читають лиш „вибрані", а широкі народні маси нічого не знають про те, що балакають між собою втаємничені „авґури". Між „своїми" дозволено Яхонтову критикувати тов. Гойхбарґа і Сольца, жалуватися на безправє, говорити про невдоволення й „ропот" села і навіть доказувати, що право не є опієм для народа. Та висновків із цього робити „практичному робітникови юстиції" ніяк не вільно і тому лишиться на дальше принціп „революційної доцільности". *П. Н.*

найнизших пожадань нашої природи і від поневолення ними нашого інтелєкту.

Таке саме діється і з державою. І в народі поставленне еґоїзму як державної засади веде за собою той наслідок, що рознуздані короткозорі пожадання й інстинкт насильства затіснюють фатально політичний розум; нарід лиш на стільки дійде до духової сили й свободи в виборі справжних та трівких своїх користей, на скільки визволиться з глухих оковів еґоїзму й буде шукати свого справжнього добра в розбудові законної засади. Самозбереження вимагає спосібности проникливого вгляду в дійсність окружаючого нас світа, а такий вгляд в те, що є поза нами, може довершитися тільки при помочи любови, а не при помочи духа еґоїзму.

Самозбереженнє вимагає симпатії инших для нашого буття, а тої симпатії не викличемо маленькістю, але великістю душі. Є отже еґоцентрична, а рівночасна соціяльна метода самозберігаюча, одна з них лежить у безнастанній горячці і гіпохондрії думання про себе і наслідком того викликує у власнім нутрі чоловіка (а так само і в нутрі народу) всякого роду розкладовий „партикуляризм", а в окружаючім нас світі скріпляє всякого роду еґоістичну тугість, — друга анов то та, котра огортає світ любовю і тим визволює з повного тревоги самозберігаючого афекту, утверджуючи тим способом і в лоні власного світа перевагу тенденцій творчих і зміряючих до єдности життя над тенденціями розстрою й розкладу. В своїй книжці п. з. **„Social reconstruction"** говорить Вертранд Russel про „посесивну" і „креативну" методу; нема сумніву, котрій з тих двох метод слід поручити одиноко правдиву „асекурацію" народу. (Кінець буде.)

Туреччина не дається.

Увесь магометанський світ від Атляптійського океана аж до Бенґальського заливу похожий тепер на розбурхане море, із якого тільки Мала Азія піднімається мов захищений острів. Та крайні бурини вдаряють і поза межі Туреччини і збуджують час до часу непевність. Так прим. було щойно недавно в Курдській области, де турецьке правительство мусіло знищити незначне повстання. Поза цим панує в Туреччині спокій і лад, а переведення реформ ухвалених в останніх роках, поступає наперед. Найважніша робота в цій ділянці зроблена, до полагоди остали ще тільки побічні справи.

Головна журба правительства це зрівноваження державного буджету. Правительство сподіється осягнути це основною реформою податків. Тепер введено доходовий податок. Коли зважимо, що Туреччина від війни не брала ніякої заграничної позички й що турецький фунт упав тільки на девятину своєї довоєнної вартости, то мусимо чудуватися фінансовій видержности Туреччини. Туреччина, що її фінанси завсіди стояли лихо, держалася в фінансових бурях повоєнного часу найхоробріше. Багата, переможна Франція стоятиме небаром із своєю валютою на одному степені з турецьким фунтом.

Небагато цікавого подає тепер внутрішня політика Туреччини, та зате тим більше дає становище Туреччині в зовнішній політиці. Дипльоматична рухливість, що замічаємо її тепер на Середземному морі та на Балкані, звертається в значній части проти Туреччини. Із багато питань і політичних струй що там вирнають, торкаються Туреччини передусім три, а саме: середземноморська й балканська політика Муссолінія, змагання до забезпечного договору балканських держав та відношення до Греції. Крім цего остає ще стара журба: колюче питання Мосуля. За подорожю Мусолінія до Тріполісу й за промовами що їх він виголосив там стежили Турки дуже уважно. Хоча Тріполіс і не належить уже до Туреччини, та всеж є ще духова лучність між обома краями. Шейх Сенусів мав осідок у Малій Азії й дбав про цю духову лучність. Тріполіс, що зза нього трохи-трохи не прийшло до війни Італії з Туреччиною, не видержав цего, що собі Італійці були прирекли, й годі його вважати винагородою за Туніс. Як там буде з масовим заселенням італійськими переселенцями, це ще годі знати. Чи Сенуси будуть схильні на італійські нашіптування це теж ще сьогодні не дасться сказати, та годі повірити в це. Для італійської кольоніяльної політики булоб це вельми корисне, бо через Сенусів моглаб Італія мати вплив на магометанські народи аж у глиб осередньої Африки. Муссоліні, як він це голосно заявляє, рішений в потребі боронити італійських прав у малій Азії оружєм. У Греції сподіється він найти союзника й Греки одержали вже від Італійців в останньому часі всяке воєнне знадібя. Але здається й Анґлія хоче вжити Греції проти Туреччини. Та й Греки мають мабуть охоту, без огляду на лихі дотеперішні досвіди знов витягати Анґлійцям жар голими руками. Анґлія потребує союзника проти Туреччини з огляду на Мосуль. Переговори в справі Мосулю не поступають ні трохи й анґлійські посередники їздять разураз між Лондоном, Царгородом і Анґорою.

Турки озлоблені цим, не минають нагоди, щоб не вколоти Анґлійців. До таких колючок належить: замкнення анґлійської „Гай скул фор Ґерлз" [Високої школи для дівчат] у Пері, домагання до Йонського Банку заступити в означеному реченці анґлійський персонал Турками та видалення дописувача „Times-a". Анґлійці безборонні супроти цего, та їх озлобленя на Турків змагається. Анґлійці підпомагають Грецію фінансами, та роблять само собою при цьому гарні інтереси. Ось запевнили вони собі тепер монополь електричности в Атиці, так що ніяка інша країна в старій Греції не зможе збувати електротехніч-

ного знадібя, бо все спроваджуватимуть із Анґлії.

Анґлія, Італія й Греція творять трисоюз, що готов показати зуби Туреччині. Та в Анґорі не тратять ізза цего холоднокровности, тільки спокійно стежать за подіями в високій політиці. Союзника має Туреччина тільки в Радянському Союзі, а в конечности й сирійських і північноафриканських Арабів, що вже ситі европейського панування над ними. Анґора зза свойого віддалення надається дуже добре на обсерваційну точку. Турки приготовані на всі можливости. Як старі Турки так і турецькі націонали числять на противенства інтересів між великодержавами. Ці противенства були завсіди Туреччині найкращими союзниками. Гостре противенство інтересів є вже між Францією й Італією. І з них мавби добути зиски й Абд ель Крім. Французи, кажуть, хочуть мати вільні руки й відсіля приспішене замирення в Ріфі. *(Г. Г.)*

Чи вдержиться Льокарно?

Французьке правительство, під сильним натиском частини загальної опінії, старалося в останніх двох роках довести до поєднання з Німеччиною без нарушення основ версайського договору. Аж тут уже перед самим припечатанням свойого роду приязного договору з Німеччиною вривають міжнародні події, як ось переговори Німеччини з Радянським Союзом, а передусім трівожні жести Мусолінія перед воротами обсягу европейських кольоній у східній части Середземного моря.

Щодо Радянського Союза то започаток із ним політичних взаємин зависимий для Франції від поладнання питання передвоєнних російських довгів. Та управильнення цего питання так, щоб могло задовільнити Францію, дуже важко дасться злучити з більшовицьким режімом. І тому вигляди дійти тут до якогось висліду зависимі від внутрішньо-політичного розвитку держав Радянського Союза. Офензиву, що її радяншина веде на всі боки проти Союза Народів, оцінюють в офіціяльній Франції справедливо як політику розділу всіх від усіх, щоби вможливити собі зближення з кожним із окрома. Дальша свідомість, що почин до теперішних німецько-радянських переговорів дав Радянський Союз дає змогу французьким державним керманичам стежити з більшим спокоєм за переговорами між Берліном і Москвою. У Франції вважають дуже можливим, що радянщина предложить Франції такий самий приязний договір, як Німеччині, коли тільки прийде до порозуміння в справі довгів. Хоч теперішні переговори між Німеччиною й радянщиною ледви чи змінять офіційну французьку політику, то всеж треба буде рахуватися й зі зростаючою опозицією цих правих кругів у парляменті, а передусім у сенаті, що досі все поборювали льокарненські договори, як буйну фантазію. Та що це не говорить ще, що праві круги знов малиб відзискати вплив на зовнішню політику, то трудноші з цього боку мабуть не будуть для правительства грізні.

Другою хмарою, що появилася тепер на політичньому овиді це палкі зовнішньополітичні заяви Мусолінія. Справді дивно з якою холоднокровністю французьке правительство і права преса принимають всі ці кольоніяльні пляни Мусолінія?! Вияснення треба шукати хіба в цему, що традиція й національна гордість консервативного пересічного Француза не позволяють глядіти на Італію, що її й досі вважають там меньшою сестрою, як на поважний мілітарний фактор. Крім цего й подив, що його виклнкують внутрішньополітичні Мусолінієві діла в деяких французьких правих кругах, перепинює річевий осуд. Та всеж таки від кількох тижнів починають у Франції гостріше глядіти на рухливість Мусолінія. Так пише пр. в „Matin-i" Завервайн у свойому звідомленні з Італії: „Франція не може позволити собі на це, щоб дальше не занимати становища до італійської політики. Коли французьке правительство не знає докладно, що воно хоче й дає себе вести обставинам, як це було від війни в відносинах до Німеччини, то французько-італійські взаємини готові впасти жертвою найменьшого припадку".

Перед кількома місяцями ходили чутки про замкнення осередніх держав Францією, Італією та Югославією. Тепер вони притихли. Ліва преса підчеркує щораз більше зовнішньо-політичні невдачі Мусолінія й приходить загалом до висновку, що з винятком невияснених іще взаємин між Атенами й Римом, дотепершні спроби Мусолінія з Югославією, чи з державами Малої Антанти, чи з Францією не довели до позитивних вислідів. Права преса хоч і обережно та ясно зазначує, що Франція й у питанні Туніса й загалом своєї кольоніяльної політики не має ясного пляну. А чейже кольоніяльні бажання Італії можна заспокоїти уділенням мандату. Бодай може це бути предметом переговорів. „Matin", що його вияви в італійському питанні вважаються поглядами певних урядових кругів, жадає отверто від француського та анґлійського правительства, щоби колишні німецькі кольонії в Африці поділити між Італією й Німеччиною.

Противенства між Італією й Францією сформулував „Matin" недавно так: інтересом Франції є пошана всіх дотеперішніх договорів, противно інтересом Італії є розвязання цих договорів і навязання нових союзів, що далиб Італії поле для її зовнішньо-політичної активности. Мусоліні, що зумів виразно виставити свої кольоніяльні наміри, як неприхильність Італії до всіх status quo витворених мировими договорами, в чому підперла його й радянщина, вказує заразом Франції шлях до порозуміння: Франція має помогти Італії в її кольоніяльних змаганнях. Тоді Італія не противитисяме вже завершенню Льокарна й поможе Франції вдержати її напрям в середньоевропейській політиці. В цьому саме одинокий великий атут, що його має Мусоліні супроти Франції. Можна тепер бути певним, що диктатор Італії зуміє ним виграти. Питання тільки чи й якою ціною готова Франція заплатити Італії за поміч.

(нб.)

Перед реформою супружя.

IV.

Доля дітей і будучність народу.

Обчислення прихильників розводового закону показалися в практиці помилковими. Число розводів не зменшилося, навіть не стануло, але росло і то подекуди в застрашаючих просто розмірах.

Та чи цілий обман лежить тільки в тім розчарованню, яке зустріло реформаторів? Колиби так було, то се булаби ще найменша шкода, яку можнаби переболіти, бож скілько то разів випадки не йдуть по лінії людських сподівань!

Тут ішло про щось більше І ті, що домагалися введення розводового закону, і ті, що йому противилися, здавали собі добре справу, що великий зріст розводів бувби шкодою для краю, а колиби переступив означені границі, мігби навіть статися нещастєм. І тому запорука, що до такого зросту не дійде, була умовою ухвалення закону — тому такий натиск клали на нього в своїх обітницях реформатори.

Вони добре розуміли, що коли супружий союз над міру ослабиться, то повернуть часи старинного Риму, котрі спровадили руїну імперії. Бо чи чоловік і жінка згодяться легко на те, щоби мати діти, коли одно не є певне другого? Не знаючи, що принесе завтра, воліють обоє думати про себе, як про діти, котрі в даній хвилі можуть тільки стати тягарем і перешкодою до заключення нового союзу.

І справді, довголітний досвід у Франції і в усіх инших краях ствердив, що ті побоювання не були безпідставні. Хтонебудь досі думав, що примховатість і несталість є привілеєм тільки молодого віку, мусів признати, що помилявся, на вид того, що діється навіть у найбільш культурних краях. Бо урядові статистики виказують, що ніде ані старший вік, ані довгі літа, переведені під одним дахом, не дають запоруки тревалости супружя, коли законні ворота розводу стоять отвором.

Не входимо в те, чи вік 50 літ є добою старости, та все таки мусимо признати його поважним, віком, в котрім пристрасти чоловіка повинні вже давно успокоїтися. А однак на основі урядових звітів переконуємося, що між супругами, котрі розвелися, знаходиться високий процент таких, котрі числили 50, 60 і більше літ життя. Їх було (разом чоловіків і жінок)

в Бельгії:

на	2.414	розведених осіб	в р. 1913	— 136
„	1.246	„	„ „ „ 1919	— 106
„	7.350	„	„ „ „ 1921	— 201
„	7.436	„	„ „ „ 1922	— 434

в Прусах:

на	22.130	розведених осіб	в р. 1944	— 2.127
„	26.704	„	„ „ „ 1919	— 2.065
„	50.320	„	„ „ „ 1921	— 3.991

в Парижі:

на	5.136	розведених осіб	в р. 1918	— 533
„	8.808	„	„ „ „ 1920	— 831

Так само здавалосяби, що двацятьлітний, а тим більше довший побут під спільним дахом вистане, щоби супруги зжилися зі собою і затіснили союз. Тимчасом ні; урядові статистики виказують, що навіть такі союзи розходяться і то розмірно в великім числі. Так пр. в 1919 було в Франції між поданями о розвід 782 від таких супругів, що жили між собою 20—30 літ, 107 таких, що жили 30—40 літ, а 7 таких, що жили 40—50 літ. В р. 1920 були перших 1.126, других 155, а третих 14.

Не ліпше представляється справа і в инших державах. Так пр. в Зєдинених Державах на 304.726 відомих близше випадків розводу в літах 1867—1886 було 25.271 супруж, котрі тревали вже 21 літ, або й довше; в літах 1887—1906 було їх 109.012 на загальне число 900.584 близше відомих розводів.

В такій атмосфері трудно о місце для дитини.

Бо коли розходяться супруги 70 і 80 літні, коли покидають себе ті, що жили з собою більш як 20 літ (а таких було подекуди 1/7 часть), то справді тратиться віру в людей, всякі присяги вірности видаються непевними, ніхто не в силі ручити за завтра, хочби навіть через довгі роки тревала в хаті повна згода. Тоді й жінка боїться тягару материнства, або бодай хоче мати якнайменше дітей, щоби на випадок нещастя могла їм запевнити опіку, а й мущина також вагається ризикувати. Богато отже родин лишається бездітних, инші вдоволяються одною дитиною, найвисше двома дітьми.

Як тісно є звязана дитина з можливістю розводу, вказує без сумніву факт, що між розведеними супружями знаходиться дуже богато бездітних, або таких, що мають тільки одну дитину.

У Франції в р. 1910 більш як третина розведених родин була бездітна; в р. 1919 на 22.357 супруж, що внесли подання о розвід, 8.140, або понад 36% не мало зовсім дітей. В р. 1920 таких бездітних союзів між тими, що домагалися розводу, було вже 14.246. В Парижи на 2.568 союзів, розведених в р. 1919, було 1.648, то є 64% бездітних, а 568 союзів мало по одній дитині. Загалом у Франції є дуже богато бездітних супруж; в р. 1911 на 11,626.663 родин 1,686.915 не мало зовсім дітей, а 3,011.026 мало тільки по одній дитині.

Після останніх зіставлень було у Франції: 23.3% родин бездітних, 25·7% родин мало тільки одну дитину, 21·9% мало 2, 12.9% — 3, 7.5% — 4, 6.8% — 5—6, 2.8% — 7 і більше дітей. Факт безнастанного зменшування числа уродин, а з сим і населення, достаточно вияснений.

Політичний огляд.

Український рух.

Повітовий Народній Зїзд УНДО у Теребовлі.

27. квітня зібралося 150 відпоручників. Зїзд відкрив др. Гр. Гарматій короткою промовою. Предсідником зїзду вибрано о. Плятона Карпинського, заступником господаря з Глещави, секретарями п. Олійника та студ. Ярослава Мохнацького. Реферат про сучасне положення та про програму УНДО виголосив головний секретар Обєднання п. В. Целевич. Після живої дискусії вибрано Народний Комітет. До комітету ввійшли: як голова др. Гринь Гарматій, як члени: о. Ст. Мохнацький, Петро Башняк, Іван Синенький, о. Осип Райх, о. Іван Яворський, Антін Заставний, Микола Левків, Іван Крушельницькой, Василь Ковальчук і Єфрем Юрків, як заступники: Петро Гончар та Іван Ковалишин.

25. квітня відбулося

віче УНДО в Глубовичах

львівського повіта. На віче прибув зі Львова відпоручник УНДО п. Олекса Черкавський. До президії вибрано: Івана Голода, Василя Білана та Петра Лойка. Такий вибір не подобався приявним радикалам і вони привитали його криком. По виборі говорив п. Черкавський. Його реферат перебивали радикали, та він відповідав їм із місця. Потім в дискусії говорив В. Сидор, Павло Івахів, Павло Музика та інші. Бесідники радикали говорили й поводилися дуже некультурно. Коли радикальні „бесідники" виговорилися, п. Черкавський заявив, що відповідатиме на всі заміти проти УНДО. Та радикали не дали йому говорити й почали співати: „Який то вітер шумно грає" і комісар розвязав віче. Розбивання віч чи нарад свідчить взагалі про це, що цему хто хапається такого способу не стає розумних аргументів, щоби переєвідчити противника й зібраних.

В Підгайцях відбулася

довірочна нарада УНДО

7. травня. Проводив о. Токар, заступником був господар А. Моравський із Завалова. Організаційний статут пояснював адвокат др. Гр. Стецюк. Про завдання партії говорив п. М. Струтинський зі Львова. На нараді вибрано тимчасову політичну управу повіту. До управи війшли: о. Остап Гайдукевич із Носова, голова, др. Гр. Стецюк, заступник голови, Гр. Сеньків, секретар, Гр. Скасків із Божикова, о. Літинський із Телячого, Амвр. Моравський із Завалова, Зах. Сена з Новосілки, нотар Ст. Левицький, др. Е. Ловицький і о. П. Каблак із Бокова, як члени та як заступники: Юрко Содомора з Богатковець і Г. Романків із Мужилова. Рішено підготовити скликання Повітового Народнього Зїзду. Хоч нарада відбувалася на основі 2 §, староство прислало комісаря, який увесь час робив записки.

Дня 5. правня відбулася

довірочна нарада УНДО в Жовкві.

Було 32 відпоручників із жовківського повіту. Проводив адвокат др. Теод. Михайлівський, а секретарював адвокат др. Іван Романків. Реферат про політичне положення українського народу мав відпоручник зі Львова п. Володимир Целевич. Після довшої дискусії, рішено вибрати покищо ініціятивний комітет, що має скликати повітовий Народній Зїзд і велике політичне віче. До комітету ввійшли: о. Володимир Утриско, декан зі Скваряви пов. др. Теод. Михайлівський, др. Іван Романків, господар Андр. Рудник із Липини, міщанин Кость Сало з Жовкви, господар Мик. Бойко з Боянця, господар Михайло Лозинський із Куликова, господар Гриць Мариняк зі Скваряви стар. і о. Теод. Банах із Глинська.

Польща.

У Польщі була міністерська кріза. Кабінет Скшиньского уступив і довго не могли зложити нового кабінету. Двічі пробував склеїти його В. Вітос, та не везло йому. Не повезло й пос. Марекови створити центро-лівий кабінет. От тоді покликав през. Войцеховский Грабского й він уже виготовив був листу та побачив, що не має в соймі опертя й зрікся творити кабінет. І вкінці склеїв таки кабінет Вінкенти Вітос, що осьтак уже втретє став премієром. Кабінет Вітоса центро-правий. Ліві партії заповідають гостру боротьбу проти Вітосового кабінету. Склад кабінету такий: Вінкентій Вітос — премієр, Моравский — управитель мін. загр. справ, Здзеховский — мін. скарбу, Стан. Грабскі — мін. просвіти, Смульскі — мін. внутрішних справ, Звежиньскі — віцемін. внутр. спр., ґен. Мальчевскі — мін. військових справ, Оссецкі — мін. промислу і торговлі, Кернік — мін. хліборобства, Радван — мін. залізниць, Пехоцкі — мін. справедливости, Янковскі — управитель мін. праці, Рибчиньскі управитель мін. суспільних робіт. Так вкінці має Польща нове міністерство. Це від початку повстания польської республики цебто від осені 1918 року вже чотирнацяте міністерство. Президентами міністрів були доси: Дашиньскі, Падеревскі, Скульскі, Влад. Грабскі (двічі), Вітос (тричі), Поніковскі, Глівінські, Новак, Сікорскі, Скшиньскі. Значить, на протязі вісім літ було 10 президентів міністрів, з них один двічі, а один тричі. Найкоротше був Дашиньскі, бо всего три дни, а найдовше Грабскі (вдруге) бо 23 місяці й 6 днів.

Як бачимо з поданої листи, необсаджена найважніша тека: заграничного міністра. Найповажнішими кандидатами на це міністерство, кажуть є посол в Букарешті Вельовейскі і вождь народової демо-

---

В Голяндії на 1.988 супруж, котрі розійшлися в р. 1921, не мало зовсім дітей 698 союзів, а 518 мало по одній дитині. В р. 1923 в числі 2.024 розводів було бездітних супруж 745, а в 559 було по одній дитині.

В Зєдинених Державах північної Америки на 328.716 розводів, уділених в літах 1867—1886 в 57.524 випадках виразно занотовано, що дітей не було, а про 141.810 супруж нічого не відомо і урядовий справоздавець припускає, що імовірно й вони були бездітні. В роках 1887—1906 в числі 945.625 розведених супруж знаходимо 380 608 союзів, або понад 40%, поданих як бездітних, не кажучи про 188.323 родини, про котрі не знаємо загалом, чи мали діти, чи ні.

Стоїмо отже супроти факту, що між союзами, зірваними через розвід, знаходиться пересічно одна третина, а часом значно більше таких, котрі зовсім не мають дітей; що в краях, в котрих розводовий закон знаходить надто широке приміненння, загалом велика часть супруж не має дітей, або тільки одну чи двоє. Отже чи той факт — тим більш яскравий, що діти і їх вихованнє се преці першорядна ціль супружя — схочемо пояснити тим, що розводи причиняються до зменшення числа уродин, чи якимнебудь іще иншим способом — в кождім випадку годі заперечити відємний вплив розводового закону на число уродин.

Ся справа виступить іще в яскравійшім світлі, коли візьмемо її більш конкретно. Досі говорили ми тільки в припущенню, що всі горожани є оживлені найліпшими бажаннями і тільки ляк перед пепевною долею приневолює їх обмежати число дітей.

Дійсність однак є далека від того припущення. В нинішній добі з її перерафінованою культурою і надмірним нездоровим еротизмом, осіб такої міри є між розведеними тільки частина, а з розводового закону користає велика скількість людей легкодушних, а часто й злої волі. Сі останні шукають зовсім особистих цілей, а журба про других, хочби про рідний край і діти, є далека від їх замірів; а легкодушність перших набирає в атмосфері пересиченій моральною гнилею й погонею за вражіннями, особлившої ціхи, котра унеможливлює або бодай утруднює поважно думати про родинні обовязки. І тут і там заходять отже условини, серед котрих про дитину часто й бесіди не може бути, і може ліпше, що її нема.

Очевидно, що оскільки йде про Францію, не думаємо зовсім твердити, начеби розвід був одинокою або навіть головною причиною її поступаючого вилюднення. Ні, таких чинників є більше: алькоголізм, економічні й суспільні умови, законодавство, але передовсім — як признають самі Французи — неморальність (проституція, неомальтузіянізм, злочинне перериванне вагітности, оминанне дітей, чужоложство й розводи). Зрештою щорічні фр нцуські конґреси в справі уродин не вагаються признати розводів за одну з головних причин зменшення уродин у Франції.

Розводовий закон не є отже одинокою причиною злого, він є одною з посеред богатьох, але є без сумніву одною з найбільш винних в тій справі, бо він вже не ослаблює тільки або нарушує, але розриває і цілковито нищить родину.

Нищенне родини, тої кузні найкращих почувань і благородних поривів, мусіло також потягнути за собою їх упадок, а тим самим спровадити враз з иншими чинниками поворотний залив варварства, котрого численні прояви бачимо між иншими в Франції, що славиться завсігди високою культурою. Сьогодня богато, передовсім жінок, не тільки боїться дитини, але оминає її, легковажить, ненавидить, мучить, убиває, і то зі зимною кровю й цинізмом, незнаним у диких народів.

Дитина, сонце в домашнім огнищи, потіха й надія родичів, сталася там в опінії богатьох тягарем, непожаданим гостем — і то не людей бідних, але заможних, що стоять на високих становищах. Очевидно, вони відчувають нечесність свого поступованння, отже стараються оправдатися і висувають всякі можливі рації на оправданнє свого кроку. Одним рішучо перешкаджає здоровлє, другими руководить журба про вихованнє й образованнє дітей, треті хотять дати донці більше віно і не роздроблювати маєтку між більше спадкоємців. Загалом „добро дітей й суспільности" є на устах усіх, хоч їх характери є часто зером, а їх серця валяються в шумовинню морального бруду. Такі не можуть мати більше, як одної, або остаточно двоє дітей, а й ті стараються чим скорше віддати до виховавчих заведень, щоб їм не перешкаджали в хаті!

Ще инші не всилі й на стільки відважитися; вони зовсім не хотять дитини, бо вона накладалаби на них невигідні обовязки, гамувалаби свободу рухів, вязалаби в забавах і подорожах, наражувала на втрату краси і т. д. А коли помимо всіх обережностей зявиться таки дитина, тоді дають їй відчути, що вона прийшла непрошена.

Ся практика перейшла вже від висших кляс також до кругів робітничих і селянських. Зло росте нечувано скоро.

Так пр. в р. 1910 внесло поданнє о розвід у Франції 1.687 осіб з висших кляс, 1.987 купців, 1.376 рільників, а 9.555 робітників і слуг; в р. 1919 перших було 2.452, других 3.446, третих 2.429, а четвертих 11,743; в році знов 1920 числа були такі: 1) 3.577, 2) 6.288, 3) 3.297 і 4) 20.909.

Статистика стверджує, що у Франції гине наслідком перервання вагітности річно щонайменше 300.000 дітей, а понад 600.000 инших пропадає наслідком перешкод у зачаттю.

Супроти того справедливо каже оден французький письменик: „Коли Франція не зреформує своєї практики, то її жде неминуче остаточна катастрофа".

кратії Роман Дмовскі. Остаточне порішення цеї справи буде в половині слідуючого тижня. Попри міністерські, економічні та інші клопоти має Польща ще й клопіт із маршалом Пілсудським. Дійшло до цего, що навіть часописи конфіскують за подання дневникарської розмови з першим маршалом Польщі.

Союз Народів.

10. травня зібралася в Женеві комісія для розгляду справи перестрою Ради Союза Народів. До комісії входять: німецький амбасадор фон Геш, Ле Бретон (Аргентина), Д' Брусер (Бельгія), Монтарахос (Бразилія), Гао-Гасін-Чу (Китай), Роберт Сесіль (Англія), Папатіос (Еспанія), Поль Бонкур (Франція), Шіяльоя (Італія), Матсуда (Японія), Сокаль (Польща), Зеборґ (Швеція), Мотта (Швайцарія), Вевєрка (Чехословаччина), Гуані (Уруґвай). Предсідником вибрала комісія союзного радника Мотту. Наради потривають з тиждень. Р. Сесіль заявив, що Англія противна всяким основним змінам у складі Ради. Шіяльоя заявився за збільшенням складу Ради найбільше на 2—3 місця. На пополудневому засіданні Поль Бонкур заявився за збільшенням. Конче треба узглядніти географічні умови поодиноких держав, щоби географічні ґрупи були заступлені в Раді. Де Брусер на засіданні з 11. ц. м. заявився проти збільшення постійних місць, а за збільшенням непостійних із 6 на 8. Таксамо й Бонкур, зате Папатіос заявився за збільшенням постійних місць. Матсуда заявився взагалі проти змін, а Монтарахос заявився за однодушністю ухвал Ради й виступив проти погляду, що збільшення Ради ослабилоб її авторитет.

Віцеграф Іші, представник Японії й теперішний предсідник Ради Союза скликав VII. сесію Союза Народів на 6. вересня.

Англія.

Страйк тріває дальше й набірає щораз гостріших форм. У ріжних місцевостях прийшло навіть до сутичок між страйкарями та поліцією, хоч доволі рідко. Після останніх відомостей в страйку зазначилася значна поправа. Та багато промислових підприємств, що вдержували спершу рух при помочі страйколомів мусіли таки зачинити свої заведення. Часописи виходять дальше в зменьшеному обємі.

Палєстина.

Сіоністи напружують уже осьмий рік усі свої сили, щоби здобути для себе Палєстину. І треба признати, що наслідки їх дотеперішних невтомних зусиль досить визначні.

Фонди потрібні до відбудови жидівської держави черпають сіоністи з двох жерел. Першим жерелом є жидівський національний фонд, що виносить міліон фунтів штерлінґів, а на який складають Жиди цілого світа. За гроші з сього фонду закуповують сіоністи палестинську землю для своїх кольоністів. Кождий кольоніст є дідичним арендатором землі; земля є так довго його власністю, як довго він на ній працює. Наділену собі землю не може кольоніст ані продати, ані загалом позбутися її дорогою спекуляції. Протягом 60 літ ціна купна амортизується. В однім місяці марті зложено на сей фонд 32.000 фунтів.

Другий фонд служить до того, щоб його грішми заспокоювати всі инші видатки звязані з розбудовою держави. Сей фонд дає кольоністам всьо, чого вони потребують; з нього покривають також адміністраційні видатки. Сей другий фонд доволі слабий і непевний. Його стан залежить від економічного положеня цілого світа. Жертви на нього вливають немірно.

Кольоністи походять з цілого світа. Найбільше їх з Польщі і з бувшої Росії. Се справжній елемент піонірів. Між ними найбільш свідомих сіоністів, а сю свідомість набули вони серед нереслідувань в своїй давнійшій вітчині. В останніх роках прибуло до 42.000 кольоністів. Переселенню пособляє також та обставина, що Америка замикає свої пороги перед еміґрантами. Кольонізованя Палєстини йде поволи, але йде.

Між кольоністами заступлені всі суспільні верстви. Зі Сходу йде більш простого народу, з Заходу більш інтеліґенції. Найбільш інтеліґенції дає Німеччина. Сорок процент німецьких кольоністів се академики, що працюють на землі як хліборобы.

Замітне, що між кольоністами майже нема Жидів ортодоксів. Всеж таки волею більшости керує реліґійно-містичний чинник. Між інтеліґентами поселенцями є богато таких, котрим остогидло великоміське життя з його соціяльною нуждою і котрі шукають в Палестині чогось нового, зовсім иншых форм життя і життєвих можливостий.

Очевидно, що Палестина не може стати цілковито жидівським краєм. Се сіоністи розуміють дуже добре. Вони стремлять тільки до того, щоби мати в Палестині свій національний арсенал. Нема також мови про те, щоби якась значнійша частина Жидів переселилася в Палестину. Всіх Жидів у світі є около 16 міліонів, а Палєстина моглаби тільки дуже малий процент того числа помістити й виживити.

Ю. П.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Міжусобиця в Польщі. Маршалок Пілсудський зайняв Варшаву.

Вчера розійшлися по Варшаві вісти, що на маршала Пілсудського доконано замаху. Коло 12 години в ночі почали острілювати житло марш. Пілсудського на Сулеювку. Прихильні марш. Пілсудському війська поспішили йому на підмогу. Із Сєдльца поспішив йому на відсіч ґен. Сікорський із полком в повнім уоружені. Президент Войцєховський видав відозву до армії й переговорював із маршалком Пілсудським. Переговори не довели нідочого. Почалися бої на Замковій площі між правительственними військами й військами маршалка Пілсудського. Залізничники станули по боці маршалка Пілсудського й перервали получення з Познанням, відкіля мала прийти поміч правительству. Часть правительственного війська перейшла до маршалка Пілсудського. Маршалок Пілсудський зайняв центр Варшави та окружив Бельведер. Маршалок сойму Ратай веде переговори в маршалком Пілсудським. Говорять, що переговори дадуть добрий вислід і буде утворений трійомвірат: Войцєховський, Пілсудський, Скшинський. Теперішнє правительство уступить.

Покищо проголошено в Варшаві й околиці стан облоги. Говорять що є 50 вбитих і багато ранених.

ДОПИСИ.

РАДЕХІВ. Заходом філії Т-ва „Просвіта" в Радехові відсвятковано 11. квітня память Т. Шевченка концертом зразково і гідно. В програму входили продукції мішаного хору під діріґентурою п. Дамяна Ів. Куліша, дві деклямації: „Послання" виголошене п. В. Панасюком і „Причинна" п-ною Маркевичівною та реферат місцевого адвоката д-ра Я. Селезінки, оброблений дуже поважно, річево з підчеркненням реліґійних почувань нашого Ґенія.

Радехівський хор під управою п. Куліша, уроженця Полтавщини вже виробив собі славу. В короткім часі концертував три рази в Радехові, раз в Лопатині, Виткові і Павлові і всюди захоплював слухачів та будив замилування до нашої пісні. Не диво, бо сам діріґент, людина великої музичної інтеліґенції, дуже тонкого чуття в відданні пісні, її любимець-мистець і зразково працьовитий у цім напрямі. Кілька літ тому мав у Варшаві дуже добрий хор, а 18 хорів в своїому житті вишколив — тому приєднання його для Радехова було дуже щасливе. Пісні вийшли чудово викінчені як Лєонтовича: „Із за гори камяної", „Зашуміла ліщинонька", „Ой пряду, пряду" Колесси: „Як би мені черевики"; пісня Черкасенка—Стеценка: „Україно — мати" була відспівана з бравурою небувалою два рази як 3-тя і 12-та точка програми на причуд гарно. Молодий пяніст, ст. політехніки Роман Шухевич відіграв дуже вдатно фортепянове сольо. За вісім літ праці на ріжних ділянках — пять концертів улаштованих в Радехові за свойого головства філії — о. д-р Пелліх може бути вповні вдоволений та тішитись великими здобутками своїх трудів, витревалого вкладу та терпіння і насолоджуватись пореченстим розвоєм і розростом культурного дорібку власними і непозичаними силами, як це виказав памятковий концерт.

Не обійшлось без немилих і прикрих несподіванок. На 48 годин перед концертом дістав діріґент наказ від радехівського староства опустити негайно повіт ізза браку права приналежности. Завдяки усильній інтервенції вдалось час побуту до 7. мая проволікти. Ой нема то як свобода конституції, якою так чванився бувший премієр Вітос, що вона найлучша в цілім світі, певне для своїх діток, а не для тих від... мачохи... а ще Українців.

Ґість.

ХОЛОЇВ. Читальня „Просвіти" в Холоїві святкувала 18. IV. 65-ті роковими смерти Т. Шевченка концертом, в якого програму війшли співи під управою метького голови п. Івана Коритка, що для місцевої читальні поклав великі заслуги і разом з п. Василем Козаком нестружено і витревало оживили читальняне життя при співучасти членів товариства. Вступне слово виголосив голова філії „Просвіти" в Радехові ВПр. о. д-р Пелліх, декан, що всюди і завсіди радо спішить, де лиш цього вимагає народня справа. Співи випали дуже добре, бо холоївський хор по радехівськім вспів заняти перше місце. Голоси (сопрани і баси) дуже гарні, співали без нот доволі трудні пісні як: „Обжинки" Колесси. Деклямація малої дівчинки, що заступити мусіла в останній хвилі захорівшого товариша, зробила дуже добре враженя. Живий образ і народний гимн закінчили це памятне свято.

Сумно вражало, що старше громадянство не почувалося до обовязку явитись на концерті в честь — кріпака Ґенія. Відрадно було бачити, поважний гурток із читальні „Просвіти" на Бабичах присілок Холоїва, що прибув в поважнім числі мимо непогоди. Вони зрозуміли, що в обєднанні сила і можлива співпраця.

Діяльна читальня холоївська почтила третього дня Великодних Свят 4. мая чвертьвіковий Ювілей митрополитованя нашого Високопреосвященого Архієпископа Андрія Шептицького святочним концертом. Вступне слово виголосив місцевий парох, що начертав величню стать Високодостойного Ювилята, як Архипастиря, Мецената і зразкового громадянина. Співи реліґійні і народні вийшли дуже складно. Присутні гості, уроженці з Холоїва висловлювалися з признанням, що такого хору Холоїв іще ніколи не мав і так гарно ніколи не співав. Деклямацію: „Привіт Ювилятови" довгу і трудну виголосив молодий хлопчик Петро Цьолковський. На закінчення хлопчики відограли дуже вдачно двоактівку: „Іван Кунцевич" о. Труха Ч.С.В.В. друковану в „Нашім Приятелю". Враженя було дуже гарне, особливо — молитва дітий перед Розпяттям за Україну витискала слези з очий, що ідеї св. Йосафата в молоденьких серцях так гарно приймаються і дасть Бог зроблять свій успіх і принесуть віднову духового життя, бо защіплені на найблагороднійшій ідеї. Живий образ був дуже зворушуючий. Перед Розпяттям клячало двоє дівчаток прегарних чотиролітних, одна з кадильницею, а друга з чашею під отвореною раною Серця Христового. Всі хлопчики вдивлені в Розпятого здається слали горячі мольби за страдаючий нарід, за лучшу долю для нього та за Архипастиря-Ювилята, що тій ідеї посвятився. Честь читальні! її голова

так уміло і вдатно уложив і перевів цілу програму, що вивязався хорошо.

Навіть і Жиди були на концерті та живо оплескували точки, захоплені чарующими хвилями.

Новинки.

Богословське Наукове Товариство. Дня 10. травня ц. р. відбулися в конференційній салі дух. Семинарії у Львові звич. Загальні Збори Бог. Наук. Товариства. Вибрано нову Раду Т-ва, в котрої склад увійшли: Всв. о. Ректор д-р Йосиф Сліпий як голова, Впр. о. Микола Галянт секретар, Впр. о. Михайло Лада скарбник, Впр. о. Александер Малиновський директор бібліотеки. Між иншими рішеннями Заг. Збори приняли одноголосно внесок уступившої Ради на вибір Його Високопреосвященства Митрополита Кир Андрея почетним членом Товариства. Вказаним булоби, щоби наше духовенство більше заінтересувалося справами нашого недавно основаного Бог. Наук. Товариства, котре як на наші відносини дуже успішно сповняє велике своє завдаиня.

Боротьба за православний Собор в Нюйорку. Кедровський, московський епископ, виграв процес з митрополитом Платоном і заняв московський Собор на 97. вулиці в Нюйорку. Цареславний Платон зі Собору забрався і мабуть виїде до Швайцарії. Кедровський замешкав в епископському домі, коло Собора. Туди приїхали його жінка і діти і мешкають з ним разом. Платонівці, вибираючись зі Собору, забрали образи і другі прикраси. Собор світить голими стінами. Перше богослужения було в неділю, 4. квітня ц. р. Часопис [московський] „Рассвет“ в Нюйорку, звідомляє, що на цім богослуженню було дуже богато учасників. Кедровський думає прикрасити Собор ще краще, чим був передще. Купить ризи, образи, кадильниці і таке друге. Проти Кедровського виступив і галицький москвофіл епископ Филиповський, який почав процес проти нього за забрання Собору. Филиповський уважає себе головою московського собору і московської правосл. церкви в Америці. Передтим воював Филиповський із Платоном та Платон його вигнав, а суд засудив його на кару: до арешту.

Одинока українська школа міська ім. М. Шашкевича у Львові святкує цього року 40-літний ювилей свого істнування. Ця школа має велике культурне значіння для громадян м. Львова, бо виховала дотепер і дала освіту більш як 10.000 членам української суспільности. Томуто всіх наших громадян повинен цікавити повний образ розвитку цієї школи на протязі 40 літ. Окремий горожанський комітет кінчить складати історію розвитку згаданої школи і хоче печатати її, та це вимагає більших коштів. Отже звертаємось до свідомих горожан, а спеціяльно до бувших учеників цієї школи з проханиям скласти датки на таку культурну ціль — у книгарні У. П. Т. вул. Руська, ч. 3. до рук управительки книгарні. — За Комітет: О. А. Стефанович. др. Ст. Федак.

Дванацятилітній мандрівник до підбігунової полоси. Давид Діннай Патнем, дванацятилітній син дослідника підбігунової полоси Юрія Пальмера Патнема, управителя американського подорожничого музею, вибирається з батьком до Гренляндії.

Валізничі полекші для недужих, що виїздять до лічничих місць. Як торік так і цего року з днем 15. мая до 31. жовтня вводять полекші на поворотні переїзди з краєвих лічничих місць.

Здобув докторат у постелі. Анатоль Фуріє спішився на дипльомовий іспит і впав під колеса самоїзда. Самоїзд сильно покалічив його. Іспит мав відбутися за пів години, Студент оперся, що мусить його здати й напирав на лікаря поготівля, щоби довіз його до університету. Що мав зломану ногу й ключицю мусіли Фурієра внести до іспитової салі й він відповідав на питання лежма. Іспит пішов добре. Покалічений студент здобув докторський дипльом.

Радянська „статуя свободи“. На зразок Америки задумують і більшовики побудувати в пристані Владивостоку велику статую свободи. В головному буде це докладна копія відомої великанської статуї „Свободи“ в пристані Нового Йорку. Та буде й ріжниця: замість жіночої голови, що її має статуя „Свободи“ в Новому Йорці, тут має бути Ленінова голова.

Не позволив похоронити самовбійника на катол. цвинтарі. Із Берна доносять, що в одному селі невподалік Берна відібрав собі життя багатий селянин Карло Юшінек, що вів розпустне життя. Був налоговим нияком, а до цего й типовим сільським донжуаном. В останніх часах не повезло йому. Брат одної зведеної дівчини присягався, що застрілить Юшінка як собаку. Юшінек так взяв собі це до серця, що в розстроєнні повісився. Католицький парох села не хотів ніяк позволити на похоронення самовбійника на місцевому цвинтарі. Тамошня влада загрозила священникові карою 500 ч. к,, коли не відкличе заборони. Однак священик не уступив. Заявив, що грошей не заплатить, бо їх не має, однак готов відсидіти кару в тюрмі, та виданої заборони не відкличе, бо вона опирається на законній основі. Становище священика є предметом ріжних коментарів у чеській пресі.

Еллєн Кей померла Відома письменниця Еллєн Кей померла 25 м. м, в Штокгольмі, Покійна письменниця родилася 1849 р. Вже з малечку дуже цікавилася книжками. Дома одержала звичайне виховання, не ходила до ніякої школи. В 1868 р. прибула з батьками до Штокгольму, де могла більше образуватися. Її змаганням було заложити в Швеції вишу жіночу народню школу й тому в 1874 р. поїхала до Данії, щоб там пізнати основно уклад вищих народніх шкіл. Осенню 1880 р. стала вчителькою жіночої школи в Штокгольмі, де вскорі переступила шкільну програму влаштовуванням викладів про шведську історію. Написала вона ряд статей і книжок, які викликали велику дискусію в пресі. До цего роду її праць належать: „Надужиття жіночої сили“, „Психольогія жінки й жіноча льогіка“, „Століття дитини“. Більшість її книжок вийшла в десятилітті від 1890 до 1899 р. Опісля появилися ще такі її твори: „Рахиль Варнгаген“, „Жіночий рух“, „Війна мир і будучина“, „Жінки й світова війна“. Вінцем її творчости є твір п. н. „Всепереможець“. У цему творі збірає вона ввесь світ своїх думок біля Ісуса Христа, що онановує все людство любовю й миром.

Вибух на Гавайських островах. Після депеш із Кона (Гавайські острови) лява, що добувається з вулькана Мануя-Льон заляла біля пятнацять домів. Доля біля 100 мешканців цих домів невідома.

Львів, 13. травня 1926.

Курс грошей: американські доляри 11·50, канадийські 11·—, чеські корони 0·26, франц. франки 0·30, фунт штерлінгів 43·— швайц. франки 1·65.

ЗБІЖЕ: пшениця біла 46—48, жито 34·50—35·50. овес 29—30 зол.

Нові книжки та видання.

Лютер чи Христос? Видавництво Чина ОО. Редемптористів. Книжка VI. Збоїска (поч. Знесіння к/Львова). 1926. Ст. 20. Ціна 15 гр., за 20 прим. 2 зл.

Книжка ділиться на дві части. В першій части говориться про те, що Лютер не жив після Євангелія Ісуса Христа, а в другій части, що він не вчив після Євангелія Христа. З життя Лютра підносить автор його ненависть до ближнього, його пянство, нечистоту й обманчивість. В части про науку Лютра займається автор такими питаннями: 1) Звідки Лютер взяв свою науку; 2) Як Лютер дійшов до своєї науки і 3) Наслідки науки Лютра ще за його життя.

Книжечка уложена так, що по кождім висказі чи представленню якоїсь події з життя Лютра, ідуть зараз відповідні слова чи спосіб поступования Ісуса Христа. Такий спосіб писання може бути дуже корисний, колиби тільки не був сухий, без життя. В популярній розвідці накопичуванє самих цитатів — річ невмісна.

Загалом однак книжечка заслугує на масове поширенне між нашим народом, передовсім в тих місцевостях, де йде пропаганда протестантських сект. *Ю. П.*

Оповіщення.

Зїзд Товаришів Богословів усіх трох Епархій з 1906 р. відбудеться дня 17. мая с. р. в духовнім Семинарі в Перемишлі.

о. Дурделла, о. Деревянка,
о. Маринович.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вписуйтеся в члени

Українеької Христіянеької Організації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).
Адреса: **Укр. Хр. Організація Львів, вул. Синетуська 99а.**

АДВОКАТИ

Д-р Володимир Охримович і Д-р Александер Надрага

Львів, вул. Домініканська 11.

приймають заступства Церков і Парохій у всяких справах судових, скарбових і адміністраційних.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСТНИК „ПОСТУП“

орган присвячений повазі і благородній ініціятиві

виходить що місяця (кромі ферій)

Умови передплати в р. 1926: цілорічна передплата виносить 5 зол., цілорічна передплата за кордоном виносить: для Америки і Канади 1·50 дол., для Бразилії 15 мільрейсів, для Чехословаччини 45 ч. кор., для инших країв вартість 7·50 шв. фр., — Краєву передплату посилається на адресу: Експедиція часописи „Поступ“, Жовква. — Всі закордонні грошеві посилки посилається порученим листом на адресу: Редакція часопису „Поступ“, Львів, вул. Домініканська ч. 11, І. пов.

Вже вийшла книжка оповідань знаної письменниці

КАТРІ ГРИНЕВИЧЕВОЇ

п. з.

НЕПОБОРНІ.

ЗМІСТ: Утеча. На весняній сопілці. Дорога. Карантанна молиться. Серед руїн. Біля воріт. Пасха красна. Під чужим небом. Тіни ночі. Параска. У китях туги. Лист. Весілля Карапульки. Над ставом Сільое. Бабуся. „Окропиши мя иссопом“. Пісня жорен. Розпяття. Спомини. Сторінка зі щоденника. Lux in tenebris. З книг вигнаного народу. На новосіллі.

Ідея книжки: Живуча сила нашої Нації **непоборна** й серед усяких страждань „проти надії надіємось“.

Обєм книжки 12 аркушів друку. — **Обгортка** П. Ковжуна.

Критика высказується про книжку прихильно.

Кожний патріот, кожна інституція, котрим на серці духовий підем нашої нації, повинні цю книжку купити й позичати її якнайширшим кругам нашого народа!

Замовляти: „Добра книжка“ — Львів, Содова 4.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 19. Należytość pocztowa zapłacono ryczałtem. **Львів, 23. травня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: **„НОВА ЗОРЯ“, Львів, вулиця Сикстуська** ч. 39 а.

Конто почт. щад. Краків ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА:
В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол.
За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Організації.

Нездорові відносини.

Події, що збулися сими днями в Варшаві, а про котрі ми згадуємо на иншім місци, свідчать про те, що відносини в польській державі є нездорові. Головний корінь лиха в тім, що правлячі польські сторонництва переняті духом не християнської справедливости й любови ближнього, не християнської терпимости й згоди, а навпаки, духом несправедливости, духом нетерпимости й ворожнечі. Помимо гарних деклямацій про патріотизм, у них на меті не добро загальне, не добро своєї держави, а добро поодиноких партій, а приватна нажива одиниць. Суспільність із такими прикметами, чи радше хибами, мусить сподіватися разураз таких несподіванок, як останні в Варшаві, або й ще гірших.

Нам булоби байдуже до всього того, що діється в корінній Польщі, колиби й ми не жили в межах польської держави, колиби її відносини не були без впливу й на наше житте.

Від згаданих хиб польських сторонництв українське населення польської держави терпить дуже діймаво. Ми відчуваємо на своїй власній шкірі, що значить бути під владою партій, що керуються несправедливістю, ненавистю, нетерпимістю й ворожнечою до всіх, хто не з їх партійного, а ще більше, хто не з їх національного табору. Всі благодати, які на нас впали протягом останніх вісьмох літ і досі спадають, всі сі благодати слід завдячити згаданому нехристіянському духови, котрим переняті польські сторонництва.

Навіть така на око неміродатна тут хиба, як непатріотизм польських сторонництв, є для нас дуже шкідлива. Колиби ті сторонництва були справді патріотичні, колиби їм залежало справді на добрі їх теперішної вітчини, то вони не поступали би з „національними меншостями“, що становлять майже половину населення польської держави, так, як тепер поступають. Патріот дивиться і в будучність, а непатріот дбає тільки про хвилеві користи, партійні або приватні.

Поступування польських правлячих сторонництв грозить нам ще одною небезпекою. Ся небезпека лежить у тім, що й наші деякі люде можуть легко перенятися „приміром з гори“ і собі наслідувати „сильніщих“. А в нас і так є велика склонність до „отоманщини“, до ходження „самонас“, на власну руку, у нас також партійне житте не конечно здорове, у нас і так часто партійний інтерес ставиться вище інтересу загалу. Є отже обава, що наслідком впливу польських сторонництв ті наші хиби можуть іще збільшитися і ми схочемо Полякам дорівняти.

Та за сим впливом можуть піти хиба тільки люде слабої, або й злої волі, люде, що коли не зірвали зовсім з Христом, то бодай збайдужіли до Нього й до Його науки.

Нація, що бажає збудувати й удержати свою державу, мусить памятати, що без Бога, без віри й без християнських чеснот, того не осягне. Ніяка держава не може остоятися, коли вона побудована на несправедливости, нетерпимости, ненависти й ворожнечі. Вона скорше чи пізнійше мусить провалитися.

Памятаючи на се, берім собі науку з теперішних польських відносин, але науку, котра вчить нас, як не слід будувати своєї держави, а по збудованню не слід нею правити. „Коли Христос не збудує дому, надармо трудяться будівничі“.

Секта баптистів.

Баптисти се по нашому „хрестителі“. Вже ся сама назва вказує на те, що баптисти мають свої питомі погляди про Тайну Хрещення. Вони саме відкидають хрещенне дітей і навчають, що тільки хрещенне дорослих має значіннє, і то хрещенне через погруженнє в воду.

Перша громада баптистів („Громада охрещених християн“)повстала коло 1646 р. в Анґлії. Найвизначнійшим її проповідником був **Richard Blount**. Тому, що секту баптистів сильно спомагав Олівер Кромвель, вона скоро поширилася. В 1689 числила вже вона понад 100 громад.

До Америки перещіпив баптизм **Roger Williams**. Тут поширився він передовсім по визвольній війні Зединених Держав з Анґлією (1776). Тепер найбільше баптистичних громад саме в Зединених Державах.

Пізнійше появилися громади баптистів і в европейських державах, як в Німеччині [1834], Італії і Швеції. Баптисти удержують свої місії в Індіях, Китаю, Японії, західній Африці й Австралії.

Всіх баптистів (самих дорослих) начисляють до 8 міліонів, з того в Америці 6 міл. Враз з їхними дітьми [„недільні ученики“] буде їх найменше 25 міліонів.

Баптисти не творять замкненої єдности, а розпадаються на ріжні партії, що значно між собою ріжняться. Так пр. одні відкидають науку про Пресв. Трійцю, инші Божество Ісуса Христа, ще инші свободу волі, деякі святкують замість неділі суботу [суботники] і т. д.

Щоби всі ті партії до себе зблизити, основано в 1905 р. „Баптистичний світовий союз“.

Яка є наука баптистів?

Найважнійші відклонення баптистів від католицької науки є такі:

а] Наука про св. Письмо як одиноке правило віри.

б] Наука про відродженнє. Люде будяться силою св. Духа і Божого слова зі своєї духової смерти і доходять до пізнання своїх гріхів. Як що вони справді каються і вірять в Ісуса Христа, одержують наслідком тої віри відпущенне своїх гріхів і оправданнє перед Богом.

в] Наука про Хрещенне Тайну Хрещення можуть приймати тільки дорослі і то через погруженнє. Хрещенне одначе не спроваджує оправдання, а має тільки певнійше викликати в охрещенім свідомість його спасення й блаженства. Воно не є Тайною, а тільки зарядженнєм Христа.

д] Наука про Тайну Евхаристії. І Евхаристія не є Тайною. Хліб не перетворюється в Тіло Христа; ми споживаємо Христа тільки духово.

е] Наука про кінець світа, котрий вже недалекий.

Знаменною ціхою баптиствів є строга церковна карність. Членів, котрих житте не покривається з вірою, або таких, що жиють зі собою в незгоді, виключають з громади. Сеї карности одначе не всюди однаково придержуються. Загалом що до способу життя не можуть баптисти постидатися перед ніякою иншою християнською суспільністю. Релігійність і моральність стоїть у них дуже високо. Так само панує між ними велика любов; вони називають себе взаїмно братьми й сестрами.

Про всі блуди баптистів не будемо тут говорити. Про деякі з них ми вже писали в статтях про „дослідників Біблії“, про инші будемо ще говорити пізнійше при инших нагодах. Сьогодня займемося тільки одною блудною наукою баптистів, котрою вони особливо відзначаються між иншими сектантами і котра їх особливо від них відріжняє, а се наукою про Хрещенне.

Баптисти відкидають Хрещення дітей і то з отсих причин:

а] Св. Письмо говорить тільки про Хрещенне дорослих. Се правда. Про хрещенне дітей не згадує нічого св. Письмо. Але тим самим годі сказати, що Хрещенне дітей противиться св. Письму. Слова Христа: „Оставте дітей, нехай приходять до Мене і не бороніть їм того“ — вказувалиби на щось зовсім иншого.

б] Церква в старині не знала Хрещення дітей. І се є правдою о стільки, що в найперших часах християнства Хрещенне попереджало визнанне Христа. Се мало ту користь, що кождий, що приступав до Церкви, робив се свідомо. Але Церква поставила собі небавом таке питанне: А що діється з дітьми, котрі вмирають, заки дійдуть до свідомости і свідомо зможуть зложити своє визнанне віри? Се стало причиною зміни дотеперішної практики. Церква мала тут на увазі слова Христа: „Істинно, істинно, кажу тобі: хто не відродиться водою і св. Духом, не ввійде до царства Божого“ [Йо. 3, 5].

Баптисти не звертають на се уваги, вони кажуть, що первородний гріх без особистої вини не виключає від блажен-

ства, через те хрещеннє дітей не є потрібне.

Тут баптисти мішають злі пристрасти в чоловіці з самим первородним гріхом. Коли беремо їх за одно, тоді очевидно можна справедливо говорити, що через Хрещеннє не ницться пристрасть, отже й первородний гріх, його тільки не „вміняється“ задля заслуг Ісуса Христа. Та Церква завсігди навчала, що первородний гріх є справді хибою душі, їй не достає освячаючої ласки, яку вона по Божій волі повинна мати, а яку Адам своїм гріхом втратив і для себе і для цілого свого роду. А де нема тої освячаючої ласки, там нема можливости дійти до надприроди, до оглядання Бога. Первородний гріх ницться силою Христа, силою примінення Його спасаючої ласки; на се Він і став чоловіком, щоби вказати людям дорогу до Бога, щоби уможливити їм осягненнє їх надприродної ціли. Колиж первородний гріх сходить на дитину без її відома й волі, то може бути й знищений без відома й волі дитини приміненнєм плодів спасення Ісуса Христа.

Церква станула отже перед питаннем: Що ліпше: чи нехай діти вмирають без виглядів на небо, чи хрестити їх у їх нелітности, хоч вправді вони пізнійше не всі визнаватимуть добровільно віру в Христа? Церква рішилася на друге, бож неоден охрещений і в дорослім віці не все додержує хрестного обіту.

в] Так повстав в Церкві від давна звичай хрестити малі діти. Про Хрещеннє дітей говорить Оріґен [+ 254], Іреней [+ 202], Кипріян [+253], Августин [+ 428] і ин. Тої самої науки придержується також східна Церква.

Баптисти покликують на свідоцтво Тертуліяна [+ 310], котрий виступав проти Хрещення дітей. Та Тертуліян не тільки що до Хрещення дітей ріжнився з наукою і практикою Церкви. Він належав до секти монтаністів, осудженої Церквою. Свідоцтво отже Тертуліяна тут ніпричім.

г] Що до Хрещення через погруженнє, то св. Письмо нічого про те не говорить. У тім мають баптисти слушність. Та ми запитаємо: чи ті 3000 людей, охрещені в часі Зелених Свят, чи вони всі були охрещені через погруженнє?

Так, правда, старинна практика Церкви казала хрестити через погруженнє; так хрестить ще й сьогодня східна Церква. І в західній Церкві була така практика аж до XIII. ст. В медіолянській Церкві ще й нині уділяють Хрещеннє через погруженнє.

Та правдою є рівнож, що і в найдавнійших часах уділювано виїмково Хрещеннє також через поливаннє. Про се згадує так зв. „Наука 12 апостолів“ [Дідахе], що походить з кінця першого століття. Виходить, що вже і в найдавнійших часах хрещено, хоч вправді виїмково також через поливаннє і таке хрещеннє вважано важним.

З церковно-релїґійного життя.

Марійське Т-во Молоді.

Молода орґанізація основана в маю 1918 р. з метою вироблювання серед молоді християнського духа й християнських характерів, продовжує вже 8 літ діло, яке в 1616 р. заініціював на українських землях великий Велямин Рутський. До рядів нашого Т-ва належить не тільки молодь, але й ті старші особи, що зобовязалися в рамах орґанізації для молоді працювати. В своїх 5-ох секціях з окремими завданнями й у звиш 110 ґрупах (згл. кружках) числить Марійське Т-во Молоді около 10.000 членів. Кружки Т-ва находяться в усіх містах у краю і в ріжних селах. Між членами має Т-во 44 (Спів-) „Основників“, 450 „Добродіїв“, 145 осіб довіря підписавших дотичну заяву і стількиж инших осіб довіря, що сповнюють дотичні обовязки без окремої деклярації. На середні школи припадає около 1400 членів. Централя Т-ва приміщена часово в Інституті св. Йосафата (Львів, вул. Сикстуська, 39 а), займає 12 осіб як урядовців, або анґажованих працьовників; з того 5 осіб з цілоденною працею, инші з 2—3 годинним часом праці.

Головною фактичною акцією Т-ва за останніх 6 років була акція пресова, инші орґанізаційні чинники поступали з конечности повільнійшим темпом. За згаданих 6 років — (бо в 1918 і 1919 роках події в краю майже цілком спинюють акцію) — основало Товариство 4 періодичні (згл. продовжувані) видавництва: „Поступ“ (1921), „Н. Приятель“ (1922), „Цікаві оповідання“ (1923), „Правда“ (1924). Ті видання поширило Т-во між молоддю (до мая 1926) в кількости 650.000 примірників. Кількість усіх поширених Т-вом християнських, або хоч позитивно добрих примірників лектури досягає цифри 1,500.000 ($1^1/_2$ міліона), з чого 75.000 примірників малих календарців. Пересічно висилає централя Т-ва денно 200 примірників періодичних видань, а 100 примірників неперіодичних. Місячна переписка виносить 400—600 чисел. Грошевий оборот (приходи й розходи разом) виносив в році 1924 59.425 золотих, а 1925 р. 118.434 зол. Від мая 1926 видає централя „Вістник Марійських Товариств“ (неперіодично), а на липень ц. р. приготовляє черговий орґанізаційний зїзд.

Завдяки добі девалюацій, відтак сучасному економічному лихоліттю, а в немалій мірі також і знаним „спізнюванням“ у нашій суспільности, Товариство було й є безперервно змушене боротися з дуже великими фінансовими труднощами. Бож відома річ, що до пресової акції, а ще й періодичного видавництва конечним є правильний доплив готівки. Наслідком цих відносин є Товариство також поважно задовжене і загалом потребує не тільки моральної, але й матеріяльної піддержки добрих людий.

В склад президії Т-ва входять тепер о. Др. Йосафат Маркевич ЧСВВ. як презес, о. Теофіль Горникевич і о. Йосиф Лучинський ЧСВВ. як заступники, о. Володимир Яценків як секретар президії.

(В. К.)

Польща.

„Оссерваторе Романо“ з дня 3. квітня 1926 доносить, що польська „Католицька Ліґа“ скликала до Познаня католицький зїзд, щоби всіх Поляків католиків зєднити до боротьби о забезпечення церковного характеру подружя. Цей зїзд відбувся 21-го марта 1926 р. в великім числі учасників. По основних рефератах, в котрих брали участь між иншими професор університету д-р Гантковський, епископ Лукомський, д-р Старський і американський епископ Окабовскі. Зїзд ухвалив слідуючі резолюції:

1) Тому, що в подружу ми бачимо один з найважніщих чинників національного життя, жадаємо, щоби подружя згідно з Божим законом було нерозривне, та що воно, винявши його матеріяльно-правну сторону, належить до компетенції церковного права.

2) З огляду на обставину, що подав-

Михайло Фірак.

Хорватська християнська преса.

Преса нині найбільша моральна і суспільна сила. Вона уформлює світогляд широких мас (розуміється, письменних), керує їх думками і переконаннями і мало є таких самостійних і критичних людий, котрі булиби вільні від впливу всесильної преси.

Нині жадна ідея, жаден рух, жадне людське змаганнє не може без преси обійтися. Дійсно богато правди є у вислові, що преса панує над світом. І хто бажає нині здобути певний вплив і власть над людьми, хто хоче активно посягнути в життє, дати йому свою закраску, дух і напрям, той мусить насамперед запевнити собі поміч преси. Без неї й найкрасша ідея і найліпша воля нині немічна.

Се ясно кожній хоч трохи освіченій людині і о тім не требаби навіть балакати. Та на жаль не кожному сучасному „доброму“ християнинови ясно, що і християнство, релїґійні і суспільно-культурні засади християнства, одним словом християнський світогляд може в нинішних часах здобути, поширити і поглибити свій вплив на людське життє передовсім при помочи сильної, поширеної і вміло редаґованої преси. Такі тепер часи, що замало церкви і захристії, замало проповіди і навіть місій, але кожний християнин потрібує нині частої і щоденної духової поживи, відповідно до обставин модерного життя, щоби він міг витревати на своїм становищу, щоби у шаленім вирі модерного життя не збився з дороги.

А ту поживу дає друковане слово, особливо періодична преса. Розуміється, що християнська преса повинна мати за собою відповідні модерні християнські орґанізації, релїґійні, культурні, соціяльні і політичні, бо лише тоді її сила не змарнується і її голос знайде живий відгомін в життю. Особливо треба підчеркнути, що без політичної орґанізації християн їх преса (і їх культурні орґанізації) не можуть ніколи мати потрібного впливу на життє, з окрема на явне, державне життє. Се найкрасше видно на французьких католиках, як знову німецькі, бельґійські, голяндські, чеські і словінські католики дають нам проречистий приклад, як велику силу дає християнству солідна, християнським духом пройнята, політична партія. Та о тім може другим разом, а тепер вернімо до преси.

Хорвати невеликий нарід. В Югославії є їх коло півчверти міліонів, але зате мають доволі гарну католицьку пресу, а моглиби мати багато красшу, колиб і між ними не було забагато таких, що якось не хочуть порозуміти ваги і потреби християнської преси і взагалі модерного орґанізования християн. А загал хорватської інтеліґенції пливе в мутних ліберальних водах, до релїґії ставиться ворожо або індиферентно, гірше ніж у нас. Але Хорвати щасливі, що вже від двайцяти літ мають свій орґацізований Католицький Рух (про котрий думаю пізнійше повідомити читачів „Нової Зорі“) і власне завдяки тому Рухови християнська справа і справа християнської преси у Хорватів стоять доволі добре. Не кажу, що дуже добре, але все таки багато красше ніж приміром у нас в Галичині, де нас Українців-католиків рівно стільки, що Хорватів у Югославії.

Зачну від чисто релїґійних часописів. Богословській науці служить квартальник **„Bogoslovska Smotra“** (Богословський Огляд), що попри строго наукові статті приносить багато лекшого і актуального матеріялу. Видає її „Богословська Академія“, котру оснували професори теольоґічного факультету в Загребі.

Священичим орґаном є **„Katolicki List“**, тижневик у Загребі. Він подібний до нашої „Ниви“, лише „Нива“ стоїть вище своїм поважним і науковим змістом, а **„Katolicki List“** більше популярний і так сказатиб „злободневний“. До нас Українців ставиться сей часопис (як загалом уся католицька хорватська преса) дуже прихильно і дуже часто поміщує статті в обороні нашої Церкви (перед Поляками) і наших кольоністів у Босні, серед котрих почав ширити православє якийсь галицький пройдисвіт (під видною протекцією місцевих православних). Духовному життю священників присвячений місячник „Sacerdos Christi“ з додатком „Проповідник“.

У Сараєві (Босна) виходить церковний місячник „Vrhbosna“, котрий давнійше, за

ляюча більшість польського народу є католицька, жадаємо, щоби держава не нарушуючи в нічім права инших віроісповідань, за основу брала католицькі засади; а передовсім вимагаємо, щоби не тільки церкви тішилися повною правдивою свободою, але щоби держава у відношенню до подружя узнала одиноко важними і обовязуючими приписи католицького канонічного права.

3) По мисли головної думки послання польського Епископату уважаємо нерозривність подружя за справу святу і ненарушиму. Впровадження цивільного подружя і розводів уважаємо нарушенням католицької етики, а уживання цивільного розводу злочином проти католицької моралі. Також уважаємо за неморальні такі супружі звязи, що увійшли по розбиттю законом правдивого подружя.

Як бачимо, польські католики взялися енергічно до оборони святости й нерозривности подружя. З огляду на це, що майбутній закон ухвалений польським соймом мав би обовязуючу силу і для нашого католицького українського населення, треба й нам зачати в тім напрямі освідомляючу акцію. Фейлєтони „Нової Зорі“, що стало появляються під заголовком: „Перед реформою супружя“ дають орґанізаторам і членам Української Христіянської Орґанізації матеріял до відповідних відчитів та рефератів.

Магомеданська віроісповідна громада в Польщі.

Недавно відбулися в Вільні збори представників 40 магомеданських ґруп, поселених у Польщі. На зборах проклямовано повну свою автономію й вибрано голову. Осідком голови польських магомедан буде Вільна.

„Авґсбурґер Постцайтунґ“ з дня 3-го і 11-го квітня подає статтю про

Положення німецьких католиків на польськім Горішнім Шлеську.

Часопис підносить, що пересадний національний шовінізм польських кругів — не виймаючи священиків — старається нищити німецькі меншости подібно, як це робить Муссоліні і його фашисти в полудневім Тиролю.

Те насильне винародовлювання німецького населення є тим небезпечне, що деякі німецькі католики бачучи в свого польського духовника тільки національної нетерпимости й ворожнечі, захитуються у своїй вірі і звертаються до протестантизму. На разі таких апостатів нема багато, але якщо методи польського клиру зглядом німецьких вірних не зміняться, заходить небезпека масового відступства.

Названа стаття подає надто цілий ряд примірів, котрі вказують, яких метод уживають польські національні круги у переслідуванню німецького населення. І так: Перешкаджають у відправі богослужень в німецькій мові в тих місцевостях, де Німці є у великій більшости, перепиняють обходи й торжества німецьких стоваришень і установ, насильно замикають німецькі католицькі народні школи і т. и.

Яке є положення німецьких католиків на Горішнім Шлеську досадно малює бесіда предсідника католицької народної партії, сенатора Щепаніка в соймі. Між иншими так говорить:

„У воєвідстві шлеським нині вже маємо досвід, що наше священство ділять на німецьке й польське. І це є несправедливостю. Ми не повинні мати священиків ні польських ні німецьких, але дійсних душпастирів. А як нині обходяться з німецьким духовенством! Вони тому мусять зносити всякого рода шикани й переслідування, що підписували прошення о школи для меншостей, або питані сказали своїм людям, що мають право жадати таких шкіл. Чи не є це сумний обяв, коли німецькі парохіяне у свого душпастиря не знаходять ні помочи ні потіхи а тільки ворожнечу й нетерпимість. Чи не є це сумне, коли вони мусять сказати, що їхним найзавзятійшим ворогом є місцевий душпастир. Це все мусіло би уступити, якщо стали би вони по правді католиками. Як ще нині перемогло би понимання, на першім місци я католик, а доперва відтак Поляк чи Німець, так тоді всякі шикани Німців мусілиби уступити самі собою. А тепер терор проти них іде дальше. Все дальше переслідується їх наклепами, погрозами а навіть револьвером, не тільки вірних але й самих священиків німецьких, котрих і так вже мало що є.

Чи не є це сумним обявом, коли родичів переслідується тому, що вони жадають для своїх дітей науки катехізму в німецькій мові! Чи не є це пожалування гідним, коли перше св. Причастіе дітей — як це було в Ліпіні — мусить відбуватися при асистенції поліції! Те саме робиться з Німцями і на полі шкільництва. Що не робиться, щоби німецькі богослуження ограничити або зовсім усунути. Чи не мали ми случаїв, де дівчата з німецьких конґреґацій насильно втягається в польські? Ми всі знаємо, які наслідки викликують всякі віча скликувані проти Німців. Виганяють нас з наших домів і загород, а ми переживаємо іронію, що деякі священики заохочують своїх вірних брати участь в таких вічах, де ухвалюється такі брутальні постанови. Таким чином насильно змушується Німців покидати церкву, але з національного боку панує переконання, що радше нехай німецькі католики душевно загибають, якщо мається з ними поступати по закону й справедливости“.

Це дійсно гіркі слова й не думаємо, щоби були пересадні.

Анґлія.

Товариство св. Івана Золотоустого.

У Льондоні відбулося недавно в Вестмінстерськім Соборі інавґураційне засідання Товариства св. Івана Золотоустого. Метою Т-ва є досліди над питанням зєдинення східних христіян з Римом. Зокрема ставить собі Т-во такі завдання:

1) Праця і молитва, щоби розвіялися всякі непорозуміння в умах щиро вірующих визнавців Спасителя.

2) Зацікавлення кожною одобреною через Апостольську Столицю акцією для кращого пізнання христіянського Сходу.

3) Студії і висвітлювання історичного та догматичного значіння східних літурґій.

4) Проблєма магометанства на Сході.

Церковні відносини в Румунії.

Перед війною мала Румунія 7,800.000 населення. Тепер числить вона 17,000.000 мешканців. Більшість їх належить до православної церкви, а саме 12,000.000 або, 70%, католиків є 2,600.000, або 15%, з чого половина є латинського, друга половина грецького обряду. Протестантів в Румунії 1,334.970, або 8%, Жидів 834.344, або 5%, а дальше 44.087, або 0·26% магомедан і кілька тисяч ріжних сектантів. Католицька Церква обіймає: архієпископство в Букарешті і епископство в Яссах з 180.000 вірними, уніятську румунську парохію в Букарешті з 4.000 вірними, три семигородські латинські епископства з 1,100.000 вірними і одну румунсько-уніятську митрополію в Альба-Юлія та три епископства з около 1,300.000 вірними; епископство в Банаті; на Буковині є український апостольський адміністратор

життя славного сараєвського архієпископа Штадлєра († 1918) відограв важну ролю в життю босанських католиків, та нині підупав якось, стратив місце і до того слабо редаґований.

Для реліґійного виховання широких народних мас мають Хорвати аж шість популярних місячників, котрі вони звуть Glasnik-ами (Glasnik Srca Isusova, Glasnik sv. Josipa, Glasnik sv. Franje і т. д. Всі вони дуже дешеві і мають великий наклад (прим. Glasnik Srca Isusova виходить в около 50.000 примірників).

Двомісячники „Nova Revija“ і „Život“ видаються для інтеліґенції. Вони вироблюють христіянську культурну і соціяльну ідеольоґію, поширюють і поглиблюють серед інтеліґенції модерний, на вічних христіянських правдах заснований світогляд. „Нову Ревію“, дуже старанно редаґовану, видають Францішкани при помочи старшої інтеліґенції вихованої в католицькім дусі. (У нас ледви чи міґби протриматися такий журнал, бо просто не мавби співробітників). „Життот“ видають і пишуть Єзуїти. Його зміст трохи сухий.

Мають хорватські католики і свій літературно-мистецький журнал, місячник „Hrvatska Prosvjeta“, що виходить безперервно вже тринайцятий рік. За той час зявилося і пропало багато ліберальних літературних журналів, було й так, що ліберали не мали ніякого літературного часопису, а „Hrvatska Prosvjeta“ перетрівала і прикрі воєнні часи і нині стала поважним літературним часописом, котрий успішно переводить в житте ідею христіянської літератури і мистецтва.

Католицькі студенти мають свій старий орґан „Luc“ Світло, а власт. смолоскип), що має свою славну традицію, бо власне з появою Luc-i 1906 року починається правдивий Католицький Рух серед хорватського студенства. „Луч“ була його першим і довго єдиним піоніром, в Лучі вироблювалася ідеольоґія Руху, „Луч“ і нині є головним нервом Хорв. Кат. Руху. Сего року виходить два рази в місяць, а редаґують і заповняють її таки самі студенти. З кождого числа Лучі бє молодість, свіжість, повага, живе життє. Наш „Поступ“ супроти „Лучі“ виглядає млавим, анемічним і найменше студентським.

Щоби протидіяти ліберальним Соколам, оснували хорватські католики свою ґімнастично-культурну орґанізацію „Орел“ і та орґанізація швидко поширилась по містах і селах. „Орли“ провадять передовсім освітну працю, ґімнастика є лише заохочуючим середником. Орґаном „Орлів“ є „Mladost“ Молодість, дуже спритно редаґований місячник, що друкується в кількох тисячах примірників. На його зміст складаються ідеольоґічні і виховавчі статті і дописи та справоздання орлівських товариств. Для орґанізаційних справ має Орел окремий „Орґанізаційний Вісник“.

Жіночим христіянським часописом є місячник „Za vjeru i dom“, також гарно редаґований журнал, котрий розглядає модерні жіночі проблєми з христіянського становища. Є він заразом орґаном хорватських Орлиць.

Окрім тих часописів присвячених христіянському реліґійному і культурно-соціяльному життю, мають ще Хорвати вісім політичних тижневиків. Всі вони є орґанами Хорватської Народної Партії (Hrvatska Pucka Stranka), єдиної хорватської партії, котра стоїть і працює на засадах христіянського світогляду (в культурних і соціяльних справах). Ся політична орґанізація хорватських католиків є дитиною Хорватського Катол. Руху і становить його орґанічну частину.

Найповажнійшим і найбільшим христіянським політичним часописом є взірцево редаґований тижневик „Narodna Politika“, що виходить у Загребі і присвячена інтеліґентним кругам. В тім часописи часто появляються статті на українські теми, в котрих борониться Українців перед неморальними, імперіялістичними затіями наших „католицьких“ сусідів.

Широким селянським масам присвячені „Seljacke Novine“, також дуже вміло редаґований часопис. Друкується в сім—вісім тисячах примірників. Крім тих є ще шість політичних тижневиків, що виходять по ріжних провінціональних центрах.

Впадає в очи, що Хорвати не мають тепер христіянського дневника. По війні мали їх аж пять, але всі вони мусіли по кількох літах ліквідуватись, або переминитися на тижневики. Се сталося найбільше через те, що звісний хлопський хорватський демаґоґ Стефан Радіч заманив своєю

з 80.000 вірними; в Бесарабії живе дещо латинських і вірменських католиків, що належали давнійше до епископства в Тирасполю в бувшій Росії. — Від 1925 р. злучилися ріжні православні фракції в одну Церкву під авторітетом св. Синоду й патріярха в Букарешті. Теперішне правительство старається зєднити так само і східних католиків. Як православна так і уніятська румунська Церква є державними Церквами, але уніятська не тішиться такою самою свободою й охороною, що православна. Православні намагаються перетягнути уніятів на православє. Унияти ставлять одначе енергічний опір. Латинських католиків, переважно Мадярів, уважають Румуни за етнічну меншість. їх дуже переслідують, через що богато їх еміґрує. Рим робить заходи коло утворення кількох нових католицьких епископств, між иншими епископства для буковинських гр.-кат. Українців, але покищо малі надії на здійснення сього пляну. — Після найновійшої румунської виборчої ординації сенат складається з виборних членів і таких, що входять до нього силою свого уряду. До сих останніх належать також епископи, зглядно як у протестантів, начальні представники віроісповідних громад. Виїмок становлять латинські епископи, котрі числом 6, вибирають тільки одного члена до сенату. Причиною сього покривдження є те, що латинниками в Румунії є... Німці (500.000) і Мадяри. — Одна румунська католицька ґазета подає такі інтересні дати що до румунської преси: румунська журналістика є розмірно молода. Перший румунський часопис появився в 1820 р. і то в Чернівцях. Сього часопису вийшло тільки кілька чисел. В 1829 р. появилися два румунські часописи. В 1923 було вже 1090 правильних публікацій, між тим 657 ґазет і 433 журналів, з того ґазет 471 румунських, одна альбанська, 50 німецьких, 3 вірменські, 3 болгарські, 5 французьких, 4 грецькі. 93 мадярські, 6 жидівських, 1 польська, 17 русских (?) [тут зачислено мабуть і українські), 1 сербська і 2 турецькі. З журналів є 360 румуиських, 1 альбанський, 21 німецьких і 51 мадярських.

Церковні відносини в Литві.

Як відомо між Литвою і Ватиканом настали були недавно напружені відносини, а то наслідком заключення конкордату між Ватиканом і Польщею. Литовці добачували в тім конкордаті признання Ватиканом Польщі віленського округа. Прийшло було навіть до зірвання дипльоматичних зносин. Та відносини поліпшилися, коли Ватикан заявив супроти віленського питання свою повну невтральність: — Литва ділиться на такі дієцезії: 1) Каунас (місто звісне під спольщеною назвою Ковно); 2) Вільківічкіс і 3) Кайшедорис. Округ Клайпеда підчинений юрисдикції римської курії. — Католицька акція на Литві розвивається дуже гарно. Від 2 до 4 січня відбувся в Каунас (Ковні) пятий католицький конґрес. Католицька орґанізація на Литві повстала ще в 1906 р. Зразу створено орґанізацію робітників, а відтак жінок. Тепер зорґанізувалися також студенти університету. Трета часть усіх студентів виписалася до тої орґанізації (около 600). Крім того належать до неї також тисячі учеників середніх шкіл. Католики удержують численні народні школи і кілька ґімназій. Окремо працює католицька накладня, що випустила вже в світ тисячі книжок і видає та поширює кілька часописів. Гарно розвивається католицьке товариство абстинентів і харитативне товариство св. Вінкентія з Павльо. Жіночих орґанізацій є дві. Найсильнійшою є нова орґанізація католицької селянської молоді, що числять 20.000 членів. Всі католицькі орґанізації є зєднані в Союз.

Церковні відносини в Лотві.

Лотва числить тепер 1,844.805 населення, з того в Ризі мешкає 377.699. Між тим католиків є 22·6%, протестантів 58%, а Жидів 5%. Решта припадає на православних і инші віроісповідання. Пересічне число уродин серед поодиноких конфесій між роками 1920 і 1924 представляється так: на 1000 католиків є пересічно уродин 13·3, на 1000 протестантів 0·5, на 1000 пратославних 11·7, а на 1000 Жидів 8·2.

За зєдиненнє Церков.

Французька ґазета „Nouvelles Religieuses" помістила таку статтю: „Головним орудником при зєдиненю розділених Церков має бути відновлене монашество грецької Церкви. Вписов. Шептицький, архієпископ львівський, що посвятився з особлившою ревністю тому плянови, дістав такі вказівки під тим оглядом з Риму (кардинал Таччі, з конґреґації для східної Церкви): як Конґреґація „Для поширення віри" для справ східного обряду, так і нова Конґреґація „Для східної Церкви", слідять із великим заінтересованнєм за зусиллями Вашого Преосвященства, що мають на меті збогатити українську Церкву монашим інститутом чисто східного роду, яким є монастир в Уневі... Виразним є бажанне конґреґації, щоби як для того, так і для всіх инших, що малиби бути основані по його взорови, уложено по можности якнайскорше начерк їх правил та конституцій і предложити їх Конґреґації, причім усі правила й конституції мають бути вповні примінені до законів і звичаїв східної Церкви, з виїмком деяких змін, що їх домагається сучасна хвиля. Нова інституція повинна мати чисто східний характер; слід вистерігатися того, щоби брати взір зі споріднених латинських інституцій, і то як що до внутрішної карности й орґанізації, так і що до взаємин поодиноких монастирів або епископського нагляду. З другого боку є бажаннєм тої Конґреґації, щоби монахи в удержанню хору, як і инших вправах св. Літурґії, заховували чисто й незмішано візантійський обряд, з виключенням усіх змін і новостей, що вкралися до обряду Українців, також тих, які завів Замойський синод. А що Ваше Преосвященство висловили бажаннє повірити духове вишколеннє монахів оо. Венедиктинам, то мило мені Вас повідомити, що св. Отець, якому я виявив те бажаннє, одобряє його й благословить і бажає, щоби Ваше Преосвященство змогли найти між високозаслуженими синами св. Венедикта розумних і діяльних співробітників у ділі віднови східного монашества",

Америка.

Минулого місяця відбулося в Шікаґо (в Зєдинених Державах Півн. Ам.) засідання Орієнтального Комітету в справі Евхаристійного Конґресу в Шікаґо. В засіданню взяли також участь наші грекокатолицькі Епископи Преосв. Константин Богачевський і Преосв. Василь Такач, представники Апостоляту св. Кирила і Методія з Чехословакії і місцеві священики.

дійсно безприкладною демаґоґією за собою хорватські маси, а Хорватська Народна Партія, як партія чесна і поважна, не могла з ним переліцитовуватися у туманенню народа і мусіла на якийсь час податись. Та звізда Радічева вже на заході. Не виповнивши ані одної своєї обіцянки, тратить він з дня на день довірє хорватського селянства, а власне в останніх днях Серби просто викинули його з уряду. Його партія стоїть перед розколом, а з його упадком настають для всіх Хорватів взагалі, а для хорватських католиків і для їх Народної Партії зокрема, красші часи.

Всі хорватські свідомі католики болюче відчувають брак свойого щоденника, і тому минулого року розпочали вони велику і на широко закроєну акцію для основання великого католицького щоденника. Насамперед мається назбирати тисячу основників дневника з уділом по тисячу динарів (1 доляр 56 динарів). Так назбираний міліон динарів творитиме основний, зелізний фонд католицького щоденника. До нового року та сума буде зібрана і з початком 1927. року вийде великий, солідний хорватський щоденник (правдоподібно як орґан Хорв. Нар. Партії). Так роблять правдиві, живі християне!

З того огляду хорватської християнської преси кождий може побачити, як далеко ми зістали і поза Хорватами, котрі далеко не перші щодо орґанізованости християнського життя. Правда, в нас на разі ще нема такої потреби для християнської політичної орґанізації, але культурних і студентських християнських орґанізацій бракує нам вже від давна. А найприкрійше мені подумати про вбогість нашої преси і християнської і української національної взагалі. Чому наша преса така вбога, мізерна і малочисельна? Иншої причини не можу знайти, як лише одну, певно найголовнійшу: брак у нас національної свідомости, ізза котрого то браку наш чоловік волить читати польську пресу як свою рідну. Бо колиби кожний наш освічений чоловік читав і передплачував лише українські видання, наша преса стоялаби бодай три—чотири рази красше, ніж нині стоїть.

Подібно брак християнської свідомости, брак модерних християнських культурно-суспільних орґанізацій, нерозуміннє духа часу є причиною, що наша християнська преса так мала і нерозвинена. Як насушний хліб, так нам потрібний оден поважний, християнським духом пройнятий літературно-суспільний журнал. Чи не мігби стати ним „Поступ"?

На тепер подав я огляд християнської хорватської преси, певно не найсильнійшої серед католицьких народів, але зате щиро і з молодечим запалом відданої Христовій і народній справі, писаної в модернім християнськім дусі і з ідеольоґією старанно розробленою і пристосованою до сучасних життєвих потреб. На другий раз напишу про хорватську пресу у Словінців, від котрих хорватські католики багато навчилися і для себе переняли.

Чи можлива еволюція большевизму?

Великі надії має дехто з наших людей на так зв. еволюцію большевизму й його державної орґанізації. Ось оден з українських політиків написав раз таке: „Гола дійсність приневолює большевиків на терені Радянської України відступати крок за кроком від канонів своєї фанатичної віри... Українізаційний курс зі свого боку збільшує ряди українських свідомих національних громадянських робітників, які скорше чи пізнійше в цілости мусять перебрати в свої руки весь державний апарат Радянської України. Ясна річ, що тоді яскравійше найдуть свій вислів воля й бажання більшости українського народа на форму й зміст української державности".

Автор наведених слів вірить отже в те, що Українці, які візьмуть у свої руки „зукраїнізований" державний апарат Радянської України, чомусьто напевно будуть українськими національними державниками й сепаратистами. Дальше, автор вірить у політичну демократизацію большевизму, як се бачимо з його слів про „вислів волі й бажань більшости населення".

Такі погляди є невірні, такі сподівання не мають ніяких основ.

Большевицька „соціяльна революція" не є на погляд большевиків ніяким хвилевим переворотом, який має за одним махом привести на місце капіталістичного устрою устрій комуністичний. Ся „соціяльна революція" є затяжним процесом, який треватиме бути може й на протязі кількох поколінь і закінчиться щойно тоді, коли большевизм здобуде цілий світ. Головним завданням большевизму в сім часі є здобути державну владу в усіх державах світа по черзі. Є се завдання наскрізь політичне, а не соціяльно-економічне. Большевики не мають тепер на меті будувати

суспільно-економічний комунізм, а тільки політично руйнувати капіталізм, і щойно так прочищувати ґрунт під будучу будову чистого суспільно-економічного комунізму.

Щоби те завдання використати, потреба большевикам тільки двох річей: 1) закріпити в державі свою владу, руйнуючи всяку небольшевицьку політичну орґанізацію, і 2) скріпити мілітарну силу свого большевицького Союзу, щоби не тільки оборонитися перед „буржуазними" державами, але в свою чергу ще й їх підбивати. І одно і друге се річ політична, а не суспільно-економічна. Для того під теперішну пору, в часі „соціяльної революції", не суспільно-економічний бік большевизму, а тільки політичний має головне, основне значіння.

В тих умовах суспільна економіка має очевидно служити тільки большевицькій політиці, себто закріплювати большевицьку владу й зміцнювати большевицьку державу. Ніде не сказано, що та економіка мусить будуватися якраз лише на принціпах чистого суспільно-економічного комунізму. Вона очевидно може часом навіть цілком суперечити цьому комунізмови, щоби лише зміцнювала большевицьку державу й владу.

Коли чистий комуністичний устрій буде можливий щойно після того, як большевицьким стане весь світ, то очевидно суспільно-економічний устрій держави в часі „соціяльної революції", значить тепер, мусить бути тільки компромісом між давним капіталістичним устроєм, а будучим комуністичним.

Большевики очевидно старалися і завсіди будуть старатися, щоби в їх державі було якнайбільше суспільно-економічного комунізму, бо се має виховуюче значіння, але чи в тім компромісі буде більше капіталістичних чи комуністичних моментів, се річ принціпово цілком неважна. Принціпово важне лише те, щоби ні на хвилину не переставати перевиховувати населення в комуністичнім дусі. А таке перевиховування можливе, як бачимо, навіть в чисто капіталістичних державах.

І власне коли в нас говориться про „еволюцію большевизму", то мається на увазі компроміс у бувшій Росії між комунізмом і приватною власністю. Тимчасом усі ті „уступки" не є ніяким „постепенним" відступленням від канонів фанатичної большевицької віри, лише спробами й експериментами, які в даних умовах скріпилиби тільки большевицьку державу й владу. Ті експерименти можна довільно змінювати, можна від них довільно і в усякий час відступати, бо вони є лиш шуканням за суспільно-економічною формою орґанізації всесвітної соціяльної революції. (Таке було пр. з „Непом".)

Про „еволюцію" большевизму, значить, про його основну зміну, можнаби було щойно тоді говорити, колиби він увійшов на шлях політичної демократизації і зречення своєї самодержавности на річ иншої політичних течій. А такої основної еволюції большевизму нема ні сліду.

Большевицька політика не змінилася ні трохи. Вона наскрізь успішна. Большевики закріпилися при владі, знищили всяку небольшевицьку політичну орґанізацію і добре бережуться, щоби на руїнах не зорґанізувався ніякий новий протибольшевицький рух. Чимраз ширші кола населення зживаються з даними умовами і витративши надії на зміни, тратять також охоту встрявати в політику й бунтуватися. Тепер отже можна вже большевикам „йти навіть на зустріч бажаниям населення", очевидно, о скільки вони домагаються лиш удосконалення істнуючого режиму.

Большевики тримають керму й законодавство міцно в своїх руках і з ніким не хочуть і не будуть ними ділитися.

Але є ще й инший погляд про „еволюцію большевизму".

Деякі кажуть так: „Вправді большевизм сам по собі не змінюється й не еволюціонує, але своїми „уступками" приватній власности й ініціятиві на суспільно-економічнім полі большевики пособлюють відродженню власницьких суспільних верстов, які достаточно скріпившися економічно, посягнуть за політичною владою і розторощать большевизм".

І сей погляд нестійний.

Звідки певність, що ті власницькі круги на Радянській Україні будуть якраз національно-державницькі? Звідки певність, що вони неминуче не погодяться з большевизмом як політичною системою, лише перевернуть його?

Коли хто говорить, що ті власницькі сили неминуче потягнуть по політичну владу, то требаби було, щоби він перш усього зясував, чи для такого „процесу" знайдуться в большевицькім Союзі відповідні масово-психольоґічні передумови. І власне вся суть боротьби большевиків проти „пересудів" і „буржуазної" (себто европейської) культури в тому, щоби знищити всьо, що моглоби розвивати у населення індивідуалізм і побудоване на ним почуття права й закону, і щоби таким чином перетяти в того населення звязок між його особистим приватним життям і громадським, політичним. Є се свідоме „перевиховування".

Є се казки й леґенди — надії про „неминучий упадок большевизму". Сходу Европи не можна міряти Заходом. Якщо большевизм не впав підчас ударів „контрреволюції", коли просто сама земля під ним горіла, коли в населення були ще свіжі спогади давного добробуту в порівнанню з большевицькою нуждою, коли цвила конспіративна зорґанізованість, — то що й говорити сьогодня, після того, як большевизм таки знищив „буржуазію" й її „пересуди"?

А не треба забувати, що підростає нове покоління, яке давного ладу не бачило й не знало і новий лад уважає за природний стан.

Одна є покищо можливість упадку большевизму. Ся можливість у тім, що большевизм переживе сам себе, що покоління старих фанатичних большевицьких вождів, товаришів Леніна, перемре, нове покоління не буде мужами ані тої велитенської праці, якими є всі визначнійші большевики, ані того знання й досвіду, ані того фанатичного революціонізму, ані тої мудрости влади над масами, ані — і се найголовнійше — тої енерґії й незломної сили волі, якою такі люде прийшлиби до влади, тоді можнаби сподіватися упадку большевизму.

Але й на се покищо не заноситься.

Німецький договір з Совітами.

Німеччина заключила договір зі Совітською Росією. Кажеться, що дипльомати на те мають бесіду, щоби укривати свої заміри. Видається, що це має примінення і в німецько-совітськім договорі. З офіціяльного звіту виходить, що Німці дуже багато дають, а майже нічо не одержують. Нема отже сумніву, що звіт мусить бути дуже недокладний і багато промовчує. В кождім случаю зобовязання Німеччини є дуже великої ваги. Обі сторони запевнюють собі приязні взаємини, щоби прийти до повного порозуміння так в господарських як і політичних питаннях. Запевнюють собі також повну невтральність на случай нападу якоїсь третої держави. Німеччина має в Союзі Народів протиді-

Перед реформою супружа.

Подібні прояви легковаження дитини знаходимо також у Зєдинених Державах Північної Америки.

В роках 1867—1886 уділено там 328.716 розводів. Сама людяність і простий розум диктують, що заки їх признано, слід було не тільки ствердити достаточність наведених законних доказів, але занятися також забезпеченнєм долі дітей. Тимчасом, як заглянули до актів, щоби зробити статистичні зіставлення, переконалися, що майже в половині випадків нема найменшої згадки про діти. Очевидно, не журилися ними зовсім і як прийшло до розправи, ніхто не питав навіть, чи є діти і чи мають вони які права. Також в слідуючих двацяти роках не направлено цілковито того занедбання, бо близько в 47 тисячах випадків розводу нема рівнож ніякої згадки про діти.

Загалом, денебудь приходить до ослаблення супружих звязків, там завсігди триумфує еґоізм над найглибшими родинними почуваннями. Як ілюстрація може тут послужити до деякого степеня статистика, котра нам показує, що навіть більше число дітей не охоронює перед розводами і то численними. В такій пр. Голяндії на 2.024 розводів і 230 сепарацій признаних в р. 1923, розійшлося супруж з 3 дітьми 179 через розвід, а 21 через сепарацію, з 4 дітьми 78 через розвід, а 15 через сепарацію, з 5 дітьми 42 через розвід, а 11 через сепарацію, і з 6 або й більше дітьми 47 через розвід, а 8 через сепарацію.

Та ці неоцінені втрати, що їх поносить край наслідком надто сильного зменшення числа уродин і занепаду родительських почувань, не є одиноким результатом частих розводів. Їх погубний вплив — вправді на зовні не так наглядний, але не менше реальний — розтягається також на ті діти, котрим родичі, що розходяться, стараються забезпечити їх будучність.

Чоловік не тільки приходить на світ зовсім нездарний, але потребує довгих бодай кількацяти літ щирої опіки й розумного проводу, заки стане на стільки самостійний, щоби можна його спокійно пустити в світ. А сей провід не може відбуватися по військовому, його годі вести з зимним вирахованнєм книжкового теоретика, бо тоді найгарнійші сторони діточої душі полишаться нерозвинені, або радше здеґеперуються, і матимемо істоту зложену вправді з тіла й душі, але не матимемо того гарного типу, який одинокий є гідний імени чоловіка. Щоб його одержати, мусимо окружити дитину такою атмосферою, котра не тільки розвивалаби її фізичні сили, змисли й розум, але передовсім образувала її серце, викликувала й утревалювала ті чисті, благородні пориви, що є питоменністю молодого віку.

Таку атмосферу однак можуть створити тільки люди, що мають правдиве покликанне до виховної праці, що дають запоруку однолінійности її напрямку, отже постійно ті самі, що люблять горячо повірені собі діти і готові для них на всякі труди й жертви. Такі умови мають однак тільки родичі, до котрих зрештою дитина з природи належить і котрим сама природа улекшує завдання, вливаючи в їх серця глибоке привязання й спосібність жертвування для дітей. І тому добра родина се найзвершеннійша виховна інституція, якої з правила не заступить ніякий інтернат, ніяке виховне заведення. Тільки в атмосфері родительської любови, взаїмного довіря, родинного світла й тепла дитина розвивається й дозріває щасливо, глядить ясно на світ, люблена й любляча, і набирає сили, щоби, як дорослe, внести ту погоду й любов між инших та переказати їх опісля новим поколінням.

Тимчасом розвід перетинає те спасенне діло одним замахом.

Може не відразу дасться се наглядно відчути. Доки дитина мала, не здає собі ще справи з нічого; алеж скорше чи пізнійше зорєнтується вона в своїм положенню. Хочби їй дома ніхто про те й словом не згадав, вона догадується й довідається правди від инших дітей; коли побачить, що вони мають батька й матір, що ті їх люблять, то певно спитає, чому й вона їх не має, і тільки до часу дасться обманювати.

Також вихованнє її мусить тепер потерпіти. Коли діти полишилися у батька, він не може ними занятися сам, доки вони малі, отже з конечности повірить їх чужим; коли мають літ кілька й кількана-

лати проти наміреного фінансового або економічного бойкоту Совітів.

Само собою зрозуміле, що такий договір так в часописах як і дипльоматичних кругах є предметом щораз нових обговорювань та домислів, бо без сумніву є він покищо великою загадкою.

Совітський уряд є злочинним урядом. Є то у великій мірі комуністичний експеримент, котрий Росію привів до повної руїни і коштував міліони людських жертв. Після проголошеної статистики, якщо возьмемо найменьші числа, то уряд совітський виконав понад міліон засудів смерти. Зате десять раз більше згинуло з нужди, голоду та знущання по вязницях. Вправді кажеться, що тепер в Совітських республиках наступив певного рода зворот так, що вже можна уважати їх за капіталістичну державу, також що засуди смерти вже трапляються в далеко меншій мірі, в кождім разі є це уряд атеізму, найгрубшого матеріялізму і воплощеного протихристіянізму. На місци давного царського уряду маємо брутальну диктатуру з поневоленням всякої свобідної думки, а на місце великих князів та аристократії жидівську буржуазію. Нинішна Совітська Росія о цілі століття стоїть позаду давньої царської Росії і є неначе повторенням найдикшої татарської доби.

Властивими творцями нинішної большевицької Росії є головно Жиди. Статистика показує, що в урядах і то у всіх вищих становисках 80 прц. є жидівського елєменту.

Як отже виявити собі це, що Німеччина увійшла в договір з такою державою, як Совітська Росія? І то договір приязни, взаїмної невтральности а навіть оборони! Колись Европа, уважаючи Наполеона як причину незгоди й замішання, вигнала на остров св. Єлени; а представники Совітів є далеко страшнійшою небезпекою для Европи, чим був Наполеон. Як це розуміти, що Німеччина входить в договори з таким урядом і тим дає йому велику моральну піддержку.

Такий крок Німеччини дасться хіба вияснити з нинішнього загального політичного положення. Побідні держави провадять нині політику духового замішання, брудного еґоізму і то так, що побіджені неначе змушені є йти дорогою махіявелізму, коли не хотять стати жертвою і добичею своїх невмолимих побідників.

Перед 100 або 120 літами були ще в Европі спільні ідеали, спільні правні поняття, загально признавані засади леґальности, традиції, здорової рівноваги і т. д. Нині европейська дипльоматія має хіба еще спільну фразеольоґію, але не має ні спільних пересвідчень ні ідей. І з тої точки треба дивитися на поступок Німеччини. Є це крок розпуки з огляду на побідників та тих, що створили верзайський договір. Є це крок протесту проти женевського Союза Народів, котрий прирікає приняття Німеччини, а відтак побільшенням місць в Раді Союза ослаблює її позицію і вплив. Можливе і таке, що Німеччина рахуючи на майбутню більше консервативну Росію, хоче запевнити собі доставу сирівців а й ринок для збуту своїх товарів. Така гра Німеччини є досить небезпечна, є то так сказатиби злука з одним чортом проти другого чорта в світовій політиці. Є велика небезпека, щоби Німеччина за цей крок не заплатила заломанням своєї моральної сили.

Колись підчас війни, щоби обезсилити Росію і перервати перстень ворогів, німецькі офіцири перевезли до Росії большевиків в запльомбованих ваґонах.

І дожили тої хвилі, коли їх власне військо заражене большевизмом кинулося на свою вітчину. Хто знає, чи цей договір з Совітами знов не відібється на Німеччині збільшенням і скріпленням большевицького елєменту у їхній власній вітчині, а може ще й чимсь гіршим! *Ш. Ц.*

До мароканських мировых переговорів.

(xxx) Від довшого часу вже французькі соціялісти, підпомагані частиною радикалів, наступали в парляменті на правительство, що складається саме головно з представників цих партій, щоби воно вже раз взялося поладнати мароканську справу мирним шляхом і використало першу нагоду, щоби почати мирові переговори з Абд-ель-Крімом. Із неменшою нагальністю поборюють праві партії всякі спроби порозуміння з Абд-ель-Крімом і пруть до рішаючої розправи з противником.

Кожний із цих напрямків міг у минулому році записати частинні здобутки на свою користь. Дотеперішнього ґенерального резідента Марока Ліотея, що панував там сливе самовладно понад шість літ, пожертвовано лівим. За це мусів покинути своє місце в Сирії ґен. Сарей, що був близко картелевих партій. Правительства від Геріота до Бріянда хиталися між цими двома поглядами й не хотіли замикати перед собою ні шляху до переговорів, ні мілітарної розвязки. Партіям, що були за мілітарною розвязкою вдалося поставити маршала Петена як головнокомандуючого військами, що воювали в Мароку. Дальшу велику опору найшли вони в еспанському правительстві. Це останнє мало дуже природні підстави заохочувати Французів безнастанно до нових воєнних операцій проти Ріфенців, що сильно помагало їм на еспанському фронті. Тому саме дуже важко було наклонити Еспанців до переговорів і еспанські домагання щодо перемиря і мировых умовин перевисшали часто наміри французького правительства. Із перейняттям резидентсва над Мароком дотеперішнім ґенеральним бурмістром Альжіру й колищнім міністром внутр. справ Стеґом змінилися французькі методи. Стеґ належить до правого крила картелю партій. Партії старого „Bloc Nationa" станули від самого початку в сильній опозиції проти нього. Вони закидали Стеґові передусім, що він при президентській кризі в 1924 р. опустив тодішнього президента републики Мільранда, якого надією було утворення міністерства під проводом Стеґа й так змусив Мільранда до уступлення. Стеґ старався, як ґенеральний резідент, перемогти Ріфкабілів не так мілітарними операціями, як зєднанням для Франції племен, що доси підпомагали Абд-ель-Кріма. Доказами лагідного поступування й щедрим роздаванням пшениці та інших засобів поживи між ріфенські племена, що їм воєнні ділання не давали змоги управляти власні поля, мабуть вдалося ввести між приклонниками Абд-ель-Крім розлад і це мало змусити провідника Ріфенців до теперішних переговорів. Без уваги на хід цих переговорів Стеґа підґотовив маршал Петен мілітарну офензиву на більші розміри, що мала початися вже в половині квітня й завдати Абд-ель-Крімові рішучий удар.

Та здається вдалося ґенеральному резидентові Стеґові вимогти на військовій команді й на еспанському правительстві, щоб заки зачнуть офензиву, спробувати покінчити мароканський конфлікт шляхом мирних переговорів із Абд-ель-Крімом. Про вислід переговорів годі сказати ще щонебудь певного. Час покаже чи дипльоматичні методи дадуть кращий вислід, як воєнні операції.

цять, приходять нові трудности; донькою не вміє занятися батько, синови не дасть ради і не зможе ним покерувати мати. Додаймо, що розведені матері люблять робити нераз уже десятьлітні доньки повірницями своїх жалів; під кутом своїх власних, часто блудних поглядів, описують їм неприсутного батька, а нераз і впоюють ненависть до нього.

Що більше, розведені супруги вступають преці часто в нові супружі звязки і тоді дитина дістає нового тата чи маму, хоч добре знає, що тамті, і то властиві, жиють. І подумаймо, до кого має вона тепер привязатися, кому завірити? Що такий хлопець і дівчина скажуть, коли дорастуть? Як осудять власних родичів? Який погляд на світ і на людей винесуть зі свого дому? Чи будуть спосібні до справдішньої любови, та вірного додержання обітниць супроти других, коли власним оком гляділи на несталість почувань і ломання присяги?

Такі і сим подібні питання насуваються самі собою дітям, котрі вийшли з розведених родин, а ні на одно не в силі одержати вдоволяючої відповіди, поза виїмковими тільки випадками, що тим самим не входять у рахубу. В найліпшім навіть разі винесуть зі собою сі молоді люди в життє огірченнє й песимізм, будуть почуватися нещасливійшими від сиріт, котрі втратили через смерть батька й матір.

І в сім саме лежить та страшна кривда, яку робить розвід дитині, коли розриває особи, що дали їй життє і що злучені з нею найтіснійшими звязками крови й походження.

А таких бідних жертв розводового закону є рік-річно тисячі й тисячі. Статистики, подавані в офіціяльних річниках поодиноких держав, не подають переважно числа опущених дітей. Знаємо одначе, що в невеликій Голяндії прибуло їх понад 1.350 в р. 1910, понад 1.800 в р. 1919, понад 2.326 в р. 1921. В самім Парижі полишилось їх із супруж розведених в році 1919, понад 1.349. Крім того через зіставлення деяких инших розводових статистик можемо виробити собі деяке поняттє і про скількість дітей і про вік, в котрім їх опущено. Як богато пр. малолітних дітей мусіло ділити сю долю, можемо між иншим заключати з факту, що більше менше половина супруж, розведених у Прусії, жила передше зі собою протягом 1—10 літ; таких звязків було 3.285 в р. 1916 на загальне число розводів 6.409, а 13.858 в р. 1921 на загальне число розводів 25.160.

Подібно було в Зєдинених Державах в літах 1887—1906, де серед загального числа 900,584 близше прослїджених випадків розводу, 559.843 звязків мало за собою час тревання від 1—10 літ. Такого самого роду супруже було 1.073 в загальнім числі 2.024 розводів уділених в р. 1923 в Голяндії. Між супружами в Франції, котрі в р. 1920 внесли поданнє о розвід, було 24.182 таких, що жили досі з собою від 1—10 літ.

Додаймо врешті, що на згаданій кривді не кінчиться, і що занедбанне дітей та їх виховання потягає за собою инші дуже прикрі наслідки. Один американський учений, прослїджуючи причини сучасного збільшення числа проступків серед молодіжи в Зєдинених Державах, дійшов до висліду, що понад 80% вихованків трьох великих поправчих заведень походить із розведених родин. Иншими словами понад $^5/_4$ тих молодців, замкнених в цілях поправи, походить з домів, в котрих одно або друге з родичів забуло про свою відвічальність і полишило синів на ласку долі. Коли застановимося над тим, що в Зєдинених Державах припадає один розвід на сім супруж, то зрозуміємо, що одною з причин, задля котрих Америка стоїть на першім місци під оглядом проступности є те, що займає перше місце що до скількости розводів.

Затроєнне атмосфери, потрібної для успішного розвитку дитини, окаліченне її душі через розірваннє найдорожших для неї істот, викиненне її з домашного огнища в штучне середовище, позбавленне її віри в людей, радости й запалу до життя, — се всьо є тяжкою кривдою заподіяною одиниці й родині. А коли додамо до того немалий вплив наведеного стану річей на зменшенне числа уродин і занепад родительських почувань, то можемо хіба сказати, що розводовий закон приносить тим посереднім і незаміреним, але неменше справжнім результатом значні, а коли він є часто примінюваний, необчислимі шкоди суспільности й народови.

Політичний огляд.

Український рух.

(Нарада Ширшої Управи УНДО. Організаційна нарада УНДО в Белзі. Арештування Українців у Львові).

Із українського політичного руху найважнішою була в цьому тижні

нарада Ширшої Управи Українського Національно - Демократичного Об'єднання,

яка відбулася в четвер дня 13. ц. м. У нарадах узяло участь 105 членів Народнього Комітету з краю та зі Львова. Засідання відкрив голова УНДО. д-р Дм. Левицький. Огляд політичнього положення подав голова партії, а звідомлення з діяльности склав заступник головного секретаріяту Мих. Струтинський. Партійну програму пояснював головний секретар Вол. Целевич. Дискусію над програмою розпочав д-р Теофіль Окуневський із Городенки. У часі його промови ввійшов на салю радник поліції Рудек із поліційним комісарем і заявив президії, що йому поручено розвязати зібрання. Голова звернувся телєфонічно з запитом до дирекції поліції, на якій підставі розвязують зібрання скликане на основі § 2. З дирекції поліції відповіли, що це на приказ воєвідства. Присутні рішили вести наради дальше. Та небаром явилася поліція вдруге й примусила зібраних покинути салю, при чім покликалася на поважне положення. Пополудні велися наради дальше в іншій салі. Найбільше велася дискусія над точкою програми, де говориться про перехід землі в руки селян без викупу. Представники селянства всі заявилися за переходом землі до селян без викупу, а таксамо й більшість інтеліґентів. У голосуванні прийнято всіми приявними (крім трьох, що здержались від голосування) всі точки запроєктованої програми. Екзекутива має ще поробити деякі стилістичні поправки. Опісля секр. В. Целевич виголосив реферат про орґанізацію. Над цим рефератом теж була жива дискусія. Опісля відпоручники здавали звідомлення з місць.

Із повітового орґанізаційного руху маємо в останнього тижня до зазначення тільки

Орґанізаційну Нараду УНДО. в Белзі.

Повітова орґанізація УНДО. повстала в Сокалі перед двома місяцями. Опісля відбулося в Сокалі віче, а дня 10. травня політично-орґанізаційна нарада. В нараді взяло участь півтретя сотки людей. Між ними було пять священиків, пять інтеліґентів, а всі інші селяне. До президії вибрали о. Мих. Дороцького та пп. Вас. Боднарчика й Теод. Ліскевича. П. О. Черкавський, відпоручник зі Львова виголосив реферат про політичну орґанізацію та про програму УНДО. По рефераті була жива дискусія. Ухвалено відповідні резолюції. Наради закінчив гарною промовою о. Дороцький.

У Львові поліція перевела в часі варшавської міжусобиці цілий ряд арештувань серед Українців. Арештування ці попередили алярмові статті в кількох львівських часописах ріжного покрою про підготування замаху Українцями на цілість польської річи посполитої. Шовіністичні польські часописи поробили навіть із людей, які ніколи не мали ніщо спільного з військом головних командантів повстання, а з українських пожарних сторожей українську армію. Булоб воно смішне, колиб не було сумне. Польським часописам не дивуємося, до їх шовіністичної дурійки ми вже привикли. Про цю шовіністичну пресу знаємо, що вона радаб усіх Українців втопити в ложці води й рада використати кожну нагоду, навіть таку сумну для Польщі як остання міжусобиця, щоб дійняти своєї цілі. Інша річ, що це остане тільки побожним бажанням її, бо Українці трохи за тверді тай за сильні, щоб дали себе зїсти живцем. Ми готові їй навіть вибачити її глупоту, бо звісно „в страха великі очі". Однак усякий уряд, коли хоче мати повагу серед населення, мусить сам себе шанувати. Так бодай нам здається...

Польща.

(Міжусобиця в Варшаві. Її причини. Бої в Варшаві. Маршал Пілсудський переможцем. Президент Войцєховський зрікається, кабінет Вітоса уступає. Кінець боїв, та чи кінець міжусобиці? Соціялісти невдоволені з маршалка Пілсудського. Познанщина відноситься ворожо. Що говорить заграниця?)

Столиця Польщі Варшава, а з нею й уся Польща пережила в останньому тижні трівожні хвилі — міжусобицю, що покінчилася смертю понад 300 людей і понад 1000 ранених. Та трівожне тут ще не це, а те, що це армія розділилася на два ворожі табори й билася зі собою: одна часть армії остала при президентові Войцєховському, чи радше при кабінеті Вітоса, а друга при маршалові Пілсудському. Значиться армія станула по стороні лівиці, а друга по стороні правиці. Безпосередньоюж причиною було утворення міністерського центро-правого кабінету під проводом Вітоса. Виступ Пілсудського вияснюють цим, що при іменуванні міністра війни не питали його. Ще в неділю 9. ц. м. маршал Пілсудський був у президента Войцєховського й застерігся проти цего. Та цей протест не поміг ніщо. Тоді маршал Пілсудський станув на чолі прихильного йому війська, щоб силою вимогти уступлення кабінету Вітоса.

Маршал Пілсудський із вірними йому відділами рушив дня 12. ц. м. на Варшаву. Спершу зайняв передмістя Варшави Прагу й усі три мости на Вислі. Президент Войцєховський зійшовся з марш. Пілсудським, старався наклонити маршала Пілсудського, щоби зложив оружя, та марш. Пілсудський поставив умову: уступлення кабінету Вітоса й до порозуміння не прийшло. Після невдачі през. Войцєховського правительственні війська уставилися в розстрільну й почалася стрілянина між обома військами. Правительство проголосило виїмковий стан у Варшаві й у варшавському, виленському й частині люблинського воєвідства. А бої трівали дальше. Війська Пілсудського зайняли замок. Члени правительства перенеслися з будинку Ради Міністрів до Бельведеру. Правительственні війська опускають становище за становищем. До Пілсудського пристали три дальші полки, а навіть залога ґенерального штабу. Відділи „Стшельца" зайняли ПАТ-а. Перед північю зайняв Пілсудський краківське передмістя й окружив Бельведер. Бої тревали ще 13 травня. Залога цитаделі перейшла до марш. Пілсудського. 14. травня вечером війська Пілсудського обсадили Бельведер. Так уся Варшава дісталася в його руки. В Бельведері не застали ні президента Войцєховського ні нікого з правительства. Вони втекли. Та їх придержали в Вілянові. Президент Войцєховський побачив, що вже програв тому і зрікся уряду президента. Рівночасно уступив також і кабінет Вітоса. Сталося це в ночі з суботи на неділю. Влада по закону перейшла в руки президента сойму маршалка Ратая, Він прийняв димісію Вітосового кабінету й по нараді з марш. Пілсудським поручив місію утворення кабінету пос. проф. Бартлеві. Бартель утворив тимчасовий позапарляментарний кабінет, а саме: Каз. Бартель премер і мін. залізниць, ґен. Каз. Млодзяновський, міністер внутр. справ Август Залєський, управ. мін. закорд. справ, проф. Вяч. Маковський, упр. міністр. справедливости, Гавр. Чеховіч, міністер скарбу, проф. Йосиф Мікуловський-Поморський, упр. мін. освіти, марш. Йосиф Пілсудський, мін. війни, Ін. Ґлівіц, упр. мін. торговлі й промислу, др. Йосиф Рачинський, упр. мін. хліборобства, др. Станислав Юркевич упр. мін. праці й сусп. опіки, Вит. Бронєвський мін. публ. робіт. Ось так переміг Пілсудський, До його перемоги причинилося також і це, що залізничники станули по його боці, проголосили залізничий страйк і не хотіли перевозити полків, що йшли головно з Познанщини на підмогу правительства. Познанці ще й тепер готовляться до виступу проти Пілсудського, навіть добровольців збирають. Хоч як доносять останні вісти й там вже охололи та годяться на повий стан, тільки жадають для Познанщини територіяльної автономії. Народова армія під проводом ґен. Довбур-Мусніцкого росте, сенат познанського університету візвав студенство вступати до „Леґії відсічі Варшави". Поїхав там маршалок сенату Тромпчинський мирити Познань та й про нього доходять двоякі вісти, одні що він справді працює для примирення, а другі зовсім противні.

Так що доси ще не знати, як міжусобиця покінчиться. Ліві партії не вдоволені з цего, що Пілсудський перейшов на легальну дорогу, а не обняв диктаторської влади. Через цю непевну ситуацію відкладається й вибір нового президента річи посполитої, якого вибирає „Національне Зібрання" себто сойм і сенат разом. Праві партії жадають, щоби цей вибір не відбувався в прихильній Пілсудському Варшаві, але в невтральному Кракові. Коротко: положення не певне, правиця по невдачі приходить до себе й орґанізується, лівиця нервується і трівожиться. Тільки марш. Пілсудський рішучо переводить єдність армії й усуває з неї всіх своїх противників.

А довкола Варшави копають окопи...

Союз Народів.

(Дослідна комісія прийняла плян реформи Ради Союза Народів).

Дослідна комісія прийняла дня 17-го травня плян реформи Ради Союза Народів однодушно, (кількох здержалося від голосования). Плян представляється в головному так: Непостійних місць буде в Раді 9. Вибирати їх будуть на три роки. Що року мається змінювати третину цего числа. Так що року ставатиме трьох кандидатів до вибору. Непостійні члени обниматимуть свої місця зараз по виборі. З правила членів, що втратили місця, не можна буде вибирати протягом слідуючих трьох літ, хіба що $^2/_3$ більшости ухвалить такий виїмок, однак тільки для третини всіх непостійних членів. Дві третині більшости без огляду на довготу урядування постійних членів, може наново усталити цілий склад непостійних місць. Зібрання Союза Народів вибирає по трьох кандидатів на один рік, по трьох на два роки, а по трьох на три роки. В 1927 р. має Зібрання Союза Народів виїмково право вибирати членів, що належать до виключених від кандидування протягом найблизших двох літ.

Німеччина.

(Упадок кабінету Лютра. — Монархісти готовилися до державного замаху.)

Другий кабінет Лютра впав, бо дістав заяву недовіря. Причиною цеї заяви був розпорядок Лютра в справі державних стягів на кораблях. Він був розпорядив, що попри республиканський стяг вживатиметься й давній державний стяг. — Під Берліном викрили оружний табор останків монархістичної орґанізації. Республиканська військова орґанізація червоно-золото-чорних (краска республиканського прапора) вислала більші відділи, щоби розоружили заговірників. Прийшло до довшої стрілянини між республиканцями й монархістами. При помочі поліції, яка приспіла на підмогу республиканцям, вдалося перемогти монархістів і вони мусіли піддатися.

Англія.

(Загальний страйк покінчений. Частинно трівае дальше).

Страйк в Англії покінчений. Дня 12 травня явилися в премієра Болдуіна представники ґенеральної ради трейдюніонів і заявили в імени ради, що ґенеральний страйк рішено відкликати. Премієр прийняв

до відома цю заяву й разом із членами кабінету заявив відпоручникам робітників, що правительство готове переговорювати зараз у справі порозуміння в вугляному промислі. Покінчився страйк 12. травня в 11. год. перед пол. До так скорої полагоди страйку причинилася передусім рішуча постава загалу англійського громадянства. Англійський уряд повідомив радіотелеграфічно край і ввесь світ, що страйк покінчений. Та не всюди повірили робітники цій вістці й не скрізь вернули до праці. Робітники жадали, щоби передусім правительство усунуло війська, прислані для оборони. І лондонські робітники нерадо прийняли вістку про закінчення страйку. Найупертіщі залізничники. Вони рішили продовжувати страйк, поки управи залізниць не сповнять їх домагань. Власники копалень вугля почали переговори з вуглекопами.

Страйк покінчився компромісом. Правительство має признати копальням фінансову підмогу в висоті трьох міліонів фунтів. До управильнювання справ довготи дня праці й висоти платні в вуглевому промислі покличуть державну комісію платні з представників роботодавців і робітників. Платні можуть бути зменшені, однак тільки під певними умовами, заразом не можуть знижувати найнижчих платень у висоті 45 шілінґів. Як заявив Болдвін, нема ні переможців ні переможених, переміг „здоровий розум", та в дійности перемогло правительство, але воно узгляднило й більшість домагань робітників.

Франція.

(Договір Франції з Америкою в справі довгів. Зірвання переговорів із Абд ель Крімом).

Франція заключила вкінці договір із Зєдиненими Державами Північної Америки в справі довгів. Договір дуже некорисний для Франції. У двох перших роках платитиме Франція по 30 міліовіи долярів, у третьому й четвертому по 32 і пів, у пятому 35, у шестому 40, опісля від шестого до сімнацятого року в аритметично зростаючій пропорції від 40—125 міл. дол. Від сімнацятого року сплачуватиме Франція по 125 міл. дол. що року. Однак усе це відноситься тільки до самого капіталу. Крім цего платитиме Франція ще й відсотки — перші пятнацять літ по 1 відсоткові, а дальші десять років по 2 відсотки, а вкінці по 3 й пів відсотків. Що йно по 62 літах сплатить Франція всю суму в висоті 6 міліярдів 847 міл. долярів. Зєдинені Держави не згодилися нінаякі дійсні уступки. Одинокою „уступкою" є застереження, що в перших 5 літах Франція може, коли повідомить на 90 днів наперед, зредукувати собі сплату до 20 міліонів, а решту відложити собі на три роки від дати повідомлення тай це може зробити тільки двічи. Само собою, що загальна опінія в Франції висказується дуже неприхильно про Зєдинені Держави.

В часі війни брали Французи з легким серцем і доляри й товари з Америки бо казали „це все заплатить Німеччина" — брали потрібне й непотрібне. Що йно пізніще пересвідчилися, що викинули міліони долярів — на ґуму до жування, ваги для немовлят і т. п.

Гнеться Франція під вагою довгів, а тут треба буде нові довги робити на дальшу війну з Абд ель Крімом, бо Ріфени зірвали дальші переговори. По останньому повороті від Абд ель Кріма заявили відпоручники Ріфенів, що умов, які ставлять спільно Франція й Еспанія Ріфени не приймають. Так зірвано переговори й війна почалася наново. Умови французького та еспанського правительств були слідуючі: 1) Збунтовані племена підчиняються султанові; 2) баніція Абд ель Кріма; 3) розоруження племен. — За це обіцяли признати поодиноким племенам льокальну й адміністраційну автономію. Ріфени спершу наче й годилися, та вкінці не пристали ні на одну з цих умов. Заявили, що радо піддадуться владі султана, та свою автономію зазначили як справжню независимість. Щодо Абд ель Кріма, то заявили, що може пізніще він рішиться зложити владу, однак тільки з власної волі, а краю зівсім не думає кидати. Щодо розоруження то годилися Ріфени на контрольну французько-еспанську місію, однак рішучо жадали права держати власну краєву армію. Так Франція програла на дипльоматичному полі. Треба буде дальше вести війну. Не легка вона буде, бо саме протяганням переговорів Абд ель Крім зискав на часі й вимінув непригожу для нього весняну пору та краще підготовився до нових боїв.

†

О. Андрей Білецький

помер.

Як довідуємося в останній хвилині, коли вже число нашого часопису було на машині, дня 19. травня, о год. 7·45 вечером помер у Львові Мітрат і Архіпресвитер гр.-кат. Митрополичої Капітули О. Андрей Білецький.

Ширший некрольоґ подамо в найблищому числі „Нової Зорі".

Новинки.

Чи наука противна релігії? Під таким наголовком французький часопис „Le Figaro" розписав недавно анкету, щоби пізнати думку про те сучасного наукового світа. Вже з численних дотеперішних відповідий визначних французьких учених можна ствердити як переважаючу думку, що правдива наука не противиться релігійним почуванням людей. Натомість противна думка, що наука після упадку релігії моглаби цю останню заступити, майже не знаходить прихильників.

Новий тип літаків т. зв. „Вікторія", призначених для транспорту війська, будує саме тепер Анґлія. Скорість їх — 160 км. на годину. В кадовбах літаків будуть вбудовані великі скрині на амуніцію, зброю, харчі і воду. По відкрученню крил можна їх буде вживати також до транспорту військ залізничими і звичайними шляхами.

Відплатилися. Німці виставили були Шекспірового „Гамлета" в Відні й Гамбурзі в декораціях двацятого століття. Актори й акторки виступали в смокінґах, піжамах і дамських суконках до колін. Не довго прийшлося ждати й Анґлійці відплатилися Німцям і таксамісінько змодернізували Ґетового „Фавста". В „Прінс ов Вавлез" в театрі в Бірмінґгамі виставили архитвір Ґетого в новітній обстанові аж до найменьших режісерських подробиць. У ярмарковій яві відтанцювали фокстрота при звуках язбанду, чоловічий хор появився в спортових одягах, а жіночий у балевих сукнях, а Фавст підписав вічним пером, замоченим у вотерменівському чорнилі, цирограф, що ним запродує душу дияволові. Опісля відмолоджений чималим ковтком „віскі" відбув двобій на кавалерійські шаблі.

Амундсен на північному бігуні. Літак „Норж" приїхав до Аляски, переїхавши бігун. Шлях з Кінґсбей до Поінт Барров веде в простій лінії через бігун. Амундсен осягнув це, до чого приготовлявся десятками літ. Доконавши символічного акту: окупації бігуна, де вивісив прапори, відїхав далі. Ближчих звісток про його досліди покищо нема. Простір, де він находиться, є людям зовсім невідомий. Летуни з „Норж" перші дадуть відповідь на питання, що цікавлять увесь світ: чи в цій країні є скрізь тривка земля, чи ледяні острови і якої величини, чи є там звірята? Цей простір більший як Німеччина. Вчені цікавляться проблємою, чи в ньому находиться осередок температури, яка поширюється на всю Північ.

Анґлійська кріза перед сто літами. Саме сто літ тому була в Анґлії також робітнича кріза. Тоді ввели були в ужиття парові машини й через це зменшилося запотрібування робітників. Це викликало заворушення серед робітників. Масові неспокої й ексцеси товаришили робітничим маніфестаціям. Дня 2. травня 1826 р. магістрат м. Менчестера повідомив лондонське правительство, що розярена товпа знищила й порубала на шматки три тисячі трансмісійних варстатів і кількадесять прядільень підпалили. Вони згоріли до тла. Ці вісти стрівожили Лондон і на біржі впали всі акції й папері.

В справі краєвої орґанізації студенства.

Потреба краєвої студентської орґанізації щораз болючійше дається відчувати в наших рядах. Консолідація сил в ділянках матеріяльної і наукової самодопомоги і помочі студенству, в обороні прав наших перед шкільними властями є в сучасний мент просто наказом хвилі. Не згадую тут навіть і инших дуже важних справ, як взаїмовідношення наших розбитих тепер станових, культурно-освітних та ідеольоґічних орґанізацій між собою, як наше відношення до українських студенських орґанізацій на Великій Україні та на еміґрації та до чужонаціонального студенства, як наша громадянська позиція серед старшого громадянства, бо кожному ясно і кожний це знає, що всі ці конечні справи можуть і мусять бути вирішені через краєвий студенський зїзд та українську краєву студенську централю.

Зрозуміння потреби скликання краєвого студенського зїзду та створення загальної станової студенської орґанізації можемо в нас вже ствердити. По важкій кризі, яку українське студенство перебуло в останних роках чуємо зазиви львівських і провінціоцальних гуртків студенства до Головного Виділу „Студенської Громади", щоби вона взяла ініціятиву в приготовленню Краєвого Студенського Зїзду та устроєнню Краєвої Студенської Централі. На мою думку ініціятиву в цій справі повиненби взяти спеціяльний комітет зложений з представників усіх краєвих студ. орґанізацій, який в дальшу чергу мавби право кооптувати по персональному пріпціпові людей, котрі не входять на разі до жадних студ. орґанізацій. Такий комітет мусівби випрацювати плятформу і цілі Краєвого Зїзду, та покликати до життя екзекутиву, котра технічно приготовилаби та перепровадилаб уставодавчий Краєвий Студ. Зїзд.

Створення краєвої сталої студ. орґанізації не є на мою думку в наших обставинах неможливою річю. Тут ходить головно і це якраз підкреслюю про життєві інтереси студенського стану в загальному розумінні Тут основне питання нашого „бути або не бути", нашого правдивого повного життя і розвою або дальшого животіння та нидіння. Щоби ідею створення краєвої студ. орґанізації перевести в життя, треба лише доброї волі цих людей, що возьмуться за її зреалізовання, служити інтересам спролетаризозаної студенської маси. Думаю, що така добра воля знайдеться, що вона вже є серед провідників студенства.

Іван Гладиловпч

З біржі.

Дня 20. травня американський доляр у Львові піднісся до 11·70 зол., канадійський доляр 11·50 зол. — З б і ж ж а: Пшениця біла 53—54 зол., червона 56·50—57·50 зол., ячмінь пастівний 25—26, овес 34—35, гречка 31—32 зол.

Вписуйтеся в члени

Української Христіянської Орґанізації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса Укр. Хр. Орґанізація Львів, вул. Сикстуська 39а.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 20. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 30. травня 1926. Рік І.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Крак в ч. 405.867.

ПЕРЕДПЛАТА:
В краю:
чвертьрічно 4 зол.
Місячно 1·50 зол.
За кордоном:
Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Християнської Орґанізації.

Що принесуть найближчі дні.

По звіснім військовім перевороті у Варшаві настала ніби тишина, але це тільки на зверх. У нутрі польської суспільности ведеться вправді тиха, але завзята боротьба між сторонниками т. зв. правиці а лівими. Час від часу та внутрішна боротьба вибухає бурливими обявами, як це бачили ми у Львові з приводу хлопського віча в неділю дня 23. мая.

Виразнійше здається виступлять ті ріжниці на „Народніх Зборах", котрі скликано на день 31. мая до Варшави.

Перед соймом і сенатом стоять тепер дуже важні справи, а то вибір президента Річипосполитої на місце уступившого С. Войціховського і зміна польської конституції.

Щодо першої справи, то лівиця висуває кандидатуру маршалка Пілсудського і вже тепер всякого рода крикливими маніфестаціями та селянсько-робітничими вічами старається робити натиск на сойм у тому напрямі. Більше консервативні круги висували знова досить несміло особу Бобжинського, а навіть подекуди Скшинського, одначе без певного пляну а й без надії на успіх. Після всякої правдоподібности вибір впаде таки на маршалка Пілсудського, при чім можливо є, що усякі сторонництва здержаться від голосования.

Зміна знов конституції після урядової декларації прем'єра Бартля має наступити в двох напрямах. І так уважають за конечне поширити власть президента в тому, щоби мав право розвязувати сойм і сенат і щоби президент в переходовому часі посідав повновласти видавати зарядження що до направи державних справ і то видаванням нових виборчих ординацій і реорганізації цивільних та військових властей і їм підчинених урядів.

Крім того багато говориться про зміну виборчої ординації для слідуючого сойму.

Чи теперішний сойм і сенат буде спосібний підняти так далекосяглі рішення і зміну у польській конституції, це дуже сумнівне. Сам премієр Бартель не має великої надії, а ті завдання переказує новому соймови. Краківський „Час" виразно заявляє, як майже певну річ, що майбутній президент розвяже сойм і сенат. „Обридження до сучасного складу тих установ і переєвідчення, що неможливе є з ними яке небудь правління є так загальне, що ніхто і говорити не хоче про їхнє дальше вдержання." Думаємо, що більше безпощадну критику годі висказати.

„Слово Польське" знов у своїй передовиці з дня 27. мая під заголовком: „Повновласти чи диктатура?" висказує, що уряд поставлений по перевороті не може числити на це, щоби сойм уділив йому аж так далекі повновласти. „Такі великі і в можливих наслідках так далекосяглі повновласти дати може сойм тільки такому президентови і такому урядови, котрий тішиться певним довірям великої більшости суспільства. Це основна условина, котрої доказувати не треба". І кінчить: „з характеру диктаторських предложень видно ясно для кого і для якого уряду вони приготовані. Чи маршалок Пілсудський і уряд пана Бартля є по правді мужами довіря і волі більшости польського суспільства".

З цих і подібних заяв бачимо, що в соймі та сенаті виступлять різко два противні напрями. Чи „Народні Збори" зможуть злагодити так великі противности покажуть найближчі дні.

Можна ще порушити питанне, чи теперішне політичне положення принесе яку зміну для нас Українців чи ні? На це можна з цілою певністю сказати, що сущої зміни не буде. Ніяк не можна надіятися, щоби або теперішний сойм або тим часовий уряд з незнати як великими повновластями, або й майбутний сойм вернув нам наші повні права, а особливо радикальну зміну у поверненню нам усіх забраних прав на полі шкільництва і мови. Одно з певністю можна надіятися, що зміна виборчої ординації до сойму і сенату піде у тому напрямі, щоби до слідуючого сойму вийшло як найменьше українських послів. Це буде одинока точка, де всі польські сторонництва погодяться.

При тій нагоді піднесемо хиба це, що тільки повна і безсторонна справедливість для всіх і то оперта на Божім законі може дати тривку основу до будови та здорового розвитку так держави як і народів.

З церковно-релігійного життя.

Потвердженне евангельських донесень.

Недавно віднайдено дуже старий переклад творів жидівського історика Йосифа Флявія, котрий потверджує евангельські донесення. Йосиф Флявій родився коло р. 37. по Христі, а вмер перед р. 100. Його твори такі: „Старинности" і „Жидівська війна". В другім творі говорить він кілька разів про Христа й христіян, через що є він одним з найстарших нехристіянських свідків історичности особи Христа. Флявій пише, що Христа засудив Пилат, що Христос творив чуда, і що за цісаря Клявдія було в Римі богато таких, котрі називалися слугами Христа та голосили Його воскресенне й Його „новий закон". Віднайдений недавно переклад сього твору містить у собі ті самі донесення про Христа й христіян, що й пізнійші переклади. А се доказує, що ті пізнійші переклади були вірні. Тепер отже годі вже воювати ворогам христіянства тим, будьтоби місця в творах Флявія про Христа були втручені пізнійше.

Масонські льожі й їх члени.

Часописи подають таку статистику масонського руху: В р. 1925 було масонських льож у Німеччині 632 з 82.180 членами, в Англії 3.889 льож з 258.820 членами, в Ірляндії 540 льож з 43.000 членами, в Шотляндії 1107 льож з 50.000 членами, в Швеції 46 льож з 20.000 членами, в Норвегії 21 льож з 6.800 членами, в Данії 17 льож з 6.600 членами, в Польщі 13 льож з незвісним близше числом членів, в Нідерляндах 114 льож з 8.160 членами, в Бельгії 24 льож з 4.100 членами, в Люксембургу 1 льожа з 100 членами, в Франції 583 льож з 52.000 членами, в Швайцарії 38 льож з 4.800 членами, в Австрії 14 льож з 1.300 членами, в Італії 502 льожі з 25.000 членами, в Югославії 18 льож з 600 членами, в Румунії 14 льож з 614 членами, в Болгарії 11 льож з 1000 членами, в Греції 18 льож з 1000 членами, в Туреччині 10 льож з 2.600 членами, в Еспанії 91 льож з 6.950 членами, в Португалії 80 льож з 3000 членами. В цілій Европі є разом около 7.800 льож з 576.000 членами, в Африці є 91 льожа з 3.450 членами в північній Америці 17.008 льож з 3,091.100 членами, в середущій Америці 279 льож з 29.270 членами, в полудневій Америці 574 льожі з 35.930 членами, в Австралії 1225 льож з 103.600 членами. Крім того є ще 150 льож з 21.000 членами в ріжних инших місцях. У цілім світі є отже округло 28.000 льож з 3,860.000 членами.

З Франції.

Сьогорічний конгрес міжнародньої католицької орґанізації „Іка" відбудеться від 9. до 13. серпня 1926 р. в Paray-le-Monial.

Від 1. марта до кінця грудня 1925 р. прибуло до Риму 56 французьких паломництв. Число всіх учасників досягло 22.875.

Французькі католики працюють систематично над ухристіянізованнєм свого краю. В тій ціли скликують вони численні конгреси ріжних станів і кляс. Сього року відбувся вже конгрес католицької молоді, конгрес товариства св. Кекилії, конгрес христіянського супружя і т. д.

У Франції беруть живу участь у католицькій акції жінки. Вони катехизують діти по передмістях, працюють по бібліотеках, опікуються сиротами, дівчатами-служницями й т. п.

З Палестини.

Число поселенців в Палестині в десятьох перших місяцях минувшого року виносило 28.474 душ. Виемігрувало за той час 1278. З поданого числа поселенців було 28.157 Жидів і 317 Нежидів. Більш як половина поселенців (52 процент) дала Польща. Попередними роками було поселенців: в 1919 — 2618, 1920 — 7129, 1921 — 8517, 1922 — 9481, 1923 — 9778, 1924 — 17.373.

Останніми роками зросло значно число сіоністів. Іще недавно, бо перед чотирма роками, вважали деякі Жиди сіонізм чимсь нерозумним і предсказували йому недалекий кінець. Та життє показало що иншого. Палестина стає щораз більш жидівською країною. Жидівська сіоністична світова орґанізація закуповує у Арабів доми й поля й кольонізує Палестину Жидами. Тепер є в Палестині до 150.000 жидівських кольоністів, з чого 25.000 працює на рілі, а 20.000 в промислі. Жидівські кольоністи оснували нове місто Tell-Aviv, що числить 32.000 мешканців.

Жиди задумують побудувати в Єру-

салимі свою центральну синагогу. Збірки на сю ціль уже складають, головно в Америці. Ся божниця має стати осередком для всіх Жидів Палестини й цілого світа. Вона має станути на найвисшій точці міста і містити 12.000 осіб.

Америка.

Сьогорічний Евхаристійний Конґрес у Шікаго заповідається дуже величаво. По ріжних краях вже приготовлюють численні делєгації. *Францію* буде репрезентувати кардинал Дібуа, архієпископ Парижа, з великим числом визначних французьких церковних достойників. *Австрійська* делєгація вибирається під проводом кардинала Піфля, архієпископа Відня. Разом з ним їде ще двох епископів, велике число духовенства і мірян, між ним бувший австрійський канцлєр Зайпель як один з бесідників німецької секції Конґресу. *Бельґійську* делєгацію веде архієпископ Van Roey, наслідник кардинала Мерсє. Також з Полудневої Африки їде делєгація тубольців католиків під проводом Юза Мек-Шери, епископа західного округа півострова Доброї Надії.

В основу чисельних рефератів і бесід буде покладена одна провідна гадка, а саме великий животворний вплив Св. Тайни Евхаристії на всесвітне христіянське життя. Не лише внутрішнє приватне життя одиниці, але життя суспільне, громадянське буде предметом бесід. І так вплив Св. Евхаристії на життя родинне і домашнє христіянської родини, далі на христіянське життя в народі і державі; значіння Св. Евхаристії як чинника всесвітного мира.

Ковий большевицький світ.

В дальших уступах своєї цікавої книжки про большевизм говорить В. Кучабський про „Новий большевицький світ“. Автор впевняє, що большевизмови, як політичній системі Росії, не грозить швидкий упадок, ані в наслідок „еволюції большевизму“, ані „автоматичного впливу“ суспільно економічного устрою на політичний, ані також розкладу владчої енергії большевицької пануючої касти.

Се не значить одначе, що большевизм підібє ще хочби одну державу в Европі, ані також, що він зможе перетворити суспільно-економічний устрій Росії в комуністичний.

Се значить тільки, що в Росії може закріпитися новий тип держави, якою правитиме не клясова, а відповідно підібрана позаклясова оліґархія.

Досі була мова про теорію й практику большевизму, про ціли й шлях большевицького інтернаціоналізму з погляду політики. Але який є національний зміст того інтернаціоналізму?

Виходячи зі становища націоналізму, запевняє автор, що етичні ґрупи творять рівночасно також окремі психічні типи. Ті типи не є одновартні, а через те є вони також більше або менше творчі. Найбільш творчі є ті, що мають виразне почуттє своєї національної індивідуальности, себто розуміння, що лише такі форми й прояви людського життя є для них бажані, які є створені ними самими й які відповідають їхньому індивідуально-національному духови й світоглядови. Тому також з одного боку і індивідуальну творчість одиниць приписуємо не лише їхнім особистим здібностям, але й національній здібности того народу, якого психіку вони відзеркалюють. З другого боку денаціоналізацію розуміємо як завмертє первісної національної своєрідности в психіці даної одиниці чи суспільности і як їхнє психічне скаліченнє на подобу чужинецького психічного розположення. Длятого не збереженнєм своєї мови чи етноґрафічного побуту даний нарід оправдує своє істнованнє, а здібністю створити у всіх ділянках людського життя свій окремішний національний світ.

Виходячи з таких передпосилок автор заперечує можливість позанаціонального інтернаціоналізму і твердить, що нема ніякого одного інтернаціоналізму, лиш є стільки ріжних розумінь і відчувань інтернаціоналізму, скільки є своєрідних і виразно скристалізованих національно — психічних ґрунтів, на яких вони принялися. Так пр. демократизм у практиці приймає скрізь ріжний вигляд, або соціялізм, хоч у теорії інтернаціональний, в практиці зарисовується в виразні національні соціялістичні школи.

Чим жеж є большевизм?

Се національно-московський твір. Він і в своїй теорії і в своїй практиці є московського духа. Большевизм не міг повстати ніде, як тільки на психольоґічнім ґрунті Московщини, а своїх прихильників серед членів инших націй він не може здобувати инакше, як тільки їхнім психічним обмосковленнєм. Большевизм се всесторонний і цілком виповнений світогляд.

Ми щойно на порозі того нового світа і не знаємо, як воно буде виглядати. Знаємо тільки, що воно твориться так, що Московщина стала на чолі меншевартних монґольських мас, що точка тяжести большевизму лежить сьогодня в большевицькій вищій школі в Москві для пропаганди в Азії і що в сій школі є висланники всіх азійських народів і племен.

Большевизм се солідарність перепоєних національним духом Москви меншевартних монґольських етнічних мас, позбутих почуття своєї національної індивідуальности й віри в своє індивідуальне національне призначеннє. Се новий московський національно-культурний круг, рівнорядний Европі з анґльосансонським, романським чи ґерманським культурним світом.

Зі становища отже української національної індивідуальности, а з тим і рації істнования української нації, большевизм для нас се те саме, що русифікація й польонізація. Сучасна ріжниця між українським національно державницьким табором і „українським“ большевицьким не є ріжницею поглядів двох партійно політичних таборів одної нації, які змагаються проти себе за справи політичного устрою. Є се ріжниця між українцями і психічно зденаціоналізованим авангардом чужинецької нації, який несе зі собою всесторонний світогляд чужої нації.

Отже зі становища рації істнования української нації між теперішним пануванєм большевизму на Радянській Україні і недавним пануванєм царату в „Малоросії“ немає ніякої суттєвої ріжниці. Без значіння буде те, що Українці говоритимуть „зукраїнізованою“ мовою, якщо вони не виявляться своєрідно творчим народом у боротьбі проти большевизму на всіх ділянках матеріяльного й духового людського життя.

Бо зміст і ціль і призначеннє нації не в тому, щоби вона популяризувала чужинецький національний світогляд своєю мовою, лише щоби творила свій власний світ думки і суспільних та політичних змагань.

Кріза золотого.

У звязку з варшавськими подіями стоїть дальший поважний спад золотого. Та переживана нами кріза тягнеться не від нині, а має признаки затяжної недуги. Два роки минає від часу коли після довгого періоду інфляції рішилися в Польщі на смілу хірургічну операцію: заміну марок на золоті, зреченняся дальшої емісії паперових знаків без покриття, введення реальної рівноваги буджету, податкової шруби у виді

А. ПЛЕПЕЛ.

Сам саміський.

I.

Я знав його. Був високий, білявий, довголиций, плечистий і дужі мав руки. Сильнішого парібка не було в селі. Був тихої й покірної вдачі. Ніколи в товаристві не чванився, а коли говорив, то знав що говорить.

З малечку втратив батька та неньку й остався сам на світі. Відсіля мабуть його смуток і плачлива покірність. Був богобоязний, замкнений у собі та витрівалий. Давно вже тому як вернув із війська та оженився.

Був щасливий із жінкою. Та тільки почав хатнє життя, як померла йому товаришка й оставила сина одинака — як золоте яблочко, Для нього Митро й жив. Ховав його й учив страху Божого. І як його одинак ріс і кріпшав, тоді Митро ставав веселіщий та гордий. А як сидів між людьми й чув, як хвалять його одинака, зітхав і говорив:

— Колиб моя покійна встала й побачила його!

Діждався, що син виріс і вже думав, що поможе йому завести родинне гніздо, як настала війна. Із другими й Митрів одинак пішов на Сочу. А Митро остався сам.

Від тоді мало з ким говорив. Все зітхав і сумував. Вийде було перед свою хатину, спертий на кріпку ясеневу палицю й сяде під старим узловатим дубом, з обломаними конарями. Старець глядів на цего дуба й зітхав глибоко, неначе бачив у ньому й свій кінець. Перша буря й виверне його, поломить і ці останні конари на ньому.

— Е, так воно все йде, — думав старий. У холодку цего дуба спочивав і його дід і батько й мабуть із цим дубом звязане й його життя. Під цим дубом виховався й бавився, а тепер і дубові приходиться смерть як і Митрові. Е, одно з другим! Та як це все скоро пройшло.

Він бажавби тільки одного, щоб діждався, що під цим дубом бавитисямуть його внучата, більше нічого. І ввесь затопився в цих думках. Бачив біля свойого одинака пишну Марійку, що її що йно пізнав. Бачив в уяві, як вона доглядає, колише, бавить його внуків — всі гарні й червоні яблочка. Прислухався їх сміхові, плачеві, забавам і радощам. Все це утворив він собі в своїй душі, а й себе бачив, як між унуками доживає старого віку.

II.

Був день св. Іллі. Сонце припікало, що й камінь тріскав від спеки.

Старий Митро сидів між корінням дуба й спочивав. Думки полинули далеко й невідомо куди, що й сам не міг догонити їх.

— У дитинстві остав сам саміський, на старість теж сам! — шептав сам до себе.

Ледво пригадує собі, як батька винесли на марах. Пригадує собі, як біг за цими, що несли його, щоби вернули йому батька. Милосерні серця добрих людей, сусідів пригорнули його до себе попри своїх дітях. Неньки не тямив. Не знає, як плакала при смерти, що лишає його безсилого й малого. Так, не тямить нічого.

На корінні старого дуба чувся Митро зівсім несвій і сам себе не розумів. Нема нікого, щоби потішив його в горю.

Іще одна, що моглаб потішити його — це Марійка. Та як! Не ялося, щоб приходила до нього, поки не буде як мусить бути. А він хоче, щоби було як Бог велів і як водиться в селі. Щоб не говорили про неї ніщо лихого. Хоч йому буде й тяжче, легко він видержить це. Не це його одинока журба. Щось друге пече його гірше й важче. Життя давби за нього, за свойого сина, а не може помогти йому. Його дитина, мила його дитина!

І хто зна, доки блукавсяби старий у своїх думках, колиб не перервав йому голос сільського листаря, що поздоровив його й шукав у торбі за письмом для нього.

— Щож, сину? — озвався старий.

— Відкіля письмо?

— Із шпиталю.

— Чи зівсім чорне?

— Це так... ну... як би сказати... знаєте — плів листар.

прямих і посередних податків і податків від капіталу.

Польська і жидівська преса витали згадану реформу як початок нової світлої доби, а її творця вважали загально мужем Провидіння. Лиш Українці навчені гірким досвідом вже одної валютової реформи В. Грабского, віднеслися досить скептично де експерименту. Нинішний стан річей аж надто оправдує такий настрій нашої преси і суспільности.

Фактом є що останніми часами золотий впав на около 60% понизше парітету з доляром і що у випущенню маси здавкових знаків маємо до діла з новою хоч скритою інфляцією.

Дуже помилялися ті, що від фіскальних законів та фінансових декретів очікували оздоровлення господарського життя держави. Тут проявилася незломна льогіка фактів, по якій ніщо не проходить безкарно. Нинішня недостача оборотового капіталу і кредитів — це наслідки довгої безмежної інфляції до реформи валюти. Часи тої інфляції були періодом деякого оживлення торговельного і промислового життя — хоч те оживлення було в своїй суті явищем ненормальним. Із того заключували про велику економічну спроможність держави, про її невичерпані ресурси. Стали числити на ті ресурси, одначе перечислилися...

Сьогодні вже очевидною є повна невдача реформи. Що більше, саме тепер чимраз більше діймаючо даються відчувати наслідки колишньої інфляції, а саме недостача кредитів, бо короткоречинцеві кредити на 50—60% річно це вже лихва в найгіршому розумінню. Дальшим наслідком є недостача готівки і звязаний з ним застій в усіх галузях господарського життя. Надмірні податки не лише не поправляють господарської кризи, але ще збільшують її.

Свого часу Німеччина переживала свій період інфляції. Та коли перед нею отворилася безодня неминучої економічної катастрофи, її керманичі зрозуміли грозу положення і знайшли ратунок в заграничнім капіталі Щоби його дістати мусіла Німеччина згодитися на умови т. зв. пляну Dawes'a.

Де знайде рятунок Польща і на яких умовах, цього сьогодні при рівночасній політичній кризі навіть у приближенню годі предвидіти. *(г)*

Фінансова скрута у Франції

Французький франк знов паде.

Трівога на париській біржі відбилася самособою й на курсі французького франка на світових біржах. У Ціріху впав курс французького франка значно низше чеської корони. Дня 24 мая нотували чеську корону в Швайцарії 15·32 і пів, а курс французького франка був трохи вищий як 14. У Берліні платили за зол. марку 8·25, а день скоріше 7.84 французьких франків.

Якіж причини цього спаду французького франка?

Безпосередньою причиною це безперечно невдача подорож міністра фінансів Перета до Лондону. Він мав у порозумінні з канцлєром англійського скарбу Черчілем управильнити справу воєнних довгів Франції в Англії. Думав поладнати цю справу таксамо, як це вдалося йому з Америкою. Крім цего хотіло ще французьке правительство дістати в Лондоні позичку, щоб нею підрятувати свойого франка.

Франція винна Англії 700 міліонів фунтів штерлінгів. Англійці домагаються від Франції, щоби вона сплатила цей довг річними ратами по 20 міліонів фунтів штерлінгів. Англійське правительство заявило було ще 1922 р. і в 1923 р., що від своїх довжників ураз із Німеччиною не жадатиме більше ніж платитиме Англія Америці за свої довги. І французьке правительство обрахувало свої сплати на основі цего приречення Англії. Та от біда: інакше це приречення зрозуміла Франція, а інакше розуміє Англія. Французьке правительство числить так: від суми 700 міліонів фунтів штерлінгів, що їх Франція винна Англії, французьке правительство відтягає 400 міліонів фунтів, що їх має заплатити Німеччина Франції, як воєнне відшкодування. Оставалоб ще 300 міліонів. Франція зобовязується заплатити 150 міліонів фунтів штерлінгів тай від цього ще хоче відтягнути 50 міліонів із огляду на застав золота в Англійському Банку. Значиться Франція зобовязується заплатити всего 100 міліонів фунтів штерлінгів і то в річних ратах по 8 міліонів фунтів штерлінгів.

Та ба! Англія ніяк не хоче на це пристати. І з своїх первісних домагань спустила вкінці Англія настільки, що годилася на річну сплату по 12 і пів міліона фунтів та ніяк не хоче пристати на це, щоби сплату довгів робити зависимою від сплат Німеччини. Крім цего перші річні сплати Франції мусять бути в певному відношенні до сплат, які предвиджує французько-американський договір про сплату довгів.

І англійсько-французькі переговори зірвані. Франція, не могла згодитися на англійські предложення.

Отсе зірвання переговорів пошкодило й у переговорах із представниками Французького Банку щодо позички. Ці фінансисти заявили, що не могтимуть позичати грошей на підратування французького франка. Пізніще, кажуть, дамо, та під умовою, що Французький Банк буде зівсім независимий від держави тай коли французький державний буджет буде зрівноважений.

Ця вістка вразила сильно всіх на французькій біржі й викликала трівогу. Положення погіршила ще акція заводової спекуляції. Ця акція так піднесла в гору курс чужих валют, як ще ніколи досі. Премієр Бріян скликав зараз конференцію. На цій конференції були: управитель Французького Банку Рабіно, барон Ротшільд, та чимало інших визначних фінансистів. Вони мали придумати способи, як припинити зріст курсів заграничних валют. Покищо порішено дуже гострі способи проти спекуляції. Щож до інших способів, то рішили здержатися аж до приїзду міністра Перета з Лондону.

Значиться положення зівсімісенько такесаме як у переговорах Франції з Америкою. І там б. міністер фінансів Кайо не міг порозумітися з Америкою. Тоді американський фінансовий світ таксамісенько зазначив, що має й силу й способи перевести остаточне управильнення французьких довгів. Мабуть і тепер Франція мусітиме піддатися, бо іншого виходу не найде.

Правда, покищо пробує власними силами перевести фінансове уздоровлення, а передусім рятувати франка На це рішила рада міністрів кинути на ринок увесь запас золота Французького Банку, щоби піддержати курс франка. Та знов клопіт. Управа банку спротивилася такому проєктові. Та ледви чи цей протест поможе що: управа мусітиме пристати, або правительство усуне її.

Та мабуть і цей справді геройський спосіб нінащо не здасться. Франція тут винна, що всю надію покладала на це, що Німеччина заплатить за неї всі довги.

Ну й тепер розчарування тай скрута.

— Скажи, сину, що є. Знаю я, при тямі. Скажи...

— Тяжко, мені, дядьку Митре! Та що ми знаємо? Кожного жде його час. Цю останню чашу мусимо випити. Гірка, правда, та мусимо...— старався листар, щоб приготовити старого на чорну вістку.

— Та чи зівсім чорна? — налякано спитав старець.

— Чорна, іще яка чорна, дядьку Митре. Затьмилося їм Боже сонце. Чорна, забув про них великий Бог!

Чи...?

— Так, помер у військовому шпиталі, тяжко ранений у живіт. Так пише паноцець із шпиталю й каже, що помирився з Богом, а вас і Марійку поздоровив в останнє тай помер.

Старець не чув дальших слів. Здеревів мов стовп. Очима глядів, але не бачив. Про себе не дав знаку, неначеб його й не було. Важкий схопив його біль. Коли прийшов до себе, з болем, неначе ранений простогнав:

— Горенько моє!

Та навіть і це слово, не виявило важкого болю, що з ним лучилися слези й важке старече зітхання.

III.

Зимовий день. Буря з дощем розсатаніла. Дре, несе дерево й камінь. Берегами нападав сніг, покидує й по селі. Трясе дверми, зриває покрівлі, свище в повітрі, ломить конарі та дерева. Де є діти, посідали біля печі та гріються.

Митро теж притулився до печі, що в ній тріскотить саме сухе галузя.

— Душенько, — питає старець — чи це з дуба?

— Так, дядечку Митре — буря звалила його.

— Е, бачу я, що це з нього. Пізнаю його дерево. Так, так, звалила його буря. Його тай мене. Так і треба: він і я. Скінчив він, скінчу й я. Сам він, сам і я. Усе зо мною паде. Зі мною погасне все, пропаде все. Не має нікого, щоб засвітив мені останню свічку. Одного ще тільки бажаю. Підіть мені по панотця.

По св. Причасті старець важко підвівся, добув із під подушки завязаний платок і передав його панотцеві.

— Отче, не маю нікого на світі. Не має нікого, хто молитисяме за мене. Ось і хата моя валиться. Бачу небо, там найду мою Ганку й мою дитину. Там жде мене одинока потіха. Що найдете завязане в платку, відслужіть службу Божу за мою грішну душу, за мою жінку й мойого одинака... Отче, ще одно. Ви мені в моїй біді помагали й відвідували. Хай Господь заплатить вам! Дайте мені руку, хай поцілую її.

Старець поцілував руку й на ній оставив велику сльозину. Старого Митра випровадило на кладовище все село. А неділями на Митрову могилку приходила одна дівчина, слези скривала, Богу молилася.

(Із українського бачванського говору, переклав на літературну мову *Лотан.)*

Недоля Хорватії.

Добровільно злучилася Хорватія зі Сербією в надії, що з братнім сербським народом заживе свобідним життям. Не думали тоді, як лучилися, що прийдеться їм уже вскорі жалувати цеї злуки. Серби, культурно стоять куди низче від Хорватів, та хочуть, щоби вищі культурно Хорвати підчинилися їм і зрівнялися культурно з ними. Найбільшою перепоною тут є це, що Хорвати католики й тимсамим хорватське духовенство високообразоване, а образование сербського православного духовенства дуже низке. Відсіля головно й береться ця ненависть провославних до католиків.

У нас уже писалося про це, як то югославянський король і його правительство зневажили хорватських католицьких епископів в падолисті м. р., що прохали послухання в короля, щоби пожалітися на переслідування католицької церкви в Югославії. Крім цего хотіли вони вияснити справу інституту св. Єронима в Римі, де виховуються кандидати на хорватських священиків, а також урухомити справу конкордату з Римом, що станув був на мертвій точці. А з інститутом св. Єронима то було так: югославянський посол при Ватикані др. Смодляка пробував у Римі не тільки заанектувати цей інститут для великої Сербії, але й перепачкуванням директора, прихильного сербському правительству зробити цей інститут знаряддям великосербських цілей. Це не вдалося, бо хорватські богослови рішили, що не піддадуться протикатолицькому курсові й радше кинуть зараз заведення.

Коли курія про це довідалася, зараз поладнала все. Перше всего змінила директора. Як знаємо, вже епископів не до

пустили до короля, а відіслали до міністра віроісповідань. Та й цей міністер не явився на умовлену другу конференцію. Таксамо обійшовся президент міністрів із трьомаепископами, що хотіли інтервеніювати в справі переслідувань католиків у Босні. Їх відіслали до підрядного урядника. Хоч міністер віроісповідань виправдувався опісля, що це було тільки непорозуміння, та ясно, що це тільки так для зовнішнього світа, а в дійсности було тут свідоме пониження найвищих достойників католицької церкви. Серби, хоч мають претенсії до назви культурного народу, в дійсности духово стоять дуже низко. Замилування в красі, в високому, в надприродному ледви чи догляне там. Дух Серба не піднімається понад гайдуцьку романтику. До характеристики духового й культурного стану цеї душі нехай послужить виїмок із найдобірніщого югославянського часопису „Нова Европа“. Один із співробітників цего часопису подорожує по Країні. На вид великої скількости церков, каплиць і замків на верхах гір обхоплює його справжня лють. Церкви й каплиці це для нього неначе квочки, що сидять на яйцях! Не дійсно набожному змислові тамошнього населення приписує він прикрашення природи творами на більшу Божу хвалу, а тільки „попівській“ і графській тресурі й він здобувається на оклик: „Homo lupus, femina lupior, clericus lupissimus!“ (У чоловіка вовча вдача, в жінки ще більш вовча, а найбільше вовча в духовника!) Та це ще не все. Він порівнює країну зі своєю вітчиною, що її гір не опоганила ще людська рука — а за це — і з гордістю зазначує він це — насичені ці гори кровю. Насичені кровю гори, насичені кровю престоли — це вже так ідеал Серба. І кінчить він: „І не буде тут (на Словінщині) інакше, поки все населення не перемішається (не стане сербським), поки огонь на шпилях гір не пробє темряви й не збудує волі!“

Чиж не виявляє такий малюнок великої ненависти Сербів до всего, що католицьке? Він не в силі зрозуміти людину католика, що змагає до ясних висот, щоб бути блищим Бога, щоб тим краще могти величати його. І вже зівсім не розуміє він, як усе мистецтво найбільших героїв мистецтва всіх часів може бути посвячене Богові. Усе католицьке мистецтво це для нього вислід довголітньої тресури, насилля попів і графів над нещасним населенням. І він радіє, що цего всего нема ще в його Сербії. Так ненавидить Серб католицтва, що вся католицька культура для нього ніщо. Він волить некультурність, волить пустиню власної душі, й дальше мріє про насичені кровю престоли та шпилі гір.

Тому так тяжко приходиться Римові заключати конкордат із Югославією. Треба собі тільки зобразити які наслідки малоб тільки признання сербському правительству вмішуватися при йменуванні католицьких церковних достойників?! Вонож, це правительство змагає до здійснення клича: „Одна держава, один народ, одна віра“.

Що в Сербії все мусить бути просякнене партійною політикою, то православне правительство не далоб згоди ні на якого кандидата, що не йшовби йому на руку. Всеж католицьке духовеньство є під наглядом не тільки міністра віросповідань, але й міністра внутрішніх справ і міністра освіти. Від епископа до звичайного сільського священика всіх стежить адміністрація. По селах сповняє цю службу жандармерія вона має головний нагляд над приходством і над церквою. Шпіонству, інтригам, доносам стоять там двері на розтвір. Крім цего ведеться явна православна пропаганда, підпомагана правительством. А католицького священика, що зважився б виступити проти цеї пропаганди ще й потягнулиб перед суд за зневагу православя.

Православну церкву підпирає правительство тільки тому, що вважає її „державним завданням“ і „національно-релігійним агітаційним засобом“. На цей рівень бажалоб сербське правительство стягнути й католицьку церкву.

Населення держиться ще твердо католицької віри, та взаємнии з духовенством забаламутив Радіч. Від його зради це населення і політично безрадне, не знає кому вірити.

Колиб так епископи, які були завзятими приклонниками зєдинення Хорватії з Сербією були знали, що жде їх народ така доля, чи булиб за цею злукою? Мабуть що ні!

Та Серби, своєю нетолєранцією, доведуть ще до цего, що Хорвати піднімуть прапор самостійної Хорватії. *Ш. Ц.*

Вписуйтеся в члени

Української Христіянської Орґанізації.

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна).

Адреса **Укр. Хр. Орґанізація Львів, вул. Синєтуська 89а**

О. ЕВГЕН МАЦЕЛЮХ.

Молитва Соломона

(при освяченню храма.)

Сім літ тяжкі роботи йдуть,
В Єрусалимі праця, рух...
З Ливану кедри ще пливуть,
Бо храм святий будують тут...

Купаєсь в злоті дім новий,
На стінах ангели, квітки...
Між крилами кивот святий,
Горять лямпади, свічники...

І скликав нарід всіх сторін
Цар Соломон на день важний,
Щоб Господу віддати дім,
Дім гідний хвали, дім святий..,

Кріваві жертви вже несуть,
А цар клякає на землі,
До неба взносить серце, дух
І так він молиться в душі...

„О Боже, наших прадідів,
Хтож рівний є Тобі з богів,
Прийми сей труд щасливих днів,
Поглянь на нас Твоїх синів...

В любові, Господи, здійсни
Завіт, що з нами Ти зділав...
Вселися в храм сей днесь, прийди,
Тобі його я збудував...

Я знаю, Боже мій святий,
Не змістиш слави Ти у нім...
Таж небо, світ Тобі малий,
Безмежний в блеску Ти своїм...

З любови лиш, о Боже мій,
Ти нашим обіцяв батькам,
Що з нами буде все дух Твій,
Коли збудуєм Тобі храм...

О любий Боже, вислухай
Благання мої, молитви...
І очі все свої звертай
З небес на храм сей в день, в ночи...

А як народ прийде у храм,
До Тебе зверне молитви,
Як в небі вислухай всіх там,
Ти ласку свою всім пішли...

Колиб кому потрібний суд,
Щоб знати правду і вину...
Присяга най відбудесь тут,
Ти вкажеш правду нам святу...

Колиж замкнуться небеса
І в гніві Ти посуху даш...
Нехайже спаде дощ, роса,
Як вчуєш просьби і плач наш...

Д-Р ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ
Доц. унів.

Свідомість території.

Територіялізм, себто свідомість своєї території, як його влучно називає Вячеслав Липинський, є одним з фундаментів кождої державної Нації. Без того фундаменту, без свідомости краю-території серед більш або менш одноцілого її замешкуючого населення не може витворитися спільне для сеї території поняття Нації, яке саме тут повстало скорше чи пізнійше через орґанізацію провідних, орґанічно з сим краєм споєних верстов.

Провідна верства обнимаючи дану територію своєю орґанізацією, виховала і вщіпила серед племен живучих на сій території пошану і любов до сего краю, окупленого колись спільним тяжким змаганням в боротьбі за орґанізовану єдність спільної Вітчини.

Маємо тут на меті одноцільні етнічні комплєкси великих европейських держав, в яких нема нині вже таких сильних расових та племінних ріжниць — які бачимо в державах — націях молодших*).

Але хибним бувби погляд начеб ся більш або менш одноцільна і расова єдність була вже від самого початку т. з. в процесі творення сих великих Держав і Націй. Держави сі творилися якраз з племінних і расових ріжниць серед хаосу силою орґанізації найсильнійшого з тих племен, яке уміло ту орґанізацію розтягнути на другі расово відмінні племена, уміло одним словом втягнути їх в спільну орґанізаційну працю на даній території*). (Не входимо тут в питання чи се сталося силою внутрішнього підбиття чи силою підбиття кольонізаційного). Від того найсильнійшого, найактивнійшого племени пішла потім і назва цілого краю.

Отже поняття нації не витворювалося на даній території якось спонтанно — само із себе — як се думають поклонники плиткого та пустого народовецтва — але повставало в борбі через закріплення державної орґанізації найсильнійшого (морально і матеріяльно) племени, яке вщіпловало слабшим і пасивнійшим племенам державно-національні поняття, а з тим рівнож поняття територіяльности отже спільности всіх мешканців даної території без огляду на расові, племінні — ба навіть релігійні ріжниці. Держава в формі над всіма без ріжниці персоніфікованого єдиновладства нівелювала і ассимілювала згодом в повільнім процесі гетероґенні елєменти і творила одноцільне національне тіло.

Держави зорґанізовані в двох могутніх інституціях: дідичної монархії і церковної гієрархії витворили з часом на принципі териториялізму сильні орґанізми, які додержалися до нині — і в яких сі вище згадані расові і племінні ріжниці затерлися, зіллялися в одно і стали незвичайно кріпкими фундаментами тревалости всіх европейських націй.

З сего короткого погляду (аспекту) слідує, що чим давнійші і внутрішно сильніщі були сі держави персоніфіковані в інституціях монархізму і церковної гієрархії, тим сильнійші витворювали вони ядра даної нації на даній території. Вони витворили великий, століттями надбаний матеріяльний і моральний капітал, яким живуть і до нині всі европейські нації — а який силою своєї, на довголітній історії опертій могучости значіння (по закону: людина гине, але діло її вложене в інституцію держави чи церкви не пропадає а її переживає) перетримав і найтяжші світові заверухи.

Не инакше мається справа з молодшими націями, себто націями, які мали колись свою державу на даній території перзоніфіковану в монархізмі і церковній гієрархії — але їх через їх внутрішну слабість і здеморалізованість втратили. І вони живуть тими старими здобутками — віджива-

*) Пр. Північна Америка. Вона рівночасно є найліпшим доказом державного територіялізму. Тут спільною територією прикривається найпестрійшу расову і племінну мішанину. Питанне є тільки чи провідна верства буде на стільки сильна, щоб ті ріжниці в скорім часі засимілювати!

*) Перша консолідація европейських націй наступила в переході по вандрівці народів отже серед неусталених, хаотичних відносин.

Колиж народ буде в біді,
Зараза, смерть прийде на нас,
Настане голод в тій землі,
Ти вислухай у кожний час...

В премудрости Твоїй святій
Ти знаєш мисли і слова,
Тож правому дай мир, спокій,
Безбожні Ти карай діла...

Чи нарід мій, чи хто чужий,
Прийде молитись в храмі тім,
Потіш його, Царю святий,
У горю болеснім, сумнім...

Колиж занізнуть до війни,
Засурмлять сурми боротьби,
А нарід жертви принесе,
Ти поміч нам і дух пішли...

Колиж вкараєш за гріхи
І в гніві Боже, кинеш нас
І прийдуть люті вороги,
В полон заберуть, знищуть нас..

І в ті неволі дні страшні,
Як там молитись вже будуть,
Поглянуть в храм в тяжкій тузі,
Зменши їм, Боже муки лють...

А як скінчив молитву ту,
То з неба впав огонь святий,
Спалив всі жертви, а сам Бог
Вселився в славі в храм повний...

А нарід в радости душі
В святий престол подяку слав...
Лицем припав аж до землі,
Бо храм їх Божим домом став...

3. квітня 1926.

Про що пишуть часописи.

„*Рада*" в ч. 32 містить статтю „Замість хліба — камінь", де пишеться про реферат голови Раднаркому України Чубаря, виголошений в Москві дня 15 квітня с. р. на сесії союзного ЦВК. Реферат був на тему: „Положеннє на Україні і її потреби". Чубар у своїм річевім рефераті зясував упосліджение України на економічній і культурній области. Чубареви відповідали деякі Москалі і Жиди (Ларін), закидуючи Українцям гнобленння (!) російського населення на Україні. У відповідь на сю дику жалобу забрали слово представники України, а відтак і представники инших союзних та автономних республик, заявляючи, що закиди Ларіна є безпідставні. Ціла та дискусія, про котру промовчала російська преса, показала, що пануючий колись російський нарід не позбувся ще й досі психіки пануючого, а відмосковленнє колись поневолених народів уважає кривдою для себе.

З Українців відповідали Ларінови Гринько, Петровський, Затонський, Скрипник і богато инших. Петровський на ряді фактів показав, що всі обвинувачення українського правительства в шовінізмі є безпідставні, що ніякого гнобленння російського населення на Україні нема, а навпаки, істнує дальше засилле російської мови, яке треба усунути. „Вам прекрасно відомо — казав між иншим Петровський, — що зїзд української компартії відбувався майже виключно на російській мові. А сеж висша установа, що означує всю культурну і господарську політику... Навіть плєнуми ВУЦВК і засідання Раднаркому відбуваються на російській мові. Починаємо иноді по українськи, а кінчаємо по російськи... На чолі державних і господарських органів на Україні стоять здебільшого російські робітники, а українців можна дуже рідко зустрінути... Подивіться на видавничу діяльність... Московські видання заливають книжковий ринок на Україні..." — Затонський говорив: „В царські часи... казали, що нема Українців, а є Малороси і Великороси. Сі пережитки і тепер подекуди збереглися. Російські впливи... тепер в значній части проводяться робітниками, корінними пролєтарями... Червоніти нам приходиться перед українськими селянами і робітниками, що слабо проводимо українізацію...

*

„*Biełoruskaja Krynica* так характеризує Пілсудського й його виступ:

„Відоме тільки одно, з цего „перевороту" ледви чи можна сподіватися зміни в польській політиці на краще, як для народніх меньшостей, так і загалом для Польщі. Усе в Польщі після крівавих варшавських подій ізнов становиться на старий шлях... Пілсудський остався самим собою. Він здібний до цего, щоби зробити пригожий жест, сказати важні слова, однак перевести в життя ці жести й ці слова він не здібний". Дальше пригадує гарні слова Пілсудського в відозві до земель колишнього Литовського Князівства, коли він вперше зайняв Вильно й ці слова тільки словами й остались. І кінчить редакція статтю: „На такий самий шлях стає Пілсудський і на цей раз. Тож і тепер мабуть будуть такі висліди з його „перевороту".

*

Французькі часописи відповідно до свойого партійного світогляду висказують ріжні погляди про польску міжусобицю.

Ед. ді Месніль пише в „*Rappel*": „Саме в хвилю, коли СРСР й Німеччина будують шрубу, якою могли-би роздусити Польщу, Польща вертається до найсумніщих традицій своєї історії.

Повстання, заклики, полки проти полків, облога президента републики бувшим президентом, горожанські незгоди, повалення конституційного авторітету, ослаблення держави — се все є більше ніж треба для радости традиційним ворогам Польщі, які все чигають зі збруєю в руках.

Сей, чи сі, що дали почин до такого безпорядку, тільки видирають Польщі здобутки шести-літної консолідації, відбудови, мудрости".

*

„*Le Radical*" добачує у спробі маршалка Пілсудського фашизм. А прецінь його уважали за „лівого".

*

„*L' Information Financière*" добачує нитку звязи, що лучить зі собою нинішні поодинокі крізи в Европі:

„Є більше звязи, чим здавалосяби, між крізами в несталій Европі, яка нічого иншого не робить тільки шукає політичних формул, щоби якнебудь запевнити — навіть з економічних і соціяльних точок погляду — свою сталість, свою певність. В Німеччині, в Польщі маси інстинктово реагують на загрози тіни майбутнього. А згідно з їх політичним вихованням вони проявляють се своє реагованння поза мурами парляментів. Майже одночасне фяско монархістичного перевороту в Німеччині та „правого" правительства в Польщі, револьта райхстагу проти кабінету Лютера та револьта польської армії проти варшавського сойму — все се є прояви дуже ріжнородні, але заразом дуже популярні в обороні режиму, структури держави, а в консеквенції — мира.

Дуже трудно припустити, щоби Пілсудський думав передівсім про мир".

*

Пан Buré пише в „*Avenir*:

„Держави антанти збиті з пантелику вільсонізмом, зовсім не зуміли витворити після віднесеної побіди для себе корисної рівноваги в світі. Звідси походить се вічне кипіння, які зраджує заразом невдоволення і страх народів, що не вміють самі собою правити, а при тім є ще більше заздрісні на свої права чим колинебудь передтим. До тепер тільки одна Німеччина була пев-

---

ють і відмолоджуються на їх основі, відповідно, пропорціонально до захованння і збереження сих старих здобутків.

До таких молодших націй належить і наша українська.

І вона переживала два могучі періоди монархічної перзоніфікації і церковної гієрархії, а се в добі княжій і добі гетьманській. На сих двох могутніх історичних комплєксах опираєся ціла наша державна традиція, цілий історичний досвід — взагалі кождий прояв нашого нинішнього життя. Перечеркнувши і змазавши сі два періоди з таблиці нашої історичної памяти — ми в мить переставлиби бути тим чим ми є т. зн. находитися в стадії певного нашого історією означеного історичного процесу.

З тоїж спадщини ми переняли рівнож і принцип територіялізму, себто свідомости нашої території.

Але сей політичний територіялізм на жаль не заховався в своїй повній чистоті — так, як ми се бачимо в великих націях европейських. Не заховався тому, що ми переживали нераз тяжкі крізи недержавности, в яких сильніщі метропольні держави нарушили сей принцип втягаючи наші землі в орбіт своєї державности або прямо кольонізуючи сей край. Найгіркійше дався відчути сей брак свідомости територіяльного принципу при будові нашої молодої держави в 1918 р.

Не орґанізовано тоді української держави з точки погляду території, себто не втягнено до орґанізованння держави всіх кляс і верств, орґанічно звязаних з сею територією і які в наслідок того сеї держави в територияльнім значінню хотіли — а зі становища галасливого націоналізму, який уважав, що тільки певна ґрупа (орґанічно слабо або і зовсім з краєм не звязана) є українська і державу в імя не клясово-територіяльних — а партійно-ексклюзивних інтересів — збудувати може.

Гетьманщина яка одинока тільки могла збудити старий територіяльно-державний принцип, мусіла якраз впасти через незрозуміння його серед кругів т. зв. свідомої української інтеліґенції. Гетьманщина, одна, одинока могла засимілювати ті гетероґенні елєменти на українській території, які в наслідок недержавних періодів на землі українській опинилися і могла витворити сей понад партіями, клясами, станами і національними та реліґійними ріжницями стоячий територіяльно-державний орґанізм.

Але похибки в політиці є на се, щоби розуміючи їх наслідки — ми їх не повторювали. Територіяльний принцип і нині не втратив для нас свого значіння.

Свідомість власної землі, території збуджується знова поміж орґанічно з сею землею споєними консервативними кругами, свідомість, яка ставить спільні інтереси всіх мешканців даної території понад всілякий галасливий демаґоґічний націоналізм.

А свідомість сеї території се найдорозше завіщанне, яке ми одержали від наших предків — які напруженим змаганнем і тяжкою борбою зуміли витворити її і вщіпити так сильно і глибоко, що вона помимо руїнницьких течій не втратила по нинішний день свого значіння. Коли галицькі ідейні русофіли стояли так твердо і непохитно при історичній свідомости Галицької Руси, то вони тим перзоніфікували стару історичну державну традицію і імунізували себе проти чужих впливів. Ворожим наскокам, радикалізації, західно-европейському ліберализмови протиставили вони силу своєї традиції, цю консервативну міць, якій ніхто не міг опертися — і яка виратувала нас від ворожої асиміляції.

І повстає пекуче питання: Чи більш за все нині не треба нам розбитим, занархізованим серед політичного і реліґійного хаосу, який загрожує основам нашого істнування якраз відмолодити, відсвіжити знова сей нам тільки питомий гієрархічний консерватизм, а з ним цю свідомість території? Відновити його вже в українських формах і в духу та ідеї тих, які зноваж в 1918 році своєю орґанічно з нашої землі виросшою консервативною силою зуміли воскресити одиноку реальну форму нашого державного істнування себто Гетьманщину?

Нам дійсно треба під сей грізний момент над тим поважно застановитися.

на своєї судьби. У свойому переможенні вона знайшла нову силу.

Чи французьке та англійське правительства, на вид европейського хаосу, завернуть ще самі зі сеї дороги? Чи побачать вони вкінці, що тільки вони самі відвічальні за нещастя, які лежать тягарем на їх приятелях та на них самих? Хотілосяб надіятися, але на жаль! — так у Франції як і в Англії нещасний „льокарнізм" затроює ще духа."

*

Обмірковуючи польську крізу подає монархічна „*L' Action Française*" загальний висновок:

Першою вимогою істнування народу є єдність. Розкол внутрі веде фатально до розбиття народа чужими державами. Здається, що Польща се забуває. — Чи не хоче і Франція сего памятати? — Так, але „єдність" не дасться погодити з партійним режімом, яким держиться република.

*

„*Narodna Politika*", що виходить в Загребі, подає причини виступу Пілсудського й кінчить так: Молода славянська держава на Півночі переживає очевидно важку крізу. Маючи на увазі положення Польщі, що є неначе перегородою між Радянщиною й Німеччиною, ми Хорвати як приятелі славянських братів Поляків, можемо бажати внутрішнього упорядкування й міжнародного скріплення Польщі. Та годі ожидати цього від генеральських замахів і партійних боротьб, тільки від радикальної зміни їх внутрішньої політики, покращення економічно-соціяльних, відносин, вводження здорової господарської й аґрарної політики, а заразом зменшення великанських видатків на поліційний апарат, на військо та на зоруження А крім усего й у справедливому вирішенні меньшостевого питання, передусім щодо Українців, допускаючи їм повну рівноправність і свобідний економічний і культурний розвиток в обсязі територіяльної автономії. Без цих змін у внутрішній політиці годі спокійно й надійно глядіти на її будуччину."

Політичний огляд.

Український рух.

Як згадували ми, на великому вічу львівських Українців в дні 11. ц. м. вибрано комітет для оборони майна „Народнього дому". Цей комітет уже уконституювався. Вибрані на вічу члени комітету зійшлися 20 ц. м. на конституюче засідання. Комітет прийняв назву: „Комітет оборони народнього майна". Головою комітету вибрано д-ра Костя Левицького, заступниками голови: о. пралата Тита Войнаровського і п. Василя Гресяка, а секретарем п. Івана Ліщинського, голову Народньої Організації м. Львова.

Із руху УНДО приходиться занотувати Повітовий Народний Зїзд в Устриках Долішних, повіт Ліско, що відбувся дня 12 травня. Були відпоручники 29 громад. Зїзд отворив промовою місцевий адвокат д-р О. Пеленський. До президії увійшли о. Мик. Вербенець, як голова, п. Мик. Негребецький, як секретар. Реферат про політичну організацію та програму УНДО виголосив відпоручник зі Львова п. Олекса Черкавський. По рефераті була жива дискусія. По дискусії промовляв ще предсідник зборів і нововибраний голова Повітового Комітету.

25 квітня відбулася довірочна нарада У. Н. Д. О. в Селиськах, повіт Березів, відпоручників динівського судового округа. Усіх мужів довіря партії було 80. Проводив п. Мик. Левицький, секретарював п. Ом. Волинець. Політичний реферат виголосив о. Теодор Савойка До Повіт. Управи партії вибрано: о. Теодор Савойка, голова, о. Мик. Добрянський з Павлокоми, заст. голови, Мик. Дівич, Стекос, Мих. Барон, Вас. Лемеха, Мих. Пелех, Мик. Левицький, Пет. Туцький, як члени.

С. Петлюра вбитий.

Паріська аґенція Аваса повідомляє, що якийсь Українець застрілив із револьверу бувшого отамана Симона Петлюру, у хвилі як він переходив вулицею. Убийник заявив, що зробив це тому, бо Петлюра велів розстріляти на Україні кількох Жидів.

Польща.

(Перед виборами президента републики. — Розоружування Варшави. — Х. Н. таки не хоче, щоб вибір президента відбувся в Варшаві. — Лівиця й меншости. — Ображені соціялістами противники. — Знов підсекретаріят для справ меньшостей. — Засідання клюбу „Пяста".)

По замахові Пілсудського все в Польщі жде, що то буде? Всі нетерпляче дожидають 31. травня, коли мають відбутися вибори нового президента. Польська преса, крім двох найкрайніших крил взиває польський загал до „моральної пацифікації" та до витворення умов, в яких вибір президента мігби відбутися спокійно й свобідно. Щоби вибори могли відбутися спокійно „розоружують" Варшаву. І „Стшелєц" і „Сокул" мають зложити оружя. Чи справді зложать, це питання. Покищо зложено в комісарятах поліції всего 200 крісів, кількайцять револьверів і 3000 крісових набоїв, кілька гранат, запальників, та кількацять байонетів, шабель і т. и. Як на Варшаву це мабуть не багато. Та не всі ще й тепер годяться на Варшаву. Клюб Х. Н. у депеші до марш. Ратая заявлєється проти скликання Народніх Зборів до Варшави. Лівиця звернулася до меньшостей між і. з питанням, чи голосуватимуть на Пілсудського. Українці й Білорусини покищо рішили не відповідати на це питання.

Тай Жиди ще не рішилися. Соціялісти, як відомо домагалися, щоби покарати злодіїв державного гроша судово й навіть по імени назвали їх. От тепер ці названі по імени м. і. б. мін. Кернік і Здеховский жадають відкликання цего обжалування. Тепер знов видвигнули думку в правительственних кругах утворення при міністерстві внутрішних справ підсекретаріяту для справ народніх меньшостей. Як кандидата на це становище називають адвоката Івашкевича, що був давніше заступником управителя в б. Управі східних земель у Вильні. А „Пяст" заповів на 26 травня засідання клюбу. Та ледви чи на цьому засіданні порішать становище щодо кандидатури президента.

Німеччина.

(Кабінет Маркса одержав заяву довіря. — Ще справа прапора. — Боротьба за відшкодування бувш. пануючих німецьких династій.)

У Німеччині, як ми вже писали, підготовлялася права революція — та її вдалося здавити. І покищо Німеччина буде дальше републикою. Про уступлення правительства Лютра ми вже писали. По ньому став президентом міністрів д-р Маркс, що був доси міністром справедливости. Всі інші міністри остали ці самі, що були в Лютровому кабінеті. У голосуванні це нове правительство одержало значну більшість. За урядом голосували правительственні партії та соціялісти, проти Гіртлєрівці та комуністи. В правительственній заяві ствердив канцлер Маркс, що правительство держатисяме дотеперішньої заграничньої політики. Правительство цілком сподіється, що наради комісії для реформи Ради Союза Народів уможливлять йому здійснити льокарненські договори. Берлінський договір буде предложений парляментові до ратифікації. Розпорядок про державний прапор остане дальше в силі. Та правительство займається створенням одностайного прапора згідно з останнім листом президента Гінденбурґа. Заяву канцлєра правительственні посли прийняли оплесками. Часть промови про прапор занепокоїла правицю. Боротьба між партіями в справі відшкодування для бувших членів цісарської родини та родин інших німецьких династій ведеться дальше завзято.

Англія.

(Ще страйк. Голод у копальняних округах Англії.)

Як ми вже згадували, хоч страйк і покінчено — та не всі робітники погодилися з цим. Передівсім робітники в копальнях вугля ніяк не хочуть пристати на умови угоди. Переговори між власниками копалень і робітниками зірвані. Робітники предложили Болдуїнові меморіял із уступками. Власники копалень теж дали премієрови відповідь письмом, у якій заявили, що посунули свої уступки до крайніх меж і більше уступити не можуть. Тому, що страйк вуглекопів тріває дальше й що постійно зменьшуються засоби вугля, кілька залізничих товариств рішилося знести знов цілий ряд поїздів. Правительство видало розпорядок, яким обмежує зужиття вугля в приватних господарствах і в фабриках. У багато копальняних округах панує вже велика нужда, а навіть голод, передусім в окрузі Йоркшір і Донкестер, де каси місцевих професійних союзів зівсім вичерпані. У багато місцевостях, ріжні філянтропійні товариства зорганізували безплатну видачу харчів для жінок і дітей. Копальняні синдикати в усіх копальнях звернулися до інших союзів із зазивом, щоби підпомогли їх акцію.

Франція.

(Перемога над Ріфенами. А франк таки паде. Бріян не уступає.)

В кінці Франція перемогла Ріфенів. Та коштувала ця перемога дуже багато й ледви чи ця перемога причиниться до поправи курсу франка, що вперто, хоч раз-у-раз заповідають поправу його курсу, паде й паде. Бріян на засіданні ради міністрів здав звідомлення із вапоряджінь, шо їх поробив у порозумінні з Французьким Банком для оборони курсу франка. Заперечив, начеб задумував уступати.

Литва.

(Вислід виборів. Свято независимости Литви).

Головна виборча комісія оповістила вислід виборів у литовський сойм. Склад сойму буде такий: давні правительственні партії одержали 30 мандатів, із них християнські демократи 14, селянський союз 11, федерація праці 5. Опозиція одержала 55 мандатів, із них національна партія 3, народня партія 2, людовці 22, соціяльні демократи 15, Жиди 3, Поляки 4, Німці (з Клайпедою) 6. Дня 15. травня, в річницю зібрання Установчого Сойму, відбулося в Ковні святкування независимости Литви. Після ріжних святочних виступів, предсідник литовських журналістів Шальчінс сказав промову, в якій висказав надію, що нарік свято независимости Литви святкуватимуть у Вильні.

Румунія.

(Перед виборами. — Румунські партії. — Збільшення військ на українській границі).

Дня 26. травня відбулися вибори до румунського парляменту. Вислід покищо невідомий. Дня 28. травня відбудуться вибори в сенат. Переводить вибори Авареско ва влада. Аваресков партія найслабша з усіх партій у румунському парляменті. Авареску хоче вжити всіх сил, щоби при виборах здобути більшість. Для правительства найнебезпечніша народня партія, що її проводить проф. Йорґа й адвокат Маню. Влада хотіла розбити партію, та це не повелося. Пробує влада й перетягнути на свій бік народні меншости. Обіцяє їм великі уступки, що знов викликало великі негодування серед румунського загалу. Це найяркіше виступає в Ерделі, де найсильніші Німці й Мадяри. Національна й аґрарна партія утворили спільний опозиційний блюк.

Мароко.

(Війна покінчена. Переговори з поодинокими племенами. Заява Пенлєве).

Як доносять останні вісти, Абд ель Крім побитий зівсім. Племена тубольців одно за одним складають оружя. Переговори почалися, коли вдалося Французам здобути останнє оборонне становище Абд ель Кріма. Боронило його племя Бені Жеріяль. Це найзавзятіше племя. Воно виступає проти Франції ще від 1894 р. Коли покінчаться переговори з цим племенем, переговорюватимуть із кожним племенем із окрома. Пенлєве заявив, що це вже рішучо кінець війни. Абд ель Крім утік. Франція може хіба примінити політику порозуміння з кожним племям із окрема, а не з Абд ель Крімом. Виходилоб, що Ріфени програли й піддаються, та чи на довго? Покаже будучина.

Новинки.

Бійка на вічах у Львові. В неділю 23. ц. м. були у Львові два польські віча. Бриль зі своїми прихильниками вічував в Ринку, а Вітосівці під університетом. По вічах учасники пішли походом під памятник Міцкевича, де прийшло до бійок палицями, камінням і т. п. Впало також кілька стрілів, та на щастя не ранили нікого. Є тільки ранені від побоїв. Демонстрантів порозганяла піша й кінна поліція. Кільканацять осіб арештували.

Політичний процес у Тернополі. В Тернополі скінчився дня 18. ц. м. процес проти Богдана Міхенка, обвинуваченого за співучасть у вбивстві провокатора Степана Королюка, що був членом комуністичної партії, а одночасно доносив все поліції і видавав своїх товаришів. Справжніми вбийниками були брат обвинуваченого Роман Міхенко і Евстахій Герман, що після доконаного вчинку втікли на Радянщину, звідки повідомили тернопільську поліцію про свій вчинок. Всеж таки Богдана Мхенка засуджено на 4 роки тяжкої тюрми. Від кари смерти вратувало його те, що в часі, коли вбито Королюка, не мав іще скінчених 20 літ.

Розстріл сержанта у Львові. Дня 20. ц. м. розстріляно у Львові сержанта польської армії Кісілєвського за те, що дня 8. ц. м. вбив у Жовкві полковника Обєдзінського і сержанта Гадомського. Обєдзінський ввів-був строгу дисципліну в жовківському гарнізоні, а Гадомський був його довіренником. Кісілєвського розстріляли на військовій стрільниці на Клепарові.

З під шибениці на волю. У Львові покінчилася розправа проти Гарасима Іванчука, був. стрільця Української Галицької Армії, якого судили за участь у вбивстві 4 Поляків у Сокалі в часі української влади. Іванчука були засудили на смерть. Та його оборонець вніс спротив і тепер відбулася основна розправа. Теперішня розправа, що тягнулася три дні, не виявила вини обжалованого, тому його увільнили.

Авторське право в Польщі. У 48 ч. вістника законів оповіщено закон із 29 березня 1926 про авторські права. Закон обіймає 7 розділів, поділених на 77 статей. Предметом авторського права є кожня проява духової діяльности, себто твори утревалені живим словом, письмом, друком; промови, реферати, виклади, проповіди, імпровізації, листи, памятники; видані й невидані книжки, брошури, статті та начерки до них і пляни; композиції музичні ріжного роду, твори графічного й пластичного мистецтва: рисункові, малярські ритівницькі, літографічні, різьбарські, граверські, архітектонічні і т. п. світлини (фотографічні знимки), наукові ілюстрації, географічні карти, пляни, наукові моделі. Твори мімічної штуки (пантоміна), живі образи, продукції кінематографічні і інші твори в німій акції, утревалені в сценаріях, рисунках, світлинах, або бодай у тямці якогось числа осіб. Перерібки чужих творів є теж предметом авторського права, коли є дозвіл творця на переклад. Дозвіл тратить силу, коли перерібка чи переклад не появилися до пять літ. Авторське право належить до творця. Право авторське вигасає в 50 літ по смерти автора, до фотографій в 10 літ, а до кінових у 20 літ від зроблення знимки. Час тривання авторського права зачинається числити все від 1 січня цего року, що послідував по смерти автора. Авторське право можна перенести на інші особи між живучими, або на припадок смерти. Коли нема завіщання, переходить право на законних спадкоємців. Автор може жадати від цего, хто незаконно захопив його права, звороту заробітку й винагороди шкоди. Карні закони предвиджують кару до 10 тисяч золотих, або 6 місяців арешту. Та не можна вносити судової жалоби, коли від сповнення проступку минуло 5. літ. Із часописів вільно передруковати всі статті, оповіщені без застереження, однак із виключенням статей наукового й літературного змісту. Також вільно передруковувати промови виголошувані на зборах і т. п. До антольогій вільно брати чужі твори що йно по смерти авторів. Закон входить у життя дня 13 червня 1926.

Напади на самоїзди в краківському воєвідстві. Польські часописи нарікають, що хоч поучувано сільське населення, хоч відкликувалися в поодиноких місцевостях до влади, подорожні самоїздами в краківському воєвідстві не певні ще життя внаслідок дикунських нападів на самоїзди тамошнім сільським населенням. Ось недавно др Адлєр повертав вечером з Рабки. Перед Мисленіцами замітив шофер перекинену через шлях бельку. Самоїзд переїхав щасливо через неї, та це тільки тому, що шофер вспів завчасу трохи загамувати біг самоїзда. На поліції, куди віднісся др. Адлєр, довідався, що на цему самому шляху й цего таки дня була самоїздня катастрофа якої жертвою була якась пані, що потерпіла тріснення черепа. Інші особи, що їхали цим автом потерпіли меньші покалічення. Такі напади стали там від чотирьох літ буденним явищем.

Тайна з вул. Шевченка. Три тижні тому трапився на вул. Шевченка 10. таємний напад. Якийсь невідомий увійшов пополудні до хати дверника Бобка, застав там його 18-літню дочку Марію, вдарив її тричі сокирою по голові, придушив подушками, ограбив хату з одіжі та 35 зол. і шез безслідно. Родина важко раненої дівчини підозрівала, шо це змова проти неї на ґрунті любовної заздрости. Коли Бобківна трохи видужала, змалювала загально тип злочинця, повторяючи постійно слова: „візитні білєти", „наліпки на пляшки з шампаном". Поліція почала розшуки між аґентами паперу. Ствердила, шо між ними працює професійний злодій Целінський. Він виїхав із Львова саме в день нападу на вул. Шевченка. Допит його любки потвердив здогади. Целінський утік на провінцію, де продав скрадене вбрання, а при помочі спільників хотів перейти кордон біля Підволочиск. Иого арештували в Збаражі під фальшивим прізвищем Рачковського. Целінський признався до вини, кажучи, що ограбив Бобківну задля недостачі засобів до життя, вийшовши з вязниці. Він ходив по домах у ролі аґента від замовлень на білєти, вистежуючи добру нагоду до грабіжі. Має він 31 літ, скінчив торговельну школу і сидів уже пять разів у вязниці за крадіжі та дезерцію.

Сучасний Одисей. Син диктатора Греції Пангальоса Одисей залюбився в Сербці Реті Трійчіч і хотів із нею женитися. Та батько ніяк не хотів на це згодитися, однак і син не послухав — звичайно одного поля ягода — впертий батько, впертий і син. Не мав батько иншої ради тай прогнав синову суджену з Греції. А син собі за границю шукати судженої. І найшов її в Београді. Із Београду щаслива пара суджених поїхала до Лондону. А відтіля певно поїдуть дальше і будуть так подорожувати, поки батько не змякне.

Славна візантійська Панагія з XI ст., що досі була власністю музею Строганова, перейшла на власність музею у Клівлєнді в Америці. Цей чудовий зразок византійського мистецтва купив один Американець і подарував Клівлєндському музеєви. Є це плита зі слонівки 25 × 16 cm, яка була мабуть центральною частиною т. зв. триптиху. В образ Матери Божої з дитятком на колінах вложив незвісний мистець неземський вираз смутку і терпіння. Панагія належить до тої самої мистецької школи, що і славний трип тих Гарбавіль у музею Лювр в Парижі.

Міжнародній жіночий конґрес. Дня 26. ц. м. почався у Парижі міжнародній жіночий конґрес, який радитиме на протязі тижня в будівлі париського університету. Візьме в ньому участь більш як 40 держав і народів. Предметом нарад конґресу будуть такі справи: горожанське та політичне зрівнання жіноцтва з правами мущин, становище незаконної матері та незаконних дітей, державна приналежність замужних жінок. Юристки переведуть основну критику кодексу Наполєона, якого закони до цього часу мають силу в ріжних державах і кривдять жіноцтво. Конґрес закінчиться великим маніфестаційним вічем в одній з найкращих і найбільших саль Парижа, палаті „Трокадеро".

ОСТАННІ ВІСТИ.

Після вбивства от. Петлюри.

Убийник Жид-еміґрант.

Агенція Аваса донесла, що б. от. С. Петлюру вбив Українець. Кожному відразу здавалося це неможливе. Тепер показується, що вбийником Петлюри не Українець а жид Шварцберґ.

Вбийник отамана Петлюри Шварцберґ зізнав, що вже в 1917 році чув у Петрограді й Одесі про страшні переслідування Жидів на Україні, доконані за справою Петлюри. Шварцберґ рішився вбити Петлюру, тому став у Парижі шукати його, а вкінці виконав свій намір.

По иншим вісткам убийник називається Самуель Шварцбарт, має 38 літ. Він із віддалі одного кроку вистрілив тричі до Петлюри, а коли Петлюра впав уже на землю, стрілив ще три рази. Петлюру в безнадійному стані відвезли до шпиталя. Прохожі хотіли злінчувати Шварцбарта й лише з трудом удалося поліції вирвати його з рук публики. Шварцбарт від кількох днів слідкував от. Петлюру і день тому хотів убити його, але не зробив того, бо Петлюра був із жінкою.

Ширіть „Нову Зорю"!

ДОПИСИ.

ЮГОСЛАВЯ (БОСНА.) В нас сумна „новина". Відїзджають з держави послідні наші Отці Студити до Галичини, відїзджають прогнані за свою чесну і корисну працю для добра наших виселенців-Українців. Одинокий їх „злочин" є сей, що їх монастир в Каменіци [оснований Ексц. Митрополитом Шептицьким 1908] був духовним і культурним осередком Українців грекокатоликів мешкаючих довгі літа в Босні.

Хтож є справником сего переслідування? На жаль не чужі! Сусіди — православні сербські селяни полюбили наших монахів та, видячи їх примірне життя і безінтересовну посвяту, всюди відносились до них з пошаною. Знайшовсь хтось інший, що позбавив нас просвітителів і тішителів наших. Забаглось нашому таки землячкови Василеви Стрільчикови стати священником. У католицькій Церкві не зміг сего осягнути, бо хто скінчив сільську двоклясову школу, був піддячим і знав переплітати книжки, ще не може тим самим стати священником. Та Стрільчик собі порадив: викинений з католицького монастиря в Крехові, де був братчиком, почав підбунтовувати наших людей в кількох боснійських селах проти їх власного грекокатолицького священника, голосив що він є василіянський

теольої і що його незадовго висвятять на римокатолицького священика тай як вони — люде — йому дадуть свої підписи — остане він по висвяченю їх українським священиком. Народ [кількадесять родин] повірив обманцеви і сей, скінчивши в несповна двох місяцях сербську теольогію, став попом. Відібрав нашим насильно 2 церкви і почав ширити ще більший роздор, ненависть між бідними нашими людьми. Чеснійші наші селяне, коли побачили, що їх відступник обдурив, вернулись до грекокатолицької предківської церкви, але є й такі що задля погроз і переслідувань грекокатолицьких Українців з боку сильних світа сего — тривають у схизмі.

Найбільшою опорою католицької святої віри для наших був монастир ОО. Студитів. І їх прогнано в надії, що народ без духовного проводу зневіриться і перейде до Стрільчика. Однак миляться! Не вдіє нічо відступник Стрільчик тай його помічник також відступник від католицької віри і втікач з францішканського монастиря в Загребі [недоук, Москаль до того] Мойсієнко.

Наш народ знає, що його спасенням — вічним і національним є єдина, свята католицька Христова Церква, в котрій він остане все. А в разі потреби то і чинно стане в обороні своїх святощів, як цього доказ дали вже кілька разів слабосилі жінки наші і дівчата, відігнавши камінням та палицями інтрузів від церкви та не допустивши злочинцям заняти її.

Бог буде з нами! — ОО. нашим Студитам за їх працю апостольську Господь нехай щедро платить добром: Дасть Бог Милосерний, може ще вернуть між нас!

Посмертна хроніка.

О. Андрей Білецький.

В попередному числі Н. З. ми згадали про смерть О. Андрея Білецького Архипрезвитера Митрополичої Капітули, офіціяла й мітрата. Покійний дожив 79 р. життя, а з того майже 50 літ трудився у Львівській консисторії.

В часі цего довголітнього урядования був два рази Капітулярним Вікарієм, а то по смерти бл. п. Кардинала Сембратовича й бл. п. Митрополита Куіловського. За російської інвазії, коли нашого Митрополита вивезено в глибину Росії, управляв дієцезією як генеральний Вікарій. Та послідня доба виказала його талан і второпність у веденню дієцезальних справ, і то серед найтяжших умовин. Знаємо також, що відтак через всякі наклепи й підозріння мав багато неприємностей зі сторони тодішнього австрійського правительства.

Годиться також піднести, що покійний О. Офіціял Білецький був взірцевим священиком. Хотяй старший віком — все раненько можна його було бачити в Катедрі, помимо важких та численних занять, мав ще спромогу часто сидіти в сповідальниці і слухати сповідей вірних.

Будуюче є також завіщання покійного. Бібліотеку призначив для Богославського Наукового Товариства у Львові, в катедрі Митрополичій оставив прегарну фондацію Сл. Божих, а проче своє майно віддав на сироти. Це послідне є певною запорукою, що безконечне Боже милосердіє отворило йому небесні ворота.

В похороні покійного, котрий провадив Преосв. Йосиф Боцян в окружені капітули і численного духовенства, взяло участь поверх тисячки народа.

Вічна йому память.

Проф. Михайло Рибачек

помер 22. травня ц. р. по довгій і важкій недузі. Покійний родився 1874 р. в Микулинцях. Гімназію й університет кінчив у Львові. Учителював спершу в Бохні, опісля в Коломиї. В 1907 році покликано його до Львова. В 1919 р. був управителем філії академічної гімназії та з огляду на недугу мусив уступити. Покійний був одним з передових представників педагогічного світа, визначний математик, а також приятель молоді та громадянсько-культурний робітник. І в Коломиї й у Львові працював у багатьох культурно-освітних установах. Як визначний математик належав до Комісії оцінки шкільних підручників. В. Й. П.

Василь Яворський,

б. посол до австрійського парляменту й емеритований радник скарбової дирекції помер у Новому Санчі 22. травня. Був це визначний і заслужений народній робітник. Працював спершу в Бережанах, відкіля був послом, а потім на Лемківщині. Його заходами побудовано в Нов. Санчі гр. кат. церкву. засновано „Лемківський Банк“ та „Українську Бурсу“. В. Й. П.

Нові книжки і видання.

Студентський Вісник „Поступ“. Рік шестий. 1926. червень. ч. 6. Зміст: Лімапченко В. Віра і праця; Афоризми; С. М. Як держави бороняться перед моральним злом; Яр. Мандюкова: Бенвенуто Челліні; Люї Кольома: Пст! (Кінець); О. Клад: Лектура; Зі студентського життя; Зі світа; З католицької акції.

Наш Приятель. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Рік пятий, червень 1926, число 6.

Зміст: Весна; Мала Свята (дальше); Шість правд віри; Невмірущий корч; Куку; У сніговій могилі (докінчення); Загадки; Розгадки і т. п.

В. Казанівський. **Чорт не жінка.** Жарт на одну дію. Львів 1926. В-во „Русалка“.

Іван Зубенко: **Горе Бабіям!** Фарс-мозаїка на три дії зі співами й танцями. Львів, 1926, В-во „Русалка“.

Обі ці книжки це 3. і 4. випуск за 1926 р. „Театральної Бібліотеки“, що виходить як місячний безплатний додаток до „Русалки“. Обі надаються на аматорські вистави.

Молоде Життя, часопис українського Пласту. IV рік ч. 5 (34). Виходить раз у місяць. Часопис редагований вельми цікаво. Зацікавить не тільки пластуна, але й кожного, кому дорога наша молодь, а бодай повинен зацікавити. Ми любимо співати „в здоровому тілі, здорова душа“, та подбати про здорову душу й тіло наших дітей не дуже спішимося. А Пласт дбає про одно й про друге. Треба, щоб і батьки цікавилися пластовим видавництвом, а то й дальше вважатимуть Пласт „діточою забавкою“. Передплата на цілий рік виносить 3 зол. 50 сот. — сума невеличка. Адреса: „Молоде Життя“, Львів, Домініканська ч. 11.

З біржі.

Дня 26. травня американський доляр у Львові піднісся до 11·48 зол., канадійський доляр 11·30 зол. — Збіжжа: Пшениця біла 53—54 зол., червона 56·50—57·50 зол., ячмінь пастівний 25—26, овес 34—35, гречка 31—32 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Золотий ключ до неба, новий молитовник видання Марійського Товариства Молоді — Стор. 136. — Новий молитовник опускає звичайний шабльон і старається відповісти духовим потребам дїточої душі, а заразом розбудити життя з віри, не піддаючи ніяких пересадних релігійних практик, а навпаки улекшаючи всі. Використані в ньому найновіші досвіди катехитики і методики. Ціна відповідно до оправи від 60 сотиків до 4-ох золотих.

Замовлення

Управа Мар. Т-ва Львів, скритка ч. 108.

Видавництво Чина св. Василія В. у Жовкві вже виготовило

ПОВНИЙ ТРЕБНИК

НАШОЇ ЦЕРКВИ

і розсилає тим, що його замовили або замовлять.

З чистою совістю скажемо, що такого гарного Требника доси не мала наша Церква. Не скоро теж на подібне або нове видання можрахувати. Наші Братя Монахи довше як цілий рік працювали коло сеї книжки, а друкарські машини мусіли більше як 700 тисяч разів повторити свій оборот заки наклад видрукували. Поминувши отже прегарне технічне виготовлення діла, вже самі ті рації пояснюють кождому, що поставлена нами ціна за наш Требник зовсім не є висока, а радше дійсно низка. Недавно оглядали ми Требник виданий в иншій друкарні, (і то лиш першу часть), продаваний по 15 зл (і то лиш брошурований). Ані з далека не підходить він до нашого, котрий містить всі чотири части, має 57 аркушів друку, сторін 908, і продається так:

1. брошурований . . . . . 20·— зол.
2. оправлений в полотно . . 22·50 „
3. оправлений (хребет і роги в скірку, боки в полотно) 26·— „
4. оправлений цілий в скірку . 32·— „
   почтове виносить . . . . —·80 сот.

Ті однак ціни ставимо лиш для тих, що замовлять Требник і заплатять за него ціну по кінець місяця червня. Від липня ц. р. ціну за Требник підносимо на 30 зол. (без оправи, зглядно на побільшену ціною відповідного переплету). — Отже в інтересі наших церков і Всеч. Духовенства є поспішити з закупом сего Требника по кінець червня.

ПОЗІР! НОВІСТЬ!

Твір звісного французького письменника

Евгена Мілера п. з.

МОЛОДІСТЬ СЛАВНИХ ЛЮДИЙ,

який появився в українському перекладі, належить до цього роду книжок, які повинні находитися в руках кождого, хто цікавиться вихованням молодого покоління.

Ціна цеї книжки виносить 5 золотих.

На поручену пересилку залучити 50 сотиків.

Замовлення слати на адресу:

Накладня Михайла Таранька

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Вже вийшли з друку нові книжечки

„СВІТА ДИТИНИ“

1. *Вільгельм Буш:* **„Бжоли“** жартоблива поема про пригоди одного пасічника в українському переспіві Ярослава Вільшенка. — Стр. 84. Образків 136. Ціна 1 зл.
2. *Марія Загірна:* **„Історія про Галю, Пялю, Цюцю, Кицю і ціпу Жовтеньку.** — Є се книжечка для для дітей від 3 - 6 літ. — Стр, 40. Образків 37. Ціна 50 сот.
3. **„Японські Казки“.** Збірка 10 казок в перекладі Антона Лотоцького. — Стр. 32. Образків 4. Ціна 40 сот.
4. *Василь Софронів:* **„Свято Весни“** сценічна картина зі співами й хороводами. Надається до вистав на великодні свята. — Ціна 90 сот.

Замовлення пересилати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини“

Львів, ул. Зіморовича 3.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 21. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. **Львів, 6. червня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. щад. Крак в ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

ПЕРЕДПЛАТА:
В краю: чвертьрічно 4 зол. Місячно 1·50 зол.
За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Христіянської Організації.

ЗМІСТ: Конґрес в справі унії у Відні. — Шо таке адвентисти. — Перед реформою супружа (фейлєтон). — З церковно-релігійного життя. — Політика і моральність (фейлєтон). — Католицька Церква і Союз Народів. — Епільоґ. — Кріза Союза Народів. Політичний білянс. — Новинки. — Дописи. — Оповістки.

Конґрес в справі Унії у Відні.

(Допис нашого кореспондента.)

За почином католицького научного товариства „Леоґезельшафт" у Відні, та при участи і допомозі спорідненого товариства „Ґерресґезельшафт" з Німеччини, відбувся у Відні в днях від 25 до 27 травня ц. р. конґрес в справі прояснення справи зєдинення східних Церков з католицькою Церквою.

Як звісно, католицька Церква від часу відірвання християнського Сходу в році 1054 ніколи не покидала думки привернення церковної єдности зі східними Церквами, однак висліди тих змагань в ряді довгих століть показалися відносно малими, а часто і нетревалими.

Ясно, що примінювані способи до осягнення доброї та великої ціли зєдинення по Христовим словам: „Щоби було одно стадо і один пастир" — не завсіди були добрі та відповідні.

Міжтим на дорозі до зєдинення призбиралися численні труднощі та перепони, які ту цілу справу замотали і затемнили. А жерелом тих труднощів і перепон були не лиш витворені розбіжности в релігійно-церковних поглядах, в церковній дісципліні та обрядах Сходу і Заходу, але також історичні події, політичні або національні згляди та інтереси, а вкінци особисті упередження та змагання.

Так віддалялись оба інтересовані табори від себе чимраз більше, а чимраз менче себе розуміли.

В послідних десятиліттях в Европі поруч могутної, суспільної організації католицької Церкви Заходу, стояла на Сході одноціла православна Церква великої російської імперії зі своїм звісним, самопевним престіжом царату, так шо спроби посунення наперед справи зєдинення східних Церков вже з політичних причин, з причин великого впливу Росії, не могли мати виглядів на успіх.

Та мимо того, серед одиниць і деяких кругів ісповідників православної Церкви ідея зєдинення знаходила не лиш заінтересованє, але і своїх приклонників, так що при приміненню відповідної праці, ужиттю доцільних метод і занеханню дотеперішних блудів в тій справі, можна було сподіватися осягнення в часі сприяючих політичних обставин, навіть великих і тревалих успіхів.

Для неупереджених і обзнакомлених з питанням зєдинення, являлось самозрозумілим, що найліпшою, реальною дорогою і вихідною точкою до доцільного підготовання та успішного ведення того великого діла у слушний час, булоб передовсім переданнє сеї задачі нашій греко-католицькій Церкві в Галичині, при рівночаснім засвідчуванню ділами, як саме Захід розуміє унію з православним Сходом.

А до тої задачі стояла і стоїть готова наша греко-католицька Церква, приспособлюючи до неї невпинно і з запалом свої сили. Наш Преосв. Митрополит Шептицький — як звісно — був завсігди нелиш свідомим тої великої задачі, яку наша греко-католицька Церква так охотно бажає сповнити, але весь час Своєї архієрейської діяльности з повною саможертвою посвятив кладенню практичних основ до осягнення згаданої ціли.

Але — на жаль — так як по стороні православного Сходу є дуже часто великі упередження і нерозуміннє правдивої ціли унії — так само по стороні католицького Заходу, тих неупереджених і добре обзнакомлених з питанням зєдинення, було та є ще тепер, справді замало!

З упадком царату у світовій війні, та з введенєм на просторах давної Россії большевицького режіму настала для православної Церкви внутрішна кріза, розбиттє її давнійшої єдности, та очевидний занепад.

Настав більше пригожий час для спроб привернення церковної єдности, тим більше, що також католицький Захід не вийшов без значної шкоди із світової війни. Релігійна рівнодушність серед широких народних мас, та занепад християнських чеснот, задали і католицькій Церкві болючі рани та заставили її до більшої активности в области утвердження правдивої Христової науки.

Висунулася також на чільне місце ідея зєдинення католицького Заходу з християнським Сходом.

З настанем мира присвячує Папський Престол тій ідеї свою пильну увагу. У Римі основуєсь „Інститут для справ Сходу", — грецький обряд наново знаходить торжественне признаннє своєї рівноправности з латинським обрядом, що передовсім так авторитативно було заманіфестоване особисто Святійшим Отцем в минувшім році з нагоди святкования 1600 літних роковин Нікейсько Собора, — Святійший Отець висказує в Своїм проголошенню 1925-го року „Святим роком" (Anno Santo) горяче бажаннє зєдинення Церков, а померший недавно в Брукселі бл. п. кардинал Мерсіє заходиться ревно над шуканєм практичних доріг до того зєдинення, та сотворення пригожих відносин, в якій се діло моглоби дозрівати.

Одним з дальших кроків вперед на тій дорозі по стороні католицького Заходу, являєсь також згаданий на вступі „Конґрес в справі унії у Відні", про якого інтересний перебіг хочемо саме подати можливо точний, хоч з технічних причин в розмірі обмежений звіт.

Конґрес викликав понад сподіваннє велике заінтересованє, був дуже добре обісланий, реферати спочивали в руках чільних мужів науки, знатоків теольоґії та церковної історії, тож стояв на висоті поважного і строго-річевого трактования своєї задачі.

Як згадано, цілею конґресу і темою рефератів було „прояснєннє проблєми зєдинення Східних Церков з католицькою Церквою", і так референти як і учасники дискусії підходили до тої проблєми научним способом, узгляднюючи моменти релігійні, доґматичні, культурні, психольоґічні і політичні, о скільки се було потрібне до можливо основного вияснення тої проблєми.

В часі всіх нарад конґресу царив над ним дух християнської любови, ретельної щирости, згідливости та обєктивности.

Годі тут не згадати, що рівночасно з Конґресом Унії у Відні, відбувався на халькідійськім півострові „Собор", що серед оливних гаїв „святої гори Атос" та в атмосфері традицій старинної монашої республики радив над справами своєї тепер розбитої, знеможеної Східної Церкви.

Перший день конґресу розпочався 25. травня с. р. торжественним Богослуженєм після латинського обряду, почім слідувало отвореннє конґресу привітною промовою президента „Леоґезельшафт", був. премієра міністрів Гуссарека.

На салі бачимо між учасниками: Емін. Кардинала Др Піфля, представників австр. Міністерства Просвіти, численних професорів університетів з Німеччини, Австрії, Чехо-Словакії, висше світське і монаше духовенство, ґенерального прокуратора кат. Росіян з Риму, о. Б. Абрікосова, проф. унів. в Москві Др Д. Артемієва, численну публику місцеву і чужинецьку з католицьких і православних кругів. З Українців беруть участь в конґресі: о. Др Горникевич, був. посол Сінгалевич, гофрат А. Дольницький, о. рек. Др Сліпий, Др І. Турин, Др К. Близнюк і другі.

По привітних промовах Емін. Кардинала Піфля, проф. Бавштарка і представника литовських кат. студентів, перший реферат виголосив проф. теол. на віден. університеті Др Ернест Томек на тему: „Католицька Церква і християнські суспільности Сходу".

Прелеґент доказує історичними подіями, що головними причинами роздору Церкви, які відтак його поглубляли, був візантинізм, поневоленнє Церкви під візантійськими цісарями, та надмірний націоналізм східних народів. Але не виключно по стороні православних лежить вина, вона є також по стороні католицького Заходу. До

прояснення вини і блудів по обох сторонах маємо вже більше засобів. Передовсім гомонить раз по раз від Папського Престола зазив до церковної єдности; за його почином повстають нові інституції, яких задачею є плекати і поширяти ідею злуки. Давного візантинізму не стало вже ані в Росії, ані в других державах. Правда — треба, щоби ще і націоналізм прийняв (навіть серед народів Заходу) лагіднійші форми, бо аж тоді буде народам легко признати католицьку Церков, як організацію, стоячу наднаціонально. Давнійше вичислювано 60 розбіжних точок, які ділять католицьку і східні Церкви, нині остало з них мабуть лиш 8, також і обрядові ріжниці не вважаються справою головної ваги, всеж таки ділять нас ріжні труднощі, над яких усуванем з доброю вірою і ширістю треба працювати. Прелеґент кінчить свій гарний і глибоко обдуманий реферат словами: „Звідси, з німецького Відня, що лежить на границі великого славянського світа, простягаємо нашу руку до тих відлучених наших братів, які саме в тих днях відбувають свій Собор на горі Атос, і кличемо до них: Будьмо вже раз знов одної гадки, визнаючи Отця і Сина і живучого Святого Духа“!

Продовження буде.

Що таке адвентисти?

Адвентисти се такі люде, котрі вірять що „адвент“ с. є. п р и х і д Ісуса Христа є вже недалекий і що вони саме покликані приготовити людство на той прихід.

Отся віра в близький прихід Ісуса Христа не нова. Давнійше сторонники тої віри називалися х і л і я с т а м и. Після науки адвентистів воскресить Христос при своїм недалекім приході вперед праведників (перше воскресенне) і оснує з ними та з живучими праведними християнами з е м с ь к е ц а р с т в о п о в н е р а д о с т и. По тисячу роках позволить Бог злому духови ще раз заатакувати Христове Царство, але без ніякого успіху. Тоді наступить з а г а л ь н е (д р у г е) в о с к р е с е н н я мертвих і загальний суд.

У те тисячлітнє Христове царство вірять іще крім адвентистів також инші протестантські секти, як баптисти, ірвінґіяне, мормони і дослідники Біблії.

Адвентизм повстав в А м е р и ц і. Його основником був простий фармер В і л і я м М і л е р, уроджений в 1782 р. В 34 році життя „навернувся“ він на баптизм і почав „студіювати“ св. Письмо, а передовсім пророчі книги Данила і об-явлення (апокаліпсу) св. Йоана. Очевидно, до сих „студій“ взявся Мілер без найменшого наукового приготовання. Помимо того почав він ті пророцтва пояснятн.

У Данила (8, 14) є такі слова: „Як м и н е 2300 р а н к і в і в е ч о р і в, тоді святиня буде прочищена“. Пояснити се місце не легко. Узглядняючи попередні слова пророка пояснення булоби імовірно таке: Ціла глава говорить про події, котрих осередком було царство Александра Великого („великий ріг“). Те царство розпалося на кілька держав. Цар сирійської держави Антіох Епіфан („малий ріг“) гнобив в Єрусалимі почитання правдивого Бога і заборонив приносити жертви. Даниїл отже потішає, що се гноблення не буде вічно тревати, а тільки 2300 ранків і вечорів, що відпаде тільки 2300 ранків і вечірних жертв. Се далоби 1150 днів. Після свідоцтва історії гноблення і залишення жертв тревало справді від серпня 168 р. перед Христом до кінця жовтня 165, отже 37 до 39 місяців; числячи місяць по 30 день, випйде днів 1140 до 1170. А що ми не знаємо докладно дня, коли саме те гноблення почалося і коли спинилося, то число днів 1150 може бути якраз правдиве.

Таке булоби найбільш правдоподібне пояснення згаданого місця пророка Даниїла.

Та Мілер пояснив ті слова зівсім довільно. Він навчав, що тут говорив пророк про п р о ч и щ е н я з е м л і огнем, котрий зявиться перед приходом Христа, як се читаємо у св. Петра (II, 3, 10).

Так само довільно взяв Мілер 2300 днів за „роки“, або, як він каже, за „пророчі дні“. У Єзекиїла (4, 6) стоять справді дні замість років, але в зовсім иншім звязку, і годі таке розуміння днів переносити й на Даниїла.

Головне питання одначе буде тут таке: в і д к о л и с л і д н а м ч и с л и т и т и х 2300 р о к і в? Зовсім довільно взяв Мілер рік 457 перед Христом. А взяв він сей рік хиба тільки тому, бо від тоді числяться також звісні Данилові „седмиці“, що вказують на смерть Ісуса Христа.

Взявши отже за вихідну точку рік 457, числив Мілер так: відтягнув від 2300 число 457 і дістав р і к 1843 по Христі. „Поучений сонними видіннями“ подав він пізнійше, а саме між 21. марта 1843 і 21. марта 1844. Коли отже прийшов той означений Мілером час дожидали його прихильники приходу Христа в білих одежах і з очима піднесеними до неба. Многі з них позбувалися свого майна, роздаючи його „невірним“.

Коли одначе Господь не явився, настало велике розчарованнє. Мілер признався в отвертім листі до помилки, але не закинув віри в скорий прихід Христа. Тепер прийшов йому в поміч його товариш С. С н о в. Він пояснив що відповідно до притчі про десять днів (Мат. 25, 5.) Господь „міг спізнитися“ на пів дня, значить, на пів року. Таким чином означив Снов реченець приходу Христа на 21. жовтня 1844. Знайшлися такі, що й Снови повірили. Вони в Осени 1844 р. навіть не збирали вже плодів зі свого поля. Та Господь і тепер не прийшов.

В і д т о г о ч а с у з а к и н у л и а д в е н т и с т и п о д а в а т и д о к л а д н и й р е ч е н е ц ь п р и х о д у І с у с а Х р и с т а. Вони пригадали собі слова записані в Діяніях Апостольських (1, 7), що ніхто не може знати години установленої Богом... Та помимо того адвентисти запевняють, що к і н е ц ь с в і т а таки недалекий; „н а ш а ґ е н е р а ц і я“, кажуть вони, „дожие ще приходу Христа“. Так говорять вони вже від 80 літ!

По 1844 р. в и к л ю ч и л и б а п т и с-

Перед реформою супружжа.

V.

Упадок супружя й родини.

Коли кождий нарід і держава може істнувати тільки так довго, доки молоде поколінне піддержує й відновлює їх житте, то легко зрозуміти, що той варстат в котрім те житте родиться й розвивається, буде підставою буття держави, її здоровля й сили. Длятого слушно називали вже віддавна родину останньою клітиною суспільного організму і признали, що їй належиться найбільша опіка й поперте з боку правительства і цілої суспільности.

Супроти сього очевидного принціпу розводовий закон не тільки ослаблює і по части параліжує діяльність родини, але загрожує просто її істнованню, стаючи тим самим в ряди ворогів краю і то ворогів найгрізнійших.

Увійдім в атмосферу, яка панує в теперішних суспільностях, навіщених частими розводами.

Кождий новий розвід стає свіжою сензацією, звичайно в кругах найблизших, нераз в цілім місті, провінції й краю. Бо поза мінімальним числом осіб глибше думаючих, ніхто не бере того випадку з поважного боку, не осуджує, не жаліє. Найчастійше ціла справа приймає вид чогось „цікавого“, для жадних вражінь стає деяким уріжнородненням щоденньої буденщини; кождий силується на щораз оригінальнійші здогади що до тої афери і що до осіб, що беруть у ній участь, річ стає займавою темою товариських розговорів, рефлексій і дотепів. Услужна преса, передовсім сензаційна й брукова, старається представити її в ще більш принадним світлі, прибільшує кожду дрібничку, додає пояснення, малює драстично, а безкритична публика, або 99% читачів, приймає всьо за щиру правду; поредовсім молодіж читає се пристрасно, по бюрах, домах, зібраннях, вулицях, гомонить одна й та сама пісонька. Про вичерпанне теми ніхто не журиться, бо завтрішний день принесе неменш цікаві нові випадки.

Супружі справи набирають очевидно в тім світлі нової закраски. Вже передще не думали про них дуже поважно, — бож відомо, що серед тих, що вступають у супружий стан, тільки частина здає собі справу з важности кроку і з цілі звязку, в котрий вступає, — але бодай бачили в нім щось високого в своїх розмірах і наслідках. Свідомість, що заключається супруже на ціле житте, ділала завсігди сильно. На новоженців споглядали як на людей, котрі мають жити з собою „аж до смерти“; думка про досмертність вбивалася в память тих, що наміряли зробити щось подібного і приневолювала до більшої розваги; бож тут ішло про житте.

Той ляк перед зробленнем фальшивого кроку був дуже потрібний і спасенний для слабої людської природи. Бо заключенне супружя не буває майже ніколи плодом зимної розваги; до нього веде завсігди почуванне, котре по своїй сути є необчислиме, а в кождім випадку улягає тільки з найбільшою трудністю вказівкам розуму. Любови годі преці здобути вираховаппем ані вимусити приказом, а як появиться, тяжко їй опертися, а часом стає воно майже неможливістю

А одначе той опір буває нераз конечний, коли є очевидно, що звязок тих двоє осіб принісби їм замість щастя тільки шкоду. Тоді супроти немочі волі й елементарної сили почування стає конечною якась успішна поміч із зовні, поміч, котра зумілаби струснути спасенно чоловіком і просто силою приневолилаби його уступити. І такою помічю, що є в тім випадку неоціненим добродійством, була завсігди память на нерозривність супружя. Вона не вратувала вправді всіх, але протверезила преці богатьох, а в кождім випадку ніхто не міг перейти коло неї рівнодушно. Свідомість, що мине доба весни, а прийде сіре щоденне житте, котре тільки під тою умовою буде щасливе, що обоє добре доберуться, простуджувала нераз надмірне унесенне, спроваджувала супокій й розвагу. Повздержуючи всіх; а передовсім молодих від фальшивого кроку і приневолюючи до розважного поступования, була законна перозривність супружя в и х о в у ю ч и м ч и н н и к о м першорядної ваги, бо відносилася до одної з найважнійших справ у життю.

Та з хвилею введення розводового закону пропавби сей могутній чинник безповоротно. Кождий знає, що коли йому не вдасться, може відступити; не потреба вже отже тільки думати, ані так поважно брати цілої справи. Навпаки, неодному буде всміхатися навіть думка стати героєм драми; преці в нинішних часах можна стати через те більш славним, як через чесну працю і справжні заслуги.

І тоді зачнуть заключувати супруже з легким серцем, щораз лекше, з щораз меншою застановою; старші будуть менше лякатися за свої діти, молоді підуть більше за гоном почування.

Очевидно, не буде се явищем загальним; богато людей благородних, релігійних, буде й тепер поступати поправно, як давнійше. Але богато і щораз більше инших не піде їх слідами, і постепенно безмежна легкодушність шо до заключування подружя запанує в значній части суспільности.

Дальше буде.

ти Мілєра з його товаришами зі своєї громади, і він основує нову секту „адвентистів“, котра тепер поділилася знов на кілька окремих сект. Одна з них назвала себе „суботниками“ тому, що замість неділі святкує суботу. Головними провідниками суботників був **James White** († 1881) і його жінка **Ellen White** († 1915), котру називано „пророкинею“, або „сестрою“.

„Пророкиня“ Гвайт дістала одного дня „обявлення“, що обчислення Мілєра є зовсім влучні. Він помилився лише на стільки, що під „прочищенням святині“ не слід розуміти прочищення землі огнем, але прочищення небесної святині“ (після І. Петра 4, 17).

Тут говорить апостол про переслідования християн і каже, що суд пічнеться від Божого дому, від самих християн.

Сестра **White** запевняла, що Ісус Христос почав справді від 22. жовня 1844 очищувати небесну святиню від гріхів Божих дітей, і се чищенне є закінченням священичої діяльности Христа.

Але з чого треба було прочищувати небесну святиню? Зовсім просто: зі злочину зневаги суботи, з заведення святкования неділі! Тепер прояснилося нараз адвентистам, чому Ісус Христос не явився видимим способом в 1844 р. Причиною сього був гріх християнства, святкования неділі...

Годі припустити, як можуть знайтися люде, котрі вірять в такі небилиці. Та на жаль, знаходяться такі. Суботників є до 190.000 (самих дорослих), з чого в Европі до 60.000.

Адвентисти поширюють свою науку не тільки словом, але й письмом. Вони видають книжечки й часописи, які вміють дуже зручно напихати також католикам. При поширюванню своїх писем збирають гроші на „місії“, очевидно, на свої місії, адвентистичні. Неоден католик не знає сього, і спомагає своєю кервавицею адвентистів.

Найбільші одначе фонди стягають адвентисти з десятин, заведених від 1858 р. на взір десятин складаних у Старім Завіті. Кождий член мусить зложити десяту часть своїх річних доходів на цілі секти. В р. 1920 виносила вся десятина понад 7 міліонів доларів.

Маючи такі великі фонди, можуть адвентисти вести сильну пропаґанду і всюди будувати власні молитовні доми. Треба також згадати, що пропаґанда є строгим обовязком кождого члена. Кождий член секти мусить місіонувати словом і письмом, при всякій нагоді, при відвідуванню знакомих, недужих, в залізниці і т. д.

Про науку адвентистів напишемо другим разом.

З церковно-релігійного життя.

Рим (Ватикан).

Папа про св. Хрест. — Папа про спомагання мірянами священичої діяльности.

З нагоди тисячшістьсотлітної річниці віднайдення св. Хреста Господнього виготовив Папа Римський письмо до кардинала Van Rossunc, титулярного епископа церкви св. Хреста в Єрусалем, в котрій переховуються останки св. Хреста. В сім письмі пише між иншими Папа: „Тому, що ми ввели недавно для вшанования царського достоїнства Ісуса Христа окреме свято як достойне закінченне церковного року, слід було також з нагоди тисячшістьсотлітної річниці віднайдення Хреста подумати про вшанованнє знамени тогож Божественного Царя. Як подає історія, погане виселили по зруйнованню Єрусалиму населенне з місць, де зносив свої страсти Ісус Христос, усунули християнський культ і завели на його місце поганські обряди. Коли опісля цісар Константин відніс під впливом небесної появи Хреста велику побіду над ворогом, удалася його побожна мати Олена до Єрусалиму. Завдяки зусиллям тодішного епископа Макарія віднайдено при розкопах на Голгофті три хрести і при Божій помочи пізнано, котрий з них є правдивим Хрестом спасення. Правду сього посвідчають крім численних письменників також найповажнійші учителі церковні. Можемо подивляти в тім зарядженя Божого Провидіння, що Чесний Хрест казав перенести оден побожний християнський цісар у те місто, столицю римської держави, щоби тут, як найвизначнійше знамя сили й панованя Христа, сіяв у повнім блеску перед усіми народами. В сесоріянській базиліці, котра через те й одержала назву „в Єрусалимі“, повстав звичай святкувати щороку свято св. Хреста і поширювати його по всьому світови. Те, що предсказав св. Амврозій, сповнилося: „Як напись на хресті була відповідна, бож се був наш Господь Ісус, що вмер на Хресті, так засіяла над хрестом велич Царя“. Коли всі твори доступили миру через кров Христа, як се ми читаємо у Апостола: „Кровю свого хреста примирює він і заспокоює всьо, що на небі й на землі“, так належиться також Хресту вся честь, яку Вітці голосять самому Ісусови Христови, як нашому вічному Цареви й Господеви. Доволі навести з їх числа Єфрема Сирійця. Сей говорить у своїй бесіді про Чесний Хрест: „Вся слава й діяльність нашого Господа Ісуса Христа є нашим спасенням і славою вірних; та найбільшим прославленнєм є Хрест. Робім тому те знамя на наших дверях, на наших устах, на наших грудях, на всіх наших членах. Прикрашуймо ним непереможне оружє християн, бо він є побідником смерти, надією вірних, світлом до країв вселенної, хоронителем раю, губителем ложновірства, основою правдивої віри, великою сторожею вірних, спасенною славою Церкви. Се знамя повалило блуди ідолопоклонства, просвітило цілу вселенну, прогнало темноту і привернуло світло. Воно звело народи від заходу й півночи, від полудня й сходу, і зєдинило їх в одній Церкві, в одній вірі, в однім хрещенню й любові. Як зможуть належно звеличати уста або якийнебудь язик той незнищимий мур правовірних, те побідне оружє великого Царя Христа? Хресте, ти воскресенне мертвих! Хресте, ти надія християн! Хресте, ти підпора калік! Хресте, ти потішителю засумованих! Хресте, ти вуздечка богатих! Хресте, ти упокореня гордих! Хресте, ти триюмф над демонами! Хресте, ти виховник молоді! Хресте, ти достаток убогих, надія тих, що в одчаю, керма плаваючих кораблем! Хресте, ти пристань для гнаних по морю, ти мур для воюючих! Хресте, ти батько сиріт, голова мужів, вінець старців! Хресте, ти світло всіх, що сидять у тіни! Хресте, ти слава царів! Хресте, ти свобода невільників, ти мудрість недосвідчених! Хресте, ти проповідь пророків, товариш апостолів, прославленнє мучеників! Хресте, ти повздержність дівиць, ти радість священиків! Хресте, ти основа Церкви, основа вселенної! Хресте, ти сила слабих, ти лікар хорих! Хресте, ти надія монахів, ти одежа нагих!“ З того виходить, що хрест є також діяльним знаком голошення Євангелія. Він є також діяльним знаком поширення Божого царства; бо знак Хреста зробив протягом століть також богато инших князів, як колись Константина, борцями Христового царства. Годі також поминути тої витревалости місіонарів, що зоружені тим самим знаком серед всякого роду небезпек на суші й на морі розносили й розносять всюди католицьке імя так, що можна справді сказати, що Боже царство поширюється тим більше, чим більше поширюється почитанне Хреста. Тому справедливо, що віднайденне св. Хреста обходиться святочно в сесоріянській базиліці, де переховуються ті мощі, що зачисляються перед всіми иншими до найцінніших“.

Недавно виголосив Папа промову до учасників одного парохіяльного конґресу і при тій нагоді сказав таке про конечність спомагания мірянами священичої діяльности: „Священики мають у першій мірі дбати про спасенне душ і про славу Божу. Та що змоглиби вони вдіяти, колиби не було таких людей, що помагалиби їм у виконанню того їх першого й святого обовязку? Апостоли мали обовязок привести цілий світ до хреста Спасителя, та що вони могливби були вдіяти, колиби були обмежені тільки на свою працю? Вони булиби не могли виконати свого завдання без постійного чуда Божого Провидіння, чуда, котрого одначе Боже Провидіннє не ділає. Воно радше призначило, щоби всі брали участь у ратованию душ; бо такий є закон спасения. На те дав нам Господь Бог голову, щоби вона думала, дав волю, щоби рішала і дав силу до ділання. Так покликав нас Бог ріжним способом до співпраці коло нашого спасення. Тому вже від апостольських часів бачимо помічників апостоляту; самі апостоли ставлять у своїх письмах тих помічників і ті помічниці, тих католицьких мужів і ті католицькі жінки свого часу як взір до подиву й наслідования всім тим, що мають по них наступити.

Німеччина.

Католицька студентська читальня в Берліні.

Секретаріят Студентської суспільної праці приступив до творения осібної для академиків призначеної читальні.

Є це ділом неструдженого провідника студентської суспільної праці Дра Кароля Зонненшайна і гранітним камінем в його душпастирській праці серед незвичайно тяжких умовин столичного великоміського життя. Там католики студенти мають зібрану прегарну бібліотеку враз зі всіми найновіщими уладженями, щоби могли основно підготовитися до великих завдань, які їх відтак в житю чекають.

Торжественне отворення сеї читальні відбулося 21. мая с. р.

На це торжество між иншими достойниками прибули державний канцлер Др. Маркс з женою, державний секретар пруського міністерства освіти Ляммерс, міністеріяльний директор Шелльберґ і епископ-суфраґан Дайтмер.

На вступі промовляв творець цего діла Др Зонненшайн. Подав короткий начерк повстання читальні і її призначення. Без ріжниці віроісповідання і партії віддана вона до ужитку студентів, котрі хотять підготовлятися до наукової і суспільної праці. Та установа носить на собі свідомо три черти: суспільну, бо для тих що борються зі злобою дня, дає тихий і милий захист до наукового підготовання; світоглядову католицьку, бо виробляє їх в католицький світогляд у всіх життєвих питаннях; і загально европейську, бо дає спромогу пізнати всякі наукові і духові напрями сучасного культурного руху в Европі.

Канцлер Др. Маркс висказав, що він явився тут як особистий приятель молоді. Підніс заслуги творця сеї культурної установи, призначеної для студентської молоді і то тої, котра гірко нераз перебивати муситься через життя. Тут молодий чоловік, котрий часто перешкоджений в своїй науковій праці, знайде не тільки бажаний спокій і відповідні середники, але й людей, що дадуть йому провід. Великої також ваги є і це, що тут знайдуть добру літературу, котра забезпечить молодь перед усіми ворожими струями нехристіянського виховання.

Державний секретар Ляммерс висказав признання Др. Зонненшайнови, що він зрозумів темні сторони великоміського студентського життя і причинився до їх усунення. Тут має студентство спромогу з буденного матеріяльного світа знестися до духового ідеального. Надто бачить він у тій читальни також огнище любови вітчини. Тут має в молодих серцях розгорітися ідейна любов до вітчини і рознестися по великім просторі Німеччини. Пожаданим є, щоби вже раз прийшло до одностайного й однодушного розуміння сучасних потреб і стремлінь.

Основання такого духового й куль-

турного осередка з повним католицьким світоглядом і для нашої української академічної молоді, є дуже пекучою справою; а до здійснення її в найблизшій будуччині приступить Українська Християнська Орґанізація.

Швеція.

До недавна була католицька Церква в Швеції переслідувана. Ще в 1833 році, коли побудовано в Штокгольмі першу католицьку церкву, поміщено при вході до неї осторогу, що членам державної церкви заборонюється як найстрійше брати участь у католицьких богослуженнях. В р. 1858 покарано шість жінок за те, що сміли покинути „чисту евангельську науку". Тепер знаходяться тільки в чотирьох місцевостях католицькі церкви: в Штокгольмі, Ґотенбурґу, Мальме і Ґевлє. Ще й тепер мусять католицькі родичі й женихи удаватися до протестантських пасторів за метриками хрещення й вінчання. Тільки в згаданих чотирьох місцевостях є правильне католицьке богослуженнє і справжні церкви. В Форсі коло Ґудіксфалю і в Оскарштримі є тільки тимчасові каплиці. Католицькі священики мусять цілими милями їздити до своїх парохіян. В деяких місцевостях можуть бути найбільше раз, два рази до року. Що при такім душпастирюванню пропадають часто душі і годі подбати про належне вихованнє молоді, ясна річ. Помимо того повага католицької Церкви в Швеції постійно росте і бувають часті навернення головно серед образованих кругів. В цілій Швеції є тільки 16 священиків і 5 місійних стацій.

Про тяжке положенне католицької Церкви в Швеції свідчать отсі зарядження: 1) До удержання державної (протестантської) церкви мусять причинятися також католики. Одну тільки мають полекшу: їм дещо зменшують (найбільше одначе до 50%) той церковний примусовий податок. 2) Виступ з державної церкви дозволений щойно по 18. році життя і то з ріжними трудношами та прикрими формальностями. 3) Діти з мішаних супруж мусять бути виховувані з протестантській вірі. 4) Всякі метрики може вести тільки протестантський парох. 5) Членами правительства і народними учителями можуть бути тільки протестанти. Урядник, що покидає державну церкву, може легко втратити свою посаду. 6) Католицькі громади, заведення й фондації не можуть набути або посідати якоїнебудь нерухомої власности без особливого дозволу короля, а такий дозвіл не легко добути. 7) Монастирі є заборонені.

Данія.

Про релігійне житте католиків і протестантів в Данії можна судити після отсеї статистики: На 6792 католиків в Копенгазі уділено 213.893 св. Причастій, а на 666.159 протестантів причащалося всього 171.987. В р. 1915 розділено в цілім краю на 24.217 католиків 435.002 св. Причастий. Що до супружних відносин, то на округло 24.000 католиків було 200 вінчань, ніодного цивільного вінчання, ніодного розводу і 900 дітей; на 3,200.000 протестантів було 24.000 вінчань, 2000 цивільних вінчань, 1300 розводів і 78.000 дітей. Так проте на 1000 католиків припадає пересічно коло 9 вінчань і 37 уродин, а на 1000 протестантів 8 вінчань і 24 уродин.

Китай.

В новоіменованім апостольськім вікарію о. Чао дістав Китай свого першого епископа-земляка. О. Чао був досі секретарем апостольського делєґата о. Константінія.

В Китаю розвинули большевики шалену пропаґанду. Пропаґанда виступає найбільш ворожо до християнської релігії, котру большевики називають забобоном. Християнських місіонарів представляють вони перед Китайцями як чужоземних шпіонів, а їх школи, шпиталі й захисти, як небезпечні осередки ворожої для Китаю імперіялістичної політики европейських держав. Ся большевицька пропаґанда знаходить на жаль між Китайцями пригожу почву.

Часописи подають статистику протестантського місійного руху в Китаю. Після сеї статистики працює в Китаю коло 130 ріжних протестанських сект. Вони мають разом понад 1065 европейських духовників і понад 5479 европейських помічних сил. Число китайських помічних сил виносить 24.627. Прямою пропаґандою протестантизму є занятих 14.505 осіб, з чого 3.249 є Европейців, а 11.256 Китайців. Всіх місійних стацій є 8.886. Число душ виносить 618.611. Протестанти удержують 5.637 низших народних шкіл і понад 962 висші народні школи. В сих школах вчиться 184.481 дітей. Крім того мають іще 291 середних шкіл з 15.213 учениками. Вкінци ведуть у своїм заряді 326 шпиталів і 244 аптик з 144.477 хорими і з перзоналем, зложеним з 3.298 осіб; в тім числі є 464 европейських лікарів зглядно лікарок і 462 китайських. Сильнійшу ще пропаґанду чим протестанти веде тепер у Китаю модерне европейсько-американське нове-поганство. Воно ширится головно між китайськими студентами.

Япан.

Після найновійшої конскрипції числить Япан 59,736.704 населення. Протягом останніх пяти літ зросло число населення о 6·7%. Католиків є 90.000 (в р. 1918 було 75.000).

Про положенне католицької Церкви в Япані пише так оден японський епископ: Коли в р. 1889 надала нова конституція в Япані свободу віри, ожидано величавого розвитку місій. На жаль сі сподівання не сповнилися. Вправді в р. 1895 — отже в шість літ по наданню свободи віри — виносило вже число католиків 50.000 (над ними працювало 88 европейських місіонарів і 20 японських священиків), але від того року настала стаґнація, що треває й досі. Одна діецезія Наґасакі дійшла до числа католиків 62.000 (в р. 1895 було їх 32.600). В усіх инших діецезіях число католиків полишилося майже незмінене. Зате на полі шкільництва видно значний поступ. В р. 1895 були дві висші хлопячі школи і три висші дівочі школи. Тепер є три хлопячі школи і 20 дівочих. Крім того є в Токіо католицький університет. Шпиталів було в р. 1895 три, тепер є сім. Причиною таких малих успіхів католицькних місій є в першій мірі недостача місцевих священиків, дальше сильно розвинений національний шовінізм, забобонність, матеріялістична вдача Японців і т. п.

Корея.

Католицька місія в Кореї обіймає тепер два апостольські вікаріяти. В першім є 55.386 католиків, в другім 32.641. Перший вікаріят має крім епископа 70 свяще-

---

Ф. В. ФЕРСТЕР.

Політика і моральність.

(Кінець.)

E. Troeltsch висказав думку, що держави не можуть підлягати тим самим моральним законам, що одиниці. Чому? Безсумнівно, етика в відносинах між народами знайде вправді инший вислів, чим в відносинах між одиницями, але й міжнародні відносини се сполученнє людських душ, тому всякі психольоґічні правди, на котрих основується моральний закон, є ними також і в тих відносинах; рабунок лишається рабунком, вина виною, і знайде осуд всупереч всякій злуді хвилевих поводжень, бо витворює в душах тих, що тої вини збірно допускаються, або її похваляють, означені а фатальні недомагання, в душах знова тих, на котрих її виконано, відбивається також фатальними впливами, а зі сполуки тих обох реакцій повстає звільна, але неповздержно людський суд над всякою виною, так, що й до народів можна віднести слова Штріндберґа: „Сам злочин є вже карою".

Сказано, що моральність народів ріжниться тим від моральности приватної, що від народу не можна вимагати ніякої жертви. Се зовсім неслушно. Вірність у додержанню миру може наразити нарід на найбільшу небезпеку, а преці нарід, що дбає про свою честь, не посвятить вірности для власного буття, але на тій саме вірности буде основувати своє буттє. Фіхтє домагався від Німців жертви зі самих себе для ідеї свободи, бо без неї життє нічого не варте. Є отже й для народу обовязок усувати на дальший плян огляди на власне буттє супроти висшої ідеї, без котрої життє не має ніякого змислу, бо вона щойно освячує всі добра і національні порядки.

Прийде і мусить прийти час, коли — бодай в духово керуючих колах людства — буде побіджений виключний матеріялізм і імпресіонізм національного інтересу, і коли стане ясно, що правдиву запоруку управнених домагань народу с. є. розоруженнє ворожих афектів, а розбудженнє в окружаючім його світі зичливих почувань — витворюється передовсім при помочи жертвенних і великодушних настроїв, актів і власних слів, проявлюваннем ділами і словами живого заінтересования для чужих прав і потреб.

Як мало трівкої добичі осягається в трактованню народів при помочи політики виключно брутальних середників і скільки під тим оглядом може навчитися політик від новочасного педаґоґа звірят, се трудно висказати ліпше від одного бувшого німецького офіцира, котрий приступив до пацифістичного руху, а на запит свого товариша: „Як же ти, чоловіче, попав в те товариство?" — відповів: „Десять літ уїжджав я з успіхом свої коні, а не уживав ніколи ані острогів, ані бича".

Плитке примінованнє елєментарних біольоґічних основ до взаїмних відносин між народами відвело в значнім степени людську думку в обсягу тих справ від вглиблювання в справжні закони, що керують одиничним збереженєм буття і висшим розвитком чоловіка. В книжці: „Німеччина й будуча війна" каже Бернгардт: „Право має в таких випадках тільки той, хто має силу удержання або здобування. Сила є рівночасно найвисшим правом, а спір про право рішає одиноке мірило сили с. є. війна, котра рішає завсігди біольоґічно справедливо, бо ті рішення випливають з самої сути річи".

Те біольоґічне оправданнє „святого еґоізму" в міждержавних відносинах є і з біольоґічного становиша фальшиве; бо не можна ніяких реальних условин буття новочасної держави зіставляти з условинами буття якоїнебудь відокремленної живучої істоти, котрої відношенне до инших істот лежить виключно на суперництві матеріяльних сил. Ні — нинішні держави є в так тісній взаїмній залежности, і так є приневолені взаїмно себе доповняти, що запорука буття і зріст одної залежить нероздільно від долі другої.

Основна отже біольоґічна условина для новочасної держави не лежить зовсім у еґоістичнім відокремленню ані в виключнім підходженню чи випиранню инших політичних орґанізмів, але саме навпаки, в спосібности до спільноти, в піддаванню загальному ладови й порозумінню. Тож всяка жертва, зложена на річ уморальнення міжнародних відносин, є рівночасно безпосередно національним ділом. Зате та держава, котра в своїм засліпленню хотілаби стреміти тільки до поширення власної могучости, а не розуміла, як нескінчено дальше поза вловимі користи виступають її сущні інтереси, мусілаби безперечно впасти жертвою власної короткозорости.

Сі всі „елєментарні розважання" творять тільки вступ до розгляду питання:

ників; тут є 174 церкви, 20 семинарів, школи, друкарня, шпиталі і оден католицький часопис. Другий вікаріят обслугує враз із епископом 19 священиків; тут є 73 церкви. На Кореї є ще одна німецька місія під проводом ОО. Венедиктинів, що числить 11.000 католиків. Тут працює оден епископ і 19 ОО. Венедиктинів.

Католицька Церква і Союз Народів.

Ідея Союза Народів є ідеєю наскрізь християнською, випливаючою з основних принципів християнської релігії. У своїм божественнім посланництві католицька Церква іздавна стремить до ідеалу братерства народів на землі. Ця ідея через довгі віки виразилася у церковній єдности християн, особливо на Заході. Годі тут наводити ті многі приміри із всесвітньої історії, які доказують, як благодійний був вплив того великого авторитету Апостольської Столиці, котрому підчинилися народи і держави цілого світа. Щойно через відступлення деяких народів від католицької Церкви ярко виступають міжнародні противенства і ворожнечі.

Друга половина 18. ст. була спробою культурних народів здійснити великі ідеали рівности, братерства і свободи на чисто людській основі, поза рамами католицької Церкви. Але ця спроба не тільки що покінчилася невдачею, але довела до страхіть Великої Революції і сумної памяти реакції. І в нашу добу катастрофа недавної світової війни дала товчок до здійснювання тої самої ідеї, що виразилося в утворенню т. зв. Союза (Ліги) Народів.

Ідея його не є отже виключно твором американського ідеаліста Вільзона. Що більше, цю саму ідею виложив і сформулював у новітні вже часи багато краще Єзуїт о. Л. Тапарелліі, один із кращих католицьких каноністів з половини XIX. ст. у своїм творі **„Saggio Teorico di Diritto Naturale"**. (Спроба теорії природнього права).

Ось основні гадки цеї праці.

Як родина, громада і відтак держава зродилися зі суспільного нахилу людей і зі свідомости, що великі цілі осягнути мож лише спільними силами, так подібно з тогож самого джерела родиться стремління до певної понаддержавної одности народів. Цю понаддержавну орґанізацію, цей союз народів зве автор „Етнархія". Завданням „Етнархії" булоби радити над важними питаннями всіх держав і рішати їх так, щоби між народами непотрібні були ворожнечі ні війни.

В народах і державах — пише автор — подібно як і в одиницях живе нахил до спільности і то тим сильнійший, чим краще в данім народі розвинене духове життя і матеріяльна культура, чим близші взаємини навязуються між ними. І неначе предбачуючи нинішні часи, каже, — що вже недалекий той час, коли народи будуть примушені замість умисне скликуваних конференцій основати свого рода постійний „Сенат Народів", котрому всі держави мусять підчинятися подібно, як підчинялися патріярхальній владі папів у середніх віках.

Так як в давнину, через повстання громад і громадянську рівність, прийшло до утворення вищих одиниць, держав, так і сьогодні союзи поодиноких держав приведуть до будучої міждержавної орґанізації. При тім одначе не сміє бути знищена суверенність держави, з тої причини, що ніякий нарід не хотівби зректися добродійств власного національного державного життя на річ загального великого Союза Народів. „Етнархія" з одного боку не булаби чимсь в роді держави, але з другого боку не повинен це бути лише добровільний Союз. Всі держави мусілиби належати до неї, очевидно при збереженню своєї суверенности. Їй прислугувалаби влада законодатна, судейська і виконавча.

З великим одушевленням і подивом пише про згаданий твір Жорж Гуайо, член французької Академії.

Плян о. Танарелля у протилежність Женевському Союзови Народів творить одноцільну, строго продуману систему, його „Етнархія" є неначе природнім і через Провидіння бажаним звершенням ідеї державности. В порівнанню з нею є нинішний Союз Народів дуже невдатним і незвершеним твором. Він не стоїть на твердих основах одиноко миротворчої і загально справедливої християнської ідеольогії. Далекий від тих принципів, він прикроєний більше на міру певних сучасних потреб, а головно призначений на вдержання такого несправедливого твору як версайський договір.

Нічого дивного отже, що Ап. столиця не є членом такого Союза Народів, хоч цього бажає собі богато, особливо англійські католики. Розуміється само собою, що католицька Церква радо витає кождий рух що змагає до міжнароднього мира. І звідки не йшовби цей рух, його цілі будуть католикам все симпатичні. Вже і те промовляє в користь Союза Народів, що завдяки йому вдалося уникнути дві війни на Балкані і що вводить він нові методи полагоджування політичних питань в Европі. В тих справах, ще більше у справах, що відносяться до права чоловіка взагалі, може Союз Народів усе числити на попертя Ап. Столиці.

Тут належить прим. справа охорони національних меншостей як одно зі завдань Союза Народів.

Одначе слід підчеркнути, що Союз Народів саме в тій справі цілком завів. І саме, в справі національних меншостей співділання Ап. Столиці булоби спасенним, колиби тільки Союз Народів схотів здійснювати ідеали Католицької Церкви. *К. К.*

„політика і моральність", і мають виказати, що те яскраве противенство, сконструоване так зв. реальними політиками між самозбереженнєм політичним і моральним, основується на зовсім нереальній і короткозорій інтерпретації условин державного буття. Бо в дійсности природні життєві функції великих політичних творів є рівнож залежні від найвисших сил духа і підлягають звиродненню, коли хотять удержатися чисто анімальним способом. Глибша проте „біольогія держави" мусить поставити політичну інтерпретацію етики в осередку всякої реалістичної науки про державу. Коли раз зрозуміється той глибший звязок між моральними силами і справжнім і трівким самозбереженнєм держави, коли зрозуміється, як велика відпорна сила міститься в усякім щирім відкиненню брутального еґоїзму, тоді устане погляд, що держава може тільки тоді поступати морально, коли якась міжнародна правна орґанізація буде сторожити над тим, щоби всі конкуренти робили рівночасно те саме.

Ні, такої орґанізації не буде, ані не набуде вона трівкости доти, аж в широких колах не усталиться переконаннє, що чесність, вірність, справедливість і лицарська дбайливість про условини чужого життя не творять тільки данини складаної тому світови, але що вони приносять також таємні благословення життєвим силам кождої держави, котра має відвагу посвятити вловимий тільки і хвилевий власний інтерес висшим обовязкам.

Епільоґ.

(З приводу трагічної смерти С. Петлюри.)

Маючи — на бажання Редакції „Нової Зорі" — висловити кілька історично-політичних думок із приводу трагічної смерти Симона Петлюри, повертаю думкою півпята року взад: вже 1921 р. в однім із жовтневих чисел „Українського Слова", орґану української еміґрації в Берліні, появився був „політичний некроль" Петлюри", написаний під вражінням ратифікації рижського трактату, відчутого автором як національну катастрофу, за котру — по його думці — велика частина історичної відповідальности паде саме на С. Петлюру *). Коли сьогодні прочитуємо той „політичний некроль", не можемо позбутися болючого людського почування, що так скоро прийшлося українській пресі писати справжні життєві посмертні згадки про сю молоду ще людину. А вже найменше можна було сподіватися, що ся смерть буде така драматична. У хвилині писання сих рядків не знаємо ще напевно дійсних мотивів злочину на парижській улиці св. Михаїла, що є також патроном Києва... Тому-то полишаємо на боці всякі міркування на сю тему. Натомість що до політичної минувшини Петлюри, то згаданий берлінський некроль заховав свою повну актуальність: від написання його, себто від політичної до фізичної смерти його героя, не зайшло нічого важного, що моглоб змінити основні риси його тодішньої політичної характеристики, хиба те, що людська спочутливість велить у сім моменті бути більше здержливим у поодиноких висловах.

* * *

Для оцінки політично-історичної людини — а такою С. Петлюра без сумніву вже є — важні тілько її політичні діла і слова. Не чисто особисті прикмети, не добра воля, не самі тілько ідеї чи ідеали, яким політик поклоняється, визначають йому місце в історії, а лише його діла, їх методи й успіхи. Політична карієра С. Петлюри була коротка, хоч голосна. Почалася в 1917, скінчилася в 1920 р.; від Керенщини до Пілсудщини. Все, що по тих трьох роках діялося під іменем Петлюри, було тілько блідою тіню попереднього. В европейськім політичнім світі він був так забутий, що в першій хвилі смерти його парижська преса зразу не знала, що про нього має сказати своїм читачам. Се не диво, бо для европейського політичного світа події 1917—1920 tempi passati, безповоротна минувшина, якою він не журиться, — ні нею самою, ні її дієвими людьми. Та ми, Українці, не можемо позволити собі на люксус забуття, бо ті роки то наша жива ще історія, під тягаром якої упадаємо, то наша незагоєна рана, що постійно болить і ятриться... Тому-то й наша преса не може робити самої тілько репортерської служби й інформувати лише своє громадянство про життєві перипетії покійника; вона мусить також оцінять його діла зі становища інтересів нації. Бо політичне життя й політична активність не знають принципу **de mortuis aut bene aut nihil**; (про померших треба або добре говорити, або взагалі нічого), такого гуманного і гарного в обставинах приватного життя. Політика не то позволяє на критику, вона вимагає її, як за життя так і по смерти її акторів. Повна історично-політична оцінка С. Петлюри на сім місці очевидно неможлива, та деякі риси її треба тут зазначити, відповідно головним моментам і бокам національно-політичного життя України 1917 до 1920.

Наперед — становище Петлюри щодо української національної ідеї. У нас привиклося з якогось часу оцінять й судити людей тілько по розмахови, звучности і популярности кличів, якими послугуються вони. Се погана звичка, якої треба позбутися, бо не клич, не ідея й не доктрина освячають діла людські, тілько навпаки... Між иншим вкорінилося бачити в Петлюрі наймаркантнішого заступника ідеї державної незалежности України. Колиб так дійсно було, то неможливо булоб дуже високо ставити сеї ідеї. На щастя воно не так. Петлюра в деяких моментах особливо завзято послугувався кличами державної самостійности і суверенности, одначе ані не був їх творцем, ані новочасним поклонником, ані щасливим пропаґатором, а що найважніше — практично шкодив їм, дискредитував їх, а навіть заперечував їх. Поминаючи його проти-самостійницьку ак-

*) Див. С. Томашівський: Під колесами історії, нариси і статті. Берлін 1922.

цію 1914—1916, його анти-українська революція в осени 1918 р. і його відношения до Польщі не дають йому права називатися чемпіоном українського державництва. Він був одним із головних гробокопателів української державности. Бо Петлюра се типова дитина російського революційного руху, для котрої соціяльні ідеї висші над національні. Правдоподібно, по 1919 році настала деяка зміна в його поглядах, в нього проявляється сильніше соціял-патріотизм на зразок польський, одначе він також мало був придатний для державного будівництва, та — що найважніще — приходив за пізно.

Ясність і незмінність національно-політичної ідеї, хочби вони у Петлюри й його товаришів були понад усякий сумнів, є маловажні, коли вони не йдуть у парі з вірним політичним змислом і з розумним доцільним тактом — з тими двома суверенними і необхідними прикметами кождого національного політика. Щодо них — то вони цілком Петлюрі незнані. Хто, як він, мавши 1918 р. з одного боку московських большевиків, з другого Німців, виявився ворогом сих останніх; хто в осени того року, бачивши перед собою зорганізовану українську державність у Гетьманщині і знавши добре, що антанта бажала консервувати її (очевидно для своїх цілей), зруйнував її на спілку з большевиками і правими московськими націоналістами, щоб на місці сеї зорганізованої державности поставити хаос розпутаних живлових сил; хто промостив сим способом шлях большевизмови до опанування України — той хиба не виявив ні крихітки політичного змислу і політичного такту. Що після всього Петлюра кинувся в обійми Польщі, — се було льогічним наслідком тої політичної безтямности. Віра його, що Польща схоче і зможе утворити й протеґувати українську незалежність, свідчить тілько про безмежну політичну наївність й історичну іґноранцію.

На окрему увагу заслужило становище Петлюри в галицькій справі. Богато Галичан тілько й той один гріх бачить у ньому, що він „зрікся" сеї країни в користь Польщі. Тимчасом се не одинока провина і не головна. Бо коли-б не протигетьманська революція 1918 р., то таке „зречення" було-б узагалі безпредметове. До того Галичане, що і в тій революції відограла таку важну ролю, не повинні забувати, що се вони своєю передчасною дурійкою „негайного й безумовного зілляння з В. Україною" дали Петлюрі правний титул диспонувати Галичиною, ну — і що найенергічніших оборонців сеї своєї політики мав Петлюра таки в самих Галичанах... Се-ж суто галицька теорія, що тілько український Київ може дати волю Галичині, — теорія, яка іде в розріз з усім історичним досвідом нашої історії. Тому-то як можна кидати каменем на Петлюру тілько за те, що він проймав і покористувався сею галицькою теорією?

І тілько теорією і лише теоретично. Бо в дійсности се не від нього залежало не допустити Поляків до Галичини або по опануванню її змінити їх режім; натомість се був обовязок Галичан — обовязок несповнений, чи там сповнений погано... А в тім — уявім собі, що Петлюра того не зробив і що ся його льояльність довела до (одинокого можливого) висліду, що Галичина ділила-б сьогодні долю тіснішої батьківщини Петлюри; кілько з нинішніх галицьких критиків було-б сьогодні разом з колишнім „отаманом" скиталося по паризькім Quartier latin і задними дверми забігало до одного посольства за підмогами на „визвольну акцію"!

Та все те мало облегчує історично-політичну гіпотеку Петлюри. Маємо дуже поважні сумніви, чи пізніша історична критика — з якого-небудь становища вона виходитиме — буде всилі бачити в ньому позитивну творчу силу, без огляду на будь-що-будь широку популярність його імени в сучасному і ще мабуть якийсь час у майбутньому. Та й дивна ся наша національна психика! Протягом бурхливих трьох літ 1917—1920 стояло на переді українського життя чимало людей, між ними історичні імена як гетьмана Скоропадського, талановитого письменника як Винниченка, заслуженого ученого й доброго орґанізатора Грушевського і т. ин., а проте популярність здобуло тілько те імя, яке репрезентувало найменшу цінність... Правда, ся його популярність зіллялася опісля з ідеєю боротьби з большевиками, і се було-б симпатичним рисом в історичнім портреті Петлюри, якби не факт, що ся популярність на ділі старша його боротьби з большевиками і що саме Петлюра з тов. своїм соціялістичним божевіллям та злочинною революцією в осени 1919 відкрили широко ворота большевизмови на Україну. Одним словом, се дещо сумнівна честь бути серед Українців популярним. *Літописець.*

Кріза Союза Народів.

Перші наради секції Союза Народів для розсліду перестрою Ради Союза покінчилися. На основі предложения льорда Сесіля були наради з малими виїмками прилюдні. Про їх висліди подавано навіть телеґрафічні звідомлення. Тому можливо тепер розсліджувати й значіння цих нарад та їх розвиток в будуччині.

Секція для розсліду перестрою Ради Союза Народів завдячує своє істнування виключно опортуністичним розважуванням, що виявилися з труднощів та непевностей на надзвичайному березневому зібранні. Найважніщим завданням секції було найти вихід із труднощів, що внеможливили березневе засідання. Було це для секції від першого до останнього дня чималим обтяженням. Треба було з одного боку зважати на конечности, що випливали з сучасного положения, а з другого боку не надто відступати від раз порішених основ. Крім цего, ще й виминати треба було по можности нарушування самого договору Союза Народів, бо кожна зміна вимагає утяжливого й непевного в вислідах ратифікування, що ніяк не причинилосяб до поладнань теперішньої кріси.

В перших двох днях нарад дано нагоду кожному членові з окрема зложити основну заяву й так зайняти відповідне становище. Отсі заяви й виявили, що від березня ніщо не змінилося. Що Польща не зреклася претенсії на місце в раді — бодай непостійне — це вкінці нікого не могло стрівожити. Бо вже в березні погодилися всі, навіть Німеччина пристала на це, що Польщу можна допустити до Ради Союза.

Та тепер і Еспанія й Китай, що в березні не робили ніяких труднощів, а передусім Бразилія, що своїм спротивом розбила березневі наради, тепер зголосили свої претенсії до постійного місця. Та й становище Швеції не змінилося. Вона, як і перше, противилася побільшенню числа членів, передусім постійних. І в заявах німецького представника не слідно було зміни погляду. Також промова французького предтавника Бонкура (в якій він натякнув на німецько-радянський договір і на конечність, з огляду на цей договір приступити до ревізії пріпціпу одноголосности постанов Ради), не могла причинитися до прочищення атмосфери.

Тож треба дивуватися, що серед цих обставин вдалося таки секції, (хоч і деякі члени здержалися від голосування) дійти до якихось постанов — головна заслуга тут Сесіля, що дав добре обдуманим пляном корисні основи до нарад, а крім нього й оглядному предсідникові, швайцарському членові Ради Моті.

Дві важні точки там порішено. Перша, що нововибрані члени Ради обіймають свій уряд не слідуючого 1. січня, тільки зараз по прийняттю. Міститься в цьому погроза для Бразилії, бо цим витворено можливість усунення можливого опонента з Ради, розуміється тільки з поміж виборних членів.

Цю погрозу ще скріплює й це, що на будуче Рада Союза Народів матиме право двома третинами більшости порішити, що час уряду виборних членів покінчився та запорядити нові вибори.

Найважніша тут постанова юристів, що ці рішення не значать, ані не вимагають ніяких змін договору, тимсамим не потрібно ніякого ратифікування. Без сумніву є тут намір дразливе питання постійних місць брати що йно тоді під увагу, коли Рада Союза Народів, санкціонує рішення секції. Тоді буде можна зломити можливий спротив проти майже однозгідного бажання Ради Союза Народів, щодо прийняття Німеччини в постійні члени Ради. І Бразилія мусить добре надуматися, заки рішиться на дальший спротив.

У кругах Союза Народів лічаться вже з цим, що Бразилія таки відступить від спротиву. Загальне бажання є, щоби вже в вересні вможливити Німеччині вступления до Ради Союза Народів. І всім уже ясно, що це можливе тілько тоді, коли крім Німеччини, не утворять більше ніяких постійних місць.

Вкінці вияснится все на найближших нарадах Ради Союза Народів, яка збирається вже 7. червня ц. р. (*Н. Б.*)

Політичний огляд.

Український рух.

Із усіх наших партій найчисленніша партія „Українське Національно Демократичне Обединання". Чи вона й найсильніша годі твердити, бо в теперішних обставинах ніодна партія не мала нагоди тай не могла виявити своєї сили. Ліві українські партії (радикальна, комуністична, соціяльно-демократична, що тепер почала видавати свій орган „Вперід"), виявляють покищо свою енергію хіба більше або меньше сильними „аргументами" в своїх часописах проти своїх політичних противників. Та показується, що й УНДО не творить сильно споєної цілости. Ще частини, з яких утворилося Обединання, не зрослися зі собою в одно тіло. Виявляє це палка полеміка між її органами „Ділом" і „Свободою" з одного боку, а „Радою" з другого. Привід до полеміки дали останні львівські наради „Народнього Комітету". „Рада" невдоволена з плятформи УНДО, предложеної до затвердження на нараді „Народнього Комітету", на її думку ця плятформа не ясна, баламутня в богатьох місцях. За це „Діло", а за ним і популярна „Свобода" виступили гостро проти „Ради". На ці статті дала „Рада" з 3. червня ч. 36 довгу відповідь, в якій піддержує дальше свої погляди на плятформу та боронится проти цего нагеб її виступ шкодив партії. „Рада" твердить, що вона дальше заступає незалежницьку політичну лінію в партії. „А що ця лінія лягла в основу плятформи УНДО — пише „Рада" „ми стоїмо на тій плятформі як національстичний орган незалежньої політичної думки, независимий від партії як такої — бо ми не є, ані офіціяльним, ані півофіціяльним, ані суто партійним органом УНДО". — З цего ясно, що УНДО ще не є одностайною партією, що воно ще в стадії творення. Дивного в цім нема нічо, бо з огляду на це, що покищо в нас нема цироукраїнської консервативної партії, гуртується при УНДО багато членів із консервативними поглядами, які не можуть погодитися з лівим напрямом партії. Зноваж ліві добачують можність істнування партії тілько з захованням у програмі

лівих кличів як пр. про наділ землі селянству без викупу. Значиться партія що йно кристалізується. І тому критика одних і других у партії потрібна. Тож лихо не в тім, тільки в тоні полєміки, що нераз недалеко відбігає від лайки. Час би вже раз нашим партіям і їх орґанам здобутися на культурну полєміку. Бож лайкою, підсуванням підозрінь, не здобувається ніщо, а руйнується моральний рівень читаючого загалу. А чейже завданням навіть партій попри інші справи є, а бодай повинно бути моральне піднесення, моральне здоровля нашого народу.

Польща.

Пілсудський вибраний президентом і зрікся вибору. Поновний вибір. Вибраний у другому голосованні д-р Гнат Мосціцький. Заприсяження президента 4. червня.

Вибори президента польської річпосполитої назначив був президент сойму Ратай на 31. травня. І в понеділок 31. травня відбулися Національні Збори. На 555 послів і сенаторів явилося 546 членів. Голосовано картками. Було дві кандидатурі: маршалка Пілсудського й познаньського воєводи Бінського. На маршалка Пілсудського віддано 292 голоси, на кандидата правиці Бінського 193 голоси. 53 картки віддано білі, 98 послів не голосувало. Українські й білоруські посли віддали білі картки. Та на загальне здивування марш. Пілсудський не прийняв вибору. Багато причин цього подають, та найважніша здається буде ця, що покищо презид. Польщі не має сливе ніякої власти, а Пілсудський не думає бути президентом без власти. Відбувся другий вибір. Тепер було трьох кандидатів. Кандидат марш. Пілсудського д-р Гнат Мосціцький, професор львівської політехніки і знову Бінський. Соціялісти виставили тепер свого кандидата пос. Марка. При першому голосуванні дістав проф. Мосціцький 215 голосів, Бінський 211, пос. Марек 56. Білих карток віддано 62. Тому що ніодин із кандидатів не мав потрібної скількости голосів, мусіло відбутися друге голосування. У другому голосуванні проф. Гнат Мосціцький одержав 280 голосів, а Бінський 200. Чистих карток було 38, 19 голосів дістав Фідеркевіч (сторонництва хлопського і комуністів) а один голос пос. Марек. Президентом вибраний проф. Гнат Мосціцький. Заприсяження нововибраного президента відбудеться в пятницю 4. червня.

Німеччина.

(Німеччина економічно кріпнє. Тому й міжнароднє значіння її росте. Праця мусить мати добрі наслідки).

Побита в світовій війні Німеччина, приходить усе більше до сили, до економічного здоровля. Все це завдячує вона невсипущій праці всіх верстов німецького народу. Побідники, що тріюмфували над Німеччиною терплять тепер усі, крім Америки на фінансову та економічну недугу, а Німеччина росте в силу і значіння. І вороги її тепер простягають до неї руки. Останні вісти кажуть, що Бразилія вже не противитисяме прийняттю Німеччини до Союза Народів. Хоч сама Німеччина й не дуже спішиться туди, та її противники хочуть її там мати. Пильна, щира, невсипуща праця все буде горою.

Франція.

(Ратують франка).

Побивши Абд ель Кріма, хоче тепер Франція звести ще куди тяжчу війну зі спадом власного франка. Хотіла рятувати франка анґлійською позичкою, та Анґлійці не хочуть ризикувати. Тоді французькі соціялісти внесли інтерпеляцію в справі недужого франка. Бріян явився 27. травня перед парляментом і зажадав відложення дискусії, аж поки його правительство не прийде перед парлямент із фінансовим законопроєктом. Та соціялісти не пристали на це. І Бріян зажадав для себе заяви довіря. І дістав її. За довірям голосувало 320 послів, а проти 209.

Анґлія.

(Договір із Туреччиною.)

Яко тако поладнала Анґлія внутрішну справу з загальним робітничим страйком, тай тепер береться до полагоди заграничних справ, в першу чергу з Туреччиною в справі Мосуля. По довгих стараннях підписала Анґлія а Туреччиною договір, яким признано границі Туреччини з цим, що Мосуль остане при Іраці. За це признала Анґлія Туреччині економічні концесії. Крім цего заключено між Анґлією, Туреччиною та Іраком договір, що ці держави не будуть на себе нападати.

Італія.

(Лір паде. Мусоліні говорить.)

Й італійський лір паде дальше, Аж тепер Мусоліні пробує й його лікувати. І італійське прравительство завело гострі обмеження в торговлі грішми. Мусоліні дальше сипле палкі промови — як із рукава. Ось у римському сенаті заявив він, що до справи зброєння Італії не позволить мішатися нікому. Імперіялізм, що його закидують Італії це, каже він, не імперіялізм — тільки здорова експанзія італійського народу.

Бельгія.

(Кабінетова кріза. Католицькі консерватисти й демократи. Міністерство фінансів. Причина упадку кабінету.)

Димісія демократичнного кабінету привела країну до дуже скрутного положення. Уступаючий перший міністер Пулє заявив, що він аж тоді полишить правління, коли його наслідник утворить новий кабінет, щоби не оставити країни без керми. Фінансове положення дуже важке й годі тратити час на міжпартійні переговори. Президент парляменту Бріне почав уже переговори, та має проти себе ліберalів, що в більшости противні, щоб брати участь у правлінні. Зате підпирають його католицькі консерватисти, католицькі демократи теж не беруть участи. Замітне тут це, що ще перед роком католицькі консерватисти виступали проти католицьких демократів за їх участь у правлінні враз із соціялістами, а тепер самі йдуть їх слідом. Ще замітніше тут це, що премієр Пулє католик, а Бріне, сподіваний премієр нового кабінету, соціяліст. Тут додамо, що це від 1884 р. вперше обнимає провід кабінету член некатолицької партії. Соціялісти невдоволені що демократи не беруть участи в правлінні й що Пулєтові не повелася спроба вдержатися в новій комбінації.

Та головна увага звернена на міністерство фінансів. Виринула була думка, щоби утворити колеґію з чотирьох членів до управи цим ресортом. Та Бріне не згодився на таку опіку. Потім став Іронкі міністром без портфелю, а Жаспар міністром фінансів. Та Іронкі вскорі подякував. Кажуть, що зробив він це після основних студій над фінансовим положенням, що в національному банку виказує великий дефіцит. Тевніс виступає гостро проти покликаня Жаспара, на міністра фінансів. Тут треба тямити, що Бельґія ділиться на два великі табори: Société générale і Banque de Bruxelles. Тевніс належить до першого табору а Іранкі до другого.

Стандард, орґан флямандських католицьких демократів у Брукселі зазначує, що Пулє й демократичне міністерство впало саме тоді, як мало велику парляментарну більшість. Їх упадок спричинила фінансова кампанія проти них, голос народу придусила вага його золота.

Румунія.

(Вислід виборів до парляменту).

В Румунії відбулися вибори до парляменту. Побідило, розуміється, правительство, а саме правительственна партія ґен. Авереску. Вона „здобула" 280 мандатів. Народній селянський бльок здобув 80 мандатів, ліберали 15, а християнська ліґа 9. Соціялісти й комуністи не здобули ніодного мандату.

---

†

Одержали ми сумну вістку, що сими днями

помер член

Української Христ. Організації

о. СИМЕОН БОРИС

парох с. Хлиплі, Мостиського пов., в 62 р. життя і на 36 р. священства.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМЯТЬ.

Новинки.

Звичайні загальні збори дяків у Львові. Дня 19. травня відбулися річні загальні збори дяків у Львові при участи понад 150 членів. Зборами проводив голова товариства „Взаїмна поміч дяків" о. Е. Дуткевич. Відпоручником Митрополичої Консисторії був о. крилошанин Вас. Томович. По відчитанні протоколу секретар Головного Виділу п. Роман Криштальський подав звідомлення з діяльности Головного Виділу. Потім член контрольної комісії Я. Харина здавав касове звідомлення. По уділенню абсолюторії Головному Виділові, п. Василь Мудрий, редактор „Діла" мав реферат про дяківський стан у нас у давніх часах і тепер. В кінцевому виводі домагався піднесення дяківської освіти. До нового Виділу вибрано пп. Мих. Бойка, дяка з Кізлова, Як. Голуба, дяка з Конюхова, Гната Криштяльського, архікат. дяка зі Львова, Осипа Кушніря, дяка зі Ширця, Вас. Легкого, дяка з Молодинча, Мик. Матицьовського, дяка з Тарнавки, Мих. Плютача, дяка з Жидачева і Як. Харина, дяка зі Львова. Від УНДО промовляв ґен. секретар УНДА д-р Целевич. По вичерпанню точок ухвалено такі резолюції: 1) вислати депутацію до Ексц. Митрополита з проханням відновлення бурси для дяків, 2) на дяківських кандидатів принимати учнів, що мають скінчену сему клясу всел. школи, або четверту ґімназійну, 3) дяківським орґаном признано „Дяківські Відомости".

Обмеження в прииманню недужих до вселюдних шпиталів. Тимчасовий самоуправний Виділ у Львові оповіщує, що тому, що міністерство фінансів обмежує кредити та з недостачі місця, Тимчасовий Самоуправний Виділ змушений замкнути принимання нових недужих до заведення для божевільних в Кульпаркові й Кобежині, а в 40 шпиталах, що підчинені йому обмежити покищо принимання до 1/4 убогих недужих, що лічаться в них публичним коштом.

Зударення самоїзду з залізничим поїздом. На залізничнму шляху Гнізно-Вітково прийшло до небувалої катастрофи зударення самоїзду з залізничим поїздом. Самоїзд, що гнав із скорістю 120 кільом. шляхом, що перетинав залізничу лінію, вїхав на залізничий шлях рівнонасно з поїздом, що надїздив від Гнезна. Самоїзд розторощило зівсім, а шофера викинуло з такою силою, що він упав у віддалі 15 метрів. Шофер потерпів важкі потовчення, а ті що їхали в самоїзді поважні внутрішні ображення.

Старинне місто на пустині Ґобі. Від давна вже білі, що перебували в сусідстві народів, що живуть на оазах пустині Ґобі, чули незвичайні леґенди про якесь таємниче місто, повне богацтв і скарбів, що лежить серед пустині. Багато вчених бажало найти слід цего міста, та допитувалося тубольців про подробиці. Та вони неначе звязані якимось таємничим заклятям, відповідали, що не знають ніщо, або вели наукові експедиції блудними дорогами, що не вели до мети. Це місто істнувало колись без сумніву й відгравало чималу ролю в життю монґольських народів, як свідчать про це старі китайські рукописи, де згадується місцевість Кара Кото, як головний осередок могутнього мон-

гольського народу. Опираючися на цих даних учений Козлов підкупив одного з начальників монгольськик племен і цей начальник показав йому дорогу до Кара Кото. По кількох днях показалися велитенські мури давно забутого міста. Будівлі носять на собі сліди давньої цивілізації. Місто складається з кількох вулиць, забудованих партеровими домами. У гробницях поза містом найшли гарно викінчені порцелянові фіґурки, прикрашені самоцвітами. Найшли теж цілі склади рукописів у перській, манджурській і тебетанській мові й ще в якійсь нерозслідженій доси мові.

Великанська музична ораторія в Чікаґо. Американські щоденники подають, що в Чікаґо відбудеться в половині червня ц. р. співацький конґрес, у якому візьме участь сто тисяч співаків із цілого світа. Конґрес почнеться торжественною Службою Божою в усіх церквах у Чікаґо. Дня 18. червня буде прилюдна ораторія на великанському стадіоні. Візьме в ній участь 62 тисячі дітей. До ораторії збудовано великанські орґани. Співати будуть теж два могутні хори один зложений із 3.800 жінок і дівчат, другий із 6.000 монахинь. В день замкнення конґресу відспіває Службу Божу в парку Маґделен чоловічий хор, зложений із 30 тисяч співаків.

Розпнятий живцем. У Берліні пописується якийсь „білий факір“ Таїму, якого прибивають що дня до хреста на 11 годин. Під наглядом лікарів прибивають факірові до хреста руки й ноги срібними, довгими на 18 цм. цвяхами. Факір силою волі довершує цего, що з його ран не тече кров зівсім.

Великанська пожежа. Три дні горіло місто Котельник у вятській ґуберній в РСРР. В місті будинки переважно деревляні. Всі міські будинки згоріли. Шкода, спричинена пожежою доходить до кілька міліонів рублів у золоті. Понад 700 людей остало без даху. Є жертви в людях, та кілько, ще не усталено.

Апарат, що внеможливлює перенимання радіотелеґрам. Із Лондона доносять, що винахідник Ввіліям Прієр построїв апарат, який унеможливлює перенимання радіотелеґрам іншими стаціями поза цею, що для неї телеґрами призначені. Винахід полягає на системі двох апаратів, однаково настроєних. Коли чужа стація старається перейняти телеґрами, відбирає тільки хаотично помішані буквові знаки.

Проти порноґрафії. Міністерство внутрішніх справ звернуло увагу воєводів на розповсюднювання порноґрафічних видавництв і поручило в звязи з цим скріпити нагляд над видавництвами з порноґрафічним характером. Міністерство зазначило, що акція проти ширення порноґрафічних видавництв не дала цих вислідів, що їх слід було сподіватися з огляду на значіння морального здоровля суспільности, бо в деяких місцевостях появляються й ширяться друки, що мають ціхи порноґрафії, що не викликають достаточних репресій із боку покликаних до перегляду пресових властей. Пригадуючи обовязуючі приписи, поручило міністерство скріпити нагляд над порноґрафічними видавництвами й коли появлятисямуть такі друки, примінювати до них репресії предвиджені законом.

Нищення лісів на радянській Україні. У час. „Комуніст“ із 21. II. пишуть: „Площа лісів на Україні виносить 3.315.262 дес. Окрім переданих селянам під розкорчування 191·532 дес. В р.р. 1924,25 викрито 180.080 самовільних порубок на суму 387.561 руб. А багато таких що самовільно рубали не викрили. На Київщині винищили вже четвертину всіх селянських лісів. Крадене дерево не стілько йде на господарські потреби, як на спекуляцію. Крадуть у державних лісах багатші селяне, а в селянських і багатші й комбеди. „Кулаки“ нищать, щоби не остало „комбедам“, а ці рубають, щоби не загарбали багачі. А бувші власники рубають, щоб не остало ні першим ні другим“. Московська „Экономическая Жизнь“ ч. 26 пише: „Вирубування лісів на Волині прибирає масовий характер і розміром наближується до вирубування лісів у 1919 р. В одному невеликому лісництві житомирської округи за три місяці вкрадено дерева на 100 тисяч рублів. Рубають ліс фахові лісові злодії й продають матеріял спекулянтам. Ґарна господарка, справді більшовицька!

Дотеп покійника. У Парижі помер багатий чудак Павло Ле-Брім і полишив незвичайний заповіт: призначив по 500 франків кожному зі свояків, коли не будуть на його похороні. І справді на похорон Ле-Бріма прибув тільки один його сестрінок, що зрікся запису. Небаром повідомив його нотар покійника, що він став одиноким спадкоємцем вуйка, бо невідома статтяя заповіту говорить, що ці свояки, що візьмуть участь у його похороні мають по рівні поділитися майном, що остане по виплаті 400 франковох леґатів. Що юнак був одиноким учасником похоронів, тож усе майно дісталося йому. Можна представити собі квасні міни свояків, коли довідалися, як зажартував собі з них покійник.

ДОПИСИ.

ЗБОРІВ. (Сензації повітового містечка). Хоча повітове містечко Зборів невеличке числом населення, однак має всі злі прикметя великого міста. По при сталих фахових злодіїв, кождого торгового дня витає „гостей“ — як фалшівників 50 золотівок, або спритних ошуканців. — Місяць май був передусім богатий сензаціями. В часі Воскресення школяр Ганич так нещасливо вистрілив „на віват!“ з пістолі власного помислу, що розторощив собі голову, аж мозок вийшов на верх і бідний хлопчина зараз помер. По Томиній неділі розкидував на поли гній Семен Урбанський. В гною найшов стару ґранату, яку від 8 літ перекидували з поля на сусідне поле. Урбанський так нещасливо кинув ґранатою у фосу, що вона експльодувала, розірвала Урбанського, убила пару гарних коней господаря, та покалічила робітників, що працювали на тім поли. Не меньшу сензацію викликала поява однодивки п. з. „Зборівський листок“, в якій усе міститься в одному уступі: про Франка, історію Зборівщини, Китай, Манджурію, Німців, Повітовий Союз кооператив, біржу, жіночу кооперативу і інше.

Про справи просвітні, економічні, релиґійні і політичні на другий раз.

Ґлядач.

Оповістки.

Управа „Місійного Інституту“ О. О. Редемптористів у Збоїсках, почта ЗНЕСІННЯ коло Львова, подає до відома Родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7.

По ближчі інформації можна звертатись листовно або устно до Управи Інституту. (1—3)

Першу священичу літню оселю отвирає Т-во „Перемиська Епархіяльна Поміч“ в Пацлавській Кальварії коло Добромиля на час від 20. червня до 10. серпня с. р.

Околиця підгірська, гарна, богата в ліси.

Вигідне полученнє з Перемишлем.

Інформацій уділяє і приймає зголошення: о. Василь Гриник, секретав, в Перемишлі — Духовний Семинар. (1—2)

Ширіть „Нову Зорю“!

З біржі.

Дня 4. червня американський доляр у Львові обнизився до 11·01 зол., канадійський дол. 10·60 зол. — Збіжжа: Пшениця біла 53—54 зол., червона 56·50—57·50 зол., ячмінь пастівний 25—26 овес 34—35, гречка 31—32 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС.

Дирекція прив. учит. Семинарії жіночої С. С. Василіянок в Яворові

оголошує отсим

КОНКУРС

на посади двох учительок

а) учительки руханки і
б) учительки рисунків і ручних робіт.

Зголошення проситься висилати на руки **Заряду Монастиря С. С. Василіянок в Яворові.** (1—3)

Золотий ключ до неба, новий молитовник видання Марійського Товариства Молоді — Стор. 136. — Новий молитовник опускає звичайний шабльон і старається відповісти духовим потребам діточої душі, а заразом розбудити життя з віри, не піддаючи ніяких пересадних релиґійних практик, а навпаки улекшаючи всі. Використані в ньому найновіщі досвіди катехитики і методики. Ціна відповідно до оправи від 60 сотиків до 4-ох золотих.

Замовлення

Управа Мар. Т-ва Львів, скритка ч. 108.

Видавництво Чина св. Василія В. у Жовкві вже виготовило

ПОВНИЙ ТРЕБНИК

НАШОЇ ЦЕРКВИ

і розсилає тим, що його замовили або замовлять.

З чистою совістю скажемо, що такого гарного Требника доси не мала наша Церква. Не скоро теж на подібне або нове видання можрахувати. Наші Братя Монахи довше як цілий рік працювали коло сеї книжки, а друкарські машини мусіли більше як 700 тисяч разів повторити свій оборот заки наклад видрукували. Поминувши отже прегарне техічне виготовлення діла, вже самі ті рації пояснюють кождому, що поставлена нами ціна за наш Требник зовсім не є висока, а радше дійсно низка. Недавно оглядали ми Требник виданий в иншій друкарні, (і то лиш першу часть), продаваний по 15 зл. (і то лиш брошурований). Ані з далека не підходить він до нашого, котрий містить всі чотири части, має 57 аркушів друку, сторін 908, і продається так:

1. брошурований	20·—	зол.
2. оправлений в полотно	22·50	„
3. оправлений (хребет і роги в скірку, боки в полотно)	26·—	„
4. оправлений цілий в скірку	32·—	„
почтове виносить	—·80	сот.

Ті однак ціни ставимо лиш для тих, що замовлять Требник і заплатять за него ціну по **кінець місяця червня.** Від липня ц. р. ціну за Требник підносимо на 30 зол. (без оправи, зглядно на побільшену ціною відповідного переплету). — Отже в інтересі наших церков і Всеч Духовенства є поспішити з закупом сего Требника по кінець червня.

Вписуйтеся в члени

Української Христіянської Орґанізації.

Річна вкладка від 2 зол (для незаможних довільна).

Адреса **Укр. Хр. Орґанізація Львів, вул. Сикстуська 39а**

Видає і редаґує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 22. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem **Львів, 13. червня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ", Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. шад. Крак в ч. 405.867.

ПЕРЕДПЛАТА:
В краю:
чвертьрічно 4 зол.
Місячно 1·50 зол.
За кордоном:
Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Христіянської Орґанізації.

ЗМІСТ: Жиди і ми. Конґрес в справі Унії у Відні. (дальше). Остання їзда брата Павла (фейлєтон). Наука адвентистів. З церковно-реліґійного життя. Два світогляди (фейлєтон Дра В. Залозецького). Українське державництво на Радянській Україні. Про що пишуть часописи? Політичний огляд. Новинки. Посмертна хроніка. Оповістки й оголошення.

Жиди і ми.

Підступний морд, доконаний на отамані С. Петлюрі в Парижі російським Жидом, змобілізував ціле жидівство, а зокрема всю жидівську пресу, проти українського народу, проти наших визвольних змагань. Хто ще донедавна сумнівався в настроях синів Ізраіля що до українства, сього хиба вже до решти мусіло вилічити й освідомити становище їх і поведенне і тактика супроти нас з нагоди париської кровавої траґедії.

Не входимо тут в те, чи пок. Петлюра винний чи невинний в закидуваних йому Жидами вчинках. Ясно, що Петлюра грає в сім випадку другорядну ролю. Вся злоба жидівських виступів посередно чи безпосередно дотичить не так особи покійного отамана, як радше цілої української нації.

Правда, вже сам факт, що цілий український загал, без ріжниці політично-партійних переконань, уважає пок. Петлюру національним героєм (щасливим чи нещасливим — се инше питанне), повинен був і найзавзятійших, але чесних, наших ворогів заставити дещо огляднійше висловлюватися про його особу.

Але користаючи з нагоди огидного морду такої особи, як Петлюра, кидати болотом на цілий наш визвольний рух, на цілу нашу націю, се вже переходить усяку міру чесности.

Жиди пригадали собі щойно по кількох роках погроми на Україні. Та чи погроми се спеціяльність одної України? Котрий нарід, котра держава, не мала їх у себе? Чи Жиди сього не знають? А прецінь українські погроми бліднуть супроти погромів серед инших народів. Жидівські погроми не є отже спорадичною, а загальною появою.

Замість мститися виключно тільки за українські погроми, значить за погроми доконувані немічним і через те не грізним для Жидів, народом (а до того ще в часі громадянської революції), ліпше зробилиби Жиди, колиби застановилися над причинами тих погромів. Бо всьо має сзою причину. Чому саме проти Жидів звертається лють народів?

Ми обмежимося тільки коротко на історію нашого народу. Яку ролю грали і грають у ній Жиди? Чи маємо пригадувати давних Зельманів? Чи маємо вичисляти ті міліони наших селян, котрі пішли з торбами завдяки жидівським пявкам? Чи не звісні на ввесь світ жидівські корчми? Чи не через Жидів повисло десятки тисяч наших невинних людей в часі війни за жидівської Австрії? Чи ми не бачили, от хотяйби у Львові, хто бив до крови наших священиків, нашу світську інтеліґенцію, наших селян і робітників, ведених австрійськими опричниками до ріжних вязниць і таборів? А становище Жидів в часі польсько-української війни? А поведенне Жидів на Великій Україні в часі українсько-большевицької війни? А комуністичні чрезвичайки, чи не були в жидівських руках? А цілий ненависний українському загалови большевизм, чи се не жидівський твір? Чи Жиди забули вже, кілько то вони соток тисяч Українців руками своїх земляків-большевиків невинно вимордували?

Жиди могли се забути, та український нарід не в силі про се не памятати.

Чи дивуватися тепер жидівським погромам?

Кождий чесний чоловік мусить осудити всяку насилу, мусить осудити погроми. Ми, з христіянського становища, мусимо їх іще тим більше осудити. Любов ближнього каже прощати всякі кривди, каже любити найбільщих своїх ворогів. Погромів зовсім не оправдуємо.

Ми тільки їх розуміємо, ми розуміємо тільки причину, що довела до них.

Український нарід, як христіянський, є вирозумілий, добрий, згідливий і толєрантний. Не треба його тільки дразнити, провокувати, доводити до крайности. Про се повинні Жиди завсігди памятати, живучи розсіяні серед широких українських мас. Жидам, як чесним співгорожанам, як чесним сусідам, не спаде волос з голови на українській землі. Та Жиди-як лихварі, як большевицькі комісарі, як члени чрезвичайок, як корчмарі й галапаси, як посіпаки наших плянтаторів, будуть і мусять жити завсігди в страху перед неприємностями.

Виявлений тепер настрій жидівства до нашої нації не повинен і для нас остати без науки. Показується, що Жид боїться і шанує тільки того, хто має силу. Слабих він копає. Нашим обовязком проте подбати, щоби й ми стали сильними, щоби й нас вони респектували. А до того дійдемо тільки одним шляхом: Стараймося обходитися без Жидів. Купуймо тільки в своїх кооперативах, оминаймо корчми, даваймо заробляти тільки своїм людям і збогачуймо тільки себе, а не ворожих нам людей.

Коли доведемо до того, тоді й Жиди будуть мати перед нами респект, не відважаться нас на нашій землі провокувати й зневажати.

Конґрес у справі Унії в Відні.

(Допис нашого кореспондента).

(Дальше).

Відтак виголосив проф. і пралат Др К. Любек з Фульди другий реферат на тему: „Проблематичність унії христіянського Сходу".

Референт говорив насамперед про постепенний зріст розбіжних точок між обома Церквами, почавши від 9-го століття. Тоді було їх лиш дві, в 15-ім столітті вже 5. Від часу реформації даються запримітити між східною Церквою й протестантами тісні взаємини й із цего часу зростає безнастанно число точок розбіжности. Заразом йде дальше постійний розвиток східньої Церкви в атмосфері ворогування з Римом. Бесідник розбірає відтак поодинокі головні точки розбіжности і висказує погляд, що православні Церкви тепер більше віддалені від католицької Церкви як в 11 або 15-ім столітті. Саме вплив реформації поглубив роздор між східною і католицькою Церквою. Хоча доґматичні точки схожости православної та католицької Церкви численнійші, чим точки розбіжности й нема другої христіянської Церкви, яка стоялаби до православної так близько, як католицька. Тому зєдиненне є вправді можливе, але мало правдоподібне.

Ця неправдоподібність основується на дальшому розвитку православної Церкви в теперішности. Предложенне останніх Святійших Отців до зєдинення, стрінулось з дуже рішучою, ба навіть ворожою відмовою. Тож треба шукати иншої дороги, щоби позискати православну Церкву до злуки. А тою дорогою можуть бути особисті зносини і порозуміння між православними й католицькими теольоґами та гієрархами. Часи великих соборів в справі зєдинення Церков безповоротно минули. Дорога порозуміння між собою є тяжка і довга, але вона може бути посівом, що принесе може пізне, але певне жниво. Впрочім треба розуміти положенне східної Церкви і знати її історію, а не лиш її ганити, треба мати також і признання для того гарного, що вона в собі має!

В дискусії над рефератом проф. Дра Любека, зазначив о. Др М. Горникевич (гр. кат. парох з Відня), що розважаючи питанне можливости унії серед православних, треба мати на увазі і ту дійсну обставину, що в широких масах православного народа є до нині ще більше правдиво-католицького думання і вірування, чим в доґматиках східних теольоґів. Та обставина має тим більшу вагу, бо є до чого навязати працю над зєдиненнем. Але найвижнійшою річею для успіху такої праці

є знание тих народних мас, розуміннє їх думання, їх цілої психіки, їх звичаїв і світогляду. Хто в тих всіх справах не має основного знання і потрібного відчуття, не може ждати успіхів, а вигляди на зєдиненнє булиби справді проблєматичними, колиб до його осягнення вживано невідповідних метод.

Впрочім для справи зєдинення Східних Церков була і буде перворядної ваги судьба і переживання тих частин Сходу, які зістали вже приєднані чи будуть ще приєднані до Унії. Так як живий примір найкраще промовляє до душі і переконання людей — так і тут живий примір буде чи не рішаючим.

Заповіджений, як третий, реферат проф. унів. пралата Др. А. Гудаля з Риму, на тему: „Ватикан та Унія“ мусів відпасти, по причині несподіваного занедужання референта в дорозі з Риму до Відня.

З черги слідував відтак реферат професора унів. Др. А. Бавмштарка на тему: „Розбіжне і схоже в католицькій Церкві та Церквах Сходу“.

Коли шукаємо — говорив сей знаменитий бесідник і учений — за причинами цего всего, що ділить католицьку Церкву від Церков Сходу, мусимо ствердити, що ті причини лежать в історичних подіях, та в історичних обставинах. Рішаючими являються тут три факти, а саме: 1) відмінне культурно-ґеоґрафічне положення Сходу і Заходу, 2) обставина, що лиш Захід оставав під глибоким відділовуваннєм ґерманської мандрівки народів, і 3) ріжнородність греко-східної і римо-ґерманської психіки.

Сягаючи думкою до перших віків христіянства, бачимо, що христіянство, яке розростається на захід і на схід, застає там вже культури відмінного степеня і відмінних ціх; — відтак захід переживає під діланнєм ґерманської мандрівки народів своєрідний розвиток, а з ним переживає його також католицька Церква. В Церквах Сходу заховуєсь до найновійших часів христіянська первістність. З тих історичних обставин зроджуєсь вже і відмінне понимання церковної єдности. Від перших віків є на заході одиноким христіянським центром Рим, в якім збігаються і лучаться всі інтереси і жизненні питання католицької Церкви — натомість христіянський схід має цілий ряд рівнорядних між собою осередків, що біля них скупчуються справи Східних Церков. Тож і не диво, що католик заходу розумів молитву: „за зєдинення всіх“ в злуці христіян під одною управою наслідника Христового в Римі, а христіянин Сходу розуміє її в ланцюховій звязи всіх христіянських Церков.

Із згаданих історичних обставин зроджується таксамо відмінне відношення до обряду, дорозвою доґми, так як відмінні світогляди між Сходом а Заходом. Містерійна реліґійність Сходу, настроює його більше обрядово, його доґматичний інтерес не сягяє надто далеко, а на Заході розвиваються більше форми субєктивної набожности тай інтерес до доґми. Тому видається Захід Сходові як доґматично революційний, як відірваний від давних основ віри, а Схід видається Заходові як закостенілий в обряді і позбавлений живучої набожности.

На загал багато є розбіжностей, але і не меньше схожостей між католицькою Церквою а Сходом — але визнавання Божескости Христа, евхаристія, та культ Святих, а передовсім Богородиці, є тими трема могутними стовпами, які зможуть удержати збудований в призначенім Богом часі поміст зєдинення Церков“.

Над тим глибоко обдуманим і дуже гарно виголошеним рефератом розвинулася жива й інтересна дискусія, в якій збирав проф. Бавмштарк заслужене признанне і подяку. Оден з бесідників сказав: „Якби ми мали вже зараз відїзджати по тім рефераті, ми всі мусілиби сказати, що недаремний був наш труд сюди приїхати і варта було відбути і найдовшу подорож“. На жаль з технічних причин мусіли ми тут обмежитися лиш до короткого подання змісту тої промови.

В дискусії забирали слово о. рад. Др Гофман з Бресляв, Др Сайферт і проф. Др Поль з Відня, чим і закінчився перший день конґресу.

Другий день нарад конґресу (26/5 с. р.), розпочався торжественним Богослуженнєм в греко-кат. Церкі св. Варвари, яке відслужив о. Др М. Горникевич, при асисті ґенерального прокуратора з Риму о. Абрікосова, ґеорґійського ґенерального суперіора о. Батманасвілі і численного духовенста. Дуже багато учасників конґресу явилося в нашій церкві, щоб приглянутися нашому обрядови, та помолитися при мощах св. Йосафата, захованих — як звісно — в тій церкві, у скляній труні. Великою було для них утіхою, що застали там приготовані для себе книжочки з німецьким перекладом тексту нашого Богослуженнєя і показчики, що при їх помочі могли точно орієнтуватися в Службі Божій, в прегарнім хоральнім співі та пізнати красу нашого обряду, защо все належиться місцевому о. парохови заслужена подяка.

Від год. 10 пер. пол. продовжувалися наради конґресу.

Розпочав їх проф: унів. з Бреслява о. Др Ф. Гаасе рефератом на тему: „Російська Церква й Унія“. Бесідник зазначує, що історія спроб приєднати для Унії православних в Росії показує, що дотепершні унії були цілком залежні від політичних подій.

Коли території Білоруси та України належали до Польщі, прийшло в наслідок католицько-польського впливу, в році 1596 до Берестейської Унії. Колиж ті території дісталися знова під панування Росії, пропали майже цілковито також результати Берестейської Унії. Поворот до православя переведено там насиллєм. А що білоруські території тепер дісталися під Польщу, моглаби там унія легко бути переведена, розумієсь коли католицька Церква Польщі вспіє знайти розвязку національних, політичних і психольоґічних труднощів, що більші чим доґматичні. Своєрідности старої уніятської Церкви повинні бути вповні пошановані.

Куда тяжче представляється справа унії з Росією. Від 12-го століття панувала там в справах віри ворожа полємика проти „Латинян“. Публична опінія православних оставала під некорисним впливом православних ученик-теольоґів, фільософів і поетів та письменників. Достоєвський називає католицьку Церкву нехристіянською, ба навіть гіршою чим атеїзм. З тим лучиться також політичне недовірє православних до католиків, яких простий нарід загально вважає і називає Поляками. Але і тепер большевики є противні з політичних причин всякому виливови західної Европи на Росію. Найбільшу трудність для унії загалом представляє теперішне змаганнє поодиноких народів до своїх осібних, національних автокефальних Церков. Ті національні Церкви не пособляють змаганням замиренія народів. Тому всі змагання до церковного зєдинення, новинні йти в парі з ідеями примирення народів. Треба передовсім серед католицького духовенства поглибити зрозуміння для справи зєдинення зі східними Церквами.

Треба дати почин до писемної та устної виміни думок між католицькими й пра-

---

Остання їзда брата Павла.

У глибокому снігу північно американської прерії лежала невеличка місія — передня станиця, в якій жили о. Амврозій і брат Павло. Кілька днів скаженіла вже сніговія з нечуваною силою, так що оба черці з рубленої хати, в якій жили, ледво могли пробитися до своєї церковці теж деревляної. Крізь щілини церковці свистів морозний вихор так сильно, що кілька раз гасив вічну лямпу перед кивотом. Сьогодні рано служив іще брат Павло о. Амврозієві до Служби Божої, хоч із трудом доволікся до престола, після ночі проведеної в горячці. Він із давна ходив уже з запаленням легонів у груди та не хотів вірити в це. Та коли по Службі Божій уже в чотирнаяте від двох днів хотів засвітити вічну лямпу, упав безтямний.

Із трудом влив йому о. Амврозій вина в уста та розбудив на ново життя, що вже пригасало. Та сил у брата Павла вистало саме на стільки, щоби добитися назад до келії. Там знов упав він без тями на свою постіль. Він маячив, його віддих був дуже важкий, живчик недужого бив дуже скоро та неодинаково. І о. Амврозій рішився дати близкому смерти останні св. Дари. Потім присівся о. Амврозій, дужий, плечистий мужчина біля постелі брата Павла та доглядав його так, що рідна ненька з більшою любовю не моглаби доглядати власної дитини. Коло полудня недужий наче вспокоївся, а коли його вірний доглядач міг уже дати йому поживний напиток, збудився недужий із своїх маячінь. У цих маячіннях говорив він усе про якесь світильце, що все гасло, кілько разів він не світив його.

В полудне заснув брат Павло і спав може годину. Здавалося, начеб йому стало легше. О. Амврозій наслухав хвилину за спокійним віддихом недужого й глядів уважливо на все ще розпалене горячкою лице. Потім згорнув із чола недужого рідке сиве вже волося й підвівся, щоби податися в свою келію. Там хотів він помолитися за недужого брата. Та спинився на хвилинку в присінку своєї келії біля вікна й глядів у покриту снігами далечінь. Сніговія вщухла й сніг падав уже спокійніше великими сніжинами. Можна було знов бачити недалекий ліс, що його передтим сніговія була заслонила зівсім. На хвилинку показалося сонце, то як великий круг темночервоного золота, то як великий молочний опаль, у якому миготіли багряні світильця. Якась невисказана краса оповила безмежній простір прерії.

Може — так думав о. Амврозій — як узую снігівці, вдасться мені продістатися до недалекої індіянської оселі.

Вже два дні о. Амврозій не був там. Не пускала сніговія. В оселі ширилася діточа пошесть, що забрала вже кілька жертв. Разураз за протяг цих двох днів пробував о. Амврозій дістатися туди без огляду на розсатанілий вихор та за кожен раз не в силі був зробити навіть сто метрів дороги. Вкритий потом у боротьбі з вихром, обезсилений вертав він у келію. Отся боротьба розсатанілого з природою, а ще до цего в таку стужу булаб це для нього тільки нерозумна їзда по смерть.

Та тепер, коли сила сніговії ослабіла, совість не давала йому спокою.

— Іди — говорив йому внутрішній голос — твоє стадо потребує свойого пастиря! І о. Амврозій пішов до брата Павла й сказав йому про свою постанову. Він питав недужого, що знову став куди спокійніщий, чи він ще йому потрібний як доглядач, чи може відійти до смерку. Тоді, рахував о. Амврозій, він напевно буде вже назад. Він зможе також привести з індіянської оселі доглядача, зможе теж привезти відтам ліки та покріпляючі харчі, а може й лікаря. Та брат Павло мусить „у слухняности“, що її обіцював, сказати, чи він зможе оставати так довго в самітному домі без товариша й помічника й чи хоче.

Тоді брат Павло прохав о. Амврозія так щиро та сердечно, щоби їхав і помагав індіянським дітям, що може вмирають. Він чейже зуміє це краще, як індіянський катехит. І о. Амврозій пообставляв брата Павла всім, що його братня любов могла тільки вважати потрібним, зодягнувся в одяг підбитий кожухом і готовився в дорогу. Він змовив іще з недужим щиру молитву, поблагословив його, узяв Найсвятіші Тайни, що їх виніс із церковці й поїхав на лещетах. Йому товаришив „Герольд“, великий новофундляндець, що його він випустив із захороненої загатою буди, біля стайні коня. Радісними скоками й голос-

вославними духовними і образованими світськими людьми, — треба щоб відбувалися спільні конґреси і сходини католиків і православних, для взаїмної виміни думок, — треба попирати чисто наукові досліди спірних питань, — треба старатися, щоби вартні, научні-католицькі книжки були перекладані на російську мову, — католики в Росії (передовсім німецькі) і православні Росіяне за кордоном, можуть становити перший поміст для порозуміння.

Ідея, такими змаганнями зблизити до себе людей і народи і протиставити благодать примирення народів народній ворожнечі, яка знесилює людство і нищить культуру, варта тої праці, яку кладемо в змаганнях до зєдинення, хоч дозрівання овочів тої нашої праці мабуть нашими очима не будемо бачити. Лиш чисті наміри та вільні від всяких побічних цілей заходи провідників Унії є основним услівєм до примирення народів і зєдинення Церкви".

(Кінець буде.

Наука адвентистів.

Науки й приписи адвентистів не є їх власним винаходом, а майже всі вони перейняті з инших релїґій.

Від Жидів переняли адвентисти святкованнє суботи, десятину, заборону їсти вепрове мясо.

Від реформаторів: науку про св. письмо як про одиноке жерело віри, відкиненнє папства, Служби Божої, почитання святих, а з окрема Матери Божої, назву „братів христових" і т. д.

Від баптистів: відкиненнє хрещення дітей і хрещенне дорослих через зануреннє.

З „поважними дослідниками Біблії" мають спільну науку про скорий прихід Христа, про сон душі, с. є., що по смерти душа спить аж до воскресення; відтак науку про знищенне безбожників на страшнім суді. Нема отже пекла, нема безсмертности для безбожників.

Особливші питоменности адвентистів такі: миттє ніг як загальний закон, святкованнє Тайної Вечері на безалькогольнім вині, „бо й Христос, як вони кажуть, уживав такого вина"; а в дійсности уживають вони такого вина тому, бо подібно, як инші американські секти, відкидають всякий алькоголь, а також опіюм, чай, каву й тютюн.

Наслідком становища до військової служби прийшло між адвентистами до росколу. Зразу були вони всі рішучими противниками військової служби, опісля головно німецькі адвентисти заявилися в часі всесвітної війни за військовою службою. Тепер між обома партіями панує велика ворожнеча.

* * *

Годі нам повторюватися і виказувати опять нестійність та безосновність усіх наук адвентистів. Про неодну таку науку говорили ми вже в попередних числах нашого часопису, Тут займемося обговоренєм тільки того, про що ми ще не мали нагоди згадувати.

Так пр. про тисячлітне царство і про недалекий прихід Христа Господа писали ми якраз в останнім числі. Докладнійше слід нам лише пояснити христіянську науку про воскресенне.

Про те читаємо в Евангелію так: „Йде година, коли всі, що в гробах, почують голос Сина Божого, і вийдуть, що чинили добре, в воскресенне життя, а що чинили зле, в воскресенне суду". (Йо. 5, 28). Або у Матея (25, 31—46): „Колиж прийде Син Чоловічий в своїй славі і всі ангели з ним, тоді сяде на престолі своєї слави; і зберуться перед ним всі народи, і відлучить їх одних від других, як пастир відлучує вівці від козлів; і поставить вівці по своїй правиці, а козлів по лівиці... І підуть сі на вічну муку, а праведники в життє вічне". У тогож Матея (13, 28 сл.) питають слуги господаря: „Хочеш, щоби ми пішли і його (кукіль) випололи?" — „Ні" — відповів господар: „Щоби вириваючи кукіль, не вирвали разом з ним і пшениці. Позвольте рости обоїм аж до жнив; а в часі жнив скажу женцям: зберіть перш кукіль і звяжіть його в снопи, щоби спалити, а пшеницю зберіть в мою стодолу".

З сих усіх і їм подібних місць виходить ясно, що добрі й злі люде мають жити разом на землі аж до страшного суду, і що є тільки одно воскресенне для добрих і для злих рівночасно.

Длятого годі говорити про якесь тисячлітне царство Христа на землі, до котрого воскреснуть тільки праведники.

Що до сну душі аж до воскресення. то сю науку відкидає сам Христос в словах до розбійника: „Істинно кажу тобі, сьогодня будеш зі мною в раю". (Лук. 23, 43).

В наведених нами в горі місцях Евангелія міститься вже також відповідь на науку адвентистів що до знищення безбожників та що до заперечення пекла. Згадаємо ще тільки місце у Марка (9, 42—47), де Христос говорить виразно про невгасаючий огонь і у Матея (25, 41): „Ідіть від мене прокляті в огонь вічний, приготований діяволу і його ангелам".

Дуже завзято виступають адвентисти проти папства. Сю ненависть до голови католицької Церкви переняли вони від Лютера. Як Лютер, так і вони називають папу антихристом. Покликуючися на слова Обявлення (13, 18), де говориться про звіра і про число 666, кажуть адвентисти, що тут св. Йоан має на думці папу Римського. Відповідати на такі злобні маячення і безглузді дитинства не будемо. Не перечимо, що деякі папи були негідні, але що значить 5—10 злих папів супроти 250 добрих, між котрими є богато святих?

Перейдім тепер до святкования суботи.

„Сестра" White каже, що в р. 1844 почав Христос очищувати святиню зі злочину нарушення суботи святкованнєм неділі, котре тревало 2.300 літ. Те нарушенне суботи мало проте початися в р. 457 перед Христом. Та се очевидна нісенітниця, бож перед Христом ніхто не святкував неділі! Так само не могли христіяне переняти святкования неділі від поган, бо погани також не знали святкования неділі!

Дальше спитаємо адвентистів: Чи святкованнє суботи було заповідю, обовязуючою всіх людей, чи тільки Жидів? Ніхто не заперечить, що такі заповіди, як святкованнє суботи, обрізанне, заховуванне жидівського обрядового закону, жидівські свята і т. п. не обовязують більше в Новім Завіті. В цілім Новім Завіті нема ніде згадки про обовязок святкования суботи, хоч говориться виразно про всі инші заповіди Божі.

Адвентисти покликуються на слова св. Письма: „Субота нехай буде вічним завітом" між Богом і Жидами. Та в сім місци „вічний" треба брати в такім змислі: що той завіт має тревати так довго, як довго буде тревати Старий Завіт. Так само говориться також про обрізаннє і про пасху (І. Мойс. 17, 13 і II. Мойс. 12, 14), що вони мають тревати „вічно". Коли проте хотять адвентисти бути послідовні, то повинні також піддатися обрізанню і заховувати жидівські свята!

Дальше кажуть адвентисти: Христос і апостоли святкували суботу, а не неділю. Се правда, але правда й те, що Христос сказав: „Син Чоловічий є паном також суботи".

Апостоли ніде не наказують святкувати суботи. Противно, читаємо у св. Павла (Рим, 14, 5): „Оден відріжняє день від дня, а другий зрівнює кождий день. Кождий нехай буде певний свого переконання". А в листі до Кол. 2, 15 читаємо: „Нехай вас отже ніхто не судить за їду і за напиток, або що до свята, або нового місяця, або суботи; се є тінь того, що має прийти, а тіло у Христі".

Апостоли зібрані на Єрусалимськім соборі накладають тільки отсі тягарі: здержанне від поганських жертв, від крови й душенини і нечистоти, а про суботу ані слова!

Адвентисти закидують іще: Св. Письмо не говорить нічого про святкованнє неділі. Се правда. Але для первісних христіян св. Письмо не було одиноким правилом життя. Первісні христіяне були переконані, що зі смертю Христа жидівський закон перестав їх обовязувати. Длятого перенесли вони приписаний день відпочинку зі суботи на перший день тижня, на день воскресення Ісуса Христа, котрий то день уже Обявленне (1, 10) називає „Господнім днем".

Вкінци кажуть адвентисти: Неділю завели в 4. століттю папи. Та се неправда! Чомуж не подадуть вони імени того папи, котрий мав се зробити?

Неділю замість суботи почали святкувати вже в І. століттю, як про се свідчить лист Варнави (з кінця І. ст.), Дідахе (наука 12 апостолів) і св. Ігнатій. (Дідахе походить також з І. ст., а св. Ігнатій умер в р. 117). Про святкованнє неділі свідчить також св. Юстин (умер 150).

В 4. ст. сталося що иншого. Тоді цар Константин зробив тільки неділю „державним" святом, але „церковним" була вона вже від давна.

(Кінець буде).

ним ґавкотом скакала собака по мерзлому снігу, попереду місіонаря.

* * *

Самітний лежав тепер брат Павло в убогій келії, що крім розпяття та кількох ікон не мала ніяких прикрас. Однак соняшне проміння що, заломане в ледяних квітах на шибах вікна, впадало до кімнати, облило вбогість кімнатки блеском та величністю.

— Останнє поздоровлення сонця — сказав недужий тихісько до себе, бо мав внутрішне почуття, що не побачить уже сходу сонця. О, він говорив правду, як о. Амврозій казав йому говорити в „слухняности"! Ні, ні — о. Амврозій міг спокійно йти.... він жеж, недужий був тільки готов на смерть. І в душі був щасливий, що міг оставати сам тепер, в останніх годинах життя з Господом Богом. Він бажав сказати ще Йому в останнє велику просьбу свойого життя.

І тепер говорив брат Павло з вічним Богом, що ніякої молитви не оставляє без вислухання, що пливе до нього з потреби людського серця на білих голубиних крилах упования.

— — — — — — — — — —

(дальше буде)

З церковно-релїґійного життя.

Папська енцикліка.

З нагоди 700 літної річниці смерти св. Франца з Асізі видав папа енцикліку „Rite expiatis", в якій поручає католицькому світови гідно відсвяткувати память сього великого святого, і при тім висказує бажання, шоби величаючи св. Франца представляти його вірним не як недосяжний ідеал звершености, а навпаки, як взір, який можуть при помочи Божої ласки й инші люде доброї волі наслідувати.

Евхаристійний конґрес в Чікаґо.

В філядельфійських „Епархіяльних Вістях" (ч. 8. річник VI., з мая с. р.) читаємо таке оголошення:

„Від дня 20. червня до 24. червня с. р. відбудеться Евхаристичний Конґрес з ряду 28. Впр. і Всч. Отцям звісні приготовання, які сейчас ідуть в Чікаґо для достойного відсвяткования сього великого свята, першого в Зєдинених Державах північної Америки. Многі держави, численні народи візьмуть участь в сім торжестві. Наш нарід також запрошено, а навіть призначоно катедральний храм Його Еміненції кардинала Мунделяйна, на відправу св. Літурґії в восточнім обряді дня 23. червня в середу. Еп. Ординаріят просить отсим Впр. і Всч. ОО. Духовних, взяти численну участь в прославленню Ісуса в часі сього конґресу і заохотити до сього вірних.

Бувби се гарний доказ живої віри, колиби всі вірні враз з своїми ОО. Духовними приймили в сім наміренню св. Причастіє в Чікаґо, а коли неможливо туди поїхати, в своїй церкві в тім часі. З улаштованням конґресу є получені численні видатки на прикрашення наших церков в Чікаґо, на приміщення гостий, зорґанізованого відповідного хору і т. п. На покриття сих коштів проситься о зарядження одної збірки в кождій церкві і о пересланя зібраних гроший через Еп. Ординаріят".

Закарпатська Україна.

Між православними на Закарпатській Україні замітний вже від довшого часу роздор і незгода. Одні з них тягнуть до Праги, другі до Білгороду, треті до Москви, а ще инші до Царгороду. Епископів, що ними опікуються, є щось аж пять: Серафим, Венямин, Савтарій і Горазд. Оден епископ другого називає еретиком, Лютером, слугою діявола, оден другого виклинає. Ся боротьба велася досі тайно, але тепер вибухла на верх. Савватій (Чех) видав пастирський лист, в котрім не лишає сухої нитки на Горазді (також Чех). Горазд, по словам Савватія, се колишній латинський парох Матей Павлік, опісля епископ гуситської церкви в Оломуци, що вимантив епископське свячення від білгородського епископа. Коли Савватій не хотів приняти його до православної церкви, Горазд „устроїв нову якусь церкву на подобу большевицької живої церкви і злучився з анґліканською церквою в Америці". Горазд мав висвятити враз з американським еп. Дозитеєм якогось Терека, мадярського Жида (!) на епископа. Дальше називає Савватій Горазда еретиком і позбавленим епископського чину та перестерігає перед ним православних Закарпатської України.

Від д. 3—6 липня с. р. треватиме велеградський конґрес. На сей конґрес вибирається також українське паломництво з Закарпаття. Паломництво орґанізують оо. Редемптористи (в Строклові, Словаччина).

В Ужгороді відслонено д. 16. мая с. р. памятник о. Евг. Фенцикови, бувшому гр. кат. священикови, письменникови, проповідникови й народному діячеви.

Росія.

Ужгородський „Благовістник (ч. 6, 31. VI.) подає ось такий „Символ віри" „живої російської церкви": 1) „Вірую в одну Велику Силу, що сотворила небо й землю, світи видимі й невидимі. 2) В одно соборне людство і серед нього великого чоловіка Бога, названого Ісусом Христом. 3) Котрий всіми єствами людськими (?) родився від Діви Марії. 4) Котрий задля нашого спасення пострадав за свою науку при Понтійськім Пилаті і був розпятий на дереві Хреста, умер і був погребаний і був людьми обожаний за свої діла і був піднесений до неба. 5) І в соборного духа людства, котрий до всіх нас прибув Богом розуму (?) і творив великі діла світа (?). 6. Визнаю пожиток з очищення перед Господом чоловіком Ісусом своїх гріхів і тягостей (?) свого серця. 7) Визнаю одно крещення. 8) Визнаю одно християнське православне російське епископство, священство й діяконство. 9) Дожидаю суду над совістю наших душ по нашій смерти. 10) Вірую в будуче безконечне життя людського духа — духа нашого розуму. 11) Вірую в жизненність і душоспасенність науки Христа, уложеної чотирма Євангелистами, Матеєм, Марком, Лукою і Йоаном, особистими свідками життя й науки Христа, виложеної та обожаної". Се вже не молитва, а хула!

Чехословаччина.

По останніх виборах, котрі збільшили число мандатів християнських партій, здержалися на якийсь час протихристіянські партії від своїх ворожих Церкві виступів. Тепер одначе починають вони знов підносити голову. Так пр. соціялісти постановили зголосити в парляменті внесенне, котре домагається віддати веденнє метрик громадам. Дальше держава малаби знести конґруальний закон і звільнити себе від всяких зобовязань супроти Церкви, не віддаючи однак загарбаних церковних дібр! Чеські національні соціялісти, покровителі „чеської національної церкви", внесли при кінци марта с. р, проєкт закону, котрий зносить усі церковні свята. Передовсім змагання протихристіянських партій ідуть в напрямі повного позбавленя школи християнського характеру. Під сим оглядом зроблено вже й досі дуже богато. Так пр. ученики не є обовязані ходити на богослуженя й приймати св. Тайни; в висших клясах нема обовязкової науки релиґії, — необовязково уділяється її тільки тоді, коли зголоситься бодай 20 учеників; в 4. і 5. клясі науку релиґії уділяється тільки в одній годині тижнево; кождий батько має право звільнити свого сина від науки релиґії. Новий проєкт закону про середні школи не згадує вже зовсім про науку релиґії. Замість релиґії вводиться „науку виховання", по одній годині тижнево для чотирох низших кляс. До науки історії в 1. клясі призначені чеські, славянські, грецькі, римські і „біблійні" міти (!), Приватне шкільництво проєкт нового закону зовсім забороняє. Епископи внесли протест проти сих законів (раз в 1923 і сього року 30. січня). Про те, що в парлямент внесено проєкт закону, який в деяких надто частих випадках дозволяє на зігнанне плоду й не карає завсігди (хиба що задля згіршення) гомосексуалізму, ми вже в своїм часі згадували. — При тім усім в Чехословаччині моральність стоїть дуже низько. Число населення по містах убуває. Венеричні недуги поширені. Зігнанне плоду вже тепер загально практиковане і не каране.

Бельгія.

Дня 10. лютого відбулося в Шотенгофі коло Антверпії отвореннє пріорату оо. Венедиктинів „від унії". Сі Венедиктини одержали від папи порученнє працювати над зединеннєм східної Церкви молитвою, наукою й ділом. В найблизшім році буде побудований великий монастир, де будуть приймати кандидатів духовного стану зі Сходу. Сі кандидати, опісля як монахи-священики, мають вертати в свою батьківщину і там основувати венедиктинські монастирі та працювати над зединеннєм. Чин оо. Венедиктинів тішиться на Сході великими симпатіями і через те

Д-р. В. ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ
Унів. Доц. Прага.

Два світогляди.

„Zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust
Die eine, will sich von der anderen trennen,
Die eine hält mit derber Liebeslust
Sich an die Welt mit klammernden Organen
Die andre hebt gewaltsam mich zu den Ge-
[filden hoher Ahnen".
Goethe: Faust I. ч.

I.

В добах страшного хаосу людина затрачує свій орієнтаційний змисл, піддаючися розкладовим впливам свого окруженя. З того загального перемішання понять суспільних, релиґійних, етичних і моральних може вратувати її тільки ясно скристалізований світогляд — ідеольоґія. Ми маємо в історії приміри на се виличення людства ідеольоґією зі світового хаосу. Найліпше надається до такого порівнання доба упадку римської імперії: уже нераз констатовано вдаряючі анальоґії межи нею а нинішніми часами. Що-ж виратувало античний-старинний світ і його культуру перед цілковитою загладою? Відповідь коротка: нова, жива, здорова християнська ідеольоґія, нова віра і новий з нею звязаний світогляд. Не антична фільософія, не антична наука, яка кінчилася все гедонізмом або скептицизмом, виратували европейське людство перед цілковитою руїною — а нова віра, нова ідеольоґія, яка своїм високим, етичним ідеалом виздоровила здеморалізовану гедоністичним, змисловим, матеріялізмом смертельно затроєну античну культуру. Mutatis mutandis в нашій добі. З усіх усюдів лунає серед тих, які руїну бачать, клич до відбудови, до нового морального реліґійного і етичного „Воскресення" — яке одиноке може спасти замучену людскість від грозячої загибелі. Питання світогляду — ідеольоґії є се питання життя і смерти нинішнього европейського людства.

II.

Маю на думці два світогляди, які в історії людства все чергуються в ріжних видах: індівідуалістичний і універзалістичний (гієрархічний). Не має для нікого сумніву, що ми живемо під знаменем кризи сих світоглядів. Але само констатованя і розуміння кризи, иншими словами аналіза її не вистарчає — подібно як не вистарчала фільозофічна аналіза кризи античного світа, а наоборот така раціоналістична аналіза продовжувала руїну і вела до скептицизму, до зневіри!

Віруючий ідеольоґ, себто людина, яка бажає поборювати і панувати над хаосом, перемагає кризіс не раціональною аналізою а ідейною синтезою. Аналіза тільки атомізує, роздрібнює, дає части, а не цілість — вона не порядкує, не будує, не дає цілі світоглядови. Таку ціль дає тільки синтеза-віра. І коли хочемо катастрофальну руїну і її кризу не тільки пізнати — але її побороти і поставити нове на її місци — тоді можемо се осягнути тільки ірраціональною ідеєю - синтезою.

Раціональна аналіза руйнує, віра-синтеза будує.

III.

У всіх ділянках життя помітна нині кріза індівідуалізму. Індівідуалістичний світогляд і ідеольоґія заломлюються перед нами — хоч находячися в передсмертній аґонії вона часто ще в передпослідних судорогах затроює нас.

Ми займемося тільки одною ділянкою сеї кризи: громадсько-державними явищами тому, що вони для нас, нації — яка мусить напружувати всі свої сили для здобуття власного державного орґанізму найважніщі.

Питання отже як представляється індівідуалізм в громадсько - державних явищах?

Точкою виходу індивідуалістичного світогляду є зовсім вільне, від нікого не зависиме, свобідне (автаркне) індивідуум. Держава є тільки сума тих чисто механічно з особою получених і звязаних свобідних індивідуумів. Вона має за ціль тільки зовнішно охороняти сі індивідууми, впрочім вона дає їм свободу. Індівідуум і його індивідуалістичні інтереси є важніщі чим цілість держави. Індівідуум не служить — о скілько його до сего не примусить держава — не підпорядковується добровільно цій цілости — а тільки з примусу, або знова тільки через еґоїстичні інтереси. Головною рисою індивідуалістичного світогляду є матеріялістичний еґоїзм, який виходить із заложення, що індівідуум є зо-

в силі успішно вести уніонну роботу. Пріором нового монастиря є о. Костантин Bosschaerts, а його помічником о. Франко Wyels. Монахи пріорату видають часопис „Іренікон", що служить ділу зєднинення.

В Бельґії, на університеті в Лєбен, повстав „Католицький університетський союз для спомагання місій". Ціль сього союзу: інтелєктуальне спомаганнє місіонарів на всіх областях. Члени союзу шукають передовсім самі звязку з поганськими краями. Вони студіють пробудженнє чорних рас і розвиток їх реліґії. Овочі тих студій будуть поширювати викладами і пресою поміж католицькі кола. Деякі члени союзу спеціялізуються до таких дослідів і мають опісля подавати висліди своїх праць місіонарям, котрі до такої наукової роботи не мають ані часу, ані засобів. Союз бажає навязати тіснійші зносини з католицькими університетами в поганських краях; спомагати при виміні студентів. Члени союзу є рівночасно членами евхаристійного братства молитви для навернення поганського світа. Робота в союзі вже почалася. Італійські й еспанські католицькі студенти повитали з одушевленнєм основанне союзу.

Бельґійський католицький селянський союз, що дня 24. мая святкував в Лєбен 35. літню річницю свого заложення, числить тепер понад 108.000 членів.

Часописи доносять про сильну протестантську пропаґанду в Фляндрії. Пропаґанду веде протестантський місійний комітет, а гроші на неї йдуть з Анґлії і Америки. Протестантські місіонарі закуповують доми і правлять в них свої богослуження. Вже перед війною працювали в Фляндрії дві протестантські орґанізації. Та тоді розмах їх був доволі слабий. Найбільш рухливими являються тепер методисти. Вони зачинають свою акцію від основування добродійних товариств. Закладають також свої школи. В Брісель пр. є вже одна середня й одна висша дівоча протестантська школа. Сильно поширена є також акція „евангелицької бельґійської місії", з осідком в Брісель. За останніх шість літ оснувала та місія 29 місійних стацій. Евангелики намагаються передовсім поріжнити католицьке населенне з його священиками. Протестанти використовують у своїй пропаґанді місцевий націоналізм, представляючи справу так, що ратунок для Фляндрії в однім протестантизмі.

Голяндія.

Нідерляндський парлямент зніс посольство при Ватикані. Папський нунцій полишився одначе дальше в Газі.

В Тільбурґу основують католицьку вишу торговельну школу. Отвореннє має наступити в вересни с. р. Місто Тільбурґ призначило на сю школу 26.000 ґульденів річної допомоги.

В Голяндії розвивається дуже гарно католицький бібліотечний рух. Від довшого вже часу були тут численні католицькі читальні й бібліотеки, ала призначені тільки до наукових цілей. Людові бібліотеки почали основувати щойно від р. 1813. Тепер є сих бібліотек 23, а в кождій по 5000 до 7000 книжок. Всі бібліотеки є получені в оден союз.

Недавно відбувся в Голяндії католицький конґрес, котрий радив над католицькою пресою. Конґрес отворив епископ Шрійнен гарною промовою, в котрій говорив про вагу католицької преси.

Дня 1. мая обходило 50 літню річницю свого основання „Загальне католицьке товариство для пропаґанди". Ся орґанізація молоді працює на всіх областях, реліґійній, соціяльній, політичній й ин. Свою пропаґанду веде зїздами, зборами, кольпортажею по улицях доброї лектури, виборами, місійною акцією, освідомлюваннєм некатоликів і т. д. Найблизшим завданнєм орґанізації завести відвідуванне католиків по їх домах і особисті зносини з ними. Останніми часами вступають у члени товариства також католики з висших станів.

В Голяндії оснувався комітет для використання до католицької пропаґанди радія. Від жовтня м. р. була вже вправді одна висилаюча радіо-стація, але вона функціонувала тільки раз у тижні. Тепер мають устроїти стацію в великих розмірах.

Філіпіни.

В Філіпінах, католицькім краю, працювали донедавна еспанські місіонарі. Робота їх була дуже млава. Головним їх промахом було те, що занедбали виховати духовенство з місцевого населення. Колиж тут повстала революція проти еспанського панування, потерпіли при ній також і еспанські місіонарі, котрі занадто тісно були звязані з правительством. Відкликаннє еспанських місіонарів позбавило остров до 800 священиків. Місцеве духовенство за мало чисельне і за мало образоване, не в силі отже завідувати самостійно своєю церквою. Наслідком сього до двох міліонів мещканців відпало було від католицької Церкви і оснувало „незалежну національну філіпінську церкву". Тепер значне їх число вернуло назад до своєї попередньої віри. Від коли Філіпіни дісталися під Зєдинені Держави, почалася тут знова сильна протестантська пропаґанда.

Українське державництво на Радянській Україні.

Психольоґічною передумовою національно-державницького сепаратизму є свідоме почуття індивідуальности своєї нації і вроджена відраза до політичного звязку з чужими державними націями. Якжеж виглядає щодо того почуття і тої відрази українська інтеліґенція, та провідна верства нашого народу?

Вистарчить навести заяву центрального комітету українських соціялістів-революціонерів з дня 3. червня 1918 р. Сю заяву видала партія, що гуртувала тоді чи не більшість нашої інтеліґенції. А видано її вже після проливу української крови большевиками. Виглядала ся заява так: „...Зазначаючи, що гасло самостійности як самоціль являється лише зброєю в руках реакційної буржуазії (!!), Центральний Комітет Української Партії Соціяльних Революціонерів вважає, що державницькі змагання є необхідно звязані з імперіялістичними тенденціями, ослаблюють клясову боротьбу працюючих і неминуче вступають з нею в конфлікт, — через що незалежність держави не може бути конечним гаслом трудового народу в його боротьбі, а лише тактичним засобом для осягнення всесвітньої федерації".

Сеї заяви поясняти хиба не треба. Вона дивиться на справу національної державности цілком таксамо, як большевики... Під отсею заявою наших соціяльних ревилюціонерів мігби був сміло в даних умовах підписатися хоч який московський комуніст. Аджеж і большевики нічого не малиби проти тактичної сепарації України від небольшевицької Московщини.

А сеж була „плятформа" людей, котрі будували нашу державу в 1918 і 1919 роках, себто „плятформа" нашого „державництва"!!

І власне річ се надзвичайно характерна, що ідея інтернаціональної федерації

всім свобідне, нічим не обмежене і не звязане. Відкинення сих стримуючих обмежень проявляються в неґації всілякого понад індівідуумом стоячого авторітету.

Місце сильного і незмінного авторітету реліґійного в духових справах займає антиреліґійний раціоналізм, місце монархічного з гори в долину поступаючого авторитету, — раціонально сконструована фікція народньої суверенности (вся влада для народа!).

Явища сего виузданого індівідуалізму знані нам аж надто добре: свобода гадки веде до атеїзму (Frei-denker), необмеженість в громадськім діланню до ліберализму, механічна рівність всіх індівідуїв на основі якогось сконструованого ідеального індивідуум в політичнім життю до демократії і парляментаризму та до штучности партійних укладів — при нищенню всіляких орґанічних уґруповань у суспільности як клясів, корпорацій, професійних спілок і тд. В економічному життю веде індивідуалізм до свобідної (необмеженої) конкуренції, свободи ремісництва і рукодільности (занепад цехів і корпорацій) і до свобідної необмеженої ніякими цлами торговлі, яка все веде до чисто індівідуалістичної форми господарства, а іменно до нічим необмеженого капіталізму.

Всюди в індивідуалістичних добах перемагає грубий, еґоістичний, опертий на брутальній борбі матеріялізм: се заразом доби, в яких перемагає все і всюда найсильніщий засіб сего матеріялістичного світогляду: золото!

Доби індівідуалістичного світогляду є все заразом добами капіталістичними.

Визначний німецький теоретик Отмар Шпан осьтак характеризує інпівідуалістичний світогляд: „Духовий зміст всіх індівідуалістичних періодів звернений на чисто розумове знання: він є „раціональний". В кождій індівідуалістичній культурі переважає знання. — Краса, реліґійність, метафізична внутренність всьо по можности є зраціоналізоване. Індівідуа обопільно себе не розуміють, кождий з них живе тільки для себе, жадного внутрішного духовного або душевного контакту межи ними не має. Вони уміють тільки про зовнішні річи себе „просвічувати". Тому то французька революція і всьо, що її передило було добою „Освічення" добою плиткого раціоналізму. В моральнім життю, в науці всюда гине метафізична основа з моментом, коли виступає індівідуалізм. Остається тільки чисто емпіричне пояснювання причин, обсервація, аналіза, численя і міреня. Всякий висший ідейний підйом є виключений.

І так бачимо, що поволи від побідного ходу індівідуалізму по добі середновічній відбувається повільне підкопування авторитетної індівідуальної, законної, обєктивної моралі і життєвого порядку... то все означає грізне заломання всіх культурних здобутків, а зріст всіх зовнішних тільки цивілізаторських вартостей.

Таку картину представляє собою кожда індівідуалістична доба.

Глянемо на розоране грізне обличча нашої доби, то наче в зеркалі пізнаємо ці страшні наслідки індівідуалізму, які дійсно загрожують нині цілій европейській культурі.

Але на заранню нової доби підносяться ознаки позитивні, оздоровлюючі... коли слушним є, що упадок римської імперії здержала відроджена мораль і етика молодого ще тоді християйства, то знова і нині тільки на основі неіндивідуалістичної ідеольоґії, опертої на основах знова відроджуючоїся християнської віри можна думати про виратовання загибаючої европейської культури...

IV.

Другий світогляд є протилежний першому. Се ідеольоґія універзалістично-ґєрархічна. Вихідною точкою сего не індівідуум а Цілість: Громадянство, Нація, Держава, якому се індівідуум служить. Індівідуум після сего світогляду є отже обмежене чимсь, що стоїть над ним, воно не істнує для себе, воно є тільки складовою частиною Цілости. Не свобідне, незвяване, виуздане індівідуум — а Цілістю обмежене, тою Цілістю означене і стримуване є точкою виходу сеї ідеольоґії.

В громадсько-державних проявах сей світогляд є наскрізь ґєрархічний. Держава се не сума якихсь абстрактних свобідних індівідуів — а Держава се орґанічна злука, о-р-ґ-а-н-і-з-а-ц-і-я, сполука сих індівідуїв в перших ґєрархічних степенях з гори до долини. Отже не розбивання Цілости

є дуже популярна якраз тільки серед ріжних меншевартних етноґрафічних мас, які на власні творчі змагання нездібні, а зате крайно непопулярні в справжніх націй. Популярна вона і в нас до сьогодня. Ті самі соціяльні революціонери й сьогодня не зреклися її, як не зрікалися і в 1918 році. Якщож вони сьогодня в імя своєї суспільно-революційної тактики бажають відділення України від большевицької Росії, то лише тому, що не задоволені з її устрою. Колиби тільки та Росія побудувалася так, як вони сього хочуть, то й самостійности України „для тактики" не булоби їм причини бажати.

Алеж західні Українці — скаже дехто — махнули вже давно на наддніпрянську інтеліґенцію, вважаючи, що не вона, а українське селянство важне для будучого нашого державництва на Радянській Україні. Та не слід забувати, що ніхто инший, як отаж сама інтеліґенція і вчила і вчитиме те селянство що-тільки азбуки української національної свідомости.

Хто бився досі на теперішній Радянській Україні за нашу державність? Спершу, в 1918 і 1919 рр., лише нечисленна частина нашої інтеліґенції і лише дуже нечисленні представники селянства. А й серед тих нечисленних борців тільки жмінка бачила в своїй державности те, що бачить нація: одиноку можливість для вільної, позитивної національної творчости. Инші йшли в бій або з ненависти до противника, або з „козакофільства".

Не знаючи справжнього державництва, ми старалися заступити його сурoґатом: спробою заінтересувати селянство економічно. Така пропаґанда очевидно одушевити нікого не могла, але бодай розтолкувала нашому селянству на тих землях, на яких товклася війна, що наша державність є для нього матеріяльно корисна. Чи се правда, міг переконати селянина очевидно не пропаґандист, а досвід. А сей досвід міг прийти щойно після знищення нашої державности, бо щойно тоді міг був селянин наглядно переконатися, хто йому справді приятель, а хто ворог.

Так після розгрому нашої державної орґанізації прийшла друга фаза наших начеби державницьких змагань, фаза боротьби селянських мас. Се змисл доби повстань на Радянській Україні. В масах, що підтримували сей повстанчий рух, на перший плян виходив виключно момент матеріяльного інтересу. Державництво тих повстань було отже наскрізь припадкове. Звязок повстань із державництвом був лише дуже віддалений.

Наше селянство большевики розторощили. Вони стероризували його морально й до краю знищили економічно. А що тільки наше селянство може входити в рахунок як носій наших державницьких змагань на Радянській Україні, то сей підсумок для нас дуже грізний. Питання про будучність нашого державництва заключається тепер у тім, який світогляд уформує наше селянство, відроджуючи і свій економічний добробут і свою моральну силу. З дивним самообманчивим засліпленням наше громадянство привикло вмовляти в себе, що відроджене селянство Радянської України напевно буде державницьке.

Алеж ми бачили, що ледви помітні, справді державницькі настрої нашого селянства, та й то лише на Київщині, Полтавщині й Поділлю, виросли були з одного боку на ґрунті економічної кривди, а з другого боку на каригідній з погляду нації пропаґанді особистої популярности деяких отаманів. Сього настрою ми і не вспіли і не вміли оперти на суттєвих моментах справжнього національного державництва: почуттю права й бажанню суверенного самоозначення. З якоїж речі має „відродитися" державництво нашого селянства, якщо большевики поведуть розумну економічну політику й більше-менше задоволять наше селянство економічно, а бодай не обурять його занадто важкою кривдою? Знаменито розуміють се большевики і сьогодня почали енерґійну політику економічного задоволення селянства, дарма, що деякі наші люде сподіються від сього якраз чогось протилежного: скріплення нашого „стихійного державництва".

Кінець-кінців, перед нашою нацією отвирається сьогодня безодня — кінчить сей розділ своєї праці В. Кучабський. На неї надвигається велитенська гроза, а відпір, який вона психічно в силі дати тій грозі большевицької денаціоналізації, є надзвичайно слабкий. Ось жахлива дійсність.

Про що пишуть часописи?

Часопис *L' Action Française* містить вельми цікаву статтю на тему

„Демократія й міжнародні фінанси".

Стаття говорить про нездібність соціялізму до творчої державної праці.

В неділю промовляв Еріо досить загально, — пишеться там — але не неясно про нашу независимість, загрожену довгами та міжнародною фінансовою ситуацією. Недавно говорив також п. Пуанкаре про міжнародну фінансову ситуацію, яка змагала до цего, щоби вигнати нас із областей Рур. П. Еріо має причини — можливо, що особисті — думати, що одна і та сама сила не бажає собі більше соціялізму в задовжених державах та що та сама сила змусила Бельґію до утворення правительства, у якім впавді остали ще Вандервельде та Ансеаль, але у якім переважають елєменти міщанський та капіталістичний.

Задовжений край не має своєї власної волі. Він ще менше свобідний, коли з вини своїх демаґоґів він має обезцінену валюту. Він не може мати такого правительства, яке йому подобається. Та головно він не має свобідної волі остати демократичним.

Є се явище, яке нині можна бачити в Брукселі, яке зачинає відчуватися в Парижі та яке поширилося в Німеччині. Двацять чотири години перед опублікованням промови Еріота пояснює п. **Adrien de Meeüs** в недільнім числі **„Nation belge"** механізм, який при помочі пляну **Dawes-a** виключає соціялістів від участи у владі:

В державі, яка мусить знайти потрібні засоби для заспокоєння заграничних віриτелів дуже точно означеними ратами, нема більше місця для демаґоґії. Труднощі, які повстали-би через недодержаня зобовязань, були-би куди більші ніж труднощі з найбільше драконської економічної політики тому, що вони одним замахом знищили-би все що зроблено для ратування нації від загибелі. Політична партія, що зважилася-би взяти на себе відвічальність за недодержання сих зобовязань, поповнилаби самогубство. В сих обставинах соціялісти — можна сказати — були прямо щасливі, що могли знайти консерватистів, які — захотіли перебрати на себе сю політику. Соціялісти здержалися навіть від ставлення консерватистам колод під ноги, приняли девятигодинний день праці, припинили страйки. Як довго плян **Dawes-a** буде платний, так довго він буде йти на руку „реакції". Постановлення сего пляну, які передбачують все зростаючі сплати довгів, будуть найбільшою запорукою правительств із правих партій тому, що вони роблять владу неприманчивою для демаґоґів. Та година соціялістів поверне тільки

в імя еґоїстичних інтересів одиниці, не механічні, нічим окрім примусу не получені індівідуа — а злука сих одиниць по їх орґанічній натурі. Ознакою гієрархічного світопогляду є всюди вязання, обмеження, замкнення еґоістичних інтересів індівідуа в імя інтересів Цілости. Обмеження свободи одних індівідуїв другими в імя спільних висших понадіндівідувальних інтересів.

Як представляється держава в зеркалі гієрархічного світогляду?

Як клясове, кооперативне з великих здорових громадських уґруповань, які орґанічно (а не механічно) виростають зложене, спільне тіло. Від гори до долини все обмежене інтересом Цілости.

Кляси, цехи, великі корпорації (синдикати) є складовими частями сего одного тіла. А цю піраміду завершує понадіндівідуальний над ними стоячий принцип, персоніфікований монархом. Але і сей є обмежений Божим законом в горі.

Тому гієрархічна ідеольоґія є з природи річи ідеольоґія глибоко релиґійна. Вона відкидує плитний раціоналізм, а оперта на глибокій ірраціональній вірі. Не льоґічно-діялєктичні конструкції якихось ідеально-природних рівних для всіх законів — а признання певних ірраціональних Божих законів ціхує кождий гієрархічний світогляд.

А суспільне верствованя оперте є не на якійсь реально неістнуючій рівности всіх — саме на реальній нерівности. Не на механічній сполуці долу і гори в суспільнім укладі — а на ступенованню суспільних верств. На володінню найліпших з найліпших (т. з. таких які для свого клясу, для нації і держави є найхосенніщі, найвартіснійші) які ведуть до добра а не до зла слабших і пасивніщих. Які підносять того „меншого брата" до себе, до своєї чистої ідейної висоти — а не спускаються разом з ним в діл.

Тому все в гієрархічній державі, опертій на гієрархічнім, універзалістичнім світогляді не володіє необмежена „більшість" — при помочи виборів, а володіє все обмежена меншість найліпших представників гармонійно уґрунтованих клясів. Гієрархічний принцип є заразом принципом клясової елєкції, є принципом в методі політичної орґанізації аристократично-консервативним.*)

Також в економічному життю проявляється цей принцип в обмежуванню еґоїстичних цілей одиниці: обмеження виузданого капіталізму, охоронні цла, здержання неограниченої спекуляції, обмеження індівідуального збогаченняся накладанням пропорціональних державних обовязків.

На місци виузданої свободи всюди: вязання, обмеження, стримування в імя спільних інтересів Нації і Держави.

*) Під аристократією не розумію тут тільки родову аристократію. **Léon de Montesquiou** так опредїлює аристократію: Аристократія се задача, се обовязок, се служба для нації і держави, се ся кляса слуг, які сповнюють громадські обовязки — а не тішаться тільки привілєями.

V.

Який з сих двох світоглядів є тим, що може відродити наш хорий національний орґанізм? Питання, яке мимохіть насувається!

Індівідуалістична ідеольоґія вела і веде нас все до неоминаємої катастрофи. Вона лучиться з уже природно вибуялим нашим індівідуалізмом і ширить виуздану ніким не погамовану безкраю анархію...

Вистане кинути оком на наші політично-державні руїни...

Наоборот гієрархічно-універзалістичний світогляд своїм обмеженням, своїм здержуючим дисциплінованим методом орґанізації одинокий може сейже самий вибуялий індівідуалізм сконцентрувати, спрямувати на творчість, на будову, на закладання основ і фундаментів орґанічної нації.

Чи є вже така орґанічна гієрархічна українська ідеольоґія? Така ідеольоґія, яка може лічити і уздоровлювати наші тяжкі недуги і давати відповіди на всі складні питання нашого громадянського та політичного життя...?

На наше щастя вона є, на наше щастя вона несена тим високим ідеалістичним духом і тим захоплюючим підйомом, без якого ніяких великих діл не буває і в кінци на наше щастя вона оживлена тим традиційним гієрархізмом без якого ми — не булиб нацією.

А міститься вона в неоцінених „Листах до Братів-Хліборобів" Вячеслава Липинського.

тоді, коли Німеччина буде досить сильна, щоби відкинути плян Dawes-a".

Се, що спричинив плян Dawes-a в Німеччині, було-би наступило і без него під натиском воєнних довгів. Отсе ще виразнішими словами пояснює п. de Meeüs:

„Ліві правительства, які підписали зі Зєдиненими Державами договори що до управильнення воєнних довгів, добре знають, що сим вони підписали присуд смерти самі на себе. Підписалося, треба буде платити, та ще до того з кождим роком більші суми. Скінчилися гарні дні демократій! Всі сі засоби, які винайде демаґоґія для улекшення перших трудношів сим, що примусить вперед богатих до плачення — все се через заострення кріз причиниться тільки до сего, що слідуючі рати будуть тим страшніщі. Тоді влада стане так трудна, що ніхто не схоче взяти її в свої руки. Не стане зисків — натомість тільки грізна відвічальність. Щоби втекти перед нею, соціялісти згодяться на все, на зниження платень, на знесення осьми-годинного дня праці та богато инших річий, та ще будуть щасливі, що не будуть мусіти станути при кермі влади та там виказати всю свою радикальну нездібність до розвязання яких небудь трохи серіозніщих труднощів. Соціялізм, який не має в собі нічого творчого, який не є нічим иншим тільки вульґарною демаґоґією, може викликати ілюзії в добах розцвіту нації, коли-то дуже легко розділювати між виборців гроші держави. В добах кріз він скоро показує дно свого мішка — наповненого тільки ненавистю, підбурюванням та підюджуванням до горожанської війни, Всі держави, в яких він дістався до керми. скоро опинилися перед альтернативою: або його вигубити, або пропасти. Щасливі сі нації, які зуміли зареаґувати, заки були демаґоґією зіпхнуті в невільництво міжнароднього капіталу!"

Треба собі добре запамятати сі глубокі спостереження. Може в них кріється не одна вказівка на будуче. Може бути, що нині бачимо денеде демократів націоналістистичних та войовничих, які противляться панованню заграниці. Але нішо так скоро не зміняється як становище партій супроти мілітаризму та інтернаціоналізму, супроти війни і мира!"

Політичний огляд.

Українське життя.

Після вбивства от. С. Петлюри. З організації УНДО. в Тернополі.

Всі наші часописи, чи прихильні, чи не прихильні от. Петлюрі й його політиці заняли рішуче становище проти жидівського крику, начеб от. Петлюра був виновником жидівських погромів. Жиди самі дуже добре знають, що справжнім виновником цих погромів був хто інший і що ці виновники, російські чорносотенні ґенерали теж на еміґрації та їх вони не чіпають, — бо їм каже інтерес — ці російські ґенерали можуть іще вернути в Росію і знов треба буде їм кланятися. А Петлюра політичний труп, щож їм шкодить копнути трупа. (Байка про осла, що копав неживого льва — вічно жива!) Що тим обиджається визвольний рух нашого народу, що їм це?! Вониж, що від віків ссали соки з цего народу й усе вислугувалися його ворогам тай дальше вислугуються, щоб могти дальше галапасувати на живому тілі обезсиленого народу, не бажають собі навіть цего, щоб цей народ прийшов до сили, бо тоді не давби він ссати з себе соків — і тому служать і служитимуть сильним світа цего і виступати проти всіх життевих проявів нашого народу, от хочби прим. проти нашого кооперативного руху. (На його поборення навіть фонди збирають.) Така вже жидівська вдача. Народ інтересу, народ, що кланяється золотому тельцеві, не може бути інакший. Він не вміє навіть глядіти на дальшу мету, тільки бачить найблизший інтерес.

І може аж траґічна смерть от. Петлюри отворить очі нам, нашим партіям, навіть лівим, на жидівське питання. Смерть от. Петлюри розрухала, як зазначили ми в горі, всіх Українців, без огляду на їх дотеперішне становище до от. Петлюри й на Україні й поза її межами — на еміґрації. Скрізь українські орґанізації висказують своє обурення та протест проти спроби заплямити імя покійного, а тим самим і український визвольний рух обвинуваченням у погромах.

Із орґанізаційного руху наших партій маємо до занотування тепер: **повітовий народній зїзд Тернопільщини,** скликаний орґанізаційним комітетом УНДО до Тернополя на 2. червня ц. р. Зїзд відбувся під проводом д-ра Ст. Барана. Цей самий комітет скликає на 9. червня ц. р. всенароднє віче, на яке запросив презідію Центр. Народнього Комітету УНДО зі Львова та послів і сенаторів членів партії з Варшави.

Польща.

Новий президент. — Майбутня зміна конституції й виборчої ординації.

Як писали ми в останнім числі Н. З. президентом Річипосполитої Польської вибраний при другім голосованні професор Ґнат Мосьціцький. Що до вибору то, як пише краківський „Час", польська суспільність зівсім не зорентована. Коли маршалок Пілсудський вибору на президента не приняв, так тоді послушний сойм і сенат вибрав чоловіка назначеного маршалком Пілсудським. Ґнат Мосьціцький це чоловік визначний, навіть великої слави учений, але під оглядом політичним і суспільним майже незнаний.

Перше питання, що його ставлять собі польські політики, є те, чи вібір нового президента є закріпленням відносин, чи лишень тимчасовим етапом. На основі деяких висказів маршалка Пілсудського виходилоби, що він тільки на разі не приняв найвисшої власти в державі, бо не хоче сам зміняти конституції. Але якщо вона зміниться в тім змислі, що дасть президентови відповідні повновласти, тоді Пілсудський готов приняти найвище становиско в державі. В тім случаю президент Мосьціцький бувби президентом тільки до хвилі зміни конституції, а відтак його місце займе той, котрий тому кілька днів уважав ще такий крок за передчасний.

Друге питання дотичить відношення нового президента до маршалка Пілсудського, розуміється в тім случаю, як Мосьціцький полишиться на стало. Чи він буде тільки вивіскою і лялькою в руках дійсного володаря Пілсудського, чи чоловіком самостійним, котрий має свою власну політичну думку й волю. Краківський „Час" бажавби собі те друге бачити в особі нового президента. Ми тішилибися дуже — пише в передовиці з дня 3. VI. якщо в його особі (президента) край одержавби визначний талант орґанізатора й політика. Але виступити мігби усей талант тільки тоді, як ділати буде самостійно, а не в характері манекіна. Зрештою поширення власти президента, перед чим стоїмо без сумніву, а заразом практичне її обмеження, буде ще одною нещасною консеквенцією нашого політичного життя".

Трете питання залежить на тім, як заграница прийме вибір професора Мосьціцького. Чи її довіря до Польщі зросте і уможливить одержання позички, котра конечною є до захоронення держави від повної господарської руїни, чи противно буде дальше держатися в резерві. Про це „Час" висказується досить песимістично і додає: „Якщо ми самі не знаємо, що доконче новий президент і наша думка не є зорентована, то як цего можна домагатися від заграници".

В кождім разі найблизші дні дадуть розвязку поставлених питань.

Дня 2. червня відбулося у Варшаві надзвичайне засідання Виділу постійної делеґації правничих інституцій, де запало рішення конечної зміни конституції і виборчої ординації. І так Виділ постійної делеґації домагається: поширення власти Президента Річипосполитої, а головно надати йому права розвязувати сойм і сенат; уповажнити його до утворення нового дорадчого тіла під назвою Ради стану, котрої членів іменує сам Президент. Президент мавби також право в часі, коли нема засідань сойму і сенату видавати правосильні заряджения, але під двома условинами: що такі заряджения будуть передтим предкладані Раді стану, а по скликанню сойму будуть предложені до затвердження.

Зміна знова виборчої ординації має піти в двох напрямах: зменшення числа послів і сенаторів і в предметі устрою і компетенції сойму. Заразом порішено покликати осібну комісію до випрацювання згаданих проектів.

Покищо править ще в Польщі тимчасове міністерство, що вже подалося до димісії й новий президент прийняв її. Кажуть, що творитиме нове міністерство таки проф. Бартель. Міністерство буде змінене дещо від теперішнього й зміни ці підуть на право — так, що кажуть, що нове міністерство буде правіще навіть як було останнє міністерство Вітоса. Це найбільше лютить соціялістів. Серед них щораз більше невдоволення з Пілсудського. Щож до сойму, то тепер його не розвязуватимуть, тільки відложать його засідання на цілий рік і правительство правитиме без сойму на основі повновластей, що їх ще сойм ухвалить президентови. Познанщина все ще не вспокоїлася. Воєвода Бнінський править там самостійно й на власну руку прилучив до свойого воєвідства кілька повітів з лодзького воєвідства та завів там стан облоги. Пишуть варшавські часописи про селянські заворушення в ріжних околицях Польщі, селяне вирубують ліси та ділять панські землі. Одним словом положення важке й новий президент та маршал Пілсудський мають нелегке завдання перед собою. А італійський часопис „Месаджеро" пише, що в Римі перебуває кілька польських особистостей, що независимо від польської дипльоматії шукають кандидата на польський престіл. Одному з репортерів цего щоденника мав заявити полк. Маклячевський (має це бути приятель маршала Пілсудського), що Польща скорше чи пізніще муситиме вернути до монархії, яка відповідає традиціям Польщі. Князь Сикст Бурбонський не хоче кандидувати на польського короля. Як дальших кандидатів називають Ксавера Бурбонського, румунського князя Миколу та грецького Христофора.

Франція.

(Рятують франка. Та він покищо таки паде. Чемберлєн у Парижі. Бріян у Женеві. Франція жадає вільної руки в Мароку.)

Французьке правительство забралося вкінці таки рішучо до рятування франка. Правительство рішило приспішити санаційний плян — та покищо буде поборювати звишку валют і управильнюватиме курс франка при помочі інтервенції. Перемога над Абд-ель Крімом і політична перемога Бріянда в парляменті довела вже була до цего, що курс франка поправився. Ізза цего запанувала була у Франції велика радість. Та трівала вона дуже коротко, бо ось останні вісти приносять, що по кількадневній стабілізації франц. франк знов почав падати. Ця знижка прийшла зівсім несподівано, тож і не диво, що стрівожила французьку суспільність, ба й правительство. По останній перемозі Бріянда в палаті сподівалися всі поправи фінансового положення. На засіданні ради міністрів заявив міністр Пере, що теперішня знижка для нього незрозуміла й висказав погляд, що проти франка ділають тайні сили.

В переїзді до Швайцарії на сесію Ради Союза Народів спинився в Парижі дня

6-го ц. м. анґлійський державний секретар Чемберлєн. Французькі часописи пишуть, що він спинився в Парижі так собі й не відбував ніяких політичних конференцій. На другий день виїхав до Женеви. Цегож дня виїхав туди й Бріян. У Женеві задержався до середи. Французьке правительство повідомило анґлійське правительство, що Франція зберігає супроти подій у Єгипті повну безінтересовність. Значить це, що Анґлія має вільну руку в відкликанні независимости, колиб на це рішилася. Однак Франція зазначує, що жадає й для себе вільної руки в Мароку й не бажає собі, щоби якісь инші держави мішалися в ці справи.

Німеччина.

(Проєкт закона про одноцілий державний прапор. Плебісцит у справі вивласнення бувших німецьких князів. Ще справа вбивства Ратенава.)

Німецьке правительство приготовило вже проєкт закона про введення одноцільного національно-державного прапора. Плебісцит у справі вивласнення бувших німецьких пануючих родів без викупу має відбутися в цілій Німеччині 20. червня ц. р. Плебісцит цей запоряджено на домагання 12 і пів міліона виборців, що підписалися на лістах, виставлених для цеї цілі в цілій державі. Збіранням підписів займалися німецькі соціяльні демократи й комуністи. В політичних німецьких кругах викликала велике зацікавлення вістка, що прокураторія задумує виготовити акт обжалування проти послів з групи „німецьких народовців“ — Вулля та Кубея, з цего приводу, що оба ці посли були головними діячами при убійстві німецького міністра заграничних справ Ратенава.

Португалія.

(В Португалії революція. Зівсім як у Польщі. Революція змагає до утворення демократичного правительства. Ґенерал творить правительство. Останні вісти).

В Португалії революція. І то військова — зівсім як у Польщі. Збунтовані полки під проводон ґен. Cavecades-a опанували Лісбону. Як у Польщі так і тут до перемоги збунтованому війську допомогли залізничники, які не допустили до перевозу правительственних військ, що мали йти на відсіч столиці. Революціонери змагають до утворення демократичного правительства. Дотеперішнє правительство уступило. Президент республики поручив провідникові повстання утворення кабінету і він утворив уже нове правительсто, в якому задержав для себе теку міністра внутрішних справ. Міністром війни став де Коста. Після останніх вістей парлямент розвязано й проголошено дикратуру. Диктатором став Ґенерал да Коста.

Новинки.

Великий політичний процес у Львові. У Львові почався перед судом присяжних великий політичний процес проти дванайцять молодих Українців, яких обвинувачують за напади на почти й рабунок грошей. Обжалувані признаються до нападів однак заявляють, що вони не вважають себе винними, бо вони виконували тільки приказ орґанізації, до якої належали. Доси переслухано з обжалуваних Лупула, Ів. Паславського, Івана Бігуня, Ярослава Барановського, Антона Медведя, Миколу Ясінського, Романа Барановського. Докладніще звідомлення з ходу розправи подамо на другий раз.

Похорони от. С. Петлюри. Похорони вбитого Жидом Шулімом Шварцбартом от. Симона Петлюри відбулися в Парижі дня 30. травня, в неділю, о год. 3. по пол. з румунської православної церкви. Після панахиди похоронний похід рушив на цвинтар Монпарнасу. Приявних було тисячі народа. З огляду на можливість демонстрацій Жидів і комуністів була сильно сконсиґнована поліція навіть у церкві. На цвинтарі не було промов, хор відспівав тільки „Вічная память“ і „Заповіт“. На похороні було багато вінців, переважали вінці з жовто-блакитними лентами.

Жидівська етика. Ціла гурма Жидів, що занимається найогидніщою торговлею „живим товаром“, нюшить по цілій Польщі, не минає й нашої землі. Жертвою цих підляк паде що року чимало недосвідних дівчат. Ріжних штучок уживають ці осоружні торговці. Обіцяють корисні зайняття на виїзд, потім замість посади насильно впихають дівчину до дому розпусти. Подія, що склалася в Дрогобичі, повинна збільшити обережність загалу. Недавно жидівська краса Дрогобича віддалася за елеґантного теж Жида. Він завіз її до Арґентини й продав тамошнім своїм товаришам по фаху за 8.000 долярів. Також у Ковлі арештували Мошка Крайна, що за ним стежили вже довго. Арештували його на двірці в хвили, як хотів вивезти кілька нових жертв. Доходження виявили, що Мошко заманював до себе молоді дівчата, а потім відпродував торговцям по ціні від 200 до 500 долярів. Обжалування закидає Крайнові продажу кількадесять дівчат за границю.

Комендант станиці поліції підробляв пашпорти. В Володимирі Волинському арештували власників бюр писання подань і покутних дорадників: Ройтенштайна, Гамермана, Трюбатова, Домбровського та Шиманського, що від довшого часу намовляли бідних робітників і селян до переселення з Польщі до Радянщини й до переказання їм старань про здобуття заграничних пашпортів на виїзд. Із названими аферистами був у тісному контакті комендант станиці державної поліції в Коритниці, якийсь Висціляк. Його також арештували.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Склад нового польського кабінету міністрів.

Д-р Казимир Бартель — голова ради міністрів і мін. залізниць.

Казимир Млодзяновскі — мін. внутрішніх справ.

Йосиф Пілсудскі — мін. військових справ.

Чеслав Клярнер — мін. скарбу.

Вацлав Маковскі — мін. справедливости.

Евген Квятковскі — мін. промислу і торговлі.

Вітолд Бронєвскі — мін. публ. робіт.

Д-р Станислав Юркевич — мін. праці і суспільної опіки.

Прочі теки ще не обсаджені. Тимчасову управу міністерства загр. справ віддано Августови Залєскому, мін. віроісповідань і освіти Міколовському-Поморському, мін. рільництва та земельних реформ Йосифови Рачинському.

З біржі.

Дня 10. червня американський доляр у Львові обнизився до 11·15 зол., канадійський дол. 10·00 зол. — З б і ж ж а: Пшениця біла 43—45 зол., червона 46·50—47·50 зол., ячмінь пастівний 26—27 овес 32—33, гречка 31—32 зол.

Оповістки.

Управа української приватної ґімназії з правом прилюдности в Золочеві звідомлює, що вступний іспит до І. кл. відбудеться дня 22. червня 1926. о год. 9. рано. Передтим належить зголоситися в канцелярії Дирекції, зложити метрику і свідоцтво щеплення віспи. Вступні іспити до кл. II., III., IV., V. і VI. відбудуться в днях 28., 29. і 30. червня. Передтим належить внести подання, залучити метрику, свідоцтва і зложити іспитову таксу.

1—2 *о. М. Хмільовський*, упр.

Управа „Місійного Інституту“ О. О. Редемптористів у Збоїсках, почта ЗНЕСІННЯ коло Львова, подає до відома Родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7.

По ближчі інформації можна звертатись листовно або устно до Управи Інституту. (1—3)

Першу священичу літну оселю

отвирає

Т во „Перемиська Епархіяльна Поміч“ в Пацлавській Кальварії коло Добромиля на час від 20 червня до 10 серпня с. р.

Околиця підгірська, гарна, богата в ліси. Вигідне получення з Перемишлем.

Інформацій уділяє і приймає зголошення:

о. Василь Гриник, секретар, в Перемишлі Духовний Семинар. 1—2

Посмертна хроніка.

о. Іван Олесницький парох Переволоки, бувший бучацький декан, радник консисторії, священик ювілят, помер по довгій і тяжкій недузі дня 3. червня ц. р. в 76 р. життя, а 35 р. священства ві Львові.

Покійний родився 1850 р. в Говилові, де його батько був священиком. Висвятився в 1873 р. Спершу був сотрудником і парохом у Зарваниці та Велесневі, а від 1883, цебто 43 роки, був парохом у Переволоці. Був це визначний священик і народній робітник. Коли став парохом Переволоки застав село занедбане та здеморалізоване пянством. За його впливом і діяльністю село стало згодом зразковим у всьому бучацькому повіті. Всякі наші освітні та культурні установи: читальня, каса, „Сокіл“ — ґуртували довкола себе селян і працювали при допомозі Покійного над економічним і духовим розвитком місцевого селянства. Ще за давних австрійських часів Переволока виявила свою незвичайно високу національну свідомість і зорґанізованість: голоси всіх виборців падали завсіди на нашого національного кандидата. У важкі хвилини війни, коли воєнний фронт над Стрипою займав у найблищім сусідстві переволоцьку парохію, Покійний виявив найкращі прикмети священика. Не сходячи з дорученого йому становища, давав приклад своїм вірним своїм поведенням і як парох і як громадянин Українець. І переволоцька парохія у дні найважших боїв та анархії була завсіди малою національною твердинею, де панував зразковий лад і де йшла невпинно систематична буденна праця.

Пок. визначувався дуже цінною, не так частою в наших важких обставинах, вічно погідною вдачею, крім цього: простолінійною щирістю та вмілістю зєднувати собі симпатії людей. Його дім був відомий з гостинности далеко поза межами бучацького та околиці. Пок. був старшим братом посла д-ра Е. Олесницького і батьком адвок. д-ра Я. Олесницького. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЯК ГРАТИ НА МАНДОЛІНІ

Підручник гри на мандоліні.

Перший український, написаний легко, з вправами на 1-ну й 2 мандоліні й на мандоліні з ґітарою.

Ціна до 16. червня 2 золоті зі звичайним почтовим. Від 17. VI. ціна 25 центів (по курсі).

Замовлення приймає: Редакція „НАШ ПРИЯТЕЛЬ“, Львів, Скритка 108.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор: Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 23. Należytość pocztowa zaiszczono ryczałtem **Львів, 20. червня 1926.** **Рік І.**

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адміністрації: „НОВА ЗОРЯ“, Львів, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. шад. Крак в ч. 405.867.

НОВА ЗОРЯ

Передплата: В краю: квартально 4 зол. Місячно 1·50 зол. За кордоном: Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

Ціна числа 35 сот.

Орган Української Христіянської Організації.

ЗМІСТ: Тим, що полягли за Вітчину. — Поклін героям. — Конґрес у справі Унії в Відні. — Остання їзда брата Павла (фейлєтон). — Наука андвентистів. — З церковно-релігійного життя. — Перед реформою супружя (фейлєтон). — Політичний огляд. — До священичих родин. — Новинки. — Оповістки.

Тим, що полягли за Вітчину.

За могилою могила...
А там тільки мріє... (*Тарас Шевченко*)

Густо покрили стрілецькі могили багату і чудову Україну. Всюди там, де колись лютувала завзята боротьба за долю й волю народа, там тепер могили... Могили на полі й при дорозі, у лісі і на самітнім горбочку й по кладбищах і широких степах. Там спочило молоде життя, зломане у самому розцвіті, напоєне кровю — це герої, що впали в бою за свободу України. А наші крилаті мрії-думки нині злітають на ті могили з почуваннями смутку про минуле, а живою та сильною надією радости про майбутнє.

Коли по довгій неволі нарід став здобувати собі вільну самостійну державу, тоді найбільш ідейні сини України з крісом в руках, а завзяттям та рішучістю в серці пішли віддати в жертву своє життя, свою кров. Попращали вони рідню в дома може зі слезами в очах, але з піснею на устах і палкою відвагою пійшли в бій, а в їхнім серці горів святий огонь одушевлення і надії на побіду. Бажали розвеселити засумовану Україну з тим почуттям, що одушевляло геройських братів Юди Макковея: „л у ч ш е н а м у п а с т и в б о ю, я к г л я д і т и н а н е д о л ю н а ш о г о н а р о д а“. (І. Мак. 3, 59).

Що за велична доба, коли любов до вітчини і геройські почування огнем палають, коли шляхотний патріотизм, повний пожертвования, святкує велике свято воскресення народа, а могучі филі одушевлення підносять життя понад те, що мале, низке й буденне! О, тоді життя носить святочну одежу, а смерть роздає лаврові вінці!

Одначе серед тих ясних величних хвиль, гомонить темний звук, не твердий і не різкий, а мягенький, теплий а безмежно сумний і болючий: ц е з в у к г о л о с і н н я з а п о г и б ш и м и. Одні полягли на полі слави, а другі вмирали по довгих... довгих терпіннях в шпиталях і страшнім горю по таборах — тихо, величично, мужно, гарно. Любов, котру оказали своїй вітчині, запечатали кровю, кровю свого буйного серця. — І вони горіли бажанням бачити життя й тішитись його красою, що нераз так усміхалося до них. Кілько гарних надій леліяли вони у своїм серці, кілько великих ідей і замірів, та гарячих бажань. Та чорна смерть зломила те все, всі їхні надії, бажання, очікування, а з ними й наші пійшли до гробу, а ціла повінь терпіння і болю, горя і смутку, трівоги й жури заляла душі многих: зни-

щене життя, зломане щастя, розбита надія. І це є людська річ, що нині на могилах полеглих наших героїв падуть наші слези, а сумна похорона пісня несеться по степах України.

Колись пророк Єремія по збуренню Єрусалиму і поневоленню свого народа почув гіркий плач і нарікання: „Р а х и л ь п л а ч е п о с в о ї х д і т я х і н е х о ч е р о з в а ж и т и с ь, б о ї х в ж е н е м а“ (Єр. 31, 15). Одначе в тім самім часі почув він слово потіхи, що прийшло від великого, могучого Бога: „П е р е с т а н ь п л а к а т и-г о л о с и т и й н е х а й о ч і т в о ї н е п р о л и в а ю т ь с л і з, є б о з а п л а т а з а т р у д т в і й, г о в о р и т ь Г о с п о д ь: в е р н у т ь с я в о н и з і з е м л і в о р о ж о ї. Є щ е н а д і я н а т в о ю б у д у ч и н у, г о в о р и т ь Г о с п о д ь: д і т и т в о ї в е р н у т ь с я д о д о м у в г р а н и ц і с в о ї“. (Єр. 31, 16—17).

Ясний промінь блестить на могилах наших героїв, блеск величи й п о б і д и. І це є наша потіха. Якщо чоловік хоче позбутися болю, нехай стане вище понад ним. Ми не можемо тільки сумувати. У так великому часі глухий біль не сміє придавити наші серця. Стрілецькі могили, це слава України. А христіянська любов Вітчини не негодує на Боже провидіння. Ні, вона радо піддається Божій волі. Вона серіозно бере слова, що ними так часто молимося у щасливих хвилях: н е х а й б у д е в о л я Т в о я! Ми вірнмо сильно й непохитно, що коли повне любови Боже провидіння завдає рани, воно й має силу лічити їх і провадити життя так поодиноких людей як цілих народів і людскости до вічної мети. А така віра дає душі надземську силу в годинах найтяжшого терпіння і горя.

Хто помер в боротьбі за свою Вітчину, цей згинув геройською смертю. Він жертвувався за свій нарід, за свою Вітчину, за своїх, за нас всіх. Віддання свого життя є геройським свідоцтвом безінтересовної жури про добро й щастя других, і трюмфом чесноти м у ж е с т в а. Наші дорогі браття не гинули за марну справу, але за найвище земське добро, яке посідає чоловік, за Вітчину, котру сам Господь каже нам любити.

Тому ми дякуємо Вам, Ви наші Герої, що поклали свої буйні голови за нашу Вкраїну. Всі грядучі покоління клонитимуть голови перед Вами, велике Ваше імя, а память Ваша дорогою й незабутньою стане на нашій широкій та славній Україні.

Христіянська смерть є народженням

до нового життя. Так з цеї геройської боротьби, зі смертної посвяти зродиться велика й славна доля України. Наші герої, що в могилах спочивають, це насінне зерно, з якого виросте воля й доля нашої країни, а їхня смерть у виповненню свого великого обовязку дає повну надію їхнього вічного прославлення.

Свята звязь лучить нас всіх і з ними й по смерти. Звязь спільности, що основується в Христі. Звязь свята, що її і смерть не має сили розірвати, вона спонукує нині оказати їм нашу правдиву любов та вдячність. Не забуваймо на них в наших молитвах. Молитва дає полекшу, освітлення і поєднання і змиває ті блуди та провини, що ще остали невідпущені. Длятого хочемо віддячитися нашим героям ревною молитвою, щоби милосердний Господь дав їм життя вічне і вічний упокій.

І ти українська земле, заховай найгарнійших своїх дітей у материх обіймах і нехай вітрець шепче їм пісню любови й вдячности.

А ми є певні, що настане день, коли над могилами наших героїв залунає побідна пісня воскресення України.

Поклін Героям.

У люту негоду за рідну свободу,
За правду на кривду пробоєм пішли,
І прапір і віри й надії несли
У люту негоду за рідну свободу,
За добрую долю свойого народу —
І голови вірні зложили в земли,
Як в люту негоду за рідну свободу,
За правду на кривду пробоєм пішли.

Від гордих Карпат аж по Чорнеє Море
Могили й могили, хрести і хрести,
Червоній калині у тузі ростн,
Від гордих Карпат аж по Чорнеє Море
Скрізь хилить Родину безмежнеє горе,
Чиж вже то надії ніяк не цвісти? —
Від гордих Карпат аж по Чорнеє Море
Могили й могили, хрести і хрести!

Ні! Тії хрести певна наша надія
Під їхнім покровом жертвенна любов,
І не згасне вона, ні, засяє нам знов!
Бо тії хрести певна наша надія —
Що наша сповниться відвічняя мрія,
Весна розкує з ледяних нас оков —
Ні, тії хрести певна наша надія
Під їхнім покровом жертвенна любов!

Тому ми рік в рік всі ідемо з поклоном,
Що року молитву несем до хрестів,
За чисту любов і батьків і братів
Тому ми рік в рік всі ідемо з поклоном,
Хоч серце у нас озивається стоном,
Надію ураз будить соняшних днів —
Тому ми рік в рік всі ідемо з *поклоном*,
Що року молитву несем до хрестів!

Я. Вільшенко.

Конґрес у справі Унії в Відні.

(Допис нашого кореспондента.)

(Кінець.)

Пополудни того самого дня виголосив о. Д-р Діодор Кольпінський реферат на тему: „Психольоґічні трудности Унії з православними в Росії“.

Коротко зібраний хід думок референта такий: Властиво нема много внутрішних трудностей для віруючого Росіянина в справі злуки православної Церкви з Римом і релігійні почування російських мас не є відмінні в основах від католицьких почувань Заходу. Первісні і так сказатиб традиційні знамена християнсько-релігійного життя російського простого народа є дійсно правдиво католицькі.

Міліони старовірців є живучим образом старої, ще в католицькім дусі захованої Росії. Усе, що є в Росії свідомо протикатолицьке, походить від пізнійших грецьких, а в послідних двох століттях, від протестантських впливів. Більшість російського народа держиться ще — вправді несвідомо — старохристіянської, католицької традиції. Трудношів зєдинення не повиннося переціновати, але не вільно їх недоцінювати. Вони лежать передовсім в релігійній диспозиції російської психіки. Тут треба відріжняти психіку простого народа, від психіки російської інтеліґенції. Багато говориться тепер про непохитне привязанне російської інтеліґенції до православя. Але то привязанне є більше формально-національне, як релігійне. Можна з цілковитою певностю ствердити, що ціла російська еміґраційна інтеліґенція, з малими розуміесь виїмками, і більшість інтеліґенції в Росії, в супереч простому народови, в річах релігії має релятивістично-протестантське, часто навіть теософічне пониманнє. Тому так тяжко чужинцеві, який пізнає психіку російського народа найчастійше лиш з книжки і з взаємовідносин з російською інтеліґенцією, придбати собі вірне пізнанє тої теми.

Змагання до зєдинення треба повести тепер инчими дорогами як давнійше, та принятися инчих метод. Треба уміти підійти з любовю і щиростю до душі православного Росіянина. Менче заниматися противенствами між Заходом а Сходом, а більше говорити і писати про „католицьке“, ...„всемірне“. Є помилкою, коли католик розводить широку бесіду про потребу унії, та перехвалює перед православним красу східного обряду, радше нехай доказує правовірности католицької Церкви.

Російська інтеліґенція відограє по всій правдоподібности в справі зєдинення ще велику ролю. Треба тільки, щоби її без огляду на всі протестантські і модерністичні впливи, потенціяльно ще православну душу, розбудило православє простого народа, — що як сказано — в основах католицьке. Помилковим булоби покладати надії Унії на розвал православної Церкви, противно треба тішитися, що її занепад *не є цілковитий.*

Одинокою доцільною методою поступування в роботі над зєдиненнєм є метода послідовної щирости, яка є правдиво апостольською методою і потрапляє найкраще до психіки Росіянина. Треба працювати в дусі любови.

В дискусії над сим, з великим признанням принятим, рефератом забирали голос Д-р Сайферт, проф. о. Д-р Інніцер і проф. Д-р Шмідт, почім слідував реферат Д-ра Івана Турина з Відня на тему: „Теперішне положенне Унії зі східними Церквами“.

На вступі зазначив прелеґент, що для розяснення проблеми, якою занимається

Остання їзда брата Павла.

(Дальше.)

Брат Павло звався колись Іван Корнилюк. Рідні його сторони гуцульске село під Чорногорою. Горді смереки кругом просторої загороди наспівували шумом якусь дивну, понуру, пристрасну пісню в душу хлопця. А ще кріпше відбивалася ця пісня в душі його брата близняка Гаврила. Батько був твердий і строгий, мати померла при народинах обох хлопців — своїх перших і одиноких діток.

Не було сонця в домі! Холод, що віяв із слів старого ґазди, із його приказів, розторощував усяку чужу думку, всяке противне слово нівечив і кидав на дім, на обійстя та на все, що там робилося, темні тіни. Ця важка твердість у батьковій поведінці довела малого Івана до безумовного признання батьківського авторітету. Не так було з Гаврилом. Батьківська тверда рука витворювала в його душі все більше відчуження від батька, що з часом, як хлопець виріс на леґіня, а там і на зрілого мужчину, паремінилося в справжню ненависть до безсердечнього, твердого мужа, що ввесь дім держав під своєю тиранією, так що сусіди говорили з глумом, що в Корнилоків слуги не важилися навіть з остраху ні виповісти служби, ні втікати.

Оба брати мали вже по двацять три роки. І тоді одної днини, як всі три вертали з полонини, казав їм батько присісти біля нього на виверті. Він мав їм щось дуже важного сказати. Оба слухняно присілися...

Старий відкашельнув і сплюнув раз і вдруге тай почав говорити:

— Прийшов час, щоби привести в хату невістку — говорив він. — І я вибрав, я призначив уже для Івана суджену — це Марія, дочка Романа Петрука. Я вже умовився з Марійним батьком, що весілля справимо на весні. Ти, Гавриле, останеш на ґаздівстві леґінем.

В очах обох братів замиготіли огні — в очах Івана із здивування, а в Гаврила з остраху та з ненависти. Іван не думав ще досі ні про любов, ні про женячку. Зате Гаврило кохався вже потайки від батька з сусідською дівчиною й неразломив собі голову над цим, як виявити батькови свої наміри, свою тайну, бо колись таки треба буде це зробити. Тож коли тільки отямився з першого остраху, здавалося йому, що саме тепер найкраща нагода виявити тайну, признатися.

Старий підвів тепер голову нагальним рухом у гору, поправив клепаню на голові й мовчки, допитливим зором глядів на обох синів.

— Ну, щож ви на це? — спитав він вкінці.

— Що? — відповів Гаврило. — Коли так то я піду від вас, неню! — А голос у нього був якийсь хриплий, шорсткий.

Старий випустив крізь зуби короткий, гострий свист.

— Що, хло', ти хочеш іти проти мене? — закликав він і затиснув оба кулаки на грудях та нахилився наперед, неначеб хотів кинутися на сина, що вперше в житті зважився спротивитися йому.

— Я не буду наймитом на ґаздівстві — промовив леґінь скоро та палко. У його голосі чути було гуркіт грому, а в його очах миготіли лискавиці.

Але й голос старого був теж громом, а старечі очі сипали лискавицями. Він кричав:

— Хло'! Нужденнику! — Я тебе заставлю пасти безроги! А ні, то собаками витровлю тебе з обійстя! Я... я... — він скакав до блідого мов стіна леґіня — я тебе затовчу на смерть ти нужденний негіднику! Ти... ти...

Та сатона зробив уже своє діло: з високо піднятим топірцем станув Гаврило проти розющеного батька... З його розбурханих грудей добувався придавлений, хрипкий крик. І підняв він обіруч лискучий топорець над батьковою головою... ось, ось і вдарить він її.

І в цій хвилині впав леґінь без тями на землю, мов громом ражений. Топорець брата Івана рубонув його в голову, ще заки він зміг допуститися страшного вчинку. Перед батьком і братом лежав він тепер на порослій мохом землі... без духа.

Іван не бачив із першу ніщо з цего всего. Він чув тільки в ухах неначе тріскіт ломаних костей, а перед очима виднів йому тільки кроваво червоний серпанок... та як цей серпанок поволи розступився, побачив він старого батька, як клячав над поваленим братом... і заглянув у батька безпомічне лице, що скривилося до плачу немов у дитини й гляділо в гору до него, що стояв тут дріжучи — а потім почув беззвучний, зівсім приглушений голос:

— Ти... ти... вбив... його!

І Іван ухопився обома руками за волося й скричав *страшно, страшно!*... А потім пустився стрілою лісом, мов хижий звір, що за ним гонять стежма собаки...

— — — — — — — — — — — —

(Дальше буде.)

саме конґрес у Відні, треба підходити зі строгістю наукової точности і вірности, та мати перед очима не лищ ріжні теоретичні моменти, які до тої проблєми належать, але також практично перебуту в історії століть дорогу змагань до зєдинення християнських Церков Сходу з Римом. А в тих змаганнях були практиковані дві методи, а саме метода насильного привертання і метода добровільного порозуміння. Хрестоносці четвертого походу перший раз пробують заводити унію в Царгороді 1204 р. і уживають тої першої методи, прогнавши грецьке духовеньство, пересвятивши церкви на латинські, перехрестивши нарід та заснувавши, „східне латинське цісарство“. Але така унія не могла удержатися, бо містила в собі насильство, зароди своєї смерти. Грецький цісар Михайло Палєольоґ І. розбив східне латинське цісарство 1261. р. та з остраху перед Турками, але також перед латинянами, заключає другу унію, яка знов не могла бути тревалою, бо містила в собі, хотяй не насильство, то все таки зовнішний примус і політичні спекуляції. Трету спробу унії маємо в році 1439. Та і в тій, фльорентійській унії, відгривали ще ролю політичні моменти, хоч не було того примусу, що в часі другої унії Палєольоґа і родилась вона в атмосфері порозуміння рівних з рівними. Вона не удержалася в наслідок заняття Царгорода Турками 1453 року. — В Берестейській Унії 1596 р. містилися і момент примусу і момент порозуміння. Тодішна католицька Польща ставилася до своїх православних горожан та до їх віри ворожо, отже попри відчувану потребу зєдинення з переконання співрішаючим по стороні інтересованих православних було також бажанне через унію поліпшити долю своєї Церкви під польським панованнєм і страх перед латинянами. Прилученне Галичини по розборі Польщі до Австрії, яка ставилася прихильно до греко-католицької Церкви, вплинуло дуже корисно на внутрішний розвиток тої Церкви в напрямі утвердження зєдинення з Римом, при задержанню окремішности свого обряду і заручених Їй прав. Відтак говорить бесідник про спроби поширювання унії між православними на території теперішньої Польської Републики і підчеркує, як велику вагу для ідеї приєднання православних російського Сходу буде мати се, яка буде примінювана в Польщі метода ширення унії і яке буде положенне греко-католицької Церкви в католицькій Польщі.

Реферату Д-ра Турина вислухали з незвичайним заінтересованнєм, й він стрінувся з великим признанням ізза ясности викладу і обєктивности.

В дискусії над тим рефератом забрав голос о. Ян Ґецевіч, признаючи, що Берестейська Унія не принесла всіх сподіваних овочів між инчими також з причини похибок, які поповнювалося в давній Польщі, що отверто підносить у своїх працях познанський епископ о. Едвард Ліковскі, але вона перетревала до нині.

Третий день конґресу почався торжественним Богослуженнєм вірменського обряду, яке відслужив при численній асисті вірменський Архіпресв. Антін Пунґу в Церкві Мехітаристів. Учасники конґресу, оглядали відтак інтересний музей і цінну бібльотеку ОО. Мехітаристів, почім, слідував реферат православного Росіянина барона Конст. Врангля, що проживає в Римі, на тему: „Змагання Росіян до Унії“.

Референт згадав на вступі вдячним словом про ту велику матеріяльну поміч, яку Святіший Отець і весь католицький світ подалу російському народови і його еміґрації в часі лихоліття. Висказує свій подив і подяку для діл помершого Кардинала Мерсіє. Питанне унії — каже бесідник — це психольоґічне питанне, тож треба в праці над приєднаннєм православних узглядннти цей психольоґічний момент, зблизитися до того народа, його пізнати, і його довіре позискати. Тимчасом католицькі орґанізації, західні католики, ставляться до такої співпраці православних еміґрантів тому неґативно, бо є поширений хибний погляд, будьтобн вони були позбавлені всякого звязку зі своєю вітчиною. Але так не є! Круг думок і почувань еміґрації доходить до Росії, так само як еміґрація переживає думки і почування своїх братів в Радянщині. Коли та молодь вернулаби з еміґрації до дому з ображеним чувством своєї національної гордости, з нехіттю до християнської злуки з Заходом, то тоді не вдіє нічого ніякий учений, ніякий святець і ніякий мудрець Заходу, який бажавби той настрій зміняти. Аж тоді, коли через особисті взаємовідносини ясно докаже католицький Захід, що він до нічого другого не змагає, лищ до християнського зєдинення, і що не думає запанувати над православними зі шкодою своєрідности східної Церкви, аж тоді буде положений угольний камінь до зєдинення. Нині працюють в цілім світі, тисячами засобів ворожі сили над знищеннєм правдивої християнської віри і — християнської цивілізації. Нині не можна вже говорити про російське чи анґлійське питанне, нині ведесь боротьба проти всіх християнських релїґій, а цілий світ є поділений на два табори, ...на християнський і протихристіянський. В тій боротьбі припадає Росії виїмкова роля. Або вона двигнеться і стане по стороні християнського злученого фронту, або буде невичерпаним резервуаром сил ворожого табору! Про це все не вільно забувати при роботі для осягнення церковного зєдинення.

Реферат бар. Врангля приняли учасники бурею оплесків і живими признаннями.

В дискусії над тим рефератом промовляли проф. Д-р Бавмштарк, п. Лєрусвілі (Ґеорґієць), архимандр. Томбілє, Д-р Бренінкмаєр і премієр міністр. Д-р Гуссарек. Вечером тогож дня відбулося кінцеве святочне засіданне конґресу, а по промові проф. унів. з Відня Д-ра Ганса Айбля, який освітлив проблєму зєдинення з історично-фільософічного боку, приняв конґрес отсі

РЕЗОЛЮЦІЇ:

1) Конґрес заявляється за тим, щоби студенти православної теольоґії могли зазнакомлюватися з католицьким духом. Одним з найважнійших способів до того булиби їх студії на католицьких теольоґічних факультетах. Тому предкладається Святійшому Отцю найпокірнійшу просьбу, допровадити до вияснення питання, чи не можнаби пособляти такі студії фінансовою піддержкою, передовсім через приниманне таких православних студентів до католицьких семинарів, заведень або бурс, удержуваних з католицьких фондів,

2) в тім змислі просить конґрес прояснити питання, чи і о скільки можуть бути підпирані студії незаможних, а заслугуючих на се Росіян на новім російськім православнім факультеті в Парижи,

3) Конґрес просить найпокірнійше Його Святість заставити весь Епископат бути чинним в тім напрямі, щоби „Catholica Unio“ і „Діло Монахів Зєдинення“ — дізнали як найвидатнійшої піддержки,

4) Конґрес висказує бажанне, щоби книжки, які надаються до того, щоб вияснити способом, вільним від всякої полєміки, католицьке думанне, відчуванне і житте, були поширювані на Сході в перекладах і перерібці,

5) Конґрес постанавляє, що треба всіми способами в тім напрямі старатися, щоби ліпше познакомити латинський католицький світ з Церквами Сходу,

6) Конґрес поручає найгорячійше, втягати до активного співділання, до ради і до діла при всіх акціях, дотичачих Сходу, особи приналежні до дотичних націй.

7) Конґрес поручає найгорячійше по можности активну участь католиків латинського обряду в Богослуженню Східних Уніятів, де лиш є до того нагода,

8) Складається подяку австрійському „Leogesellschaft“ за скликанне конґресу Унії — а товариству „Görresgesellschaft“ за поміч. Крім того проситься „Leogesellschaft“ скликувати і дальші конґреси в цілі продовжування розпочатої праці, до тої цілі покликати сталий виділ і підпирати діло Унії також літературським способом.

Ті одноголосно приняті резолюції передав предсідатель Епископови Д-р Зайдлеви, який прибув на то засіданне конґресу в заступстві перешкодженого Кардинала Д-ра Піфля, з просьбою о доручение їх Святійшому Отцеві.

По прощальних промовах оголосив предсідатель закінчение конґресу.

р. ч.

Наука адвентистів.

(Кінець).

Приміром того, до чого можна дійти в справах віри, коли не розуміється гаразд св. Письма, відкидаючи устне переданне, може нам послужити наука адвентистів про „братів Ісуса Христа“ і загалом наука про Марію Діву.

Віра в безнастанне дівицтво Марії була знана вже в старинній Церкві. Тільки деякі єретики в перших часах християнства поборювали сю правду віри, але Церква строго проти них виступала й їх осуджувала. З новійших єретиків відновили ложну науку про Марію Діву саме адвентисти. Свій погляд намагаються вони о п е р т и н а с в. П и с ь м і.

У св. Луки (2, 7) читаємо: „М а р і я п о р о д и л а с в о г о с и н а п е р в е н ц я і повила його пеленами і положила його в ясла“. Коли отже говориться про первенця, то мусів також бути другий син! — Та таке твердженнє зовсім довільне. Слово „первенець“ мало у Жидів цілком особливше значінне, бо первенець був під кождим оглядом упривілейованою дитиною, був посвячений Господу Богу. „Первенцем“ був х л о п е ц ь, п е р е д к о т р и м н і я к и й и н ш и й н е н а р о д и в с я; ч и п о н і м б у в і щ е я к и й, а б о н е б у л о н і я к о г о, с е б у л о б а й д у ж е. В і н п о л и ш а в с я „п е р в е н ц е м“.

Знаменне, що сього слова уживає с в, Л у к а, котрий безпосередно перед *тим докладно оповідає, що* Марія „не знала ніякого мужа“ і для того здивувалася, коли довідалася, що має стати „Матірю Сина Божого“! Чиж по сповненню нечуваного чуда вже не мав обовязувати її зложений обіт?

Св. Матей (1, 18—25 сл.) каже: „Йосиф не знав Марії, аж породила свого Сина первородного“. — Отже, говорять адвентисти, о п і с л я знав Йосиф Марію.

Та в дійсности, в наведених словах св. Матея зазначується тільки ще раз, що Марія як діва зачала, і що Ісус не мав ніякого земського батька. Щоби Йосиф з нею опісля приставав, тут ані не твердиться, ані не перечиться. Се не слідує зовсім із слова „аж“. Вправді уживається слово „аж“ в змислі адвентистів, пр.: Не піду на прохід, аж перестане падати дощ, опісля піду. — А л е т о г о с л о в а у ж и в а є м о т а к о ж ч а с т о і в п р о т и в н і м з м и с л і, а п е р е д о в с і м ч а с т о п р и х о д и т ь в о н о в т і м з м и с л і в с в. П и с ь м і, пр.:

Господь говорить до Якова (І. Мойс. 28, 15): „Не опущу тебе, а ж сповню всьо, що тобі обіцяв“. Чиж опісля Бог опустив Якова? — Або (2. Сам. 6, 23): „Міхоль, донька Савла, не мала дітей, а ж померла (до дня смерти)“. Чиж родила діти по смерти? — Таких примірів можна навести безліч!

Адвентисти приписують велике значінне тій події, що в Евангеліях і апостольських посланнях часто говориться про „б р а т і в І с у с а Х р и с т а“. Се правда, і се знали вже християне перших століть так само добре, як адвентисти, а помимо того не сумнівалися в дівицтві Марії. Чому?

Слово „брат“ означає в еврейськім не тільки дитину тих самих родичів, але також с п о р і д н е н о г о, стрийного брата і т. д. Се можна доказати з багатьох місць св. Письма. Наведемо бодай два:

В І. Мойс. (13, 8) каже Авраам до Лота: „Нехай не буде спору між тобою

і мною... миж брати". А преці в дійсности Лот не був братом, а братанком Авраама, як се показується з тої самої книги (12, 5). — В тій самій книзі Мойсея (29, 15) називає Лаван Якова своїм „братом", а преці Лаван був його вуйком, братом матери Якова (гл. I, Мойс. 29, 13).

Імена братів Ісуса були: Яков, Йосиф, (Йосія), Юда і Симон (Мат. 13, 55; Мар, 6, 3). Перші два мали матір, що називалася також Марія; про се пише св. Матей (27, 56): „(Під хрестом) була Марія Якова та Йосії мати і мати синів Зеведеєвих"). А у св. Марка (15, 40) читаємо: „Марія Якова молодшого і мати Йосії". Отже сі два не були напевно синами матери Ісуса.

Щодо Якова, то довідуємося також про його батька. Св. Павло (Гал. 1, 19) каже, що в Єрусалимі стрінув апостола Якова, „брата Господнього". Яков старший, син Зеведея, тоді вже не жив; він згинув в сорокових роках (Діян. 12, 2). Сим Яковом міг бути тільки молодший, син Альфея (Мат. 10, 3), котрого мати називалася також Марія (Мар. 15, 40).

Чомуж Яков молодший зоветься „братом Господнім?" Яке було між ними спорідненнє? Після Гегесина (2 ст.) були „брати" Ісуса Христа, Яков і Йосиф синами одної Марії, жінки Альфея, котра була сестрою св. Йосифа, тому могла називатися „сестрою" Матери Ісуса Христа. Инші два „брати" Ісуса, Юда і Симон, були синами Клеопи, брата св. Йосифа. Про матір сих двох згадується, що вона стояла під хрестом (Йо. 19, 25); вона називалася також „Марія" і задля спорідненнія називають її „сестрою" Божої Матери.

Бачимо отже, що вже старинні христіяне займалися питанням про „братів Ісуса Христа" і шукали його розвязки; а вони могли ту розвязку знайти далеко лекше, як ми тепер, бо мали до помочи устне переданнє. Деякі учені уважають зрештою Альфея й Клеопу за одну особу, що дуже можливе, бо тодішні Жиди носили часто єврейське й грецьке імя, пр. Кифа і Петро, так, що згадана при кінци Марія могла бути матірю всіх чотирьох „братів" Ісуса Христа.

Колиби помимо всього Марія, Мати Ісуса, була справді матірю одного з чотирьох „братів" Ісуса, то тоді булоби незрозумілим, чому Ісус поручив на хресті свою Матір св. Йоанови, а не Яковови й Юді Тадеєви, котрі були преці також апостолами?

Коли се всьо розважимо, так станемо перед психольоґічною загадкою: В св. Письмі говориться про „братів" Ісуса Христа. Слово „брат" можна брати або дословно, або в ширшім змислі, як „споріднений", після свідоцтва самого св. Письма. Св. Лука (1) оповідає нам про волю Марії жити в дівицтві, св. Йоян каже нам, що Ісус не поручив своєї Матері ні одному з чотирьох „братів". А се всьо вказує, що слово „брат" годі брати в тіснійшім змислі.

Коли отже можливі тут два змисли, два розуміння, тіснійше й ширше, і коли за ширшим розумінням промовляють дуже поважні докази, а за тіснійшим ані оден доказ — то чому брати саме те останнє розуміннє, сей останній змисл? Се дійсно психольоґічна загадка!

З церковно-релиґійного життя.

Ватикан.

З нагоди 35-ліття появи енцикліки папи Льва XIII. „Rerum novarum" (Про робітниче питанне), приняв папа 16. мая с. р. учасників зборів італійської „католицької акції". До тих учасників мав папа промову, в якій зясував становище Церкви до суспільного життя. Папа сказав між иншим: „Перш завсе мусить кождого чоловіка застановити проминаючість усіх людських річей, не тільки малих, але й великих, але й також таких, які видаються нам суттєвими і які ми вважаємо звичайно непроминаючими. Се факт, що в тих суспільних елементах, котрі являються нам незмінними, як власність, праця, капітал, численні відклонення, означення й відношення є не тільки можливі, але справді таки відбуваються. Вистане приглянутися лиш історії. Незміненим остав тільки пріпціп-заповідь: „Не кради"! Але скільки то форм перейшла власність від примітивного стану до нинішних часів! А те саме було також з працею від первісних часів аж до нашої великої індустрії. Длятого мусимо з тим фактом змінности числитися, та лише розваженнє дає нам потіху. Церква розпоряджає двома чудесними прерогативами. Прерогативою тривкости, незмінности, котра доводила завсігди її ворогів до одчаю, а при тім не менш великою здібністю примінювання, котра ворогів не менш подражнює. Церква може примінитися до всіх відносин, з котрих у силі витягнути спасеннє душ, що є її найвищою метою. Задля сеї мети мусить вона завсігди здавати собі справу з того, що є і що може бути. Се є отже відрадою бачити, як вона від самого початку тягнула користи з окружаючих її уряджень. А з сього виходить нова точка погляду: Католицька акція, призначена до співпраці з Церквою в її найбільшім ділі, в апостоляті, не може бажати собі ліпшої долі, кращих условин, як має їх сама Церква. В усьому мусить вона керуватися Церквою і не сміє ніколи тратити з очей ідеалу добра. Хоч їй і не судилося осягнути сей ідеал, то помимо того не остане вона через те надто позаду. В стремлінню до тих найвищих цілей мусить вона вповні використовувати дані можливости, бо всі вони походять від Божого Провидіння. Стреміти до звершености і всьо робити, що тільки можливе, щоби ту звершеність осягнути, се справжній замір, якого люде можуть піднятися. А коли Бог хоче щось більше над те, так тоді робить се сам Бог, тоді дає він ласку і надзвичайні благодатні середники, тоді людські діла приймають непередвиджені форми, неможливе сьогодня стає дійсністю завтра. А всьо се сказане відноситься ще в більшій мірі до вищої керми акції. Головна керма керує, але й нею керують, нею керує й її підпомагає єрархія, папа. І тут є найбільша відрада, бо й папою керує найвищий керманич корабля-Церкви. Ся свідомість є найвищим щастем папи і вона каже йому в важних хвилях: Бога везеш, так як Цезар сказав до моряка: Цезара везеш. А відрада, що з сього випливає, відноситься також до дітей папи в усіх прикростях і труднощах. Так було завсігди в Церкві і її ціла змінність та здібність примінювання до людських річей се ніщо иншого, як наслідок Божественної запоруки найвищої помочи".

Чехословаччина.

Дня 6. липня припадає в Чехословаччині свято в честь Гуса. Свято заповідається знов як ворожий виступ проти католицизму. Сього року має відбутися в Празі з нагоди свята Гуса здвиг чеських соколів, що числять 600.000 членів. Чеські католики протестують проти сеї провокації Гуситів, жадаючи від свого правительства бодай невтральности. Вони кажуть: Одні Чехи вважають Гуса героєм релиґійної свободи, другі руїнником єдности. Перших є зникаюча меншість, других переважаюча більшість. Правитель-

---

Перед реформою супружя.

V.

Упадок супружя й родини.

(Дальше)*).

Сказане в горі це зовсім не пусте страшення. Хто знає близше відносини великого міста, його життя товариське, передовсім нічне, цей признасть нам слушність, цей навіть додасть, що вже й сьогодня діється в нас щось подібного, хоч ще нема розводового закону. Введення такого закону узаконнилоби нинішні надужиття і відчинило двері безчисленним новим. Що діється в краях, в котрих можна користати з розводу, про те багато говорять їх книжки й часописи, не згадуючи про приватні поголоски.

Після свідоцтва одного письменника змінюють в Анґлії жінки своїх чоловіків як капелюхи. Ще гірші відносини в Франції й Зединених Державах. Тут вінчання уважається часто спортом. Щось подібного діялося хиба в старинним Римі. Дуже часто вже по році спільного пожиття вносять супруги просьбу о розвід. Найгірше те, що прилюдна опінія зовсім не реаґує на таке легкодушне трактованнє супружя, а навпаки, приймає те всьо з усьмішкою до свого відома. Дійшло до того, що в Америці подекуди на пять вінчань припадає оден розвід.

Ось що говорить про те статистика: Вже між звязками, заключеними в роках 1868—1886 було 15.522 таких, що жили з собою тільки оден рік або й коротше; а між тими, що розійшлись в роках 1887 до 1906 було 28.763 супруж, котрі тревали щойно оден рік, а 18.876 таких, котрі не жили з собою навіть одного року. На 198.914 розведених осіб в Зединених Державах мало 2.648 низше 20 літ — отже мало що не діти.

В Франції нема вправді американської ексцентричности, але на ділі діється там те саме. В р. 1919 внесло подання о розвід 995 супруж, котрі не жили ще з собою цілого року; в р. 1920 таких звязків було вже 1.395.

З другого боку може кинути деяке світло на цю справу вік осіб, котрі розвелися. Є це люде часто дуже молоді, нераз іще не повнолітні. Між розведеними в Прусії в р. 1921 знаходимо пр. 28 жінок, що числили до 20 літ і 427 мущин до 25 літ життя. В р. 1922 розвелося в Бельґії 10 жінок, що числили 18—21 літ і 56 мущин, що мали 21—25 літ життя. Найгірше було в Парижі в р. 1920, бо між розведеними знаходилися не тільки нелітні жінки, але також трьох мущин в віці низше 20 літ.

Сей сумний образ упадку супружя є вислідом не тільки сильного обниження морального рівня, до чого в значнім степени причинився розводовий закон, але також психольоґічним наслідком загрожуючої безнастанно можливости зірвання звязку.

Знаменною чертою чоловіка є природна склонність вірити другим і з другого боку вимагання довіря. Тому серед формалістики й нещирости товариського життя, серед непевности з боку навіть найблищих знакомих, родина була для нього завсігди неначе островом ратунку, на котрий він удавався по трудах цілого дня. Тут бодай почувався безпечним, міг звіритися спокійно зі своїх радощів і смутків, не боявсь зради, знав, що є окруженний прихильними серцями. Те взаїмне довіре, котрого не захитали навіть сильні проминаючі непорозуміння між супругами, було тою незрівнаною домашного огнища, якого не могло ніщо заступити і без якого не моглоби бути мови про щасливе супруже пожиття. Але воно було також можливе тільки тому, що обоє знали, що є звязані зі собою нерозривно аж до смерти, що доля одного є долею другого.

Та розводовий закон — хотяйби навіть супруги жили зі собою в найліпшій згоді — мусів кинути сильну тінь на ту

*) Гл. фейлстони „Нової Зорі" чч. 14, 15, 16, 18 і 19.

ство отже не повинно бути бодай сторонничим, коли вже не хоче йти за більшістю населення. Розстрій в Чехословацькій державі і так є дуже великий, правительство отже не повинно його ще збільшувати. Правительство повинно тямити, що католиків є в Чехословаччині 10 міліонів, а Гуситів около 300.000. Про положеннє української гр.-кат. Церкви в Чехословаччині пише віденська Reichspost так: „Силою мирового договору припали дві українсько-уніятські діецезії, що передше належали до Угорщини, чехословацькій републиці, а се: Пряшівська з 150.000 Українцями-уніятами, котрими тепер управляє як апостольський адміністратор епископ з Югославії Др Ніяраді, і Ужгородська з 400.000 уніятами-Українцями з епископом Гебеєм. Попередній епископ з Мункача, що мешкав в Ужгороді, Др Пап, є тепер архіепископом тих 30.000 уніятів, що остали в Угорщині. Епископа Гебея висвячено минувшого року на Велеграді в часі уніонного конґресу. Положеннє Українців в Закарпатській Україні є під кождим оглядом як найгірше. Адміністрація вповні нездарна; недуги й голод забирають обильні жертви. До того православні й большевики розвели тут сильну аґітацію. Православє йде з Сербії, большевизм із Москви. Православний архіепископ з Праги, Саватій, шукає між Українцями своїх дієцезіян; його спомагає правительство. Шкідливо виливає те, що духовенство є виховане в мадярськім дусі і через те не має послуху в народі. Сильну аґітацію ведуть тут також російські епископи, що живуть як еміґранти в Югославії. Їх спомагає архіепископ Дозитей з Нішу. Стати православним священником дуже легко; навіть необразовані люде дістають протягом двох тижнів свяченнє. Досі відпало від унії около 60 парохій, але деякі з них повернули вже знов до своєї католицької Церкви. З відпаденнєм священика враз з більшістю вірних переходить церква завдяки підмозі правительства в посіданнє православних. Знаменне, що большевики на Закарпаттю виступають тільки проти католицької Церкви, а православної не займають".

Останніми часами слідний упадок чехословацької національної церкви. Ся церква, повстала в р. 1920. Понукою її основання були чисто політичні огляди. В перших часах пристало до неї около 400.000 католиків. Головні програмові точки чехословацької Церкви були отсі: чеська мова в богослуженню, демократичний устрій церкви і женитьба духовенства. Одні з членів сеї церкви тягнули за протестантизмом, другі за російським православєм (епископ Горадз-Павлік), треті за сербським православєм. Тим чином чехословацька національна церква поділилася і від того часу починається її упадок (р, 1923). Коли опісля „патріярх" сеї церкви Др Барскі оголосив свій головний катехизм, просто ворожий християнству, чисто раціоналістичний, нова церква так якби перестала істнувати. Час, коли останні громади національної церкви зникнуть — вже недалекий.

Прага намагається стати конечно „новітним" великим містом. Також що до числа розводів старається дорівняти иншим світовим столицям. Після найновійшої статистики було в р. 1924 в Празі 1931 розводів, зглядно сепарацій (1012).

На Закарпаттю розвивають тепер енерґічну місійну діяльність оо. Редемптористи з Стропкова. В останнім числі „Душпастиря", офіціяльного орґану мукачівської епархії, поміщена допись про місію оо. Редемптористів в селі Хоньківцях. В часі місії приступило до св. Причастія 2271 душ. В місії взяв також участь епископ Преосв. Петро.

Югославія.

Недавно відбулася в Спалято конференція католицьких дальматійських епископів. На конференції обговорювано ріжні актуальні питання. Між иншим займалися епископи закидом, будьтоби католицьке духовенство було інтернаціонально настроєне і не спочувало національним інтересам. Епископи заявляють, що католицька Церква по волі свого основника мусить бути інтернаціональна, та проте той наднаціоцальний характер не виключає любови й жертвенности супроти власного народу, противно, Церква накладає ті почування як обовязок. Від найдавнійших часів до сьогодня католики були як найвірнійшими синами свого народу. Се відноситься також до католицького духовенства Дальматії.

Католицька акція з Югославії, а передовсім в Хорватії, робить гарні поступи. Хорватські епископи взяли сю акцію в свої руки.

Росія.

В квітни с. р. відбувся в Парижі великий протибольшевицький конґрес. В конґресі взяло участь 500 відпоручників, що заступали майже всіх російських еміґрантів (а є їх до двох міліонів). Відмовилися від участи в конґресі тільки крайні ліві, що творять 10—15% російських еміґрантів. Ціль конґресу було зєдинення протибольшевицьких стремлінь на національній основі. Головою „визвольного руху" вибрано в. князя Миколу Миколаєвича. Вся еміґрація заприсягла Миколі безоглядний послух. Витичними лініями для політики будучої Росії (по упадку большевизму) будуть: Росія буде конституційною монархією; незалежність Естонії, Латвії, Литви й Польщі остає в силі (про Україну були ласкаві „неділимці" якось забути!); горожанам Росії забезпечується свободу преси й віроісповідання; земля лишається за селянами.

Про стан католицької Церкви в Совдепії знаємо дуже мало. Архіепископство московське має свій осідок в Ленінграді. Та могилівський архіепископ Роп живе поза границями Совдепії. Могилівська діецезія є найбільша в світі. Вона розтягається від північного моря аж до шляху Берінґа і від Архангельська до Харкова й Ташкенту. На области сеї діецезії є 152 церкви та кілька капеляній з около 320.000 вірними. Священиків є 86, з того 15 сидить у вязниці. Діецезія східно-сибірська, з осідком у Владивостоці, має чотири парохії, чотирох священиків і 20.000 душ. Епископом є Еліковський. Діецезія Тираспільська, підчинена Могилівській, має 300.000 душ. Осідком сеї діецезії Саратов. Тут епископом є Маньковський, котрий тепер враз з численними священиками перебуває в Польщі. Діецезія Житомірська (давнійше була злучена з Луцькою) числить 107 церков, 350.000 душ і 68 священиків. Діецезія Мінська має 46 церков, 160.000 душ і 14 священиків, Епископ має перебувати в Новгородку. Крім католиків лат. обряду є ще в Совдепії 48.000 католиків вірменського обряду з 50 церквами і стількиж священиками. Осідком вірменського епископа є Тифліс. Католики грецького обряду не мають свого духовенства (крім наших — мабуть — двох галицьких священиків).

Люксембурґ.

Міжнародний конґрес для охорони женської молоді відбувся по раз осьмий (збирається що три роки) в Люксембурґу в половині мая с. р. при участи делеґаток національних комітетів з Австрії, Бельґії, Франції, Еспанії, Італії, Португалії, Люксембурґа, Канади, Голяндії, Швайцарії, Угорщини й Польщі. Був також делеґат з Ліґи Націй. Виголошено ряд займаючих рефератів. Головним змістом рефератів була оборона дівчат перед моральним упадком.

Зєдинені Держави.

З пастирського листу американських епископів довідуємося, що з 11 міліонів мурінів 4 міліони не признається до ніякої релиґії, 7 міл. належить до ріжних протестантських сект, а заледви четверта часть міліона визнає католицьку віру. Між католицькими муринами працює 200 священиків і 100 сестер. Вони мають 260 церков і каплиць. До парохіяльних шкіл ходить около 26.000 муринських дітей.

Мексик.

Переслідування церкви.

Рим, 21. мая 1926. Релиґійне положення в Мексику заслугує на увагу цілого культурного світа. Щоби мати поняття, як невиносимі є відносини під оґлядом релиґійної нетерпимости, треба взяти під увагу державні закони, котрі тепер видано в Мексику. І так в школах навіть елєментарних, чи то державних чи приватних, не вільно учити релиґії. Священики і монахи не мають права ані проводити ані учити в школах (Арт. 3). Всякі законні згромадження є в Мексику заборонені (Арт. 5). Заказане є також всяке Богослуженнє поза мурами церков і загалом всі Богослуженнє підчинені є наглядови уряду (Арт. 24). Церква не може ані посідати ані набувати нерухомих маєтків і т. д.

гармонію. Вид стільки розвязуваних звязків, котрі також преці присягали собі досмертну вірність, наповнює мимовільним острахом, чи й тут не зайде щось подібного. Така думка може прийти навіть без наглядної причини, а тим більше, коли на її поперті знайдуться деякі познаки, якісь слушні чи неслушні підозріння, що їх прибільшить хороблива уява, перечулена вразливість і хитрощі чужих. Раз кинений посів недовіря зійде скоро, а викорінити його буде трудно. В слід за ним піде нехіть і роздвоєння, від котрого до цілковитого зірвання дорога вже недалека.

Така атмосфера вплине погубно не тільки на істнуючі звязки, але буде відстрашувати загал від їх заключування. Люде зіпсовані, морально упавші, очевидно не зразяться нею — сеж буде по їх думці, але чесний мущина й жінка будуть нераз боятися висказати рішуче слово супроти так неґевної ситуації. Вона може сумніватися про ретельність і тривкість його обітниць, він може лякатися її несталости і загалом недовіряти її з огляду на вроджену жінці спосібність удавання.

Зрештою, хотяйби навіть щирість тих почувань була очевидна, то хто заручить, чи пізнійше на випадок якихсь непорозумінь, про які преці при спільнім життю так легко, не прийде до розламу? Давніще така обава не входила в рахубу; законна нерозривність супружя стояла на його сторожі, в хвилях слабости давала точку опертя, творила деякий моральний примус, котрий лагодив і усмирював спори, вів до порозуміння і знов єднав. Се був справжній лік для осіб доброї, але слабої волі, а спасенний гамулець на характери непевні і схильні до злого. Та з хвилею введення розводового закону ся ціла підпора нагло провалилася і якенебудь більше, а часом і дрібне в собі непорозуміння може розірвати супругів на завсігди; ніхто отже не може почуватися безпечним, ніхто не може робити обчислень на дальші літа, бо не є певний, що принесуть близші літа.

Моральну депресію, викликану наведеними в горі рефлєксіями, побільшають іще часті випадки розводів по деяких краях. Преці в р. 1922 припадав оден розвід — в Бельґії на 22 вінчання, в Данії на 20, в Німеччині на 18 (в Берліні оден розвід на 6 вінчань), в Швайцарії і Франції на 14 вінчань.

В Зединених Державах припадав в р. 1922 оден розвід на 7·5 вінчань, а в деяких містах (Чікаґо) оден на 5 вінчань, а навіть оден розвід на два вінчання, не вчисляючи в те звязків розірваних через покинення або сепарацію.

В таких умовах заключати супружє се справді риск так великий, що неодному чоловікови не стане до того охоти.

(Дальше буде.)

Надто забрано церкві всі святині, доми епископів, семинарії, парохіяльні доми, школи і инші церковні інститути. Церковне супружя не має вартости перед світською владою. Священики уважані є, як зарібкові робітники або промисловці, і наражені на великі і тяжкі податки. Провінціяльний уряд має право у своїй области обмежити число дійствуючих священиків. Священики чужої народности, хотяй і посідають мексиканське горожанство, не мають права сповняти свої священичі дійства.

Крім того всяка навіть найменьша критика державних законів зі сторони священика уважається переступством. Не вільно отвирати нових церков без дозволу найвищої влади державної. Не вільно основувати ніяких католицьких орґанізацій. Часопись напряму католицького не сміє обговорювати якої-небуть державної справи, інакше підпадає карному законови.

Ось таке є „правне становиско" церкви в Мексику. На жаль на тім не кінець, бо правительство Мексику стремить до повного знищення католицької Церкви. На це вказують слідуючі законні проєкти, котрі будуть затверджені в найблищій майбутности:

1) Всі чужі священики, котрих прилапають на відправлюванню якої-небудь функції, сейчас будуть видалені за границю держави.

2) Правительство узнає тільки тих священиків, що покінчили свої студії в Мексику.

3) Священикови не вільно носити якої-небудь відзнаки, навіть в уборі.

4) Богослуження в церквах мусить відбуватися тільки від год. 6. рано до 6. вечером.

5) Священики, котрі іще не покінчили 35 р. життя не мають права справувати свого уряду.

6) Папський університет в Мексику і всі духовні семинарії мають бути окончено знесені.

7) Католицькі церкви мають бути „справедливо"?! розділені між инші віроісповідання.

8) Всі приватні каплиці мають бути замкнені.

9) Тільки в случаю дуже тяжкої недуги, вільно ще уділити єлеопомазання в приватнім мешканню вірних.

Тяжко зрозуміти, як культурний світ може мовчати і спокійно дивитися на такі варварські та дикі зарядження. Нема сумніву, що коли якась держава схоче ограничити яке небудь соціялістичне або анархістичне товариство, або часом десь потурбують якого жидика, то всі часописи кричать як навіжені. А тимчасом, коли тут так брутально переслідується церкву, ніхто не має, не кажемо відваги, але навіть охоти піднести голос оборони або осудження. Це справді сором для культурного світа, котрий так лицемірно приповідує рівність, братерство і свободу.

Австрія.

Рух католицької молоді в Австрії.

Сего року на Зелені Свята Союз католицької молоді в Австії відбув в Лінцу шестий зїзд. Явилося 500 відпоручників від 982 товариств з 40.000 членів. Союз в останнім році побільшився о 68 товариств з 28.600 членами.

Зїзд займався головно двома справами: співділання з католицькою пресою, щоби всіми силами поширювати її серед населения; а друге, то співпраця з иншими католицькими орґанізаціями.

Зїзд приняв одноголосно слідуючу заяву: „Союз мусить своїх членів вишколити релігійно, мусить у них всі правди нашої віри так оживити і так вести католицьку справу, щоби члени по опущенню Союза католицької молоді вносили нові думки й нове одушевленія в католицькі народні й партійні орґанізації і своїми свіжими силами та молодечим одушевленям захороняли згадані орґанізації від занепаду й закостенілости. Тим робом католицька молодь причиниться до віднови і відмолодженя католицьких народних орґанізацій. (Н. Р.)

Політичний огляд.

Український рух.

Віче УНДО в Щирці піді Львовом.

Дня 13. ц. м. відбулося в Щирці політичне віче. Були представники самого Щирця й дванацяти поблизьких сіл. Віче отворив місцевий адвокат д-р Б. Савчак. До президії зборів покликали п. п. Микиту Фітя, Ілька Синенького та Степана Книша.

Реферат про політичне положення Українців виголосив голова Львівського Повітового Нар. Ком. п. І. Ліщинський, а реферат про завдання УНДО мав відпоручних Центрального Комітету п. О. Черкавський зі Львова. Після віча відбулася інформаційна нарада референтів із придставниками кількох громад. На нараді обмірковували ріжні місцеві справи й недомагання. Референти подавали на всі запити подрібні вияснення.

В обороні народнього майна.

Дня 7. ц. м. були відпоручники комітету оборони майна, а саме: д-р Кость Левицький, д-р Степан Федак, В. Гресяк та І. Ліщинський у львівського воєводи д-ра Ґарапіха, в справі „Народнього Дому" у Львові. Відпоручники вручили воєводі пропамятне письмо й згідно з рішенням віча Українців міста Львова предложили домагання на заборону позбування майна „Народного Дому", усунення комісаря А. Черкавського та покликання представників наших культурних установ до Кураторії, яка малаби зайнятися укоституованням фондації „Народний Дім у Львові".

Справа вбивства Петлюри й становища Жидів у цій справі на вічу УНДО в Тернополі.

На великому українському вічу в Тернополі, що відбулося в середу 9. ц. м. голова УНДО д-р Дм. Левицький зясовуючи політичне положеня нашого народу, говорив і про жидівсько-українські взасмини з нагоди вбивства Петлюри. Він заявив, що українському народові не ходить про покарання скритовбийника, не звертавби він уваги й на крик жидівської преси, та треба зайняти становище супроти офіціяльного комунікату Жидівського Соймового Клюбу в Варшаві й заяви офіціяльних представників жидівської сіоністичної партії, в яких згадані чинники солідаризуються зі становищем жидівської преси. Бесідник говорить про відношення нашого народу до Жидів від коли майже третина всіх Жидів осіла на наших землях. Український нарід ніколи не виступав масово проти Жидів, хоч Жиди все вислугувалися ворогам українського народу: московським посіпакам і иншим. Погроми на Україні за царату, саме й улаштовували ці московські посіпаки, що їм Жиди вислугувалися й помагали московщити Україну. Коли на Україні повстало українське правительство, воно першим своїм завданням уважало заспокоїти Жидів, Жиди дістають персонально-національну автономію, а в Центральній Раді дають місце куди більшому числу Жидів, як їм належиться. До міністерства покликують Жида, як міністра жидівських справ. А за це все більшість Жидів саботує українську державу й стає явно на боці її ворогів. Та мимо цего Петлюра докладає всіх зусиль, щоб забезпечити Жидів перед гнівом народу. І йому, хоч які важкі й невідрадні відносини були тоді на Україні, вдається це. І за це тепер Жиди кидають на Петлюру пятно погромника, не вагаються плямити й увесь наш визвольний рух. „Ми маємо не тільки право, а й обовязок — закінчив бесідник — звернути на це увагу політичних провідників Жидів і зробити їх відповідальними за наслідки їх дотеперішньої політики супроти Українців".

Вислід виборів на Буковині й Українці.

Хоч остаточного розподілу посольських мандатів ще нема, то певне, шо до румунського парляменту ввійдуть із Буковини такі посли: а) з черновецької виборчої округи: двох Румунів, двох Жидів і двох Українців москвофілів д-р К. Смеричанський і Борис Велигорський, зі сторожинецької, радовецької, кімполонґської, сучавської повиходили послами самі Румуни. У румунському сенаті буде двох Українців, а саме: Лукашевич, бувший посол до австрійського парляменту, що ще в 1920 р. зложив заяву льояльности в румунському парляменті і бувший посадник міста Вижниці селянин Лисан.

Перевибори до рад на Україні.

Докладні відомости про висліди виборів із 10.529 сільських громад виказують, що управнених до участи в виборах було 13,261.179 людей, з цего взяло участь у виборах 7,143.158 виборців. Вибрано до рад 266.121 членів, із цего 25.806 жінок, цебто 9·7 відсотків, 25.625 комуністів цебто 9·5 відсотків і вкінці 8450 комсомолців цебто 3·2 відсотки. Так селянські депутати до рад мають 86·2 відсотків. Давніще багато депутатів давали комітети незаможників, та цього року здобуди вони ледво 28·1 відсотків. Загально діляться нововибрані члени в маєтковому відношенні ось так: бідняків 47·8 відс., а середняків і заможних 38·4 відсотки. Такий немилий вислід виборів на Україні для більшовиків, затрівожив їх і вони думають уже про обмеження виборчого права для них селянських господарств, що користуються наємною працею, що мають по кілька наймитів. Бояться більшовики небезпечного елементу.

Український Соймовий Клюб у справі становища Жидів до вбивства Петлюри.

„Український соймовий клюб" зареаґував теж на комунікат Жидівського соймового клюбу в справі вбивства Жидом Шварцбартом от. Петлюри. В ухваленій резолюції стверджує, що не тільки жидівська преса але й Жидівський Соймовий Клюб станув на становищі, що от. Петлюра був виновником погромів. Цілої цеї кампанії українська суспільність не може розуміти інакше, як кинення українському народові безосновно обвинувачення в погромах. Українська Парляментарна Репрезентація вважає своїм невідкличним обовязком виступити в оборони доброго імени українського народу й Петлюри й як найрішучійше протестує проти всяких напастей Жидів, цебто жидівської преси й Жидівського Клюбу.

У справі нашого шкільництва.

В понеділок 14. ц. м. відбулася у Львові нарада українських культурно-освітних установ при співучасти представника української парляментарної репрезентації та місцевих політичних діячів у справі нашого шкільництва. Цего самого дня відбулось у Львові велике віче теж у справі нашого шкільництва.

Польща.

Сойм.

Сойм буде скликаний на 22. ц. м. Правительство хоче предложити соймові буджетову провізорію на три місяці та проєкт закона про зміну конституції. По ухвалі цих предложень сойм має відложити свої засідання на довший час. Правительство є рішучим противником безпосереднього розвязання сойму.

Невдоволення лівиці.

Ліві польські партії сойму й сенату виступають гостро проти проєктованого

правительством признання президентові права вета, проти соймових ухвал та видавання декретів у часі, коли сойм не радить. — Сойм мабуть без огляду на невдоволення лівиці ухвалить усі домагання правительства. Бо інакше — як пише „Kurjer Poranny", часопис зближений до окруження маршалка Пілсудського — доведуть до уступлення й правительства Бартля й президента Мосціцького — а тоді одна тільки армія булаби трівким чинником. До ніг цеї армії кинуласяб перша вся правиця й благалаб рятунку держави та з гори прийнялаб усі умови, що їх подиктованоби їй. А умови булиб ці самі, що їх тепер ставить Бартлеве правительство. Кажуть, що польські соціялістичні посли вже не противляться, щоб президент мав право розвязувати сойм, тільки на право вета ніяк не можуть пристати.

Проєкт зміни конституції вже ухвалений правительством.

Дня 16. ц. м. правительство під проводом президента річи посполитої ухвалило проєкт зміни конституції. Сойм мавби поширити владу президента правом розвязувати сойм і сенат на основі одноду шної ухвали ради міністрів. Час нарад сойму й сенату, в якому має бути ухвалений буджет, має трівати чотири місяці. Предвиджене право вета президента річи посполитої проти законів, ухвалених законодатними тілами. Тоді ці закони верталиб до сойму і сойм рішавби про них абсолютною більшістю. Крім цего правительство в часі, коли сойм не радить, малоб право видавати закони в виді декретів. Нас другий день зголошено цей проєкт маршалкові сойму.

Новий польський міністер залізниць.

Президент міністрів Бартель уступив з міністерства залізниць. Президент річи посполитої займенував міністром залізниць посла Ромоцького. Посол Ромоцький виступив уже з клюбу Х. Д. та зрікся посольського мандату. На його місце ввійшов до сойму Осип Собєх, селянин із пові Остроленка.

Маршалок Пілсудський предсідником воєнної тіснішої ради.

Президент річи посполитої підписав декрет, яким займенував маршалка Пілсудського предсідником тіснішої воєнної ради.

Союз Народів.

(Отворення сесії Союза. Над якими справами радили першого дня. Бріян конферує. Над чим радитимуть у червні).

Дня 7. отворено сесію Ради Союза Народів. Предсідником Ради Гуоні, представник Уругваю. Приявні Бріян і Чемберлєн. Не було відпоручника Бразилії Меля Франка. Рада Союза рішила звернутися до трибуналу в Газі, щоб видав опінію в справі компетенції міжнародньої орґанізації праці щодо реґляментації праці підприємців. Потім прийняла рада звідомлення Ушія в справі праці комітету гігієни. Чемберлєн вияснювa справу договору з Туреччиною в справі Мосуля. Бріян письменно домагався співділання всіх держав у скоординуванні діяльности поліції та утворення спеціяльного комітету карного законодавства для боротьби з підроблюванням заграничних банкнотів.

Бріян конферував опісля із Чемберлєном, Вандервельдом, Бенешом і представниками Малої Антанти. Також прийняв на конференції мадярського премієра Бетлєна.

В червні ц. р. радитимуть у Женеві до 5. червня перші загальні збори міжнароднього бюра праці, від 7. до 25. червня другі загальні збори міжнар. бюра праці, 3. червня фінансовий комітет (три дни). 7. червня Рада Союза Народів (8 днів), 8. червня мандатова комісія, (10 днів), 9. червня комісія економічної статистики (5 днів). Цего самого дня комітет знавців для справ оборони жінок і дітей (4 дни), 15. червня підкомітет для справ умової власности, 17. червня підкомітет для справ взаємин між університетами (3 дни), 20. червня підкомітет для справ мистецтва й науки (3 дни), 23. червня бібліографічний підкомітет (3 дни) і 26. червня міжнародня комісія для умової співпраці.

Бразилія й Еспанія виступають із Ради Союза Народів.

Президент Бразилії переслав представникові Ради Союза Народів письмо з заявою що Бразилія виступає не тільки з Ради Союза Народів, але й із самого Союзу Народів.

Також відпоручник Еспанії заявив, що Еспанія рішила не займатися справою виборів до Ради Союза Народів, аж поки не признають їй постійного місця в Раді Союза. Часопис „Менчестер Ґардіян" пише, що анґлійський король вислав письмо до еспанського короля, а премієр Болдуін до Прімо де Рівери, щоби Еспанія відкликала рішення про виступлення з Союза Народів. Ізза цего відложено другу сесію комісії Союза Народів для реорґанізації Ради Союза.

Анґлія.

(Ще клопоти з вуглекопами. Перемоги в зовнішній політиці. Контрольна Комісія для земель на границі Туреччини та Ірака.

Анґлія все ще не позбулася клопотів із вуглекопами. Ні углекопи ні власники копалень не хочуть одні одним поступити. І правительство задумало взятися рішучо до них. Воно оповістило ультімат, що коли до 1. червня не пічнуться переговори між обома сторонами, то воно припинить виплату підмоги. І додержало погрози. Щобиж не остаги без вугілля, правительство завчасу подбало про доставу заграничного вугілля. Не везе Анґлії в нутрі держави, зате анґлійська дипльоматія віднесла велику перевагу на заграничному полі. Анґлійській дипльоматії вдалося розвязати мирним шляхом справу Мосуля. А з справа з Мосулем, то була така! Мосуль це країна багата в нафтові джерела. Ірак що є під мандатом Анґлії, домагався цеї країни для себе. Та на це не хотіла ніяк пристати Туреччина. Тоді віддали були справу Мосуля Союзові Народів. Союз Народів признав був Мосуль Іракові. Однак турецькі відпоручники не приймили цего рішення й навіть заносилося зза Мосуля на війну. Та анґлійська дипльоматія взялася вміло до діла й не спочала поки не привела справи до корисного для Анґлії кінця. Між Іраком а Туреччиною заключено договір, в якому вирівнано турецькі границі, а саме біля тисячі квадр. кільом. землі виділено з Іраку й прилучено до Туреччини, а за те Туреччина зреклася претенсій до Мосуля й він остав таки при Іраці. Туреччина матиме тільки 15% прибутків із нафтових підприємств у Мосулі. Для контролі територій на границі Туреччини й Ірака має бути утворена комісія. Ця комісія збереться в перше в два місяці по ратифікації договору, а потім радитиме що півроку на протязі 10 літ.

Гостра нота Великої Британії до С. Р. С. Р.

Анґлійське правительство пересвідчилося, що часть грошей присиланих на поперття загального страйку в Анґлії буцім то робітницькими орґанізаціями в СРСР. походить прямо від радянського правительства й тому вислало гостру ноту до радянського правительства. Анґлійське правительство протестує рішучо проти вмішування СРСР. у внутрішні анґлійські справи. Нота не має ще характеру ультімату, та заявляє рішучо, що коли радянське правительство не перестане підпомагати анґлійських страйкарів вуглекопів, то Анґлія не завагається навіть зірвати дипльоматичні взаємини з радянщиною. СРСР. вислала доси штрайкарям 352 тисячі фунтів штерлінґів.

Франція.

Димісія Бріяндового правительства.

Бріян вручив президентові французької республики димісію правительства. Президент прийняв димісію й заразом поручив членам уступаючого правительства вести дальше свої ділянки аж до утворення нового правительства. Причиною уступленнє міністра фінансів Перета, який був противником рішучої акції поправи франка. Кабінетова рада по його уступленні відкинула думку реконструкції кабінету й рішила димісію цілого кабінету.

Десятий кабінет Бріянда.

Після останніх вістей президент Франції поручив Бріяндові утворення нового кабінету. І він утворив його з участю Поанкаре та Еріота. Це вже десятий із ряду Бріяндів кабінет.

Чехословаччина.

Кровавi сутички в Празі.

Дня 11. ц. м. відбулися комуністичні демонстрації. В часі демонстрації прийшло до сутичок із поліцією. Демонстранти обкидали поліцію камінням, цеґлами й заліззям. Поліція била ґумовими палицями й стріляла з револьверів. Один робітник ранений. Поліцаїв ранили 59, а крім цего кількох цивільних людей.

Чеський сойм.

В соймі велася дискусія над аґрарними митами. Комуністичні посли, а за ними й соціялістичні домагалися, щоби премієр Черни здав звідомлення з подій у часі комуністичних демонстрацій. Коли референт Задіна реферував чергову справу прийшло до сутички. Один із послів хотів референтові вирвати з рук реферат. До нього прилучилися інші комуністичні посли. Референта мусила боронити соймова сторожа. Прийшло до сутички між комуністами й сторожею. Засідання перервано.

Китай.

(Безладдя. Національне армія стає активеїща. Сун-Чуан-Фанґ утворив окрему державу),

В Китаю ще нема спокою. Ґенерали Чанґ-Тсо-Лін і Ву-Пей-Фу стоять під Пекіном й не мають ні сили ні змоги завести у державі який такий лад. А національна армія непокоїть все завзятіще війська Ву-Пей-Фу. Ґенеральний ґубернатор пятьох провінцій неподалік Шанґая Сунс-Чуон-Фанґ проголосив свої землі окремішньою державою, а себе володарем цеї держави. Щоби добути гроші позаводив він цілий ряд монополів. Що до пекінського правительства, то він підпиратиме тільки таке правительство, що не підлягатиме впливам чужих держав. Китай для Китайців — каже він.

До священичих родин.

Захист для сиріт при Монастирі СС. Василіянок у Львові (вул. Потоцького 95) виховував сего року 120 дітей, самих дівчаток, у віці від 1. народної кляси до 5. року учит. Семинарії включно. Ненадійно великий спадок вартости гроша і тим спричинене подорожіння середників поживи привели нашу інституцію в другім півроці в незвичайно тяжке положення, з якого не знати було як вийти; випадало безумовно дотягнути до кінця шкільного року, а тут нема чим покрити удержання так великого дому. Остаточно при помочі кредитів, дасть Бог, перебідуємо до кінця, але відтак, щоби посплачувати зобовязання, треба захист на два місяці конче відтяжити.

З сеї причини звертаємося отсим з горячою просьбою до наших священичих родин, щоби зволили прийти нам з допомогою через приняття наших дівчаток до себе в гостину на час літних ферій.

В домі, в якім вариться для кількох осіб, легко проживиться ще одна дитина, домашний буджет не відчує сего, а зробиться діло велике:

1. передусім буде се добрий і Богу милий учинок, зділаний з щирого серця для сироти, а такі діла нагороджує Бог все дуже щедро;

2. сирота буде мати в священичім домі добру моральну опіку і гарний примір, так потрібний для її дальшого життя;

3. для управи захисту буде се великою прислугою і ласкою, за яку заховаємо щиру вдячність і память у спільних молитвах цілого нашого дому.

Примічаємо, що діти наші будуть вдоволені і вдячні навіть за найскромніший харч, бо вже сам побут на свіжім воздусі, а при тім трохи молока, якого брак відчувають у Львові, значно покріпить їх і ущасливить.

Маємо отже повну в Бозі надію, що священичі доми не відмовлять нашому прошенню.

Ласкаві зголошення просимо присилати чим скорше, щоби діти могли постаратися о залізничі знижки, а також подати, в якім віці (від 7 літ до матуристок включно) бажає собі хто приняти сироту.

Львів, дня 6. червня 1926.

За Управу „Захисту ім. Митроп. А. гр. Шептицького для сиріт":

С. Кіра Слободян, Ч. С. В. В.

Ігуменя монастиря і настоятелька захисту.

Новинки.

Митр. Шептицький у „Просвіті" на Знесінні. Дня 10-го ц. м. з нагоди Храмового Свята на Знесінні, митрополит Шептицький зайшов до тамошньої читальні „Просвіти" і поблагословив домівку та приявних — за що Виділ висловлює свою глибоку подяку Найвищому Достойникови нашої Церкви.

Порадня матерей. В неділю, 13. ц. м., довершив Екс. Митрополит Шептицький посвячення домівки „Порадні Матерей", що стоїть під охороною Філії Краєвого Т-ва опіки над молодю. Цю домівку, яка міститься при вул. Ходоровського, подарував Митрополит згаданому Товариству. По подяці, зложеній головою Філії Т-ва опіки, о. дир. Дзеровичем, і відповідю жертводавця — відбулася спільна фотографія присутних. Душею посвяченої в неділю, — в першу чергу, діточої — установи є лікар, д-р Олександер Барвінський.

Убивство о. Менцінського. Дня 12. червня ц. р. в годині 1-ій по півночі напали невідомі бандити на дім о. Омеляна Менцінського декана горлицького і пароха в Маластові. Один з нападаючих мав закрите лице червоною хусткою. Говорили всі між собою по польськи. Мабуть — як догадуються — провідали, що о. декан побрав більшу суму грошей із почти в четвер на виплату платень всім священикам у деканаті й напали на нього, щоб забрати гроші. Убили його в звірський спосіб, — мабуть багнетом. Пробили череп наскрізь так, що смерть наступила в пів години по його пробиттю. Ніж пройшов наскрізь. Убийники вирвали часть бюрка, в якім були гроші для священиків і їх забрали. Похорон відбувся в вівторок 15 ц. м. в Маластові.

Общество Качковського приняло фонетичній правопис. Общество М. Качковського рішилося прийняти для своїх видавництв фонетичній правопис. У цій справі відбулася 3. ц. м. нарада, на якій після рефератів проф. Конистяньского зі Станиславова, д-ра Гуркевича з Тернополя і директора бібліотики „Народнього Дому" у Львові А. Генсьорського принято постанову про введення до видавництв того товариства фонетичного правопису. Осьтак життя перемогло. Це що доси служило москвофілам оружям проти ненависних Українців перестало вже й для них бути святощами.

Помер Владислав Міцкевіч, син Адама Міцкевіча в Парижі, як 88 літний старець.

До наших Передплатників!

Зі слідуючим числом розішлемо всім нашим передплатникам складанки (чеки) Почтової Щадниці для пересилки передплати на третий квертьрік і вирівнання залеглостей.

Всім, що залягають з передплатою за біжучий квартал, висилку часопису безумовно здержимо.

При пересилці грошей просимо на відтинку зазначувати:

1. на яку ціль гроші,

2. за який час передплата,

3. при нових замовленнях: від котрого дня (числа) замовляється.

Про зміну адреси просимо нас негайно повідомляти, подаючи стару й нову адресу.

На случай неодержання якого числа, просимо негайно жадати його в своїому почт. уряді, який має сам бракуючі числа реклямувати. — Колиб такий випадок повторився, просимо нас о тім повідомити.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З біржі.

Дня 17. червня американський доляр у Львові коштував до 10·20 зол., канадійський дол. 10·00 зол. — Збіжжа: Пшениця біла 43—44 зол., червона 46—47 зол., ячмінь пастівний 27—28 вовс 32—33, гречка 31—32 зол.

Оповістки.

Реколєкції для пань з провінції (жінок священиків і учительок) відбудуться в днях 3, 4. і 5. липня в Монастирі СС. Василіянок, у Львові, вул. Потоцького, 95. Приміщення і харч — 4 зол денно. Проситься привезти простирало, коцик і подушину.

О. Александер Бучацький, секретар Т-ва Катехитів у Львові.

Управа „Місійного Інституту" О. О. Редемптористів у Збоїсках, почта ЗНЕСІННЯ коло Львова, подає до відома Родичів, що буде приймати нових кандидатів на шкільний рік 1926/7.

По ближчі інформації можна звертатись листовно або устно до Управи Інституту. (1—3)

Першу священичу літню оселю отвирає Т-во „Перемиська Епархіяльна Поміч" в Пацлавській Кальварії коло Добромиля на час від 20. червня до 10. серпня с. р.

Околиця підгірська, гарна, богата в ліси.

Вигідне полученнє з Перемишлем.

Інформацій уділяє і приймає зголошення: о. Василь Гриник, секретав, в Перемишлі — Духовний Семинар.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ до науки дітей на час літних ферій, або й на цілий рік може поручити Управа Захисту для сиріт у Львові (вул. Потоцького ч. 95). 1—1

Заряди шкіл і Ради шкільн місцеві!

Купуйте для шкільної дітвори „нагороди пильности"! Дайте дітям в руки гарну книжку або дитячу ґазетку.

Видавництва „Світ Дитини" звертається отсею дорогою з проханнем до всіх Зарядів Шкіл в справі поширення дитячої ґазетки „Світ Дитини" поміж сільськими дітьми. До сього лучається добра нагода, а саме: конець шкільного року. Видавництво має на складі велику скількість ріжних чисел свого журнала з минулих років. Кожде число має багато цікавого матеріялу до читання і кільканайцять образків. Може отже кожда Рада шкільна місцева закупити певну скількість таких чисел і роздати між дітий, як „нагороду пильности".

Видавництво назначило ціну 1 „старого" числа на **10 сотиків,** отже менше, як ціна самого паперу. Висилається що найменше **25 чисел за квоту 3 зол.** (2·50 ціна чисел, а 50 сот. пересилка). В той спосіб причинитеся до матеріяльної піддержки сього одинокого у нас дитинячого видавництва і поширите його в найширших кругах.

Замовлення разом з грішми посилати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ"
Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Важне для Впр. О. О. Духовних, П. Т. Дяків і Церковних Хорів.

Вже вийшли з друку

Евхаристійні пісні

з нотами на мужеський і мішаний хор, як ч. 15.:

- Духовно-музичних творів о. Йосифа - Кишикевича.

Ціна окремого примірника зол. 2·50, з почтовою порученою пересилкою зол. 3·—.

Замовлення приймає:

Адміністрація „Нової Зорі", Львів, вул. Сикстуська 39а.

„ВІСТНИК МАРІЇСЬКИХ ТОВАРИСТВ",

Орган Управи Мар. Т-ва Молоді.
Інформаційне письмо в ділах Мар. Дружин.
Виходить періодично.
Передплата на ¼ числа 1 зол. (згл. 10 центів).
Одно число 30 сот. (згл. 3 центи по курсі).
Замовлення:
Управа Марійського Т-ва Молоді, Львів, почт. скринка 108.

НОВІСТЬ! **НОВІСТЬ!**

На днях появилася цікава книжка, котру горячо поручаємо нашим священикам-проповідникам.

Сею книжкою є:

PREDIGT-GEDANKEN

Skizzen zu kurzen Ansprachen für alle Sonn- und Feiertage des Kirchenjahres.

Von Wilhelm Dederichs,

Pfarrer in Erefeld-Stahldorf. Freiburg im Breisgau, 1926, Herder, сторін XII + 104, ціна 1·80 мар., оправлена 2·30 мар.

Книжка обіймає 67 проповідей, а радше начерків проповідей на неділі й свята цілого року. Теми ріжнородні, старі вправді, бо Божі, але представленнє їх надзвичайно живе, цікаве, актуальне. Цитати зі св. Письма й образи зібрані влучно, розклад матеріялу проглядний, легкий до запамятання. Кождий начерк являється богатим жерелом живих думок. При тім усім лишається проповідникови нагоду розвинути свої питомі проповідничі прикмети. Начерки стануть у пригоді передовсім сильно занятим священикам, що не все мають час належно приготовитися до проповіди.

Книжку можна замовляти на адресу:

Verlag Herder, Wien I., Wollzeile 33.

Видає і редагує: Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор Роман Гайдук. — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 24. (Należytość pocztową zapłacono ryczałtem) Львів, 27. червня 1926. Рік I.

Виходить що тижня

**

Адреса Редакції і Адміністрації:
„Нова Зоря"
ЛЬВІВ, вулиця Сикстуська ч. 39 а.

Конто почт. ощад. Краків ч. 405.867.

ПЕРЕДПЛАТА:
В КРАЮ:
чвертьрічно 4 зол.
Місячно 1·50 зол.
ЗА КОРДОНОМ:
Річно: 3 ам. доляри або їх рівновартість.

**

Ціна числа 35 сот.

Орґан Української Християнської Орґанізації.

ЗМІСТ: Наше шкільництво. — З церковно-релігійного життя. — Під знаком фашизму. — Остання їзда брата Павла. (фейлетон). — Завдання українського Заходу. — Політичний огляд. — Перед реформою супружя (фейлетон). — Зі студентського життя. — Ратуймо серце. — Важна справа. — Зі збірки »Вавилонська неволя«. — Останні вісти. — Новинки. — Оповістки.

Наше шкільництво.

Наше шкільництво знайшлося сьогодня в дуже прикрім положенню. Українських державних шкіл так якби не було. Ті тисячки народних шкіл, які ми здобули за Австрії, тепер за Польщі або цілком спольщені, або зутраквізовані або врешті в руках польських учительських сил. Ні одні, ні другі, ні треті, не сповняють свого завдання і замість користи приносять нашому народови велику моральну шкоду. Середні школи, ґімназії й учительські семинарі, також або знесені, або зутраквізовані. Зі всіх шкіл усувають звільна наші українські сили і заступають їх такими, що з українською школою і молодіжю не мають нічого спільного, не розуміють тої молодіжи, а часто ще й відносяться до неї з погордою та ворожнечею.

Лишаються школи приватні. Правда, й їх свобода сильно обмежена, й вони приневолені примінюватися до звісних розпорядків п. Грабського, але всеж таки вони тепер є одинокими школами, де можна виховувати молодіж у щирім народнім українськім дусі, вони представляють для нашого народного життя й розвитку неоцінену вартість.

Окреме місце між тими приватними школами займають школи удержувані нашими монашими чинами, передовсім СС. Василіянками. Завданнє тих шкіл подвійне. Вони сповняють мету спільну всім нашим приватним школам, а крім того мають іще окрему, дуже важну ціль, себто давати українській молодіжи позитивно християнське вихованнє. А що таке християнське вихованнє молодіжи має для суспільности неабияку вагу, про се спорити ніхто не буде. Се признав недавно прилюдно такий міродатний муж, як державний німецький канцлєр д-р Маркс у своїй промові на отворенню католицької академічної читальні в Берліні дня 21. мая с. р., про що писали ми в 21. числі „Нової Зорі".

Як звісно, ціле наше приватне шкільництво недомагає на недостачу фондів, на слабу піддержку з боку суспільности. Здавалосяби, що бодай свідомі одиниці, що бодай відвічальні люде серед нашої суспільности будуть мати на стільки розуміння для українських приватних шкіл, для їх великого значіння, для їх завдання, яке вони сповняють, а вкінци для їх незавидного й скрутного положення, що не тільки не будуть їх підкопувати й нищити, а навпаки, перед менше свідомими або байдужними членами нашої нації стануть їх щирими оборонцями, заступниками й речниками.

На жаль діється инакше.

Деякі невідвічальчі людці з дивною насолодою почали кампанію особливо проти шкіл удержуваних СС. Василіянками. В дописах „Нового Часу" атакують школу (семинар) СС. Василіянок в Яворові, на шкільнім вічу у Львові накидаються на школу (ґімназію) СС. Василіянок у Львові... Тут уже слідна наче якась система...

Не кажемо, щоби школи СС. Василіянок в Яворові чи Львові були без заміту, щоби були ідеальні. Припускаємо, що тут чи там могла управа допуститися якогось нетакту, якогось промаху. Сеж річ зовсім самозрозуміла й природна. На світі нема нічого звершеного. Найкраща школа мусить мати якісь свої недомагання. Не без того є прим. і школи УПТ. Тут тих недомагань може ще й більше, як в школах СС. Василіянок. Але чоловік розумний і чесний не буде зараз за такі недомагання осуджувати школи, не буде на неї накидатися мокрим рядном і обезславлювати її перед загалом суспільности. Такою „критикою" не тільки не поправить лиха, а навпаки нанесе велику шкоду всьому нашому приватному шкільництву. На всьо є відповідний спосіб. Недомагання можна виткнути, але так, щоби ані не кривдити осіб, ані не шкодити самій справі.

Наслідки каригідної очайдушности наших „критиків" уже й тепер проявляються. Лихо поінформовані й дезорієнтовані наші люде виписують свої діти з українських шкіл і заповняють ними школи польські. Таке почалося вже в Яворові, до такого самого може прийти й по инших містах.

Таким робом для народної справи не служиться...

З церковно-релігійного життя.

ВАТИКАН.

Папа жертвував на папську академію наук 900.000 лір, »щоби вона могла свої завдання ліпше сповняти«.

АВСТРІЯ.

В Австрії йде тепер боротьба о школу. Міністерство освіти опрацювало було проект шкільного закону, котрий признавав деякі права релігії, передовсім зазначував, що школа має виховувати діти в релігійно-моральнім дусі. Проти сього виступили соціялісти й вимогли на міністерстві (міністром освіти є член християнсько-суспільної партії!), що воно поділило народне шкільництво на дві ґрупи, міське й сільське. По містах програма шкільної науки має бути уложена так, щоби вдоволяла соціялістів, а по селах має лишитися стара. Соціялісти покищо тріюмфують і заповідають, що міська програма лише покищо обовязує по містах; вони сподіються перенести її невздовзі і на сільські школи. Християнські сторонництва ладяться до оборони школи перед релігійними посяганнями. Теперішну шкільну боротьбу використовують соціялісти до пропаґанди безконфесійности. Їх бесідники підносять на вічах раз-у-раз кличі за виступом з католицької церкви.

ІТАЛІЯ.

Епископи Венеції відбули недавно спільну конференцію і рішили на ній оголосити до католицького народу напімнення, в котрім вказують на небезпеку лихої преси й театру на прилюдну моральність.

День 2 марта с. р. був в Італії днем збірки на католицький університет в Медіолані. Зібрано два міліони лірів. Є замір устроїти при університеті медичний факультет.

Католицьке населення Фльоренції запротестувало проти порноґрафічної літератури тим способом, що всі книжки порноґрафічного змісту знесло одного дня в одно місце і спалило їх на костирі.

Італійське правительство розпочало боротьбу проти мальтузіянізму. Покликано окрему комісію, яка має застановитися над способами боротьби. Католицькі кола горячо попирають сю акцію правительства.

Новий італійський карний закон, котрий тепер приготовляють, зачисляє проклони до проступків. В Італії є проклони, як звісно, »національним« пороком.

Проект нового кодексу цивільного права, який мають вкоротці предложити італійському парляментові, не нарушує принціпу нерозривности супружя. Міністер справедливости Рокко мотивує се тим, що горожанська й релігійна совість величезної більшости Італійців противиться рішучо розводам. Ся новість, принята иншими державами, »випливає — каже міністер — льоґічно з індивідуалістичного і антісоціяльного понимання супружя... Супруже не є ані інституцією, створеною тільки для користи супругів, ані простою умовою, котру вільно зірвати; воно є радше ділом, котре вимагає самовідречення й жертви з боку одиниць в інтересі родини, се є суспільности, котрої зародковою клітиною є родина... Для матеріялістичного доктринерства, що панувало в 19 ст., сталося високе соціяльне понимання супру-

жа непонятим, коли рівночасно филі антиклєрикалізму, що був у нас тоді модний, спомагали боротьбу проти принціпу нерозривности супружя, бороненого вірно католицькою церквою. Ми відкидаємо безоглядно індивідуалістичну науку, котра мусілаби довести конечно до розпряження суспільности«.

ЕСПАНІЯ.

Еспанський епископат видав спільний пастирський лист, в котрім виступає остро проти змагаючогося в Еспанії поганського духа й поганських обичаїв. З окрема осуджують епископи теперішну неморальну жіночу моду, напоминають до зберігання святости супружя і перестерігають перед порнографічною літературою.

В місті Севіллі заховався досі звичай, що молоді хлопці, перебрані за пажів, танцюють в церкві перед Найсв. Тайнами. Очевидно танці є достойні й поважні. При сім грає орхестра. Папа тепер зарядив, щоби танці відбувалися дальше тільки доти, доки старі строї є ще гарні й незнищені. Нових строїв справляти не вільно. Тим чином в короткім часі звичай танцювати в церкві зовсім устане.

ПОРТУГАЛІЯ.

В Португалії слідний зріст релігійного руху. Богато славних письменників і професорів університету вернуло до католицької церкви. Ще сильнійший є рух між студентами університету.

РОСІЯ.

Заходам Риму й нашого Митрополита вдалося добути у большевиків освобождения з вязниці російсько-католицького екзарха Фьодорова. Тепер є він вправді ще конфінований (його побут обмежений до означеного місця), але бодай є свобідний і може виконувати свої священичі обовязки.

ВІДКЛИКАННЯ ПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ.

На наші Зелені Свята був заповіджений собор православних церков на горі Атос. В останній одначе хвилі собор відкликано. Що до сього спонукало, не знати. Телеґрами з останніх днів доносять, що грецьке правительство закрило »монастир« в Атосі. Що треба розуміти під словом »монастир«, також не знати. Чи тут мова про цілий Атос, чи тільки про якийсь оден грецький монаший дім?

ПОЧАЇВ.

В Почаєві перейшло вісьмох монахів на католицьку віру. Латинський епископ з Луцька Шелячек вислав до Почаєва орієнтального редемпториста о. Чарнецького.

АЛЬБАНІЯ.

Часописи доносять, що між православною церквою Альбанії і грецьким вселенським патріярхатом прийшло до порозуміння й зединення. Наслідком того автономна альбанська церква буде на будуче підлягати грецькому патріярхови. Пятьох альбанських православних епископів буде іменувати грецький патріярх.

Під знаком фашизму.

Великі переміни державних і суспільних умовин життя в нашій наскрізь революційній добі вказують ясно й недвозначно, що кличі з 1789 р. йдуть до повного банкроцтва.

Большевизм і фашизм — ті дві найгутніщі політичні форми теперішности — розбивають немилосердно ідоли ложної демократії, яка віддалася забобонови числа й маси. Перший большевизм зачав валити моршаві основи демократії. З початку поступав він згідно з тезою Маркса, що насильство є матерю нового ладу. Диктатура меншости та домашня війна, це демонський дарунок Москви для Европи. Европейські соціялісти були фашистами ще перед повстанням фашизму, котрий повстав і сконсолідувався на італійськім ґрунті, як поява „par excellence“ (у визначний спосіб) реакційна. Особистість Муссолінія і переняття націоналістичної ідеольогії з поняттям держави, як органічної будови надають італійському фашизмови питомий і окремішний характер.

Та й в инших краях повстали подібні рухи під магічним впливом успіхів Італії, але вони далеко не тотожні з фашизмом Мусолінія. Фашизм не має Мекки, так як його противник большевизм, Москву. Всеж таки находимо в тій фашистівській струї, що обхоплює нині весь світ, певні спільні точки як: велике невдоволення з нинішних важких обставин, пересит партійними сварками, котрі є майже конечним наслідком парляментарних держав і демократичного устрою; туга за „твердою рукою“, що зумілаби завести лад; вкінци національні пристрасти, розбурхані мировими договорами з рр. 1919—1920, котрі викликали хаотичну національну політику.

Одначе фашистівський рух виказує також великі ріжниці і то залежно від країв і націй, де він і серед котрих проявляється.

Найзамітнійші типи, це італійський фашизм, котрий насильно загорнув власть в державі та конституційна революція ґенерала Авареску в Румунії, котрий, користуючися італійським взірцем виборчого закона, здобув собі ославленою виборчою політикою більшість в парляменті, щоби так перепровадити свої фашистівські заміри. Білий терор, виконуваний Авареском при помочи війська, капіталістів і націоналістичного студентства, а примінюваний до національних і віроісповідних меншостей*), це внутрішня політична діяльність Авареску й румунського фашизму.

Насильно розвязати національні питання, дали притоку витворення чеського й польського фашизму. Головною причиною повстання фашизму в цих двох державах є дві обставини: неможливість розвязки національних питань сучасними політичними методами та нездарність парляментів цих двох країв у виконуванню державних завдань. Тут і там стрічаємо в тих рухах певні неясности, бо маємо до діла з фашизмом лівих партій — в Чехії „легіонажі“ др. Крамаржа, в Польщі „стщельци“ з орієнтацією на маршалка Пілсудского — який покищо дуже ворожо відноситься до „буржуазного“

*) Національні меншости в Румунії: Українці, Мадяре й Болгаре творять 1/3 цілого населення „Великої Румунії“ і як відомо заселюють свої етноґрафічні території в більшости.

Остання їзда брата Павла.

(Дальше.)

І не було на весну весілля в хаті Корнилюків. У лісовій ярузі, як уже останній сніг зтаяв, найшли людський кістяк. Одяг на ньому знищив вітер і негода, а з тіла мали пир вовки й гайвороння у холодну та голодну зиму. Невподалік найшли клепаню. Заховалася від вихрів і бур під гиллям молодої смерічки. Коли показали її старому Корнилюкові, сказав він:

— Так, тепер уже нема сумніву! Таку шапку носив він.

І всі були певні, що Іван заподіяв собі лихо. Пожив смерти. Кинувся в глибоку прірву й там розбився об гостре каміння. І пішла така вістка від хати до хати: »У ярузі лежав покійний всю зиму. Осінні дощі й сніг розтлили його плаття, гайвороння й вовки та инші хижаки в лісі обіли його біле тіло з жовтої кости. Якжеж і могло статися інакше з людиною, що рідного брата в нестримному гніві вбити хотіла?! Як могла приняти в сво єнадро земленька свята? І яка з багацьких дочок тепер бажалаб вийти за Корнилюка?

Яка зважиласяб віддаватись на господарство, що на нього наче завзялося нещастя? Га, га! яка з багацьких дочок не здрігалася, що аж шнури коралів і дукачі дзвонили на грудях, коли тільки вимовив хто ймення старого Корнилюка? А молодий, а Гаврило? Ах, яка хотілаб на чоловіка того, що цілісіньку зиму тинявся на пів божевільний? Що місяцями блукався то в повній несвідомости, то в нападах божевілля... з несамовитим криком, зі словами без звязи... про якого багато говорили й по хатах і на вулиці — загалом недобра слава йшла про Корнилюків.

І так не було вже зівсім весілля на обісті Корнилюків. Ходили тільки про це обістя всякі поговори, ба вже й повіря — понуріщі як шум смерік, що росли кругом обістя. Старий ґазда став тепер тихим, зломаним старцем — молодий приходив поволи до себе й з весною на стільки отямився, що міг забратися до весняних робіт і наглядати за розлінюхованою челядю.

Аж одного ранку найшли старого ґазду неживого в його комірчині — умер на удар серця. Недовго перед смертю батько й син поєдналися й перед Великоднем оба пішли до сповіди. Та ледво сира землиця накрила старого, вся челядь виповіла службу...

Молодий Корнилюк не міг дістати ні наймита, ні наймички — кількоб не платив, ніхто не хотів іти на прокляте ґаздівство. До місяця продав Гаврило все своє майно з живим і мертвим інвентарем. Дістав добрі гроші.

Із цими грішми поїхав за море — до Америки. Там купив чималу ферму в самому сусідстві індіянської области. Там найняв він і наймитів і наймичок до схочу, бо там не знав ніхто ніщо про Корнилюків.

* * *

Тепер треба ще сказати, як Іван Корнилюк дійшов до чернечої ряси та до ймення Павла.

Як він побачив перед собою на землі брата, що як він думав, упав неживий від удару його топірця — пустився він тікати — сам не знав куди. Цілими днями лежав у гущавині й жив кукурузяним малаєм і бриндзею, що мав ще зі собою. Клепанню загубив. Зірвали її йому гилячки ґаджучок і вона впала в яругу. Туди й він сам трохи не попав, бо була темна ніч. Спав він на захищених від вітру місцях, а від холоду закривався сухою травою й листям. Він спав? Ба, де там! Він не міг і ока зажмурити! Він раз-ураз чув кругом себе голоси, що дзвеніли кругом нього. На звук цих голосів він стогнав і затикав собі вуха... »Братовбієць, душогуб! — говорили ці голоси. Із усіх усюдів доходило до нього це страшне слово. Шуміло його листя колихане вітром, кричали його нічні птиці, що він їх сполохував, журчав йому це слово лісовий ручай, що біля нього хотів він раз спочати. Це слово бігло за ним слідком вузкими пішниками й стало вкінці сірою примарою, що витягала до нього закрівавлені руки, щоби схопити його. Він чув як собаки брехали в селах, бачив дим, що знімався з гуцульських хат. Тоді подумав він знов про людей і згадав, що він голоден і що годі йому вічно тинятися пралісами мов хижакові. Спроможність думання вернулася йому. Колиб так він тепер утік? Колиб поїхав до Америки, як то вже раз думали він і вбитий брат, коли батьківське ярмо здавалося їм уже невиносиме? Колиб він зробив це скоресенько, ще заки розпишуть за ним стежні листи?

По двацяти днях висів Іван, а ввесь час гризла його невисказана трівога, що його можуть викрити, в Новому Йорці. Там прилучився до дроворубів, що йшли до Канади. Там у зимівці вкрав йому один із товаришів його заробіток і останок готівки, що ще заховав був. І тепер багатий верховинець став прошаком. Він плакав, думаєте? Так, його положення було гідне пожалування. Та він дякував Богові, що зіслав на нього такий допуст й обітував видержати все, як каяття за свій вчинок і за нещасну братову душу.

(Дальше буде.)

фашизму національно демократичних партій. Національно демократичний фашизм виростає тут на безтямній ненависти до Українців і Німців. — Надто улюбленим і популярним кличем чеського і польського фашизму є „проч з деморалізацією та коррупцією“, щоби тим більші зєднати собі симпатії, чим більше зростає серед громадянства невдоволення з урядування банкротуючих парляментів. Під прапорами тих кличів гуртуються невдоволені.

І Югославія має свої фашистівські організації, які поборюють головно автономічні змагання Хорватів і Словінців. Однак в Югославії подібно як і на Мадярщині іде радше лиш дальший процес розвою давних організаційних ідей. Ще перед повстанням італійського фашизму знана є в цілому сьіті сербська організація „чорна рука“ з довголітною традицією а мадярська (тепер фашистівська) організація „пробуджені Угри“ розвинула широко свою діяльність по упадку радянської влади Белі Куна. В останніх часах зазначився цей ідеольогічний рух мадярського фашизму у звісній фальшівницькій афері французьких франків.

Дуже яскраво зарисовується фашистівський рух у Франції. Успіх Муссолінія в першу чергу підбадьорив французьку інтеліґенцію згуртовану в „Союзі інтелєктуальних робітників“, що особливо поборює „владу некомпетентних“ себто якраз нинішних лівих парляментарних партій. Важка валютова кріза, що по війні перейшла в хронічну хоробову стадію, збільшує з кожним днем ряди невдоволених „рентієрів“. Характеристичним є висказ провідника франц. фашистів Тетенґера по зліквідованню повстання Абд-ель-Кріма, що „тепер належить розправитися з париськими Ріффенами“. Ясно, що на думці мається радикальну лівицю, яка попирає теперішний уряд. Чого бажає французький фашизм? „Проч з републикою, нехай живе диктатура“ — можнаби відповісти політичним кличем одної поважнійшої франц. фашистівської орґанізації, що числить 40.000 молодих людей в віці від 20—35 літ. Та орґанізація це „Jeunesses patriotiques“ (Патріотична молодь) а провідником її є вищезгаданий посол Тетенгер. Крім того істнують у Франції монархістичні орґанізації як Camelots du roi“ та „L' Action Française“, найдавніщі вороги републики, що борються за привернення ідеалів французького королівства. Провідником франц. монархістів є Еміль Доде, а їх орґан „L' Action Française“ є одним з найкраще поставлених і найбільше почитних журналів.

Маємо вістки, що симптоми фашизму проявляються теж у консервативній Англії та революційній Німеччині. В Англії фашизм о стільки відмінний від свойого побратима на континенті, що ціллю своєю не ставить він перевороту державного ладу, а є лише реакцією на зло і небезпеки ґенеральних штрайків. Як реаґували англійські фашисти на останний ґенеральний штрайк трейд-уніонів минулого місяця, не знаємо, бо ще не наспіли докладнійші інформації.

Опираючися на дотеперішнім досвіді, можемо сконстатувати, що переведення диктатури фашизму може лиш там зайти, де фашизм зєднає для своїх цілей армію. Так воно сталося в Італії і в Румунії, і такими самими шляхами намагаються піти фашисти всіх державних народів.

У поненолених націй можемо також запримітити признаки фашистівської ідеольоґії. Тільки тут з самої природи недержавности тих націй та ідеольоґія є вже більше компромісова в відношенню до революційної тактики націонал-демократії та комуністів. „Ворог мойого ворога є моїм приятелем“ і негативне відношення до чужонаціональної держави вирівнують тактику і ідеольоґію поневолених в „один національний фронт“.

В українськім громадянстві зазначився фашистівський рух у повстанню політичної „партії національної роботи“, яка однак не проявила в тій формі успішної діяльности і по році вегетовання злилася з иншими національними партіями в Українське Нац.-Демократ. Обєднання. Одиноким додатним проявом цего руху в нас є підняття рішучої боротьби з большевизмом.

Як воно би й не сталося, то однак певним є, що явище фашизму, яке ми тут вкоротці старалися зясувати, незвичайно важко вплине на почату перебудову життя европейських держав і націй.

Завдання українського Заходу супроти большевизму.

Щоби здобути національну державність — пише дальше В. Кучабський — треба передовсім бути нацією. Здобуття й збудования держави є творчим подвигом, який вимагає від усієї нації глибокого зрозуміння національно-державного інтересу і жертвования в імя цього інтересу всім. По досвідах нашої визвольної війни зайва воно річ доказувати правдивість цього, а по нашім розгромі злишне пригадувати, що лиш у власній державі є можливий той »соціяльний розвиток«, якого бажають ті речники клясової боротьби, що стоять на національнім ґрунті.

Творчим подвигом є змагання за державність і тому вони безнадійні там, де в суспільности нема з одного боку загального розуміння для державного інтересу і готовости приносити йому всі потрібні жертви, а з другого боку нема тих орґанізаційних сил, із яких найважнійшою є добровільна здисциплінованість суспільности, а без яких державницькі змагання є передчасні і мусять перемінитися в анархічний бунт, щоб упасти. Хибаж можливий цей подвиг будування держави також без того, щоби всі керманичі політики нації були державними мужами? Державний же розум вимагає, щоби кругозір провідника обнимав усі проблеми національного життя і щоб отой провідник дивився на всі суспільні сили нації, а в тім і на суспільну верству, якої представником він себе величає, лиш як на фіґурки на велитенській шахівниці боротьби нації, фіґурки, які можна й треба посвячувати, якщо це лиш доцільне для остаточної перемоги нації в її міжнародніх змаганнях.

Цих державницьких передумов — по думці В. Кучабського — нема в нашого народу й сьогодня, як не було їх в р. 1918. Зокремаж погляд про державного мужа, як про того великого будівничого, який не хитається для виконання державотворчого пляну обтісувати сире каміння суспільности в квадри — цей погляд видається широким верствам нашого громадянства чимсь безмірно диким і реакційним. Дарма, що не инакше можна збудувати хоч яку державу. І дарма, що найвисшим типом людини був і буде якраз творець великих суспільних орґанізацій, засновник держави, людина, яка вміє силою своєї індивідуальности й волі опанувати міліони земляків, щоби в одностайну міць їх своїм духом зіспоївши, повести їх — героїв історії і сам як герой — у красше майбутнє.

Дикою і реакційною видається думка про доцільність національної політики без уваги на жертви? Справді дикою, але лиш для того, хто бачить у нації тільки конґльомерат розбіжних інтересів, а не етичну вартість. Вартість єдности й симпатії в теперішному і минулому і вартість будования нового світа в майбутньому. Все це чужі категорії для нашої сучасної національної свідомости, бо нашій сучасній національній »ідеольоґії« бракує всяких етичних підстав.

І так у важкій, а прилюдно скриваній бучними фразами свідомости про низький культурний рівень мас нашого народу, про примітивність їхньої національної свідомости і про брак державництва у них — дехто ставить нашу боротьбу за державність у площині свідомого обманювання наших мас соціяльними гаслами. У їхній безрадности видається людям, що нібито навіть темними масами можна збудувати національну державу, щоби лише ті маси вже раз »урухомити« на хоч який бунт, ізза хоч яких цілей і під хоч якими кличами. Отже видається людям, що справа збудования нашої держави зводиться тільки до зручного обманювання соціяльно збунтованих мас, щоби лиш Україна ще раз з одного кінця до другого запалала. Забувають лише, що такий експеримент ми подавно зробили, ратуючи соціяльно збунтованим селянством ідею самостійної української державности в повстанню проти державного обеднання України з Московщиною в 1918 р. Щож? Під блакитно-золотими прапорами входили наші зревольтовані маси в Київ — але до червоних розбіглися. І коли сьогодня дехто ширить на нашому Заході нібито »державницький« бунт обіцянками про землю, то не для нашої державности, а для большевицької окупації вирівнює ґрунт. Державности не здобувається виборчою ковбасою й демаґоґією.

Чи справді лиш тоді може приймитися якась думка на ґрунті нашого народу, якщо вона в пародію і карикатуру перемінилася? Так дехто підпалює Україну, щоби вона спалахнула, не соціяльними гаслами, лише нібито »націоналістичними«. — Отим карикатурним »націоналізмом« величається поширювання людожерчої ненависти до займанців і закликується »маси«, щоби стріляти зза плота.

Так є! Мечем і тільки мечем здобудемо свою державність, але мечем лицаря й героя, а не ножакою скритовбивця й погромщика! Ненависть ширять? Алеж ненавистю не будується держави! Досвід нашої визвольної війни виказав, що найкрасші, найбільш здібні на жертву наші військові частини були теж рівночасно й найбільш лицарські. І що палив і мордував в імя »святого гніву« ненависти якраз тільки той мотлох, що на фронті від одної ґранати розбігався.

Деякі мішають в одно національну революцію з большевицькою соціяльною революцією. Вони не бачать, що ціль большевицької революції — руїна, а ціль національної революції — будова. Для большевицької революції доволі негативних інстинктів збунтованих мас, а для будови національної держави треба позитивних вартостей свідомої дисципліни й посвяти. Далеко лекше викликати большевицьку революцію, а тяжше національну. В підставах національно-державницького руху мусить лежати почування нації не як абстракту, а як живою кровю пульсуючої могутности, ідеалізм любови для нації і її майбутнього та самосвідомий національний аристократизм, а не бунтарська, рабська й труслива ненависть.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Український рух.

Безладдя в „Українській Парляментарній Репрезентації“.

Усі наші національні партії всеєдно, чи прихильні, чи неприхильні пок. от. Петлюрі, зайняли гідне становище в справі постави Жидів до цего вбивства та до зогиджування ними українського руху. Тільки „Українська Парляментарна Репрезентація“, що в першу чергу повинна була запротестувати проти безсоромного наклепу жидівської преси, а передусім жидівського парляментарного клюбу мовчки пройшла над вбивством от. Петлюри. Як подає „Діло“ посли УНДО, що були в Варшаві

в часі опублікування комунікату „Жидівського Парляментарного Клюбу", домагалися всіми силами, щоби скликати надзвичайне засідання Клюбу. Що не було потрібної до ухвал скількости послів, то ці посли настоювали на тому, щоби президія або сама, або разом із послами, що цікавилися цею справою, видала відповідь на комунікат „Жидівського Клюбу". Та все було дарма й тому посольська фракція УНДО мусіла видати комунікат у своїому іменні.

Аж дня 15. ц. м. відбулося засідання Укр. Клюбу в справі зареаґування на комунікат „Жидівського Клюбу". По довгій дискусії предложено дві резолюції: одну від президії, другу від УНДО. В резолюції „Селянського Союзу" полишено на боці справу наклепів на Петлюру, а бралося в оборону тільки український нарід. Для узгляднення обох резолюцій вибрано комісію в яку між і. ввійшов голова Клюбу С. Козицький. Комісія запропонувала текст комунікату, який ми подали в попередному числі „Н. Зорі". Та коли резолюція пішла під голосування, фракція „Селянського Союзу" здержалася від голосування й прохала втягнути це до протоколу. Та мало цего. Один із послів „Селянського Союзу" подав жидівським кореспондентам хід нарад і голосування. І на основі цих інформацій жидівський „Наш Пшеґльонд" написав таке:

„Вище зазначену резолюцію ухвалено проти 7 голосів соціялістичної фракції („Селянський Союз"), котра не погоджується з поглядом, що Петлюра не несе ніякої відповідальности за різню Жидів на Україні".

Дивне тут і це, що голова Клюбу Козицький не знав ніщо про це й запротестував у „Нашому Пшеґльонді" проти такої інтерпретації та „Наш Пшеґльонд", що мав докладні інформації від члена „Українського Клюбу", простує це спростування й запевняє, що сім послів із соціялістичного „Селянського Союза" таки здержалися від голосування. І вийшов скандал!

Віче УНДО в Кропильниках, пов. Рудки.

Дня 13. червня ц. р. відбулося віче в Кропильниках, скликане пов. орґанізацією Українського Нац. Обєднання в Рудках. На вічу було двох священиків і один учитель та понад 500 селян. Референував пов. орґанізатор о. Онишкевич. Він представив, як український нарід в Галичині розвивався, поки підчас світової війни не підняв прапору української державности. Дальше розказав про упадок Української Держави і про знущання над нашим народом, який тепер підноситься зі свого упадку та орґанізується ка полі культурним, економічнім і політичнім. Відтак відчитав і пояснив програму УНДО та підніс вагу одноцільного національного фронту, особливо при будучих виборах до сойму. Віче тривало понад три години й покінчилося відспіванням народніх гимнів.

Жіноче віче УНДО в Тернополі.

Дня 16. ц. м. відбулося в Тернополі жіноче віче, скликане місцевим жіночим кружком УНДО. Віче отворила п-ні Б. Баранова. Почесною головою вибрано п-ню сенаторку Левчанівську. Проводили вічем: пані: Кондратова, голова, О. Кисілевська і Вигнанська, заступниці. Секретарювали: О. Калинівна і Ксеня Кручова. Реферат про сучасне політичне положення виголосила сенат. Левчанівська. Пані Блянка Баранова мала реферат про економічну й політичну орґанізацію українського жіноцтва. Після рефератів складано привіти жіночому вічеві, а потім відчитано резолюції. На кінці відповідала ще сенат. Левчанівська на ріжні питання порушені в дискусії. Ухвалені резолюції політично-орґанізаційного характеру, а також в справі вбивства Петлюри та кампанії жидівської преси. Окрему резолюцію ухвалено в справі політичних вязнів.

Народній Зїзд у Борщеві.

Дня 3. ц. м. відбувся в Борщеві повітовий народній зїзд УНДО. Відпоручників було 66 під проводом дра Лупіва. О сов. Гуньовський пояснював партійну програму. В дискусії забирало голос понад 20 учасників. Про орґанізацію партії референував п. Ґораль. Вирішено до 29. ц. м. перевести партійну орґанізацію в кожному селі. П. Ів. Вербицький говорив про значіння преси. Опісля вибрано Повітовий Народній Комітет, а саме голова др. Андрій Лупів, Заст. голови о. сов. Олексій Гуньовський, парох у Ланівцях, секретар Петро Ґораль, скарбник Гнат Баранюк, члени: о. Антін Козловський, Василь Ґаляс, Андрій Стефанюк, Гриць Староцький, Михайло Лоточинський, Андрій Стахів. Одно місце в комітеті задержано для жіноцтва, а 5 для мельницького судового округа. На 29. ц. м. заповіджено віче в Борщеві.

Повітовий Народній Зїзд УНДО в Сяноці

відбувся 16 ц. м. Зїзд відкрив др. В. Блавацький. До президії вибрано о. Петра Андрейчика і п. Г. Жука. Реферат про партійну програму, про орґанізацію та завдання УНДО мав відпоручник ЦК УНДО п. Олекса Черкавський. Після дискусії над рефератом, вибрано Повітовий Народній Комітет, а саме: головою дра В. Блавацького, а членами: о. Петра Андрейчика, інж. Вол. Мосору, Степана Макуха, Мих. Черепаняка, дра Вол. Константиновича, Федя Коцана, Осипа Потуляка, дра Остапа Жука й о. Юрія Менцінського.

Народній зїзд у Мельниці

відбувся дня 19 ц. м. Було до 50 відпоручників. Проводив о. декан Капустинський. Реферат про партійну програму мав адвокат др. Лунів. Про орґанізацію та партійну пресу говорив п. Ів. Вербицький. Принято рішення такі самі як у Борщеві та вібрано 5 членів до Пов. Народ. Комітету в Борщеві, а саме: о. Діонізія Щуровського, як заст. голови, о. Дмитра Паляницю, Вас. Костенюка, Ів. Романюка, Мих. Кучерявого, Вас. Чубея, Дмитра Ткача. Рішено скликати політичне віче в Мельниці.

ПОЛЬЩА.

Засідання сойму.

Дня 22 ц. м. почалося засідання сойму. Марш. Ратай передав на руки віцемарш. Дашинського письмо, яким зрікається уряду маршалка сойму й прохає віцемарш. Дашинського вести цей уряд дальше. Пос. Дембський вніс, щоб не прийняти до відома цего зречення. В голосуванні над цим внесенням дістав Ратай заяву довіря незначною більшістю. Опісля приступлено до дневного порядку. Мін. скарбу Клярнер подав свої пляни що до направи польських фінансів і заявив, що правительство вяже справу довіря зі справою поладнання в реченці буджетової провізорії. У дискусії над експосе мін. скарбу перший забрав голос пос. Ґломбінський (ЗЛН) і заявив, що його клюб внесе до сойму власний проект конституційних змін. Заявив, що З. Л. Н. голосуватиме проти буджетової провізорії. Пос. Заремба (ППС) признає конечність буджетової провізорії, та зазначує, що соціялісти в останнє роблять кроки цего роду в теперішному соймі. Промовляли ще посли Голекса (ХД), Дубанович (ХД), Борка (Пяст) і Гартґляс (Жид. К.). Пос. Косцялковський (Клюб Праці) поставив внесення на замкнення дискусії. Зза цего прийшло до метушні, яку почали комуністи. Комуністи й комунізуючі посли кричали, били в пульти й співали. Голосування над внесенням відбулося серед страшного галасу. Що члени соймового бюра не могли дати собі ради, мусіло відбутися друге голосування через двері. Віцемарш. Дашинський заявив, що внесення прийнято й цим замкнено дискусію. Комуністи справили тоді ще більший галас. Тоді віцем. Дашинський виключив комун. послів Варського-Варшавського й Воєвудського зі салі нарад, а коли вони не виходили, ви-

---

Перед реформою супружя.

Упадок супружя і родини.

(Дальше).

Деморалізація, викликана частими розводами, руйнує одначе інституцію супружя не тільки тим, що підтинає віру в людей і пошану до почувань другого, але також тим, що сильно нарушує почуттє ообовязку й відвічальности.

Зі всяким обовязком лучилася завсіди відвічальність за його виконання, а її міра росла з важністю занять і їх наслідків. Супруже отже — інституція з наскрізь суспільним характером, звязана з щастєм супругів, з долею дітей і будучністю краю — не може бути виняте з під того закону, навпаки, вимагає тим більшої обовязковости, що його завдання є так трудне само в собі і стільки нераз приносить прикрих невдач.

Та як шанувати святість обовязку і зложених приречень, коли сам закон освячує їх зірвання? — Бо ніяка урядова печатка ані судовий трибунал не змінить факту, що розвід є зломанням слова, яке ми дали особі, що його приняли як запевнення вірности аж до кінця. Се нечесне поступування, котре закон замість осудити, ще санкціонує його, мусить очевидно впливати в найвисшім степени деморалізуючо на инших горожан, відчинити двері самоволі, вирвати з їх сумлінь загалом ідею обовязку. Ніхто з тих, що глядять на відносини в краях, де цвите розвід, не відмовить хиба слушности Г. К. Шестертонови, котрий назвав розвід „легкодушним і легким способом, як усунутися від відвічальности".

В супружю відібється се на одній з найважнійших і найвразливійших його сторін — на супружій вірности. Вона перша впаде жертвою. Статистика показує, що одною з найчастійших причин розводу буває якраз чужоложство й покинення.

На 2.108 розводів, уділених в Швайцарії в 1922 р., було 295 признаних з приводу чужоложства. Зпосеред розводів, уділених у Франції в рр. 1907—1910 понад 15% признано ізза чужоложства, а 16% з приводу покинення. На 2.508 розводів, уділених в 1919 р. в самім Парижи, признано 659 ізза чужоложства. В Прусії в 1922 р. на 100 випадків розводу було 69 уділених ізза чужоложства. На 112.036 розводів, уділених в р. 1916 в Зєдинених Державах, признано 12.486, або 11.5% ізза чужоложства, а 39.920 с. є. 36.8% з приводу покинення. На загальне число 945.625 розводів в рр. 1887—1906 було 153.758 або 16.3% признаних з приводу чужоложства, а 367.502 с. є. 38.9% з приводу покинення.

Наведені числа треба брати очевидно зглядно, в світлі місцевого законодавства. Вони булиби безперечно низші, колиби не місцевий розводовий закон, що наводить означену скількість причин, вистарчаючих до одержання розводу, зпоміж котрих чужоложство видається одначе для богатьох іще причиною найлекшою. І в сім саме проявляється нечесність розводової устави, що вона мимоволі піддає й улекшує чужоложство, що більше, поширює його і майже просто накидає.

Бо не тільки освоює широкі кола суспільности з фактом істнования того надужиття і через те здіймає з нього по части тавро ганьби й характер проступку, про який навіть говорити не випадає, — але підсуває його, як широко примінюваний, легкий і успішний середник до цілі. Бо з одного боку відчиняє можність зірвання звязку, а з другого заповідає, що се може статися тільки під тою умовою, що подання о розвід буде поперте одним із наведених у кодексі проступків, в числі котрих чужоложство і покинення належать нераз до одиноких, а загалом до найлекших. Богато отже з тих, що рішились за всяку ціну довести до зірвання звязку, хопиться того середника і раз скористає з нього справді, а иншим разом заінсценізує його тільки, раз ужиє його на власну руку, а в иншім випадку станеться те за

несла їх служба насильно. Опісля прийнято внесення на відіслання буджетової провізорії до комісії. Потім віцемарш. Дашинський відчитав письмо марш. Ратая, що він таки зрікається маршалківства.

При внесенні Українців, Білорусинів, комуністів, незалежної хлопської партії й ін. гуртів у справі політичних вязнів, яке перепало, прийшло знов до окликів і биття в пульти. Український клюб поставив також внесення на негайне розвязання сойму. При кінці засідання повідомив віцемарш. Дашинський, що найближче засідання відбудеться в пятницю.

НІМЕЧЧИНА.

Плєбісцит у справі вивласнення колишніх володарів.

До ваймарської конституції ввели соціялісти інституцію народнього референдума, що складається з двох частей: „Volksbegehr" і „Volksentscheid". Коли бодай чотири міліони вискажеться за підданням якоїнебудь справи рішаної парляментом під безпосередне рішення народу, або т. зв. »референдум«, то справа мусить пійти під голосування всіх політично управнених громадян. Вони відповідають на питання в тайному голосуванні »так«, або »ні« й цим рішають справу остаточно. Референдум ввели соціялісти, щоби оборонити конституцію перед замахами правиці й монархістів. Тому теж ухвалили, що вислід важний тільки тоді, коли в цьому в голосуванні взяла участь більше чим половина управнених до голосування. Та вийшло так, що при першім ужитку з референдума вийшла користь саме для правих, хоч соціялісти здобули 14,409.608 голосів на загальне число голосуючих 15,571.218 — то не осягнули мети, бо управнених до голосування є 29,593.362 — а в голосуванні не взяло участи більше чим половина управнених. Та всежтаки парлямент при рішенню мусітиме числитися з силою соціялістів, яка має за собою тілько зорганізованих членів.

ФРАНЦІЯ.

Знов Бріян...

У Франції ніяк не може утворитися правительство. Як ми писали в попередньому числі, кабінет мав творити Бріян, та йому тоді не повезло й президент республики поручив цю місію Еріотові. Та йому відмовила попертя поміркована лівиця й часть правиці й він зрікся своєї місії. Президент Думерґ поручив місію утворення кабінету зновуж таки Бріяндові й він згодився. Як пишуть, Бріян задумує покликати до кабінету всіх членів попереднього свойого кабінету. Поанкаре згодився вже вступити до Бріяндового кабінету. У цему кабінеті остануть: Пенлеве, Демансі та Дірон. Кальо заперечив, начеб мав увійти в склад кабінету. Новий цей кабінет матиме правий характер.

Зєднуйте передплатників „НОВІЙ ЗОРІ"!

АНҐЛІЯ.

Анґлія все ще не може поладнати зі страйками.

Секретар союза вуглекопів Кук заявив, що можливе, що робітники наслідком голоду згодяться на менші заробітні плати, та навіть в разі голоду не приймуть довшого часу праці, ані окружних ціннікових угод. Внесення правительства, що допускає продовження денного часу праці в копальнях із 7 на 8 годин. Так малоб бути пять літ. Страти спричинені страйком обчисляють на 250 міліонів фунтів штерлінґів. Дотепер спровадили зза границі 350 тон вугілля. А в самій Анґлії наслідком страйку продукція сирого заліза впала з 539.000 тон у травні на 88.000 тон. Число безробітних у бавовняному промислі в травні було 96.000 людей, а в залізному промислі 75.000. Господарські страти обчислюють на 100 міліонів фунтів штерлінґів.

Конфлікт із СРСР.

Як ми вже писали, підмога, що її діставили анґлійські страйкарі з СРСР, привела до конфлікту Великої Британії з Радянщиною. На анґлійську ноту відповіло совітське правительство, що воно не може заборонити робітницьким орґанізаціям посилати гроші анґлійським страйкарям. Центральна рада професійних спілок СРСР рішила висилати дальше гроші на підмоги анґлійським страйкарям. Як пишуть, анґлійське правительство рішилося тепер ні не зривати взаємин із Радянщиною ні виповідати торговельного договору й навіть не протестуватиме вже проти дальших грошевих посилок із Росії для жінок і дітей страйкарів. Крім СРСР посилають підмоги й гірничі орґанізації Німеччини (5 тисяч ф. ш.), Голяндії (6 тис. ф. ш.) і Зєдин. Держав (10 тис. ф. ш.). Проти такого надсилання грошей правительство не думає виступати, буде тільки пильно стежити за діяльністю правительства СРСР.

ПОРТУҐАЛІЯ.

Знов революція.

Міністер війни Ґоназ де Коста не міг дійти до порозуміння з премієром адміралом Кабекадесом і на чолі військ увійшов до Лісбони та змусив Кабекадеса до уступлення. Коста проголосив воєнний стан і обняв провід у кабінеті. Для інших міністерств установлено тріюмвірат із військових осіб. В місті покищо спокій, хоча серед населення замітні познаки розярення.

ТУРЕЧЧИНА.

Заговір на президента республики.

У Смирні викрили заговір на президента республики Мустафу Кемаля Пашу. Переведено арештування. Заговір викрили безпосередно після прибуття Кемаля Паші в Смирну. Серед арештованих є кілька визначних достойників. Поліція найшла оружя й бомби. На чолі заговору стояв бувший посол.

МАРОКО.

Дальша війна в Мароко.

Кілька мароканських племен веде дальше завзяту війну з французькими й еспанськими військами. Сили Мароканців на стільки поважні, що в напрямі на Тозу, де розмістилися повстанці, мусіли вислати французькі військові літаки. Значні рухи повстанських військ замічено в околицях Рабату. Супроти поширення повстання французькі власти поручили скріпити військову обсаду Тетуану. Також еспанські війська приготовляються до евентуальних операцій для спараліжування повстання.

Зі студентського життя.

Кооператива »СТУДЕНТСЬКА САМОПОМІЧ«.

Великий ідеал кооперації самопомочі пролєтарів і поневолених став живим і горячим кличем укр. академічної молоді, яка після програної оружної визвольної боротьби повернула домів, щоби цю боротьбу продовжувати й на далі мирними громадянськими методами. Десятки й сотки укр. студентства вступило по фаховій підготовці в ряди укр. кооперації на зайнятих Польщею землях і невдовзі праця та під умілим проводом наших старших громадянкооператорів увінчалася неабиякими успіхами. Відновлено цілий ряд знищених війною кооператив, заложено сотки нових, понесено ідею кооперації у найглухійші закутини нашої Галичини.

І своє власне вбоге життя порішило студентство повести шляхом кооперації. В 1923 заснувалася перша в Галичині загально-студентська кооператива „Студ. Самопоміч". Самопоміч — мала бути справді її головним завданням. Однак ініціяторам і першій управі не вдалося перепровадити в життя на широку скалю закровних плянів. Якраз тоді зазначився поважний розлам серед укр. студентства і кооператива не находила для себе пригожого поля для розвою. Всеж таки зроблено великий крок вперід. Кооператива зєдинила поверх 900 членів і цілим рядом рефератів на теми кооперації дала привід до повстання таких кооперативних підприємств, як студ. чепурня (фризиєрня), бюро посередництва лєкцій і т. и.

В цьому акад. році по полагодженню справи бойкоту розснувалися для кооперативи широкі горизонти праці. Однак на нещастя впроваджено тепер в ідею кооперації особисті і політичні чинники, і то саме лівим студ. угрупованєм „ДОПС", якому в лютім ц. р. вдалося обсадити своїми однодумцями та прихильниками цілу Надзірну Раду та управу „Студ. Самопомочі". Укр. національне студентство прийняло цей факт, як образливий для нього визов. Боротьба почалася на І. Надзвичайних Загальних Зборах в травни, які Надз. Рада скликала для затвердження білянсу за р. 1925. Укр. нац. студенство, почуваючи свою чисельну перевагу на тих Зборах прийняло безоглядну тактику поборювання „лівих", висуваючи

спільною угодою супругів. І те останнє справді часто буває.

Тим чином розводовий закон заохочує до чужоложства й помножує число сих проступків. З другого боку той закон відбирає проступкови чужолоства тавро ганьби і робить його чимсь дуже дрібним, ба навіть середником до цілі. Тому карні доходження в справі проступку чужоложства майже устали в практиці так, що „обітниці", сформулювані творцями розводового закону принесли саме в тій точці подвійне розчарования; заповідано, що чужоложства стануться рідші і будуть острійше карані, а тимчасом противно: змоглися числом і уходять безкарно.

Чи отже не слушно називають деякі розвід „тайною чужоложства" ?

Низький процедер віроломства не є одначе одинокою дорогою до цілі. Морально звироднілий чоловік не перебирає в середниках і хапається так само легко инших, більш нагальних. Раз послужать вони йому до приневолення другої, надто терпеливої сторони, до заходів одержати розвід, иншим разом будуть пімстою за пороблення перших кроків в тім напрямі проти його волі. Очевидно, що жертвою паде тут найчастійше жінка.

Сі випадки є особливо наглядною ілюстрацією нечесности розводу. Бо супружя по своїй природі ублагороднює чоловіка, вказуючи йому нову і то велику ціль у життю, будить висші почування, виробляє характер, часом зміняє до непізнання людей давнійше легкодушних, грубих, нагальних. Зате зірвання супружя і те всьо, що його попереджає й йому товаришить, впливає зовсім противно; тоді гасне благородність, затираються красші людські черти, а з глибин серця добуваються найнизші інстинкти й ведуть до діл, перед описом котрих здрігається перо. Хто не чув з достовірних жерел про сцени, які бувають нераз серед домашних стін, передовсім на тлі одержання розводу не увіривби, що можна дійти до такого степення озвірення в поступованню з особою, котру пречінь раньше любилося і присягалося їй вірність.

А як часто користаються з того середника, вказує між иншим і статистика. Так нпр. майже половина, бо 44% розводів, уділених у Франції в рр. 1907—1910, було узасаднених жалобою на чинне строге поведення й тяжку обиду чести. Подібні числа подає також статистика Парижа, Швайцарії і Зєдинених Держав.

(Кінець буде).

м. и. цілий ряд неоправданих закидів на адресу „лівої“ управи. Студент Диденко поставив резолюцію, в якій категорично зажадав уступлення надз. ради та управи кооперативи до двох тижнів. Резолюцію тов. Диденка прийнято більшістю, хоч у дійсности управа кооперативи до цього часу не провинилася нічим таким, щоби можна було підвести під розуміння „наруги над кооперацією та укр. національним студентством“ як це аргументував внескодавець. Націоналістичне студентство виявило через ухвалу цеї резолюції тов. Диденка повне незрозуміння ідей кооперації, яка не може бути ні права, ні ліва, о скільки дійсно має сповняти свої цілі. В негідний спосіб накинувся при тім орган націоналістичного студентства „Студентські Вісти“ (додаток „Нового Часу“) на тов. Гладиловича Івана, який на тих Зборах виступив проти демагогічної поведінки провідників націоналістичного студентства, що неслушними закидами на Управу і надуживанням патріотичних почувань укр. студентства старалися зєднати членів для своєї політичної організації.

Тактику націоналістів примінили на II. Надзвич. Заг. Зборах, „Допсівці“, з тою однак великою ріжницею, що вони на взір своїх червоних інструкторів, її ще значно більше поглибили і поширили. На другі збори, заповіджені на 19. червня ц. р., які мали перевести евентуальний перевибір Управи Кооперативи „Студ. Самопоміч“ змобілізували Допсівці партійних робітників з Святоюрської читальні, які з палицями прийшли боронити „допсівського“ стану посідання. Студентська харчівня, в якій відбувалися Збори, наповнилася коло пятої години попол. по береги.

Проти себе станули два ворожі табори: „Допсівці“ з бородатими робітниками та націоналісти з сьогорічними гімназіяльними абітурієнтами. Збори мимо цього, що тягнулися цілі чотири години, неполагодили ні одної справи і вкінці предсідник мусів їх розвяти, бо прийшло до чинних зневаг між обома ґрупами.

Одно стає ясним для укр. студента по тих сумних подіях, що мали місце на обох Загальних Надзвичайних Зборах „Студ. Самопомочі“. Укр. студентство ніяк не сміє послугуватися в своїм спільнім пожиттю подібними неетичними, бодемагогічними і насильними методами, і всі спроби в тому напрямі мусить воно якнайрішучійше пятнувати та відкидати. Ріжниці ідеольоґічні, політичні і релігійні, які серед кожного громадянства є були і будуть, не можуть бути ліквідовані серед тих, що мають претенсії бути цвітом народа, при помочи брудних наклепів і палок. Одночасно не вільно нам студентам втягати в наші внутрішні непорозуміння нестудентів і то як редакторів та фахових політиків, так робітників і робітниць. Виключена теж є всяка співпраця між людьми, які не відносяться зі взаїмною пошаною до своїх ідеольоґічних переконань. Для того булоби здається вповні вказаним, щоби укр. студенство приступило щирійше до плекання соціяльної культури, яка стоїть у нас ще на ступени примітивного варваризму.

Ів. Аненко.

Ратуймо серце!

(Надіслана стаття).

Світові корифеї людства потішають нас великими здобутками природничих наук. Вони добачують в тих здобутках докази на живучість і незахитану силу людського духа в його нестриманому поході до щастя з культури й мистецтв. Та ми знаємо, що класичні народи старовини згинули, хоч високо в них стояли культура розуму й мистецтво (поезія й різьба). Згинули вони через однобокість свойого внутрішнього розвою: забракло їм серця саме в той час, як ум сягав вершин! Те серце дав старинному світові Христос — що простими, але с е р д е ш н і м и словами Евангелії відродив людство.

Хто схоче — легко найде похожість наших часів на часи безпосередно перед Христом. Забракло нашим часам — серця. Вигас у них оцей огень, що огріває життя й очищує його турботи. Люде попали в екстреми: одні вірять у розум, наче в Бога, другі на всьо плюють і зовуть безглуздям. Золотої середини з розумом та з серцем, що ділилисьби своїми впливами — мало!

Надмірний розріст розумових здібностів приголомшує серце чоловіка. Воно інакше виглядалоби, як що в парі з розвоєм здібностів розуму розросталисяби й моральні спосібности серця. Та сьогочасне життя людства з його культурами подібне до корабля з двома щоглами, з яких одна міцна, а друга дірава. Дарма, що одна нібито неподатна на всякі бурхливі, морські завірюхи! Корабель мусить потапати. Так і з сьогочасним людством! Дарма, що культура людського ума висока, людство зайшло над край пропасти, бо культура його серця — такби сказати — дірава! Єдиний поратунок — скріпити цю культуру до того ступня, на якому стоїть культура ума.

Здавалосьби на перший погляд, що з новими поступами в науках (головно природничих) повинна рости й сила серця, а це — навпаки, мовляв — ми своїм розумом Богові й небо розпоремо. Світлі змагання сьогочасної техніки й цивілізаційні успіхи природничих наук — це лиш рубчик всесвітної таємниці, яку Бог у своїй безгряничній ласкавости хоче перед нами розкрити. Для нас це свіжі докази на Божу могутність, мудрість і доброту, це нове звено в узах злуки нашого серця з серцем Бога, — для „людей світа“, це нові карби розуму, нові докази на його „божественність“ — і нові причини до гордощів.

А гордість — це джерело всіх гріхів, що в своїй нечуваній многоті, наче біблійна потопа, затоплюють світ. І тому над сьогочасними народами зависла гроза духової смерти, бо з артерій їх внутрішнього духового життя гріх досисає останні животворчі соки.

Треба шукати порятунку!

Єдиний же порятунок — у святій церкві, що властю самої своєї установи покликана творити між розумом і серцем рівновагу, боронити серце перед непутящим розумом, а розум перед непутящим серцем.

о. В. Мельник.

Важна справа.

Довгі літа перед світовою війною придержувався *по наших школах* гарний звичай: обдаровування дітвори при кінці шкільного року книжечками, як видимими доказами нагороди за пильність у науці. Нині цей звичай вже зовсім затратився.

Зложилися на це ріжні причини, а найголовнійша з них — це брак відповідних фондів на закуп книжок на нагороди пильности. Давнійше на цю ціль була постійна дотація в буджеті видатків найменшої навіть школи так, що місяць червень був для книгарів »сезоном дитячої літератури«.

Теперішні шкільні власти зовсім не журяться цею справою.

До нині не видала ще кураторія львівського округа оречення й дозволу: які дитячі книжечки в українській мові можна купувати для шкільних бібліотек — хоч усі українські видавництва предложили свої видання до цензури й апробати ще в 1922 році.

Тому повинні всі місцеві ради шкільні самі подбати, щоби українська дітвора одержала відповідну книжку до читання на час вакаційних ферій.

Як зібрати відповідні фонди (30—50 зл.) на закупно потрібної скількости книжечок, то місцеві чинники можуть знайти на це десятки ріжних способів. Треба лише доброї волі!

Ізза недостачі відповідної лектури для дітей по шкільних бібліотеках, дітвора наша духово нидіє і становить добрий ґрунт до винародовлення.

Тож не слід цеї справи легковажити, або спихати на останній плян з тої причини, що нема гроша на придбання книжок, що тепер »біда« загальна, що батьки дітей не мають звідки і т. и. викрути. Легковаження цеї справи може за якийсь час мати для нас дуже фатальні наслідки. Коли в руки нашої дітвори дістанеться книжка »чужа«, яка вскорі заманить її до себе, тоді — *пиши* »пропало«...

Наші видавництва мають повні магазини книжок для дітей і молоді, та на жаль, нема кому їх купувати.

Одно з найбільших видавництв дитячої літератури — »Світ Дитини« у Львові — розіслало в місяці січні ц. р. 14.000 катальогів своїх видань, а на це одержало 100 замовлень у висоті від 2—10 зл. Цеж просто неімовірне, щоби у нас царила така байдужність до книжки, а головно для дитячої літератури.

Кладемо отже цю справу на серце нашому учительству і духовенству. Вони в першій мірі поносять відповідальність за виховання теперішнього молодого покоління.

Передусім наше духовенство, що його опіці поручене духове здоровля нашої молоді, повинно подбати, щоби в руки нашої молоді діставалася добра книжка, здорова й із релігійного й із національного боку. Наше духовенство повинно звернути на це увагу своїх громадян, а також шкільних місцевих рад, коли вони є під їх проводом, чи впливом.

Нехай отже добре застановляться над цею небезпекою, яка грозить нашому народові в недалекій будучности, коли дальше, так як досі, будеться в нас багателізувати справу книжок для дітей.

Нехай це грізне „memento mori“ стрясе із байдужности всіх тих, кому лежить на серці будучність нашого народа й нашої Церкви.

Промостіть дорогу книжці в народ!

Давайте в першу чергу книжки дітям!

Нехай кожда кооператива спроваджує книжечки до читання для дітей, а побачите, який рух і попит за книжкою піде з усіх усюдів. Книжка до читання в руках нашої шкільної дітвори — це одиноке й певне оруже проти всіх затій на наше істнування!

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО.

Зі збірки „ВАВИЛОНСЬКА НЕВОЛЯ“.

I.

Поржавів нам талан життя
На звалах чести!
Й пішовби я на край світів,
Без вас понісби сором —
Деж його нести?

По селах гріх, в містах хула
І ворожнеча!
Ми всім і нам всі-вороги!
Деж наші світлі люде?
Де наш Предтеча?

Чи йти за села, за міста,
За соті мости
І слухати, чи не встають
До діл нових, до чинів —
Висохлі кости?

Просити в Бога батогів
На ваші плечі?
І кнутом гнати до діла!
Де наші світлі люде,
Де Предтечі?

Чи дати вам живе гасло,
Велику тугу...

— — — — — — — — — — — — —

„Jerusalem, Jerusalem
Convertere ad Deum,
Dominum Tuum!!“ *)

*) „Єрусалиме, Єрусалиме
Привернися до Бога,
Господа твойого!!“

Вписуйтеся в члени

Української Християнської Орґанізації

Річна вкладка від 2 зол. (для незаможних довільна)

Адреса: **Укр. Хр. Організація Львів, вул. Сикстуська 39а.**

Останні вісти.

Новий Бріяндів кабінет.

Проти Поанкаре й Думерґа обявився сильний опір противників лівиці, супроти чого Поанкаре відмовив прийняття теки, а з Думерґом не міг Бріян дійти до порозуміння.

До нового кабінету ввійшли: Бріян, предсідник ради міністрів і мінстер заграничних справ, Кальо, заступник премієра й міністер фінансів, Лявай, міністер судівництва, Дірон, міністер внутрішних справ, Ґійльома, міністер війни, Лейґе, міністер мореплавства, Ноґаро, міністер просвіти, Шапсай, міністер торговлі, Даніє, Венсан, міністер публичних робіт, Біне, міністер хліборобства, Періє, міністер залізниць, Дірафу, міністер робіт, Журден, міністер суспільної опіки. На становища державних підсекретарів покликано в президії ради міністрів Даніелю, в міністерстві фінансів Петрі, буджету й скарбу Дібоа, війни Жакіє, а воздухоплавства Льоран Ейна, торговельного мореплавства Валід, визволених земель Дітрей, технічного вивчення Рамей, почт і телеґрафів Астіє.

Новий кабінет складається з 4 лівих демократичних републиканців, 5 соціяльних радикалів, 4 лівих радикалів, 4 лівих републиканців1, що не належить до ніякої ґрупи й одного непарляментариста, цебто міністра війни. До кабінету входить десять членів попереднього кабінету. Кабінет у 4/5 частинах радикальний, а тільки 4 його члени належать до поміркованих ґруп.

З біржі.

Дня 24. червня американський доляр у Львові коштував до 10·20 зол., канадійський дол. 10·00 — Збіжжа: Пшениця біла 43-44 зол., червона 46-47., ячмінь пастівний 27-28, овес 32-33, гречка 31-32 зол.

НОВИНКИ.

На могилах поляглих у Львові. Величаво випало свято поляглих у Львові. Мійські Українці як слід віддали поклін могилам наших героїв. В перший день Зелених свят, у неділю перед третою годиною непроглядний здвиг народа зібрався під церквою Преображення й під катедрою св. Юрія. По третій годині рушив похід із місця. Ішли процесії з усіх наших львівських церков, а за ними парохіяне. Представники товариств несли вінці, щоб їх зложити на могилах поляглих. Вінці й квіти несли діти наших шкіл. Плавно йшли в своїх одностроях пластунки й пластуни. Одно сумно, що наші співацькі товариства та хори при инших товариствах не взяли участи. Співав тільки львівський співацький ґурток під управою п. Купчинського. За мало бачили ми нашої інтелігенції, а й ця, що була, не йшла в рядах, тільки боками. Сумне свідоцтво виставила собі світська академічна молодь, що не взяла ґреміяльної участи в поході. Отсе сумні прояви — та всежтаки свято випало гарно, величаво. На Янівському цвинтарі відправили насамперед панахиду на могилах українських стрільців, що полягли ві Львові. До панахиди станули всі львівські священники під проводом о. дек. Томовича. Гарну, патріотичну проповідь виголосив о. Е. Бачинський. Опісля правили панахиди на могилах пок. Саламоновича, Фолиса, Шевчука та Луцейка й Крупи й Ольги Бесарабової. Всі могили вкривали ґусто вінки й квіти. На другий день свят, у понеділок рушив теж величавий похід у цьому самому порядку на Личаківський цвинтар. Дорогою співав знов тільки хор під управою п. Купчинського. Насамперед відправлено панахиду на могилах українських стрільців. Проповідь виголосив о. парох Садовський. Опісля правлено панахиди на могилах редактора й письменника Барвінського, поета Маркіяна Шашкевича, Івана Франка, Адама Коцка, директора »Дністра« Кулачковського, на капітульному ґробівці, чет. У. Ґ. А. Дзеровича та проф. Остапа Вахнянина, орґанізатора закарпатського пласту й инш. На могилі проф. Вахнянина пластуни й пластунки відспівали пластову присягу. Ґарно випало сьогорічне свято наших ґероїв. Сподіємося, що на рік не буде й цих недомагань, що були цього року. ал.

Ревізії й арешти серед Українців. Дня 19. ц. м. в зелену суботу переводила поліція ревізії в житлах ред. О. Павлова, дир. Осипа Навроцького, дра М. Стахова, дра Палійчука, студ. Чубацького й ін. та в *льокалі редакції „Громадського Голосу“.* Причина невідома. — Попереднього дня арештувала поліція студента Дмитра Квасницю.

На могилі УСС. у Семиківцях. В перший день Зелених Свят, 20. червня ц. р., вшановано величаво память УСС., що спочивають у збірній могилі в Семиківпях над рікою Стрипою. Уладженнрм свята занялися селяне дооколичних сіл. Вони зорґанізували комітет для уладження свята. Вістка про свято на могилі Січових Стрільців рознеслась по дооколичних і дальших селах, тому зійшлося учасників-селян (не зважаючи на непогоду) найменше 10 тисяч. Були процесії зі Соснова, Раківця, Беневи, Богатковець і инших сіл. У поході несли багато вінків і китиць квітів. Полеву співану Службу Божу відправив о. декан Сендецький в асисті вісьмох сьвящеників. — Проповідь до народу виголосив о. Яремак. Після того відправлено панахиду. Дальше виголосили промови ред. Палїв і д-р М. Західний. Потім Петро Сзгайдачний зложив на могилі землю з стрілецьких могил на Лисій горі (Бережани). Промовляв іще від пластунів п. Б. Кравців і п. І. Блажкевичева. Опісля зложено кількадесять вінків. Свято випало імпозантно.

Епідемія шкарлятини, що поширилася ві Львові та в околицях, досі не вигасла. У легкій формі панує вона далі. Що недужих дітей мусять ізолювати шість тижнів, то відділи призначені на шкарлятину у львівських шпиталях при вул. Петра та Пала переповнені. Тому міська рада відчиняє в найблищих днях власний шпиталь в епідемічних бараках на Янівській вул. Цей відділ призначений для виздоровців буде справді зразковий, ідеально чистий і вигідний, то під опікою фахового лікаря. Два міські авта відвозитимуть недужих.

Залізо, що не ржавіє. На зїзді інжинірів у Менчестері інжинір др. Берселей здавав звідомлення про винахід заліза, що не ржавіє й предложив перші додатні проби виробу такого заліза. Цей винахід ще в добі пріб, та всеж таки вже виявилося, що ціна виробу цего заліза не богато вища від теперішнього заліза. Виріб цего заліза викличе без сумніву переворот у цій галузі світового промислу. Та не буде це переворот наглий, тільки постепення еволюція, що потріває кілька десяток літ. Подробиць про виріб цего заліза ще не подають.

Вибір нового виділу Наукового Т-ва ім. Шевченка. Загальні збори Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові відбулися дня 30 травня ц. р. Новий виділ вибрано майже одноголосно, бо 59 голосами на 60 голосуючих. Головою Т-ва вибрано вдруге проф. К. Студинського. Членами виділу стали: др. Ів. Брик, др. Евген Бурачинський, др. Володимир Левицький, інж. Юліян Мудрак, др. Ілярій Свенціцький, др. Станислав Старосольський, др. Роман Цегельський, др. Ярослав Гординський, др. Максим Музика, ред. Мих. Струтинський та інж. Микола Творидло. До контрольної комісії упрошено: проф. Дениса Коренця, дра Володимира Охримовича і дир. Ом. Саєвича. Уступаючому виділові і його президії висловлено на внесення контрольної комісії признання і подяку за гарне ведення Товариства. До виділу входять іще від фільольоґічної секції проф. Мих. Тершаковець, від історичної др. Мирон Кордуба, від природопино-математичної проф. Мик. Мельник. Виділ уконституувався, вибираючи дра Вол. Левицького заст. голови, дра Романа Цегельського секретарем, дра М. Музику скарбником.

Вбийство о. Менцінського. Про вбійство о. *Менцінського, декана й пароха в Маластові, про яке* писали ми, подають докладніщі вісти. Двох бандитів зоружених крісами й багнетами стероризувало службу та вдерлися до мешкання о. Менцінського, що цего саме дня перебрав гроші на платню священикам свойого деканату. Між бандитами й о. Менцінським відбулася страшна боротьба, як свідчить про це безлад в цілій кімнаті; опісля *переміг бандит. О. Менцінського найшли неживого* в калюжі крови зі страшно посіченою головою. По довершенні вбийства бандити перешукали помешкання, забрали всі гроші, що були в бюрку враз із паперами та втекли в ліси. Селяни, що пізнали в них убийників по закрівавлених одягах, кинулися за ними в погоню. Пустилася за ними й поліція. Бандити не знали дороги й збдудили *й змучені сіли в лісі на спочинок і там викинули* непотрібні їм папері. Блукаючи, найшлися знов біля прихідства в Маластові. Що були змучені, рішилися переночувати на лісничівці на стриху. Та рух їх зрадила слабка стеля. Лісничий здогадався, що хтось закрався до дому, побіг до сусідної лісничівки, забрав зі собою лісничого й у двійку зоружені дубельтівками станули під домом. На їх заклик *не обзивався ніхто. Тоді* вистрілили, а один із бандитів закликав: »Не стріляти, тут свої!« Потім зійшли зі стриху й заявили лісничим, що вони втекли через чеську границю та збдудили, а що були дуже помучені й не могли докликатися господарів тай боялися, щоби їх не посуджувати в злочинних намірах, дісталися на стрих і там хотіли переждати до рана. Легковірні *лісничі погостили ще бандитів і пустили їх* свобідно. Щойно пізніще виявилося, що це без сумніву були вбійники о. Менцінського.

Особисті вісти. О. др. Теодосій Галущинський ЧСВВ виїхав дня 23/6. до Німеччини в душпастирських цілях для наших еміґрантів, куди запросив його проф. др. Л. Берґ, урядово уповажнений до опіки над нашими еміґрантами в Німеччині.

Бувші американські жовнірі можуть їхати до Америки. Державний департамент у Вашинґтоні повідомив американський ґенеральний консулят, що чужинці, які служили в американській армії або в маринарці, у часі між 5. квітня 1917 р. і 12. листопада 1918 р., а одержали похвальне звільнення зі служби і не є виключені від прав придбати американське підданство — можуть одержати дозвіл виеміґрувати до Зєдинених Держав, поза означеним числом. Такий дозвіл можуть дістати також жінки бувших американських військових, діти, нище 18 літ (незамужні та нежонаті) і мужі жінок, які брали участь у світовій війні, а саме в випадках, коли хотять супровадити їх або хотять виїхати за ними, не пізніще як шість місяців від їх виїзду. Цей закон є правосильний до 26. мая 1927. Чужинці, які зголошуватися муть як ветерани за візою, поза чергою, повинні предложити оригінальне свідоцтво звільнення з армії або американської маринарки, чи посвідку, яка стверджувалаби, що мають таке свідоцтво та ниші вдоволяючі докази на те, що одержали похвальне звільнення з армії та американської маринарки. Одночасно треба предложити всякі документи, що їх домагаються звичайно від усіх еміґрантів, що стараються дістати американську візу.

Напад фашистів на процесію. В Ліворно фашисти напали на католицьку процесію й побили її учасників, а церковну орхестру змусили ґрати світські мельодії та підносили оклики проти церкви. Ліворненський єпископ задумує рішучо інтервеніювати в цій справі, покищо заборонив усі процесії в місті.

Відложення військової служби. Ці, що покінчили 23 р. і повинні почати військову службу, хоч не покінчили ще школи, пічнуть цю службу щойно з 1 липня 1927 р.

Убийника, що вбив Ліндого, Владислава Тшмелєвського засудив суд на 10 літ тяжкої вязниці та на видалення з війська.

Проти волі матері. 19- літний ґраф Дзєдушицький, львівський громадянин, оженився зі звичайною дівчиною, бо дочкою інжиніра, без дозволу своєї мами і військової влади. Мама ґрафа налякана таким мезаліянсом шукає за молодою парою при помочі поліції, сподіючись вирятувати сина з такого злого інтересу.

Суп у нас. Дня 14-го ц. м. школярі села Девятир вертаючи зі школи, завважали в лісі птаху великих розмірів, що спочивала на зрізаним пні. Коли сполохана ними птиця не мала сил літати, а насторожилась до оборони, хлопці вбили її камінням і передали управі школі. Тут розпізнали „гусячого шуліку“ (супа), завбільшки одного метра, при розпятих крилах 1·80.

Розправа проти дванайцятки молодих Українців, обжалованих за приналежність до Української Військової Орґанізації вже кінчиться. Переслухано всіх обжалуваних і шістьдесять кількох свідків. Хід усеї розправи й присуд подамо в слідуючому числі „Нової Зорі“.

Зішите людське серце. Операції людського серця належать у хірургії до найтруднійших і вдаються дуже рідко. Такий займавий случай демонстрували в віденському Лікарському Товаристві. Одна жінка в часі грабунку була ранена трьома ударами ножа в серце. У 30 хвиль по нападі зоперували її, зішили рани й вона вертає тепер до здоровля.

Наслідки бурі. Град, який упав минулої суботи, знищив у селі Домажир 650 гект. землі, так, що 700 мешканців є зруйнованих.

Неспокої й стрілянина в Гостинімі. У Ґостинімі, в варшавському воєвідстві дня 22 ц. м. на базарі поліцай *копнув* якусь жінку й вона зімліла. Розярена товпа кинулася на поліцая. Поліцай утік до команди поліції й там скрився. Товпа окружила команду й пішла на неї приступом. Часть людей подалася під староство й домагалася його видачі. Староста велів арештувати поліцая, та це не вспокоїло товпи. Тоді наспів відділ поліції й дав сальву до товпи. Ранили вісім людей. Один із ранених помер.

В Інституті ім. св. Йосафата (Львів, вул. Сикстуска 39 а., будинок дух. Семинарії) можуть найти приміщення на рік шк. 1926/27 ґімназійні ученики від I—VIII кл. за місячною оплатою 8 дол., зглядно на харчі з місячною доплатою 2½ дол. Речинець вношення просьб до дня 15 липня с. р.

Управа Інституту.

Ширіть „Нову Зорю“

!

Заохочуйте ваших знайомих до передплати.]

Самовбійство безробітнього інжиніра. Біля дванайцятої години в ночі жителів одного з берлінських передмість стрівожив нагальний узрив, такий сильний, що затряслися доми в широкому промірі. Зразу думали, що се динамітовий замах на сусідній залізничій лінії, тож поліція оглянула насамперед залізничий шлях, та не могла найти місця взриву. Аж над ранком найшли місце взриву, а заразом попали на пірвані останки мужчини. Тіло було в ямі, глубокій на три четвертині метра й на півтора метра широкій. Руки, рамена й голова цеї людини були далеко в лісі. Інші части його тіла порозкидувало в промінні 500 метрів, Вкінці вдалося ствердити, що це тіло безробітнього інжиніра з Гановеру. Не міг найти роботи відібрав собі життя при помочі динаміту. Здається, що самовбійник сів на динаміт і льонтом привів до взриву. Що йно, коли вже найшли тіло, один із комісарів одержав лист, в якому самовбийник подає причини самовбійства та вказує місце, де можна найти його тіло.

Нещасливі пригоди. В пятницю 18 ц. м. при перевозі поромом через Прут утонуло 12 селян із Семаковець ураз із возами та кіньми. Вратувалося тільки троє людей. — Про такий самий нещасливий случай доносять із Скільщини. Там у селі Крушельниці в понеділок 21 ц. м. був храм. Люде переправлялися через ріку Стрий примітивним поромом і при тім втопилося троє людей.

Влом до гробівця бл. п. еп. Чеховича. До гробівця бл. п. епископа Константина Чеховича на кладовищі в Перемишлі вломилися злодії. Мусіло бути їх більше, бо відсунули важкий надгробний камінь. Чи викрали дорогоцінности, досі не стверджено. В цему гробівці спочивають тлінні останки епископа Константина та його матері й шурина. Слідство у цій справі ведеться.

Оскілко вбитий. Дня 20 червня ц. р. в Городку (рівенського пов.) вбито вистрілом із кріса був. отамана Володимира Оскілка, що в армії У. Н. Р. проводив одним відтинком фронту проти більшовиків. Досі не стверджено, хто вбив Оскілка. Оскілко дуже різко виступав в останнім часі проти більшовиків і Жидів, тож є здогади, що вбийник з тих кругів, що Шварцбарт. Оскілко як отаман зробив невдалий переворот проти правительства Петлюри в Рівному. Після невдачі він утік під опіку польської армії і поселився на Волині, звідки походив. Там пробував оснувати т. зв. угодову партію. Від 1923 р. видавав газету »Дзвін« цего напрямку, що »Селянський Прапор« зі Станиславова.

Градові тучі. В останніх днях градові тучі наробили дуже богато шкід у ріжних околицях Галичини. Дня 12 ц. м. в Домажирі пов. Городок Ягайл. впав град величини курячих яєць. Падав цілу годину від 5 до 6 попол. і знищив всі засіви та сіножати. Граду нападало на пів метра. Покалічило й людей, що не могли завчасу скритися. Град повбивав богато домашної птиці. По хатах повибивало вікна. Так само в селі Кожичах у Львівщині, в Карачинові, Жорниських, Ямлині, Страдчу й Зелеві та ін. наробив град величезних шкід. Люде косять збіжа. Селам грозить голод.

ІСПИТИ ЗРІЛОСТИ.

в приват. жін. Семинарії учит. СС. Василіянок в Яворові зложили: 1) Антоняк Евстахія, 2) Бабиш Евгенія, 3) Барагура Марія, 4) Барагура Софія, 5) Бохенська Стефанія, 6) Британ Евфрозина, 7) Бусбавм Гітля, 8) М. Букшована Софія Ч. С. В. В., 9) Викович Марія, 10) Гисяк Марія, 11) Гисяк Ольга, 12) Дорош Марія, 13) Дорош Текля, 14) Котик Ірена, 15) Кусьо Юлія, 16) Кипріян Ірена, 17) Кожуховська Михайлина, 18) Кархут Марія, 19) Масюк Олена, 20) Медвецька Марія, 21) Передан Ірена, 22) С. Питлик Віра Ч. С. В. В., 23) Ребець Марія, 24) С. Саєвич Онисима Ч. С. В. В., 25) Сенів Олена, 26) Штонь Олена, 27) Штонь Климентія, 28) Штикало Евгенія, 29) Юринець Наталія, 30) Заремба Александра, 31) Івашко Анна, 32) Гейля Ольга, 33) Чопик Ольга.

До наших передплатників.

З нинішним числом висилаємо почтові складанки, котрими просимо покористуватися для прислання передплати на наш часопис.

Передплатників, які залягають з передплатою, просимо о вирівнання залеглостей, бо інакше вже в найблизшім часі здержимо їм висилку часопису.

Просимо також о відновлення передплати на III. квартал. Тому, що складанки долучується до всіх висиланих почтою примірників, просимо тих передплатників, котрі мають часопис наперед заплачений, заховати їх для пізнішої пересилки передплати. АДМІНІСТРАЦІЯ.

Оповістки.

Реколекції для пань з провінції (жінок священиків і учительок) відбудуться в днях 3. 4. і 5. липня в Монастирі СС. Василіянок, у Львові, вул. Потоцького 95. Приміщення і харч — 4 зол. денно. Проситься привезти простирало, коцик і подущину.

О. Александер Бучацький, секретар Т-ва Катехитів у Львові.

В прив. жіночій Семинарії учит. СС. Василіянок в Яворові будуть відбуватися вступні іспити на I., II., III і IV. рік у днях 26. і 27. червня с. р.

Управа.

Нові книжки й видання.

Катря Гриневичева: НЕПОБОРНІ оповідання. Львів — Р. Б. 1926. Бібліотека „Логос“ 7. „Добра книжка“ — 67. Випуск. З друкарні А. Ґольдмана, Львів, Сикстуська 19.

Гарна книжка. По мистецьки змальовує відома наша письменниця горе й недолю цих виселенців, що їх у роках всесвітньої війни влада осередніх держав усунула з прифронтової полоси Східної Галичини на Волині й передержувала аж до покінчення війни з Росією в 1918 р. в таборах у Ґмінді, Вольфеберзі, Нідеральмі, Хоцені та Ґаї. Велике, безмежне їх горе отих людей, відірваних насильно від рідних гнізд, від рідних піль, зрошених потом їх і їх батьків, дідів і прадідів. Старі діди і бабусі, молодші й діти — всі вони мов живі стають перед читачем із своїм горем великим. І туга й мука й голод і холод і знущання... зойки й стони — здається не видержати! Цвинтарі при бараках начиняються мерцями і старих і молодих, а вже найбільше діток дрібненьких. Здається не видержати нікому Ба ні! Надія не вмірає! Старий сліпий дід пісень співає, співає молодиця, співає дівчина. Не вмірає надія, не вмірає віра — вернуть у рідні сторони — і там буде своє Різдво й Великодень свій — І вернули на руїну, хто остав у живих, і беруться знов стару скибу орати, наново нові хати будувати — самі без нічиєї помочі...

НЕПОБОРНІ! — Гарна книжка — Додає сили й віри в невміручість енергії, витрівалости народу нашого — Варта, щоб прочитала її інтелігенція наша, а передовсім молодь. — *Ал.*

Іван Гарасимович. ПРОТИАЛЬКОГОЛЕВА БОРОТЬБА. Як домагатися скасування коршем? Львів 1926. Накладом т-ва „Відродження“ стор. 16. 8⁰. Книжечки дуже на часі. Говориться в ній про протиалькоголеву боротьбу з українського й політичного становища та про це, як домагатися скасування коршмів. Подає також взірець писемного жадання громадянами плебісциту за скасуванням коршмів. Тому передовсім наші читальні та кооперативи повинні подбати про її поширення головно серед молодого покоління, бо там найбільше тепер у повоєнних часах шириться алькоголева зараза —

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення редакція не відповідає.

ВГОРАХ ДО ВИНАЙМУ 2 кімнати по 50 зол. за ціле літо. Повне удержання 5 зл. денно. — З. Біласова — Либохора, п. Висоцко вижне.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВПР. О. О. ДУХОВНИХ П. Т. ДЯКІВ І ЦЕРКОВНИХ ХОРІВ.

Вже вийшли з друку

Евхаристійні пісні

з нотами на мужеський і мішаний хор, як ч. 15

Духовно-музичних творів о. Йосифа Кишакевича.

Ціна окремого примірника зол. 2·50, з почтовою порученою пересилкою зол. 3·—.

Замовлення приймає:

Адміністрація „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сикстуська 39 а.

ВЖЕ ВИЙШОВ

„ВІСТНИК МАРІЙСЬКИХ ТОВАРИСТВ“.

Орґан управи Мар. Т-ва Молоді.
Інформаційне письмо в ділах Мар. Дружин.
Виходить неперіодично.
Передплата на 4 числа 1 зол. (згл. 10 центів).
Одно число 30 сот. (згл. 3 центи по курсі).
Замовлення:
Управа Марійського Т-ва Молоді, Львів, почт. скринка 108.

При замовленню просимо покликуватися на наш часопис!

Важне для 00. Духовних.

UNSER BESTER FREUND

Erwägungen über die Herz-Jesu-Andacht. Von Christian Pesch
S. J. Zweite, verbesserte Auflage, (5.—8. Tausend.) 12⁰ (VIII u. 322 S.)
— Freiburg i. Br. 1926, Herder. Geb. in Leinwand M. 4.80. —

Недавно появилося у Б. Гердера нове видання висше наведеного твору Хрістіяна Пеша Т. І., в котрім міститься трийцять коротких начерків проповідей в честь Пресвятого Христового Серця. Тепер, коли почитання Пресв. Христового Серця поширяється, є велике запотребование добрих і основних проповідей. В нашій українській літературі не маємо відповідного підручника. Якраз начерки Хрістіяна Пеша визначаються як добром змісту, так і формою виказують всесторонне богословське образование. Надто не є це довгі проповіди, а короткі начерки, котрі можуть служити не тільки до проповідей в честь Пресв. Христового Серця, але й до розважань для священиків.

Книжку можна замовляти на адресу:

B. Herder & Comp. Verlagsbuchhandlung
Wien I. Wollzeile 33.

При замовленню просимо покликуватися на наш часопис!

Видає і редагує Комітет У. Х. О. — Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** — З друкарні А. Ґольдмана, Львів, Сикстуська 19.